ЕЗОТЕРИЧЕН РЕЧНИК

ИЛИ

ДОПЪЛНЕНО ИЗДАНИЕ

НА ТЕОСОФСКИ ТЪЛКОВНИК

ОТ

ЕЛЕНА БЛАВАТСКА

H. P. BLAVATSKY
THE THEOSOPHICAL GLOSSARY
London
The Theosophical Publishing Society
1892

ЕЗОТЕРИЧЕН РЕЧНИК ИЛИ ДОПЪЛНЕНО ИЗДАНИЕ
НА ТЕОСОФСКИ ТЪЛКОВНИК ОТ ЕЛЕНА БЛАВАТСКА

Първо издание

Редакционен екип *Таня Секулова*, *Лъчезар Вачков*,
Свилен Чорбаджиев
Компютърно оформление на корицата *Биляна Хинова*
Предпечатна подготовка *Мария Найденова*

ISBN 954-720-004-6

Печат и подвързия: „АБАГАР“ АД – В. Търново
Издателство „АСТРАЛА“
София 1784, п.к. 157

ПРЕДГОВОР КЪМ ПЪРВОТО ИЗДАНИЕ

„Теософският тълковник“ губи много, защото почти изцяло е посмъртно издаден труд, от който авторката е видяла набрани само първите 32 страници. Това е още по-неприятно поради факта, че Е.П.Б. е имала навика да добавя и преработва първоначалния ръкопис, и по този начин би могла да изясни много неясни термини, които не са включени в този речник. И което е още по-важно – би ни представила фрагменти от биографиите и ученията на най-великите адепти на Изтока и Запада.

„Теософски тълковник“ дава информация за основните санскритски, пахлавийски, тибетски, палийски, халдейски, персийски, скандинавски, еврейски, гръцки, латински, кабалистични и гностични думи и окултни термини, широко използвани в теософската литература и намиращи се главно в „Разбулената Изида“, „Ключ към Теософията“ и т.н., а също така в месечните списания „The Theosophist“, „Lucifer“, „The Path“ и пр., и в други публикации на Теософското Общество. В параграфите, обозначени с (W.W.W.), които поясняват термините, срещащи се в кабала или илюстрират розенкройцерските и херметичните доктрини, е съдействал – по специалната молба на Е.П.Б. – Бр. W. W. Westcott, M. B. и P. Z., който е главен секретар на Обществото на розенкройцерите и премонстратор на кабала в Херметичния Орден G.D.

Е.П.Б. е искала да изкаже и особена благодарност за използването на сведения от „Sanskrit-Chinese Dictionary“ на Ейтъл, „The Hindu Classical Dictionary“ на Доусън, „The Vishnu Purana“ на Уилсън и „Royal Masonic Cyclopaedia“ на Кенет Маккензи.

Тъй като долуподписаният не може да претендира за фина и висока ученост, необходима за редактирането на многообразното и многоезично съдържание на последния принос на

Е.П.Б. в теософската литература, неизбежни са грешките от транслитерацията и др., които веднага ще бъдат забелязани от специалистите. И все пак, понеже почти всеки изтоковед има своя система, различията на транслитерацията в дадения труд могат да бъдат простени и да не се стоварват изключително върху „кармата“ на редактора.

Лондон, януари 1892 г.
Г. Р. С. Мид

ПРЕДГОВОР КЪМ ПЪРВОТО ИЗДАНИЕ НА РУСКИ ЕЗИК

В списание „Theosophia“ (том XXIV, № 113, зимно издание) е отпечатана статията на Борис Михайлович Цирков „Трудната загадка на Теософския тълковник“. В нея той подробно анализира този труд и дава редица исторически справки по въпроса за съставянето на настоящата книга.

„Още през декември 1890 г. – пише Б. М. Ц. – в списание „The Path“ (година и половина преди издаването на речника и 5 месеца преди смъртта на Е.П.Б.) се появи бележка, че книгата „Теософски тълковник“ е завършена и след няколко дни ще бъде дадена за печат.

В предговора на Мид се казва, че тази работа почти изцяло е посмъртна и че Е.П.Б. е видяла само първите трийсет и две страници от коректурите. От това твърдение лесно може да се направи извода, че текстът не е отишъл за печат след няколко дни, както е казано в сп. „The Path“, тъй като тогава Е.П.Б. би видяла значително повече от трийсет и две страници коректури.“

Вероятно забавянето е станало, защото от „Теософски тълковник“ е било избрано определено количество термини и отпечатано под формата на кратък речник в края на второто издание на „Ключ към Теософията“, появил се още докато Е.П.Б. е била жива.

„В своя предговор Мид казва, че Е.П.Б. е искала да изкаже признателността си на авторите на четири труда, а именно: Ейтъл, автор на „Санскритско-китайски речник“; Доусън – „Индуски класически речник“; Уилсън – „Вишну пурана“ и Кенет Р. Х. Маккензи – „Кралска масонска енциклопедия“. Той също посочва подписаните с инициалите W.W.W. термини, които означават W. W. Westcott.

От такова съобщение може да изглежда, че „Теософски тълковник" е работа предимно на Е.П.Б., с определено количество цитати от сравнително неголям брой трудове на други автори. Този възглед напълно се установи в Теософското движение и книгата беше преиздадена няколко пъти от различни теософски организации.

Старателният анализ на определенията и възможните източници, от които те са заимствани, показва, че от 2 767 определения минимум 2 212 са били взети от трудовете на голям брой учени и са поместени или буквално, или с много малки изменения. В редки случаи са били добавени един-два реда, даващи окултно обяснение. Може би това е направено от самата Е.П.Б., но тези случаи са малко.

Сред свободно използваните трудове са:

а) трудовете на вече споменатите автори;

б) Бонвик, „Египетската вяра и съвременната мисъл";

в) Джордж Смит, „Халдейските източници на Книгата Битие";

г) „Пет години Теософия" – „Речник на термините";

д) Ансон, „Асгард и боговете";

е) Майер, „Кабала";

ж) Р. Спенс Харди, „Източното монашество";

з) Емил Шлагинтвайт, „Будизмът в Тибет".

Сто двайсет и четири термина са подписани от W. W. Westcott; 212 са идентични и съответстват на термините от речника към второто издание на „Ключ към Теософията"; около 25-30 са от „Тайната Доктрина" и около 70 – от „Разбулената Изида"."

Б.М.Ц. смята, че верността на фактите и термините от кабала и други древноеврейски източници е била напълно осигурена, благодарение на помощта на W. W. Westcott, но че за съжаление, санскритските термини не са били проверени от тогавашните учени на Индия, мнозина от които са

били членове на Теософското Общество. Поради това някои термини неправилно са написани на английски, а понякога се срещат и грешки.

По-нататък той казва, че съвременните изследвания в областта на египтологията, ориенталистиката и класическия свят са открили много важни факти и много са уточнили. Ние добре разбираме това, но за съжаление нямаме възможност да направим тези поправки, тъй като не разполагаме с всички източници, а и това не е единственият труд, с който искаме да запознаем нашите читатели.

Ние смятаме, че руският превод на „Теософски тълковник" може много да помогне на руските читатели на теософска и окултна литература.

Ние знаем, че голям брой термини, които сега се използват в нашата литература, не са влезли в настоящия „Тълковник", но за да се допълни този труд е необходимо да се извърши много и трудоемка работа. Засега нямаме възможност да се заемем с това, но вероятно ще се намери някой друг, който ще може да изпълни тази задача. Може би такъв труд ще се появи на английски език и тогава ще ни се наложи само да го преведем.

Изказваме голямата си благодарност на преводачката Екатерина Петровна Инге за нейната прекрасна работа, на Борис Михайлович Цирков за старателния анализ, който ни позволи да направим точна оценка на тази книга и на Мариана Матвеевна Стефи, която извърши голяма и трудна работа по отпечатването на матриците.

Силно се надяваме, че тази книга ще бъде полезна за мнозина от нашите читатели.

Издателите
[Н. П. Рейнке, Д. П. Рейнке]

ПРЕДГОВОР КЪМ БЪЛГАРСКОТО ИЗДАНИЕ

От предговорите към другите издания става ясно, че речникът е претърпял съществени промени след смъртта на авторката. Българското издание е също допълнено и преработено. Поради бурното развитие на окултните науки и изследвания във времето след неговото съставяне (за което силен импулс е дала самата Блаватска и нейните трудове – вж. статията за великата окултистка), ние сме си позволили да добавим нови термини и имена. Вярваме, че нашето действие е правомерно не само заради превърналото се в традиция допълване към новите издания на речника, но и защото изразява стремежът за непрекъснато търсене и обновяване, страстно отстояван от самата Блаватска.

Водели сме се от мисълта да се придържаме към стилистиката на теософския тълковник и на неговата авторка, най-вече в капиталните й трудове „Разбулената Изида" и „Тайната Доктрина" (представени от издателство „Астрала" за първи път на български език). Също така сме включили и понятия, отнасящи се до други, различни езотерични и екзотерични системи. В своите допълнения сме дали известен превес на речникови статии за по-малко познати у нас източни и западни митологии и религии, на термини и имена от западния окултизъм и на понятия и явления от т.нар. „гранични области" и тяхната връзка с езотериката. Или накратко: нашата задача е да представим възможно пълно и актуализирано понятията и символите на окултизма, съобразени с нагласата и традицията в българската езотерична мисъл.

Постарали сме се максимално ясно да отбележим думите и термините, които не принадлежат на оригинала, така че да могат лесно да се разграничават. Статиите с наши допълнения са означени накрая с (А.). Там, където има добавки към термини от оригинала, сме оградили нашия текст със знака

*. Думи в контекста, които са представени и като самостоятелни понятия, са маркирани с *курсив*.

Съобразно спецификата на произнасянето и нормите на родния ни правопис, сме се опитали да се придържаме към вече срещаните в българския език термини, а където това не е възможно, надяваме се да не сме допуснали крайни несъответствия с възгледите на читателя. Термините от каноничната християнска литература сме представили по изписването им в официалното издание на Стария и Новия Завет от 1992 година.

„Астрала“

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

акад. – акадски
аморейск. – аморейски
англ. – английски
араб. – арабски
арам. – арамейски
асир. – асирийски
гност. – гностично
гр. – гръцки
егип. – египетски
езотер. – езотерично
зенд. – зенд
ивр. – иврит
индуск. – индуски
каб. – кабалистично
келт. – келтски
кит. – китайски
лат. – латински
мазд. – маздейски
мас. – масонско
нем. – немски
окулт. – окултно
пали – пали
перс. – персийски
пех. – пехлавийски
полинез. – полинезийски
рус. – руски
санскр. – санскрит
сканд. – скандинавски
слав. – славянско
тибет. – тибетски
фин. – финландски
финик. - финикийски

A – Z

A Първата буква на повечето световни азбуки, като се изключат само такива като монголската, японската, тибетската, етиопската и др. Това е буква с голяма мистична сила и магическо действие при народите, които са я заимствали и за които нейното числово значение е единица. Това е Алеф на евреите, символизиран от Бика и Телеца; Алфата на гърците е единица и първи; Аз на славяните, означаващ местоимението „аз“ (отнасяйки се към „аз съм това, което съм“). Дори и в астрологията Телецът (Бик или Бивол, или Алеф) е първият знак на *Зодиака*, неговият цвят е бял или жълт. Свещеният Алеф става още по-съкровен при християнските *кабалисти*, те учат, че тази буква означава троица в Единство, тъй като се състои от три Иода – единият прав, другият – преобърнат, с наклонена напречна права или връзка. *Кенет Р. К. Маккензи* твърди, че „кръстът на св. Андрей е свързан с нея окултно“. Божественото име, първо в редицата, съответстващо на Алеф, е AkHkIkH или Ахих (ако е без гласни) и това е санскритски корен.

B Втората буква във всички азбуки, включително и еврейската. Неин символ е домът, форма на Бет, самата буква прилича на жилище, покрив или укритие. „Често я употребяват, за да се покаже, че има някаква връзка с камъка: например, когато в Бет-ел са събрани камъни. Нейното еврейско числово значение е две. Заедно с първата буква тя образува думата Аб, корен на думата „баща“, Учител, лице, облечено във власт, и притежава кабалистичната особеност да бъде първата буква в Свещената Книга на Закона. Божественото име, свързано с тази буква, е Bakhour“ (R. M. Cyc.).

C Третата буква на английската азбука, нямаща еквивалент в еврейския, като се изключи Каф, за което вж. буквата *К*.

D И в английската, и в еврейската азбука четвъртата буква, чието числово значение е четири. Символичното значение на Далет в кабала е „врата“. Това е гръцката делта δ, през която възникнал светът (чийто символ е тетрадата, или числото четири), произвеждайки божествените седем. При

питагорейците Тетрадата се наричала Хармония, „защото това е диатесарон в сескитертия“. При кабалистите божественото име, свързано с Далет, било Дагул.

E Петата буква на английската азбука. „Хе“ (мек) на еврейската азбука, при четене на този език по метода Ехеви, става буквата Е. Нейното числово значение е пет, като символ тя е „прозорец“; утроба в *кабала*. В редица божествени имена съответства на петото – Хадур, или „величествен“, „великолепен“.

F Шестата буква на английската азбука, която няма еквивалент в еврейския език. Това е двойното *F* на еолианите, което по някакви тайнствени причини станало Дигама. Тя съответства на гръцкото „фи“. Числовото ѝ значение като латинска буква е 40, а с черта отгоре *F* – 400 000.

G Седмата буква в английската азбука. В гръцкия, халдейския, сирийския, еврейския, асирийския, самаритянския, етруския, коптския, в съвременния новогръцки и в готския език тя заема трето място в азбуката, докато в кирилицата, глаголицата, хърватския, руския, сръбския и влашкия тя е четвърта. Тъй като думата „бог“ в много езици започва с тази буква (на сирийски – гад, на шведски – гуд, на немски – гот, на английски – год, на персийски - гада и т.н.), това има окултно основание, което ще бъде разбрано напълно само от изучаващите езотерична философия и *Тайната Доктрина*, която е разяснена езотерично; това се отнася към трите *логоса* – към последния, към *Елохимите* и към *еманацията* на Елохимите, *андрогинният Адам Кадмон*. Всички тези народи са наследили името на „бога“ от своите традиции, повече или по-малко ясни отгласи на езотеричната традиция. Устната и „безмълвната реч“ (писмеността) са „дар от боговете“ – казват всички народни предания, като се започне с древноарийските санскритоезични народи, твърдящи, че тяхната азбука, Деванагари (буквално език на *девите*, боговете), им е била дадена от небесата, та чак до евреите, говорещи за азбуката – прадядо на тази, която се е запазила до днес – като за небесен и мистичен символизъм, даден от ангелите. Затова всяка буква е имала множество значения. Самата тя символ на небесно същество и явления, била, на

свой ред, представена на земята чрез подобни съответни предмети, вещи, чиято форма символизирала очертанието на буквата. Дадената буква, която на еврейски се нарича гимел и се символизира от дългата шия на камилата или по-скоро от надигнала се змия, е свързана с третото свещено божествено име, Гадол или Магнус (велик). Нейното числово значение е четири, Тетраграматон и свещения Тетрактис – оттук е нейната сакралност. При други народи тя означавала 400, а с черта отгоре – 400 000.

H Осмата буква и слабо произнасяне на звук *х* пред някои гласни в началото на думите в английската азбука, и осмата – в еврейската. Като латинска буква тя означава числото 200, а като се прибави черта – 200 000; в еврейската азбука Хет е еквивалентна на h, съответства на числото осем и се символизира, според Сейфарат, с Ограда и Венера; родствена и свързана с Хе и поради това – с отвор или утроба. Това е предимно йоническа буква.

I Деветата буква в английската, десетата – в еврейската азбука. Нейното числово значение и в двата езика е единицата, а също десет в еврейския (вж. *J*), където тя съответства на Божественото име Ях – мъжката страна, или аспект на хермафродитното същество, или мъже-женския *Адам*, чийто женски аспект е хова (Ях-хова, *Йехова*). Тя се символизира от ръка със сгънат показалец, което посочва нейното фалично значение.

J Десетата буква на английската и еврейската азбука, в еврейския език тя е еквивалент на „у“ и „i“; нейното числово значение е 10, съвършеното число (*Иод*) или единица. (Вж. също така *I*.)

K Единайсетата буква както на английската, така и на еврейската азбука. Като число тя означава в последната – 20, а в първата – 250 и с черта отгоре – 250 000. Кабалистите и масоните (*масонство*) приемат думата Кодеш или Кадош като име на еврейския бог под тази буква.

L Дванайсетата буква на английската азбука, а също и на еврейската, в която Ламед означава бодлив бик, знак на една от формите на бога Марс, зараждащото божество. Тази буква

е еквивалентна на числото 30. Еврейското божествено име, което й съответства, е Лимуд или Доктус.

M Тринайсетата буква на английската и еврейската азбука и двайсет и четвъртата в арабската. Като римска цифра тази буква означава 1 000, а с черта отгоре – милион. В еврейската азбука „Мем“ символизирало *водата*, а като число било еквивалентно на 40. Санскритското „ма“ съответства на числото 5, а също така е свързано с водата чрез знака на *Зодиака*, наричан *Макара*. Освен това в еврейските и латинските цифри „м“ представя „определено числително за неопределимо число“ (Маккензи, „Mason. Cyc.“) и „еврейското свещено име на Бога, отнасяно към тази буква, е Меборах, Бенедиктус“. При езотериците М е символ на Висшето Аз – манас, умът.

N Четиринайсета буква както в английската, така и в еврейската азбука. В еврейския език N се нарича *Нун* и означава *риба*. Това е символ на женския *принцип* или лоно. В кабалистичната система нейното числово значение е 50, но перипатетиците са я направили равна на 900, а с черта отгоре – 9 000. При евреите обаче крайното Нун означавало 700.

O Петнайсетата буква и четвърта гласна в английската азбука. Тя няма еквивалент в еврейската, която, с едно изключение, няма гласни. Като число при древните тя означавала 11; а с черта отгоре – 11 000. Това била свещена буква и за други древни народи. В деванагари, или азбуката на боговете, нейното значение доста се е различавало, но за примери тук няма място.

P Шестнайсетата буква както в гръцката, така и в английската азбука и седемнайсета в еврейската, където тя се нарича „пе“ или „пей“ и се символизира от устата, съответствайки, както и в гръцкия, на числото 80. При питагорейците тя била еквивалент на 100, а с черта отгоре означавала 400 000. *Кабалистите* свързват с нея името Phodeh (Спасител), въпреки че за това не са дадени никакви сериозни основания.

Q Седемнайсетата буква на английската азбука. Това е остарялото еолийско Qoppa и еврейско Koph. Като число е равна на 100 и неин символ е задната част на главата от ушите до

шията. При еолийските *окултисти* тя служела като символ на диференциацията.

R Осемнайсетата буква на азбуката; „кучешка“, тъй като нейният звук напомня ръмжене. В еврейската азбука тя е двайсета и числото й е 200. Като Реш тя е еквивалент на божественото име Рахим (милосърдие); нейни символи са сфера, глава или кръг.

S Деветнайсетата буква; числено – 60. В еврейския език – петнайсета буква, Самех, почитана като свещена, тъй като „съкровеното име на бога е Самех“. Нейни символи са „опора“, „стълб“ и „фалично яйце“. В окултната геометрия тя е представена като кръг с кръст ⊕. В *кабала* „областите на Ган-*Едем*, рая“ са разделени по подобен начин.

T Двайсетата буква на азбуката. В латинската азбука нейното значение било 160, а с черта – 160 000. Това е последната буква от еврейската азбука, *Тау*, чиито еквиваленти са Т, ТН, а числовото й значение е 400. Нейни символи били: като тау – кръст +, скелетът на основата на строежа; и като тет (Т), деветата буква – змеят и кошницата на Елевзинските мистерии (*Елевзинии*).

U Двайсет и първата буква на латинската азбука, непритежаваща еквивалент в еврейската. Обаче като число то се смятало за високо мистично както от питагорейците, така и от кабалистите, тъй като представлява резултат от 3 Х 7. Последните я смятали за най-свещеното от всички нечетни числа, тъй като 21 е сума на числовото значение на Божественото Име aeie, или eiea, или aheihe – така (чете се от дясно наляво aheihe):

he	i	he	a
5 +	10 +	5 +	1 = 21

В *алхимията* символизира 21 дни, необходими за превръщането на по-малко благородни метали в сребро.

V Двайсет и втората буква в латинската азбука. Нейното числово значение е 5; оттук римското V (с черта) означава 5 000. Западните кабалисти я свързали с еврейското божествено име IHVH. Обаче еврейското Vau е числото 6 – и само отъждествено с W може да стане подходящ символ за мъже-жен-

ския принцип и духо-материята. Еквивалент на еврейското Vau е YO, а в числово значение – 6.

W Двайсет и третата буква. Няма еквивалент в еврейския език. В западния *окултизъм* някои я смятат за символ на небесните води, докато M символизира земната вода.

X Тази буква е един от важните символи в окултната философия. Като число X в математиката обозначава неизвестна величина; в окултните числа – съвършеното число 10; когато е представена хоризонтално тя означава 1000; същото с черта – 10 000; и сама по себе си, в окултния символизъм, представя *Логоса* на *Платон* – (човека или микрокосмоса), разпнат в пространството във формата на буквата X. Освен това, q, кръст вътре в кръга, има още по-ясно значение в източната окултна философия; това е Човекът вътре в своята собствена сферична обвивка.

Y Двайсет и петата буква на английската азбука и десета в еврейската – Иод. Това е litera Pythagoroe, питагорейска буква и символ, посочващ двете разклонения, пътеките на добродетелта и порока, съответно дясната – водеща към добродетел, лявата – към порок. В еврейския кабалистичен мистицизъм това е фаличният мъжки член, а като число – десет – е съвършеното число. Символично тя е представена като ръка със сгънат показалец. Нейният числов еквивалент е десет.

Z Двайсет и шестата буква в английската азбука. Като число тя означава 2000, а с черта се равнява на 2 000 000. Това е седма буква в еврейската азбука – Зайин, за неин символ служи разновидност на египетския скиптър, оръжие. Зайин числено е равен на седем. Кабалистите смятат числото 26 за особено свещено, тъй като то е числово значение на буквите на *Тетраграматона* – така:

хе	вау	хе	йод
5 +	6 +	5 +	10 = 26

А

ААРОН (ивр.) По-големият брат на *Мойсей* и първият *посветен* законодател на евреите. Тази дума означава „озарен“ или „просветен“. Така Аарон оглавява реда или йерархията на посветените набими, или *пророци*.

АБ (ивр.) Единайсетият месец на еврейската гражданска година; пети месец на свещената година, започваща през юли. (W.W.W.)

АБАДОН (ивр.) Ангел на *ада*, съответстващ на гръцкия Аполион.

АБАЛ ДЕ ГАРМИН (ивр.) Според *кабала* това е тялото на възкресението: *целем* – образ или демут – подобие на умрелия човек; вътрешен основен духовен тип, оставащ след смъртта. Това е „Духът на костите“, споменат в книгите на Даниил и Исаия и в Псалмите, за който се говори във виденията на Иезекиил, където се разказва за обличането на сухите кости с живот. (Вж. К. дьо Лейнинген за кабала, T.P.S. Pamphlet, т.II, NN 18.) (W.W.W.)

АБАТУР (гност.) В системата на *назареите* (*ебионити*) „старият Денми“, Antiquus Altus, бащата на *Демиурга* на вселената се нарича Трети Живот или „Абатур“. В тайната доктрина той съответства на Третия „*Логос*“. („*Кодекс на назареите*“.)

АББА АМОНА (ивр.) „Баща-майка“; окултното наименование на двата висши сефирота *Хокма* и *Бина* от горната триада, чийто връх е *Сефира*, или *Кетер*. От тази триада излиза долният септенер на Дървото на *сефиротите*.

АБИБ (ивр.) Първият свещен еврейски месец, започва през март; нарича се също Нисан.

АБИЕГНУС МОНС (лат.) Мистично название, означаващо планината, която често се посочва като мястото, откъдето са произлезли розенкройцерските (*розенкройцери*) писания – „Monte Abiegno“. Тук съществува връзка с планината *Меру* и други свещени планини. (W.W.W.)

АБИРИ (гр.) *Кабири*, пише се също кабейри. Могъщи небесни жители, синове на Зедек, справедливият; група божества, почитани във Финикия: по всяка вероятност те са идентични с *титаните*, *корибантите*, *куретите*, телхините и Dii Magni на Вергилий. (W.W.W.)

АБ-И-ХАЯТ (перс.) *Вода* на безсмъртието. Предполага се, че на този, който е пил от нея, тя дарява вечна младост и вечен живот.

АБЛАНАТХАНАЛБА (гност.) Термин, приличащ на „Абракадабра". К. У. Кинг сочи, че тази дума е означавала „Ти, Отче наш"; тя еднакво се чете и в двете посоки и се е употребявала в Египет като заклинание. (*Абракадабра.*)

АБНАУАЮ („горски човек") В арабската митология – огромно зло чудовище, отличаващо се с необикновена физическа сила и свирепост. Тялото му е покрито с дълга, приличаща на четина козина, има огромни нокти; очите и носът са като при хората. Обитава непроходимите гори (съществувало е поверие, че във всяка горска дъбрава има по един такъв). Срещата с него е опасна, на гърдите си той има стоманена изпъкналост, подобна на брадва: притискайки жертвата към гърдите си, той я разсича на две. Абнауаю предварително знае името на ловеца или пастира, с когото ще се срещне. Но в крайна сметка звярът е победен. (А.)

АБРАКАДАБРА (гност.) Тази символична дума за пръв път се появява в стихотворния медицински трактат на Самоник, който е живял при император Септимий Север. Годфри Хигинс твърди, че тя произлиза от Абра или Абар – „бог" в келтския език и кад – „светец"; думата се употребявала като заклинание и я гравирали върху камеите в качеството на амулет. (W.W.W.) Годфри Хигинс е почти прав, тъй като думата „Абракадабра" е по-късно изкривяване на свещения гностичен термин „Абраксакс", а последният на свой ред е още по-ранно изопачаване на свещена и древна коптска или египетска дума – магическа формула, която символично означава „Не ми вреди", и се обръща със своите йероглифи към божеството като към „Отец". Обикновено я прикрепвали към *амулет* или *талисман* и носели като *тат* на гърдите под дрехата.

АБРАКСАС или АБРАСАКС (гност.) Мистична дума, чийто произход може да се проследи чак до *Василид*, питагореец от Александрия, 90 г. сл. Хр.. Той употребява Абраксас за определение на божеството, най-висшето от седемте, притежаващо 365 добродетели. По гръцкото изчисление: a-1, b-2, r-100, a-1, x-60, a-1, s-200 = 365, дните на слънчевата година, 1 *цикъл* (*кръгове* и *цикли*) на божественото действие. К. У. Кинг, автор на

книгата „Гностици“, смята, че тази дума прилича на еврейското *Шемхамфораш*, свещена дума, обобщено име на Бога. Гемата, символизираща Абраксас, обикновено изобразява тялото на човек с главата на *петел*, в едната си ръка държи щит, в другата – камшик. (W.W.W.)

Абраксас е двойник на индуския *Абхиманим* и *Брама* заедно. Именно тези сложни и мистични качества били причината Оливер, голям масонски авторитет, да свърже думата Абраксас с името на Авраам. Това било неоправдано; добродетелите и атрибутите на Абраксас, които са като цяло 365, би трябвало да му подскажат, че това божество е свързано със Слънцето и слънчевото деление на годината; нещо повече, именно Абраксас е антитипът, а Слънцето – типът.

*В *системата на Василид* сумата 365 представлява броят на дните в годината („целокупност на световното време“), а също така броят на небесата („целокупност на световното пространство“), и съответстващите на небесата *еони* („целокупност на духовния свят“). Според доктрината на василидианите (една от гностичните секти, последователи на Василид, II в., Сирия) Абраксас е върховен глава на небесата и еоните, като че съвместяващ в свое лице тяхната пълнота. Космичният характер на седмицата като общ брой на буквите очертава придавания на Абраксас смисъл на известно изчерпване на моментите на битието, окончателна сумарност. Името на Абраксас и неговият образ (същество с тяло на човек, глава на петел и змии наместо крака), известен от гемите-амулети, били разпространени и извън границите на християнския гностицизъм, в култово-магическите обичаи на късноантичното синкретично езичество. В литературата на XX в. („Седем проповеди към мъртвите“ на *К. Г. Юнг*, „Демиан“ на Х. Хесе) към този символ се обръщали за изразяване на идеите за висше единство на добрите и злите потенции на човешката *душа*.*

АБРЕМАЛИНСКА МАГИЯ Магическа система, описана в „Книга за тайната магия на Абра-Мелин, магьосника“. Твърди се, че е създадена през XV в., но по-скоро датира от XVIII в. Оказва силно влияние както върху *Макгрегър Матърс*, така и върху *Алестър Кроули*. „Тайната Магия“ отразява във висока степен сложното наследство и церемониалите на традиционната европейска ритуална магия и се базира на постулата, че

материалният свят е създаден от зли *духове*, които може да бъдат контролирани от магьосника, успял преди това да овладее „знанието и езика“ на своя свещен *ангел-хранител*, или казано по-просто – осъзнал в най-висша степен своето истинско аз. Веднъж постигнал това, магьосникът може да използва духовете за свои слуги. В книгата има множество магически квадрати – редици от букви, които представляват съкровените желания на магьосниците и оказват въздействие върху тях, въпреки че се считат за твърде опасни при използване без подходяща подготовка. (*Ритуална магия и „Златна Зора“*). (А.)

АБСОЛЮТНОСТ Когато тази дума служи за определение на Универсалния *принцип*, тя означава абстрактно съществително; това е по-правилно и логично, отколкото да се използва прилагателното „абсолютен“ към онова, което няма нито атрибути, нито ограничения и не може да има такива.

АБ-СУ (халд.) Мистично наименование на Пространството, означаващо жилище на Аба, „Отецът“ или Куполът на извора на Водите на Знанието. Тези знания са скрити в невидимото пространство или в сферите на *акаша*.

АБХАВА (санскр.) Отрицание или не-съществуване на индивидуалните обекти; ноуменална (*ноумен*) *субстанция* или абстрактна обективност.

АБХАМСИ (санскр.) Мистично наименование на „четири класа същества“, които са: богове, *демони*, *питри* и хора. Изтоковедите понякога свързват тази дума с „водите“, но езотеричната философия свързва нейната символика с *акаша* – ефирните „води на пространството“, тъй като именно в лоното и на седемте плана на „пространството“ са се родили „четирите класа (низши) същества“ и трите висши класа духовни същества. („Тайната Доктрина“, I т.)

АБХАШВАРИ (санскр.) *Деви* или „богове“ на светлината и звука, най-висши в горните три небесни сфери (планове) на втората *Дхиана*. Клас от шейсет и четири бога, представляващ определен *цикъл* (*кръгове и цикли*) и окултно число.

АБХАЯ (санскр.) „Безстрашие“ – син на *Дхарма*; също така религиозен живот за изпълняване на дълга. Като прилагателно „безстрашен“, абхая е епитет, даван на всеки *Будда*.

АБХАЯГИРИ (санскр.) „Планина на безстрашието“ в Цейлон; на нея се намира старинна *вихара*, или манастир, открит от

прочутия китайски пътешественик Фа-Хиен през 400 г. В манастира имало 5 000 буддиски монаси и аскети и школа с името „Абхаягири Васинах“ – „Школа на Съкровената Гора“. Тази философска школа била смятана за еретична, тъй като нейните аскети изучавали там доктрините както на „голямата“, така и на „малката“ колесница – системите на *махаяна*, *хинаяна* и *ваджраяна*, или трите последователни степени на *йога*. По същия начин, както прави това сега едно Братство от другата страна на Хималаите. Това доказва, че „учениците на Катяяна“ са били и са също такива несектанти, каквито днес са техните скромни поклонници *теософите*. (Школата *Стхавирах*.) Това е най-мистичната от всички школи, славеща се, че иззад нейните стени са излезли толкова много *архати*. Братството „Абхаягири“ само се наричало „ученици на Катяяна“, любимият *чела* (ученик) на *Гаутама Будда*. Традицията гласи, че поради нетърпимостта и преследванията от страна на фанатиците, те напуснали Цейлон и се отправили към другата страна на Хималаите, където са останали и до днес.

АБХИДЖНА (санскр.) Шестте феноменални (или „свръхестествени“) способности, които *Шакямуни* придобил в нощта, когато достигнал състоянието на озареност на *Будда*. Това е „четвъртата“ степен на *Дхиана* (седмата в *езотеричните* учения), която трябва да достигне всеки истински *архат*. В Китай посветените буддистки аскети изброяват шест такива сили, а в Цейлон – само пет. Първата Абхиджна е *Дивячаккус*, моментално виждане на желаното; втората – *Дивясротра* е способността да се възприема всякакъв звук и т.н.

„АБХИДХАРМА“ (санскр.) Метафизичната (трета) част на „Трипитаки“; философски буддистки труд на Катяяна.

АБХИМАНИМ (санскр.) Име на *Агни* (*огън*), „най-големият син на *Брама*“, с други думи – първият елемент или сила, създадена във вселената в началото на нейната еволюция (огънят на творческото желание). От своята жена Свахи Абхиманим имал трима сина (огъня): *Павака, Павамана* и Шучи, а те имали „четирийсет и петима сина, които, заедно с първия син на Брама и неговите три деца, съставят четирийсет и деветте огъня “ на *окултизма*.

АБХИМАНЮ (санскр.) Син на *Арджуна*. Той убил Лакшмана

във великата битка на „*Махабхарата*“ на втория й ден, обаче на тринайсетия ден самият е бил убит.

АБХИРАТИ (санскр.) 1.„Наслаждение“; в митологията на *махаяна* – раят, намиращ се на изток, така нареченото поле на будда Абшобхи. Абхирати представлява своеобразна утопия: няма планини, долини, камъни, всички дървета са еднакво високи, всички хора са еднакво щастливи, свободни от пороци, не страдат от болести и пр. 2. Съпруга на Панчика (инд. мит.), от когото имала 500 деца. Изобразяват я с много деца, като в ръцете си държи символи на плодородето. (А.)

АБХУТАРАДЖАСИ (санскр.) Клас богове или *деви* по време на петата *манвантара*.

АБХЯСА (санскр.) Постоянна практика на определен метод. (А.)

АВА-БОДХА (санскр.) „Майка на Знанието“. Едно от имената на *Адити*.

АВАЙВАРТИКА (санскр.) Епитет на всеки *Будда*; „този, който повече не се завръща“, който се насочва направо в *нирвана*.

АВАЛОКИТЕШВАРА (санскр.) „Наблюдаващ Властелин“. В *екзотеричната* интерпретация той е Падмапани (носител на *лотоса* и роден от лотоса) на Тибет, първият божествен прародител на тибетците, пълно *въплъщение* или *аватар* на Авалокитешвара; но в *езотеричната* философия Авалоки, „наблюдаващ“, е *Висшето Аз*, докато Падмапани е Висшето Его, или *манас*. Мистичната формула „Ом мани падме хум“ се употребява специално за призоваване на тяхната обединена помощ. Докато народната фантазия съобщава за много въплъщения на Авалокитешвара на земята и вижда в него – не чак толкова неправилно – духовния водач на всеки вярващ, езотеричната интерпретация вижда в него *Логос* – както небесен, така и човешки. Затова, ако школата на *йогачаря* е провъзгласила Авалокитешвара като Падмапани, „*Дхиани-Бодхисатва* и *Амитабха Будда*“, то това е вярно, тъй като първият е *духовно отражение* на втория в света на формите и двамата са единни – единият в небесата, другият на земята.

*Авалокитешвара е един от главните *бодхисатви* в будистката митология на *махаяна и ваджраяна*, олицетворение на състраданието. Сложното име се превежда по различни начини: „бог, който гледа надолу“; „господ, който ще види“; „господ, когото

са видели“; „бог на погледа“ и т.н. Тибетският превод е „виждащо око“, монголският – „виждащ с очите си“. Образът на Авалокитешвара е възникнал през последните векове пр. Хр. В „Сукхавативюха-сутра“, описваща създадения от будда *Амитабха* рай сукхавати, Авалокитешвара изпъква като еманация на Амитабха. В „Садхармапундарика“ и в „Самадхираджа-сутра“ Авалокитешвара играе ролята на универсален спасител. Той може да приема различни форми (като цяло 32), за да спасява страдащите, чиито викове и стонове чува. Той може да се представи като индуски бог (*Брахма, Вишну, Ганеша, Шива*), като *будда*, като всякакво същество и да навлиза във всяка сфера на *сансара* (в това число и в *ада*). В тибетския *будизъм* за негова земна проява се смята главата на школата кагюпа Кармапа и глава на школата гелугпа – *далай-лама*.*

АВАЛОН (ирл.) В келтската митология „остров на блажените“, отвъден свят, най-често поместван на далечните „западни острови“. Символиката е свързана с „островите на блажените“ (стъклена кула или дворец, даряващи безсмъртие вълшебни ябълки, които населяващите острова жени предлагат и пр.) и принадлежи на архаичната традиция. Според преданието, след сражението при Камлана, смъртно раненият крал *Артур* бил пренесен от *феята* Моргана на остров Авалон. През XXII в. манастирските легенди свързали мястото на острова с Гластънберийския манастир в Англия, близо до уелската граница, където, както се твърди, бил открит гробът на крал Артур. (А.)

АВАРАСАЙЛА САНГХАРАМА (санскр.) „Школа на Обитателите на западната планина“; известна *вихара* в Дханакстчака – според Ейтел, „построена 600 г. пр. Хр. и напусната 600 г. сл. Хр.“. (А.)

АВАСТАН (санскр.) Древното име на Аравия.

АВАСТХИ (санскр.) Състояния, условия, позиции.

АВАТАР (санскр.) Божествено *въплъщение*. Слизане на бога или някое друго възвишено същество, което се е усъвършенствало зад границите на необходимостта от превъплъщения, в тялото на обикновен смъртен. *Кришна* е бил аватар на *Вишну*. *Далай-лама* се приема за аватар на *Авалокитешвара*, а таши-лама (*Панчен Римпоче*) – за аватар на *Цзонкапа* или *Амитабха*. Съществуват два вида аватари: родени от жена и лишени от родители, *анупадака*.

*Това слизане на божеството в смъртно същество е заради „спасението на света“, възстановяването на „закона“ и „добродетелта“ (*дхарма*) или за защита на своите привърженици, при което божеството запазва частично божествената си природа и придобива отчасти земна.*

АВБУРИ или АБУРИ. В Уилтшир се намират останките на древен мегалитен храм на Змея: според прочутия колекционер на древности Стаклей (1740) там има следи от два кръга камъни и две алеи; всичкото това образувало фигурата на змей. (W.W.W.)

АВГОЕЙД (гр.) *Булвар-Литън* го нарича „Лъчезарно Аз“ или Висше Его. Но в *окултизма* то е нещо друго. Това е тайна. Авгоейд е светещо божествено излъчване на Аза, който, бидейки въплътен, се явява само своя сянка – все пак също толкова чиста. Това е пояснено в *Амеша Спенти* и техните феруери (*фарварши*).

АВГУРИ (лат.) В древността жреци, които предсказвали бъдещето по летенето, пеенето и кълването на птиците. (А.)

АВГУСТИН („Блажени“) Аврелий (354-430) Епископ хипонски (в Сев. Африка), християнски богослов, мистик, близък до *неоплатонизма*, представител на патристиката. Целият му мироглед се подчинява на принципа: „Без вяра няма знание, няма истина“. Развива християнската концепция за всемирната история, разбирана като резултат от божественото предопределение. Влиянието му върху по-нататъшното развитие на християнската теология е огромно. (А.)

„АВЕСТА“ (зенд.) От древноперсийското Абаста – „закон“; свещените писания на зороастрийците (*Заратустра*). *Зенд* в „*Зенд-Авеста*“ означава „коментари“ или „тълкуване“. Погрешно е да се приема „зенд“ за език, тъй като „това се е отнасяло само към пояснителните текстове, тълкуванията на „Авеста“ (Дармстетер).

АВИДЯ (санскр.) Противоположност на Видя, знанието. Невежество, което произлиза и се поражда от *илюзията* на чувствата, или випаряя.

АВИКАРА (санскр.) Свободен от израждане; неизменен – употребява се по отношение на божество.

АВИЦЕНА Латинското име на Абу-Али ал Хусейн бен Абдаллах Ибн Сина (980-1037); персийски философ, макар че обикнове-

но се споменава като арабски лекар. Благодарение на своите удивителни знания той бил наречен „Знаменития“ и бил автор на най-добрите и най-първите алхимични съчинения, известни в Европа. Според легендата на него се подчинявали всичките *духове* на стихиите, и благодарение познаването на *Еликсира* на живота, той живее и днес като *адепт* и ще се покаже пред непосветените в края на определен *цикъл* (*кръгове и цикли*).

АВИЧИ (санскр.) Състояние: не задължително посмъртно или между две раждания, тъй като то може да има място и на земята. Буквално – „непрекъснат ад“. Последният от осемте *ада*, както ни е казано, „където престъпниците непрестанно умират и отново се раждат – но все пак, не без надежда за окончателно *спасение*“. Това е, защото авичи е другото наименование на Миалба (нашата земя), а също така състояние, на което са осъдени някои бездушни хора на този физически план.

АВОНАВИЛОНА В митологията на индианците на Сев. Америка бог – създател и първопричина на всичко съществуващо. Той, намирайки се в първоначалната тъмнина и в безкрайното пространство, насочил в него своята мисъл, от която възникнали мъглите, съдържащи зародишите на живота. По-късно Авонавилона приел формата на слънце и под действието на неговата светлина и топлина мъглите паднали като дъжд и образували морета. От частиците на собственото си тяло той създал светове-близнаци; майката-земя с четирите покрова и обхващащия всичко баща-небе, от които произлиза целият понататъшен живот. (А.)

АВТОГЕНЕН ТРЕНИНГ Терапия, разработена от психиатъра и теолога Йоханес Шулц (1884 -1970), в чиято основа са процесите на самохипноза (*хипноза* и *самовнушение*). Подтик за създаването на тази техника са резултатите от изследванията на физиолога Оскар Фогт: той установява, че след етапа на „въвеждане“, пациентите сами достигат състояние на хипноза, като след сеанса споделят, че умората е изчезнала и се чувстват отпочинали и бодри. В своята книга „Автогенният тренинг“ (1932) Шулц описва шест упражнения. Те се състоят от формули, при чието произнасяне на ум пациентът се концентрира със затворени очи в определена поза. Първият етап е достигане на пасивно състояние на тялото, което позволява жизнената енергия да проникне в органите и системите; вторият етап

включва упражнения за *визуализация*, които развиват чувството за самоконтрол и концентрация. Заслугата на Шулц е, че успява да адаптира известни още от древността техники към бита и съзнанието на „западния“ човек, намирайки адекватни вербални формули и житейска мотивация. Може да се каже, че автогенният тренинг е първата обществено призната и приложена окултна техника, която от своя страна буди интерес към източната философия и практика. Автогенният тренинг е практикуван в училища и трудови общности. (А)

АВЯКТА (санскр.) Неразкритата причина; еднородна и недиференцирана; противоположно на Вякта, диференцираното. Първото се отнася към непроявеното, второто – към проявеното Божество, или към *Брахма* и *Брама*.

АВЯКТАМ АКШАРАМ (санскр.) Непроявеното неизменно. (А.)

АВЯКТА ПРАКРИТИ (санскр.) “Непроявената природа“, наричана също *мулапракрити* – основна природа. „Утробата“ на видимия и нетраен свят, от която той се появява в началото на всяка *калпа* и в която изчезва при разрушението. Според *санкхя* авякта пракрити е „висша“, тя е силата, която поддържа целия свят; тя е вечна, всеобхватна, извън относителната земна дейност, без причини и следствия, безтелесна, без части, единна, самоподчинена; тя е причината за движещата се, проявената природа. При авякта пракрити трите *гуни* са в равновесие. (А.)

АГАДА (ивр.) Наименование, дадено на части от „*Талмуда*“. (W.W.W.)

АГАНАНАШАКТИ (санскр.) Безкрайни вариации на енергията. (А.)

АГАПЕ (гр.) Празник на любовта; ранните християни отбелязвали такива празненства в знак на симпатия, любов и взаимно доброжелателство. Поради големи злоупотреби се наложило да бъдат забранени; в своето първо послание към коринтяните Павел изразява недоволство от недостойното поведение по време на християнските празненства. (W.W.W.)

АГАРТА Тайнствено подземно царство, център на света. Генон (*генонизъм*) в книгата си „Владетелят на света“ доказва, че Агарта се споменава в трудовете на Сент Ив Далвейдър като място на праведните, където е и владетелят на света. Според

Далвейдър главният жрец на Агарта е потомък на слънчевата династия (*суряванша*). Подземното царство е свързано с петте континента; подобни места са Туле, където живеят хипобореите, „синият град“ в юдейската традиция, *Шамбала* в Хималаите на Бялото братство. (А.)

АГАСТЯ (санскр.) Име на велик *риши*, високо почитан в Южна Индия. Предполагаем автор на химните на „*Риг Веда*“ и велик *герой* на „*Рамаяна*“. В тамилската литература го считат за пръв наставник на *дравидите* в науката, религията и философията. Също така название на звездата „Канопус“.

АГАТОДЕМОН (гр.) Благотворен, добър *дух*, като противоположност на злия – *Какодемона*. „Медният Змей“ на *Библията* се явява Агатодемон; летящите змейове на огъня са аспект на Какодемона. *Офитите* наричали Агатодемона *Логос* и божествена *Мъдрост*, която във вакханичните мистерии (*Бакхус*) символизирали със змей, издигнат на стълб.

АГАТОН (гр.) Висшето Божество на *Платон*. Буквално – „Добър“, *Алая* или „Всемирна Душа“.

АГЛА (ивр.) Тази кабалистична дума е *талисман*, съставен от началните букви на четири думи „Ateh Gibor Leolam Adonai“, означаващи: „Ти си могъщ вовеки, о, Господи“. *Макгрегор Матърс* разяснява това по следния начин: „А, първият; А, последният; Г, троица в единство; Л, завършек на великото дело“. (W.W.W.)

АГЛИБОЛ (арам.) В западносемитската митология бог на *Луната*, почитан в Палмир; влизал в триадата богове, които играели там най-значителна роля. (А.)

АГНЕЯСТРИ (санскр.) Огнени метателни снаряди или оръжие, употребявано от боговете в *екзотеричните Пурани* и в „*Махабхарата*“; магическо оръжие, което, според преданието, владеела расата на *адептите* (четвъртата), *атлантите*. Това „оръжие на огъня“ Бхарадваджа дал на Агнимеша, син на Агни, а той пък – на Дрона, макар че „Вишну Пурана“ опровергава това, твърдейки, че то било дадено от мъдреца Аурва на цар Сагара, негов *чела*. Често се споменава в „*Махабхарата*“ и „*Рамаяна*“. (*Кризашви.*)

АГНИ (санскр.) Бог на *Огъня*; най-старият и почитан сред боговете на Индия. Той е един от трите велики божества: Агни, *Ваю и Суря*, а също е трите взети заедно, тъй като е троен аспект на

огъня: в небесата – като Слънце; в атмосферата или въздуха (*Ваю*) – като Мълния; на земята – като обикновен огън. Агни принадлежи на ранноведийската *Тримурти*, преди *Вишну* да заеме своето почетно място и да бъдат възвеличени *Брама* и *Шива*.

АГНИ БАХУ (санскр.) Аскет, син на *Ману Сваямбхува*, „Самородения".

АГНИ БХУВАХ (санскр.) „Роден от *огъня*"; термин, отнасящ се към четирите раси на *Кшатрите* (втората *каста*, воините), чиито предци изскочили от огъня. Агни Бхувах е син на *Агни*, богът на Огъня; Агни Бхувах проявява същото, което и *Картикея*, богът на войната. („Тайната Доктрина", т.II).

АГНИ ДХАТУ САМАДХИ (санскр.) Вид съзерцание в практиката на *йога*, когато силата *кундалини* е издигната до най-висока точка и безкрайността представлява една ивица от огън; екстатично (*екстаз*) състояние.

АГНИ-РАТХА (санскр.) „Огнен апарат"; разновидност на летателна машина. Споменава се в древни трудове по *магия* в Индия и в епичните поеми.

АГНИ ХОТРИ (санскр.) Жреците, които служели на бога на *Огъня* в арийската древност. Терминът „Агни Хотра" означава жертвоприношение.

АГНИШВАТИ (санскр.) Клас *питри*, създатели на първата ефирна раса (*раси*) хора. Нашите слънчеви предци в противоположност на *Бархишадите*, „лунните" питри или предци, макар че в *Пураните* се дава друго обяснение.

АГНОСТИК (гр.) Дума, изобретена от мистър Хъксли (по негово твърдение) за определение на човек, който не вярва в нищо, което не може да бъде потвърдено от органите на чувствата. По-късните школи на агностицизма дали по-философско определение на този термин.

*Философско твърдение, че всичко, което не подлежи на опит, е непознаваемо. Но от това не следва, че непознаваемото не съществува, теза, застъпена от крайните представители на агностицизма. В повечето философски системи и религии най-висшият *принцип* или *абсолюта* (*абсолютност*), чието съществуване не се отрича, се определя като непознаваем.*

АГНОЯ (гр.) „Лишен от разум", буквално – „неразумност", когато става дума за животинската душа. Според Плутарх, *Питагор*

и Платон делили *душата* на човека на две части (висш и низш *манас*) – разумна, или ноетична (*ноус*), и неразумна, или агноя. Понякога се пише „аноя“.

АГРА САНДХАНИ (санскр.) „Съдебни заседатели“ или летописци, които по време на съд над невъплътената душа четат записите за нейния живот в сърцето на самата „*душа*“. Почти същото, което са *липиките* на *Тайната Доктрина* („Тайната Доктрина“, I т.).

АГРУЕР Много древен финикийски бог. Същото, което е Сатурн.

АД (асир.) „Отец“. На арамейски ад означава „един“, а ад-ад – „единствен“.

АД (HELL) Термин при англосаксонците, очевидно произлязъл от названието на богинята *Хела*, а при славяните – от гръцкия *Хадес*; тъй като hell в руския и други славянски езици е ад; единствената разлика между ада на скандинавците и ада на християните е в температурите им. Но дори и идеята за тези нажежени сфери е възникнала не у европейците – много народи са се придържали към такава представа за климата на преизподнята; така можем да постъпим и ние, ако поместим нашия ад в центъра на Земята. Всички екзотерични религии – вероученията на брамините, будистите, зороастрите, мюсюлманите, евреите и други – правели своя ад горещ и тъмен, макар че много адове са по-скоро привлекателни, отколкото плашещи. Идеята за горещия ад е по-късно изкривяване на астрономичната алегория. При египтяните адът е станал място за наказания чрез огън не по-рано от седемнайсетата или осемнайсетата династия, когато *Тифон* се превърнал от бог в *дявол*. Но в каквато и епоха това плашещо суеверие да се е набивало в умовете на бедните невежи маси, схемата на горещия ад и мъчените там души е чисто египетска. *Ра* – Слънцето – станал владетел на пещта в Кара, адът на фараоните, и грешника плашели с мъки „в жарта на адските огньове“. „Там се намирал *лъв* – казва д-р Берч – и се наричал ръмжащо чудовище.“ Други описват това място като „бездънна яма и езеро от огън, в което хвърлят жертвите“ (сравнете с „Откровение“ на св. *Иоан*). Еврейската дума гай-хином (*геена*) в действителност никога не е имала такова значение, каквото ѝ придала християнската ортодоксалност.

АДАМ (ивр.) В *кабала* Адам е „единородения“ и означава също

„червена земя“. („Адам-Адами“ в „Тайната Доктрина“, т. II.) Това е почти идентично с Athamas или Thomas и на гръцки е преведено като Дидумос, „двойният“ Адам, „първият“, в гл. I на „*Битие*“, бидейки представен като „мъже-женски“.

АДАМИЧЕСКА ЗЕМЯ (алхим.) Наречена е „истинското масло на *златото*“ или „първоначален елемент“ в *алхимията*. Само на едно стъпало по-ниско от еднородния елемент.

АДАМ КАДМОН (ивр.) Първоначалният Човек; Човечеството, „Небесният Човек“, който не е паднал в греха; *кабалистите* го отнасят към десетте *сефироти* на плана на човешкото възприятие. (W.W.W.)

В *кабала* Адам Кадмон е проявеният *логос*, съответстващ на нашия трети *Логос*; докато непроявеният е образцов, идеален Човек и символизира вселената in abscondito, или в нейно „отсъствие“ – в Аристотелов смисъл. Първият логос е „Светлина на Света“, вторият и третият – негови постепенно сгъстяващи се сенки.

*В юдаизма – *абсолютност*, духовно явление на човешката същност преди началото на времената, като първообраз на духовния и материалния свят, а също така и на човека. Някои тълкуватели различавали *Адам* – създаденият от земята (Битие, 2, 7) и Адам – сътвореният „по образ и подобие божие“ (1, 27). Тези думи се възприемали като указание за съединението в Адам Кадмон на мъжкото и женското начало (андрогинния човек). Но тези думи били подлагани на съмнение във връзка със засилването на вярата в *трансцедентността* на бога; поради това възникнало тълкуванието (приписвано на Равин Акиба, I-II в.), според което човек бил сътворен „по образа“ не на бога, а на Адам Кадмон. *Филон Юдей* (Александрийски, I в. пр. Хр.- I в.) съединил тези представи с платоновата концепция на идеята като извънвременен образец на нещата: „небесен човек“ е идеалната *парадигма* на „земния човек“. Пълното си развитие образът на Адам Кадмон получил в кабалистичната *мистика* на XIII-XVIII в., разглеждаща го като необходимо съединително звено между неопределимата безграничност на бога и неговото самоопределение чрез определяни от него форми. В „*Зохар*“ се казва, че „образът на човека съдържа в себе си всички светове – горни и долни“, и че този образ е избран от „светия старец“ (т.е. бога) за самия себе си. Образът на Адам Кадмон бил изб-

ран в символиката на *масонството*, където той се съотнася с шестлъчевата звезда.*

АДАХ (асир.) Заимствано от евреите за назоваване на техния Адаха, бащата на Юбал и т.н. Но Адах, означаващ „първи, един“, е всеобщо достояние. Има основания да се предполага, че Ак-ад означава първороден или Син на Ад. Адон бил първият „Властелин“ в Сирия. („Разбулената Изида“, I т.)

„АДБХУТА БРАХМАНА“ (санскр.) *Брахман* на чудесата; описва чудеса, предсказания и различни *феномени*.

„АДБХУТА ДХАРМА“ (санскр.) „Закон“ на явления, които никога преди това не са били чувани. Сборник от буддистки съчинения за вълшебни или феноменални събития.

АДВАЙТА (санскр.) Секта на *веданта*. Не-дуалистична (а-двайта) школа на ведантистката философия, основана от *Шанкарачаря*, най-великият от историческите брамински мъдреци. Двете други школи са двайта (дуалистична) и вишнитадвайта; и трите наричат себе си ведантистки.

АДВАЙТИН (санскр.) Последовател на споменатата школа.

АДЕПТ (лат.) Adeptus – „достигнал“. В *окултизма* – този, който е достигнал стадия на *Посвещението* и е станал Майстор в науката на *езотеричната* философия.

АДЖА (санскр.) „Нероден“, несътворен; епитет, отнасящ се към много предвечни богове и на първо място към първия *Логос* – излъчването на Абсолютното на плана на *илюзията*.

АДЖА ЕКАПАД (др.инд.) „Еднокрак козел“; във ведийската митология – божество, отнасяно обикновено към класа на въздушните (атмосферните). (А.)

АДЖАШАР (ивр.) Светли Сили в *кабала*; „Сили на Светлината“, които по същество са творящи сили, но стоящи по-долу.

АДЖИТИ (санскр.) Едно от окултните наименования на дванайсетте велики бога, които се въплъщават във всяка *манвантара*. *Окултистите* ги отъждествяват с *Кумарите*. Те се наричат и джнана (или *днана*) *деви*. Също така формата на *Вишну* във втората манвантара. Наричат се също джайи.

АДЖНА, Аджня (санскр.) „Разпореждане“; намерение, явяващо се като *воля*; двулистна *чакра*, *лотос*, центърът между веждите, който управлява динамичния ум, волята, виденията, менталните образи, концентрацията и *медитацията*. В индийската традиция е с тъмносин цвят. Енергийните блокади на чакрата,

която е свързана с хипофизата, предизвикват нарушения в дейността на ендокринните жлези и водят до заболявания на ушите, носа и очите. Възможности за въздействие: 1. *Цветотерапия* – при понижена функция се използват цветовете индиго и синьо, при повишена – зелено или оранжево. 2. *Ароматерапия* – ментово, кедрово, хвойното, евкалиптово или жасминово масло. 3. *Скъпоценни камъни – лапислазулит*, *сапфир*, планински *кристал*. Камъните се поставят на чакрата или се приемат като еликсир. (А.)

АДЖНАНА (санскр.) или АГЯНА (бенгали) Не-знание; по-скоро отсъствие на знание, отколкото „незнание", както обикновено се превежда. Аджнани означава „профан".

АДИ (санскр.) „Пръв", „първосъздаден".

АДИ (Негови синове) В езотеричната философия „Синовете на Ади" се наричат „Синове на Огнената Мъгла". Термин, отнасящ се към определени *адепти*.

АДИ-БУДДА (санскр.) Първият и най-висш *Будда* – непризнаван в южната църква (*буддизъм*); вечната Светлина.

*"Първоначален будда". В буддизма на късната *махаяна* и *ваджраяна* – персонификация на същността на всички *будди* и *бодхисатви*. В термините на доктрината – трите тела на будда. Ади-Будда се разглежда като *дхармакая*. От него еманират другите будди и бодхисатви в специална последователност. В буддизма Ади-Будда се смята не за създател на вселената, а за символ на духовното единство на безначално съществуващото битие.*

АДИ-БУДДХИ (санскр.) Предвечният разум или *мъдрост*; вечният *Буддхи* или Всемирният ум. Отнася се към божествената *мислеоснова* (Ideation), „Махабуддхи", бидейки синоним на *Махат*.

АДИ-БХУТА (санскр.) Първото Същество; също така предвечният елемент. Адбхута е име на *Вишну*, „първият елемент", съдържащ всички елементи, „непостижимото божество".

АДИ ВАРША (санскр.) Първата земя; предвечната страна, в която са обитавали първите *раси*.

АДИКРИТ (санскр.) „Първо-създаден" или произведен; творческа сила, вечна и несътворена, а периодично проявяваща се. Отнася се към *Вишну*, почиващ върху „водите на пространството" в течението на „*пралая*".

АДИ-НАТХА (санскр.) „Първият Властелин“: Ади – „първи“ (мъж. род), натха – „властелин“.

АДИ-НИДАНА (санскр.) Първата и най-висша Причинност, *от ади* – „първи“, и *нидана* – „основна причина“ (или сцепление на причина и следствие).

АДИ-САНАТ (санскр.) „Първият Старец“. Този термин съответства на кабалистичния „Старият Денми“, тъй като това е титла на *Брама* – наречен в „*Зохар*“ Атика д'Атикин, или „Старец на Старците“.

АДИТИ (санскр.) Ведийското наименование на *Мулапракрити* на ведантистите; и двамата са непроявени и непостижими. Във *Ведите* Адити е „Майка-Богиня“, неин земен символ е безграничното и безпределно пространство.

АДИТИ (санскр.) Седемте сина на Адити; седемте планетни бога.

*В индуската митология специална група небесни богове. Броят им в ранните текстове обикновено е седем, понякога шест: Митра, Арамян, Бхага, Варуна, Дакша, Анша. В X химн на *Риг Веда* те са осем: със седмината Адити отишла при боговете, а осмия – Мартанда (Вивасват) отхвърлила. Техните имена са: *Митра*, *Варуна*, Аряман, Анша, *Бхага*, Дхатар, *Индра*, *Вивасват* („*Тайтирия* брахмана“). На други места няколко пъти като Адити се споменават *Суря*, Савитар, *Вишну*. Проявяват връзка със слънчевите божества, виждат през всичко, пазители са на вселената. Адити изпълват въздушното пространство, притежават небесна сила и се наричат властелини, царе, повелители на небето. Към хората са благосклонни и милосърдни; предпазват от зло, наказват и прощават грехове и дават дълъг живот. В следведийския период броят им става дванайсет. Тълкувани са като слънчеви богове и се отнасят към дванайсетте месеца.*

АДИТИ-ГЕЯ Съставен термин, санскритски и латински, в теософските съчинения означаващ двойствена природа – духовна и физическа, тъй като *Гея* е богиня на земята и обективната природа.

АДИТУМ (гр.) *Светая Светих* в езическите храмове. Названието на тайна и свещена оградена територия или вътрешно помещение, в което не се позволявало да влезе нито един непосветен; съответства на олтарното светилище на християнските църкви. (А.)

АДИТЯ (санскр.) Едно от имената на Слънцето; като *Мартанда* той се явява син на *Адити*.

АДИ-ШАКТИ (санскр.) Първична, божествена Сила; женска творческа сила и аспект при всеки и на всеки бог. *Шакти* в индуския пантеон винаги се явява съпруга на някой бог.

АДЛЕР, Алфред (1870-1937) Австрийски психолог и психиатър. Ученик на *Фройд*; по-късно основава собствено учение, наречено „Индивидуална психология". За разлика от учението на Фройд, основните конфликти при човека не са резултат от отношенията между нагона – либидо – и духовните задръжки, а са следствие от индивидуалния стремеж към власт и самоутвърждаване в семейството, общността и обществото. Този стремеж към власт е компенсация на чувството за малоценност. Човекът, според Адлер, винаги се стреми „нагоре" и когато този стремеж не може да се осъществи, той прониква в подсъзнанието и се проявява в *сънищата*; следователно анализът на сънищата е най-прекият път към изясняване на житейската ситуация на даден индивид. Сънищата на „пропадане" сочат чувството на страх да не се загуби вече извоювана позиция. Сънищата на „полет" разкриват амбиция. Автор на книгите: „Практика и теория на индивидуалната психология" (1918), „Техника на индивидуалната психология" (1928) и др. (А.)

АДОНАЙ (ивр.) Същото, което е и *Адонис*. Обикновено се превежда като „Властелин"; астрономично – Слънцето. Когато евреинът, четейки, стигал до думата IHVH, което се произнася като *Йехова*, той спирал и я заменял с „Адонай" (Адни); но когато това било написано с точките на Алхим, той наричал това „*Елохим*". (W.W.W.)

*Едно от обозначенията на бога в юдаизма от епохата на елинизма, приемано също като заместващо (при четене на глас) на „*неизреченото име*" на *Яхве*; етимологично близко до името на *Адонис*.*

АДОНИМ-АДОНАЙ, АДОН Древните халдеоеврейски наименования на *Елохимите*, или творящите земни сили, синтезирани в *Йехова*.

АДОНИС (финик.) Образува се от „адон"- господ, властелин. В гръцката митология – божество от финикийско-сирийски произход с ярко изразени растителни функции, свързани с периодичното „умиране" и „възраждане" на природата. (А.)

АДРАСТЕЯ (гр.) „Неизбежна“, „неотменима“; богиня на възмездието. Орфическата традиция (*Орфей*) вижда в нея въплъщение на „законите на *Зевс*, *Кронос*, божествени, надкосмически и интракосмически“, посочвайки връзката между Адрастея с платоновия закон за съдбата на душите. *Платон* признава „установяването“ или „закона“ на Адрастея – кръговрата на душите, който се съединява с *Ананка*. (А.)

АДХАРА, Адхар (санскр.) Това, в което се съдържа *съзнанието*; ум-живот-тяло; буквално – съд, опора. (А.)

АДХАРМА (санскр.) Неправедност, порок, противоположност на *дхарма*.

АДХИ (санскр.) „Най-висш“, „върховен“.

АДХИ-БХАУТИКА ДУХКХА (санскр.) Вторият от трите вида страдания; „зло, произтичащо от външни явления или същества“.

АДХИ-ДАЙВИКА ДУХКХА (санскр.) Третото от трите вида страдания; „зло, произтичащо от божествени причини, или справедливо кармично наказание“.

АДХИДЕВАТА (санскр.) „Отнасящ се до божественото“; в древноиндийската митология обозначение на висшето божество като творец на света и нещата. (А.)

АДХИКАРА (санскр.) Способност; нещо в непосредствената сила на човешката природа, което със своите характерни особености определя при човека правото на избор на един или друг път на *йога*. (А.)

АДХИЯДЖНЯ (санскр.) Космичен *принцип* на действието и жертвоприношението; скритото Божествено, приемащо жертвата. (А.)

АДХОГАТИ (санскр.) Движение надолу; слизане (в материята). (А.)

„АДХЯТМА ВИДЯ“ (санскр.) „*Езотерично* светило“; една от „Панча Видя *Шастрите*“ или Свещените Писания на Петте Науки.

АДХЯТМАН (санскр.) „Отнасящ се към *душата*, към Аза“, „собствен“; висш дух, душа на Вселената в късноведийските концепции за света; в частност в *Упанишадите* Адхятман като душа-*демиург* е свързан с микрокосмоса, с човека, с Аза и съпоставен с макрокосмоса, с божественото (*адхидевата*). Тези две понятия трябва да се разглеждат като по-нататъшно развитие на учението за тъждеството на *микро- и макрокосмо-*

са, вселената и (първо) човека (*Пуруша*). Образът на Адхятман е митологизиран само отчасти. (А.)

АДХЯТМИКА ДУХКХА (санскр.) Първото от трите вида страдания; „зло, произтичащо от самия себе си", предизвиканото или породено Аз, или от самия човек.

АЕРОБАЦИЯ (гр.) Издигане или ходене по въздуха без някакво видимо посредничество; *левитация*. Може да бъде съзнателна или несъзнателна; в първия случай това е *магия*, във втория – болест или сила, нуждаеща се от разяснение. Ние знаем, че Земята е магнетично тяло; фактически – както са установили някои учени и както *Парацелз* е твърдял преди 300 години – тя представлява един голям магнит. Тя е заредена с един вид електричество – ще го наречем положително, което постоянно спонтанно произвежда вътре в себе си или в центъра на движение. Човешките тела, както и всички останали форми на материята, са заредени с противоположен вид електричество, отрицателно. Т.е. органичните или неорганичните тела, ако им се предостави свобода на действие, ще се зареждат постоянно и неволно, и ще произвеждат вид електричество, противоположно на това, с което е заредена самата Земя. Какво е това тегло? Просто привличане на Земята. „Без привличането на Земята вие не бихте имали тегло – казва проф. Стюарт – и ако се намирахте на Земя два пъти по-масивна от тази, то и привличането би било два пъти по-голямо". Как тогава можем да се освободим от това привличане? Според гореспоменатия закон на електричеството, съществува привличане между нашата планета и организмите върху нея, което ги държи върху повърхността на кълбото. Но в много случаи протича нарушаване на закона за гравитацията под формата на левитация на хора или неодушевени предмети. Как да се обясни това? Състоянието на нашата физическа система, казват философи-теурзи (*теург*), в много отношения зависи от *волята* ни. Правилно управлявана, тя може да извършва „чудеса" и сред тях е изменението на тази електрическа полярност от негативна в позитивна; силата, свързваща човека със земята-магнит, би станала тогава отблъскваща и „привличането" за него би престанало да съществува. („Разбулената Изида", I т.).

АЖИ-ДАХАКА (зенд.) Един от змейовете или *драконите* в ле-

гендите на Иран и свещените писания на „*Авеста*“, алегорично – разрушаващ Змей или *Сатана*.

АЗАЗЕЛ (ивр.) „Бог на Победата“; жертвеният козел за греховете на *Израил*. Този, който постигне тайната на Азазел, казва Абен Езра, „ще овладее тайната на Божието име“. И наистина е така. Вж. *Тифон* и жертвения козел, който му бил посветен в древен Египет.

*В представите на юдаизма Азазел е демонично същество. В *Библията* той се споменава само в контекста на описанието на ритуала „денят на изкуплението“ (Йом-кипур). В *апокрифната* „Книга на *Енох*“ (II в. пр.н.е.) Азазел е представен като паднал ангел, развращаващ човечеството, който научил мъжете на война и на занаята на оръжейниците, а жените – на блудните изкуства да се гримират и да правят аборти.*

АЗАРЕКШ (зенд.) Място, прочуто благодарение на храма на огъня на *зороастрите* и *маговете* във времената на Александър Велики. (*Заратустра*.)

АЗИЛУТ (ивр.) Наименование на света на *сефиротите*, наречен свят на *еманациите* Олам Азилут. Това е велик и най-висш прототип на другите светове. „Азилут е Великият Свещен Печат, с чиято помощ са изкопирани всичките светове, които приели образа на Печата; и тъй като този велик Печат включва три сфери, които по същество са трите зури (прототипа): *Нефеш* – Жизнен Дух или *Душа*, *Руах* – морален и мислещ Дух и *Нешама* – Висша Душа на човека, то Отпечатаният също получава три *зури*, а именно: *Бриа, Иецира* и *Асия* (свят на обвивките – *клипот*), и тези три зури са само едно в Печата“ („Кабала“ на Майер). Глобусите A и Z на нашата земна верига се намират в Азилут. („Тайната Доктрина“.)

АЗОМАТИ „Без материално тяло“, „безтелесни“; употребява се по отношение на небесните същества и *ангели*.

АЗОТ (алхим.) Творящ *принцип* в Природата, по-голямата част от който се пази в *астралната светлина*. Той е символизиран от фигура, представляваща *кръст*, всяка от четирите части на който носи една буква от думата *Таро*, която може да се прочете и като Рота, Атор, и по много други начини, като всички те имат окултно значение.

АИД, *Хадес* (гр.) „Невидим“, „ужасен“; в гръцката митология бог – владетел на царството на мъртвите, а също така самото

царство. Аид е олимпийско божество, независимо от това, че се намира непрекъснато в своите подземни владения. Аид се нарича и пространство в недрата на земята, обитавано от властелина над сенките на умрелите, които довежда *Хермес*. Орфико-питагорейската представа за съда над грешниците: Титий, Тантал, Сизиф в Тартар – като част от Аид се среща у Омир, у *Платон* и Вергилий. (А.)

АЙАНА (санскр.) Период от време; две айани образуват година, едната е период на движението на Слънцето по *еклиптиката* на север, другата на юг.

АЙДЖ ТОЙОН Висше божество на якутите, племе в Северен Сибир.

АЙДОНЕЙ (гр.) Бог и цар на преизподнята; Плутон или *Дионис* Хтоний (подземен).

АЙЗАЙ (1141-1251) Японски монах, който разпространява в Китай едно от най-популярните в Япония движения на *дзен* – ринзай. С помощта на японския император основава будистките манастири в Киото и Камакура. Пренася чаеното растение от Китай в родината си. (А.)

АЙИН (ивр.) „Нищо" – оттук и наименованието на *Ейн-Соф* (*Ен*).

АЙКИДО (яп.) Ай – хармония; ки – жизнена енергия, до – път или „Пътят към хармонията чрез жизнена енергия". Наименование на отначало пазено в тайна бойно изкуство; популяризирано от проф. Морихай Юешиба през 30-те години на XX век. Успешно се прилага при самозащита, ако се хармонизират силите на тялото с универсалната космическа енергия. (*Чи.*) За това спомагат упражнения по *медитация*, концентрация и координация. Разглежда се и като духовна терапия. (А.)

АЙМАР, Жак Знаменит французин, имал големи успехи при прилагането на Вълшебната Пръчка, приблизително в края на XVII в.; често го канели за разкриването на престъпления; двама доктори на медицинските науки от Парижкия университет, Шовен и Гарние, са докладвали за реалностите на неговите способности. Вж. Colguhoun „Magic". (W.W.W.)

АЙНДРИ (санскр.) Жената на *Индра*.

АЙНДРИЯ (санскр.) Или Индрани, Индрия; *Шакти*. Женският аспект или „съпругата" на *Индра*.

АЙРАВАТА (санскр.) „Надигнал се от водите"; прародител на

слоновете. Според една версия на мита той излязъл от световния океан по времето, когато боговете и *асурите* биели океана (*амрита*); по друга версия Айравата и още седем слона дигадджи се появили на бял свят от черупката на световното *яйце* на *Брахма*, те станали пазители на осемте посоки, или страни на света, като Айравата бил пазител на Изтока. Той се изобразява с четири бивни; смята се за ездитното животно (*вахана*) и боен слон на *Индра*. (А.)

АЙРЯМАН (зенд). Добро божество; има съответствие с ведийската (*Аряман*) и келтската (Еремон) митология. И в трите традиции бил причислен към лекарската *магия*. Във „*Вендидад*" се разказва митът за застъпничеството на Айряман да се изкоренят всички болести. Злият дух *Ангра-Маню* ги сътворил в такова количество, че се оказало, че самият *Ахура Мазда* нямал сили да се справи с тях и бил принуден да изпрати при Айряман вестоносец с молба за помощ. Айряман чул молбите на върховното божество и успешно изпълнил своята лечебна мисия. (А.)

АЙРЯМЕН ВАЕДЖО (зенд). Или Айряна Ваеджо, първобитна страна на блаженството, спомената във „*Вендидад*", където *Ахура Мазда* предал своите закони на *Зороастър* (*Заратустра*).

АЙРЯНА-ИШЕДЖО (зенд.) Наименование на молитвата към „светия *Айрямен*", божественият аспект на *Ариман* преди последният да стане тъмна противостояща сила, *Сатана*. Тъй като същността на Ариман е каквото е и на *Ахура Мазда*, както *Тифон-Сет* има една същност с *Озирис*.

АЙСВАРИКА (санскр.) Теистична школа на Непал, която смята *Ади-Будда* за висш бог (*Ишвара*), наместо да види в това наименование обозначение на *принципа*, абстрактен философски символ.

АЙТАРЕЯ (санскр.) Наименование на Араняки (*Брахманите*) и в *Упанишадите* на „*Риг Веда*". Някои техни части са чисто ведантични.

АЙТХ-УР (халд.) Слънчев огън, божествен *Ефир*.

АЙУБ, Айюб (араб.) В мюсюлманството един от *пророците* и праведните; съответства на библейския Иов. Според преданието в деня на страшния съд Айуб ще бъде начело на непоколебимо търпеливите като назидание за тези, които оправдават своята немарливост към вярата с болести и страдания. (А.)

АЙШ (ивр.) Дума, обозначаваща „Човек".

АЙШВАРЯ (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи* – контрол над събитията, властта, богатството и над всички предмети на желанието; действеност на *волята*, влияеща на предметите или събитията без помощта на физически средства. (А.)

АЙШМА (зенд.) „Буйство"; в иранската митология един от *девите*, съставящи върховната триада на силите на злото. Въплъщение на злите дела – грабежите, набезите на чергарите, на които били подложени местните иранци. Като дева на разпуснатостта, Айшма противостои на божеството на религиозното послушание *Сраоша*. (А.)

АКА (полинез.) „Сенчесто тяло"; магическа сила сред полинизийските заклинатели, практикуващи *Кахуна*, според която всеки човек има три невидими ака с различна сила. Ака свързват даден човек с предметите, които той докосва. Тази невеществена връзка може да се използва за добри или лоши цели. (А.)

АКА МАНА (зенд.) „Зла мисъл"; в иранската митология божество от триадата на злите божества, състояща се, според *Заратустра*, от оглавяващия я *Дурга*, Ака Мана и *Айшма*, противостояща на триадата на добрите божества, в която антагонист на Ака Мана е Воху Мана (букв. „блага мисъл"). По-късно Ака Мана се слива с *Ариман* (зенд. *Ангра-Маню*). (А.)

АКАР (егип.) Наименованието на тази част от дяволските сфери Кер-нетера, която може да се нарече *Ад*. (W.W.W.)

АКАРМА, Нейшкарма (санскр.) Недействие, недеяние; има се предвид прекратяването на действието на кармичния закон. (*Карма*.) (А.)

АКАЦИЯ (гр.). „Невинност"; също така растение, използвано във франкмасонството (*масонство*) като символ на *посвещението*, безсмъртието и чистотата; дърво, което прилича на свещените дървета Шитим на евреите. (*Свещено дърво*.) (W.W.W.)

АКАША (санскр.) Фина, свръхчувствителна духовна същност, изпълваща цялото пространство; изначална *субстанция*, погрешно отъждествявана с *ефира*. Но тя се отнася към ефира така, както Духът към Материята, или *атма* към *камарупа*. Фактически тя е Всемирното пространство, в което неразделно е затворена вечната *мислеоснова* на Вселената в нейните вечно променящи се аспекти на плановете на материята и обективността, и от което се излъчва Първият *Логос*, или изразената мисъл. Това е причината, поради която в *Пураните* е посочено,

че Акаша има само един характерен признак, а именно звук, тъй като звукът не е нищо друго, освен преведен символ на Логоса – „Речта“ в нейния мистичен смисъл. В това жертвоприношение (Джетищома Агнищома) тя е наречена „Бог на Акаша“. В тези жертвени *мистерии* Акаша е всеуправляващ и всемогъщ *дева*, управляващ магичните следствия на религиозното действие, и в древността той е имал свой специален хотра (жрец), носещ неговото име. Акаша е необходим посредник на всяко критя (магическо действие) – религиозно или светско. Изразът „да се възбуди *Брама*“ означава да се възбуди силата, която е скрита във всяко магическо действие; ведийските жертвоприношения фактически не са нищо друго, освен церемониална *магия*. Тази сила в един аспект е Акаша, а в друг – *Кундалини*, окултното електричество, *алкахест* на *алхимиците* или универсален разтворител; като *анима мунди* на висш план и *астрална светлина* – на низш. „В момента на жертвоприношението жрецът се изпълва с духа на Брама – временно става самият Брама.“ („Разбулената Изида“.)

АКАША – ХРОНИКА „Книга на живота“ или „Световна хроника“; космическа памет, която съдържа всички минали, настоящи и бъдещи събития. Съществата, които хроникират събитията, се наричат *липики*. Личности, надарени със свръхсензорни възприятия, могат да четат в хрониката и да възпроизвеждат образи в потока на времето. Със съществуването на хрониката Акаша могат да се обяснят някои паранормални явления. (А.)

АКБАР Велик Император на Моголите на Индия, изтъкнат покровител на религията, изкуствата и науките, най-либералният от всички мюсюлмански монарси. Никога не е имало по-търпелив и просветен владетел от императора Акбар както в Индия, така и във всяка друга мохамеданска страна.

АКВАМАРИН Зеленосин *скъпоценен камък* от групата на берилите; носи радост и богатство на своя притежател, помага в любовта, но и възбужда ревност. Ако се постави във вода на слънце, се получава напитка, която гони дявола; едновременно с това предпазва от нещастни случаи и от отрова – затова се носи от моряци и търсещите приключения. Аквамаринът е защитник на невинността и се подарява при годеж. В древността са приготвяли от праха му *еликсири*, които помагат при слабост, болести на черния дроб, на пикочния мехур и на бъбреците.

Съответствия: планета – *Уран*, зодиакален знак – Водолей или Везни; месец – октомври; въздейства на гърлената, 5-та *чакра* (*висудха*). (А.)

АКВАН-ДЕВА В иранската митология един от най-могъщите *деви*. Съгласно „Барзу-нама" той има главата на слон, дълги коси, устата му е пълна със зъби като на глиган, а устните са черни; тялото му е невъзможно за гледане. Убийството на Акван-Дева е един от героичните подвизи на Рустам. (А.)

АКИБА (евр.) Единственият от четиримата *Танаими* (посветени пророци), влезли в Райската Градина (окултните науки), който успял да стане *посветен*, докато останалите претърпели неуспех.

АКОСМИЗЪМ (гр.) (Периодът преди сътворението.) Предсъзидателният период, когато не е имало *Космос*, а само *Хаос*.

АКТА (санскр.) „Помазаник": титла на Тващри или *Вишвакарман*, най-висшият „Творец" и *Логос* в „*Риг Веда*". Той е наречен „Баща на боговете" и „Баща на свещения огън". („Тайната Доктрина", т. II.)

АКУПАРА (санскр.) Символична Костенурка, на която, както предполагат, се крепи земята.

АКУПРЕСУРА (Вж. *акупунктура*) Вместо употребата на игли, може да се приложи натиск чрез пръсти по точките на меридианите. Китайците прилагат акупресурата като първа помощ и самолечение. (А.)

АКУПУНКТУРА (лат.) От „акус" – игла и „пунгере" – пробождам; китайски терапевтичен метод, при който топли или студени игли се забиват в определени точки на тялото. Методът е описан в най-старата книга по медицина в света „Ней Чинг" (2500 г. пр. Хр.). Иглите отначало са били от бамбук, камък или кост, по-късно се използват желязо, злато или сребро, като резултатът често се приписва на въздействието на метала. Акупунктурата в Китай има такова широко приложение, че в средните векове е въведена като учебна дисциплина. В човешкото тяло съществуват 26 основни артерии (меридиани) и повече от 2 000 точки, през които протича универсалната енергия *чи*, съставена от *ин* и *ян*. Ако в дадена точка се наруши баланса между ян и ин (електричество и *магнетизъм*, положителна и отрицателна енергия), енергийният поток не може да цикрулира правилно, което води до заболяване на съответни на точките и меридиани-

те органи и системи, които черпят жизнена енергия чрез тези проводници. С въвеждането на иглите се постига баланс, като излишната от даден вид енергия се отстранява, а необходимата се компенсира. Състоянието на даден меридиан може да се диагностицира чрез пулса от опитен лекар. (А.)

АКШАРА (санскр.) Висше Божество; „нерушим", винаги съвършен.

АКШОБХАЯ (санскр.) „Невъзмутим"; един от *буддите* в будистката митология на *махаяна* и *ваджраяна*. Акшобхая е един от така наречените петима *дхиани-будди*, глава на семейството на татхагатите. В *мандала* дхиани-будда Акшобхая се намира понякога на изток, понякога в центъра, той е със син цвят и дясната му ръка докосва земята (т.н. „бхуспарша мудра"). Негова *праджня* – женското съответствие – е Лочана и от него еманира бодхисатва *Ваджрапани*. За земна проява на Акшобхая се смята будда Канакамуни. (А.)

АЛ или ЕЛ (ивр.) Това име на божеството обикновено се превежда като „бог", означавайки могъщ, най-висш. Множественото число – *Елохим* – в *Библията* е преведено с думата „Бог" в единствено число. (W.W.W.)

АЛ-АЙТ (финик.) Бог на *Огъня*, древно и твърде мистично име в коптския *окултизъм*.

АЛАПАР (халд.) Вторият божествен управител на Вавилония, царувал „три сароса". Първият цар на божествената династия, според *Бероз*, бил Алор. Той бил „определеният Пастир на хората" и царувал десет сароса (или 36 000 години, сарос = 3 600 години).

АЛАХА (ивр.) Наименование, дадено на тези части от „*Талмуда*", в които се аргументират постановките на доктрината; тази дума означава „закон". (W.W.W.)

АЛАЯ (санскр.) Вселенската душа („Тайната Доктрина" т. І.); това понятие принадлежи на тибетската система на съзерцателната школа на *махаяна*. В мистичното си значение тя е идентична с *Акаша*, а по своята същност – с *Мулапракрити*, тъй като е основа или корен на всичко.

АЛБА ПЕТРА (лат.) Белият камък на *Посвещението*. „Белият халцедон", споменат в „Откровението" на Св. *Иоан*.

АЛБИГОЙЦИ По-късно с името „катари" (на гръцки „чисти"). Мистична, дуалистична секта през XI-XIII в. в Южна Франция,

наречени така по името на град Алби, духовни наследници на *богомилите*, често наричани в историческите източници „българи“. Доказани са контакти с *гностиците*. „Няма един бог, има двама, които си оспорват господството над света. Това са богът на доброто и богът на злото. Безсмъртният човешки дух е устремен към бога на доброто, но тленната му обвивка го тегли към тъмния бог“ – така учат катарите. Но това е само интерпретация в различните движения. Основното е приемането и поклонението на единния бог, чиято *еманация* е Слънцето. Това са т. нар. „съвършени“ – мъченици за вярата, дали тежки обети за аскетизъм. Една от техните заповеди е „не проливай кръв“. Отказвали да се прекланят пред *кръста*, тъй като го смятали за оръдие на мъчението, символ на позор. Движението придобива широко разпространение в Европа, като привлича последователи от различни социални кръгове. То е първото масово мистично-религиозно и социално движение, което оставя дълбоки следи в новата история на Европа, като дава импулс на по-късната Реформация. След убийството на папския пратеник в 1209 г., започва систематично, жестоко преследване на албигойците; репресивният апарат на инквизицията се разраства, включвайки в своите прерогативи все по-широки пълномощия и доводи за разправа. През 1260 г. папа Александър I упълномощава инквизиторите да преследват и „вещици“. (*Инквизиция и Вещици*.) (А.)

АЛВИ (сканд.) В скандинавската митология низши природни *духове* (първоначално, възможно е, и душите на мъртвите), имащи отношение към плодородието. На тях бил посветен специален култ. В „Старата *Еда*“ алвите се противопоставят на висшите богове – *Асите*; понякога се смесват, от една страна с цвергите (джуджета) (*елементали*), а от друга – с *ваните*. (А.)

АЛЕКСАНДРИЙСКА ШКОЛА (философ.) Тази прочута школа се създала в град Александрия (Египет), който в течение на няколко столетия бил велик престол на учеността и философията. Прочут със своята библиотека, носеща наименованието „Александрийска“, създадена от Птоломей Сотер (умрял през 283 г. пр. Хр.) в самото начало на неговото царуване – някога се гордеела със 700 000 свитъка или тома (Аул Хелий); със своя музей, първа истинска академия на науките и изкуствата; със своите световноизвестни учени – като Евклид (бащата на

научната геометрия), Аполоний Пергски (автор на запазилия се и до днес труд за коничните сечения), Никомах (аритметик), *астрономи*, физици, анатоми – такива като Херофил и Еразистрат, лекари, музиканти, художници и т.н. Тя станала още по-прочута благодарение на своята еклектична или неоплатоническа школа (*неоплатонизъм*), основана през 193 г. от *Амоний Сакас*, чиито ученици били *Ориген*, *Плотин* и много други, днес прославени в историята. Най-известните школи на *гностиците* водят началото си от Александрия. *Филон Юдей*, *Ямблих*, *Порфирий*, *Климент Александрийски*, Ератостен Астроном, девата-философ *Ипатия* и безброй много други звезди от втора величина – всички те са принадлежали в различно време към тези велики школи и са помагали за превръщането на Александрия в една от най-справедливо прославените опори на учеността, създавани някога от света.

АЛЕКТРИОМАНТИЯ (гр.) От alektryon – „зърно“ и manteia – „предсказание“; гледане на зърна. Нареждат се зърна в кръг, отговарящи на буквите на азбуката; в центъра се поставя петел, който кълве, и избраните зърна съставят определени думи. Може да се гадае с „да“ или „не“ – в този случай се правят две купчинки и ако петелът първо клъвне от дясната, отговорът е „да“, от лявата – „не“. На петела се приписват магически свойства. По начина и часа на кукуригане може да се предскаже атмосферното време (ветропоказателят изобразява петел), оздравяването или смъртта на болник в къщата, идването на гост и т.н. (*Петел*.) (А.)

АЛЕТИ (финик.) „Поклонници на огъня“, от Ал-айт, бог на *огъня*. Същото, което са и *кабирите* или божествените *титани*. Като седем *еманации* на Агуер (Сатурн), те са свързани с всички богове на огъня, слънцето и „бурите“ (*Марути*).

„АЛЗЕ ЛИБЕР“, de Lapide Philosophico. Алхимичен трактат на неизвестен немски автор, датиран към 1677 г. Той може да се намери препечатан в Херметическия Музей. В него е прочутата рисунка на човек с удължени крака и тяло, скрито от седемлъчева звезда. *Елифас Леви* го е прекопирал. (W.W.W.)

АЛКАХЕСТ (араб.) Универсален разтворител в *алхимията*; но в мистицизма (*мистика*) това е *Висше Аз*, съединяването с което превръща материята (оловото) в *злато* и връща всички

съставни неща – такива като човешкото тяло и неговите атрибути – към тяхната първоначална същност.

АЛКИОНА или Халкиона (гр.) Дъщеря на Еол и жена на Кейкс, потънал в морето по време на пътуване към оракула за съвет. Научавайки за нещастието, тя се хвърлила в морето. Благодарение на милосърдието на боговете, двамата били превърнати в птицата aludo ispida. Казват, че самката снася яйцата си в морето и ги държи в покой в течение на седем дни преди и след зимното слънцестоене. Това има силно изразено окултно значение в орнитомантията (гадаене по летенето на птиците).

АЛЛАХ (араб.) 1. В древноарабската митология – върховно божество, почитано в Северна и Централна Арабия като бог-прародител и *демиург*, бог на небето и дъжда. Аллах е създател на света и хората, глава и баща на боговете. Той се възприемал като бог, неконтактуващ с хората и не е бил покровител на някоя определена етническа група; негови светилища очевидно не са съществували. Думата „Аллах“ е замяна на забраненото име на божеството и е образувано от нарицателното „илах“ („бог“) с определена артикулация, което означава „известен бог“, „този бог“, „бог по преимущество“. 2. В мюсюлманската митология единен бог, който се смята за идентичен с бога на юдеите и християните; той се описва с „99-те най-красиви имена“, които се произнасят от вярващите. За разлика от божественото триединство в други религии, в *исляма* съществува само Аллах. Откровенията на бога са записани от неговия пророк *Мохамед* в *Корана*. (А.)

АЛМА Прачовек, примитивен човек; в съобщения и легенди от VII в. се твърди, че е обитавал обширна територия – от Централна Азия до Източна Европа. Предполага се, че се касае за остатъци от неандерталци, живяли преди 35 000 години. В арабски източник се споменава nasnas като „изправено същество с широки плоски нокти“ – вероятно към алма може да се причисли и тибетският йети. (*Митологични животни.*) (А.)

„АЛМАДЕЛ“ Трактат по *теургия*, или бяла *магия* на неизвестен средновековен автор от Европа; често се среща в ръкописни томове под името *„Ключът на Соломон“*. (W.W.W.)

АЛМЕХ (араб.) Танцьорки; същото, което са и индийските „научи“, храмови и публични танцьорки (*кючек*).

АЛОЕ Aloe soccoterina Расте в Африка и Азия; в арабските стра-

ни яркочервените цветове се окачват над вратите на къщите за предпазване от *магия* и лошо време, за дълъг живот на домочадието. В народната медицина в малки дози се използва за прочистване на лигавиците, за отстраняване на мехури, против запек, за укрепване на черния дроб. (*Ароматерапия.*) (А.)

АЛОЕ Aqilara agalocha Расте в Индия, съдържа алоена смола и аоин; дървото се използва като ароматизатор, често се споменава в Стария завет и в *индуизма*. Арабите извличат смола, която суфиите (*суфизъм*) използват като лекарство. (*Ароматерапия.*) (А.)

АЛОПАТИЯ (гр.) От allos – „друг" и pathos – „страдам"; класически метод на лечение (за разлика от *хомеопатията*), изразен чрез латинската максима „преодоляване чрез противоположното". Лечението се осъществува с противоположни на болестта средства. (А.)

АЛСВИДЪР (сканд.) „Най-бърз"; наименование на коня на Луната в *Едите*.

АЛТРУИЗЪМ (лат.) От alter – „приятел"; свойство, противоположно на егоизма. Постъпки, насочени към правене добро на другите, без да се съобразяваш със себе си.

АЛФА-ВЪЛНИ Един от четирите основни вида вълни, излъчвани от мозъка (*мозъчни вълни*), които могат да се измерят с електроенцефалограф. Алфа-вълните се проявяват в състояние на покой и при затворени очи с амплитуда 8 – 13 херца. Отчетливо се проявяват при фазата на заспиване и на събуждане, в състояние на пасивност, когато психическата активност е силно снижена. При тези фази са възможни появата на оптични образи и акустични прояви, както и на паранормални явления. Подобно състояние – потискане на съзнанието и активизиране на под- и свръхсъзнанието – може да се предизвика при *медитация* и психотерапия, както и целенасочено да се използва при някои духовни техники. (*Методът Силва.*) (А.)

АЛФА (А) и ОМЕГА (W). Първи и Последен, начало и край на всякакво активно съществуване; *Логос* – оттук (при християните) е *Христос*. Вж. „Откровение на св. Иоан", XXI, 6, където *Иоан* използва „Алфа и Омега" като символ на Божествения Утешител, който „на жадния дава даром от извора на живата вода". Азот или Азотх е средновековен глиф на тази идея, тъй като думата се състои от първата и последната букви на гръц-

ката азбука, A и W, латинското – A и Z, и еврейското – A и T, или алеф и *тау*. (*Азот*.) (W.W.W.)

АЛФА ПОЛАРИС (лат.) Същото, което е *Дхрува*, която била полярна звезда преди 31 105 години.

АЛ-ФАРАБИ Ар-Абу Насър На латински е наречен Алфараби; персиец. Най-великият аристотелов философ на своята епоха. Родил се през 950 г. и както се съобщава, бил убит в 1047 година. Той бил *херметичен* философ и притежавал способността да хипнотизира (*хипноза*) чрез музика, карайки тези, които слушали неговото свирене на лютня, да се смеят, плачат, танцуват и да правят това, което той поиска. Някои от неговите трудове по херметична философия могат да се намерят в Лайденската библиотека.

АЛХИМИЦИ От Ал и Хеми, огън или бог, и патриарх, Хам; също така наименование на Египет. *Розенкройцерите* на средновековието като Робърт дьо Флуктиб (*Робърт Флуд*), *Парацелз*, Томас Воган (*Ейжен Филалет*), Ван Хелмънт и други – всички те са били алхимици, които търсели скрития *дух* във всяка неорганична частица материя. Някои хора – даже повечето – обвинявали алхимиците в шарлатанство и лъжливи претенции. Несъмнено личности като *Роджър Бейкън*, Агрипа, Хенри Кунрат и Хебер Аравийски (които за пръв път открили на Европа някои от тайните на химията) надали могат да се смятат за лъжци и най-малко от всичко – за глупаци. Учените, преразглеждащи физиката на основата на атомната теория на Демокрит, с лекота забравят, че Демокрит от Абдера е бил алхимик и че ум, който е способен така дълбоко да прониква в скритите действия на природата в определена област, би трябвало да е имал основателна причина, за да учи и да стане херметичен философ. Олай Боричи ни уверява, че люлката на алхимията трябва да се търси в белокосата древност. („Разбулената Изида“.)

АЛХИМИЯ На арабски Ул хеми; означава, както сочи името, химия на природата. И все пак Ул-хеми или Ал-кимия представлява само арабизирана дума, от гръцкото chmeia (хемея), от cumox – „сок“, вещество, изстискано от растението. Д-р Уил *Уесткот* казва: „Най-ранната употреба на термина „алхимия“ може да се намери в трудовете на Юлий Фирмик Мартен, живял при Константин Велики. В Париж, в Държавната библиотека, се намира най-древният от запазилите се алхимични трактати,

известни в Европа; той бил написан на гръцки език от Зосим Панополит около 400 г. Следващо по древност е съчинението на Еней Газей, 480 г. Алхимията разглежда най-фините сили на природата и онези разнообразни условия, при които те се проявяват. Стараейки се под покривалото на езика, повече или по-малко изкуствен, да скрие *mysterium magnum* от непосветените дотолкова, че това да бъде безопасно в ръцете на изпълнения с егоизъм свят, алхимикът обявява за свой първи *принцип* съществуването на определен Универсален Разтворител (*акаша*), с помощта на който всички съставни тела се разлагат в еднородната *субстанция,* от която са произлезли; тази субстанция той нарича чисто *злато* или summa materia. Този разтворител, наричан също menstruum universale, е способен да отстранява всички зачатъци на болести от човешкия организъм, да връща младостта и да продължава живота. Такъв е lapis philosophorum (*философски камък*). Алхимията за пръв път проникнала в Европа в VIII в. чрез Хебер, велик арабски мъдрец и философ, но много столетия преди това тя била известна и практикувана в Китай и Египет. Многобройни папируси по алхимия и други писмена свидетелстват, че тя е била любим предмет за изучаване на управници и жреци; били намирани под земята и се пазели под общото наименование „херметични трактати". Алхимията се изучава в три разнородни аспекта, които допускат много различни интерпретации, а именно: в космически, човешки и земен аспект. Тези три метода са били олицетворявани от три алхимични вещества – сяра, живак и сол. Различни автори са посочвали, че в алхимията има съответно три, седем, десет и дванайсет процеса; но всички те са на мнение, че тя има само една цел: да превърне грубите метали в чисто злато. Какво обаче представлява в действителност това злато, правилно разбира само нищожно малцинство. Несъмнено в природата съществува такъв процес като трансмутация на най-простите метали в по-благородни или в злато. Но това е само един аспект на алхимията, земен или чисто материален, и както ние логично осъзнаваме, същият този процес протича в недрата на земята. Обаче освен тази интерпретация и по-високо от нея, в Алхимията съществува символичен смисъл, чисто психически и духовен. Докато *кабалистът*-алхимик се старае да осъществи първото, *окултистът*-алхимик, с презрение от-

хвърляйки златото на рудниците, концентрира цялото си внимание и насочва всичките си усилия само към трансмутацията на низшата четворка в божествената висша триада на човека, която, при пълното сливане, е единна. Духовната, менталната, психическата и физическата сфера на човешкото съществуване са приравнени в Алхимията към четирите елемента (*елементи*) – *огън*, въздух (*Ваю*), *вода* и *земя* и всеки от тях може да бъде в едно от трите състояния, т.е. в устойчиво, изменчиво и летливо. От устното предание почти нищо не е известно относно произхода на това архаично разклонение на философията, но е несъмнено, че то е предшествало построяването на всички познати Зодиаци, а що се отнася до олицетворяването на силите на природата – вероятно и всяка една световна митология; несъмнено е и това, че в древността са познавали истинската тайна на трансмутацията (на физически план), но са я загубили преди началото на така наречения „исторически период". Съвременната химия дължи своите най-добри основни открития на алхимията, но независимо от неоспоримия труизъм на втората, че във вселената съществува само един елемент, химията е отнесла металите към групата на елементите и едва сега започва да осъзнава своята голяма грешка. Дори някои енциклопедисти днес са принудени да признаят, че ако повечето свидетелства за трансмутациите са лъжа и заблуда, „все пак някои от тях се съпровождат от доказателства, които ги правят възможни. ...С помощта на галваничната батерия открили, че дори и основите имат метална база. Възможността да се получават метали от други вещества, които съдържат съставляващите го инградиенти, и превръщането на един метал в друг..., трябва засега да остане неразрешена. Също така не всичките алхимици трябва да се смятат за лъжци. Мнозина са се трудили с пълно убеждение в достижимостта на своята цел, с неуморимо търпение и чистота на сърцето, която настоятелно е препоръчвана от сериозните алхимици като основно условие за успеха на тяхната работа." („Pop. Encyclop.")

АЛХИМИЯ, индийска Като се има пред вид окултната традиция и ненарушимото мълчание на индусите, вероятно алхимията е древно изкуство на *посветените*. Първото писмено свидетелство е на арабски пътешественик от XI в., който споменава най-известните по онова време индийски *алхимици* Вяди и

Нагарджуна. Основният елемент при манипулацията е живак (санскр. rasa), „пръв течащ", който пречиства и освежава тялото. В основата на индийската алхимия е учението за *елементите* – въздух, огън, вода, земя, етер, чрез чиято комбинация възникват всички материални обекти и носят качествата на преобладаващия елемент. *Етерът* се разглежда като празнина в тялото, в която се движат частиците на елементите. (А.)

АЛХИМИЯ, китайска „Изкуство на жълтото и бялото"; може да се проследи до VI в. пр. Хр. В основата е учението за *ин* и *ян* за превръщането на металите и за петте елемента – дърво, огън, земя, метал, вода, които проникват и се преобразуват един в друг. По този начин може да се създаде *еликсир*, който дарява дълъг живот и безсмъртие. Но тази напитка може да се намери и на един от островите на безсмъртието – Пенг Лаи, Фанг Чанг и Йен Чоу. Най-старият труд по алхимия е на даоиста (*даоизъм*) Вей Поянг, II в. пр. Хр., а най-известният китайски алхимик е Ко Хунг (281-361), който в своя трактат „Паоп у тцу" разглежда превръщането на металите и дава указание за добиването на еликсира на безсмъртието. Споменава и тинктура от *злато*, подобна на auri на западните *алхимици*. (А.)

АЛХИМИЯ, юдейска Трудно е да се направи връзка между *кабалистите* и практиката на *алхимиците*. В Александрия, един от центровете на алхимията, много евреи са работили като златари (обработвали са и сребро) и по сведения на Зосим са се занимавали с *магия*. Прочута между тях е била Мария, живяла в I в., по-късно често споменавана в алхимическата литература. Приписва й се изобретяването на пещ, в която твърди тела се превръщат в течни и е възможно отделянето на летливи частици от останалата маса. В *Кабала* среброто е първенстващо, отговаря на дясната страна, мъжкото, на милосърдието и любовта; златото – на лявата страна, на строгостта и вярната присъда. В кабалистичните кръгове не е практикувана алхимия или тя трябва да се разглежда в мистичен, духовен план. Както е казано в „*Зохар*": „Висшето *злато* свети и в очите блести … и този, който го приеме, слизайки в долния свят, ще го затвори в себе си; затова се и казва скрито злато; златото на земята е низше злато и затова по-лесно може да се придобие". (А.)

АМА (ивр.), АМИА (халд.) „Майка"; име на *сефирота Бина*,

чието „божествено име е *Йехова*“ и който е наречен „Небесна Майка“.

АМАНАСА (санскр.) „Лишени от разум“; ранните *раси* на нашата планета; също така определени индуски богове.

АМАРА-КОША (санскр.) „Безсмъртен речник“. Най-древното в целия свят богатство от думи в даден език и най-съвършеният речник на класическия *санскрит*; написан от Амар Синх, мъдрец от II в.

АМАРВАТИ (санскр.) „Обител на безсмъртните“, Девапура – град на боговете, в индуската митология столицата на Сварга – небесното царство на *Индра*, представяна като голям и великолепен град. (А.)

АМАТЕРАСУ, Аматерасу-о-миками (яп.) „Велика, свещена богиня, сияеща на небето“ или „господстваща на небето“; в японската митология богиня на слънцето и прародителка на японските императори. (А.)

АМБА (санскр.) Името на най-старата от седемте Плеяди, небесните сестри, всяка от които е съпруга на един от *ришите*, принадлежащи към Саптарикша или седемте риши от съзвездието, известно като Голямата Мечка.

АМБРОЗИЯ, амвросия (гр.) „Безсмъртно“; в гръцката митология храна и благотворна помада на олимпийските богове; поддържа тяхното безсмъртие и вечна младост (същото е и значението на нектара – напитка на боговете). Извлича се от долната част на тялото на кит или плава като плътна, подобна на восък маса по повърхността на водата и се изхвърля от вълните по бреговете на Австралия, Индия, Китай, Америка, Мадагаскар и арабските страни. Съществува светла и тъмна амброзия, като ценена е светлата с пореста структура. Излъчва силен аромат и като всички благоухания от животински вид, въздейства на сексуалното чувство при човека. Влиянието се обяснява и с факта, че възниква от спермата на кита. В по-стари времена амброзията, заедно с други ароматни вещества, се е носила като *амулет* в кръгла кутийка, окачена на гърдите, като предпазно средство срещу болести и уроки; по-късно се откриват нейните качества на сексуален дразнител. Счита се, че влияе на сексуалната *чакра* (*свадхистхана*). В парфюмерията се използва като фиксиращо средство, което намалява загубата на ароматни вещества (изветряването) от другите съставки. (А.)

АМБХАМСИ (санскр.) Име на главния сред *Кумарите*, Санат-Суджата, означаващо „*вода*". Този епитет ще стане по-разбираем, когато си припомним, че по-късната представа за Санат-Суджата е бил Архангел *Михаил*, който в „*Талмуд*" е наречен „Княз на Водите", а в римската католическа църква се смята за покровител на морските заливи и носове. Санат-Суджата е непорочният син на непорочната майка (*Амба* или *Адити*, *хаос* и пространство), или „водите" на безграничното пространство. („Тайната Доктрина", I т.)

АМВРОСИЙ (IV в.) Епископ на Медиоланум (днес Милано), бележит християнски проповедник и писател, обявен за „учител на църквата". Описал мъченичеството на св. Лаврентий, когото горили на жарава, за да се откаже от вярата си. (А.)

АМДО (тибет.) Свещена местност, мястото, където се родил *Цзонкапа*, велик тибетски реформатор и основател на гелугпа (жълтите шапки), предполагаем *аватар* на Амрита-Будда (*Амитабха*).

АМЕ-НО МИНАКАНУСИ, Аме-но минакануси-но ками (яп.) „Небесен бог – властелин на свещения център", или „бог – властелин на свещения център на небесата". В японската митология е първото от трите божества, създали творението, последвани от други седем, които не са диференцирани като по-късните богове, а „всяко е само по себе си". То, както и другите божества-самотници, не „разрешило да го видят" и присъства в мита само със своето име. Когато се споменават „висшите небесни богове" или „особените небесни богове", чиято воля се научава чрез гадаене, вероятно се имат предвид боговете, към които принадлежи и Аме-но Минакануси. (А.)

АМЕ-НО ТОКОТАТИ, Аме-но-токотати-но ками (яп). Съществуват две възможни интерпретации на името: „бог, намиращ се в дълбините на небесата", и „бог, завинаги утвърдил се в небесата". В японската митология божество-самотник, едно от седемте божества, първи явили се във вселената след *Аме-но Минакануси* и подобно на него, оставащо невидимо. (А.)

АМЕНТИ (егип.) „Обител на бог Амента, или *Амон*", или „скритият", таен бог. *Езотерично* – царството на *Озирис*, разделено на четиринайсет области, всяка от които била предвидена за някаква определена цел, свързана със състоянието на покойника след смъртта. Освен това в една от тях била Залата на Съда.

Това била „Западната Земя", „Тайната Обител", тъмната страна и „домът без врати". Но това бил и Кернетер, „обител на боговете", и „страна на *духовете*", подобна на *Хадес* на гърците. Това бил и „Домът на Благия Отец" (в който има „много обители"). Тези четиринайсет области включвали и *Анру*, залата на Двете Истини, Страната на Блаженството, Нетер-ксер, „място на погребението" (или изгарянето); тамер-ксер, „Обичащи Безмълвието Полета"; а също така много други мистични зали и обители; една приличаща на шеола на евреите, друга на *девакхан* на *окултистите* и т.н. Сред петнайсетте порти на обителта на Озирис е имало две главни: „портата на входа", или *Русту*, и „портата на изхода" (*превъплъщаването*), Амх. Но в Аменти не е имало сфера, представляваща ортодоксалния християнски *ад*. Най-лошата от всички била Залата на вечния сън и тъмнина. Както посочил Лепсий, „покойниците „спят" (там) в нетленни форми, те не се събуждат, за да видят своите братя, не познават вече бащите и майките си, техните сърца не чувстват вече нищо към жените и децата си. Това е дом на Все-Мъртвия бог. ...Всеки се страхува да му се моли, тъй като този бог не слуша. Никой не може да го възхвалява, понеже той не забелязва тези, които му се покланят, също така не обръща внимание на никакво жертвоприношение." Този бог е Кармичното Решение; страната на Безмълвието е обител за тези, които умират абсолютно невярващи, а също така за умрелите от нещастен случай преди определения им срок, и на края – за умрелите на прага на *Авичи*, което никога не се е намирало в Аменти или в някое друго субективно състояние (като се изключи един случай), а на нашата планета – т.е. тези, принудени към повторно раждане. Те не оставали дълго дори и в своето състояние на дълбок сън, забрава и тъмнина, а рано или късно се насочвали в страната Амх, „портата на изхода".

АМЕТИСТ (гр.) „Предпазващ от опиянение". Съществуват два вида – виолетов корунд и по-често срещаният виолетов кварц. Носи щастие и здраве; в този смисъл е камък-емблема на отминалата епоха на *Рибите*. Евреите го наричат achlamah (приятни сънища), древните индуси – shakunda (носещ щастие). В античността са лекували алкохолизма с прах от аметист. В римските съдове за вино са слагали аметист, за да се избегне опиянението. Ако на този *скъпоценен камък* се изпише името

на *Луната* или Слънцето и се носи, прикрепен от кучешки косми и пера от лястовица около врата, никаква *магия* не е в състояние да преодолее тази защита. Колкото повече камъни притежава даден човек, толкова повече духове-защитници го придружават; войниците са носили аметист на копринена нишка. Камъкът помага и за пророчески сънища. За да се подсилят магическите сили на аметиста, той трябва да се носи на третия пръст. Според една стара рецепта, аметистът се поставя за известно време в топла вода и след това се отцежда над студена, като се получава ефективно средство за почистване и освежаване на кожата, както и против кожен рак. Съответствия: планета – Венера; зодия – Риби; месец – февруари; отговаря на 7-та, най-горна чакра (*сахасрара*). (А.)

АМЕША СПЕНТИ (зенд.) Амешаспенди Шест ангела или божествени Сили, олицетворени от богове, съпровождащи *Ахура Мазда*, който е синтез и седми сред тях. Те са един от прототипите на „Седемте Духа" или *Ангели*, начело с *Михаил*, или „Небесното Войнство"; „Седемте Ангели на Присъствието" на римските католици. Те по същество са Строителите, *Космократорите* на *гностиците* и са идентични със Седемте *Праджапати, сефироти* и т.н.

*Амеша Спенти, Амшаспанд, „безсмъртни светии". Ранните текстове ги изобразяват като същества от неутрален вид, други („Ясна" 21, 1-2 и 39, 3) – от мъжки и женски, трети („Ясна" 51, 22) – само от мъжки. В периода на ранното средновековие те били възприемани като един персонаж. Мнозина изследователи, отричайки самостоятелността на всеки, били склонни да виждат в тях аспекти, алегории на добрите качества на Ахура Мазда, негови *еманации*. Обаче имената на петима Амеша Спенти имат точни съответствия във ведийската митология, което сочи индо-ирански произход на техните образи като самостоятелни божества. В състава на Амеша Спенти влизали: Спента Маню („свети дух"), творчески ипостас на Ахура Мазда; Воху Мана („блага мисъл"); Аша Вахища („истина"); Хшатра Вайря („власт", с оттенък от значението „царство божие"); Армайти (Арматай, „благочестие"); Аурват (Хаурватат, „цялостност", като пълнота на физическото съществуване, противоположност на болестите, смъртта, старостта); Амерат („обезсмъртяване").*

АМИДА, Амида-буцу, Амида-ньорай (яп.) Едно от главните божества на японската будистка митология, *будда* (съответства на *Амитабха*), властелин на обетованата „чиста земя“, където попадат праведниците. (*Буддизъм – японски.*) (А.)

АМИН В еврейския език се състои от буквите A M N – 1, 40, 50 = 91 и по този начин е еднородно с „*Йехова Адонай*“ – 10, 5, 6, 5 и 1, 4, 50, 10 = 91 заедно; това е една от формите на еврейската дума „истина“. В обикновения език за Амин (Amen) се смята, че означава „да бъде така“. (W.W.W.)

Но в *езотеричния* език Амен означава „скрит“. Мането Сабенит твърди, че тази дума обозначава това, което е скрито, и от Хекатей и други знаем, че египтяните са употребявали думата за призоваване на техния велик бог на тайната *Амон* (или „Амаса, скритият бог“), за да им се яви. Бономи, знаменитият йероглифист, твърде уместно нарича неговите поклонници „Аменоти“, а мистър Бонвик цитира един автор, който казва: „Амон, скритият бог, завинаги ще остане скрит, докато не стане антропоморфно проявен; далеч намиращите се богове са безполезни“. Амон се нарича „Властелин на празника на новолунието“. Йехова-Адонай е новата форма на овчеглавия бог Амун или *Амон*, когото египетските жреци призовавали под името Амен.

АМИТАБХА Китайско изкривяване на санскритския Амрита Будда, или „Безсмъртния Просветлен“ – името на *Гаутама Будда*. Тази дума има също така вариации като Амита, Абида, Амитая и т.н. и е обяснена като означаваща и „Безкрайна Възраст“, и „Безкрайна Светлина“. Първоначалната концепция на идеала за безличната божествена светлина с времето била антропоморфизирана.

*В някои текстове *Амитаюс* (санскр.) – „неизмерим живот“. Според легендата, преди достигане състоянието на *будда*, Амитабха бил *бодхисатва* на име Дхармакара. Преди много *калпи* той взел решение да създаде специално поле на будда, притежаващо всички съвършенства, където биха могли да се възраждат всички страдащи същества, които са повярвали в Амитабха. След достигането на състояние на будда Амитабха създал това поле – рая сукхавати и започнал да го управлява. В „Амитаюрдхяна-сутра“ се сочат начините, чрез които може да се достигне сукхавати. Култът на Амитабха получил особе-

но широко разпространение в Япония, където е известен под името *Амида*. Във *ваджраяна* той е един от така наречените пет *дхиани-будди*, главата на семейството на *лотоса*. В *мандалата* на дхиани-буддите Амитабха се намира на запад, той е с червен цвят и седи на паунов престол в поза на съзерцание, държейки чаша за подаяния в ръце. За негова *праджня* (женско съответствие) се смята Пандаравасини и от нея еманира бодхисатвата *Авалокитешвара*.*

АМИТАЮС (санскр.) Божество на дълголетието в *буддизма*, особена форма на будда *Амитабха*. Най-рано се споменава в „Сукхавативюха“ (I в.), където фигурира като един от епитетите на будда Амитабха, притежаващ „неизмерим живот“. Постепенно тази особеност на Амитабха започва да се откроява от другите му свойства и в „Амитаюрдхяна-сутра“ (около VII в.). Амитаюс е вече едно от основните имена на Амитабха. Най-ранният текст, в който Амитаюс изпъква като самостоятелно божество, е молитвата, приписвана на *Цзонкапа* (1357-1419). Това позволява да се предположи, че култът към Амитаюс е възникнал в Тибет през XIII-XIV в. В отправените към него молитви се съдържа молба не само за дълъг живот, но и за здраве и богатство. (А.)

АМОГХАСИДДХИ (санскр.) „Безпогрешно сполучващ“; във *ваджраяна* е един от така наречените пет *дхиани-будди*, глава на семейството на *кармата*. В *мандалата* на дхиани-буддите се намира на север и е със зелен цвят. Вдигнатата му до равнището на гърдите дясна ръка символизира смелост (т.н. абхая-мудра). Негова *праджня* (женско съответствие) е *Тара* и от нея еманира *бодхисатва* Вишвапани. За земна проява на Амогхасиддхи смятат буддата на бъдещия световен ред *Майтрея*. (А.)

АМОН (егип.) Един от великите богове на Египет. Амон или Амун, или Амен е много по-стар от Амон-Ра и е идентичен с *Ваал*. Амон е Властелин на Небето; Амон-Ра бил *Ра*, Духовното Слънце, „Слънце на Справедливостта“ и т.н., тъй като „Властелинът Бог е Слънце“. Той е Бог на Тайната и йероглифите на неговото име често са преобърнати. *Езотерично* той е *Пан*, Цялата Природа и затова е вселената и „Властелин на Вечността“. Ра, както е посочено в един стар надпис, бил „породен от *Нейт*, но не роден“. Той се нарича „самопороден“ Ра и с погледа на своето огнено око създал доброто, така както

Сет-Тифон със своя взор сътворил злото. Като Амон-Ра той е „Властелин на световете, възкачен на престола на Слънчевия диск и се появява в небесната бездна“. Много древен химн произнася тази дума като „Амен-Ра“ и приветства „Властелина“ на престолите на Земята... Властелинът на Истината, бащата на боговете, създателят на човека, творецът на животните, Повелителят на Битието, Просветителят на Земята, плаващ в небесата в спокойствие. ...Всички сърца се смекчават, виждайки те, владетелю на живота, здравето и силата! Ние се покланяме на твоя дух, който сам ни е сътворил“ и т.н. (Вж. Бонвик, „Egyptian Belief“.) Амон-Ра е наречен „Съпруг на своята майка“ и неин син. (Вж. *Кнумис* и *Кнуфис*, а също така „Тайната Доктрина“, I т.) На „овчеглавия“ бог евреите правели жертвоприношения на агънца и агнецът на християнската теология е маскиран отглас от този овен.

АМОН (копт.) Египетски бог на *Мъдростта*, за жреци на когото служели само *посветени* или *йерофанти*.

АМОРК Amorc (Antiquus Mystikus Ordo Rosae Crucis) Окултна общност, основана през 1916 г. от Спенсер Люис (1883-1936) в Ню Йорк. Нейните корени следва да се търсят в мистичната школа на египетския фараон Аненхотеп (1350 г. пр. Хр.); близка по идеи на *розенкройцерите*, повлияна силно и от *теософите* (*теософия*). Чрез ментална *алхимия*, заглавие на един от основните трудове, се освобождава вътрешният човек. Структурата на обществото е сходна с тази на *свободните зидари*. Главната ложа се намира в Сан Хосе, Калифорния, за Европа и Африка – във Великобритания. (А.)

АМРИТА (санскр.) Небесна напитка или храна на боговете; храна, даряваща безсмъртие. В пураничната алегория – *еликсир* на живота, избит от океана мляко. Древноведийски термин, отнасящ се към свещения сок *сома* в храмовите *мистерии*.

АМУЛАМ МУЛАМ (санскр.) „Безкоренен корен“; *Мулапракрити* на ведантистите, духовният „корен на природата“.

АМУЛЕТИ И ТАЛИСМАНИ Амулетите и талисманите са предмети, предназначени да пазят от нещастие и да предизвикват късмета. Понякога се прави разграничаване на амулети и талисмани. Обикновено амулетът е средство за предпазване от лош късмет, докато талисманът е предназначен да привлече благоприятно влияние и да донесе добър късмет. Освен това

талисманът се прави със специална цел, докато амулетът е най-общо средство срещу злото. И досега на Запад се използва за амулет египетският скарабей, символизиращ слънцето като източник на живот, или пък затвореният в окръжност кръг – символ на самия живот. Обикновено окултното обяснение на амулетите и талисманите е, че този, който ги е направил или притежателят им, концентрират мислите си и цялата си *воля* върху предмета, като така създават ефективна психическа бариера или фокус на психическото въздействие. Редица талисмани са астрологически, предназначени да улавят в предмета и да внасят в психическата атмосфера на носителя влиянието на дадена планета. Астрологическите талисмани се правят най-често от свързания с дадена планета метал и се изработват, когато планетата е в доминантно положение на небето или в подходящо време, съгласно зодиака. (*Астрология* и *Зодиак*.) В книгата си „Магът или небесният гадател“ Франсис Барет твърди, че ако се носи сребърен талисман по време на благоприятно положение на *Луната* спрямо другите звезди, той ще донесе здраве и уважението на околните, но ако се направи талисман от олово, когато Луната е неблагоприятно разположена, и се закопае близо до къща, той ще й донесе нещастие. (*Талисман*.) (А.)

АНА (халд.) „Невидимо небе“, или *астрална светлина*; небесна майка на земното море, Мар – оттук вероятно идва и името на Анна, майката на Мария.

АНАГАМИН (санскр.) Анагам; този, който вече не е дължен да се ражда в света на желанията. Едно стъпало преди да стане *архат* и да има готовност за *нирвана*. Третият от четирите стадия на святост по пътя на крайното *посвещение*. (*Будизъм*.)

АНАЙТИЯ (халд.) Производно от *Ана*, богиня, идентична с индуската Анапурна, едно от имената на *Кали* – женско съответствие на *Шива* – в нейния добър аспект.

„АНАКАЛИПСИС“ (гр.) или „Опит да се снеме покривалото от Саитската Изида“ на Годфри Хигинс. Много ценен труд, който сега може да се купи само за баснословна сума. Той разглежда произхода на всички митове, религии и *мистерии* и представлява неоценимо съкровище на класическа ерудиция. (W.W.W.)

АНАКСАГОР (гр.) Забележителен йонийски философ, живял 500 г. пр. Хр., изучавал философия под ръководството на Анаксимен от Милет и по времето на Перикъл се заселил в

Атина. Сред неговите последователи и ученици били Сократ, Еврипид, Архелай и други изтъкнати учени и философи. Той бил ерудиран *астроном* и един от първите, обнародвали това, на което *Питагор* учел тайно, т.е. движението на планетите, затъмненията на Слънцето и Луната и пр. Именно той учел на теорията за *Хаоса*, по принципа „нищо не се ражда от нищото", и за атомите, като намиращи се в основата на всички тела на същността и *субстанцията*, „че са от същата природа, от каквато са телата, които те образуват". Той учел, че на тези атоми дал тласък *Ноусът* (Вселенският Разум, *Махат* на индусите). Ноусът е нематериална, вечна духовна същност. От тази комбинация бил образуван светът: материалните, плътните тела се спускали надолу, а ефирните атоми (или огненият *ефир*) се издигали нагоре и се разпространявали в горните небесни сфери. Изпреварвайки съвременната наука с повече от 2 000 години, той учел, че звездите се състоят от същата материя, от която и нашата Земя, и че Слънцето е горяща маса; че *Луната* е тъмно, необитаемо тяло, получаващо светлината си от Слънцето; кометите са блуждаещи звезди или тела; и още, изпреварвайки споменатата наука, той заявявал абсолютната си увереност, че реалното съществуване на нещата, възприемани от нашите чувства, не може да бъде нагледно доказано. Той умрял в изгнание в Лампсака на седемдесет и две години.

АНАЛОГЕТИЦИ Учениците на *Амоний Сакас*, наречени така поради техния навик да интерпретират всички свещени легенди, митове и *мистерии* чрез принципа на аналогията и съответствието, което днес виждаме в кабалистичната система и в най-висшата си проява – в школите на *езотеричната* философия на Изтока.

АНАМАЯ КОША (санскр.) Ведантиски термин (*веданта*). Същото, което е и стхула шарира, или физическото тяло. Това е първата „обвивка" от петте, приети от ведантистите; обвивката е същото, което в *теософията* се нарича „*принцип*".

*"Кош, пълен с храна", външната обвивка на хдживатма (*дживатма*).*

АНАНГА (санскр.) „Безтелесен"; епитет на *Кама*, богът на любовта.

АНАНДА (санскр.) „Блаженство", „радост", „щастие". Името на любимия ученик на *Гаутама*, Властелинът *Будда*.

*В основата на образа стои явно историческо лице, чиято биография постепенно била подложена на митологизация. Според мита, Ананда и Шакямуни (Гаутама) в течение на много живота били заедно, те заедно се спуснали от небето – *тушита* – в света на хората и се родили в един и същи ден. Ананда достигнал състоянието на *архат* едва след смъртта на *Шакямуни*. Умрял на сто и двайсет години, като преди това изложил централната част на будиския канон *„Трипитака"* – „Сутрапитака".*

„АНАНДА-ЛАХАРИ" (санскр.) „Вълна на радостта"; прекрасна поема, написана от *Шанкарачаря*, химн на *Парвати*, в най-висша степен мистична и окултна.

АНАНДАМАЯ КОША (санскр.) „Илюзорна Обвивка на Блаженството", т.е. маявичната (*мая*) или илюзорната форма, обвивка на това, което е безформено. „Блаженство" или висша *душа*. Ведантистко наименование на една от петте Коши или *„принципи"* у човека; идентично на нашия *атма-буддхи* или Духовна Душа.

*„Кош, пълен с ананда – щастие." Непосредствена обвивка е на *дживатмана* и е без усещане за *индивидуалност*.*

АНАНКА, Ананке (гр.) В гръцката митология божество на необходимостта, неизбежността; майка на мойрите – изпълнителки на човешката съдба. Между колената на Ананке се върти вретено, чиято ос е световната; мойрите помагат от време на време за въртенето. Ананке е близка до *Адрастея* и до Дика – изпълняващата справедливост. (А.)

АНАНТА-ШЕША (санскр.) Змей на Вечността – ложе на *Вишну* по време на *пралая* (буквално – „безкраен остатък").

АНАСТАЗИС (гр.) Непрекъснато битие на *душата*.

АНАТА (пали) „Не-Аз", безсъщностно; заедно с *аника* (преходно) и *дукха* (носещо страдание); едно от трите качества (tilakhhana), присъщи на всички форми, процеси и явления. На многобройни места в будисткия канон се казва: „Това не ми принадлежи, това не съм аз, това не е моето Аз". Това отговаря на маястичния характер на физическия свят, където нашето Аз е затворено в петте качества. Освобождаването (*спасение*) от аната е една от главните цели на *будизма*. (А.)

АНАТУ (халд.) Женски аспект на *Ану*; тя представлява Земята и Бездната, а нейният съпруг – Небесата и Висините. Тя е майка

на бог *Хеа* и твори небесата и земята. Астрономично е *Ищар*, *Венера*, Ащорет на евреите.

АНАХАТА-ЧАКРА 4-та, петнайсетлистна *чакра*, сърдечна област. Енергийните блокади на чакрата предизвикват сърдечна слабост, нарушение в кръвообращението, заболявания на белите дробове, имунна недостатъчност и функционални нарушения на тимусната жлеза. Съответствия: звуков символ – „йам"; цвят – зелен (розов); *скъпоценни камъни* – авентурин, хризопрас, *турмалин*; аромати (*ароматерапия*) – роза, мускат. (А.)

АНАХАТА ЧАКРАМ (санскр.) Престол или „колело" на живота; сърце – според някои коментатори.

АНАХАТА ШАБДА (санскр.) Мистични гласове и звуци, чувани от *йогите* в началния стадий на тяхната *медитация*. Третото от четирите състояния на звука, още наричано Мадхяма – четвъртото състояние е неговото възприемане от физическия слух. Звукът в предишните му състояния не се чува, освен от онези, които са развили своите вътрешни, висши духовни чувства. Тези четири стадия се наричат съответно: Пара, Пашянти, Мадхяма и Вайкхари.

АНГАРАКА (санскр.) Звезда на *Огъня*; планетата Марс; на тибетски Миг-мар.

АНГАРАКШАНА (санскр.) Защита на тялото. Ангаракшана мантра – мантра за защита на тялото (*мантри*). (А.)

АНГЕЛИ (гр.) „Вестоносци"; на ивр. – „малах". В юдаистката, християнската и мюсюлманската митология – безплътни същества, чиято функция е да служат на Единния Бог, воювайки с неговите врагове, въздавайки му почести, съобщавайки волята му на стихиите и хората. Последен, над хората клас в духовната *йерархия*. (А.)

АНГЕЛ-ХРАНИТЕЛ Ангел-закрилник, ангел-пазител, двойник на човека, *демон*, който го предпазва от нещастия. От Сократ и платониците е останала вярата, че всяко същество от рождението си има ангел-пазител, който го закриля и ръководи. Но тъй като демоните са лоши или добри, всеки човек се проявява според природата на своя демон. Най-значителното произведение, посветено на ангелите-пазители, е „За закрилящия дух на Сократ" от Плутарх (45-120). Посланията на закрилящия дух се изразяват с глас, който обаче се заглушава в ежедневието от „бурята на страстите". Още във II в. християнското

учение възприема съществуването на ангели-пазители, което е следствие от явяването им в *Библията* като закрилници на децата; споменава се и ангела на Петър. Католическата църква отбелязва празника на ангелите-пазители на 2 октомври, преминал от Испания след XVI в. В стария и новия *окултизъм* са описани пътища и практики за установяването на контакт с ангела-пазител. (А.)

АНГИРАС (санскр.) Един от *праджапати*, син на *Дакша*; законодател и пр.

*Велик *риши*, посредник между боговете и хората, родоначалник на класа полубогове *ангираси*. Самият Ангирас е трети син на *Брама*, излязъл от устата му или от семето на Брама, паднало на нажежен въглен. По-късно с това име се свързвал образът на установяващия законите и на *астронома*. Като астрономична персонификация се отъждествявал с *Брихаспати*, управляващ планетата *Юпитер* или със самата планета. Негови обичайни определения са „жрец на боговете“ и „господар на жертвата“.*

АНГИРАСИ (санскр.) Общо наименование на личности и явления в *Пураните*; клас *питри*, прародители на човечеството; река в *Плакша*, една от *Сапта-двипите*.

*Клас полубогове, отличаващи се с дивно пеене, седем древни мъдреци, смятани за синове на небето и боговете (в частност Ушас). В „Шатапатха-брахмана“ се казва, че те произлизат от *праджапати*. Обикновено техен баща е *Ангирас*. Поетите ги наричат свои бащи. С името на ангирасите традицията свързва семейството на певците, автори на IX *мандала* на „*Риг Веда*“. Те обновяват света, притежават жизнена сила.*

АНГРА-МАНЮ (зенд.) Зороастрийското име на *Ариман*; зъл *дух* на разрушението и противодействието, който, по думите на *Ахура Мазда* („*Вендидад*“, фаргард I), „противо-създава със своето *вещарство*“ всяка прекрасна страна, сътворена от Бога, тъй като „Ангра-Маню е самата смърт“.

*Символ на отрицателните подбуди на човешката психика. В „*Авеста*“ Ангра Маню е „княз на тъмнината“, със свита от зли духове, постоянно противопоставящ на всяко добро действие на Ахура Мазда свое отрицателно: той породил всички прегрешения, вълшебствата, вещарството, зимата, смъртта, болестите, старостта, отровните влечуги и насекомите, погубил първочовека *Гайомарт* и т.н. Като правило той не действал

сам, а чрез посредничеството на подчинените му демонични сили – *девите*. Благодарение на неговите усилия светът се оказал разделен на добро и зло. Обобщеното наименование на черните деяния на Ангра-Маню в „Авеста“ с термина орянока („не-живот“) се възприемало от по-късните коментатори като признак на илюзорност, нереалност на Ангра-Маню. Всички-те движещи сили на злото (както и на доброто, Ахура Мазда) въобще са били разбирани в „Авеста“ духовно; смятало се е, че те не могат да имат телесна обвивка. Такава се допускала само за творенията на злото, а не за него самото.*

АНДА-КАТАХА (санскр.) Външната обвивка или „черупката“ на *яйцето* на *Брама*; пространството, в което е затворена на-шата проявена вселена.

АНДЖАЛА (санскр.) Една от олицетворените сили, появили се от тялото на *Брама – Праджапати*.

АНДЖАНА (санскр.) Змей, син на риши *Кашияпа*.

АНДРОГИН (гр.) „мъже-женско“, *хермафродит*. Двойствено същество, символ на примиряване на противоречията, *фило-софски камък*. Андрогинни са първите две *раси* (до средата на третата), които имат космически, божествен произход, по-топени са в космическия разум и като плод на първичната *суб-станция*, имат пряка връзка с Бога. Диференциацията, двойнст-веността, разделянето се осъществява на определени планове; преодоляване на антагонизма, събирането на двете начала на нов, по-висок етап, отговаря на общата космическа еволюция. Подобна полярност се изразява в положителни и отрицателни качества (*принципи*) като земя и небе, мъж и жена, положителна и отрицателна енергия, живот и смърт и т.н. В някои окултни общества андрогина се разглежда като „магически младенец“, който символизира идващата нова епоха. (А.)

АНДРОГИНЕН КОЗЕЛ (на Мендес) Вж. *Бафомет*.

АНДРОГИНЕН ЛЪЧ (езотер.) Първият диференциран лъч; Вто-ри *Логос*; *Адам Кадмон* в *кабала*; „мъж и жена ги сътвори“ – както е казано в първа глава на „*Битие*“.

АНДХАКА (др. инд.) „Сляп“; в *индуизма* хилядоглав и хиля-дорък *асура*, син на *Кашияпа* и *Дити*, наречен така заради своята спъната походка. Бил убит от *Шива*, когато се опитвал да похити от небето на *Индра* – (Сварга) свещеното дърво Пари-джата. От кръвта на Андхака възникнали демонични същества

– андхаки, които Шива изтребил с помощта на *шакти*. Според друга версия Андхака е бил син на Шива и се родил сляп, тъй като в момента на раждането *Парвати* закрила с длани очите на Шива. (А.)

АНЕДОТ (гр.) Общо наименование на *Драконите* или Човеко-Рибите (*риба*), които на брой били пет. Историкът *Бероз* съобщава, че от Еритрейско море неведнъж е излизал полудемон, наречен Оан или Анедот, който, макар и да бил наполовина животно, учел халдейците на полезни занаяти и на всичко, което можело да ги очовечи. (Вж. Ленорман, „Chaldean Magic", с. 203, а също така *Оан*). (W.W.W.)

АНЗУД (шумер.), Анзу (акад.) „Буря", „вятър"; в шумеро-акадийската митология – огромна птица от божествен произход, представяна като *орел* с лъвска глава. Анзуд обикновено е посредник между земната и небесната сфера, съответно между боговете и хората; едновременно въплъщава доброто и злото начало. (А.)

АНИКА (пали) „Преходно", „променливо"; едно от трите качества на всички (физически) форми и явления. (А.)

АНИМА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*; „тънкост" – способност да се намалява физическата маса и плътност на тялото. (А.)

АНИМА (лат.) *Душа*; при *Юнг* „анима" заедно с „анимус" образуват два противоположни *архетипа*. *Личността* съдържа две страни: едната, насочена навън, а другата, скрита под прага на осъзнатото. При мъжа това е вътрешният женски образ (анима), синоним на жената, а при жената – мъжкият образ (анимас). Надмощието на един от двата архетипа определя основните качества на човека, независимо от неговия пол. (А.)

АНИМА МУНДИ (лат.) „Световната Душа", същото, което е *Алая* на северните будисти, божествена същност, която прониква, одушевява и изпълва всичко, от най-малкия атом на материята до човека и бога. В известен смисъл това е „седемпокровната майка" („майката със седем покрова") от стансите на „Тайната Доктрина", същността на седемте плана на възприятие, *съзнание* и диференциация, морална и физическа. В своя висш аспект това е *нирвана*, в низш – *астрална светлина*. При *гностиците*, ранните християни и *назареите* тя била от женски род, двуполова – при други секти, които я разглеждали

само в нейните четири низши плана. Тя има огнена, ефирна природа в обективния свят на формите (в този случай – *ефир*), и божествена, и духовна в нейните три висши плана. Когато се твърди, че всяка човешка душа се е родила, отделяйки се от Анима Мунди, това *езотерично* означава, че нашето *Висше Аз* всъщност е идентично с Това, което е излъчване на вечно непознаваемия Вселенски *Абсолют*.

АНКА В мюсюлманската митология род птици, създадени от *Аллах* отначало съвършени, но след това станали бедствие за хората. Те са сходни с птиците феникс, които обитавали арабийската пустиня, както смятали античните автори. Мюсюлманската традиция отъждествявала Анка със симург в иранската и с *Гаруда* в индийската митология. (А.)

АНОУКИ (егип.) Форма на *Изида*; богиня на живота, от името на която произлязло еврейското Анк, „живот". (*Ануки*.).

АНОЯ (гр.) „Недостиг на разбиране", „глупост"; аноя е названието, дадено от *Платон* и други на низшия *манас*, когато той твърде се сближил с *кама*, която е лишена от разум (агноя). Гръцката дума „агноя" безусловно е производна, с един корен със санскритската дума *„аджнана"* (фонетично „агняна") или невежество, неразумност, отсъствие на знание. (*Агноя* и *Агностик*.)

АНРУ [Иару] (егип.) Втората област в *Аменти*. Небесното поле на Анру е заобиколено с желязна стена. То е засято с пшеница и „умрелите" се изобразяват като събиращи там класове за „Властелина на Вечността"; височината на някои стъбла е три, на други – пет, а най-високите са седем лакътя. Тези, които са стигнали до класове с последните две височини, влизали в царството на блаженството (то в *теософията* се нарича *девакхан*); невъплътените *духове*, които са събрали класове с височина само три лакътя, се отправяли в низшите сфери – *камалока*. Пшеницата при египтяните е била символ на Закона за Въздаването или *кармата*. Броят на лактите се отнасял към седемте, петте и трите *„принципа* у човека".

АНТАРИКША (санскр.) Във ведийската и индуиската митология – въздушно пространство, междинна космична зона между небето и земята. Понякога се нарича *раджас* – „мрак", „тъмнина" или самудра – „море" и се описва, започвайки от *„Риг Веда"*, като тъмно, черно, запълнено с облаци, мъгли, вода. Тя

е населена с *гандхарви*, *апсари*, *якши*; с Антарикша са свързани *Индра*, *Рудра*, *марутите* Парджаня, Вата, *Ваю*, *Апас*, Трита Аптя и др. Дели се на три части (двете долни са достъпни за човешкото възприятие, а третата е недостъпна и принадлежи на *Вишну*) или на две части (долна – „земна" – и „небесна"), от които долната, съдейки по някои места в „Риг Веда", може да се намира под земята и да се отъждествява с местонахождението на слънцето (Савитара) нощем. Често Антарикша се уподобява на земята. (А.)

АНТАХКАРАНА или Антаскарана (санскр.) Този термин има различни значения, различаващи се във всяка философска школа и секта. Така например *Шанкарачаря* превежда думата като „постижение", други – като „вътрешен инструмент, *Душа*, образувана от мислещия *принцип* и егоизма"; докато *окултистите* я тълкуват като пътека или мост между висшия и низшия *манас*, между божественото Аз и личната Душа на човека. Антахкарана служи като свързващ посредник между двете и предава от низшето към *Висшето Аз* всички лични впечатления и мисли на човека, които могат да бъдат, поради своята природа, асимилирани и натрупани от неумиращата Същност, и по този начин да станат безсмъртни заедно с нея; това са единствените елементи на преходната *Личност*, надживяващи смъртта и времето. Оттук явно следва, че у човека само това, което е благородно, духовно и божествено, може да потвърди във Вечността факта, че той е съществувал.

АНТИТАКТИЦИ Противници на всички църковни закони. Опълчват се срещу всяка религия, която прославя Бога-творец. (А.)

АНТИХРИСТ (гр.) Противо-Христос, в християнството – противник на Иисус *Христос*, който ще се появи в края на времената и ще оглави борбата против Христа, но ще бъде победен от него. В *Библията* (Откр. на Йоан, 13) е представен като звяр с числото 666. В ранните времена на християнството за антихрист е бил представян Нерон, по-късно – Лутер, Наполеон и Хитлер, всички кабалистично с числото 666. *Кроули* сам се нарича апокалиптичен звяр, твърдейки, че за три дни Хорус му е продиктувал *„Книга на закона"*. *Щайнер* разглежда числото 666 като производно от магическото число на Слънцето – 6. (А.)

АНТРОПОЛОГИЯ Наука за човека; сред останалите си подраз-

деления тя включва: Физиология, или този отрасъл на естествената наука, който разкрива при хората, животните и растенията тайната на органите и техните функции; а също така, и специално Психология, или великата и в наше време излишно пренебрегвана наука за *душата*, като за същност, различна от *духа*, и за нейните връзки с духа и тялото. В съвременната наука психологията се занимава само или основно със състоянията на нервната система и почти изцяло игнорира психическата същност и нейната природа. Лекарите наричат психологията наука за лудостта и с тази дума назовават катедрата по лунатизъм в медицинските колежи. („Разбулената Изида".)

АНТРОПОМОРФИЗЪМ (гр.) От „антропос" – човек; даване на бога или на боговете човешка форма и човешки свойства или качества.

АНТРОПОСОФИЯ (гр.) Учение, основано от немския *окултист Рудолф Щайнер* (1861-1925). Той приема от теософите идеята за *кармата* и *реинкарнацията*, както елементи на европейския окултизъм и Гьотевата философия, като разработва собствена интерпретация на християнството. В резултат се появява Антропософията – „човешка мъдрост" за разлика от „божествената *Мъдрост*" на *Теософията*. Източникът на всички *откровения* е специфичното „спиритуалистично светоусещане", „духовното виждане" на Щайнер, възможността да черпи познания от хрониката *Акаша*. Той твърди, че е развил ясновидските си способности още през ранния виенски период, но едва по-късно е свързал техниката с Гьотевия метод на вникване в същността на явленията. Когато човекът развие своите „духовни сетива", съществата от по-висши светове му се разкриват и той напредва в познанието. Неговото „духовно виждане" му помага да вижда в миналото, благодарение на което описва историята на *Лемурия* и *Атлантида*. За разлика от *Блаватска*, Щайнер вижда еволюцията на човека не „напред", а „назад" – към изгубеното божествено състояние. Според него развитието до перфектност се възпрепятства от две появили се по-късно сили в еволюцията, наречени фигуративно *Луцифер* и *Ариман*. Луцифер представлява гордостта и самодоволството, докато Ариман е материалният свят. Тази концепция вероятно е базирана върху гностицизма (*гнозис*) и зороастризма (*Заратустра*), които Щайнер детайлно изследва около 1906 г. Постепенно *Христос*

заема централно място в неговия светоглед. Според Щайнер идването на Христос в космически мащаби е равносилно на *посвещение* във велика идея: осъзнаване на божественото начало у човека. Щайнер предвижда протичане на сложни процеси във вселената, които нарича „етеризация на кръвта". В отделния човек те се проявяват като „етерна кръв" в областта на сърцето. И когато човек осъзнае правилно Христос, тогава тази етерна кръв се слива с кръвта на Христос, който присъства навсякъде във вселената. По-късно християнологията на Щайнер залягa в основата на християнската общност, възникнала като подразделение на Антропософското общество. През 1921 г. няколко ученици на Щайнер се обръщат към него с молба да създаде специален ритуал за последователите му християни. В резултат се появява „Акт за благословия на човека", а групата се ръководи от протестантския пастор Фридрих Рителмайер. Антропософското общество се разраства бързо и скоро негови клонове се появяват във всички немскоезични страни, а днес и в много страни по света. (А.)

АНУ (санскр.) „Атом", титла на *Брама*, който, както е казано, се явява еднакво и атом, и безкрайна вселена. Намек за пантеистичната природа на този бог. (*Пантеист.*)

АНУ (халд.) Едно от висшите вавилонски божества. „Цар на *Ангелите* и *Духовете*, Владетел на град Ерех". Той е Властелин и бог на небето и земята. Неговият символ – звезда и един от видовете на малтийския кръст – е емблема на божественост и върховна власт. Той е абстрактно божество; смятало се е, че одушевява цялото ефирно пространство или небесата, докато неговата „съпруга" одушевява по-материалните планове. Те двамата съответстват на *Уран* и *Гея* на Хезиод. Те се появили от първичния *Хаос*. Всички негови титли и свойства сочат здраве, физическа и морална чистота, древност и святост. Ану бил най-ранният бог на град Ерех. Един от неговите синове е Бил или Вил-Кан, бог на *огъня*, различните метали и оръжието. Джордж Смит напълно справедливо вижда в това божество близка връзка с нещо като хибрид между „библейския Тубал-Каин и класическия *Вулкан*", когото освен това смятат за „най-могъщ бог по отношение на *вещарството* и заклинанията въобще".

АНУБИС (гр.) Кучеглав бог, в определен аспект идентичен с *Хор*. Той е бог, който общува, на първо място, с невъплътени-

те или възкръсналите в живота post mortem. Анепу е неговото египетско име. Той е психопомпно божество, „Властелин на Безмълвното Царство на Запада, земята на Мъртвите, подготвящ пътя към другия свят“, този, на когото е поверено да отведе починалия при *Озирис*, Съдията. Казано накратко, той е „балсамиращ“ и „страж на умрелия“. Едно от най-древните божества на Египет. Мариет Бей намерил изображение на този бог в гробниците от Трета династия.

*Друга форма, в която бил почитан богът, е лежащ чакал с черен цвят или дивото куче Саб. Анубис-Саб бил смятан за съдия на боговете (на египетски „саб“ е „съдия“ и се пишело със знака на чакала). Според „Текстове на Пирамидите“ Анубис бил главният бог в царството на мъртвите, броял сърцата на умрелите (в същото време Озирис главно е олицетворявал умрелият фараон, който оживявал подобно на бога). От края на третото хилядолетие пр. Хр. функциите на Анубис постепенно преминават към Озирис, на когото се присвояват неговите епитети, докато Анубис влиза в кръга богове, свързани с *мистериите* на Озирис. Заедно с *Изида* той търси тялото му, пази го от врагове, заедно с *Тот* присъства на съда на Озирис. Анубис играе значителна роля в погребалния ритуал, името му се споменава в цялата заупокойна египетска литература, съгласно която една от главните функции на Анубис била подготовката на тялото за балсамиране и превръщането му в *мумия* (епитетите „ут“ и „имут“ определят Анубис като бог на балсамирането). На него се приписва полагането на ръце върху мумията и превръщането на покойника чрез *магия* в ах („просветлен“, „блажен“), оживяващ благодарение на този жест.*

„АНУГИТА“ (санскр.) Една от *Упанишадите*; окултен трактат. (Вж. „The Sacred Books of the East“).

АНУГРАХА (санскр.) Осмото творение във „Вишну Пурана“.

АНУКИ (егип.) Вж. *Аноуки* по-горе. „Думата „Анк“ на еврейски означава „мой живот“, „мое съществуване“, което е личното местоимение „анохи“ – от името на египетската богиня Аноуки“ – казва авторът на книгата „Hebrew Mystery, or Source of Measures“.

АНУМАТИ (санскр.) Пълна *Луна*; когато е от бога *Сома*, тогава тя става богиня.

АНУМИТИС (санскр.) Заключение, дедукция във философията.

АНУНАКИ (халд.) *Ангели* или *духове* на Земята; също така *елементали.*

АНУНИТ (халд.) Богиня на Акад; *Луцифер*, утринната звезда. *Венера*, като вечерна звезда, била *Ищар* на град Ерех.

АНУПАДАКА (санскр.) Анупападака, също така Аупападука; означава „без родители", „само-съществуващ", роден без всякакви родители или прародители. Този термин се отнася към определени самопородени богове и *Дхиани-будди*.

АНУТАРА (санскр.) „Несравним", „безподобен"; т. напр. „Анутара *Бодхи*" означава „ненадминат или несравним разум", „Анутара *Дхарма*" – „несравним закон или религия" и т.н.

АНФЕСТЕРИЯ (гр.) Празник на цветята (флоралия); по време на това празненство в Елевзинските мистерии (*Елевзинии*) в храмовите езера, Лимни, извършвали ритуал на *кръщението* или очистването – *миститe* трябвало да преминат през „тесните порти" на *Дионис*, за да излязат от тях напълно *посветени*.

АНХОХ (санскр.) Областта на тясното (ограничено) съществуване; теснота, пълна със страдание и нещастие; непросветеното състояние на нашата ограничена менталност. (А.)

АНЯМСАМ АНИЯСАМ (санскр.) Ано-раниянсам (в „*Бхагават-Гита*") – „най-атомната от атомните среди; най-малката от малките". Отнася се към всемирното божество, чиято същност е навсякъде.

АО (кит.) В древнокитайската митология – плуваща в морето гигантска костенурка, на чийто гръб лежат три свещени планини – Йен Чоу, Пен Лаи и Фанг Чанг, където живеят безсмъртните. По друга версия тези планини са пет. В средновековната китайска литература Ао станала символ на достигането на висша ученост и висшите учени степени. Изразите „главата на Ао" или „стоящ върху главата на Ао" се използвали като метафорично определение за първия лауреат на столичните изпити „връх Ао" – на придворната Академия Ханлин. (А.)

АПАВА (санскр.) „Този, който играе във водата"; още един аспект на *Нараяна* или *Вишну*, комбиниран с *Брама*, тъй като Апава, подобно на последния, разчленява себе си на две части – мъжка и женска и създава Вишну, пораждащ *Вирадж*, който

създава *Ману*. В брахманинската литература това име се обяснява и тълкува различно.

АПАВАРГА (санскр.) Освобождаване от повторни раждания.

АПАМ НАПАТ (зенд.) Тайнствено същество, съответстващо на окултисткия *Фохат*. Това е ведийско, а също така и авестско наименование. Означава „Син на Водите" (на пространството, т.е. на *Ефира*), тъй като в „*Авеста*" Апам Напат се намира между язатите на *огъня* и язатите на *водата*. („Тайната Доктрина", т. II.)

АПАНА (санскр.) „Влизащо дихание"; упражнение в *йога*. Прана и Апана са по същество „влизащото" и „излизащото" дихание. В „Анугита" тя е наречена „жизнен вятър".

*Една от петте *прани*, съсредоточена в долната част на тялото. Осъществява ръководството на низшите функции, особено отделителните – отделящи тези части от храната, които трябва да бъдат отстранени от тялото и тези вещества, които се пораждат от тялото; тясно свързана е с разлагането и смъртта.*

АПАП (егип.) На гр. Апофис. Символичен Змей на Злото. Слънчевата *Ладия* заедно със Слънцето са великите Умъртвители на Апап в „*Книга на мъртвите*". Това е *Тифон*, който, след като убива *Озирис*, се въплъщава в Апап, желаейки да убие *Хор*. Подобно на Таоер (или Та-ап-оер), женският аспект на Тифон, Апап е наречен „изяждащ Душите" и това е вярно, доколкото Апап символизира животинското тяло като материя, оставена без душа и предоставена сама на себе си. Озирис, както и всички останали слънчеви богове, е прообраз на *Висшето Аз* (Христос); Хор (неговият син) е низшият *манас*, или личното Аз. На много паметници може да се види Хор, който с помощта на множество кучеглави богове, въоръжени с кръстове и копия, убива Апап. Един изтоковед казва: „Бог Хор, стоящ като победител върху Змея на Злото, може да се смята за най-ранната форма на общоизвестния сюжет: св. Георги (който е *Михаил*) и *Дракона*, или святостта, наказваща греха". Драконизмът не си е отишъл заедно с древните религии, а изцяло е преминал в по-късната християнска форма на поклонение.

АПАРА ВИДЯ (санскр.) Низше знание; знанието на този свят. (А.)

АПАРА ПРАКРИТИ (санскр.) Външно обективната, но повърх-

ностна, субективна природа, проявяваща всички умове, всички животи и тела. (А.)

АПАРИНАМИН (санскр.) „Постоянно“ и „Неизменно“, противоположно на Паринамин, това, което подлежи на промяна, диференциация и упадък.

АПАРОКША (санскр.) Пряко възприятие.

АПАС (др. инд.) „Води“; персонифицирани космични води във ведийската митология. Апас са богини, майки, млади жени. Те са и небесни, и земни и морето е тяхна цел. Ръководи ги Савитар (слънцето), *Индра* прокопава за тях русло, те следват пътя на боговете, стичат се на жертвоприношенията, пръскат блага. В тях обитава *Варуна*, повелителят на космичните води, заобикалящи вселената; оттук той вижда истината и лъжите в света на хората; във водите се намира *Агни* – „син на водите“. Апас са лечебни и пазят здравето, очистват от мръсотията, лъжата, греха, проклятието. (А.)

АПАУРУШЕЯ (санскр.) С божествен, нечовешки произход. (А.)

АПИС или Хапи-анкх (египт.) „Живият умрял“ или *Озирис*, въплътил се в свещения бял Бик. Апис бил бик-бог; когато навършил двайсет и осем години, възрастта на която Озирис бил убит от *Тифон*, го предали на смърт с голяма церемония. Покланяли се не на Бика, а на символа на Озирис – така както християните в своите църкви днес застават на колене пред Агнеца, символа на Иисус Христос.

*Почитането на Апис възникнало в дълбока древност, като център на неговия култ бил Мемфис. Апис бил смятан за *ба, душата* на бога на Мемфис *Птах*, а също така на бога на слънцето *Ра*. *Въплъщението* на Апис представлявало черен бик с особени бели знаци по него. Вярвали, че ритуалното препускане на Апис опложда полетата. Той бил свързан и с култа на умрелите, бил смятан за бик на Озирис, а по-късно, при Птоломеите, Озирис и Апис били слети в едно божество – Серапис, почитани както в Египет, така и в Гърция. Живия бик-Апис пазели в специално помещение. В епохата на XXVI Династия (Саиската; VII-VI в. пр.н.е.) за отглеждането на биковете-Апис в Мемфис, недалеч от храма на Птах, бил построен специален Апейон. Кравата, родила Апис, също била почитана и пазена в специално здание. Смъртта на бик-Апис се смятала за голямо

нещастие. Умрелият бик балсамирали и погребвали със специален ритуал в специална гробница Серапеум около Мемфис. (Френският археолог Мариет открил при разкопки 64 *мумии* на Апис.) На бронзовите изображения на Апис често между рогата му е поставен слънчев диск. (*Култ на бика.*)*

АПОКРИФ (гр.) Напълно погрешно се тълкува и разбира като „съмнителен" или „подправен". Тази дума означава просто: таен, *езотеричен*, скрит.

АПОЛОГЕТИКА (гр.) „Защитаващ"; клон на теологията. Целта на апологетиката е защита и оправдаване на вероучението с помощта на доводи, обърнати към разума. В състава на апологетиката влизат: доказателства за съществуването на Бога, за безсмъртието на *душата*, учението за признаците на божествено *откровение*, вкл. чудеса и пророчества, разбор на възраженията против религията и отделните ѝ догми, а също теологичен анализ на чуждите вероизповедания. (А.)

АПОЛОН В гръцката митология син на *Зевс* и *Лета*, брат на *Артемида*, олимпийски бог, включващ в своя класически образ архаични и хтонични (*хтония*) черти на догръцкото и малоазиатското развитие. Неговите функции са разнообразни – както погубващи, така и благодетелни, съчетават се тъмни и светли страни. Той е стреловержец, унищожител, прорицател, пазител на хармонията – космична и човешка. Образът на Аполон съединява в едно небето, земята и преизподнята. Наред с погубващите функции на Аполон (стрелите му поразяват понякога без особен повод) са присъщи и лечебни, като в по-късно време той бил отъждествяван със Слънцето в цялата пълнота на лечебните му и погубващи функции. Аполон е покровител на музикантите и певците, Мусагет – водач на музите – жестоко наказва тези, които се опитват да се състезават с него в музиката. Епитетът на Аполон – *Феб* сочи чистота, блясък, прорицание, в него се съчетават яснота и тъмни стихийни сили. На Аполон-прорицателя се приписва основаването на светилища в Мала Азия и Италия; той е *пророк* и оракул, дори се смята за „водач на съдбата". Той дарил с пророчески дар Касандра, но след като бил отблъснат от нея, направил така, че на нейните пророчества никой не вярвал. (А.)

АПОЛОН БЕЛВЕДЕРСКИ От всички древни скулптури на Аполон, син на *Юпитер* и Латона, наричан *Феб*, Хелиос, Лъчезарен

и Слънце, най-съвършена и красива е известната с това име и намираща се в Белведерската галерия на Ватикана в Рим. Той е наречен Аполон Питонски, тъй като богът тук е изобразен по време на неговата победа над Питон. Тази статуя била открита в развалините на Антиум през 1503 г.

АПОЛОНИЙ ТИАНСКИ (гр.) Забележителен философ, роден в Кападокия в началото на I в.; ревностен питагореец (*Питагор*), изучил финикийските науки под ръководството на Евтидем и питагорейската философия и други учения – при Евксен от Хераклея. Съгласно принципите на тази школа той останал вегетарианец през целия си дълъг живот, хранел се само с плодове и растения, не пиел вино, носел дрехи изключително от растителни материи, ходел бос и позволявал на брадата и *косата* си да растат безпрепятствено – както правели всички *посветени* преди и след него. Той бил посветен от жреците на храма на Ескулап (Асклепий) в Егея и се научил на много извършвани от бога на медицината „чудеса“, предназначени за лекуване на болни. Подготвяйки се за по-високо *посвещение* чрез петгодишно мълчание и странстване, посещавайки Антиохия, Ефес, Памфилия и други места, той се отправил към Индия през Вавилон; и всичките му близки ученици го изоставили, тъй като се страхували да отидат в „страната на вълшебствата“. Обаче Дамис, когото той срещнал по пътя, го съпровождал по време на пътешествията. Във Вавилон той бил посветен от халдейците и *маговете* – според Дамис, чийто разказ сто години по-късно преписал някой си Филострат. След завръщането си от Индия, той се представил като истински посветен, тъй като епидемиите и земетресенията, смъртта на управници и други събития, които предсказвал, изцяло се сбъдвали. На Лесбос жреците на *Орфей*, завиждайки му, отначало отказали да го посветят в своите специални *мистерии*, но направили това след няколко години. Той проповядвал на атиняните и на жителите от други градове най-чиста и благородна етика и *феномените*, извършени от него, били толкова вълшебни, колкото и многобройни и добре засвидетелствани. „Как да се разбира това – пита с тревога Юстин Мъченик – че *талисманите* (telesmata) на Аполоний имат сила, тъй като те предпазват, както ние виждаме, от яростта на вълните, злобата на вятъра и от диви зверове; и докато чудесата на нашия Господ се пазят само в преданията,

чудесата на Аполоний са твърде многобройни и се проявяват действително в сегашните събития?..." („Quecst.", XXIV.) Но отговорът лесно може да се открие във факта, че след преминаването през Хиндукуш Аполоний бил насочен от един управник в обителта на Мъдреците – може би те са останали там и до днес – които го научили на ненадминато знание. Неговите диалози с коринтянина Менип наистина ни дават *езотеричния* катехизис и разкриват (ако бъдат разбрани) много важни тайни на природата. Аполоний бил приятел, кореспондент и гост на царе и царици и ничии вълшебни или „магически" сили не са засвидетелствани по-добре от неговите. В края на своя дълъг и удивителен живот той открил езотерична школа в Ефес и починал, достигайки почти стогодишна възраст.

АПОРЕТА (гр.) Тайни указания по *езотерични* въпроси, които са били давани по време на египетските и гръцките *Мистерии*.

АПСАРА (санскр.) *Ундина* или водна *нимфа* от рая или небесата на *Индра*. Апсарите в народното вярване са „съпруги на боговете" и се наричат Сурангани и с по-малко почтителния термин Сумат-атмаджи или „дъщери на насладата", тъй като се разказва, че когато те се появили при биенето на Океана, нито боговете – *сурите*, нито *демоните* – *асурите* са искали да ги вземат за законни жени. Урваши и някои други от тях са споменати във *Ведите*. В *окултизма* те са определени „приспивателни" водни растения и низши сили на природата.

АПТАВАКЯМ (санскр.) „Авторитет", влияние (оставилото дълбоки следи мнение на хора, притежаващи вивека, или утвърдили се традиции, основани на древна просветеност). (А.)

АРАНИ (санскр.) „Женска Арани" е името на ведийската *Адити*, *езотерично* – утробата на света. Арани е *Свастика*, дисковидна дървена малка дъсчица, с помощта на която *брамините* добиват огън, като я търкат с прамантха – тръстикова пръчица, символ на мъжкия породител. Мистична церемония с много скрити значения и във висша степен свещена, която материализмът на нашата епоха е извратил до *фалично* значение.

АРАНЯКА (санскр.) Свети отшелници, мъдреци, живели в древна Индия в горите. Също така част от *Ведите*, съдържаща *Упанишадите*.

АРАРИТА (санскр.) Твърде известна кабалистична вълшебна дума, състояща се от седем букви; нейното числово значение

е 813; нейните букви са събрани в *Нотарикон* чрез фразата: „един е принципът на неговото единство, едно е началото на неговата индивидуалност, неговото изменение е единство“. (W.W.W.)

АРАСА МАРАМ (санскр.) Индуското свещено дърво на познанието. В окултната философия – мистична дума.

АРАТИ (санскр.) „Странник“, „борец“, „работник“, „пилигрим“; енергия, излъчваща голяма дейност. (А.)

АРАХАТ (санскр.) Произнася се и се пише също архат, архан, рахат и др.; „достоен“, „заслужаващ божествени почести“. Това било името, давано отначало на джайнистките, а впоследствие и на будистките светци, посветени в *езотеричните* тайни. *Архат* е този, който е стъпил на най-добрата и най-висшата пътека и поради това се е освободил от повторни раждания.

*1. Епитет на *будда*; 2. В *хинаяна* човек, достигнал най-висшето ниво на духовно развитие, т.е. *нирвана*. Пътят към достигане на състояние на архат се разделя на четири нива: „влязъл в потока“, „завръщащ се само веднъж“, „незавръщащ се“ и „архат“. За архати били смятани главните ученици на *Шакямуни*, в това число и жени, както и много будисти от следващите поколения. В *махаяна* състоянието архат (т.е. нирвана на шраваките) не се смята за краен предел на развитието на *личността* и поради това архатите трябва да продължават своя път като *бодхисатви*.*

АРБА-ИЛ (халд.) „Четири Велики Бога“. „Арба“ е арамейската дума четири, а „ил“ означава същото, което и *Ал* или Ел. Три мъжки божества и едно женско – което, макар и да е дева, все пак поражда – образуват широко разпространен идеал на Божеството. (W.W.W.)

АРБУДА (др. инд.) Във ведийската митология е *демон* – противник на *Индра*. Понякога го представят заедно с *Вритра* или Ахи Будхня. Арбуда е змиеподобен и зверообразен. Индра го поразява, тъпче го с крак, пронизва го, разбива му главата, източва кръвта му. (А.)

АРВАКЕР (сканд.) „Рано ставащ“; в *Едите* – кон на колесницата на Слънцето, когото управлява дева Сол.

АРВАКСРОТА (санскр.) Седмото сътворение – т.е. създаването на човека – във „Вишну Пурана“.

АРГХА (халд.) *Ковчег*, утроба на Природата; полумесец и живо-

тоспасяващ кораб; също така чаша за жертвоприношения, съд, използван при религиозни церемонии.

АРДАТ (ивр.) Тази дума се среща в Трета Книга на *Ездра*, IX, 26. Това наименование е дадено на един съвременен „окултен роман“, където най-голям интерес предизвиква посещението на *героя* в т. нар. „Света Земя“, на която се приписват магически свойства. В Книгата на Ездра пророкът се изпраща на това поле, наречено Ардат, „където няма нито един дом“, и повиканите „...ядат само полски цветя, не вкусват месо, не пият вино и непрекъснато се молят на всевишния, и тогава аз ще дойда и ще говоря с теб“. (W.W.W.)

АРДЖУНА (санскр.) „Бял“; третият от петимата братя Панду или предполагаемите синове на *Индра*, *езотерично* същото, което е *Орфей*. Ученик на *Кришна*, който го посетил и се оженил и за неговата сестра Су-бхадра, освен многото други жени – според алегорията. По време на братоубийствената война между кауравите (*Кауравия*) и *пандавите* Кришна го учел на висша философия, служейки като негов кочияш. („*Бхагавад Гита*“.)

АРДХАНА (санскр.) Поклонение на Божественото (любов, стремеж към Божественото, призоваване на неговото име, молитва). (А.)

АРДХА-НАРИ (санскр.) „Полу-жена“; *Шива*, изобразен като *андрогин*, форма на съединената мъжка и женска енергия. (Вж. окултната диаграма в „Разбулената Изида“, т. II.)

АРДХАНАРИШВАРА (санскр.) „Двуполов властелин“; *езотерично* – неполяризирани състояния на космичната енергия, символизирани с кабалистичната *сефира*, *Адам Кадмон* и др.

АРЕС Гръцкото име на Марс, богът на войната; също така термин, употребяван от *Парацелз* за обозначаване на диференциращата сила в *Космоса*.

АРИАНИ Последователи на Арий, презвитер на църква в Александрия през IV в. Тези, които смятат, че *Христос* е човешко същество, стоящо по-долу от Бога Отец, макар и да е велик и благороден човек, истински *адепт*, вещ във всички божествени тайни.

АРИМАН (перс.) Зъл *дух*; в дуалистичната религия на *Зороастър* противоположната същност на *Ахура Мазда*. Ариман ще властва над света 9 000 години, когато ще бъде победен от Ахура Мазда и на земята ще настане вечен мир без смърт

и болести. Хората трябва да направят избор между двамата. *Щайнер* описва световната зла сила като Ариман и Луцифер; първият владее Запада – материята и ума, вторият – Изтока на чувствата. И двамата черпят сили от хората, за да продължават своето развитие. (*Луцифер*.) (А.)

АРИСТЕЙ (гр.) „Най-добрият"; в гръцката митология син на *Аполон* и нимфата Кирена. *Гея*, която направила Аристей безсмъртен, кентавърът Хирон, музите и *нимфите* го научили на различни изкуства и мъдрост. На хората той предал своите знания на ловец, лекар, прорицател, овчар и пчелар. Аристей принадлежи към *героите*, съединили в себе си древната мъдрост на земята с първите постижения на културата. Той е основал градове и изобретил занаяти. (А.)

АРИСТОБУЛ (гр.) Александрийски писател и малко известен философ, евреин, старал се да докаже, че Аристотел е разяснявал *езотеричните* мисли на *Мойсей*.

АРИТОМАНТИЯ (гр.) „Предсказание чрез числа"; *нумерология*; наука за *числата*, базирани на практическата *кабала*. Буквите от дадена дума (име) се заменят със съответните на тях числа, които се събират и редуцират до едноцифрено число. Напр., сборът от числата, съответни на буквите на дадено име, се събира със сбора на рождената дата и година и със сбора на деня на предсказанието; полученото число със своите свойства разкрива качествата на *личността*. В по-широк аспект аритомантията се прилага в източни и западни системи, които отчитат и други фактори, напр. т. нар. „детско число", седем или деветгодишни цикли и др. (А.)

АРКА (санскр.) Слънце.

АРКИТИ Древни жреци на *Ковчега*, както на *Изида*, така и на индуския *Аргха*; те били седем, като жреците на египетския *Тау*, а също и всеки друг кръстообразен символ, представляващ три и четири, чиято комбинация дава мъже-женското число. Аргха (или ковчегът) бил четворен женски символ, а пламъкът, горящ над него – троичен *лингам*.

АРМАГЕДОН В християнството – място на решителната битка при края на времената, в която ще участват „царете на цялата обитаема земя". Тогава ще стане окончателното унищожаване на пълчищата на Гога (по християнските разбирания – на *антихриста*). Има и други тълкувания. В късната християнска

есхатологическа литература (особено при протестантите) Армагедон е самата битка. (А.)

АРМАТАЙ, Армаити В „*Авеста*“ едно от божествата *Амеша Спента*, добър *дух*, ахура. Дух, покровител на земята и персонификация на предаността (набожността). (А.)

АРОМАТЕРАПИЯ Обозначение на лечебен метод, при който ароматни вещества оказват влияние на физиката и психиката на човека. Употребяват се както растителни вещества във формата на етерични масла, смоли и камфори, така и от животински произход – *амброзия*, кастореум (от бобър), мускус, цибет. Ароматните вещества въздействат на ендокринните жлези. Фермоните (веществата от животински произход) стимулират сексуалните жлези на човека, тъй като тяхната химическа структура наподобява човешките сексуални хормони. Миризмата на половите органи на тъмнокосите хора наподобява аромата на амброзия; човешката пот – аромата на цибет. Също така и растителните хормони (фитохормони) в много етерични масла по своята химическа структура са близки до човешките. Т. напр. сандаловото дърво съдържа сексуални хормони, подобни на човешките; на женските сексуални хормони (острогени) съответстват анасон, еквалипт, минд. Те са били използвани, за да стимулират млечните жлези на кърмачки. Розовото масло, жасминът, неролинът са силно действащи афродизиаци; босилекът, борът, розмаринът и салвията влияят на дейността на надбъбречната жлеза, ментата и жасминът – на хипофизата, чесънът – на щитовидната жлеза. Етеричните масла възпрепятстват размножаването на бактериите, паразитите, вирусите и гъбичките, а в някои случаи ги премахват: между 2 000 известни вещества подобно въздействие имат фенолите, алдехидите, алкохолите и терпентидите. Етеричните масла могат да успокояват и хармонизират, но също така и да възбуждат вегетативната нервна система. Ефектът на подобно въздействие на животинските и растителните ароматни вещества се изразява мигновено – възприети чрез носната лигавица, те предизвикват реакции в съответните нервни центрове, преработват се чрез обмяната на веществата и след това се отделят от тялото. Ароматните вещества се приемат чрез вдишване (инхалации), чрез кожата (втриване, масажи, вани, компреси), заедно с други продукти (захар, мед), разтворени в течност (топла вода, алкохолен раз-

твор) или във форма на капсули и свещички (супозитории). Влиянието на ароматните вещества физиологически се базира на тяхното свойство да се разтварят в мазнини и масла; те се наслагват на повърхността на клетките и проникват в натрупаните там мастоподобни вещества. Свръхдозирането, както и приемането продължително време на аромати, може да има неблагоприятни последици за здравето, особено при вътрешно приемане, защото се елиминира ролята на носа като естествен индикатор. По правило при свръхдозирането ароматът не се възприема като приятен. В този случай кожата реагира чрез зачервявания, сърбежи, чувство за парене. При вътрешно приемане е възможно да се появят възпаления в областта на стомаха и червата, в тежки случаи – нарушения в обмяната на веществата и увреждане на черния дроб и бъбреците.

КОИ АРОМАТНИ ВЕЩЕСТВА НА КАКВИ БОЛЕСТИ ВЪЗДЕЙСТВАТ

Бронхит	евкалипт, лавандула, сандалово дърво, тиамин, канела
Липса на апетит	джинджифил, круша, лайка, чесън, канела, лимон
Натъртвания	анасон, круша, сминд, кориандър, лавандула, салвия
Рани от изгаряния	лавандула
Депресии	лавандула, маточна, роза, бял равнец, тиамин
Стомашно разстройство	джинджифил, чесън, кориандър, лавандула, маточина, роза, сандалово дърво, канела
Възпаления	смърч, лавандула, розмарин, тиамин, лимон
Повръщане	мента
Настинка	евкалипт, лавандула, тимиан, лимон
Треска	евкалипт, лайка, лавандула, роза, лимон
Грип	евкалипт, смърч, лайка, лавандула, мента, розмарин, тимиан, канела
Сърцебиене	анасон, кимион, мента, розмарин, роза
Кашлица	анасон, бензое, сминд, тимиан
Импотентност	амброзия, мускус, цибет, жасмин, роза, сандалово дърво

Ухапвания от насекоми	лавандула, маточина, салвия, лимон
Главоболие	босилек, джинджифил, лавандула, риган
Кръвообращение	
(високо налягане)	евкалипт, мушкато, хвойна
(ниско налягане)	камфор, розмарин, кипарис
Възпаление на белите дробове	евкалипт, розмарин
Стомашни оплаквания	анасон, сминд, лайка, салвия, лимон, сандалово дърво
Лош дъх	мента, розмарин, тиамин
Ревматизъм	евкалипт, мушкато, джинджифил, розмарин, тимиан
Безсъние	босилек, портокали, лайка, лавандула, риган
Запек	салвия, хвойна
Зъбобол	чесън, мента, салвия, хвойна. (А.)

АРТЕМИДА (гр.) Богиня на лова, дъщеря на *Зевс* и *Лета*, сестра-близнак на *Аполон*. Тя е решителна и агресивна, често използва стрелите като оръдие на наказанието и строго следи за изпълнението на наложените обичаи, установяващи ред сред животинския и растителния свят. Класическата Артемида е девственица и защитничка на целомъдрието. Преди сватба, според обичая, на нея била принасяна изкупителна жертва. Древната представа за Артемида е свързана с нейната лунна природа, оттук е близостта ѝ с чародействата и вълшебствата на богинята на *Луната Селена* и Хеката. В римската митология Артемида е известна с името Диана. (А.)

АРТЕС (егип.) Земя; египетският бог Марс.

АРТЕФИЙ Велик *херметичен* философ, чието истинско име никога не е било известно и чиито съчинения не са датирани, макар да се знае, че своята „Тайна Книга“ е написал през XII в. Легендата гласи, че тогава той е бил на хиляда години. Един *алхимик*, живеещ в Багдад, притежава неговата книга за сънищата, в която той издава тайната на сървидения от миналото, сегашното и бъдещето. Запазили са се само две копия на този манускрипт. Книгата за „Сънищата“ на юдея Соломон Алмула, издадена на иврит в Амстердам в 1642 г., съдържа някои отгласи от по-ранния труд на Артефий.

АРТУР Крал от келтска сага, син на воина Утер Пендрагони и на красивата Ингра. Фри Моргана е негова сестра, а магьосникът *Мерлин* – негов приятел. Той покорява Ирландия и Шотландия, победоносно преминава през Норвегия, Дания, Фландрия и Франция. Край Париж побеждава римските легиони и испанските исполини. На връщане към Англия наказва своя племенник Модред, който се опълчва срещу него и му отнема съпругата Гиневра. Магьосникът Мерлин го съветва да образува т.нар. „кръгла маса“, където да се съберат 49 рицари. Церемонията се състояла в тайнственото място Камелот, което може да се идентифицира с градовете Колчестър или Уинчестър. Според друга легенда след битката с Модред Артур бил тежко ранен и се оттеглил на о. Авалон, където и починал. В келтската митология Артур е подобен на Херкулес. (А.)

АРТУФИ В Южна Америка и на островите общо наименование на храмовете на нагаизма, или поклонението на змейове (*наги*).

АРУЕР (гр.) Бог Харсиези, който бил старият *Хор*. В Амбоса се е намирал неговият храм. Ако си спомним определението на главните египетски богове, дадено от Плутарх, тези митове ще станат по-ясни, тъй като той казва: „*Озирис* представлява началото и *принципа*; *Изида* – тази, която получава; и Хор – съединението на двамата. Хор е произлязъл от тях, той нито е вечен, нито е нетленен, а бидейки вечно в зараждане, той се старае в безкрайна поредица от имитации и периодично пламвайки от страст (ежегодно, отново събуждайки се за живот), да остава вечно млад, като че никога не бива да умре“. Така, доколкото Хор е олицетвореният физически свят, Аруер, или „старият Хор“, е идеалната Вселена; именно затова се казва, че „бил породен от Озирис и Изида, бидейки все още в лоното на тяхната майка“ – Пространството. Около този бог наистина има много тайни, но значението на символа става ясно, ако се притежава ключът към него.

АРУНДХАТИ (санскр.) „Утринна Звезда“, *Луцифер – Венера*.

АРУПА (санскр.) „Безтелесни“, безформени, противоположност на *рупа*, „тяло“ или форма.

АРХАНГЕЛ (гр.) Върховен, най-висш ангел. От гръцката дума арх – „главен“ или „изначален“ и ангелос – „вестител“.

*В системата на ангелската йерархия, разработена от византийс-

кия богослов *Дионис Ареопагит* (V – VI в.) Архангелите са осми от деветте ангелски чина. Древното предание говори за седем архангела; от тях общоразпространената ортодоксална традиция назовава по име трима. Това са *Михаил* – небесният „архистратег“ (гр. „върховен военачалник“), пълководец на верните на Бога *ангели* и хората в космичната война с враговете на Бога, победоносен антагонист на *дявола*, покровител и *ангел-хранител* на „народа божий“ (в Стария завет – *Израил*), в Новия завет – на „воюващата църква“, т.е. на съвкупността от всичките вярващи; Гавраил, известен предимно със своето участие в *благовещението*; Рафаил – Архангел-лечител, спътник на Товий от старозаветната Книга на Товит. В късните юдейски и християнски *апокрифи* се срещат и други имена: Уриил, Салафиил, Иегудиил, Варахиил, Иеремиил. (*Йерархия*.)*

АРХАТ, Арахат Наименование на будист – *посветен*, достигнал 4-то стъпало на най-високата пътека; състояние на съвършенство. Архатът се е освободил от 10-те вериги на физическия свят: вяра в нисшето Аз, раздвоение, привързаност към правила и обичаи, чувствени желания, ламтеж към излишества, желание за съществуване във фините тела (етерно и астрално), желание за съществуване извън телата, оплакване, тревожност и незнание. *Буддизмът* прави разграничение между стъпилият на пътеката посветен, и архатът, който събира плодовоте на пътя – той е съвършеният светец. (А.)

АРХЕЙ (гр.) „Старец“; отнася се към най-старото проявено божество; термин, използван в *кабала*; „архаичен“, стар, древен.

АРХЕОМЕТРИЯ (гр) „Древна мярка“; основно понятие в учението на Сент Ив Далвейдър. Представлява кръг с две скали – от 0 до 360 градуса и от 360 до 0 градуса. В отделните полета са поместени знаците на *зодиака*, планети, *цветове*, тонове и букви от различни азбуки. Според тяхната подредба може да се установят съотношенията между астрологичен знак, тон, мириз, буква и цвят. Освен практическото приложение, археометрията би трябвало да докаже, че религиите, изкуствата и архитектурата са синтез от различни области, подчинени на определени закони и правила; един от тях е хармонията – общото ниво на *вибрациите*. (А.)

АРХЕТИП (гр.) Про-образ Неоплатоничен термин, преоткрит

от *Юнг*, прасимвол, който според него е възникнал от колективното *неосъзнато* и е в основата на човешките сънища и в символиката на религиите, митовете, приказките и т.н. на всички култури. Архетиповете отразяват колективния опит на човечеството и са причина за действия и постъпки. Образите на изживените от човека силови полета и центрове, като напр. образът на бащата, на майката, на Слънцето, на *Луната*, на животни и т.н., са в основата на архетиповете, които чрез митологията будят познати вече представи. Т. напр. системата от богове в древна Гърция е архетип, който въплъщава *принципите* на човешкото развитие. Съдържанието на тази система може само приблизително да се опише, защото човешкото съзнание възприема само архетипни образи. Архетипът има важна роля във „великите сънища" на даден човек, когато той се намира пред нов етап в живота си. Подобни сънища, които понякога се появяват от скритото и не винаги са разбираеми, се състоят от митологични символи. Неосъзнатото се проявява чрез архетипни сънища и влияе на осъзнатото Аз. По-нататъшно развитие на учението за архетиповете може да се проследи в „морфогенетичното поле" на *Шелдрейк*. (А.)

АРХОБИОЗИС (гр.) Първобитното начало на живота.

АРХОНИ (гр.) В светския и библейския език – „началници" и *принципи*; в *окултизма* – предвечни планетни *духове*.

АРХОНТИ (гр.) *Архангели*, станали *Феруери* или собствени сенки, имащи мисия на земята; мистична вездесъщност, съдържаща в себе си двоен живот; вид хипостатично действие: едното – чистота, в по-висока сфера, другото – земно, извършвано на наш план. (*Ямблих*, „De Mysteriis", II, 3.)

*В християнската ортодоксална система Архонтите безусловно са предани на злото, това са *бесове*, слуги на *дявола*, като него те са антагонисти на Бога-творец. Напротив, в гностичните представи Архонтите се разглеждат, първо като същества амбивалентни, чиято власт, макар и да трябва да бъде преодоляна от „съвършения" *гностик*, се намира в много сложни отношения със замислите на Бога, и второ – като творци на материалния космос, а едновременно с това и на нравствения закон като система от забрани и заповеди (в тази своя двуединна роля Архонтите при гностиците се сливат с *Яхве – Йехова* – бога на Стария завет).*

АРЩАТ, Арща (авест.) В иранската митология божество, персонификация на честта и правдивата прямота в мислите, думите и делата. (А.)

АРЯ (санскр.) „Свят“; първоначална титла на *риши*, тези, които са овладели *Арясатяни* и са стъпили на пътя на Арямарга към *нирвана* или *мокша*, великият „четворен“ път. Но сега това наименование е станало име на раса и нашите изтоковеди, лишавайки индуските *брамини* от техните права на първородство, направили от всички европейци арийци. В езотеризма тези четири пътя или стадия – доколкото да се стъпи на тях е възможно само благодарение на високо духовно развитие и „растеж в святостта“ – се наричат „четирите плода“. Степените на архатство, наричани съответно сротапати, сакридагамин, *анагамин* и *архат*, или четирите класа Арии, съответстват на тези четири пътя и истини.

АРЯ-БХАТА (санскр.) Най-древният индуски алгебрист и *астроном*, без да се смята *Асурамая*; автор на труд с наименованието „Аря Сидханта“, система по астрономия.

АРЯВАРТА (санскр.) „Страна на Ариите“, или Индия. Древното име на Северна Индия, където *брамините*-окупатори („от Окс“, както казват изтоковедите) първоначално са се заселили. Погрешно е да се разпространява това име за цяла Индия, тъй като *Ману* дава названието „страна на Ариите“ само „на ивицата между Хималаите и планинските хребети на Виндхя, от източното до западното море“.

*„Път, страна на благородните“; в множествено число – името на жителите на тази страна. Тази земя заемала Великата Североиндийска равнина от западното море до източното и от Хималаите на север до планините Виндхя и Сатпура на юг. Във ведийската епоха арийските племена не преминавали тези граници. Аряварта станала център на индийската цивилизация; именно тук се оформили *индуизмът*, *будизмът* и *джайнизмът*.*

АРЯ ДАСА (санскр.) „Свят Учител“; велик мъдрец и *архат* от школата на махасамгхика.

АРЯМА „Дружелюбие“, „гостоприемство“; един от питриганите (*деваяна* и *питрияна*). (А.)

АРЯМАН (др.инд.) „Приятелство“, „гостоприемство“; божество от класа на *адитите*. Неговите черти са доста абстрактни,

характеристиката му често е идентична с тази на другите адити. (А.)

АРЯН (санскр.) Добър и благороден човек; борец; този, който преодолява вътре и вън от себе си всичко, което противостои на човешкия напредък. Този, който извършва жертвоприношение, намира свещения свят на просветление, стреми се към боговете, възвеличава ги и е възвеличен от тях в цялата дълбочина на истинското съществуване. Той е войн на Светлината, вървящ към Истината, човек, чиято цел в живота е достигане на духовно съвършенство, последовател на ведийската култура. (А.)

АРЯСАНГА (санскр.) Основател на първата школа *йогачаря*. Този *архат*, непосредствен ученик на *Гаутама Будда*, във висша степен неоснователно е объркван и смесван с човек със същото име, който уж живял в Айдоха (Уда) около V или VI в. от н. е., и като добавка към системата на йогачаря, учел на култа на *тантра*. Тези, които се стараели да го популяризират, заявили, че той е същият Арясанга, който бил последовател на *Шакямуни* и че бил на хиляда години. Но очевидно е, че написаните от него трудове, преведени около 600 г. сл. Хр., пълни с култ на тантра, ритуалност и принципи, които сега в значителна степен се следват от сектите на „червените шапки" (*дугпа*) в Сиким, Бутан и Малък Тибет, не могат да бъдат същата възвишена система на чист *буддизъм* на ранната школа на йогачаря, която не е нито северна, нито южна, а е абсолютно *езотерична*. Макар че нито една от оригиналните книги на йогачаря („Нарджол чодпа") някога е попадала в ръцете на публиката или в продажба, все пак в „Йогачаря Бхуми Шастра" на лъже-Арясанга може да се намери много от старата система, в чиято доктрина той може да е бил посветен. Обаче това е толкова смесено с шиваизъм, *магия* на тантра и суеверия, че този труд сам нанася поражение на своята цел, независимо от забележителната диалектична тънкост.

АРЯСАТЯНИ (санскр.) Четирите истини или четирите догми: 1. *Дукха*, или това, че страданието и болката са неизбежни спътници на чувственото (*езотерично* – физическото) съществуване. 2. Самудая, или труизмът, че страданията се засилват от човешките страсти. 3. Databases, това, че подтискането и прекратяването на всички тези чувства е възможно за човек,

който е стъпил на „пътя“. 4. *Марга,* тесен път или тази пътека, която води до такъв благословен резултат.

АРЯХАТА (санскр.) „Път на архатството“ или святостта.

АСАВА САМКХАЯ (пали) „Завършеност на потока“, една от шестте *Абхиджни*. Феноменалното знание за завършеността на потока на живота и редицата повторни раждания.

АСАКРИТ САМАДХИ (санскр.) Определена степен на екстатично съзерцание; стадий в *самадхи*.

АСАНА (санскр.) Третата степен на *хатха-йога*, една от позите за *медитация*.

АСАСИНИ Масонски и мистичен орден, основан от Хасан Сабах в Персия в XI в. Тази дума е европейско изкривяване на думата „Хасан“, съставяща главната част от името. Те били просто суфии (*суфизъм*) и според преданието употребявали хашиш (*наркотици*), за да предизвикат небесни видения. Както е казано от нашия покоен брат *Кенет Маккензи*, „те били учители на тайните доктрини на *исляма*; те поощрявали математиката и философията и създали много ценни трудове. Главата на ордена се наричал Шейх-ел-Джебел, в превод – „Старец на Планината“; като техен Велик Учител той владеел силата на живота и смъртта“.

АСАТ (санскр.) Философски термин, означаващ „небитие“ или по-скоро небитийност; „непостижимо нищо“. *Сат*, неизменната, вечната, вездесъщата и единствено реална *„Битийност“* (но не Битие) е спомената като „родена от Асат; и Асат, породена от Сат“. Нереалното, или *Пракрити*, обективната природа, разглеждана като *илюзия*. Природата или лъжливата сянка на нейната единна истинска същност.

АСАТОР (сканд.) Същото, което е *Тор*. Бог на бурите и гръмотевиците, *герой*, получил мьолнир, „чука на бурята“, от неговите майстори – *гномите*. С него той побеждава Алвин в „битката на думите“, разбива главата на великана Хрунгир и наказва *Локи* за *магията* му, унищожава цялата раса на великаните в Тримхейм, и бидейки добър и доброжелателен бог, незабавно издига гранични стълбове, освещава брачните връзки, благославя закона и реда – с негова помощ се извършва всеки един забележителен и добър подвиг. Бог в *Едите*, който е почти толкова велик, колкото е и *Один*. (*Мьолнир* и *Чукът на Тор*.)

АСБУРДЖ Един от легендарните върхове в планинската верига

Тенериф. В преданията на Иран – голяма планина, по своето алегорично значение съответстваща на Световната планина *Меру*. Асбурдж е планината, „в подножието на която залязва слънцето".

АСГАРД (сканд.) Царство и обител на древноскандинавските богове, скандинавският *Олимп*; разположен е „по-високо от Дома на *Елфите* на Светлината", но е на един план с *Йотунхейм* – жилището на *йотуните*, зли великани, вещи в *магията*, с които боговете се намират в постоянна вражда. Очевидно е, че боговете на Асгард са по същество същото, което са и индуските *сури*, богове, а йотуните са *асури*; и двете групи представляват враждуващи сили в природата – благотворни и пагубни. Те също така са прототипи на гръцките богове и титани.

АСИ (сканд.) В древноскандинавските балади – създатели на *гномите* и *елфите* – *елементали*, стоящи по-долу от човека. Те са потомство на *Один*. (А.)

АСИРАТ, Асирту Ашера (ивр.); Ашерту (хет.) Древносемитска богиня, съпруга (и дъщеря) на върховния бог *Илу*, майка на хората и боговете, владетелка на съществуващото. Едновременно изпъквала като богиня на морето (великата Асират). Асират, по всяка вероятност, била един от ипостасите на богинята на слънцето. Понякога била кръщавана „всеблага". Сред посвещенията на Асират важно място заемали предметите на *фаличния* култ. Известна е и в асиро-вавилонската митология. (А.)

АСИРИ (санскр.) *Елементали* без глави; „безглави"; употребява се също по отношение на първите две човешки *раси*.

АСИРИЙСКИ Свещени Писания Изтоковедите посочват седем такива книги: Книгите на Мамит, Поклонението, Тълкуването, Пътуванията в *Хадес*, двете книги на Молит („Канмагари" и „Канмикри": Талбот) и Кантолит, изгубеният асирийски Псалтир.

АСИРИЙСКО *Дърво на Живота, Ашера* В *Библията* се превежда като „горичка" и се среща трийсет пъти. То е наречено „идол"; и Мааха, бабата на Аса, царят на *Ерусалим*, е обвинявана в това, че си е направила такъв *идол*, който бил *лингам*. Векове наред в Индия това е бил религиозен ритуал. Но първоначалната Ашера е била колона със седем разклонения на всяка страна, увенчана с кълбовиден цвят с три излизащи лъча; и не *фаличен* камък, какъвто направили от нея юдеите, а метафизичен сим-

вол. „Милосърдният, който връща мъртвите към живот!“ – било молитва, произнасяна пред Ашера на бреговете на Ефрат. „Милосърдният“ не е бил нито личният бог на юдеите, донесли „горичката“ от своя плен, нито някакъв извънкосмичен бог, а висшата триада у човека, символизирана с три лъча.

АСИТА Легендарен *риши*, жрец на ведийското жертвоприношение. (А.)

АСИХАРА-НО НАКАЦУКУНИ (яп.) “Тръстикова равнина – средната страна“; земята на хората, за разлика от Такама-но хара („равнина на високото небе“), обител на боговете. (А.)

АСК или Ясен (сканд.) „Дърво на познанието“. Заедно с Ембла (върбата), Аск било дървото, от което боговете на *Асгард* сътворили първия човек.

АСК и ЕМБЛА (сканд.) „Ясен“ и „върба“; първите хора, които, още под формата на дървесни праобрази, бездиханни и „лишени от съдба“, боговете намерили на брега на морето. Боговете (в „Старата *Еда*“ – това са трите аса *Один*, *Лодур*, *Хахнир*, а в „Младата *Еда*“ – „синовете на Бор“, т.е. *Один*, *Ве* и *Вили*) ги съживили (доправили ги като хора). (А.)

АСКИ-КАТАСКИ-ХАЙКС-ТЕТРАКС-ДАМНАМЕНЕУС-АЙСИОН Тези мистични думи, които, както съобщава Афанасий Кирхер, означават „Тъмнина, Светлина, Земя, Слънце и Истина“, били, казва Исихий, гравирани върху пояса или ремъка на Диана Ефеска. Според Плутарх жреците обикновено четели тези думи над хора, обладани от *бесове*. (*Обсебване*, *Екзорцизъм*.) (W.W.W.)

АСМОДЕЙ Персийският Аешма-дев, Ешам-дев на *парсите*, според Бреал, „зъл *дух* на Похотта“, когото евреите заимствали под името Ашмедай, „Разрушител“; „*Талмуд*“ отъждествява тази твар с *Велзевул* и Азраел, Ангелът на Смъртта, и го нарича „Цар на *Дяволите*“.

АСМОНЕАНИ Свещеници-царе на *Израил*, чиято династия царувала над юдеите 126 години. Те провъзгласили канона на Мойсеевия закон като противоположност на *Апокрифа* или Тайните Книги на александрийските юдеи, *кабалистите*, и утвърдили мъртвото значение на първия. Чак до времето на Иоан Хиркан те били аскедеяни (*Хасидим*) и фарисеи, но след това станали *садукеи* или задокити; защитници на Жреческия закон като противопоставен на равинския (*равини*).

АСОРУС (халд.) Трета група на потомството (Кисар и Асорус) от вавилонската Диада, Таут и Апасон, според теогониите на Дамаский. От последния произлезли трима други, от които пък последният, Аос, породил *Бел* – „създателят на Света, *Демиург*".

АСТА-ДАША (санскр.) Съвършена, Висша *Мъдрост*; титла на Божеството.

АСТАНГА (санскр.) Осемстепенен път на *йога*: 1. Йана (отказ от убийство, лъжа, кражба, скромно съществуване, без приемане на подаръци, непричиняване вреда на други същества); 2. Ниджама (изясняване, укрепване, изграждане, твърдост, лекота в действията, обет за чистота, доволство и аскетизъм, изучаване на свещените текстове и на боговете); 3. *Асана* (овладяване на позициите за *медитация*, изграждане на образи и представи); 4. Паранаяма (задържане при дишане, овладяване на дишането); 5. Пратяхара (отделяне на сетиватата от явленията и обектите); 6. *Дхарана* (фиксиране върху обекта на медитация, развитие на органа на мислене); 7. *Дхиана* (медитация, при която всички представи се насочват в определена точка); 8. *Самадхи* (потапяне и *транс* – обектът и субектът стават едно). Първите четири степени съставят *хатха-йога*. (А.)

АСТАР, Истар Древносемитско астрално божество, олицетворение на планетата *Венера*, мъжки паралел на Астарта и *Ищар*. (А.)

АСТЕРТ (ивр.) Астарта, сирийска богиня, съпруга на Адон, или *Адонай*.

*В западносемитската митология олицетворение на планетата *Венера*, богиня на любовта и плодородието, богиня-войн. На Астарта съответства Ищар в асиро-вавилонската митология и Астар (мъжкият паралел). В Древен Египет Астарта е влязла в пантеона (там тя и *Ищар* били смятани за една богиня). Тя била възприемана като повелителка на конете и колесниците, богиня на сраженията и вероятно свързвана с морето и водната стихия. Астарта била смятана и за богиня-лечителка. В елинистичния период Астарта била отъждествявана с гръцката Афродита и римската Юнона.*

АСТРАЛЕН СВЯТ Област между духовната и физическата сфера, *Камалока*, свят на желанията. След смъртта на физическото тяло астралното се разтваря в космическия астрал. Този свят

е населен с низши *ангели*, *елементали* – природни духове на четирите елемента: *гноми*, *силфи*, *ундини* и *саламандри* и *елементарии – духове*, които възприемат човешка форма и се явяват на спиритическите *сеанси*. В астралния свят има причудливи пейзажи и геометрични форми. Описан е от *Сведенборг*, *Кроули*, *Кастанеда* и др. (А.)

АСТРАЛНА СВЕТЛИНА (окулт.) Невидима сфера, обвиваща нашето земно кълбо, както и всяко друго, съответстваща на втория *Принцип* на *Космоса* (трети е Животът, чийто проводник е тя) на *линга шарира* или астралния двойник на човека. Фина същност, видима само за ясновиждащото око, и низшият, като се изключи един (а именно земята) от Седемте Акашни или Космични *Принципи*. *Елифас Леви* я нарича велик Змей или *Дракон*, от който върху човечеството се излъчват всички лоши въздействия. Така е, но защо да не добавим, че астралната светлина излъчва само това, което е получила; че тя е велика земна пота [огнеупорен съд за топене на метали, тигел – *бел. ред.*], в която всички низши *еманации* на земята (морални и физически), с които е проникната астралната светлина, се преобразуват в своята най-фина същност и се изпращат обратно, усилени; по този начин се създават епидемии – морални, психически и физически. В крайна сметка астралната светлина е същото, което е и *сидералната* светлина на *Парацелз* и други *херметични* философи. Физически това е ефирът на съвременната наука. Метафизично и в неговия духовен или окултен смисъл *ефирът* е нещо много повече, отколкото предполагат обикновено. В окултната физика и *алхимията* нагледно е доказано, че в своите безбрежни вълни той съдържа не само „бъдещето и потенциалните възможности на всяко качество на живота“ на мистър Тиндал, но също така и реализацията на мощта на всяко качество на духа. *Алхимиците* и херметистите смятат, че техният астрален или сидерален ефир, освен посочените по-горе свойства на сярата и червения и бял магнезий, или magnes, е *анима мунди*, работилницата на Природата и на целия *Космос* – както духовно, така и физически. Този „гранд магистериум“ се проявява във *феномените* на месмеризма (*Месмер*), в *левитацията* на хора и инертни предмети; в своя духовен аспект може да се нарече ефир. Определението „астрална“ е древно и се е употребявало от неоплатониците (*неоплатонизъм*), незави-

симо от твърденията на някои, че тази дума е била измислена от *мартинистите*. *Порфирий* описва небесното тяло, което винаги е съединено с *душата*, като „безсмъртно, лъчисто и звездоподобно". Коренът на тази дума може да се намери навярно в скитския Aist-aer, означаващо звезда, или в асирийския *Ищар*, което според Бюрнуф има същото значение."

АСТРАЛНО ПЪТУВАНЕ Астрална проекция, излъчване от физическото тяло. То може да се осъществи съзнателно или по време на сън, когато впечатленията и реакциите на *астралното тяло* се предават на подсъзнателно ниво. Възможно е те да бъдат възстановени; понякога носят пророчески характер. Астралното тяло напуска физическото и по време на *транс*, *хипноза*, дълбока *медитация*, мозъчни травми и в предсмъртно състояние. Много паранормални явления се обясняват с астрално излъчване, като например *телекинеза*, гадаене, прорукуване и др. В съвременната *езотерика* астралното пътуване се разглежда като съзнателно разширяване на *съзнанието* чрез психотропни вещества (*наркотици*, *дроги*), *хипноза*, самохипноза, сексуален оргазъм, манипулация на *мозъчните вълни* (*алфа-вълни*) и окултни техники. Намирало е широко приложение в окултната практика на Ордена на „*Златната зора*". Във ведическата литература са описани многобройни случаи на астрални пътувания, при които *двойникът* може да се материализира (*материализация*) на друго място, да преодолява земната атмосфера и да достига други планети. Съществуват свидетелства от XII и XIII в., в които е описано небесно пътуване на еврейски *кабалисти*, които чрез *пост*, молитви и определена стойка на тялото излъчват своето астрално тяло през седемте врати към божия престол. (А.)

АСТРАЛНО ТЯЛО или Астрален „*Двойник*" Ефирно повторение или сянка на човек или животно. *Линга шарира*, „*допелгенгер*". Читателят не бива да го бърка с астралната *душа*, което представлява отражение на низшия *манас*, или т. нар. *кама манас*, отражение *на Висшето Аз*.

*Обгръща физическото и *етерното тяло*. За разлика от етерното тяло, което е непосредствено до физическото и е носител на жизнената енергия, астралното тяло е родствено на душата и е център на желанията, чувствата и паметта; в него се съхраняват спомените за минали прераждания. Заедно с етерното тяло

образува *аурата*. Чувствените процеси се изразяват чрез съответни *цветове* в астралното тяло. С помощта на Кирлиановата фотография (*Кирлиан*) е установено, че например гневът има червен цвят, а религиозното чувство – син. Астралното тяло може да се отдели от физическото (*астрално пътуване*) и за известно време да съществува самостоятелно, като притежава и сетивни способности. Астралното тяло е свързано с физическото чрез сребърна нишка в областта на слънчевия сплит; след смъртта то се отделя от физическото тяло и известно време живее самостоятелен живот. Според *Антропософията* астралното тяло обхваща чувствата, разсъдъка и съзнателната душа, като по този начин е свързано с животинския свят, за разлика от етерното тяло, което е свързано със света на минералите.*

АСТРЕЯ (гр.) Древна богиня на справедливостта, която злонамереността на хората прогонила от земята на небесата, където сега тя обитава под формата на съзвездието Дева.

*Дъщеря на *Зевс* и Темида, сестра на Срамежливостта, живяла сред щастливите хора на златния век. След това развратността на човешките нрави я накарала да напусне земята и да се възнесе на небето. По различна версия на мита, съзвездието Дева станало друга дъщеря на Зевс и Темида – Дике – богиня на истината и справедливото възмездие, често отъждествявана с Астрея.*

АСТРОАРХЕОЛОГИЯ Наука, която изследва астрологическите (астрономическите) аспекти на археологическите паметници: пирамиди, храмове в Централна и Южна Америка, Стоунхендж – *Карнак* и др. Чрез тези паметници вероятно са изчислявали слънчевите и лунните затъмнения и астрономическите равноденствия. Използва се и при тълкуването на кръговете и другите геометрични форми по полята (*кръгове в полята*). (А.)

АСТРОЛАТРИЯ (гр.) Поклонение на звездите.

АСТРОЛОГИЯ (гр.) Наука, определяща въздействието на небесните тела върху земните и претендираща, че може да предсказва бъдещи събития по разположението на звездите. Нейната древност е такава, че я поставя сред най-ранните паметници на човешкото познание. Много векове тя е била тайна наука на Изтока и в своя най-висш аспект остава такава и в наши дни. На Запад нейното *екзотерично* приложение

било доведено до известна степен на съвършенство едва след като Вараха Мухира написал своя труд по астрология преди около 1 400 години. Клавдий Птоломей, знаменит географ и математик, около 135 г. написал трактата „Тетрабиблос“, който е основа на съвременната астрология. Науката за хороскопите сега се изучава главно в четири насоки: 1. Земна – в нейното приложение към метеорологията, сеизмологията, земетресенията и пр. 2. Държавна или гражданска (*мундална*) – отнася се до съдбите на нации, царе и владетели. 3. Всекичасна – за разрешаването на съмнения по някакъв въпрос, възникващи в *съзнанието*. 4. Хороскопна – в нейното прилагане към съдбата на *личността* от момента на раждането до смъртта. Египтяните и халдейците са били едни от най-древните привърженици на астрологията, макар че съвременната практика и техните методи на четене по звездите значително се различават. Първите твърдели, че *Белус*, *Бел* или Елу на халдейците, потомък на божествената династия, или династията на царете-богове (*династии*), бил родом от страната *Хеми* и я напуснал, за да основе колонията на Египет на бреговете на Ефрат, където бил построен храм, обслужван от жреците, намиращи се на служба при „властелините на звездите“; тези жреци приели името халдейци. Известни са два факта: а) че Тива (в Египет) претендирала за честта да е изобретила астрологията; и б) че именно халдейците са учили на тази наука другите народи. Освен това Тива в значителна степен предшествала не само „*Ур* на халдейците“, но и Нипур, където Бел бил първоначално почитан и Син, негов син (*Луната*), бил върховният бог на *Ур*, родината на Терах, *сабеянин* и *астролатър*, и Авраам, негов син, великият астролог на библейското предание. Така всичко клони към твърденията на египтяните. Ако по-късно званието астролог придобило в Рим и в други страни лоша слава, то станало благодарение на мошеничеството на хора, които искали да печелят пари с помощта на това, което било неразделна част от святата наука на *Мистериите*. Бидейки невежи в последната, те развили система, основана изключително на математиката, наместо *трансцедентална* метафизика, разглеждаща физическите небесни тела само в качеството им на свое *упадхи*, или материална основа. Все пак, независимо от всички преследвания, броят на привържениците на астрологията сред

най-мислещите и учени умове винаги е бил много голям. Щом *Кардан* и Кеплер са били сред нейните ревностни привърженици, по-късните й последователи не биха имали основание да се изчервяват, дори и при нейната несъвършена и изопачена днес форма. Както е казано в „Разбулената Изида“ (т. I.): „За точната астрономия астрологията е това, което е психологията за точната физиология. В астрологията и психологията е нужно да се излезе зад границите на видимия свят на материята и да се навлезе във владенията на трансцеденталния дух.“

АСТРОЛОГИЯ АМЕРИКАНСКА Практикувана от маи, ацтеки и инки. В основата са лунният и слънчевият календар, състоящ се от 20 знака. Лунната година е имала 13 седмици с по 20 дни, а слънчевата – 18 месеца с по 20 дни. Числото 20 съответства на броя на пръстите на ръцете и краката. 20-те знака имат следните наименования: 1. Крокодил, 2. Вятър, 3. Къща, 4. Гущер, 5. Змия, 6. Смърт, 7. Елен, 8. Заек, 9. Вода, 10. Куче, 11. Маймуна, 12. Трева, 13. Тръба, 14. Ягуар, 15. Лешояд, 17. Движение, 18. Каменен нож, 19. Дъжд, 20. Цвете. Разпределяли са знаците в 13-те дома, като първи дом обхваща първите тринайсет знака; втори дом започва от 14-ти и т.н. Правени са прогнози за период от 13 дни или за всеки отделен ден. Така например за първи дом в книгата Тоналаматл четем следното: „Раждат се издигнати, но ще умрат във война или ще имат несполучлив брак, или ще станат роби“. (А.)

АСТРОЛОГИЯ ИНДИЙСКА В най-старата си форма разглежда качествата на 27 лунни дома, които са имали различна продължителност. По-късно под влиянието на вавилонската и гръцката астрология тя придобива коренно друг характер. Етичната основа на индийската астрология е учението за *кармата*, която разглежда сегашния живот като резултат на действията в предишните въплъщения; едновременно с това в сегашния живот се създава нова карма, която ще повлияе на бъдещия. Индийската астрология отчита 4 фактора: планети, знаци, домове и аспекти. Към 7-те планети се добавят и двата лунни възела. Съществено различие от класическата астрология е, че индийският хороскоп дава сведения за живота преди раждането и след смъртта. (А.)

АСТРОЛОГИЯ КИТАЙСКА Базира се на представата за микрокосмоса, човека, и макрокосмоса, вселената (*микрокосмос*

– *макрокосмос*). Хороскопът съдържа 12 знака на животни, които се наричат 12 земни клона. Всеки знак отговаря на една година, на един месец и на 12 (двойни) часа. Според *принципа ин – ян* знаците се делят на две групи. Вторият фактор в китайския хороскоп са десетте небесни клона, състоящи се от пет планети, които в зависимост от влиянието на Слънцето са ян, а на *Луната* – ин. Планетите се представят от петте елемента: Меркурий – *вода*, *Венера* – метал, Марс – *огън*, *Юпитер* – дърво, и Сатурн – *земя*. Десетте небесни клона се свързват със знаците така, че клонът ин се съотнася със знака ян и обратно. По този начин се образуват 60 двойки за обозначаване на годините, месеците, дните и часовете. Знакът заедно с планетата – елемент определят период от 60 години, после – 60 месеца, после – 1 месец. Следователно рождената дата по китайския хороскоп се определя от 8 фактора, като допълнително се отчитат 12-те жизнени цикли и небесните посоки.

12-ТЕ ЗНАКА НА КИТАЙСКИЯ ХОРОСКОП

1. Плъх (Овен)	ин, агресивност, критичен ум, привлекателност.
2. Бивол (Телец)	ин, равновесие, пластичност, егоцентризъм.
3. Тигър (Близнаци)	ян, щедрост, авторитет.
4. Заек (Рак)	ин, предпазливост, вярност, подозрителност.
5. Змей (Лъв)	ян, решителност, борбеност, успех.
6. Змия (Дева)	ян, ум, логика, морални принципи, любов към живота.
7. Кон (Везни)	ян, жизненост, приказливост, приспособимост.
8. Овца (Скорпион)	ян, художество, инициативност, равновесие.
9. Маймуна (Стрелец)	ин или ян, фантазия, чувство за превъзходство, дипломатичност, адаптивност, остър ум.
10. Петел (Козирог)	ян, коректност, откритост, стремеж за реализация, воля, другарство.
11. Куче (Водолей)	ин, вярност, лоялност, коректност, логика, безстрашие.
12. Свиня (Риби)	ин, откритост, почтеност, непоносимост към многолюдни събирания, идеален брачен партньор. (А.)

АСТРОЛОГИЯ СЪВРЕМЕННА Прилага се в психологията и в психоанализата. Може да се откроят следните основни направления: 1. Емпирична школа или космология, която се базира на каузална връзка. Слънцето, Луната и планетите упражняват определено влияние при раждането на даден индивид. Констелацията на планетите причинява колебания в гравитационното поле в Слънцето. Последствията са потоци от вълни, които предизвикват слънчев вятър. Заедно с гравитационното поле на Луната, частиците, породени от слънчевия вятър, предизвикват промяна в йонизирания слой на Земята. На земната повърхност се създават *алфа-вълни*, които ускоряват родилния процес и оказват емоционално въздействие върху новороденото. Рожденният хороскоп отразява начина на подредба на планетите и сумарното космическо въздействие. 2. Математико-статистическа школа. Още в началото на миналия век се правят опити с помощта на статистиката да се обосноват астрологичните влияние. Тогава френски астролози наблюдават голяма група известни личности (музиканти, писатели, учени и др.) като правят опит да установят най-често срещаните планетни констелации. През 20-те години германският астролог Кльокнер наблюдава 5 000 случая на травми, самоубийства, престъпления, а също така и на изявени дарби при музиканти, писатели, художници и юристи. На базата на най-често срещаните астрологични съответствия той изработва примерна система. Френският астролог *Гугелин* изследва няколко хиляди хороскопа, за да установи взаимозависимост между астрологичните данни и качествата на личността, напр. кариера. Неговите изводи са, че не съществува принципна връзка, но успешна кариера най-често се забелязва при доминиращо влияние на Луната, Сатурн, Марс и Юпитер. 3. Символично-психологическа школа. *Юнг* разглежда планетите и знаците като символи, които са следствие на неосъзнати проекции на душевните състояния и преживявания на миналото човечество. Тези пра-символи (*архетипове*) и днес се срещат в психиката на всеки човек, тъй като те са съществена част на колективното *неосъзнато*. Вселената се разглежда като система от отделни елементи, свързани помежду си, като във всеки елемент се съдържа и цялото. В този холистичен модел (*холизъм*) не може да се открие каузална връзка, а само съответствия между частите

на цялото. По този начин по-големите части (напр. Слънчевата система) могат да бъдат сътнесени към развитието на по-малки части както напр. даден индивид или човечеството като цяло. Тази „хуманистична астрология“ е един вид алгебра на живота, която може да разкрие заложения порядък във всеки индивидуален или колективен живот. Човекът живее в универсалната жизнена енергия и проявената чрез него енергия е част от общата енергия на цялата природа; следователно той трябва да се приобщи към енергетичните модели на *космоса*, които се проявяват в движения и *цикли* (*кръгове и цикли*). По този начин се възстановява както прекъснатата връзка на човека с космоса, така и неговият свят от символи. 4. Психоаналитична школа. Основните постановки на учението на *Фройд* могат да бъдат изразени чрез следните астрологични съответствия: Азът се определя от асцедентите и от Меркурий, *Свръхазът* от Слънцето и Сатурн, и То от Сатурн, Плутон и Марс. Съвременните представители на това направление сочат общите черти на астрологията и психоанализата. Според психоанализата човешкото поведение е следствие на планетарните процеси. Всяка астрологична ситуация може да се опише с езика на психоанализата, следователно хороскопът разкрива причините и характера на конфликтите у човека. (А.)

АСТРОНОМ (гр.) Титла, давана на *посвещения* при Седма степен по време на *Мистериите*. В древни времена астрономията е била синоним на *астрологията*; великото астрологично посвещение ставало в Египет, в Тива, където жреците усъвършенствали, ако не и напълно създали тази наука. Преминавайки през степените Пастофора, Неокора, Меланофора, Кистофора и Балахала (степен на Звездната Химия), *неофитът* се обучавал на мистичните знаци на *Зодиака* под формата на хоровод, представящ пътя на планетите (танцът на *Кришна* и до днес празнуват в Раджпутан); след това той получавал кръста, *Тау* или *Тат* и ставал Астроном и Лечител. („Разбулената Изида“, т. II.) В тези занимания астрономията и химията били неразделни. „*Хипократ* толкова силно вярвал във въздействието на звездите върху живите същества и техните болести, че настоятелно съветвал да не се оказва доверие на лекари, които не са вещи в астрономията.“ (Арго) За нещастие Ключът от последните врати на астрологията и астрономията е загубен за съвременния

астролог, а без него – как би могъл той някога да отговори на уместната забележка на автора на книгата „Mazzaroth“, който пише: „Казват, че хората се раждат под определен знак, а те в действителност са се родили под друг, защото Слънцето сега може да се наблюдава по време на равноденствието сред други звезди“. Но независимо от това, дори и малкото истини, които са му известни, привлекли към неговата наука такива изтъкнати учени изследователи като сър Исак Нютон, епископите Еремия и Хол, архиепископ Ашер, Драйден, Флемстид, *Ашмол*, Джон Милтън, Стил и много забележителни *розенкройцери*.

АСТРОТЕРАПИЯ Метод, разработен от немския психолог Торвалд Детлефсен (род. 1946). *Астрологията* и *реинкарнацията* са тясно свързани, като хороскопът се разглежда като закономерно, реално отражение на миналите *превъплъщения*, които кармически определят сегашния живот. Индивидът трябва да приеме своята съдба, кодирана в рождения хороскоп, защото „само този, който се подчинява на закона, е свободен“. Това може да се постигне чрез четири правила: 1. Познай себе си (като микрокосмос). 2. Опознай космическите закономерности (*микрокосмос – макрокосмос*). 3. Осъзнай, че закономерността е нещо добро. 4. Подчини се доброволно на осъзнатата като добро закономерност. Всяка болест запознава човека с принцип, обоснован от констелацията на дадена планета; болестта може да бъде преодоляна, като този принцип намери адекватен израз в живота. (А.)

АСУ (санскр.) Витална сила; енергия, която е основа на всички динамични, стремителни действия и усещания. (А.)

АСУР, Асура (санскр.) „Властелин“; във *Ведите*, както и в „*Авеста*“ се използва не само за обозначаване, но и за определение на божествата и техните прояви. (А.)

АСУРА МАЗДА (санскр.) В Зенд *Ахура Мазда*. Същото, което е *Ормазд* или Маздео; богът на *Зороастър* и *парсите*.

АСУРАМАЯ (санскр.) Известен също под името Маясура. *Астроном* на *Атлантида*, смятан за велик *маг* и вълшебник, популярен в санскритските съчинения.

АСУРИ (санскр.) *Екзотерично – елементали* и зли богове, смятат се за вредоносни; *демони* и не-богове. Но *езотерично* – противоположното. Тъй като в най-древните части на „*Риг Веда*“ този термин е употребен, означавайки Висшия Дух, сле-

дователно асурите са духовни и божествени. Едва в последната книга на „Риг Веда", в нейната най-късна част – в „*Атхарва Веда*" и *Брахманите* този епитет, даден на *Агни*, най-великото ведийско божество, а също така на *Индра* и *Варуна*, започнал да означава противоположното на богове. Асу означава „дихание" и със своето дихание *праджапати Брама* създава асурите. Когато ритуалността и догмата завладели по-добрата част на Религията на Мъдростта, първата буква „а" била приета като отрицателна приставка и окончателното значение на термина станало „не-бог" и само Сура означава божество. Но във *Ведите* Сурите винаги се свързвали със *Суря*, Слънцето и се смятали за низши божества, *деви*.

„АСХ МЕЦАРЕФ" (евр.) Очистващ *Огън*, кабалистичен трактат, посветен на въпросите на *алхимията* и връзките между металите и планетите. (W.W.W.)

АСЦЕНТИЯ (род. 1930) Американска певица, която работи съвместно с тибетска фондация в Колорадо. Заедно със своя учител Джордж Гулдинг изнася по цял свят концерти и в потесен кръг демонстрира възможностите за контакт с индивидуалния тон на *душата*. Чрез тоновете на гласа се осъществява хармонизация на различните тела (физическо, емоционално – *астрално*, ментално и духовно), тъй като вибриращите (*вибрации*) в гласа тонове и *цветове* действат директно на мускулатурата. По този начин се осъществява контакт и единение с *душата*. (А.)

АТАВАДА (пали) Грях на *личността*.

АТАКА магическа В по-стари времена чрез специални ритуали са призовавали *демони*. И днес магьосници от Полинезия използват демони. Атаката се осъществява чрез *ака*, за тази цел е необходимо да се притежава личен предмет на атакуваното лице. Призованият демон прониква в тялото по „следата" на предмета и нанася тежки поражения. В съвременния *окултизъм* по-често срещана практика е създаването на *мисъл-форми*, главно животински. Документирани са два случаи на магическа атака. В 1887 г. след жестоки противоречия между *Йосиф Булен* и братята от сектата Станислас де Гуайта и Осуалд Вирт, двамата с други съмишленици свикват съд на честта и осъждат Булен на магическа смърт. Двете групи започват яростна борба чрез черни меси и заклинания. На 4 януари

1893 г. Булен внезапно умира, след като оставя писмо, в което предрича своята смърт. През 1922 г. се разиграва другата битка – между Дайан Форчън и Мойна Матърс, съпруга на *Макгрегор Матърс*, ръководител на парижкото общество „Храм на алфата и омегата“ на Ордена на „*Златната зора*“. Дайан Форчън обвинява Мойна Матърс, че е осъществила магическа атака чрез гигантска котка, създадена на астрално ниво – през нощта тя сънува кошмари, а след събуждането установява, че цялото й тяло носи белези от одрасквания. Успява да се спаси чрез призоваването на духове-закрилници. Възможностите за защита от подобни мисъл-форми Форчън описва в своята книга „Психическа самозащита“. (А.)

АТАЛА (санскр.) Една от областите в локите (*лока*) на индусите и една от седемте планини; но *езотерично* Атала се намира на астрален план и някога е била реален остров на нашата Земя.

„АТАЛАНТА ФУГИЕНС“ (лат.) Забележителен трактат на изтъкнатия *розенкройцер* Михаил Майер; в него има много изключителни гравюри на алхимичния символизъм; тук може да се намери оригиналът на изображението на мъж и жена в кръг, около който е описан триъгълник, а след това квадрат; надписът гласи: „От първата същност произлизат две противоположности, оттук се развиват три *принципа* и от тях – четирите елементарни състояния; ако вие отделите чистото от нечистото, ще получите *Философския камък*“. (W.W.W.)

АТАМАЗ (ивр.) Същото, което е *Адонис* при гърците. Юдеите са заимствали всичките си богове.

АТАНОР (окулт.) „Астралният“ флуид на *алхимиците*, техният лост на Архимед; *екзотерично* – пещта на алхимика. (*Алхимия*.)

АТАР (авест.) В иранската митология персонификация на *огъня*. Според учението „Гат“, Атар не е самостоятелно действаща сила, а символ и външна проява на висшето божество, понякога неговото „тяло“. Авестийската традиция подчертавала родството на Атар с духовните, а не с телесните сили на космоса. Според „Вендидад“ огънят е смъртен, неговото съществуване непрекъснато е заплашено от силите на тъмнината, особено от *дракона* Ажи-Дахака. Атар се борил с него, в частност заради правото на притежание на атрибута на царственост – хварно.

Известни са древни светилища на огъня в Ира. Поклонението на огъня било характерно за целия ирански свят при забележими различия на формите. В древноперсийския календар имало месец на „поклонението на огъня“ и се извършвали огнени ритуали, известни също така на скитите, хорезмийците и др. По огъня гадаели и предсказвали бъдещето. (А.)

АТАРКЯМ (санскр.) Това, което е невъзможно да се постигне чрез логика. (А.)

АТАРПИ (халд.) или Атарпи-ниси, „човек“. Персонаж, който бил „благочестив към боговете“ и който молил бог *Хеа* да премахне злото от сушата и други бедствия преди да бъде изпратен Потопът (*Вайвасвата*). Тази разказ е открит на една от древните вавилонските таблички и се отнася до световния грях. Както казва Д. Смит, „бог Елу, или *Бел*, свиква събрание на боговете, своите синове, и им съобщава, че е разгневен от греха на „света“; и както се казва в накъсаните фрази от табличката: „Аз ги сътворих... Аз съм сърдит заради тяхната греховност, наказанието им няма да е малко... нека секне храната, нека Вул изсипе отгоре своя дъжд“ и т.н. В отговор на молитвата на Атарпи, бог Хеа обявява своето решение да унищожи хората, които той е сътворил, което и накрая изпълнява с помощта на потопа.

АТАШ БЕХРАМ (зенд.) Свещеният огън на *парсите*, непрекъснато поддържан в храмовете на *огъня*.

АТЕНАГОР (гр.) Философ-платоник от Атина, написал през 177 г. апология на християните, изпратена на император Марк Аврелий, за да докаже лъжливостта на повдигнатите срещу тях обвинения, че били кръвосмесители и изяждали убитите деца.

АТЕФ или Корона на *Хор* (егип.) Тя се състояла от висока бяла шапка с рога на овен и *урей* отпред. Двете нейни пера изобразяват двете истини – животът и смъртта.

АТИВАХИКИ (санскр.) У вишищадвайтистите – *питри* или *деви*, помагащи на невъплътената *душа*, или *джива*, в нейния преход от мъртвото тяло към по-високите сфери.

АТЛАНТИ (гр.) Прародители на фараоните и предци на египтяните – според някои твърдения и както учи *Езотеричната* Наука („Тайната Доктрина“, т. II. и „Езотеричен Буддизъм“). *Платон*

чул за този високоцивилизован народ – чиито последни останки били потопени 9 000 години преди него – от Солон, който научил това от висшите жреци на Египет. Волтер, вечният присмехулник, бил прав, заявявайки, че „атлантите (четвърта коренна раса) се появили в Египет. ...В Сирия и Фригия, също както в Египет, те установили поклонение на Слънцето". Окултната философия учи, че египтяните са били останка от последните арийски атланти.

АТЛАНТИДА (гр.) Според *Платон* намирала се е западно от Херкулесовите стълбове срещу Атласките планини. Островът бил населен от многобройно, живеещо в богатство население; властта му се е простирала над Европа и Африка. Атландита е потънала за един ден и една нощ след земетресение, предизвикало гигански вълни. Мнобройната литература, посветена на потъналия остров, в зависимост от гледната точка, може да се групира по следния начин. 1. Атландита е съществувала. Територията, която е заемала, се простирала от Цейлон през Нигерия до Карибския басейн; вероятно е включвала и остров Хелголанд. Книгата на американския юрист Игнатиус Донъли „Атлантида – изгубеният свят" (1894) възражда легендата и дава тласък на нови хипотези и търсения. Неговата аргументация се базира на прилики между цивилизациите на Египет и Южна Америка – и в двата региона има пирамиди, близки астрологически системи и т.н. Аргументацията и внушението на Донъли са толкова силни, че успяват да убедят английския премиер Гладстон в съществуването на Атландита, той даже отделя обществени средства за търсенето на потъналия континет. 2. Описание на острова. *Едгар Кейси* ситуира острова в близост до Бимини. В своите „тълкувания" (вж. „Спомени от Атлантида", Едгар Кейси, „Астрала", С., 1994.) той описва три етапа на потъването (Платон разглежда последния). На архипелага е съществувала високонапреднала техническа цивилизация, която е използвала енергията на кристали. Катастрофата е настъпила вследствие на война, в която е трябвало да бъде освободена изкуствено създадена раса от роби. Непосредствената причина е излъчената енергия от гигантски кристал, предизвикала огромни разрушения. Кейси определя съществуването на Атландита между 50 000 и 10 000 г. пр.

Хр., времето на третия етап на потъването. 3. Атлантите се разглеждат като 4-та коренна раса, на не-въплътените, а по-късно частично въплътените *монади*, процес, проявил се в средата на периода. Човешката форма е неустановена, не докрай материлизирана, *духът* е потопен в универсалното космическо съзнание. *Щайнер* описва това състояние като „космическо ясновидство" с всички произтичащи от това възможности. С все по-плътната материализация се проявяват силите на светлината и силите на тъмнината и техните привърженици. Злоупотребата с космическите енергии за користни цели в крайна сметка води до катастрофата. Според някои окултни тълкувания това е потопът, описан в *Библията*. Велики *посветени* от Атлантида в пет групи мигрират в Азия и Африка, където продължава следващият етап на човешката еволюция – 5-та коренна раса. (*Раси*.) (А.)

АТМА или АТМАН (санскр.) Вселенски *Дух*, божествена *Монада*, така нареченият седми *принцип* в седморното изграждане на човека; висша *Душа*.

*Като субективно индивидуално начало атман влиза в отношение с обективната първична реалност – *брахман*. Атман е същността на човека – микрокосмос, която съвпада със същността на вселената. Вътрешното виждане на тази тъждественост, наречено още *йога*, е главната цел на посочените в *Упанишадите* и в „*Бхагавад Гита*" различни пътища за самоусъвършенстване.*

„АТМАБОДХА" (санскр.) „Самопознание"; наименованието на ведантиския трактат на *Шанкарачаря*.

АТМА-БУДДХИ (санскр.) „Световна душа".

АТМА-БХУ (санскр.) Съществуване на *душата* или съществуване в качеството на душа. (*Алая*.)

АТМА ВИДЯ (санскр.) Висша форма на духовното знание; „Знание чрез Душата".

АТМА-ДЖНАНИ (санскр.) Познаващ Световната Душа, или *Душата* въобще.

АТМА-МАТРАСУ (санскр.) Да се влезе в елементите на „*Еготизма*". („Тайната Доктрина", т. I.) Атмаматра е духовен атом като противоположност и противопоставяне на елементарния диференциран атом или молекула.

АТМАСАНЯМА (санскр.) Самодисциплина; сила или характерна особеност на контрола над потребностите – противоположно на „господство“ над природата. (А.)

АТМАШЛАГХА (санскр.) Гордост, самоувереност, знание за собствената сила. С очистването това знание става божествено Самосъзнание на радостното съществуване вътре в *шакти* на Бога, тъй като то се самоизлива през човешката *Адхара*. (А.)

АТОН (егип.) "Дискът на Слънцето"; в египетската митология олицетворение на слънчевия диск. Първоначално е един от ипостасите на боговете на слънцето („*Атум* в своя Атон“, т.е. Атум в своя слънчев диск; „тялото на *Ра* е Атон“, т.е. тялото на Ра е слънчев диск). В текстовете от епохата на Аменхотеп III Атон за пръв път изпъква като бог на слънцето. В началото на неговото управление Атон представлява *въплъщение* на всички главни богове на слънцето. На шестата година от царуването си Аменхотеп обявил Атон за единен бог на цял Египет, като забранил поклонението на други богове. Върховен жрец на Атон станал самият фараон, който смятал себе си за негов син. След смъртта на фараона поклонението пред Атон като единен бог на Египет престанало. (А.)

АТОР (егип.) „Майка на Нощта“; изначалният *Хаос* в египетската космогония; богиня на нощта.

АТРАХАСИС (акад.) В акадийската митология *герой* от мита за потопа. След създаването на хората от богинята-майка Мами, възмутен от хорската суетност и шумност, бог *Енлил* решава да ги унищожи. След неуспешни опити Енлил изпраща потоп, който продължил седем дни и седем нощи и човечеството загива. Спасява се само Атрахасис, който по съвет на Ейя (*Енки*) построява голям кораб с името „*ладия*, запазваща живота“. Той натоварва на кораба своето семейство, занаятчии, зърно, цялото си имущество, а също така всички животни „които ядат трева“. (*Вайвасвата.*) (А.)

АТРИ, неговите Синове (санскр.) Клас *питри*, „предци на човека“, или така наречените *праджапати*, „прародители“; един от седемте *риши*, образуващи съзвездието на Голямата Мечка.

АТУМ В египетската митология бог на слънцето, *демиург*, оглавяващ хелиополската енеада, един от най-древните богове. В много текстове Атум се нарича вечерното, залязващото слънце.

Изобразяван е като човек с двойна корона на главата (негов епитет е „властелин на двете земи", т.е. на Горен и Долен Египет), въплъщавал се също така в образа на змия. (А.)

„АТХАРВА ВЕДА" (санскр.) Четвъртата *Веда*; „магическо заклинание", съдържащо афоризми, заклинания и магически формули. Една от най-древните и най-почитани книги на *брамините*.

Смята се, че е от X в. пр. Хр. За разлика от другите три веди, които са ортодоксални, канонични, първоначално тя е била просто Атхарва и едва по-късно е отнесена към жанра на ведите. Нейна сфера са обредите около домашното огнище.

АТХАРМАН (др. инд.) Жрец, пръв добил чрез триене огъня – *Агни* и установил жертвоприношението, като по този начин прокарва пътищата, по които се ражда слънцето. В Древна Индия с това име наричали специална категория ведийски жреци, опериращи при жертвоприношенията с огъня и *сома*, смятало се, че те са потомци на Атхарман. Понякога с тази дума в Индия означават жреца въобще. Жреците-Атхарман са известни и в древноиранската традиция. (А.)

АТЯНТИКА (санскр.) Един от четирите вида *пралая*, или разтваряне. „Абсолютната" пралая. (*Велик век.*)

АУДЛАНГ (сканд.) В древноскандинавските легенди – второто небе, сътворено от Божеството над полето на *Ида*.

АУДУМЛА (сканд.) Символ на природата в древноскандинавската митология. Кравата на Творението, „кърмачката", от която потекли четири потока мляко, хранещи великана *Имир*, или *Йоргелмир* (материята в кипеж) и неговите синове, хримтурсите (*ледените великани*), преди появата на богове или хора. Тъй като тя нямало къде да пасе, лижела солта от ледените скали и по този начин създала *Бури*, „Твореца", който на свой ред имал син *Бор* (родилият се), който се оженил за дъщерята на *ледените великани* и имал трима сина: *Один* – Дух, *Вили* – Воля и *Ве* – Святост. Смисълът на тази алегория е очевиден. Това е докосмичното единство на елементите, *Духът* – или градивната Сила – с Материята, охлаждаща се, но все още кипяща, която той формира в съгласие с вселенската *Воля*. Тогава се появяват *Асите*, „стълбовете и опорите на Света" (*Космократорите*) и творят, както им заповядва Бащата на Всичко.

АУМ (санскр.) Свещена сричка; трибуквено единство; оттук – троица в едно.

АУР (халд.) Синтез на двата аспекта на астро-ефирната светлина; *од* – животодаващ и об – смъртоносна светлина.

АУРА (гр. и лат.) Фина, невидима същност или флуид, еманиращ от човешките или животинските тела и дори от вещите. Това е психическо изпарение, в което участват както умът, така и тялото, тъй като аурата е електро-жизнена и в същото време електро-ментална.

*Лат. „дъх“; наричана още *од*, *оргон*, биоплазма, биофотони или биоелектрически вълни. Изображение на това енергийно поле се вижда около телата (главите) на светци, апостоли, богове (ореол, глория, *нимба*). Вероятно произходът му е индийски. През XIX и XX в. са правени многократно опити да се докаже съществуването на аурата, която е била видима само за сензитиви. С откриването на Кирлиановата фотография (*Кирлиан*) става възможно да се фиксира енергийното поле. Най-голям принос за изясняване на явлението има *теософията*, чиито представители (*Безан, Ледбитър*) разграничават пет тела и техния аналог в аурата: духовно, причинно (каузално), ментално, астрално и етерно. Съвременните изследователи разглеждат аурата като излъчена енергия, която човек приема от космоса и чрез чакрите (*чакра*) препраща към всички части на тялото. Съществуват два възгледа: аурата се състои от остатъчна енергия, неусвоена от тялото; аурата е следствие на пречупените през жизнените процеси енергия и служи като защита. Различават се две форми: телесна аура, която плътно обгръща тялото и има бял, сребрист или синкав цвят, а при понижена енергия – сив; душевна аура, която се простира на 30 см извън тялото, прониква в телесната аура и има цветовете на дъгата – тя е отражение на душевните състояния.*

АУРАНАВАБХА (санкр.) Древен коментатор, който писал на *санскрит*.

АУРВА (санскр.) Мъдрец, на когото приписват изобретяването на „огненото оръжие“, наречено *Агнеястра*.

АУРВАТ, Хаурват (авест.) „Здраве“; в иранската митология (в „*Авеста*“) едно от божествата *Амеша Спенти*. Аурват е един от

четиримата добри *духове*, съставляващи свитата на върховната божествена триада на Доброто (според *Заратустра*). Смята се за покровител на *водата*. (А.)

АФРИТИ (араб.) Наименование на местни *духове*, които мюсюлманите приемат за *дяволи. Елементали*, от които много се страхуват в Египет.

АХ (егип.) „Блажен", „просветен"; в египетската митология един от елементите, съставящи човешката същност, задгробно въплъщение на човека. Според „Текстове на пирамидите", където за първи път се споменава този термин, в Ах се превръща фараонът след смъртта. От епохата на Средното царство се смятало, че всеки умрял става Ах след извършването на специален обред. Ах и тялото на човека се смятали за единни по своята същност, но Ах принадлежи на небето, а тялото – на земята. Боговете и царете имали няколко Ах, обикновено седем. (А.)

АХАМ (санскр.) „Аз"; основа на *Аханкара*, *Личността*.

АХАМОТ (гност.) Името на втората, низша *София*. *Езотерично* и при *гностиците* старата София била *Дух Свети* (от женски род), или *Шакти* на Непознаваемия и Божествен Дух; докато *София Ахамот* е само персонификация на женския аспект на градивната мъжка Сила в природата; също така *астрална светлина*.

АХАН (санскр.) „Ден"; тялото на *Брама* в *Пураните*.

АХАНКАРА (санскр.) Идеята за „Аза", Самосъзнание или тъждественост на Самия Себе си; „Аз" е еготичният (*еготизъм*) и маявичен *принцип* у човека, резултат от нашето незнание, отделящо нашето „Аз" от Вселенското Единно Аз. *Личност*, егоизъм.

*1. Аханкара Сатвическа – егоизъм, изразен в чувство на добродетел и правилност.

2. Аханкара Раджасическа – динамичен егоизъм.

3. Аханкара Тамасическа – егоизъм, изразен в невежество и инертност.*

АХАРИ (ивр.) Богове, над които *Йехова* е главен Бог (по мнението на евреите).

АХАТ (ивр.) „Един", „първи"; женски; ахад – мъжки. Талмудска дума, отнасяща се към *Йехова*. Струва си да се забележи, че санскритският термин ак означава „един", еката – „единство";

Брама го наричат ак или ека – един, първи – оттук е и тази еврейска дума и нейната употреба.

АХАТ или „черен кехлибар" Битуминозни кафяви въглища, които могат да се обработват и полират. В *магията* е служел като *талисман* на търговци и пътници. Гръцки автори му приписват свойството да прогонва змии и препоръчват дима от горящ камък да се използва за лекуване на хистерия, но се споменава и за отровното въздействие на дима; сварен във вино, лекува зъбобол, възпаления и тумори. В късната античност е универсално лечебно средство: против глисти и главоболие, помага на родилки, подпомага сърдечната дейност и смесен с гроздов сок, стимулира перисталтиката. В съвременната терапия със *скъпоценни камъни* екликсирът се препоръчва при тумори. (А.)

АХЕЙЕ (ивр.) „Съществуване"; Този, който съществува; съответства на *Кетер* и *Макропросопуса*.

АХЕР (ивр.) Талмудичното име на апостол Павел. „*Талмуд*" предава историята за четиримата *Танаими*, които влезли в Райската градина, т.е. които дошли за *посвещение*; това са Бен Асаи, който погледнал и загубил зрението си; Бен Зома, който погледнал и загубил разсъдъка си; Ахер, извършил кражба в градината и претърпял неуспех; и равинът Акиба, който единствен успял. *Кабалистите* уверяват, че Ахер е Павел.

АХЕРОН (гр.) Една от реките на *Хадес* в гръцката митология.

АХИ (санскр.) „Змей"; името на *Вритра*, ведийският *демон* на сушата.

АХЛА (егип.) Една от областите на Кернетер, адските сфери, или *Аменти*; тази дума означава „Поле на Покоя".

АХОЗЕР (ивр.) „Отразени Огньове"; наименованието на низшите или второстепенните сили в *кабала*.

АХТИ (сканд.) „*Дракон*" в *Едите*.

АХУ (сканд.) „Един" и „Пръв".

АХУМ (зенд.) Първите три *принципа* на седморния човек в „*Авеста*"; примитивният жив човек и неговите жизнени и астрални принципи.

АХУРА (зенд.) Същото, което е и *асура*, светец, подобен на диханието; при *зороастрите* или *парсите* е Властелин, даряващ светлина и разум, чийто символ е Слънцето (*Ахура Мазда*), и

чийто тъмен аспект се явява *Ариман* – европейска форма от *Ангра-Маню*.

АХУРА МАЗДА (зенд.) Олицетворено божество, *Принцип* на Вселенската Божествена Светлина на *парсите*. От *ахура* или *асура*, дихание, „духовно, божествено" в старата „*Риг Веда*", принизено от ортодоксалните *брамини* в а-сура, „не-бог" – така, както *маздейците* разжалвали индуските *деви* – богове в деви – *дяволи*.

АХ-ХИ (сензар), АХИ (санскр.) или Змей *Дхиан-Когани*. „Мъдри Змейове" или *Дракони* на *Мъдростта*.

АЦИЛУТ (ивр.) Висшият от четирите свята в *кабала*, отнасящ се само към чистия дух на Бога. (W.W.W.)

За друго тълкуване вж. *Азилут*.

АЧАРА (санскр.) Лични и социални (религиозни) задължения.

Поведение, строг обичай, формално установен метод на самодисциплина, правило на живот.

АЧАРЯ (санскр.) Духовен учител, *гуру*; например Шанкар-ачаря, буквално – „учител по етика". Име, давано обикновено на *посветените* и означаващо „учител".

АЧИТ (санскр.) Абсолютен не-разум; докато Чит – противоположното – е абсолютен разум.

АЧЮТА (санскр.) Това, което не подлежи на изменение или падение; противоположно на Чюта, „паднал". Титла на *Вишну*.

АШ (ивр.) *Огън*, както физически, така и символично; на английски се пише като As, Aish и Ech.

АША ВАХИЩА (авест.) „Най-добър ред". Арта Вахища – в иранската митология едно от божествата, съставящи върховната триада в седморката на *Амеша Спенти*. Съчетава функцията на духа на *огъня* и абстрактната същност на идеалния ред в света, общината и семейството, „праведност", духовна персонификация на върховния жрец в зороастърските общини. На Аша Вахища, като на божество на праведността, противостои злото божество на лъжата – *Друг*. „*Вендидад*" завършва с афоризъм, отделящ централно място на Аша Вахища в зороастризма: „Има само един път, този път е Аша, всичко останало е безпътица". (А.)

АШВА (санскр.) „Кон", образ на *прана*, динамичната сила на Живота; енергия, сила. (А.)

АШВАМЕДХА (санскр.) Жертвоприношение на кон, древен брамински обред.

*Митовете за ашвамедха отразяват реална церемония на жертвоприношение, засвидетелствана още през ведийско време (2000-3000 г. пр. Хр.). Цар, желаещ потомство, пускал на воля кон и заедно с войска го следвал, като подчинявал управниците на страните, където отивал конят. Походът продължавал година и бил прелюдия към ашвамедха. След това изграждали специално ритуално съоръжение – причинаванса; после избирали кон от определена порода и го принасяли в жертва (понякога условно). Престижът на ашвамедха бил толкова голям, че този, който е извършил сто такива ритуала, смятали за способен да разгроми *Индра* и да стане цар на вселената. В *Упанишадите* с тази дума се свързвало сътворението на света от частите на кон.*

АШВАТХА (санскр.) „Дървото Бо" (*Бодхи друма*), дърво на познанието, фикус религиоза. (*Дърво на живота.*)

АШВИНИ (санскр.) или Ашвинау, двойствен; или Ашвини-Кумарау. Най-тайнствените и окултни божества, които „смущавали древните коментатори". Те са „конници", „божествени кочияши", тъй като пътуват в златна колесница, носена от коне или птици, или животни, и „притежават много форми". Те по същество са две ведийски божества, синове-близнаци на Слънцето и небето, което става *нимфата* Ашвини. В митологичния символизъм те са „ярки предвестници на Ушас, зората", бидейки вечно млади и красиви, светли, подвижни и бързи като соколи", „прокарващи пътя на прекрасната утринна зора към тези, които търпеливо са чакали цяла нощ". Наричат ги също „лечители на Сварга" (или *девакхана*), доколкото те лекуват всички страдания и мъки и премахват всички болести. Астрономично те са съзвездия. Възторжено са им се покланяли, както сочат техните епитети. Те са „породени от Океана" (т.е. родени от пространството), или Абдхиджау, „увенчани с *лотоси*", или Пушкара-шраджам и т.н. Яска, коментатор, казва в „Нирукта", че „Ашвините представляват преход от тъмнина към светлина" – космично, а ние можем да добавим – и метафизично. Мюир и Холдщюкър са склонни да виждат в тях древните „широко известни ездачи" – несъмнено изхождайки

от легендата, че „боговете отказали на Ашвините достъп до жертвоприношението, поради това, че те били в твърде близки отношения с хората“. Точно така, тъй като, както обяснява същият този Яска, „те се отъждествяват с небето и земята“, само че по съвсем различна причина. В действителност те са подобни на Рибхите, „първоначално прославените смъртни (но понякога също така и на непрославените), които с течение на времето са преведени в обществото на боговете“; и те проявяват отрицателен характер, „резултат от съюза на светлината и тъмнината“, просто защото тези близнаци в *езотеричната* философия са *Кумара*-Его, въплъщаващи се „*Принципи*“ в тази *манвантара*.

АШЕН и ЛАНГАН (колариански) Определени обреди за изгонването на зли *духове*, приличащи на изгонването на *бесовете* при християните; изпълняват се от коларианските племена в Индия. (*Екзорцизъм*.)

АШЕРА (ивр.) Среща се в Стария Завет, където тази дума обикновено се превежда като „горичка“, подразбирайки идолопоклонничество, но е възможно в действителност това да се отнася до обредите на полова развратеност; това е съществително от женски род. (W.W.W.)

АШИ, Арти (авест.) В иранската митология персонификация на успеха, изобилието, аналогична на римската Фортуна. „Ти, Аши, си телесно *въплъщение* на великата слава.“ Аши дарява богатите със земя, злато и сребро, прекрасни жени и дъщери. (А.)

АШ ИГДРАСИЛ (сканд.) „*Световно Дърво*“. Символ на Света при древните скандинавци, „дърво на вселената, времето и живота“. То е вечно зелено, тъй като *норните* на Съдбата го пръскат всекидневно с водата на живота от извора Урд, извиращ в *Митгард*. Нидхьог, *дракон* на Злото и Греха, непрекъснато гризе неговите корени, но Аш Игдрасил не може да изсъхне, докато не се е разразила Последната Битка (Седмата Раса в Седми Кръг), когато животът, времето и светът ще изчезнат и ще се скрият.

АШИТА (санскр.) Собствено име; син на *Бхарата*; *риши* и мъдрец.

АШМОГ (зенд.) *Дракон* или Змей, чудовище с камилска шия

в *„Авеста“*; форма на алегоричния *Сатана,* който след Падението „загубил своята природа и име“. В древноеврейските (кабалистични) текстове е наречен „летяща камила“; очевидно и в двата случая – спомен или вярване в допотопните чудовища – наполовина птици, наполовина влечуги. (*Митологични животни.*)

АШМОЛ, Елиас (1617 -1692) Английски *алхимик, розенкройцер* и „свободен зидар“, един от най-известните учени на XVII в. Член е на „Кралското общество“, което възниква от „Невидимия колеж“, група от англ. розенкройцери и на ложата на *„Свободните зидари“*. Чрез неговата дейност се стига до сливане на двете групи. От неговите многобройни публикации особено важна е книгата, в която представя произведения на английските алхимици. (А.)

АШОКА (санскр.) Прочут индийски цар от династията *Мориа*, царувал в *Магадха*. В действителност е имало двама Ашоки – според хрониките на северния буддизъм, макар че първият Ашока – дядо на втория, наречен от професор Макс Мюлер „Константин на Индия“ – е по-известен под името *Чандрагупта*. Първия наричали Пиядаси (пали), „превъзходен“, и деванам-пия, „любимец на боговете“, а също така Калашока, името на неговия внук било Дхармашока – Ашока на добрия закон – заради неговата преданост към *буддизма*. Освен това, според същия източник, вторият Ашока никога не е бил привъженик на браминската вяра (*браманизъм*), а от самото си раждане е бил буддист. Неговият дядо бил този, който отначало бил покръстен в новата вяра, след което заповядал да се начертаят върху колони и скали множество едикти – обичай, който следвал и неговият внук. Но именно вторият Ашока е бил усърден привърженик на буддизма; той издържал в своя дворец от 60 до 70 000 монаси и свещенослужители и издигнал по цяла Индия 84 000 *дагоби* и *ступи*, управлявал 36 години и изпращал мисии в Цейлон и целия свят. Надписите на различни едикти, които той провъзгласил, разкриват най-благородни етични мисли; особено едиктите в Алахабад, във форта, върху така наречената „колона на Ашока“. Тези изречения са величествени и поетични, изразяват милосърдие както към животните, така и към хората и възви-

шения възглед относно мисията на управника по отношение на неговия народ, което с голям успех би могло да се следва в нашата епоха на жестоки войни и вивисекции.

АШРАМ (санскр.) Свещена обител, манастир или хижа на отшелници за аскетични цели. Всяка секта в Индия има своите ашрами.

*Четирите ашрама – формирано в епохата на ранните *Упанишади* учение за начина на живот през различните възрасти на човека, според което нормалният живот е сто години и се дели на четири периода (ашрами): *брахмачария*, *грихастха*, *ванапрастха*, *санняса*. Като цяло системата на ашрамите е насочена към създаването на своеобразно равновесие между действения и съзерцателно-аскетичния живот на човека.*

АШУР (халд.) Град в Асирия; древно местонахождище на библиотека, където Джордж Смит извадил от земята най-ранните от известните таблички, чийто произход той датира около 1500 г. пр. Хр. и които са наречени „Ашур Киле Шергат".

*Централно божество на асирийския пантеон. Първоначално е бил бог-покровител на град Ашур. Ашур притежава чертите на много божества: той е изпълнител на съдбите, бог-съдия, военно божество и дори божество на *Мъдростта*. Негова емблема е крилат слънчев диск.*

АЩАДИША (санскр.) Пространството с осем посоки. Въображаемо деление на пространството, представено от октаедър, а в други случаи – от *додекаедър*.

АЩАР ВИДЯ (санскр.) Най-древният индуски труд по *магия*. Макар и да съществува твърдението, че това съчинение в пълен вид се намира в ръцете на някои *окултисти*, все пак изтоковедите го смятат за изгубено. Днес са се запазили много малко негови фрагменти, но дори и те са твърде силно изопачени.

АЩА СИДДХИ (санскр.) Осемте постижения в практиката на *хатха-йога*.

АЮ, Айю (санскр.) "Жизнена сила"; персонаж на ведийската митология, явно свързан с жизнената сила. Аю е „юноша", роден след другите, притежаващ поетичен дар. Той е свързан с *Ману*, *Агни*, Урваши, въобще с боговете. Това име в множествено число означава клас същества, произлизащи от Аю, понякога явно – човешкия род. Именно те запалват Агни, откриват и очистват *сомата*, доят „великата крава". (А.)

АЮРВЕДА (санскр.) „Веда на Живота“.

*Също – „Наука за Живота“, медицинската наука на древна Индия, която е на повече от 5 000 години, сочеща пътя за запазване на здравето и продължаване на живота. Основните принципи са: правилно хранене (според класическата Аюрведа: „Ние сме това, което ядем“; употребявайки здрава храна, ние правим тялото чисто и здраво), разпределяне на деня, като се отчитат сезоните и други обстоятелства, *медитация*, физически упражнения. Аюрведа учи, че ключът към управление на тялото лежи в човешкото *съзнание*; ползвайки този ключ, е възможно напълно да се контролират функциите на организма, по собствено желание да се избавяме от болестите и да поддържаме добро здраве по-успешно от използването на други пътища за въздействие, които са извън съзнанието.*

Б

БА В египетската митология един от елементите, съставящи човешката същност. Египетският автор от IV в. Хораполон, написал трактат за египетските йероглифи, превежда на коптски език Ба като „*душа*". Това значение се използва и до днес, макар че понятието „душа" не отговаря точно на представите на египтяните за Ба. В периода на древното царство, според „Текстове на Пирамидите", притежаването на Ба се приписвало само на боговете и фараоните. Ба се е смятало като въплъщение на тяхната сила и могъщество. По-късно, според „Текстове на Саркофазите" и „*Книга на мъртвите*", Ба е въплъщение на жизнената сила на всички хора, продължаващо да съществува и след тяхната смърт. (А.)

БААЛ В западносемитската митология – прозвище на боговете, производно от Балу (букв. „господар", „владетел"). (А.)

БААЛШАМЕМ (ханаан.-аморейск.), Баалшамин (арам.), Баалсамин (араб.) „Господар на небесата"; в западносемитската митология бог – властелин на небето. В редица случаи явно се проявява като бог на слънцето. Почитането на Баалшамем е било широко разпространено в Сирия от края на II хил. пр. Хр. В ханаанейско-арамейския пантеон станал върховно божество. В елинистичната епоха Баалшамем бил отъждествяван със *Зевс* и *Юпитер*. В Палмир Баалшамем е глава на триадата богове (освен Малакбел и *Аглибол*), заемащи там (наред с паралелната ѝ, а вероятно и тъждествена ѝ триада – *Бел*, Йарихбол, Аглибол) най-съществено място. Съдейки по епитетите на Баалшамем („велик", „милосърден", „добър и въздаващ"), около неговия култ през I-III в. се е образувало религиозно-етичното учение за божието милосърдие и въздаване. (А.)

„БАГАВАДАМ" (санскр.) Тамилски свещен текст по астрономия и други дисциплини.

БАГ-БОГ (слав.) „Бог"; славянското наименование на гръцкия Вакх, чието име е станало прототип на името Bagh (*Бакхус*) и bog или bogh; на руски – Бог.

БАГЕТИ Радиестезичен уред; раздвоен клон или огънати пръчки (най-често метални), с които се откриват положителни и отрицателни земни излъчвания, води, рудни залежи и др.

Най-вероятно движението на багетите е реакция на възприеманите от тялото геомагнитни вълни (*вибрации*). (*Земни лъчи*, *Радиестезия.*) (А.)

БА ГУА (кит.) "Осем триграми"; в китайската митология, космология и философия осем съчетания от непрекъснати линии, символизиращи мъжкото, светло начало *ян*, и прекъснати линии, съответстващи на женското, тъмно начало *ин*. Във всяко от осемте съчетания има по три елемента: например три цели линии означават понятието цян („небе"), три прекъснати – кум („земя"), две цели и една прекъсната отгоре – дей („водоем") и т.н. Чрез системата ба гуа се опитвали да изразят цялото многообразие на явленията в природата и човешкото битие (страните на света, животните, частите на телата и т.н.). Ба гуа обикновено се изобразява под формата на кръгова таблица, често вписана в осмоъгълник. (А.)

БАДХА (санскр.) „Свързан", „обусловен" – какъвто е всеки смъртен, който все още не е достигнал освобождение в *нирвана*.

БАЗИЛЕЙ (гр.) *Архонт* или глава, изпълняващ външен надзор по време на Елевзинските мистерии (*Елевзинии*). Докато той бил посветен мирянин и длъжностно лице в Атина, Базилеят на вътрешния Храм бил от свитата на великия *йерофант* и като такъв бил един от главните *мистове* и принадлежал към вътрешните тайнства.

БАКХУС (гр.) *Екзотерично* и повърхностно – бог на виното и гроздето, разюздаността и веселието; но *езотеричният* смисъл на това *въплъщение* е по-дълбок и философски. Той е *Озирис* на Египет и неговият живот и значението му имат същия смисъл, какъвто и при останалите слънчеви божества; всички те са „Грях-носещи", убити и възкръснали, като например *Дионис* или Атис на Фригия (*Адонис* или сирийският *Тамуз*), Аусоний, *Балдур* и т.н. Всички те били предавани на смърт, оплаквали ги и ги възвръщали към живот. Празничните веселия в чест на Атис се провеждали в Илария на „езическата" *пасха*, 15 март. Аусоний, форма на Бакхус, бил убиван „по време на пролетното равноденствие, 21 март, и възкръсвал след три дни". *Тамуз*, двойник на Адонис и Атис, бил оплакван от жените в „горичката", наречена с неговото име, „зад Витлеем, където плакал младенецът Иисус", както казва св. Иероним. Бакхус е убит и майка му събира частите на неговото разсечено тяло,

както *Изида* е събирала телесните части на Озирис и т.н. Дионис Бакхус, разкъсан от *Титаните*, Озирис, *Кришна* – всички те слизали в *Хадес* и отново се завръщали. Астрономично всички те представят Слънцето; психически са символи на вечно възкръсващата „*Душа*“ (Азът в неговото *превъплъщение*); духовно са по същество невинни жертви, изкупващи греховете на смъртните, техни собствени земни обвивки, а в действителност – поетичен образ на Божествения Човек, формата от прах, одушевена от нейния Бог.

БАЛ (ивр.) Обикновено се превежда като „Властелин“, но също така и *Бел*, халдейският бог, и „*Ваал*“, „*идол*“.

БАЛА или Панчабалани (санскр.) „Петте способности“, достигани в практиката на *йога*: пълно доверие или вяра, енергия, памет, *медитация*, мъдрост.

БАЛАРАМА (санскр.), Баладева В *индуизма* по-големият брат на *Кришна*. Смята се за *аватар* на *Вишну* или на змея *Шеша*, на който почива Вишну. Във „Вишну Пурана“ се казва, че когато *асурите* със сила завладели земята, боговете се обърнали към Вишну за помощ. Той взел два косъма: черен – свой и бял – на змея Шеша (смятан за част от самия Вишну) и казал: „Тези мои коси ще слязат на земята и ще я избавят от печал“. Черният косъм символизира Кришна, белият – Баларама. (А.)

БАЛДУР (сканд.) „Даващ всичко Добро“; светъл Бог, който е „най-добрият и цялото човечеството високо го възхвалява; той е толкова прекрасен, че изглежда сякаш от него излизат лъчи светлина“ (*Еда*). Такава била песента на раждането, изпълнявана в чест на Балдур, възкръсващ като *Вали*, пролетното слънце. Балдур е наречен „възлюбен“, „свят“, „единствено безгрешен“. Той е „Бог на Добротата“, който „ще бъде отново роден, когато новият и по-чист свят възкръсне от пепелта на стария, потънал в грях“ („Asgard and Gods“). Той бил убит от хитрия *Локи*, тъй като *Фриг*, майката на боговете, „умолявайки всички същества, всички безжизнени неща да се закълнат, че няма да навредят на възлюбения“, забравила да спомене „слабата клонка на имела“, така както майката на Ахилес забравила за петата на своя син. Локи прави от нея стрела и я поставя в ръцете на слепия Хьод, който убива с нея бога на светлината със слънчево сърце. Явно коледният имел е спомен за онзи имел, който убил Северния Бог на Доброто.

БАЛ ИЛУ (халд.) Едно от многото наименования на Слънцето.

БАМБУКОВИ КНИГИ Много древни и безусловно доисторически трудове на китайски език, съдържащи допотопни записи на „Летописи на Китай". Те били намерени в гробницата на управника Сеанг от Уаи, умрял в 295 г. пр. Хр. и претендират за много по-ранен произход.

БАНДХА (санскр.) Зависимост; животът на тази земя – от същия корен, от който е и *Бадха*.

БАРДЕЗАН Сирийски *гностик*, погрешно приеман за християнски богослов; родил се в Едес („Edessene Chronicle") през 155 г. (Assemani, „Bibl. Orient.", I, 389). Той бил велик астролог, последовател на източната окултна система. Според *Порфирий*, който го нарича вавилонец – навярно вследствие на неговия халдеизъм или астрологията му, „Бардезан ... поддържал връзка с индусите, които били изпратени под предводителството на Дамадамис при римския император" („De Abst.", IV, 17), и получил знанията си от индуските гимнософи. Факт е, че повечето негови учения, колкото и силно да са били променени от многобройните му гностични последователи, могат да се проследят до индуската философия и още по-нататък – до окултните учения на Тайната Система. В своите „Химни" той говори за творящото Божество като за „Баща-Майка", а на друго място – за „Астралната Съдба" (*кармата*), за „Разумите на *Огъня*" (агни-девите) и т.н. Той свързвал *душата*, личният *манас*, със Седемте Звезди, установявайки нейния произход от Висшите Същества (божественото Аз) и поради това „признавал духовното възкръсване, но отричал възкръсването на тялото", както гласи обвинението на отците на църквата. Ефраим го изобразява като учещ на зодиакалните знаци, на важността на рождения час и „провъзгласяващ седем". Наричайки Слънцето „Баща на Живота" и *Луната* „Майка на Живота", той я изобразява като „отделяща своята дреха от светлина (*принципите*), за да се възроди Земята". Фотий не може да разбере как, „признавайки душата за свободна от властта на генезиса (участта на раждането)" и притежаваща свободна воля, той все пак подчинява тялото на закона на раждането. Тъй като „те (бардезаните) казват, че богатството и нищетата, болестта и здравето, и смъртта, и всички неща, които са извън нашата

власт, са по същество работа на съдбата“ („Bibl. Cod.“, 223, с. 221 и след.). Това е несъмнено карма, която обаче не пречи на свободната воля. Иполит го превръща в представител на Източната школа. Говорейки за *кръщението*, Бардезан уж казал (пак там, с. 985 и след.): „И все пак, не само едното къпане ни освобождава, а Знанието за това, какво представляваме, какво ставаме, къде сме били преди това, за къде бързаме, от какво се избавяме, какво е зараждането (раждането), какво е възраждането“. Това пряко сочи доктрината на *превъплъщението*. Доказва го неговият диалог с Авида и Барджамина за свободата и свободната *воля*: „Това, което е наречено Съдба, е редът на изтичането, даден на Властелините (Боговете) и Елементите; съгласно него Разумите (Духовните Аз) се променят със слизането в душата, а душата – със слизането в тялото“. (Вж. трактата, намерен в сирийски оригинал и публикуван с английски превод в 1855 г. от доктор Кертън: „Spicileg. Syriac.“, Британски музей.)

БАРДЕЗАНСКА СИСТЕМА „*Кодекс на назареите*“; система, разработена от Бардезан. Някои я наричат *кабала* вътре в кабала; религия или секта, чиято *езотеричност* е изразена в съвършено своеобразни наименования и алегории. Много древна гностична система. Този кодекс е преведен на латински. Дали е правилно *сабеизма* на мендеистите (невярно наричани християни на св. *Иоан*), съдържащ се в назарейския „Кодекс“, да се нарича „Бардезанска система“, както правят някои – това е много съмнително, тъй като ученията на Кодекса и наименованията на Добрите и Злите Сили, които са там, са по-древни от самия Бардезан. Все пак, наименованията в двете системи са идентични.

БАРДО (тибет.) „Междинно състояние“; според тибетските будисти *душата* на човека след неговата смърт се лута от 20 до 40 дни, докато настъпи ново въплъщаване. При смъртта тялото се разтваря в *елементите земя, вода, огън* и вятър (*Ваю*). Душата се чувства самотна, носена от силата на *кармата* като перце от вятъра. По тази причина траурът в Тибет продължава 4 седмици. Чрез жертвоприношения и молитви близките се опитват да съкратят престоя на душата в бардо. В тибетската *Книга на мъртвите* са описани етапите на това състояние и правилата за действие. (А.)

БАРЕЗМА (зенд.) Растение, използвано от мобедите (жреците на *парсите*) в храмовете на *огъня*, където се съхраняват осветени букетчета.

БАРХИШАДИ (санскр.) Клас лунни *Питри*, или „Предци", Бащи, които – в народните вярвания – в своите предишни въплъщения поддържали свещения пламък на домашното огнище и извършвали жертвоприношения на *огъня*. *Езотерично* – Питри, отделили своите сенки, или *чхая*, „за да създадат с тяхна помощ първия човек". („Тайната Доктрина", т. II.)

БАРХУТ или Барахут В мюсюлманската митология кладенец, свързан с преизподнята и населен с душите на неверниците. Обикновено Бархут се идентифицира с голяма варовикова пещера, намираща се в Хадрамаут, около мястото, почитано като гроба на *пророка* Худ. (А.)

БАСАНТИН, Джеймс Шотландски, астролог. Живял през XVI в. и казват, че през 1562 г. предсказал на сър Робърт Мелвил смъртта и всички събития, свързани с Мария, нещастната кралица на шотландците.

БАСТ, Бастет В египетската митология богиня на радостта и веселието. Нейното свещено животно е котката. Изобразявали Баст като жена с глава на котка; била отъждествявана с *Мут*, а също и с почитаната като око на *Ра Тефнут*. Във връзка с това Баст придобила и функциите на слънчево Око. Херодот съобщава за ежегодни тържества в чест на Баст, съпровождани с пеене и танцуване. Древните гърци са я отъждествявали с *Артемида*. (А.)

БАТ-КОЛ (ивр.) „Дъщеря на Гласа"; Божествено *Откровение*, или интуиция, което вдъхновявало *пророците* на *Израил* под формата на глас от Небесата и Мястото на Милосърдието. На латински – Filia Vocis. Аналогичен идеал може да се намери в индуската *екзотерична* теология под названието *Вак*, глас, женската същност, аспект на *Адити*, майка на боговете и изначалната Светлина; тайна. (W.W.W.)

БАТЛЪР Английско име, прието от *адепт*, ученик на някои източни мъдреци, за когото съществуват много фантастични разкази. Например разказват, че Батлър бил заловен по време на неговото пътешествие през 1629 г. и продаден в робство. Той станал роб на арабски философ, забележителен *алхимик* и накрая се спасил чрез бягство, като откраднал от своя госпо-

дар голямо количество червен прашец. Според по-достоверни бележки, само последната част на този разказ е истина. Адептите, които могат да бъдат окрадени без да разберат това, биха били недостойни за това име. Батлър или по-точно човекът, приел това име, откраднал от своя „господар“ (чийто свободен ученик е бил) тайната на трансмутациите и злоупотребил със своите знания – т.е. старает се да извлече от тях лична изгода, но скоро бил наказан за това. След като извършил много вълшебни лечения с помощта на своя „камък“ (т.е. окултни знания на посветен адепт) и предизвикал необикновени *феномени* – свидетел на някои от които бил Ван Хелмънт, известен *окултист* и *розенкройцер* – не в полза на хората, а заради своята слава, Батлър бил затворен в замъка Вилурд във Фландрия и почти целия си живот прекарал там. Той загубил своите способности и умрял жалък и неизвестен. Такава е съдбата на всеки *окултист*, който злоупотребява със силата си или осквернява свещената наука.

БАТРИА (егип.) Според преданието – жена на фараона и наставница на *Мойсей*.

БАТУ (егип.) Първият човек в египетския фолклор. *Нум*, небесният художник, създава прекрасна девойка – праобраз на гръцката *Пандора* – и я изпраща при Бату, след което щастието на първия човек било разрушено.

БАФОМЕТ (гр.) Андрогинният козел, *Мендес*. („Тайната Доктрина“, I т.) Според западните, и особено френските *кабалисти*, *тамплиерите* били обвинени в поклонение на Бафомет, поради което *Жак дьо Моле*, Великият Майстор на Тамплиерите, заедно с всичките си братя-масони бил екзекутиран. Но *езотерично* и филологично тази дума никога не е означавала „козел“, нито дори нещо веществено като *идол*. Този термин означавал, според Фон Хамър, *„кръщение“* или *посвещение* в *Мъдростта* – от гръцките думи Βαφη и μητις, от родството на Бафомет с *Пан*. Фон Хамър навярно е прав. Това бил херметико-кабалистичен символ, а цялата тази история с тамплиерите, измислена от духовенството, била лъжа.

БАХ Едуард Бактериолог и хомеопат към Лондонската хомеопатична болница, създател на съвременния холистичен (*холизъм*) лечебен метод „*цветотерапия*“. Методът е описан в книгите „Излекувай себе си“ и „Дванайсетте лечители и други лечебни

растения“. Днес центърът „Едуард Бах“ съхранява наследството на учения и произвежда неговите лечебни средства. Според Бах болести не съществуват, а има само болни хора. Тъй като всяка болест има душевни причини, терапията, приложена към физическото тяло, носи нищожен резултат. Човекът, като част от мирозданието, е свързан с универсалния жизнен *принцип* или енергийните *вибрации* (космически принцип, пораждаща сила или просто Бог). Всеки човек има безсмъртна *душа*, неговата истинска същност, личност, която е смъртна (земното тяло) и *Висше Аз*, посредник между душата и *личността*. Чрез Висшето Аз душата се опитва да внуши на личността определените й задачи и цели, изразени в потенциали или „добродетели на нашата висша природа“ като мъдрост, радост, сила, мекота и т.н. Тези качества Бах нарича „душевни концепции“ (*архетипове*). Ако добродетелите не могат да се реализират, зараждат се негативни душевни състояния (гордост, алчност, жестокост и др.), които нарушават връзката на душата с космическото енергийно поле. Като следствие настъпва дисхармония в *етерното тяло*, която се изразява като заболяване на физическата същност – личността. Терапията цели да се отстранят тези негативни душевни състояния чрез определени хармонични вибрации, чиито носители са есенции от растения, класифицирани от Бах в две групи: растения, които смекчават страданията, и растения, „носители на радост“. Втората група, следствие на енергитичното излъчване, е в състояние да причини хармонизиращ ефект. Всяко растение отговаря на определена душевна концепция и излъчва вибрации, отговарящи на различните нива на човешкото енергийно поле. Бах разглежда 38 душевни концепции или енергийни потенциали. Енергийното отдаване, следствие на отстраняване на блокадите, може да настъпи за секунди и се изразява в промяна на настроението, душевната настройка, в сънищата и т.н. Изборът на растенията Бах извършва чрез интуиция – поставя листо от дадено растение на езика и определя неговите въздействия чрез реакциите на тялото, душата и духа. Изискването към терапевтите, практикуващи метода, е поне една година да експериментират чрез своите сетива и реакции 38-те *есенции*. Диагнозата се поставя след събеседване с пациента, чрез определянето на чакрата, в която е настъпила блокада, чрез тестове с *цветове* (всеки цвят и нюанс

имат определени трептения и отговарят на определена *чакра*, органи и системи) и т.н. Оригиналните рецепти се приготвят в разтвор от 1/4 изворна вода и 1/4 алкохол; приемат се 4 пъти дневно 4 капки от дадена есенция. Освен това се препоръчват вани, компреси и носене на есенции в малки шишенца по тялото (в областта на чакрите). И тъй като повечето душевни смущения настъпват в детството (до 7-годишна възраст) терапията се прилага и към деца и бебета. Може да повлияе и на състоянието на животно.

38-ТЕ РАСТЕНИЯ

1. Agrimonia eupatoria	свръхизострено сетивно възприятие.
2. Populus tremula	скрити страхове.
3. Fagus sylvatica	нетолерантност, критикарство, арогантност.
4. Centaurium umbellatum	свръхчувствителност.
5. Wilmotiama	чувство на несигурност.
6. Prunus cerasifera	отчаяние, страх.
7. Aesculus hippocastanum	загуба на чувство за реалността, невъзможност да се осъзнаят собствените грешки.
8. Cichorium intybus	самозалъгване, жертва за другите.
9. Clematis vitalba	отнесеност, враждебност към околния свят.
10. Malus pumila	угризения на съзнанието, самоизмъчване.
11. Ulmus procera	чувство на малоценност.
12. Gentiana amarella	всички видове несигурност.
13. Ilex europaeus	отчаяние.
14. Calluna vulgaris	користно поведение, потъване в собствените мисли.
15. Ilex aquifolium	омраза, ревност, завист, недоверие.
16. Lonicera caprifolium	носталгия, песимизъм.
17. Carpinus betulus	умора, изтощение.
18. Impatiens glandulifera	самота, отчаяние, мисли за самоубийство.
19. Larix decida	чувство на малоценност, малодушие.
20. Mimulus guttatus	страх.

21. Sinapis arvensis	меланхолия.
22. Quercus robur	отчаяние, липса на стабилност.
23. Olivia europaea	изтощение, умора.
24. Pinus sylvestris	чувство за вина, самообвинения.
25. Aesculus carnea	преувеличен страх.
26. Helianthemum nummularium	страх.
27. Вода, извираща от скала	тежко страдание.
28 Skleranthus annus	отчаяние.
29 Onithogalum umbellatum	шок, отчаяние.
30 Castanea sativa	чувство на безнадеждност.
31 Verbena officinalis	чувство на прекомерна жертвоготовност.
32 Vitis vinifera	безогледност, авторитарно поведение.
33 Juglans regia	задръжки, недоверие, страх от бъдещето, страх от взимане на решения.
34 Hottonia palustris	самота.
35 Aesculus hippocastanum	затвореност, замисленост
36 Bromus ramosus	неблагоразумност, желание за приключения.
37 Rosa canina	апатия, резигнация, „каквото ще да става“.
38 Salix vitellina	огорчение, чувство за пропилян живот. (А.)

БАХАК ЗИВО (гност.) „Баща на *Гениите*“ в „*Кодекс на назареите*“. *Назареите* били ранна полухристиянска секта.

„БАХИР“ (ивр.) „Блясък“; една от най-старите и най-важните книги на *кабала*, създадена в 1176 г. в Южна Франция и за първи път отпечатана в Амстердам през 1651. Трудът се приписва от кабалистичната традиция на раби Нехуниа бен Хакана, талмудски учител от I в.пр. Хр. Текстът представлява мидраш, т.е. сборник от кратки коментари и пояснения към отделен стих от *Библията*, който най-често има отношение към космологията и космогонията. Съдържа и над 50 мистични съответствия на библейски текстове. Основната идея е в духа на философията и *мистиката* на Меркаба (*Меркава*): Бог първо създава *плерома* като *световно дърво*, представляващо вселената. То е и висшият свят, сътворен от божествените сили. Неговите плодове са душите на праведните, които слизат в нисшия свят. (А.)

БЕЕЛ-ЗЕБУБ (иврг.) Изопаченото *Ваал* на Храмовете, по-правилно е *Велзевул*. „Велзевуб“ означава „бог на мухите“ – подигравателен епитет, употребяван от евреите, и невярно и изкривено тълкуване на „бога на свещените скарабеи“, божества, пазещи *мумиите* и символи на преобразяването, възраждането и безсмъртието. Велзевул означава всъщност „бог на жилището“ и в този смисъл е споменат в „Евангелие от Матея“. Понеже *Аполон* – първоначално не гръцки, а финикийски бог – бил бог на лекуването, Пеан, или лечител, както и бог на оракулите, като такъв той постепенно се превърнал във „Властелин на Жилището“, домашно божество и така бил наречен Велзевул. В определен смисъл той също така бил психопомпичен бог, грижещ се за душите, както това правел *Анубис*. Велзевуб винаги е бил бог на предсказанията и едва по-късно бил объркан и отъждествен с *Аполон*.

БЕЗАН, Ани (1847-1933) Британска социалреформаторка и теософка, една от най-активните личности за времето си. От ревностна англокатоличка постепенно започва да изповядва атеистични идеи и става една от водещите фигури в Националното Мирянско Общество. През 1877 г. публикува „Евангелие на атеизма“, трактат, проповядващ контрол върху раждаемостта, поради което е съдена за разпространение на „сквернословна литература“. През 1889 г. обявява, че е изоставила атеизма и се присъединява към *Теософското Общество*. Безан се изкачва бързо до най-високото стъпало в йерархията му, а след смъртта на *Блаватска* през 1891 г. застава начело на най-голямата фракция в него. Заедно с *Ледбитър*, който оказва голямо влияние върху нея, подпомага всестранно *Жиду Кришнамурти* като нов световен учител. Играе също така и голяма роля в английската националистична политика. Умира с убеждението, че скоро ще се прероди отново. Най-известните нейни трудове са: „Автобиография“, 1893 г., превод на „Бхагавад Гита“ от 1895 г., „Древната Мъдрост“, 1897 г., „Човекът и неговите тела“, 1890 г., „Смъртта и след това“, 1901 г., „Езотеричното християнство“, 1905 г., „Въведение към йога“, 1908 г., „Мисловни форми“, 1901 г., „Човекът: кога, как и дали“, 1913 г. и „Окултна химия“, 1919 г. (А.)

БЕЙКЪН, Роджър (1214-1294) Францискански монах, известен като *адепт* по *алхимия* и магически изкуства. Живял през XIII

в. в Англия. Изтъкнат механик, химик, физик и астролог. В своя трактат „Удивителната сила на изкуството и Природата" той намеква за черния барут и предсказва използването на парата като движеща сила, освен това описва хидравличния процес, водолазната камбана и калейдоскопа. Бейкън вярвал във *философския камък* така, както вярват в него *адептите* на *окултизма*, а също във философската *астрология*. Направил и прочутата бронзова глава, която изричала пророчества. Обвиняват го, че скрил в нея акустичен апарат, та изглеждало, че тя произнася предсказания, а в действителност това били думи, които той самият изговарял в друга стая. На Бейкън приписват изобретяването на барута, макар той да казвал, че е научил тази тайна от „азиатските мъдреци".

БЕЙЛИ, Алис (1880-1949) Авторка на множество творби за мистицизма (*мистика*) и основателка на международно езотерично движение. Родена в Манчестър през 1907 г. тя се омъжва и емигрира в Америка. Там Бейли открива трудовете на *Блаватска* и става активистка на *Теософското Общество*. Християнските догми, с които е отраснала, отстъпват място на по-широки духовни хоризонти, въпреки че *Христос* продължава да заема централна роля в нейната вяра. Чрез *теософията* тя открива идентичността на Господаря, чийто дух я направлява от петнайсетгодишна; известен е като Куут Хуми. През 1919 г. в контакт с нея влиза духът на друг *адепт* – нарича го „Тибетеца" и става негова „секретарка". Под диктовката му написва серия от книги. През 1920 г. се омъжва за теософа Фостър Бейли, с когото през 1923 г. откриват „Арканско училище", където проповядват как да се продължи Великия Универсален План под ръководството на вътрешната йерархия на духовните отци, водени от Христос. След смъртта й през 1949 г., училището се поема от нейния съпруг и се развива като международна организация. (А.)

БЕЛ (халд.) Най-старият и могъщ бог на Вавилония – едно от най-древните триединства: *Ану*; Бел, „Властелинът на Света", баща на боговете, Създателят и „Властелинът на град Нипур"; и *Хеа*, творецът на Съдбата, Властелинът на Дълбините, богът на *Мъдростта* и езотеричното Знание, „Властелинът на град Ериду". Жена на Бел, или негов женски аспект (*Шакти*), била Белата, или Белтис, „майка на великите богове" и „Господарка

на град Нипур“. Първоначално Бел наричали също Ену, Елу и Капту (вж. труда на мистър Д.Смит „Chaldean account of Genesis“). Неговият голям син бил лунният бог Син (чиито имена също били Ур, Агу и Иту), който бил главно божество на град *Ур*, наречен в негова чест с едно от имената му. Ур бил родното място на Авраам. В ранната религия на Вавилония *Луната* била, подобно на *Сома* в Индия, мъжко, а слънцето – женско божество. И това довело почти всеки народ до значителни братоубийствени войни между поклонниците на Луната и Слънцето, т.е. до борба между Лунната и Слънчевата Династия – *Чандра* и *Суряванша* в древна *Арявартa*. Същото, в по-малък мащаб, откриваме в семитските племена. Авраам и неговият баща Терах са показани като преселващи се от Ур и отнасящи със себе си своя лунен бог (или неговото дете); тъй като *Йехова*, *Елохим* или *Ел* – друга форма на Елу – винаги е бил свързан с Луната. Именно еврейската лунна хронология довела европейските „цивилизовани“ народи до най-груби грешки и заблуди. *Меродах*, син на *Хеа*, по-късно станал Бел и бил почитан във Вавилон. Друг негов епитет, Белас, има много символични значения.

БЕЛИАЛ Библейско название на тъмната сила, олицетворяваща всякакво беззаконие. Самата еврейска дума означава „княз на всяко зло“. (А.)

БЕЛ-ШЕМЕШ (халд., ивр.) „Властелин на Слънцето“; наименование на *Луната* в периода, когато евреите ставали поред поклонници на Слънцето и Луната, и когато Луната била мъжко, а Слънцето – женско божество. Този период обхванал времето между алегоричното прогонване на *Адам* и *Ева* от *Едем* чак до не по-малко алегоричния Ноев потоп. („Тайната Доктрина“, т. I.)

БЕН (ивр.) „Син“; обичайна приставка към собствените имена, за да бъде определен синът на този или онзи, например Бен Соломон, Бен Ишмаил и т.н.

БЕНЕТ, Алън (1872-1923) Член на ордена на *Златната Зора*, в която изповядва девиза Iehi Aour (означаващ от староеврейски „Да бъде светлина“), и на Езотеричната секция на *Теософското Общество*, където за известно време е приятел и учител на *Алестър Кроули* и ръководи неговите първи опити с *наркотици*. Написва и демонстрира любопитния „Ритуал за викане на

Великия Дух Тафтартараф“. През 1900 г. заминава за Цейлон да изучава *буддизма*. Става буддистки монах и приема името Ананда Метея. Бенет оказва голямо влияние върху Британското Буддистко Общество, основано през 1908 г. (А.)

БЕНУ (егип.) Дума, отнасяща се към два символа, като и двата се превеждат като „Феникс“. Единият бил Меншен (чапла), а другият – птица с вид, който трудно се описва, наричана Рех (червена); и двете били посветени на *Озирис*. Именно втората била обичайният Феникс на великите *Мистерии*, типичен символ на самосътворението и възраждането чрез смърт – прообраз на Слънчевия Озирис и божественото Аз в човека. Освен това и Чаплата, и Рех били символи на *цикли* (*кръгове* и *цикли*): първата – на слънчевата година от 365 дни, втората – на тропичната година, или периодът, обхващащ почти 26 000 години. И в двата случая тези цикли били форми на завръщането на светлината от тъмнината, годишното и великото циклично завръщане на слънчевия бог към мястото на неговото раждане или – неговото Възкръсване. Рех-Бену е описан от Макробий като живеещ 660 години, след това като умиращ, докато други удължавали неговия живот до 1 460 години. Плиний Натуралиста изобразява Рех като голяма птица със златни и пурпурни криле и дълга синя опашка. Както е известно на всеки читател, Фениксът, чувствайки приближаването на своя край – според традицията – строи за себе си на върха на жертвения олтар погребална клада и след това се изкачва на нея, за да бъде изгорен там. После в пепелта се появява червей, който расте и бързо се развива в нов Феникс, възроден от пепелта на своя предшественик.

БЕН ШАМЕШ (ивр.) „Деца или Синове на Слънцето“. Този термин се отнася към периода, когато евреите били разделени на поклонници на Слънцето и *Луната* – елити и белити. (*Бел-Шемеш.*)

БЕРГЕЛМИР (сканд.) Великан, който се спасил в лодка от общата гибел на своите братя, синове на великана *Имир*, потънали в кръвта на яростния си Баща. Той е скандинавският Ной, доколкото също става след потопа баща на великаните. В древноскандинавските балади внуците на божествения *Бури* – *Один*, *Вили* и *Ве* – са представени като побеждаващи и убиващи ужасния великан Имир и създаващи от неговото тяло света.

БЕРЕШИТ (ивр.) Първата дума на „Книгата *Битие*". Установеният вариант на превода – „В началото" – се оспорва от много учени. Тертулиан предлагал „В силата"; Гротий – „Когато отначало"; но авторите на труда „Targum of Jerusalem", които би трябвало да познават еврейския език, ако въобще някой го е знаел, превеждали – „В Мъдрост". Годфри Хигинс в своя „Анакалипсис" настоява, че Берасит е знак на творителен падеж, означаващ „във" и рас, расит – древна дума за *Хокма*, „мъдростта". (W.W.W.)

Берасит или Берашет е мистична дума при *кабалистите* на Мала Азия.

БЕРИЛ Най-известният *скъпоценен камък* от тази група е *аквамарин*; александрит (тъмнозелено до наситено червено), хризоберил (жълтосиньо) и обикновен берил (светложълто). Александритът носи щастие или страдание, в зависимост от връзките на притежателя му към планетата на камъка – Марс. В Русия александритът е скъпоценен камък на тайните общности. Сивите берили са свързани с *духове*, които се проявяват като *гноми*, сиви монаси или прозрачни, ефирни същества. Хризоберилът подпомага успешните сделки, пази от крадци, повишава концентрацията и развива окултните сили на предсказатели и астролози. Приложение: хризоберилът въздейства на сърдечната *чакра* (*анахата*); еликсирът лекува заболявания на стомашно-чревния тракт, на сърцето и предотвратява втвърдяването на артериите. Еликсир от александрит лекува заболявания на далака и помага при лечението на левкемия. (А.)

БЕРМУДСКИ ТРИЪГЪЛНИК Водно пространство между Флорида, Куба и Бермудите, в което статистически са претърпели катастрофа повече кораби и самолети от други части на света. Районът е известен и със своите аномалии – резки магнитни амплитуди, ниво на водата 10 метра по-ниско от обичайното и др. Американският автор Чарлс Бърлитц предполага, че в този район се намират апаратури на астронавти, някога слизали на Земята. На дъното около Бимини (Бахамските острови) са открити остатъци от каменни стени. *Едгар Кейси* в своите тълкувания разкрива, че употребата на кристали е причина за потъването на *Атлантида*, като в Бермудския триъгълник се намират още функциониращи кристални генератори. Други изследователи предполагат, че тук се намира „врата" към

други измерения или е потънал някога пулсар – пулсиращите или неутронните звезди имат диаметър от 10 до 20 километра, но тяхната плътност е толкова голяма, че те трудно ще проникнат в голямо небесно тяло. Тези звезди се състоят от „генеративна“ материя и притежават мощно магнитно поле. Според хипотезата на руския уфолог Владимир Ажажа катастрофите са предизвикани от инфратонове, които човешкото ухо не може да възприеме. Те възникват като следствие от морските бури и температурните амплидути и оказват мощно въздействие на хората и материята, явление, експериментално потвърдено. Инфратоновете предизвикват *вибрации* в корпусите на корабите и самолетите и спиране на сърдечната дейност при хората. (А.)

БЕРОЗ (халд.) Жрец на Храма на *Бел*, писал за Александър Велики история на космогонията – както я учели в храмовете – на основата на астрономични и хронологични записи, запазени в този храм. Фрагментите, които притежаваме в т. нар. преводи на Евсевий, разбира се са толкова ненадеждни, колкото и самата биография на император Константин, когото той превърнал в светец (!!). Единственото ръководство по тази Космогония сега може да се намери във фрагментите на асирийските таблички, които явно почти изцяло са преписани от по-древни вавилонски летописи, които пък – каквото и да казват изтоковедите – неоспоримо са първоизточници на „Книгата *Битие*“, Потопа, Вавилонската кула, младенеца *Мойсей*, спуснат по водата, и на други събития и факти. Тъй като, ако фрагментите от Космогонията на Бероз, толкова старателно коригирани и навярно променени и допълнени от Евсевий, не са сериозно доказателство за древността на записите във Вавилония – имайки предвид, че този жрец на Бел е живял 300 г. след като евреите били взети като пленници във Вавилония и е можело асирийците да са заимствали тези записи от тях – то по-късните открития направили тази утешителна хипотеза невъзможна. Сега изтоковедите напълно са установили, че „Асирия не само е заимствала своята цивилизация и писменост от Вавилония“, но и че асирийците са изкопирали литературата си от вавилонски източници. Нещо повече, в своята първа „Hibbert Lecture“ професор Сайс сочи, че културата както на самата Вавилония, така и на град Ериду, проявява чуждозем-

но заимстване; според този учен град Ериду бил разположен „на бреговете на Персийския залив 6 000 г. преди това“, т.е. около времето, когато според „Книга Битие“ *Елохим* сътворил от нищото света, Слънцето и звездите.

БЕС (егип.) *Фаличен* бог, бог на похотта и насладите. Той е представен стоящ на *лотос*, готов да изяде своето потомство (Абидос). Доста съвременно божество от чужд произход.

БЕСОВЕ Славянска дума; при българите – бяс, бес; “предизвикващ страх, ужас“. В древнославянските митологични представи – зли *духове*. Думата е пренесена в християнската традиция, където е използвана за превод на гръцката дума „*демон*“. В християнството бесовете са духове на злото, антагонисти на *троицата*, на *ангелите*, слуги, воини и шпиони на *дявола*. (А.)

БЕСТЛА (сканд.) Дъщеря на „*Ледените великани*“, синове на *Имир*; омъжила се за *Бор*; майка на *Один* и неговите братя (*Еда*).

БЕТ (ивр.) „Дом“, „жилище“.

„БЕТ ЕЛОХИМ“ (ивр.) Кабалистичен трактат, разглеждащ *ангелите*, *душите* на хората и *демоните*. Наименованието означава „Дом на Боговете“.

БЕТИЛИ (финик.) Магически камъни. Древните автори ги наричали „одушевени камъни“; пророкуващи камъни, в които вярвали и които използвали както *езичниците*, така и християните. („Тайната Доктрина“, т. II.)

БЕХИР (ивр.) “Яснота“; тълкуване на „*Сефер Йецира*“, подобно на „*Зохар*“, приписвано на раби Нехуя бен Акана. (А.)

БИБЛИЯ (гр.) „Книги“, свещеното Писание; наименование на Стария и Новия завет. Старият завет, написан на иврит и отчасти на арамейски, е свещеното Писание на евреите. То обхваща при тях 24 канонични книги, докато при християните са включени още 7, между които допълненията към книгата на Естер и Даниел и *апокрифи*. Според еврейски източници Старият завет е записан между 1 400 и 400 г. пр. Хр., но изследователите на Библията фиксират период между 1 200 и 70 г. пр. Хр. Основната част „Книгата на закона“ е съставена от 72 еврейски учени по поръчение на египетския цар Птоломей II Филаделфий (285-246). В дохристиянско време Старият завет е преведен на гръцки. Той се състои от 27 писания, съставени

в различно време. След 180 г. сл. Хр. са добавени и четирите Евангелия, които са равнопоставени на Стария завет. Те съдържат Христовото послание и са завършени и канонизирани през IV в. Една от причините за този акт са противоречията с различни течения, между които и на *гностиците*, които са се позовавали и са разпространявали „фалшифицирани" апостолски послания. Библейските текстове са служили и служат в магически практики. Една от тях е „библиомантия" (предсказание чрез Библията): Библията се разтваря наслуки със затворени очи; мястото, където се намира пръстът, дава отговор на поставен въпрос. Псалмите, които се съдържат (най-често преиначени) в магическите книги, се използват при *черна магия;* други, в които могат да се откроят магически формули, служат за ритуали при запалени свещи. В съвременния *окултизъм* чрез *антропософията* на *Щайнер* Библията и особено Евангелията заемат централно място. Щайнер следва традицията на Новото *откровение*, според която Божествените предсказания продължават и след Новия завет, което отговаря на библейското твърдение, че Бог говори на човека през всички времена. Едно от най-ярките явления в новото откровение е учението на *Петър Дънов*, чийто център е Божествената Любов. (А.)

БИВРЬОСТ (сканд.) Мост, построен от боговете за защита на *Асгард*. На него „третият бог на Меча, известен като Хеймдал или Ригер" стои ден и нощ, препасан със своя меч, тъй като е страж, избран за защита на Асгард, обителта на боговете. Хеймдал е скандинавският *Херувим* с пламтящ меч, „който е обърнат на всички страни, за да защищава пътя към *дървото на живота*".

*Превежда се като „Тресяща се пътека"; в скандинавската митология дъга-мост, съединяваща земята и небето. Червената част на дъгата-мост – това е вечен, никога незагасващ *огън*. За боговете той е безвреден, но всеки от смъртните, който се докосне до него, ще бъде изгорен. Преди края на света синовете на *Муспел* преминават този мост за схватка с боговете, при което той се разрушава.*

БИЗАРДИЕ Философ-херметик, роден в Бохемия. На него приписват изготвянето на истинския прах на проекцията. Голямо количество от този червен прах той оставил на приятеля си

Рихтхаузен, *адепт* и *алхимик* от Виена. Няколко години след смъртта на Бизардие в 1637 г., Рихтхаузен се представил пред император Фердинанд III, който, както е известно бил страстно предан на *алхимията*, и те заедно уж превърнали три фунта живак в най-чисто *злато* с помощта на едно-единствено зрънце от праха на Бизардие. През 1658 г. на курфюрста на Майнц също било дадено разрешение да изпробва праха и майстор от Минт твърдял, че не бил виждал по-хубаво от полученото по този начин злато. Това са сведенията, удостоверени от градските летописи и хроники.

БИКЪТ ПАЦИС Божествен Бик на Хермопол, посветен на Амон-Хор; Бикът Нетос на Хелиопол е посветен на *Амон-Ра*.

БИНА (ивр.) „Разбиране"; третият от 10-те *сефироти*, трети в Божествената Триада; женска сила, съответстваща на буквата „хе" на *Тетраграматон* IHVH. Бина се нарича Айма, Божествена Майка, и „велико Море". (W.W.W.)

БИОЕНЕРГЕТИКА Психотерапия, разработена от Александър Льовен след 1956 г. в неговия институт по биоенергетична анализа. Тялото притежава определена фундаментална енергия – *биоенергия*, която се проявява както в дейността на мускулите, така и в психическите реакции (чувства и др). Всеки психически процес предизвиква телесна реакция. За да се предпази от душевните преживявания като болка, стрес, страдание и др., тялото се обвива с „броня", която се формира още в детството. Човек неосъзнато черпи биоенергия от своя организъм, за да поддържа този защитен механизъм. Чрез регулирано дишане се усилва приемането на кислород, изгражда се и ново личностно чувство. Важна част от терапията е изработването на правилна стойка, за да може биоенергията свободно да тече през тялото. (А.)

БИОЕНЕРГИЯ (гр.) „Жизнена енергия"; обозначение за космическа енергия, възприемана от тялото, която се концентрира в определени енергийни зони (*чакра*) и образува *аурата*. Други наименования: *чи*, *прана*, *од*, *магнетизъм* (*животински*), *оргон* и т.н. (А.)

БИОИНТРОСКОПИЯ (гр) „Вътрешно виждане", виждане чрез кожата. Паранормална способност („Феномен на Роза Кулекова"), при която без помощта на оптическото сетиво, могат да се различават цветове и даже да се възприемат картини и

текстове. Изследванията сочат, че 72% от децата между 7 и 12-годишна възраст притежават способността да възприемат цветове чрез кожата. Ярката светлина усилва тази способност, слабата светлина и мракът действуват негативно. Участници в експериментите са съобщавали, че червеният цвят предизвиква усещане за горещина, жълтият – на топлина, синият – на студ (*цветове*). (А.)

БИОЛОКАЦИЯ Пребиваване на две места едновременно, характерно най-вече за мъдреците и светците, както и при някои привидения. Една окултна теория обяснява явлението като самостоятелно появяване (излъчване) на *астралното тяло*. (*Астрално пътуване*.) (А.)

БИОРИТМИ Берлинският лекар Вилхем Флийс и психологът Херман Свобода в началото на XX в. установяват, че животът на човека се определя от биохимични процеси в два паралелно протичащи ритъма. Първият влияе на физическото състояние и продължава 23 дни, вторият – на чувствата и жизнеността с продължителност от 28 дни. Във всеки ритъм има височини и спадове; първата половина е положителна, втората – отрицателна. През 20-те години Алфред Телчер открива още една вълна от 33 дни, която въздейства на духовните прояви. (А.)

БИОФИЙДБЕК От англ. „възстановявам“ и гр. „живот“; осъзнаването или съзнателният контрол на телесните функции с помощта на уреди. Чрез измерването на електрическото съпротивление на кожата могат да се установят телесните реакции към възбуда и стрес. При покой и в състояние на *транс* кожното съпротивление нараства многократно. Психическото състояние се изследва чрез ЕЕГ (електроенцефалография), която регистрира *мозъчните вълни*. Бета-вълните са признак на активност и стрес, *алфа-вълните* – на покой и отпускане. С помощта на Mind Mirror (духовно огледало) могат да се регистрират вълните на двете мозъчни полукълба. Колкото е по-дълбоко отпускането, толкова по-симетрични са мозъчните вълни на двете половини. (А.)

БИОХИМИЯ (гр.) „Химия на живота“; термин, въведен от хомеопата д-р Шлюслер, който открива, че 12 минерални соли определят здравословното състояние на човека. Резултатите от своите изследвания той групира в пет принципа: 1. Болестта настъпва само тогава, когато е нарушена функцията на клет-

ките. 2. Клетките функционират нормално, когато получават достатъчно хранителни вещества. 3. Тялото се нуждае както от органични вещества, така и от минерални. 4. Липсата на минерални соли намалява способността на тялото да асимилира органични съединения. 5. Нарушеното равновесие може да се възстанови чрез приемане на липсващите минерални соли. Тези минерални вещества може да се приемат комбинирано и да влияят на редица заболявания. Те са: калциев флорид, калциев фосфат, калциев сулфат, железен фосфат, калиев хлорид, калиев фосфат, калиев сулфат, магнезиев фосфат, натриев хлорид, натриев фосфат, натриев сулфат, силициев диоксид. (А.)

БИРС НИМРУД (халд.) Изтоковедите го смятат за местонахождение на *Вавилонската кула*. Огромното здание Бирс Нимруд се намира недалеч от Вавилон. Сър Х. Роулинсън и неколцина асириолози изследвали разкопките на развалините и открили, че кулата се е състояла от седем етажа, построени от тухли – всеки етаж с различен цвят – което доказва, че този храм е бил посветен на седем планети. Дори и с трите разрушени горни етажи или с подпори, той все още се извисява на 154 фута над нивото на равнината. (*Борсипа*.)

„БИТИЕ“ Установено е, че цялата „Книга Битие“, чак до смъртта на Иосиф, представлява едва променена версия на Космогонията на халдейците, което сега за втори път е доказано с помощта на асирийските таблички. Първите три глави са преписани от алегоричните разкази за Началата, общи при всички народи. Четвърта и пета глави са нова алегорична адаптация на идентичния разказ от тайната „Книга на Числата“; шеста глава е астрономичен разказ за Слънчевата година и седемте *космократори*, взет от египетския оригинал на „*Пемандър*“ и символичните видения на редица Енойхиойци (ясновидци), от които е произлязла също „Книга на *Енох*“. Началото на „Изход“ и историята на *Мойсей* е повест за вавилонския Саргон, който живял (както съобщава дори такъв пристрастен авторитет като д-р Сайс) 3750 г. пр.Хр., почти 2300 г. преди еврейския законодател. („Тайната Доктрина“, т. II.) Независимо от това, „Битие“ безспорно е *езотеричен* труд. Книгата не е заимствала и не е изопачила всемирните символи и учения, в чийто дух е била написана, а просто е приспособила вечните истини към своя национален дух и ги обвила в изкусни алегории, пости-

жими само за нейните *кабалисти* и *посветени. Гностиците* постъпвали по същия начин – всяка секта по своему, така както хиляди години преди това Индия, Египет, Халдея и Гърция също облекли тези неоповестявани истини в свой национален костюм. Ключът и обяснението към всички подобни разкази може да се намери само в езотеричните учения.

БИТИЙНОСТ Термин, създаден от *теософите*, за да се преведе по-точно същността на непреведимата дума „Сат". Последното не означава „Битие" (Being), тъй като то включва чувстващо осъзнаване или някакво съзнание на съществуването. Но тъй като терминът Сат се отнася изключително към абсолютния *Принцип*, към всемирното, неизвестното и вечно непостижимо Присъствие, което философският пантеизъм (*Пан*) постулира в *Космоса* – наричайки го основен корен на Космоса и самия Космос – „Битие" не е подходяща дума за неговото изразяване. Наистина последното не е дори както е преведено от някои изтоковеди, „непостижима Същност", тъй като то не е Същност повече, отколкото не-Същността, а представлява и двете взети заедно. Това е, както е казано, абсолютна Битийност – а не Битие – едно без друго, неразделното и неделимо Всичко – корен на цялата Природа, видима и невидима, обективна и субективна, достъпна за чувствата на висшата духовна интуиция, но никога неподдаващо се на пълно постигане. (*Сат.*)

БИТОС (гр.) Гностичен термин, означаващ „Бездна" или „Велика Дълбина", *Хаос*. Това е еквивалент на пространството – преди в него да се формира каквото и да е от първоначалните атоми, вечно съществуващи в пространствените му недра, според ученията на *окултизма*.

БИХАР ГЯЛПО (тибет.) Цар, обожествен от дугпите (*дугпа*). Покровител на всички религиозни постройки.

БЛАВАТСКА, Елена Петровна (1831-1891) Спиритистка, *медиум*, първата жена, създателка на първото *езотерично*, публично, масово движение (*Теософско Общество*), автор на капитални, основополагащи за световния *окултизъм* трудове. Родена е в Екатеринослав; още в детството е ръководена от своя Учител, *махатма* от Братството *Луксор*, проявява паранормални способности – предсказва, има слухови възприятия, около нея звучи „небесна" музика; надарена е с огромна жизнена сила и разностранни таланти. Битието и дейността

й са толкова необикновени и динамични, че често прекрачват границите на възможното и обяснимото, което създава през целия й живот атмосфера, наситена с възторг, отрицание, недоразумения и понякога скандали. През 1851 г. встъпва в брак с вицегубернатора на Армения генерал Блаватски. След няколко месеца го напуска и заминава за Египет, престоява в различни градове на Европа, посещава Кипър. През 1852 г. се осъществява срещата с Учителя в Хайд-парк, Лондон. Пътува в Индия, Ява, Сингапур, Япония, Канада, САЩ, Мексико и др. страни, изучава окултни техники и ритуали. Прави няколко неуспешни опити да проникне от Индия в Тибет. През 1858 г. се завръща в Русия, където в различни градове престоява пет години; след установения 10-годишен срок получава развод. От 1864 до 1867 г. е при Учителя в Тибет, посветена е от *махатми* в източните учения; по-късно те диктуват на Блаватска неизвестни, пазени дотогава в тайна текстове. Споменават се имената на двама *адепти* – Мория и Куут Хуми. Завръща се в Европа, пребивава в Париж, Лондон и в Русия. Създават се легенди за нейните медиумни способности. С голям ентусиазъм подкрепя италианското националноосвободително движение; на 2 ноември 1867 г., преоблечена като мъж, участва в битката при Ментана, тежко е ранена и едва се възстановя; петте рани ще я измъчват до смъртта й. Заминава за Египет, живее с бедуините в пустинята и изучава техния живот и обичаи. През 1868 и 1869 г. е отново при Учителя в Тибет. През 1871 г. основава в Кайро спиритическо общество. Поради финансови злоупотреби, обществото е разпуснато. На 42-годишна възраст приключва един период от живота й, който може да се нарече „*посвещение*“. Блаватска пътува и живее в целия известен свят като в свой дом, среща се с представители на всевъзможни религии и вярвания – *магове*, *шамани*, жреци, *посветени*, адепти, които я „разпознават“ и посрещат като доверен човек, упражнява всевъзможни професии и занятия – винаги с успех – и буди крайни реакции сред своите многочислени познати. Един от нейните често цитирани и днес критици (и братовчед), граф Вите, пише в своите „Мемоари“: „Когато се запознах отблизо с нея (1861 г. в Тифлис – бел. ред.), бях поразен от от невероятния й талант да схваща всичко по

най-бърз начин: без никога сериозно да е учила музика, тя сама се научава да свири на пиано и дава концерти в Париж и Лондон; без да е изучавала теорията на музиката, тя става капелмайстор на оркестъра и хора на сръбския крал Милан (както и на кралския хор в Лондон – бел. ред.); правеше спиритични представления; без да е изучавала сериозно езици, тя говореше на френски, английски и на други европейски езици като на своя роден език; без да е учила сериозно руска граматика и литература, тя многократно пред мен пишеше дълги писма в стихове до своите познати и роднини с такава лекота, с каквато аз не бих могъл да напиша писмо в проза – тя можеше да напише цели листове със стихове, които се лееха като музика, без да съдържат нещо сериозно; Блаватска пишеше с лекота всевъзможни вестникарски статии на най-сериозни теми, без да познава детайлно предмета, за който пишеше; тя можеше, гледайки събеседника си в очите, да разказва небивалици, с други думи – лъжи, но го правеше с такава вътрешна убеденост, с каквато говорят само хората, които освен истината, никога нищо друго не казват. Като разправяше невероятни истории и измислици, тя изглежда самата вярваше, че това, за което говори, наистина се е случило – ето защо ми се струваше, че в нея имаше нещо демонично, т.е. нещо дяволско, макар че всъщност тя беше незлоблив и добър човек." През 1873 г. за пет години Блаватска се установява в Америка. В САЩ участва активно в спиритическото движение. През 1874 г. се запознава с бившия полковник, тогава репортер, *Хенри Стийл Олкът*, който се превръща в неин най-близък сратник, ученик и кореспондент на Махатмите. Основават „Миракъл клуб", който след няколко години прераства в Теософско общество. Близките наблюдават сериозни психофизични промени в нейната личност: независимо от тежките, продължителни, понякога граничещи със смърт заболявания, тя получава нови сили и енергия; едновременно с това овладява до съвършенство окултните сили. Постепенно се формира и идеята за нейната мисия: от желанието да се „одухотвори" *спиритизма* (който най-грубо профанира окултизма) до разпространение на теософското учение. През 1875 г. публикува първата си книга „Гласът на тишината", през 1877 г. – „Разбулената Изида".

Въпросът с авторството на Блаватска често се интерпетира спекулативно. В „Страници от стария дневник“ Олкът пише: „В нейното нормално състояние тя четеше книги, правеше необходимите бележки, после пишеше коментари към тях, правеше грешки, поправяше ги, обсъждаше ги с мен, създаваше ми работа, помагаше на моята интуиция, молеше приятелите да й доставят необходимите материали и работеше така, докато някой от Учителите не идваше на помощ. Във всеки случай Те не бяха с нас постоянно. Тя сама написа прекрасно много страници, тъй като притежаваше чудесен литературен дар. Тя никога не пишеше скучно и безинтересно и беше в еднаква степен блестяща на трите езика, когато пълната сила беше с нея. Тя писа на своята леля, че когато нейният Учител е зает на друго място, той оставя свой заместник и тогава това било нейното „светло Аз“, нейният Вътрешен Глас, който мислел и пишел вместо нея… Аз я познавам само в три състояния: същинската Е. П. Б.; нейното тяло, заето от Учителя и секретарят, пишещ под диктовка.“ През 1879 г. заминава с Олкът за Индия, където премества главната квартира на теософското движение, което вече е достигнало внушително по численост и влияние мащаби. Издава сп. „Теософ“, а по-късно и „Луцифер“. Движението, което оглавява, е твърде пъстро, с разнородни разбирания, интереси и лични амбиции. Поводът Блаватска да напусне Индия е скандалът с писма на Учителите, които след експертиза се оказва, че са написани от нея. В този епизод се срещат почти криминални елементи, но Махатмите не пишат, а „диктуват“ послания, които се приемат от сензитив чрез специална техника – резултатът е текст, написан на език (или езици), който медиумът може и да не е чувал. През 1885 г. Блаватска е отново в Америка, през 1888 г. публикува фундаменталното си произведение „Тайната доктрина“. Според Блаватска *теософията* е най-древният духовен постулат, залегнал в основата на всички тайни учения и религиозни системи, защото отразява неизменните космически закони и еволюционния път на вселената. За първи път в новата история едно окултно движение получава широка легитимност, събира потенциалите на многонационални и многоетнични, с различна религиозна насоченост културни явления. В теософското

движение намират почва и израстват стотици личности и автори, които в значителна степен променят представата за окултизма и го свързват, както направи техния патрон, с обществените и точните науки. Но тази тенденция, от друга страна, придава на някои идеи и изяви на Блаватска дух на полемичност и историзъм, които в голяма степен са следствие и на условията през втората половина на XIX в. Не случайно програмните цели на учреденото теософско движение носят предимно обществен характер. По този начин може да се разбере приемането от Блаватска на луцифериан-ските (ариманични) принципи, които стимулират историческия процес, възприеман като *еволюция* на човечеството. (Мери Нийф, „Елена Блаватска. Лични мемоари", „Астрала", С. 1995.) (А.)

БЛАГОВЕЩЕНИЕ (гр.) "Възвестяване"; в християнството – началният момент на историята за очовечаването на бога, т.е. земният живот на Иисус *Христос*. Според евангелисткия разказ, архангел *Гавраил* бил изпратен от Бога, за да съобщи на Мария, че ще роди син Иисус, който ще бъде *Месия* и син Божий. (А.)

БЛЕЙК Уилиам (1757-1827) Анг. поет, философ и художник, силно повлиян от произведенията на *Сведенборг* и от *кабала*. Възприема всички религии като едно цяло и вярва, че всички богове живеят в сърцето на човека. Християнството се интерпретира от него по начин, който вдъхновява привържениците на движението *Нова епоха* (New Age). Грехопадението, според Блейк, е процес, който се извършва вътре в човека; *Сатаната* е проявената *личност*, а Иисус е „възвишеното *съзнание*". (А.)

Б'НЕ АЛХИМ или Бени Елохим (ивр.) „Синове на бога", или по-правилно – „Синове на боговете", тъй като *Елохим* е множествено число от Елоа. Група ангелски сили, които по аналогия могат да се отнесат към *сефирота Ход*. (W.W.W.)

БОАЗ (ивр.) Прадядо на Давид. Тази дума се състои от Б, означаващо „в", и оз – „сила". Символично име на един от стълбовете на покритата галерия с колони в *Соломоновия храм*. (*Стълбове*.) (W.W.W.)

БОГ НА НИЛ (егип.) Представен е като дървена статуя на речен бог, получаващ почести от благодарност за даровете, които неговите води носят на страната. Съществувал е „небесен" Нил,

наричан в ритуала Нен-наоу, или „предвечни води“, и земен Нил, на когото се покланяли в Нилопол и Хапиму. Последният бил изобразяван като *андрогинно* същество с брада и гърди, тлъсто синьо лице, зелени крайници и червеникаво тяло. Когато наближавало ежегодното наводнение, пренасяли тази статуя от едно място на друго с тържествена процесия.

БОГОМИЛСТВО Българско религиозно и социално движение през средновековието, възникнало в началото на X в. и разпространявало се на Балканите, в Италия и Франция под различни форми (*албигойци*). Названието му идва от името на поп Богомил, живял по сведенията на старобългарския писател презвитер Козма по времето на цар Петър. Главното в богомилското учение е отхвърлянето на много от черковните догми и замяната им с дуалистични обяснения за произхода на света и природата на човека, както и борбата срещу самата църква и болярската власт. За поява на богомили в по-ранно време от това, което посочва презвитер Козма, пише големият старобългарски автор Йоан Екзарх. В съчинението си „Шестоднев“ той ги нарича „погани (еретици – *ереси*) славяни“, които изповядвали самовластта на Слънцето. Във философско отношение този мотив в богомилската символика и емблематика, която откриваме върху огромен брой надгробни паметници, утвърждава определен хелиоцентризъм при обясняването на вселената и определя мистичната доктрина на движението. (А.)

БОДХА-БОДХИ (санскр.) „*Мъдрост*-знание“.

БОДХИ или Самбодхи (санскр.) Възприемащ ум, противоположност на *Буддхи*, която е потенциалност на ума.

*“Пробуждане“; един от основните термини на будистката философия, означаващ духовно просветление. Достигането на бодхи не представлява прекъсване на по-сетнешното духовно развитие на *личността*; всички направления на будизма признават съществуването на няколко нива на бодхи. В произведенията на *махаяна* се прави разделение между „най-висшето истинско пробуждане“ и пробуждането на шраваките (т.е. *архатите*) и на *пратека буддите* като по-ниско ниво на бодхи. В „Садхармапундарика-сутра“, например, *Кашияпа*, Субхути, *Маудгаляяна* и Катяяна, които вече са станали архати, се оплакват на *Шакямуни*, че не са способни да постигнат „най-висшето истинско пробуждане“ и Шакямуни предсказва,

че те ще достигнат това състояние и ще станат будди. Думата „бодхи“ е и съставна част от сложни думи, обозначаващи обекти, в близост до които Шакямуни, по будистките представи, е достигнал духовно просветление: „дървото Бодхи“, „седалището Бодхи“, „почвата Бодхи“ и др. Всички будиски направления признават седем основни характеристики на бодхи (така наречените „членове на бодхи“ – *бодхянга*).*

БОДХИ ДРУМА (санскр.) Дървото Бо или Бодхи; дървото на „познанието“, Pippala или фикус религиоза в ботаниката. Това дърво, под което *Шакямуни* медитирал седем години и след това достигнал състоянието на *Будда*. Първоначално то било, както твърдят, високо 400 фута, но когато Сюан Цзян го видял приблизително в 640 г., било само 50 фута. Негови филизи били разпространени по целия будиски свят и посадени почти пред всяка известна *вихара* или храм в Китай, Сиам, Цейлон и Тибет. (*Световно дърво.*)

БОДХИДХАРМА (санскр.) Религия на *мъдростта*; или мъдрост, съдържаща се в *Дхарма* (етиката.). Също така името на великия *архат* Кшатрия (принадлежащ към кастата на воините – *кшатрии*), царски син. Панятара, неговият *гуру*, „му дал името Бодхидхарма, за да отбележи неговото разбиране (*бодхи*) на Закона (дхарма) на *Будда*“. („Jain. San. Dict.“) Бодхидхарма, който живял в VI в., посетил Китай, където занесъл скъпоценна реликва, а именно чашата за милостиня на Властелина Будда.

БОДХИСАТВА (санскр.) „Този, чиято същност (*сатва*) станала разум (*бодхи*)“; този, който има нужда само от едно *въплъщение*, за да стане съвършен *Будда*, т.е. да има право на *нирвана*. Това се отнася за Мануши (земни) Будди. В метафизичен смисъл бодхисатва е наименование, дадено на синовете на небесните *Дхиани-Будди*.

БОДХЯНГА (санскр.) „Седем клона на знанието“ или постижението; една от 37-те категории на Бодхи пакчика дхарма, обхващаща седем степени на разбиране (*езотерично* – седем състояния на *съзнанието*): 1. Смрити, „памет“; 2. *Дхарма* правитчая, „правилно разбиране“ или разпознаване на Закона; 3. *Виря*, „енергия“; 4. Прити, „духовна радост“; 5. Прасрабдхи, „спокойствие“ или покой; 6. *Самадхи*, „екстатично съзерцание“ и 7. *Упекша*, „абсолютна безстрастност“.

БО ИН РА (1876-1943) Псевдоним на Антон Шнайдерфранкен, роден в Германия; езотеричен автор и художник. Вдъхновение черпи от пътуванията си из Гърция. В своите картини представя, според неговите определения, „духовно-космични сфери", като създаването на света и раждането на *космоса*. Неговите 40 произведения представят духовните му виждания и са обединени под общото заглавие „Заключената градина". Определя себе си като „пратеник на Бялата ложа", получава откровения от неназован азиатски учител, който преди него е диктувал на *Блаватска* и *Безан*. Неговите окултни възгледи, в известна степен близки до теософските (*реинкарнацията* признава като изключение), са оказали силно въздействие на някои розенкройцерски кръгове. (А.)

БОН (тибет.) Последователи на древната религия на аборигените на Тибет, на до-будистките храмове и обредност; същото, което е и *дугпа*, „червените шапки", макар че последното определение обикновено се отнася само към вещарите.

БОНА-ОМА или Бона Деа Римска богиня, покровителка на *посветените* жени и *окултистките*. Наречена също Фауна на името на своя баща Фавън. Покланяли й се като на пророкуващо целомъдрено божество, в нейния култ участвали изключително жени, на мъжете дори не се разрешавало да произнасят името й. Тя разкривала своите пророчества само пред жени и церемониите на нейното светилище (в пещера в Авентина) били провеждани от весталки (*Веста*) на първи май всяка година. Отвращението й към мъжете било толкова голямо, че на нито един мъж не се разрешавало да се доближи до дома на консулите, където понякога се провеждали нейните празненства; дори през това време портретите и бюстовете на мъже се изнасяли от помещението. Клодий, който осквернил веднъж такъв свещен празник, влизайки в дома на императора – където той се провеждал – в женска дреха, си навлякъл нещастие. Цветя и листа украсявали нейния храм и жените извършвали възлияния от съд (мелариум), напълнен с мляко. Не е вярно, че мелариумът е съдържал вино, както са твърдели някои автори, които по този начин се опитвали да отмъстят, понеже били мъже.

БОНАТИ, Гвидо Францискански монах, роден във Флоренция през XIII в. и умрял през 1306 г. Той станал астролог и *алхимик*,

но като *розенкройцер-адепт* претърпял неуспех. След това се върнал в своя манастир.

БОНО, Петър Ломбардиец Велик *адепт* на *херметичната* наука, пътешествал в Персия, за да изучава *алхимия*. Завръщайки се от своите странствания, през 1330 г. се заселил в Истрия и станал известен като *розенкройцер*. На калабрийския монах Ланциний се приписва публикуването през 1702 г. на сборник от съчиненията на Боно за трансмутацията на металите. Все пак в този труд има повече от Ланциний, отколкото от Боно. Боно е бил истински адепт и посветен, а такива хора не оставят след себе си своите тайни в ръкописи.

БОРДЖ (перс.) Световната Планина, вулкан или планина на *огъня*; същото, което е и индуската *Меру*.

БОРИ, Йосиф Франц Изтъкнат *херметичен* философ, роден в Милано през VII в. Той бил *адепт*, *алхимик* и страстен *окултист*. Знаел твърде много и поради това бил осъден на смърт за *ерес* през януари 1661 г. след смъртта на папа Инокентий X. Той се спасил и живял още дълги години, докато най-накрая не бил разпознат от един монах в турско селище, разобличен, изискан от папския нунций, откаран отново в Рим и заточен на 10 август 1675 г. Но фактите показват, че той се спасил от затвора по начин, който никой не може да обясни.

БОРСИПА (халд.) Кула за наблюдение на планетите, където се покланяли на *Бел* в дни, когато *астролатрите* били най-великите *астрономи*. Тя била посветена на *Небо*, богът на *Мъдростта*. (*Бирс Нимруд*.)

БОТ-АЛ (ирланд.) Ирландският Бот-ал е потомък и копие на гръцкия Батил и ханаанския Бет-ел, „Дом на бога".

БОШ, Йеронимус (1450-1516) Холандски художник, вероятно член на тайното общество „Братя и сестри на свободния дух" или на някоя от розенкройцерските групи. Картини като „Градината на насладите" може да се интерпретират и в гностичен дух, т.е. отричане на църковното определение „грях" и приемането на сексуалния акт като преодоляване на материята. Творческата мощ на художника разкрива дълбоки пластове в *съзнанието* и е в състояние да пресъздаде образи от астралния свят. (А.)

БРАГАДИНИ, Марко Антонио Венециански *розенкройцер*, *окул-*

тист и *кабалист*, обезглавен през 1595 г. в Бавария, обвинен, че е правел *злато*.

БРАГИ (сканд.) Бог на Новия Живот, превъплъщенията на природата и човека. Той е наречен „божествен певец“, неопетнен и съвършен. Изобразяват го плаващ на кораба на *гномите* на Смъртта по време на смъртта на природата (*пралая*), спящ на палубата до своята златострунна арфа и бленуващ на сън за живота. Когато корабът пресича прага на Наин, Гномът на Смъртта Браги се събужда и като докосва струните на своята арфа, пее песен, отразяваща се като ехо по всичките светове, песен, която предава възторга от съществуването и събужда безмълвната спяща природа от нейния дълъг, подобен на смърт сън.

БРАДВИЧКА В египетските йероглифи символ на сила, а също така и на смърт. Брадвичката се нарича „Разсичаща Възела“ на женитбата или на някакви други връзки.

БРАМА ВАК (санскр.) Мъжки и женски *Брама*. *Вак* се нарича понякога и женски *логос*, тъй като Вак означава „Реч“.

БРАМА ВИРАДЖ (санскр.) Разделяйки своето тяло на две половини, мъжка и женска, *Брама* създава от тях *Вак* и *Вирадж*. Казано по-ясно и *езотерично*, Брама, Вселената, диференцирайки се, създала по този начин материалната природа Вирадж и духовната разумна природа Вак – която е *Логос* на Божеството или проявен израз на вечната божествена *мислеоснова*.

БРАМАНИЗЪМ Една от основните религии на Индия; приема *Ведите* като откровение, разделянето на касти (*каста*) и странстването на душите (*превъплъщение*). Може да се раздели на три периода: 1. Ведизъм; 2. Браманизъм (в тесния смисъл на понятието) и 3. Индуизъм. Вторият период продължава от II до средата на I в. пр. Хр., когато *брамините* упражняват неограничена власт. (А.)

БРАМА ПРАДЖАПАТИ (санскр.) „Брама Прародител“, „Властелин на Тварите“. В този аспект *Брама* е синтез на *Праджапати* или творящите Сили.

БРАМАПУРИ (санскр.) Град на *Брама*.

БРАМАПУТРИ (санскр.) Синове на *Брама*.

БРАМИНИ (санскр.) Висшата от четирите касти в Индия, смятана или – по-правилно – въобразяваща си, че стои толкова

високо сред хората, колкото *Брахман – Абсолютът* на ведантистите – стои сред или над боговете.

БРАТЯ НА СВЕТЛИНАТА Ето какво казва големият специалист по тайни общества братът *Кенет Р. Х. Маккензи* за това Братство: „Мистичният орден „Fratres Lucis“ е основан във Флоренция през 1498 г. Сред членовете на този орден се числели *Паскуалис*, *Калиостро*, *Сведенборг*, *Сен-Мартен*, *Елифас Леви* и много други знаменити мистици. Неговите членове били ревностно преследвани от *инквизицията*. Това е малко, но сплотено общество, чиито членове са пръснати по целия свят.“

БРАТЯ НА СЯНКАТА Наименование, дадено от *окултистите* на вещарите и в частност на тибетските дугпи, които са много в сектата на червените шапки (*дугпа*). Това название се отнася до всички, които практикуват *черна магия*, или магията на лявата ръка.

БРАХМА (санскр.) Изучаващият трябва да различава Брахма, безполовият, от *Брама* – твореца от мъжки род в индийския пантеон. Първият, Брахма или Брахман, е безличен, висш и непознаваем *Принцип* на Вселената, от чиято същност излиза всичко и в когото се завръща, който е безтелесен, нематериален, нероден, вечен, безначален и безкраен. Той изпълва всичко, одухотворяващ както най-висшия бог, така и най-малкия минерален атом. От друга страна – мъжкият и мним Творец само периодично съществува в своето проявление и след това отново се потапя в *пралая*, т.е. изчезва и се унищожава.

БРАХМАВАРЧАСЯ (санскр.) Сила на *джнана*, действаща отвътре в човека, която стимулира проявяването на божествената светлина, божествената сила, божествените качества в човешкото същество. (А.)

БРАХМА ВИДЯ (санскр.) Знание, *езотерична* наука за двамата Брахми и тяхната истинска природа.

БРАХМАДЖНАНИ (санскр.) Обладаващ съвършено Знание; illuminatus *(посветени)* на *езотеричен* език.

БРАХМАЛОКА (санскр.) Свят на *Брахма*; в древноиндийската митология горният рай или седмото небе. Смята се за обител на Брахма и се разполага, според космическите представи, на върха на планината *Меру* или високо над нея. В Брахмалока попадат тези смъртни, които, докато са били живи, са се от-

личавали с изключителна праведност и благодарение на това са се избавили от безкрайните прераждания – *сансара*; те живеят там в съзерцание на истината и в състояние на вечно блаженство. (А.)

БРАХМАН (санскр.) Първоначално – „свещена формула". В *индуизма* – основна философска категория, универсален *принцип*, обединяваща, всепроникваща реалност, основа на битието: тотална негова същност. Със синонимно значение се употребяват думи като *нирвана*, *мокша*, *мукти*, *самадхи* и т.н. (А.)

БРАХМАНАСПАТИ (санскр.) Планетата *Юпитер*; божество в *„Риг Веда"*, известно в *екзотеричните* съчинения като *Брихаспати*, чиято съпруга *Тара* била похитена от *Сома* (*Луната*). Това довело до война между боговете и *асурите*.

БРАХМАНДА (санскр.) Яйцето на *Брахма*; в древноиндийската митология вселената на Брахма, възникнала от космичното *яйце*, плаващо в първосъздадените води. Под формата на златен зародиш Брахма прекарал в яйцето цяла година, докато не излязъл оттам, като го разделил с мисъл на две части. От едната половина създал небето, от другата – земята; между тях възникнало въздушното пространство. (А.)

„БРАХМАНИ" (санскр.) Свещените Книги на индусите. Трудове, създадени от брамини и за *брамини*. Коментари на тези части на *Ведите*, които били предназначени за ритуално използване и ръководство на „два пъти родените" (*Двиджа*), или брамините.

*Съдържа правила за прилагане на *мантрите* при различни свещени действия, а също така детайлни обяснения за произхода и значението на мантрите и многобройни древни легенди.*

БРАХМАРАНДХРА (санскр.) Място на темето на главата, свързано чрез *Сушумна* – хорда в гръбначния стълб – със сърцето. Тайнствен термин, имащ значение само в *мистиката*.

БРАХМАРИШИ (санскр.) Брамински *риши*.

„БРАХМАСУТРА" Заедно с *„Бхагавад Гита"* и *Упанишадите* образуват така наречената „тройна основа" (прастхана трая), където са формулирани принципите на *веданта*. Нарича се също Веданта Сутра. (А.)

БРАХМАТЕДЖАС, Брахматедж (санскр.) Сила и слава на *Брахман*; сила на светлината, пълна с духовна енергия, духовно просветление и чистота на действието. (А.)

БРАХМАЧАРИ (санскр.) *Брамин*-аскет, дал обет за безбрачие; по същество монах или религиозен ученик.

*"Следващият пътя на Брахман", първият от четирите *ашрами*. Обхваща началните двайсет и пет години от човешкия живот и регламентира редица норми на поведение: самоизучаване, почитане на учителя и родителите, хранене от подаяния, полово въздържане (в по-широк смисъл – безбрачие; според някои капацитети – разумно отношение към секса; според други тълкуватели в духа на тантризма сексът се окачествява като ритуален акт на символично единство с бога) и т.н. Основен морален кодекс при брахмачаря като период е въздържането във всичките му форми. Съблюдаващият брахмачаря си бръсне главата и оставя само един кичур на темето. Така демонстрира отрязването на всички връзки с околния свят, а кичурът символизира връзката му с учителя, чрез която желае да достигне върховната цел – „истинското" знание. Брахмачаря може да бъде период от жизнения път, но може да бъде и постоянен начин на живот.*

БРИА или бриатичен свят (ивр.) Той е втори от четирите свята на *кабалистите* и се отнася към най-висшите създадени *Архангели* или към Чистите Духове. (W.W.W.)

БРИАРЕЙ (гр.) Прочут великан в „Теогонията" на Хезиод. Син на Коел и *Тера*, чудовище с 50 глави и 1 000 ръце. Той е важна личност във войните и битките на боговете.

БРИЗЕЙ (гр.) Наименование на *Бакхус* по името на неговата кърмачка Бризо. На него също така бил посветен храмът в Бриза на остров Лесбос.

БРИТЪН, Ема Хардинг (1823-1899) Една от първите, които се присъединяват към *Теософското Общество*. Взема дейно участие в разпространението на *спиритизма* като религиозно движение във Великобритания. Създава седемте основни принципа на спиритуализма, които, по нейно твърдение, били продиктувани от духа на Робърт Оуен, пионер на социализма. Ема Хардинг е авторка на книгите: „Съвременен американски спиритиуализъм" (1870) и „Чудесата на XIX век" (1884). (А.)

„БРИХАДАРАНЯКА" (санскр.) Наименование на част от *Упанишадите*; една от свещените и тайни книги на *брамините*. *Араняка* е трактат, добавен към *Ведите* и смятан за предмет

на специално обучение за тези, които са се усамотили в джунглите (горите) с цел религиозна *медитация*.

БРИХАСПАТИ (санскр.) Име на божество и на *риши*, както и наименование на планетата *Юпитер*. Той е олицетворен *гуру* и жрец на боговете в Индия; символ на *екзотеричната* ритуалност в противоположност на *езотеричния* мистицизъм.

БУБАСТЕ (егип.) Град в Египет, който бил посветен на котките и където се намирала тяхната главна гробница. Стотици хиляди котки били балсамирани и погребани в пещерите Бени-Хасан-ел-Амар. Котката, като символ на *Луната*, била посветена на *Изида*, нейната богиня. Тя вижда в тъмнина и очите й имат фосфоресциращ блясък, отпъждащ нощните птици на лошите поличби. Също така котката била посветена на *Баст* и поради това се наричала „разрушителка на враговете на Слънцето (*Озирис*)".

БУДДА (санскр.) „Просветлен"; висша степен на знанието. За да стане Будда, човек трябва да се изтръгне от веригите на чувствата и *личността*, да достигне съвършено възприятие на Истинското Аз (*Висше Аз*) и да се научи да не го отделя от всичките останали Аз; преди всичко да познае чрез опита абсолютната нереалност на всички *феномени* на видимия *Космос*; да достигне пълна непривързаност към всичко, което е мимолетно и крайно; да живее, все още на земята, само в безсмъртното и вечното, в най-висше състояние на святост.

БУДДАПХАЛА (санскр.) „Плод на *Будда*"; осъществяване на Арахатвапхала или архатството (*архат*).

БУДДА СИДХАРТХА (санскр.) Име, дадено на *Гаутама*, принц от Капилавасту, при неговото раждане. Това е съкращение от Сарвартхасиддха и означава „изпълняване на всички желания". Гаутама, което означава „най-победоносният (тама) на земята (гау)", било жреческо племе на рода Шакя, царско родово име на династията, към която принадлежал бащата на Гаутама, цар Шудходана от Капилавасту. Капилавасту бил древен град, месторождение на Великия Реформатор, разрушен още по време на неговия живот. В името *Шакямуни* последната съставна частица, муни, в превод означава „могъщ в милосърдието, уединението и безмълвието", а първата – Шакя е родово име. Всеки изтоковед и *пандит* знае наизуст биографията на Гаутама Будда, най-съвършеният от смъртните, когото някога са

виждали на този свят, но изглежда, че никой от тях не подозира езотеричното значение, заложено в основата на описанието на неговия живот преди раждането, т.е. смисъла на тази популярна история. „Лалитавистара“ предава тази повест, но се въздържа от намеци за истината. 5 000-те Джатак, или събития от минали раждания (*превъплъщение*), се възприемат буквално, а не *езотерично*. Гаутама Будда не би бил смъртен, ако не е преминал през стотици и хиляди животи, които са предшествали последното му раждане. Обаче тяхното детайлно изброяване и твърдението, че в преминаването им той е прокарал своя път през всички стадии на трансмиграция от низшата – на одушевен и неодушевен атом и на насекомо, до висшата – човекът, просто съдържа известният окултен афоризъм: „камъкът става растение, растението – животно, а животното – човек“. Всеки човек, който някога е съществувал, е преминал през същата тази еволюция. Но скритият символизъм в последователността на прераждания (джатак) съдържа пълната история на еволюцията на тази земя – преди и следчовешка – и е научно изложение на естествените факти. В тяхното изброяване може да се намери една незавоалирана, открита и явна истина: веднага щом Гаутама достигнал човешка форма, той започнал да проявява във всяка личност висша безкористност, саможертва и милосърдие. Будда Гаутама, четвърти от Сапта (Седемте) Будди и Сапта Татхагат, се родил – според китайската хронология – през 1024 г. пр. Хр., но по сингалезките хроники – на осмия ден на втората (или четвъртата) луна в 621 г. пр.н.е. Той напуснал двореца на своя баща, за да стане аскет, в нощта на 8-я ден на втората луна през 597 г. пр. Хр. и прекарва шест години в аскетична *медитация* в Гая. Открива, че физическото самоизтезание не може да донесе просветление и решава да върви по нов път, докато не достигне състоянието *Бодхи*. Той станал съвършен Будда в нощта на осмия ден на дванайсетата луна през 592 г. и накрая встъпил в *нирвана* през 543 г. – според южния будизъм. Изтоковедите обаче са приели други дати. Целият останал разказ е алегоричен. Той достигнал състоянието на *бодхисатва* на земята в *личност* на име Прабхапала. *Тушита* означава място на земното кълбо, а не рай в невидимите сфери. Изборът на рода Шакя и неговата майка Мая, като „най-чисти на земята“, съответства на модела на раждането на всеки *Спасител*,

Бог или обожествен Реформатор. Разказът за влизането му в утробата на неговата майка под формата на бял слон е намек за вродената му мъдрост, слонът с този цвят е символ на всеки *бодхисатва*. Твърдението, че при раждането на Гаутама току-що роденият младенец изминал седем крачки в четирите посоки, че цветето *Удумбара* разцъфнало в цялата си забележителна красота и че царете на *нагите* незабавно се отправили „да го кръщават“ – всичко това са алегории, толкова многобройни във фразеологията на *посветените* и добре разбираеми за всеки източен *окултист*. Всички събития от неговия благороден живот са представени в окултни числа и всеки така наречен „вълшебен случай“ – порицаван от изтоковедите като объркващ разказа и правещ невъзможно отделянето на реалността от фантазията – е просто алегорично прикриване на истината. Това е толкова разбираемо за окултиста, вещ в символизма, колкото е трудно постижимо за европейския учен, невещ в окултизма. Всеки детайл в разказа от неговата смърт до кремацията – това са редица факти, написани на език, който трябва да се изучи, преди да стане разбираем, в противен случай неговата мъртва буква ще доведе до абсурдни противоречия. Например, напомняйки на своите ученици за безсмъртието на *дхармакая*, Будда – както е казано – встъпил в *самадхи* и дълбоко се потопил в *нирвана* – откъдето никой не може да се завърне. И все пак, независимо от това, Будда е изобразен отварящ капака на ковчега и излизащ оттам, приветстващ със събрани ръце своята майка Мая, която внезапно се появила във въздуха, макар че е умряла седем дни след неговото раждане и т.н. Тъй като Будда бил *чакравартин* (този, който дава тласък на колелото на Закона), неговото тяло при кремация не можело да бъде унищожено с обикновен огън. Какво станало? Внезапно струя от пламък се разгоряла от *свастиката* на неговите гърди и превърнала тялото му в пепел. Малкото място не позволява тук да се дадат още примери. Той бил един от истинските и неоспорими Спасители на Света. По повод на това е достатъчно да се каже, че дори и най-яростният ортодоксален мисионер, стига да не е безнадеждно безумен или да не е лишен от всякакво уважение към историческата истина, не може да повдигне и най-малко обвинение към живота и личния характер на Гаутама „Будда“. Без каквито и да е пре-

тенции за божественост, позволявайки на своите последователи по-скоро да изпаднат в атеизъм, отколкото в унизително суеверие и поклонение към *девите* или *идолите*, неговият живот от началото до края е свят и божествен. В течение на 45 години неговата мисия е толкова неопетнена и чиста, колкото е и животът на бога – или какъвто последният би следвало да бъде. Той представлява свещен пример на божествен, бого-човек. Той достигнал състояние на Будда, т.е. пълно просветление, благодарение изключително на своите индивидуални усилия, докато у нито един бог не се предполага някаква лична заслуга, когато осъществява добрина и святост. Езотеричните учения твърдят, че той се отказал от нирвана и запазил дрехата на дхармакая, за да остане „Будда на състраданието" в границите на нещастието на този свят. И религиозната философия, която оставил на света в течение на повече от 2 000 години, е възпитавала поколения от добри и безкористни хора. Неговата религия е единствената абсолютно безкръвна сред съществуващите; търпяща и свободна, учеща на всеобщо състрадание и милосърдие, любов и саможертва, бедност и удовлетвореност от собствената съдба, каквато и да е тя. Никакви преследвания, никакво насаждане на вярата чрез огън и меч не са я опозорявали когато и да е било. Никакъв изпращащ гръм и мълнии бог никога не се е намесвал в нейните чисти заповеди. И ако по-голямата част от човечеството приемеше този прост, хуманен и философски кодекс на всекидневния живот, който ни е оставил най-великият Човек-Реформатор сред всички, които са известни, то наистина ерата на блаженството и мира би разцъфтяла над Човечеството.

БУДДАЧХАЯ (санскр.) „Сянката на *Будда*". Казват, че тя става видима по време на определени велики събития и някои внушителни церемонии, извършвани в храмовете в памет на вълшебните деяния от живота на Будда. Сюан Цзян, китайски пътешественик, назовава конкретна пещера, където тя от време на време се появява на стената, но добавя, че може да я види само този, „чийто ум е напълно чист".

БУДДИЗЪМ Днес е разделен на две църкви: южна и северна. Казват, че първата е по-чиста форма, като по-строго е запазила първоначалните учения на Властелина Будда. Това е религията на Цейлон, Сиам, Бирма и други страни, докато северният буд-

дизъм е свързан с Тибет, Китай и Непал. Такова разграничаване обаче е неправилно. Дори и южната църква да е по-близко, защото не се е отклонила – като се изключат може би някои незначителни догми, резултат от многобройните събори, провеждани след смъртта на Учителя – от общодостъпните или *екзотерични* учения на *Шакямуни*, то северната църква наследява *езотеричните* учения на *Сидхартха Будда*, които той определял за своите избрани *бхикшу* и *архати*. Фактически за будизма в сегашния век е невъзможно справедливо да се съди както по едната, така и по другата от неговите екзотерични, популярни форми. Истинският буддизъм може да се оцени само като се съедини философията на южната църква с метафизиката на северните школи.

*Общото с *браманизма* е вярата в *инкарнацията* (*превъплъщение*), в *спасението* и в *кармата*. Но буддизмът не признава авторитета на *Ведите*. Основата на учението са „четирите благородни истини“: 1. Злото (*дакша*). Раждането и смъртта носят страдания, защото будят стремеж за създване, което на физически план не може да се постигне. Всички състояния, свързани със самосъзнанието (*съзнание*), са причина за злото. 2. Възникването на злото. Въздействието на външния свят върху сетивата предизвиква желание за злото. 3. Краят на злото. Постижимо е, ако се предолее изцяло това желание. 4. Пътят, който води към преодоляване на злото. Това е средният път, защото е далеч от всички екстремни състояние. По него стъпва този, който се въздържа от чувственост, защото тя уронва достойнството и е безполезна; изключва се и самоосъждането, характерно за браманизма. Пътят (*астанга*) има осем стъпала. Всички живи същества, чийто брой е безкраен, са изложени на злото – богове, *демони*, хора и животни имат една и съща природа, но представят различни стъпала на външното съществуване. Но от всички съществувания най-доброто е човешкото, защото само то е в състояние да доведе до *спасение*. Човек се състои от различни по характер телесни и душевни елементи, които са преходни. Буддизмът нарича „*душа*“ само духовните функции. Само *Висшето Аз* (*манас*), което може да бъде разпознато чрез истината, е нетленно и носи спасение. Въплъщаването на всяко същество след смъртта се регулира от *кармата*, т.е. добрите и лошите дела от предишните прераждания оказват

своето въздействие в сегашния живот. Чрез познаването на истината се постига освобождение, което води към „мястото, където няма смърт“ – *нирвана*. Тази цел се постига на четири етапа: 1. Сотапати („Навлизане в потока“). Условието е да се преодолеят първите четири стъпала на пътя, тогава човек се освобождава от самозаблудите. 2. Сакадагамин („Отново завръщащият се в областта на желанията“). На този етап се намаляват до минимум желанията, чувството на омраза и самозаблудите. Вървящият по пътя ще се появи още веднъж в света като човек или *дева*. 3. *Анагамин* („Незавръщащият се в света на желанията“). На този епат се разрушават остатъците от чувственост и желания. Ново *въплъщение* ще се осъществи в небето на боговете. 4. *Арахат* („Завършената святост“). Липса на всякакво желание за материално съществуване, на гордост, самооценка и незнание. Такъв човек оценява нещата според тяхната истинска стойност. Още в сегашния живот достига нирвана и тъй като е ашека („освободен“ – пали), кръговратът на прераждането (*сансара*) за него е престанал. След смъртта на Будда се свикват три събора (3-ят през 246 г. сл. Хр.), на които се разглеждат въпроси на организацията, чистотата на учението и за разпространяването на буддизма в други страни. Въпреки всички усилия не е постигната консолидация между отделните течения. Обособяват се южна – *хинаяна* („голямата колесница“) и северна църква – *махаяна* („малката колесница“), заедно с *йогачаря* („средната колесница“), а след VII в. от махаяна възниква нова течение – *ваджраяна* („диамантената колесница“).*

БУДДИЗЪМ китайски Разпространява се в Китай в I в. сл. Хр. отначало под формата на *хинаяна*, после – на *махаяна*. През XII в. по време на властването на монголите прониква и *ламаизмът*. Постепенно буддизмът се асимилира от култа към предците – *даоизмът*. Китайският император се е възприемал като *инкарнация* на *бодхисатва*. В периода между 400 и 700 г. възникват повече от десет школи, най-важните от които са: 1. Ши-куан-цунг („Школа на знанието и потапянето“), VI в.; изучаване на *медитацията* като път за постигането на състояние на *будда*. 2. Лю-тунг („Школа на дисциплината“), VII в.; строго спазване на предписанията на ордена. 3. Чинг-чу-тзунг („Школа на чистата страна“), II в.; чрез молитви към *Амитабха*

(„Непрекъснатата светлина“) може да се постигне прераждане в рая на запада. 4. Чан-тзунг („Школа на медитацията“), VI в.; не приема обучението и външните форми, като медитацията е единствената възможност да се преодолее празнотата и да се достигне святост. Тази школа е имала голям авторитет и влияние върху китайското общество. (А.)

БУДДИЗЪМ японски В VI в. от Корея буддизмът чрез учението *махаяна* прониква в Япония. Към *буддите* и *бодхисатвите* се причисляват и местните богове. Образуват се дванайсет секти. Най-важните са: 1. *Дзен*, VII в.; най-значителната школа в Япония, приема „Школата на медитацията“ от Китай. 2. Шингон-шу („Секта на истинското слово“), IX в.; води началото си от китайската мантрическа (*мантри*) школа (ми-тзунг). В основата е мистична философия, която учи, че всичко съществуващо, е единно с будда *Вайрочана*; силно изразена магическа вяра. 3. Школа „Тендай“, VIII в.; синкретична, включва *медитация*, култ към предците и др. 4. Сектата „Йодо“, XII в.; аналог на китайската „Школа на чистата страна“. 5. Школа „Шин“, XIII в.; подобна на йодо, но отхвърля аскетизма. 6. Секта „Ничириен шу“, XIII в.; целта е да се възвърне значението и мястото на историческия *Будда*. (А.)

БУДДОЧИНГА (санскр.) Име на велик индийски *архат*, който през IV в. се отправил в Китай да разпространява *буддизма* и покръстил много хора с помощта на чудеса и най-удивителни магически действия.

БУДДХИ (санскр.) „Вселенска Душа“ или „Разум“. Махабуддхи е наименованието на *Махат* (*алая*); също така духовната Душа у човека (шестият *принцип*), проводник на *атма*, екзотерично – седмият.

БУДХА (санскр.) „Мъдър и Разумен“, син на *Сома*, *Луната*, и Рохини, или Тарака, жена на *Брихаспати*, която похитил цар Сома. Това похищение довело до великата война между *асурите*, които били на страната на Луната, и боговете, приели да защитават Брихаспати (*Юпитер*), техен Пурохита (родов жрец). Тази война е известна като Таракамая. Това е прообраз на войната на Олимп между боговете и *титаните*, а също така на борбата в „Откровение“ на св. *Иоан*, на *Михаил – Индра* с *Дракона* (олицетворяващ *асурите*).

БУДХАСП (халд.) Според едни твърдения – халдеец; но в *езо-*

теричното учение – буддист (*бодхисатва*) от Изтока, който станал основател на езотеричната школа на неосабеизма (*сабеизъм*), чийто свещен ритуал на *кръщението* изцяло е преминал в християнската церемония със същото име. Тъй като почти три века преди нашата ера будиските монаси наводнили цяла Сирия, прокарали си път в Месопотамската долина и посетили дори Ирландия. Имената *Ферхо* и Фахо в *„Кодекс на назареите"* не са нищо друго, освен изкривени Фхо, Фо и Пхо – име, което китайците, тибетците и дори непалците често дават на *Будда*.

БУЛВАР-ЛИТЪН, Едуард Джордж (1803-1873) Англ. писател и държавник, станал известен с романа си „Последните дни на Помпей". Булвар е бил член на англ. група на *розенкройцерите* и е поддържал личен контакт с *Елифас Леви*. В многобройните си литературни произведения, между които е и „Занони" (1842), разработва окултни и спиритически теми, като най-често срещаната е използването на силите на природата (еликсири, виталната енергия Врил и др.) за постигане на здраве, дълголетие и магическа мощ. (А.)

БУЛЕН, Йосиф Антоан (1824-1893) Бивш католически пастор, образува в Париж орден, в който се преплитат сексулно магически ритуали с гностични постановки. Внезапно умира, жертва на „война на *маговете*" (*атака*). (А.)

БУМАПА (тибет.) Мъжка школа, специално учебно заведение за изучаващите *мистика*.

БУНДА-ХИШ Древен източен труд, в който сред останалите въпроси в алегорична форма се трактува *антропологията*.

БУРАК, ал-Бурак (араб.) Вероятно от арабското „блестя", „святкам"; в мюсюлманската митология ездитното животно, на което *Мохамед*, съпровождан от *Джибрил*, извършил „нощното пътешествие" от Мека до *Ерусалим*. На краката си Бурак имал бели криле, които му помагали да галопира. По-късно започнали да го представят като крилат кон, понякога с човешко лице. Преди Мохамед, Бурак служил на други *пророци*. Всички те го връзвали за халка на Ерусалимската скала. В някои варианти Бурак фигурира в епизода за пътешествието на Мохамед на небесата. В Ерусалим се пази камък, наричан „седлото на Бурак". (*Ашва.*) (А.)

БУРИ (сканд.) „Производител", чийто син *Бор* е съпруг на Бестла в древноскандинавските легенди.

*Родител, прародител на боговете, баща на Бор и дядо на *Один*. Бури се появил от солените камъни, които лижела кравата *Аудумла*.*

БУРУ БОНГА „Дух на Планините"; на това дриадично божество се покланят кларианските племена на Централна Индия с големи церемонии и магически прояви. С тях са свързани *мистерии*, но тези хора са много ревниви и не допускат външни лица до своите ритуали.

„БУРХАМ-И-КАТИ" Източен труд по херметизъм (*Хермес*).

БУТАН Страна на еретически буддисти и ламаисти зад Сиким, където управлява дхарма-раджа, формален васал на *далай-лама*.

БУХИС (егип.) В египетската митология бог във вид на черен бик. За майка на Бухис била смятана небесната крава, която родила също така и слънцето. В град Хермонт, център на неговия култ, се намира некрополът Бухеум, в който били съхранявани *мумиите* на Бухис. (*Култ на бика*.) (А.)

БУШИДО (яп.) „Пътят на борбата", също така „будо"; бойно изкуство. Когато *дзен* прониква в Япония, самураите (рицари благородници) все още упражняват почти неограничена власт. В основата е контрол над *волята*, владеене на тялото, сръчност и сила на характера. (А.)

БХАВА (санскр.) „Битие" или „състояние на битието"; свят, раждане, а също така и едно от имената на *Шива*.

БХАВАЧАКРА (санскр.) "Колело на битието"; в будиската митология безкрайността на прераждането (*сансара*). (А.)

БХАГА (санскр.) В индийската митология божество от класа на *адитите*; често бхага като епитет се отнася до други богове, особено към Савитара. Той е въплъщение на щастието, господар на богатството, разпределител на даровете. Благосклонен е към хората, поради което често го призовават в молитвите; той благославя жертвите. Участва в сватбените церемонии, дарява плодородие. (А.)

„БХАГАВАД ГИТА" (санскр.) „Божествена Песен"; част от „*Махабхарата*", великият епос на Индия. Тя съдържа диалог, в който *Кришна*, „Кочияшът", и *Арджуна*, негов *чела*, беседват

за висшата духовна философия. Този труд е изключително окултен, *езотеричен*.

БХАГАВАТ (санскр.) Титла на *Будда* и *Кришна*. „Властелин“.

БХАГАВАТ, БХАГАВАН Първоначалното значение е „щастлив“, „благословен“, след това – „свещен“, „божествен“, „бог“, „господ“, в индуската митология име-епитет на висшите божества. Явно това име е получило разпространение преди всичко сред кръговете на привържениците на *Нараяна*, *Васудева* и други божества, по-късно слели се с образите на *Вишну* и *Кришна*. *Адептите* на тези божества наричали себе си „бхагавати“, което може да се преведе като „божии хора“, „привърженици на господа“. В „*Бхагавад-Гита*“ е постоянен епитет на Вишну-Кришна. Обаче Бхагават като име-епитет може да се прилага и към други индуски богове, към различни *аватари* на Вишну и т.н. (А.)

БХАГАТИ (санскр.) Индусите ги наричат също Сокха и Сивнат; този, който изгонва зли *духове*. (*Екзорцизъм*.)

БХАДРА ВИХАРА (санскр.) „Манастир на мъдреците или *бодхисатвите*“. *Вихара* или *Матхам* в Канякубджа.

БХАДРА КАЛПА (санскр.) „Калпа на Мъдреците“; сегашният период е Бхадра *Калпа* и според *екзотеричното* учение продължава 236 милиона години. Той е „наречен така, защото докато трае, ще се появят 1 000 *Будди* или мъдреци“ („Chinese Sanskrit Dict.“). „Четирима Будди вече са се появили“ – добавя тази книга; но тъй като от 236 милиона са изминали повече от 151 милиона години, това изглежда е доста неравномерно разпределение на Буддите. По подобен начин екзотеричните или народните религии объркват всичко. Езотеричната философия учи, че всяка коренна раса (*раси*) има своя главен Будда или Реформатор, който се появява също така в седемте подраси като *бодхисатва*. *Гаутама Шакямуни* е бил четвърти и също така пети Будда; пети, защото ние сме пета коренна раса, а четвърти – като главен Будда в четвъртия кръг. Бхадра Калпа, или „период на устойчивост“, е наименованието на нашия сегашен кръг; езотерично неговата продължителност се отнася, разбира се, само към нашия глобус (Д); по този начин „1 000“ Будди в действителност са ограничени само с общия брой 49.

БХАКТИ (санскр.) „Почитане“, „преданост“, „любов“; предана любов между човека и бога. Разпространението на бхакти като

философско-религиозно учение в Индия през средновековието до голяма степен е демократизирало обществените отношения. (За разлика от него, *джнана-йога* е достъпна само за определен кръг образовани интелектуалци, познавачи на свещените текстове.) Учението признава равенството на всички хора, независимо от произхода им. На равнището на космическото битие, пред бога всички хора са равни – лишени от социални, физически, психически, интелектуални и пр. белези. В тази любов е свободата. За бхакти не са нужни никакви ограничения на закона, никакви условности, тъй като самата тя е висшият закон на миропроявлението, не са нужни никакви *шастри*. (А.)

БХАКТИ-ЙОГА „*Йога* чрез любов"; метод за практикуване на йога (наред с *джнана-йога, хатха-йога, раджа-йога* и *карма-йога*). Бхакти-йога е достъпна за всички. Изисква се само емоционално посвещаване за постигане на вътрешна концентрация върху желания обект – *параматман*, който се изразява в човешки измерения. Признава равенството на всички хора. Единственият ценностен критерий е наличието или отсъствието на любовна емоция към бога. (А.)

БХАО (санскр.) Церемония на гадаене у коларианските племена на Централна Индия.

БХАРАТА (др.инд.) В индуската митология и епическата литература: 1. Родоначалник на племето на бхаратите, многократно споменаван в „*Риг Веда*". 2. Съгласно легендата, изложена във „Вишну Пурана" и „Бхагавата Пурана" – древен цар, отказал се от трона заради живота на благочестив отшелник. 3. В „Падма Пурана" и „*Махабхарата*" – цар на Лунната династия (*Чандраванша*), прославил се като „Властелин на света" (*чакравартин*). С него е свързан царският род на бхаратите, към който принадлежали *героите* на „Махабхарата" кауравите (*Кауравия*) и *пандавите*. В чест на бхаратите Индия още в древността се наричала „Бхарата варша" („страна на бхаратите") и в днешно време официалното име на Индия на езика хинди е „Бхарат". 4. В „*Рамаяна*" – доведен брат на *Рама*. (А.)

БХАРАТА ВАРША (санскр.) Страната Бхарата, древното име на Индия.

БХАРАТИ (др.инд.) В древноиндийската митология – богиня, влизаща в триадата заедно със *Сарасвати* и *Ила* (Ида). Бхарати е богиня на речта и песнопението. (А.)

БХАРГАВИ (санскр.) Древна раса в Индия; от името на *Бхригу Риши*.

БХАСКАРА (санскр.) Едно от имената на *Суря*, Слънцето, означаващо „даващ живот“ и „творящ светлина“.

БХАШЯ (санскр.) „Коментар“.

БХИКШУ (санскр.) На пали – Бикху. Име, дадено на първия последовател на *Шакямуни Будда*. Буквално – „мизерстващ ученик“, „Sanskrit-Chinese Dictionary“ правилно разяснява този термин, като подразделя бхикшу на два класа *шрамани*, а именно: „*езотерически* – мизерстващи, управляващи своята природа с помощта на закона (религиозния), и *екзотерически* – мизерстващи, управляващи своята природа чрез *пост*“; и добавя по-малко правилно: „Всеки истински бхикшу трябва да твори чудеса“.

БХРАНТИДАРШАНАТАХ (санскр.) „Погрешно разбиране или възприемане“; нещо, което се постига по лъжливата външност като маявична, илюзорна форма. (*Мая.*)

БХРИГУ (санскр.) Един от великите ведийски *риши*. *Ману* го нарича „Син“ и му поверява своите „Закони“. Той е един от Седемте *Праджапати*, или прародители на човечеството, което е равнозначно на отъждествяването му с един от творящите богове, които *Пураните* поместват в *Крита юга*, или първата епоха, епохата на чистота. Доктор *Уесткот* ни напомня, че покойният и твърде ерудиран доктор Кинили (пишещ тази дума Brighoo) направил от този Муни (светец) четвърти от дванайсетте „божествени вестоносци“ в света, като добавя, че той се появил в Тибет 4800 г. пр. Хр. и че неговата религия се разпространила чак до Британия, където последователите му издигнали мегалитния храм Стоунхендж. Това, разбира се, е хипотеза, основана само на личните предположения на д-р Кинили.

БХУВАЛОКА (санскр.) Един от 14-те свята. (*Лока.*)

БХУВАНА (санскр.) Име на *Рудра* или *Шива*, един от индийската *Тримурти* (*Троица, три лика*).

БХУМИ (санскр.) Земята, наричана също *Притхиви*.

БХУРАНЮ (санскр.) „Бързоходен“ или бърз. Употребява се за мятащо оръжие – тъждествен с гръцкия Фороней.

БХУР-БХУВА (санскр.) Мистично заклинание, като *Ом*, *Бхур*,

Бхува, Свар, означаващо „Ом, земя, небе, небеса“. Това е *екзотеричното* разяснение.

БХУРЛОКА (санскр.) Една от 14-те локи (*лока*) или свята в индуския пантеизъм; нашата Земя.

БХУТА (санскр.) 1. Ставане, съществуване; 2. Стихийна елементарна сила или *дух*; 3. Съществуващо, *елементал*; петте бхута: петте първоелемента на основните стихийни състояния на света – *Акаша*, *Ваю*, *Агни* или *Теджас*, *Апас* или Джала, *Притхиви*. (А.)

БХУТА-ВИДЯ (санскр.) Изкуството за изгонване, лечение и изцеряване на демонично *обсебване*. „Знание за *демоните*“ или „*духовете*“. (*Екзорцизъм*.)

БХУТАДИ (санскр.) Елементарни *субстанции*, началната и зародишна същност на елементите.

БХУТА-САРГА (санскр.) Елементарното или началното Творение, когато материята била няколко степени по-малко материална от сега.

БХУТЕША (санскр.) Или Бхутешвара; „Властелин на съществата или съществуващите животи“. Име, отнасящо се до *Вишну*, *Брама* и *Кришна*.

БХУТИ (санскр.) *Духове*, фантоми. Да се наричат „*демони*“, както това правят изтоковедите, е неправилно. Тъй като, ако от една страна, в народното въображение бхута е „зъл дух, появяващ се на гробищата, скриващ се в дърветата, съживяващ телата на мъртвите, лъжещ и изяждащ хората“, то в Индия, Тибет и Китай под бхути разбират също така и „еретиците“, които посипват телата си с пепел, или шиваиските аскети (*Шива* в Индия се смята за цар на бхутите).

БЬОМЕ, *Якоб* Велик мистичен философ, един от най-изтъкнатите *теософи* на средновековието. Той се родил около 1575 г. в Алтзайденбург, на около две мили от Гьорлиц (Силезия) и умрял през 1624 г. на около 50-годишна възраст. В детството си бил обикновено пастирче, а след като се научил да чете и пише в селското училище, станал помощник-майстор на беден обущар в Гьорлиц. Бил роден ясновидец с необикновена сила. Без да е образован или запознат с науката, пишел трудове, които, както сега е доказано, са пълни с научни истини; но самият той казвал, че това, за което е пишел, „виждал като че ли във Великата Дълбина на Вечното“. Той притежавал „пълна пред-

става за вселената като че в състояние на *хаос*", която заедно с това „от време на време" се разкривала в младо растение. Той бил съвършен роден мистик и несъмнено от много рядък вид, една от тези фини натури, чиято материална обвивка по никакъв начин не пречи на прякото взаимодействие между умственото и духовното Аз. Именно това Аз Якоб Бьоме, подобно на толкова много други необучени мистици, погрешно приел за Бог; „Човек трябва да съзнава – пише той – че неговите знания не са собствени, а са от Бога, който проявява идеите на Мъдростта в *душата* на човека в такава степен, в каквато Той пожелае". Ако този велик теософ беше изучавал източния *окултизъм*, би се изказал по друг начин. Тогава той щеше да знае, че „богът", който е говорил чрез неговия беден, невъзпитан и нетрениран мозък, е бил неговото собствено божествено Аз, всезнаещото Божество вътре в него и че това Божество давало не в „степента, която то пожелае", а според способностите на смъртното и временно жилище, което То изпълва.

БЯЛА ГЛАВА На ивр. *Реша Авура* (Хивра), епитет на висшия от *сефиротите*, чийто череп „отделя роса, която призовава умрелите отново към живот".

БЯЛ КАМЪК Знак на *посвещението*, споменат в „Откровение" на св. *Иоан*. Върху него била гравирана думата награда и той бил символ на тази дума, която се давала на *неофита*, успешно преминал по време на своето посвещение всички изпитания в *Мистериите*. Това бил могъщият бял халцедон на средновековните *розенкройцери*, които го приели от *гностиците*. „На оногова, който побеждава, ще дам да яде от съкровената манна (окултното знание, което идва от небето като божествена *Мъдрост*) и ще му дам бяло камъче, и на камъчето написано ново име („тайното име" на вътрешния човек, или Аза на новия посветен), що никой не знае, освен оня, който го получава". („Откровение", II, 17.)

БЯЛ ОГЪН (каб.) Говорейки за „Великия Лик" и „Малкия Лик" (*ликове*), символи на *микрокосмоса* и *макрокосмоса*, *„Зохар"* съобщава за съкровения Бял Огън, излъчващ се от тях денем и нощем, и все пак – винаги невидим. Това отговаря на жизнената сила (зад границите на светоносния *ефир*) и електричеството на висши и низши планове. Но мистично „Белият Огън" е име, дадено на *Ейн-Соф*. В това се състои разликата

между арийската и семитската философия. *Окултистите* на първата говорят за Черния Огън, че е символ на непознатия и невъобразим *Брахма* и заявяват, че за „Черния Огън“ не е възможно въобще да се разсъждава. Но *кабалистите*, които благодарение на финото променяне на смисъла дори и на Ейн-Соф, дават някакъв вид косвена воля и атрибути като наричат своя „огън“ бял, по този начин принизяват *Абсолюта* в света на зависимостта и крайните неща.

БЯЛ ЦВЯТ Един от най-старите магически цветове; етимологично свързан (корен wiz) с *„маг“*, *„магия“* в групите на западните езици. Съответствия: в Египет – великолепие, съвършенство; при юдеите – безгрешност; при богомилите – отричане от светското, съвършенство; при китайците – скръб; в *алхимията* – сребро; в *астрологията* – *Луна*; при гърците – достъп до Елевзинските мистерии (*Елевзинии*); при *„свободните зидари“* – най-високата степен на *посвещението*. (*Цветове*.) (А.)

В

ВААЛ (халд., ивр.) Ваал или Адон (*Адонай*) бил *фаличен* бог. „Кой ще възлезе на планината Господня, или кой ще застане на Неговото свято място.“ (Псалми, XXIII, 3). „Кръговият танц“ на цар Давид около ковчега бил танцът, предписан от амазонките в *Мистериите*, танцът на дъщерите Силомски („Кн. на Съдиите“, XXI, 21 и следващите), а също така подскоците на *пророците* на Ваал („Трета Царства“, XVIII, 26). Наричали го Ваал-Цефон или бог на криптата („Изход“) и *Сет* или стълб (фалос), тъй като той бил същото, което *Амон* или Ваал Хамон на Египет, наречен „скрит бог“. *Тифон*, именуван Сет, бивш велик бог на Египет в периода на ранните династии, е аспект на Ваал или Амон, също както на *Шива*, *Йехова* и други богове. Ваал, в определен смисъл, е все-унищожаващото Слънце, огненият *Молох*.

ВАВИЛОНСКА КУЛА и смесване на езиците Две предания за древен Вавилон (обединени в каноничния текст на *Библията* в общ разказ): 1. За построяването на града и смесването на езиците, и 2. За издигането на кулата и разпръсването на хората. Тези предания се приравняват към „началото на историята“ (след потопа) и обясняват чрез враждебната намеса на бога причината за езиковото и териториалното разделяне. (А.)

ВАДЖРА (санскр.) „Диамантена тояга“ или скиптър. В индуските съчинения – скиптърът на *Индра*, сходен с мълниите на *Зевс*, с които това божество, бог на гърма, поразява своите врагове. Но в мистичния *буддизъм* това е магически скиптър на монасите-*посветени*, заклинатели на духове и *адепти* – символ за притежаване на *сиддхи* или свръхчовешки сили; по време на определени церемонии този скиптър се намирал в ръката на жреци и *теурзи*. Това също така било символ на властта на *Будда* над злите *духове* или *елементали*. Притежателят на такъв скиптър наричат *Ваджрапани*.

*В буддиската митология ваджра е символ на здравината и непреходността. Ваджра е атрибут на много *будди*, *бодхисатви* и *идами*, обикновено заедно със звънчето. Във *ваджраяна* символизира мъжкото начало, пътя, изкусните средства, състраданието, т.е. активност; звънчето символизира женското начало (*праджня*), плод, мъдрост, т.е. пасивност.*

ВАДЖРАДХАРА (санскр.) Върховен *Будда* у северните будисти.

*Символизира недвойственост и необусловената основа на просветлението. В традициите на много будиски школи (особено в Тибет) ваджрадхара се отъждествява с *ади-будда*. Изобразяват го (или сам, или заедно с праджня) седящ в традиционната поза на будда, ръцете му са скръстени на гърдите (в дясната си ръка държи *ваджра*, в лявата – звънче). Смята се, че известни *йоги* могат да получат от ваджрадхара нови учения и методи.*

ВАДЖРАПАНИ (санскр.) Или *Манджушри*, *Дхиани-Бодхисатва* (като духовно отражение или син на *Дхиани-Буддите* на земята), роден непосредствено от субективната форма на съществуване; божество, на което невежите се покланят като на бог, а посветените – като на субективна Сила, чиято истинска природа е известна само на висшите *посветени* от школата *йогачаря*.

*„Ръка (държаща) *ваджра*". В *махаяна* се споменава рядко, но във *ваджраяна* го считат за равен на *Авалокитешвара* и *Манджушри*, един от основните *бодхисатви*. Изобразяват го обикновено в заплашителен вид, в дясната си вдигната ръка държи ваджра. Символизира силата. Приемат, че негова функция е да унищожава заблудите и глупостта.*

ВАДЖРАСАТВА (санскр.) Името на шестия *Дхиани-Будда* (които в народния северен будизъм са само пет) в школата *йогачаря* – последната изброява седем Дхиани-Будди и също толкова *бодхисатви* – „синове на разума" на първите. Поради това изтоковедите се отнасят към Ваджрасатва като към „измислен бодхисатва".

*„Диамантено същество", „същество (имащо същност) на *ваджра*". Обикновено се смята за първа *еманация* на *ади-будда*. Олицетворява всички дхиани-будди взети заедно, неговият *бял цвят* означава сливане на цветовете на всички дхиани-будди. Ваджрасатва символизира принципа на очистването. Изобразяват го седящ (или сам, или с праджня) в традиционната поза на буддите, като при това държащата ваджра дясна ръка се намира на равнището на сърцето, държащата звънче лява ръка – край бедрото.*

ВАДЖРАЧАРЯ (санскр.) Духовен ачаря (*гуру*, учител) на йогачариите (*йогачария*), „Върховен Учител на *Ваджра*".

ВАДЖРАЯНА (санскр.) (други наименования – мантраяна, тантраяна, сахаджаяна, буддистки тантризъм) Третото буддистко учение, възникнало от *махаяна* през VII в. под влиянието на *тантризма* и *шактизма*. Множество *будди* оживяват *космоса*, свързани с *шакти*, женска енергия, без която мъжкото познание е неосъществимо. Целта на ваджраяна е да се достигне просветление или да се придобие природа на будда по време на един човешки живот чрез магически практики – *мандала*, *мантра*, *янтра* и чрез *йога*; затова ваджраяна се нарича още *езотеричен Буддизъм*. (А.)

ВАЙБХАЧИКИ (санскр.) Последователи на „Вибхача Шастри", древна школа на материализма; философия, утвърждаваща, че никаква ментална представа не може да се образува по друг начин, освен с помощта на непосредствен контакт между ума (зрение, осезание, вкус и т.н.) и външните обекти. Вайбхачиките съществуват в Индия и до днес.

ВАЙВАСВАТА (санскр.) Име на седмия *Ману*, праотецът на расата след потопа, или на нашия пети човешки род. Предполагаем син на *Суря* (Слънцето), той, след като се спасил от потопа в ковчега (*ковчег на завета*), построен по заповед на *Вишну*, станал баща на Икшвака, основателят на слънчевата раса на царете (*суряванша*).

*С Вайвасвата е свързана древноиндийската легенда за потопа, сходна със съответните шумерски, семитски и гръцки митове. За пръв път тази легенда е изложена в „Шатапатха брахмана": веднъж, по време на ритуалното измиване, в ръцете на Ману попаднала малка рибка. Тя помолила Ману да я отгледа, като му обещала, че ще го спаси от бъдещия потоп. Когато *рибата* пораснала, Ману я пуснал в морето и построил по неин съвет кораб. Скоро след това започнал потопът; Ману завързал кораба към рога на доплувалата риба и тя го довела до самотно извисяваща се над водите северна планина. След известно време потопът започнал да се оттича, като отнасял със себе си всичко живо и Ману останал на земята сам. Той принесъл на боговете жертва и от нея се надигнала девойка – *Ила* (Ида). Ила станала негова жена, от която той имал потомство – създал човешкия род, наричан „род на Ману" (на санскрит „човек" е мануджа или манушя; букв. „роден от Ману"). В „*Махабхарата*" рибата, която спасила Ману, е *въплъщение* на *Брама*, а на

кораба заедно с Ману се намирали и седемте *риши*. Според „*Матся Пурана*" рибата е *аватар* на *Вишну* и тя спасява не само Ману, а множество живи същества и семена от различни растения.*

ВАЙДЖАЙАНТИ (санскр.) Магически накит на *Вишну*, имитиран от определени *посветени* сред храмовите *брамини*. Той е направен от пет скъпоценнни камъка, всеки от които символизира една от петте стихии на нашия Кръг, а именно: *перла*, *рубин*, *смарагд*, *сапфир* и *диамант* – *вода*, *огън*, *земя*, въздух (*Ваю*) и *ефир*, наричани „съвкупност на петте стихийни зачатъци", макар че вероятно думата „сили" би била по-правилна.

ВАЙДХАТРА (санскр.) Същото което е *Кумара*.

ВАЙДЮТА (санскр.) Електрически огън, същото, което е и *Павака*, един от трите огъня, които при деление образуват четирийсет и девет мистични огъня.

ВАЙКУНТХА (санскр.) Едно от имената на дванайсетте велики бога, оттук вайкунтхалока, обител на *Вишну*.

ВАЙКХАРИ ВАК (санскр.) Това, което се произнася; една от четирите форми на речта.

ВАЙРАДЖИ (санскр.) Според народното поверие – полубожествени същества, сенки на светците, неунищожими с огън, непроницаеми за вода; те обитават *таполока* с надеждата, че ще бъдат пренесени в *сатялока* – по-очистено състояние, съответстващо на *нирвана*. Този термин обозначава въздушните тела или астралните сенки на „аскетите, мизерстващите монаси, отшелниците и каещите се грешници, завършили своя курс по суров аскетизъм". Сега в езотеричната философия ги наричат *нирманакаи*, а таполока поместват на шестия план (отдолу), но в пряк контакт с менталния план. Към Вайраджите се обръщат като към първи богове, защото *манасапутрите* и *кумарите* са най-древните в теогонията; и се казва, че дори и боговете им се покланяли („*Матся Пурана*"), които *Брама* с „окото на *Йога* видял във вечните сфери и които са богове на боговете" („Ваю Пурана").

ВАЙРОЧАНА (санскр.) „Все-разясняващ"; мистичен символ или по-точно – родова персонификация на клас духовни същества, описани като *въплъщение* на самата *Мъдрост* (*бодхи*) и абсолютната чистота. Те обитават четвъртата група арупа дхату (безформения свят), или в буддакшетра, и са първа или

висша йерархия на петте ортодоксални *Дхиани-Будди*. По същия начин наричали и един *шраман* (*архат*) (Ейтел, „Sansk. Chin. Dict.“), роден в Кашмир, „който въвел *буддизма* в Кустан и се трудил в Тибет“ (през VII в. сл. Хр.). Той бил най-добрият преводач на полуезотеричния Канон на северния буддизъм и съвременник на великия *Самантабхадра*.

ВАЙСАКХА (санскр.) Прославена жена-аскет, родена в Шравасти, на име Судатта, „добродетелна жертвоприносителка“. Тя била майка-наставничка на една *вихара*, или манастир *упасика*, и е известна като основателка на вихара в чест на *Шакямуни Будда*. Смятат я за покровителка на всички будистки-аскетки.

ВАЙТАРАНИ (др.инд.) “Пренасяща“, „преправяща“; в индуската митология – река, протичаща в царството на бога на смъртта *Яма* или по други описания, разделяща света на живите от света на мъртвите. *Пураните* я описват като бурен зловонен поток, пълен с кръв, кости, коси и разни нечистотии. Къпането в реката е едно от мъченията за грешниците в царството на Яма. (А.)

ВАЙХАРА (санскр.) Название на един пещерен храм в близост до Раджагрихи, където Властелинът *Будда* обикновено се оттеглял за *медитация*.

ВАЙШВАНАРА “Имащ облика на вселенски мъж“; епитет на *Агни* в една от неговите разновидности, наречена Бхану – огънят, който се намира в стомаха и извършва „храносмилането“. Слят с *прана* и *апана*, той мели четири вида „храна“: храната, която се приема чрез дъвчене; храната, която се приема чрез пиене; храната, която се приема чрез близане; храната, която се смуче. (А.)

ВАЙШЕШИКА (санскр.) Една от шестте *даршани* или школи по философия, основана от Канада. Наричат я Атомична школа, тъй като учи, че вселената е съставена от атоми с преходен характер, безкраен брой души и определено количество материални принципи, чрез съотношението и взаимодействието на които стават периодични космични изменения, без каквато и да е насочваща Сила, като се изключи своеобразен механичен закон, присъщ на атомите; силно материалистична школа.

ВАЙШИ Третата от четирите основни варни. Това са търговците,

занаятчиите, земеделците. Характерни за вайшите се смятат качествата *раджас* и *тамас*. (*Варна*.) (А.)

ВАЙШНАВА (санскр.) Последовател на всяка секта, която признава и се покланя на *Вишну* като на единен и висш Бог. Поклонниците на *Шива* се наричат *шайви*.

ВАК (санскр.) Непълно би било да се определи Вак просто като „реч". Вак е мистично олицетворение на речта и женски *Логос*, бидейки единна с *Брама*, който я създал от едната половина на своето тяло, разделяйки го на две части; тя също така е единна с *Вирадж* (наричан „женски" Вирадж), който бил създаден в нея от Брама. В определен смисъл Вак е „речта", с чиято помощ на човека било преподадено знанието; в друг – „мистична, съкровена реч", която слиза при първите *риши* и влиза в тях, както „езиците на пламъка", според преданието, са „влезли в апостолите". Наричат я „женски творец", „майка на *Ведите*" и т.н. Езотерично тя е субективната Творяща Сила, която, еманирайки от Творящото Божество на субективната Вселена, нейна *мислеоснова*, става проявеният „свят на речта", т.е. конкретен израз на мислеосновата, оттук – „Словото" или Логоса. Вак е „мъжкият и женският" *Адам* в първа глава на „*Битие*" и затова мъдреците я наричат „Вак-Вирадж". („*Атхарва Веда*".) Тя също така е „небесната *Сарасвати*, дошла от небесата", „гласът, извлечен от немия Брама" („*Махабхарата*"); богиня на мъдростта и красноречието. Наричат я *Шатарупа*, богиня на стоте форми.

Вак е именителен падеж от Вач. В някои текстове се среща второто като име на богинята.

ВАКАН, вационда, вакан танка Възможен превод – „великата тайна"; в индианската митология на сиу – мистична животворна сила, присъща на предметите на живата и неживата природа. Терминът се употребява в значението „велик дух". (А.)

ВАКУУМ (лат.) *Езотерично* – символ на абсолютното Божество или Безграничното Пространство.

ВАЛААМ, Билеам (др.ивр.) В юдаизма чуждоземен *маг* и *пророк*. По библейския разказ („Числа", 22-24) Валак, цар на Моав, поканил Валаам, за да изрече ритуално-магически проклятия против народа на *Израил*, който току- що бил дошъл от Египет (и представлявал опасност за моавитяните). Бог (*Яхве – Йехова* и *Яхо*) обаче попречил да се произнесе това проклятие. В други

библейски текстове Валаам се представя като зъл маг, който се опитвал да съблазни израилтяните и в края на краищата бил убит от тях. („Иис. Нав.“, 13, 22, „Числа“ 31, 8, 16 и др.). Самото име Валаам се интерпретира в народната етимология като „без-народ“, „унищожител на народа“. Изобразява се като най-великият от седемте *пророци*, дадени на *езичниците*, но заради неговата порочност и зла воля духът на пророчеството му бил отнет, а заедно с това и от езичниците въобще. Той бил вдъхновител на всички врагове на Израил: в Египет посъветвал фараона да убива еврейските младенци от мъжки пол (талмудски трактат „Сота“, „Санхедрин“). Към края на живота си Валаам престанал да бъде пророк и се превърнал в инвалид и посредствен вълшебник. За ранното християнство Валаам е прообраз на лъжепророка и лъжеучителя, който поради гордост и корист морално извращава умовете на неопитните ученици. (А.)

ВАЛАБАЧАРЯ (санскр.) Име на мистик, който бил *чела* на Вишну Свами и основател на сектата на вайшнавите. Неговите последователи го наричат Госвами Махарадж; те притежават големи поземлени владения и многобройни мандири (храмове) в Бомбай. Изродили са се в безсрамна и безнравствена секта.

ВАЛАКХИЛИ (санскр.) В древноиндийската митология мъдри джуджета (техният брой като правило е 60 000); класифицирани са като една от групите на низшите същества и понякога били включвани в числото на *сиддхите*. В „*Риг Веда*“ се казва, че те са възникнали от косите на *Праджапати*. Почитат валакхилите заради тяхната чистота и добродетел; смята се, че ако им се подиграват, дори и боговете не остават ненаказани: „*Махабхарата*“ разказва, че оскърбени от *Индра*, те се отдали на суров аскетизъм, вследствие на което бил роден на бял свят врагът на Индра, царят на птиците *Гаруда*. (А.)

ВАЛИ (сканд.) Син на *Один*, който отмъщава за смъртта на *Балдур*, „възлюбеният“. Дете-отмъстител, което на еднодневна възраст отмъстил на Хьод за убийството на Балдур. След гибелта на света и боговете, Вали, заедно с други представители на „младото поколение“ на боговете, ще живее в обновения свят. (А.)

ВАЛКИРИИ (сканд.) Наричат ги „избиращи умрелите“. В народната поезия на скандинавците тези богини освещават падна-

лите *герои* с целувка и от бойното поле ги пренасят в покоите на блаженството и при боговете във *Валхала*.

ВАЛМИКИ (санскр.) „Мравчен“; легендарен автор на древноиндийската епическа поема „*Рамаяна*“. В индийската традиция се нарича „първият поет“ (адикави) и на него се приписва изобретяването на епичния стихотворен размер – шлока. Според една от легендите, в младостта си той бил разбойник, но изкупил стореното от него зло със суров аскетизъм – дълги години стоял неподвижно на едно място, докато не бил покрит от краката до главата с мравки (оттук е и неговото име). (А.)

ВАЛПУРГИЕВА НОЩ В германската средновековна митология нощта на 30 април срещу 1 май (ден на св. Валпургий, оттук идва и названието) е време на ежегодно сборище на вещици (*шабаш на вещици*), които се стичали върху метли и вили на планината Брокен и се събирали около *сатаната* с всякакви други зли сили. Те се опитвали да попречат на благополучното протичане на пролетта, пращали болести на хора и животни и пр. В селата в навечерието на Валпургиевата нощ се извършвала магическа церемония по прогонването на *вещици*: разпалвали се огньове (на които понякога изгаряли чучела на вещици), хората обикаляли домовете с факли, звънели църковните камбани и т.н. Смятало се, че тревите по това време придобиват вълшебна сила. (А.)

ВАЛТАСАР, Балтазар В юдаизма и християнството: 1. Последният вавилонски цар. Според преданието, отразено както в *Библията*, така и от гръцките автори (Херодот, Ксенофонт), в нощта на превземането на Вавилон персите устроили пир („валтасаров пир“). Пиели от скъпоценни съдове, плячкосани от ерусалимския храм, прославяли вавилонските богове, и в разгара на пира тайнствена ръка начертала на стената неразбираеми думи. Вавилонските мъдреци не успели да ги разчетат и разтълкуват. Само повиканият по съвета на царицата юдейски мъдрец Даниил прочел надписа, който гласял: „М`НЕ, М`НЕ, Т`КЕЛ, У ФАРСИН“, обяснил значението на тези думи и ги разтълкувал, като предсказал гибелта на Вавилон и разделянето на царството между персите и мидяните. 2. Вавилонското име, дадено на Даниил по време на вавилонския плен. 3. Името на един от трите *влъхви*. (А.)

ВАЛХАЛА (сканд.) Разновидност на рая (*девакхан*) за падналите

воини, наричана от древните скандинавци „зала на благословените *герои*“; тя има петстотин врати.

*Дворецът на *Один* – най-големият и красивият в *Асгард* – има петстотин и четирийсет просторни зали, в които живеят храбрите воини, паднали в битка с враговете. Всеки ден те колят огромния глиган Сехримнир, от чието месо приготвят вкусни ястия. А на всяко следващо утро глиганът отново оживява – такъв какъвто е бил вчера. Воините пият вкусното и силно като стара медовина мляко на козата Хейдрун, която пасе листата и младите клонки от върха на ясена *Игдрасил*.*

ВАМАНА (санскр.) Пети *аватар* на *Вишну*, оттук е и името на *гнома*, чиято форма приел този бог.

ВАМПИР Смучещ кръв нощен призрак, познат още в митологията на индийците, вавилонците и гърците, но особено разпространен във вярванията на балканските народи. Най-често става дума за обсебено (*обсебване*) от *демони* тяло на покойник. Нощното бдение около тялото и обредите по погребението трябва да прогонят злите *духове*. (А.)

ВАНАПРАСТХА "Горско отшелничество“; третият период (*ашрам*), когато *йогинът* се оттегля в горска обител и там, очиствайки душата си от светските страсти, се отдава на размисъл за смисъла и значението на обредите и на покаянието. (А.)

ВАНИ (сканд.) Много древна раса на богове, на която се покланяли древните скандинавци открай време, а след тях и тевтонските племена.

*На запад от *Асгард* се намирало Ванхейм, царството на могъщите и добри духове – ваните. Ваните никога на никого не причинявали зло. Рядко излизали извън пределите на своята страна и не им се случвало често да се срещат с хората и великаните. Дълго време ваните и асите живели в мир, но когато златният век свършил, *асите* с все по-голяма завист гледали огромните богатства на съседите си; решили да ги вземат със сила. *Один* повел боговете към Ванхейм, добрите *духове* излезли насреща им да се защищават. Один метнал своето неотразимо копие и така извършил първото в света убийство заради *злато*.*

ВАРА (мазд.) Термин, употребяван във „*Вендидад*“, където *Ахура Мазда* заповядва на *Йима* да построи Вара. Това означава и обвивка или проводник (*вахана*), *ковчег* (*аргха*), и в същото

време Човек (стих 30). Вара е проводник на одушевяващите ни Аз; т.е. човешкото тяло, в която *душата* се обозначава с израза „прозорец, самоосветяващ се отвътре“.

ВАРА (сканд.) Една от прислужничките на северната *Фриг*; „мъдрата Вара“, която следи за желанията на всяко човешко сърце и отмъщава за всяко вероломство.

ВАРАХА (санскр.) Глиган – *аватар* на *Вишну*; трети по ред.

ВАРНА (санскр.) Каста; буквално – „цвят“. Четирите основни *касти*, посочени от *Ману* – *брамини*, *кшатрии*, *вайши* и *шудри* – се наричат чатурварна.

*Една от най-известните версии на сюжета за митологичната трансформация на божествен персонаж или на първочовека в социалната структура се съдържа в „Законите на Ману“, където варновата структура на обществото получава кодификация: „А за процъфтяването на световете той (*Брама*) създал от своите уста, ръце, бедра и ходила брамини, кшатрии, вайши и шудри“; „а за да запази цялата тази вселена, той, пресветлият, определи специални занимания за родените от устата, ръцете, бедрата и стъпалата. Обучението, изучаването (на *Ведите*), жертвоприношението за себе си и за другите, раздаването и получаването (на милостиня) той определи за брамините. Охраната на поданиците, раздаването (на милостиня), жертвоприношението, изучаването (на ведите) и непривързаността към светските утехи той посочи за кшатриите. Пасането на добитъка, а също и раздаването (на милостиня), жертвоприношението, изучаването (на ведите), търговията, лихварството и земеделието – за вайшите. И само едно занятие определи той за шудрите – да служат на тези варни със смирение“. Варната се предава по наследство (по майчина линия). Преминаването от една варна към друга се регламентира от *дхарма* и *карма*, чието взаимодействие определя индивидуалното битие. Смесените бракове се смятат за неправомерни.*

ВАРУНА (санскр.) Бог на водата или морски бог, но напълно различаващ се от Нептун, тъй като при това най-старо от ведийските божества *Водата* означава „Води на Пространството“ или все-обхващащо небе, *Акаша* – в определен смисъл. Варуна или Уаруна (фонетично) несъмнено е прототип на гръцкия *Уран*. Както казва Мюир: „На Варуна се приписват най-благородните космични функции. Притежавайки неограничено знание...

той поддържа небето и земята, той обитава всички светове като суверенен властелин. Той накарал златното... слънце да засияе на небосвода. Вятърът, бушуващ в атмосферата, е негово дихание. ... Благодарение на действието на неговите закони, луната се движи в сияние и звездите... тайнствено изчезват при дневна светлина. Той познава полета на птиците в небето, пътищата на корабите в океана, посоката на далеч отвяващия вятър и съзерцава всичко, което е било или ще бъде направено. ... Той е свидетел на правдивостта и лъжата на хората. Той наставлява риши *Васища* в *мистериите*; но неговите тайни и тайните на *Митра* не са предназначени да бъдат разкривани пред глупците". „...Качествата и функциите, приписвани на Варуна, придават на неговия характер нравствено величие и святост, далеч надминаващи всичко, приписвано на което и да е друго ведийско божество."

ВАРША (санскр.) „Област", „равнина"; всяка открита местност, разположена между големи планински вериги.

ВАСИЛИД (СИСТЕМА) Наречена на името на Василид, основател на една от най-философските гностични секти (*гнозис*). *Климент Александрийски* говори за Василид Гностик като за „философ, посветил се на съзерцание на божественото". Независимо от заявлението си, че е получил всички свои доктрини от апостол Матея и от Петър чрез Глаук, Ириней го хулел, Тертулиан свирепствал и отците на църквата не намирали подходящи думи да ругаят „еретика". И все пак, според съобщението на самия св. *Иероним*, който с негодувание описва това, което прочел в единственото истинско еврейско копие на Евангелието от Матея („Разбулената Изида", т. II.), намерено от него при *назареите*, това заявление на Василид става повече от правдоподобно, и ако то беше прието, би разрешило голям и объркан проблем. Неговите 24 тома „Разяснения на Евангелията" били – както разказва Евсевий – изгорени. Няма нужда да се напомня, че тези евангелия не са били нашите сегашни Евангелия. Така понякога се унищожавала истината.

ВАСИЩА (санскр.) Един от първоначалните седем велики *риши* и прославен ведийски мъдрец.

*В индуската традиция Васища представлява идеал за *брамин*: той и неговите потомци, съставляващи могъщия род на васи-

щите, се смятали за домашни жреци (пурохити) на царете на Слънчевата династия (*суряванша*).*

ВАСУ (санскр.) Осем зли божества, съпровождащи *Индра*. Персонифицирани космични феномени, както показват техните имена.

ВАСУДЕВА (санскр.) Бащата на *Кришна*. Той принадлежал към клона на Ядава от *Сомаванши*, или лунната раса.

ВАСУКИ (санскр.) Цар на змейовете-мъдреци, особен вид митични същества, които живеят в подземното царство. (*Наги*.) (А.)

ВАХАНА (санскр.) Проводник, носител на нещо нематериално и безформено. Поради това всички богове и богини се изобразяват като ползващи вахани, за да се проявят, като при това тези носители винаги са символични. Така например *Вишну* по време на *пралая* има *Ананта*, „безкрайното" (Пространство), символизирано със змея *Шеша*, а по време на *манвантарите* – *Гаруда*, гигантският полуорел, получовек, символ на големия цикъл; *Брахма* се появява като *Брама*, спускайки се в плановете на проявеност на Калахамса, „лебедът във времето, или крайната вечност"; *Шива* се появява като бик *Нанди*; *Озирис* – като свещеният бик *Апис*; *Индра* пътешества на слон; *Картикея* – на паун; *Камадева* – на *Макара*, понякога на папагал; *Агни*, всемирният (а също така слънчевият) бог на *Огъня*, който, както и всичките те, е „Огън пояждащ", се проявява като овен или агънце, *Аджа*, „неродения т"; *Варуна* – като *риба* и т.н., докато проводник на Човека е неговото тяло.

ВАШИТА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: силата на изключително подчинение на произнесеното или написаното слово. Контрол над обекта в неговото естество, осъществяван по такъв начин, че той (обектът) става покорен към изреченото слово, възприемчив към изказаната или внушена мисъл, към внушеното действие. (А.)

ВАЮ (санскр.) „Въздух"; бог и властелин на въздуха; едно от петте състояния на материята, а именно газообразното. Една от петте стихии, наричана като вятър, Вата. Във „Вишну Пурана" Ваю е цар на *гандхарвите*. В „*Рамаяна*" той е баща на *Хануман*. Троицата мистични богове в *Космоса*, тясно свързани един с друг, са по същество: „*Агни* (*огън*), чието място е на земята; *Ваю* (въздух, или една от формите на *Индра*), чието място е

във въздуха; и *Суря* (Слънцето), чието място е във въздуха" („Нирукта"). В *езотеричното* тълкуване тези три космични *принципа* съответстват на трите човешки принципа – *кама*, кама манас и *манас*, слънце на разума.

ВАЮ (авест.) В иранската митология божество на вятъра (срвн. санскр. Ваю). Той има два ипостаса: добър и лош. Ваю е свирепо божество, посредник между небето и земята, доброто и злото. При много ирански племена той бил покровител на военното съсловие; „*Авеста*" го обрисува като могъщ войн. Ваю се рее високо в небесата и е в специална връзка с течението на времето. Той е по-висш от всички сътворени същества. (А.)

ВЕ (сканд.) Един от трите бога – *Один*, *Вили* и Ве – които убиват великана *Имир* (хаотичната сила) и от неговото тяло, предвечната *субстанция*, създават света.

ВЕДА-ВИЯСА (санскр.) Съставител *на Ведите*.

ВЕДАНА (санскр.) Втората от петте *скандхи* (възприятия, чувства). Шеста *нидана*.

ВЕДАНГА (санскр.) "Клон (част) от *Ведите*". Всяка от шестте спомагателни науки на Ведите: песнопение, ритуал, граматика, етимологическо тълкуване, просодия (наука за произнасянето на дълги и кратки ударени и неударени срички в стиха), астрология. (А.)

ВЕДАНТА (санскр.) Мистична философска система, създадена от усилията на много поколения мъдреци да изтълкуват съкровения смисъл на *Упанишадите*. В шаддаршаните (шест школи или системи от доказателства) тя се нарича *Утара Миманса* и се приписва на Вияса, съставителят *на Ведите*, който по този начин се смята за основател на веданта. Ортодоксалните индуси наричат веданта – този термин буквално означава „завършек на цялото (ведийско) знание" – Брахмаджнана или чисто духовно знание на *Брама*. Дори да приемем последните датирания, давани на различни санскритски школи и трактати от нашите изтоковеди, веданта трябва да е на 3300 години, така както Вияса, според твърдението, живял 1400 г. пр. Хр. Ако, както Елфинстън казва в своята „History of India", *Брахманите* са по същество „*Талмуда*" на индусите, а *Ведите* – Мойсеевите книги, то веданта може правилно да се нарече *кабала* на Индия. Но колко тя е неизмеримо по-величествена! Понякога *Шанкарачаря* – който бил популяризатор на системата на ве-

данта и основател на философията *адвайта* – наричат създател на съвременните школи на веданта.

*"Завършек или кулминация на Ведите." Философска система, опираща се на монистичната концепция за вселената, основана на Упанишадите и обучаваща на най-висше знание – знанието за *Абсолюта*, която се смята (понякога под името Утара Миманса) за една от шестте *даршани*, като за единствена първична реалност във Веданта се признава *Атманът*.*

„ВЕДИ" (санскр.) „*Откровение*"; свещените писания на индусите – от корена вид, „зная" или „божествено знание". Те по същество са най-древните, както и най-свещените от всички санскритски трудове. Ведите (за чиято древност и епоха дори двама изтоковеди не могат да стигнат до еднакво мнение), както казват самите индуси, отначало били преподавани устно в течение на хилядолетия и след това били събрани на бреговете на езерото *Манас-Саровар* (фонетично – Мансаровара) от другата страна на Хималаите, в Тибет. Кога станало това? Докато техните религиозни учители, например Свами Даянанда Сарасвати, изчисляват древността им на много десетки векове, нашите съвременни изтоковеди смятат, че времето, когато те са се появили в сегашната си форма не е повече от 1000 и 2000 г. пр. Хр. Все пак, в тяхната завършена форма, както били съставени от Веда-Вияса, самите брамини единодушно ги отнасят към 3100 г. пр. Хр., към времето, когато е живял Вияса. Поради това възрастта на Ведите не е по-малка от посочената. Но тяхната древност достатъчно е доказана от факта, че те са написани на толкова стара система на *санскрит*, така различаваща се от сегашната, че не съществува друг труд в литературата, написан на нея. Само най-учените от *брамините-пандити* могат да четат Ведите в оригинал. Твърди се, че Колбрук стигнал до датата 1400 г. пр. Хр., която напълно се потвърждава от открития от него откъс, основан на астрономични данни. Но ако, както единодушно се изтъква от всички изтоковеди, а също така от индуските пандити: а) Ведите не представляват цялостен труд и дори нито една от отделните Веди, а всяка Веда и почти всеки химн и раздел в нея е написан от различни автори; и б) те са написани (или като *шрути*, „откровение", или по друг начин) в различни периоди на етнологичната еволюция на индо-арийската раса, то какво

доказва откритието на мистър Колбрук? Само това, че Ведите били окончателно обработени и съставени четиринайсет столетия пр. н. е; но към тяхната древност това няма никакво отношение. Точно обратното, така в противовес на откъса на Колбрук се появи научна статия, написана от Кришна Шастри Годболе (Бомбай) на основата на чисто астрономични данни, която също така пълно и по същото свидетелство доказва, че Ведите е трябвало да са били преподавани поне преди 25 000 години. („Theosophist", т.II, с. 238 и по-нататък, август, 1881 г.) И дори да не се потвърждава това заявление, то поне не противоречи на онова, което казва проф. Коуел в Приложение VII към „History of India" на Елфинстън: „Съществува разлика във възрастта на различните химни, които са обединени в днешната им форма като Санхита на „*Риг Веда*"... Те представляват дълбок интерес като история на човешкия разум, тъй като принадлежат към много по-древен период, отколкото са поемите на Омир и Хезиод." Всички ведийски писания се делят на два големи раздела: *екзотеричен* и *езотеричен*; първият се нарича Карма-Канда, „раздел на работата или деянията", вторият – Джнана-Канда, „раздел на (божественото) знание", като при това *Упанишадите* се отнасят към последната категория. И двата раздела се смятат за Шрути, или откровение. Всеки химн на „*Риг Веда*" започва с името на този *Пророк* или *Риши*, комуто той е бил разкрит. Така на основата на самите тези имена, като *Васища*, *Вишвамитра*, *Нарада* и др., които принадлежат на хора, родени в различни *манвантари* и дори епохи, става очевидно, че столетия, а може би и хилядолетия, е трябвало да изминат между времената на тяхното съставяне.

*Ведите се състоят от четири сборника: *Риг Веда*, *Яджур Веда*, *Сама Веда* и *Атхарва Веда*, всяка от които се дели на две части – *Мантра* и *Брахмана*.*

ВЕДИЗЪМ Най-старата форма на *индуизма*, чиято основа се съдържа в Риг Ведите. Характерното е ясно изразен политеизъм: на върха са *Индра* (царят на боговете), *Варуна* (бог на небето) и *Митра* (бог на дневното небе). Като богове следват персонифицирани природни явления като Слънце, *Луна*, утринна зора, вятър, *огън* и др. Най-долният пласт образуват *демоните*, *героите* и обожествени животни. Съществувало е сложно жертвоприношение, ръководено от *брамините*. (А.)

ВЕДХАС (синг.) Име на диво племе, обитаващо горите на Цейлон. Много е трудно да бъде намерено.

ВЕЗНИ Митологичен символ на божественото правосъдие (особено задгробното). В египетската митология везните са задължителен атрибут на съда на *Озирис*, по време на който (съгласно египетската „*Книга на Мъртвите*“) *Анубис* по заповед на *Тот* претегля сърцето на умрелия човек: на едната чаша се поставя съденото сърце (*душата*), на другата – статуйка или щраусово перо – символ на богинята *Маат*. Сходни представи съществували в старозаветната и в християнската традиция. Претеглянето, определящо нравствените достойнства на умрелия, е известно в древна Индия: по време на ордалиите (божият съд) на едното блюдо се поставял обвинявания, а на другото – земята, като при това към везните се обръщали с ритуално призоваване, в което се твърдяло, че те стоят по-високо от боговете, *демоните* и смъртните по способностите си да отличават добрите от лошите дела. На своите златни везни *Зевс* определя (Омир) участта на съперничещите си хора или войски; сходна функция имат и везните на богинята на правосъдието Темида. (А.)

ВЕЛЗЕВУЛ, Веелзевул Демонично същество в християнството. В Евангелията се разказва, че фарисеите и книжовниците наричали Иисус Христос „Велзевул“ или твърдели, че той прогонва *бесовете* чрез силата на Велзевул, „князът на бесовете“. (А.)

ВЕЛИАЛ, Велиар (ивр.) В юдаизма и християнството – демонично същество, дух на небитието, лъжата и разрушението. Във Стария завет това име (в синодалния превод на Библията най-често се предава описателно) се употребява наред с думи като „суета“, „нищо“ и „не-бог“, за обозначение на „чужди богове“, чувствани едновременно като нещо нереално и опасно, вредоносно именно със своята призрачност. Велиал може да причинява на хората беда и недъг и това го сближава със злите *духове* на езическите митологии; много по-важно е обаче, че той се проявява като съблазнител на човека, тласкащ го към престъпления, вербува го в редиците на „синовете на Велиал“. (А.)

ВЕЛИК ВЕК Имало е няколко „велики века“, споменавани от древните. В Индия той обхващал цялата махаманвантара,

„Векът на Брама“, всеки „Ден“ на който представлявал жизне-цикъл от веригата, т.е. обхващал период от седем Кръга (*кръгове и цикли*). („Езотеричен Буддизъм“, А. П. Синет.) Докато „Денят“ и „Нощта“ (*Ден на Брама*, *Нощ на Брама*) съставляват – като *манвантара* и *пралая* – 8 640 000 000 години, „векът“ продължава 311 040 000 000 000 години, след което пралая, или разтварянето на вселената, става световна. При египтяните и гърците „великият век“ се отнасял само към тропическата, или звездната година, чиято продължителност е 25 868 слънчеви години. За пълния век – векът на боговете – те нищо не казват, тъй като това представлявало тема, обсъждана и разгласявана само в *Мистериите* по време на церемониите на *посвещение*. „Великият век“ на халдейците се равнявал по числово значение на индуския.

ВЕЛИКОВСКИ, Имануел (1895-1979) Руски лекар, психоаналитик и историк, който в своята книга „Светове в сблъсък“ предлага тезата, че планетата *Венера* е възникнала едва в първата половина на второто хилядолетие пр. Хр. и е била така близо до Земята, че почти се е стигнал до сблъсък. Последствията от това космическо събитие са настъпилите природни катаклизми, които са предизвикали и преселването на евреите от Египет. (А.)

ВЕНА (санскр.) В индийската митология цар, син на *Агни* или *Ману*, или негов потомък. Ставайки цар, Вена заявил, че хората трябва да се откажат от жертвоприношенията и че той самият е господар на жертвоприношенията. След като не се вслушал в увещанията на мъдреците, те го убили с острието на трева. Тъй като Вена бил бездетен и страната била заплашена от нещастия, мъдреците чрез търкане на бедрото (или дясната ръка) на мъртвия цар породили неговия син Нишада. Когато *брамините* търкали дясната ръка на Вена възникнал другият му син – Притху. Версията е донякъде различна в „Падма-пурана“: Вена се освободил от греховете и се оттеглил в обител, като си наложил покаяние. *Вишну* му обещал самота. (А.)

„ВЕНДИДАД“ (пехл.) Първата книга (*наск*) в сборник от фрагменти *Зенд*, обикновено известен като „Зенд-Авеста“. „Вендидад“ е изкривяване на сложната дума „Видаево-датем“, означаваща „противодемоничен закон“, и е пълен с учения, как да се избегне греха и оскверняването с помощта на очистване,

нравствено и физическо – като при това всяко от тези учения е основано на окултни закони. Това е предимно окултен трактат, пълен със символизъм и често е със значение, напълно противоположно на изразеното в неговия мъртво-буквален текст. Както гласи преданието, „Вендидад“ е единствената от двайсетте и една наски (книги), избегнала аутодафе от ръцете на пияния Искандар, който е наречен от потомците Александър Велики – макар че определението се оправдава само по отношение на зверствата, пороците и жестокостта на този завоевател. Именно благодарение на вандализма на този грък, литературата и знанието са загубили множество безценни учения в наските, които той изгорил. Дори и „Вендидад“ е стигнал до нас само във фрагменти. Първите глави са много мистични и поради това в тълкуванията на европейските изтоковеди се наричат „митични“. В тях са представени два „твореца“ на „духо-материята“, или света на диференциацията – *Ахура Мазда* и *Ангра-Маню* (*Ариман*), а също така *Йима* (първият човек или олицетвореното човечество). Този труд е разделен на *фаргарди*, или глави, и известна част от тях са посветени на образуването на нашия глобус, или на земната еволюция. („*Зенд-Авеста*“.)

ВЕНЕРА В римската митология богиня на градините, нейното име се употребявало като синоним на плодовете. По някои предположения – първоначално персонификация на абстрактното понятие „милост на боговете“ (venia). Постепенно Венера, която била почитана в някои градове като Фрутис, е отъждествена с Афродита, ставайки не само богиня на красотата и любовта, но също така прародителка на потомците на Еней и покровителка на римляните. С разпространението на източните култове Венера започнала да се отъждествява с други богини – *Изида*, Астарта (*Астар*). В *астрологията* голяма роля играела планетата, наречена с нейното име, определена като „милостиво нощно светило, мъж или жена“. (А.)

ВЕНИАМИН (ивр.) “Син на дясната страна“, т.е. „щастлив“, „успял“ или „син на юга“, тъй като именно югът е бил за традиционното близкоизточно мислене „дясната“ страна. В библейския разказ един от дванайсетте сина на Иаков, родоначалник на едно от „колената Израилеви“. (*Израил*.) (А.)

ВЕРДАНДИ (сканд.) Вж. *Норни*, три сестри-богини, които предс-

тавляват Миналото, Сегашното и Бъдещето. Верданди е вечно съществуващото време.

ВЕСТА В римската митология богиня на свещения огън на градската община, и дома. *Жриците* на Веста – весталките – се набирали сред момичета на възраст 6-10 години. Те били длъжни да пазят девствеността си в течение на 30 години, а ако нарушат този обет, били погребвани живи. Впоследствие Веста била отъждествявана с неподвижно висящото в космоса и съдържащо огън земно кълбо, с *огъня* като най-чист елемент. (А.)

ВЕТАЛА (санскр.) *Елементал*, призрак, който посещава погребални места и съживява трупове.

ВЕТАЛА СИДДХИ (санскр.) Практика на *вещарство*; начин да се придобие власт над живите чрез *черна магия*, заклинания и церемонии, те се правят над тялото на умрял човек, по време на които трупът се осквернява.

ВЕЩАРСТВО Заклинание, изкуство да се прилага *черна магия*.

ВЕЩИЦА От англо-саксонското wicce, германското wissen, „зная“, и wikken, „пророкуване“. Вещиците отначало били наричани „мъдри жени“, до деня, когато църквата решила да следва закона на *Мойсей*, който предавал всяка „вещица“ или врачка на смърт.

*На български думата означава „вещ“, „знаещ“. За разлика от Централна и Западна Европа по българските земи по ред причини не е имало масово преследване на практикуващи *магия* под различни форми лица; нещо повече – познаването на билките, на начините на лечение на хора и животни, предсказването, баянето, освобождаването от *черна магия* и т.н. се е оценявало като дарба. Съвременният образ на вещицата е изграден след XV в. по време на процесите срещу магьосниците, чрез многобройната църковна литература, от митовете и народните вярвания. Могат да се посочат следните по-важни елементи: 1. Договор с *дявола*. Вещиците и вещарите сключват на вещарското сборище договор с дявола, подписан с кръв. Вещицата получава облаги, най-вече способности да удовлетворява своите страсти и амбиции, но само ако приеме господството на дявола. Договорът се подновява поне веднъж годишно. 2. Отдаване на дявола. Представен е като мъжко (*инкуб*) или жен-

ско (сукуб) същество в човешки или животински образ; актът битува в юдейската, келтската, германската и др. митологии. 3. Вещарско сборище (сабат, *шабаш на вещици*). Теолозите са приемали, че вещиците са организирани в секти, имали са свое сборно място, където са получавали от дявола след договора и отдаването познание за билки, отрови и др., както и дяволско мазило. 4. Летене във въздуха и преобразуване в животно. След като се намажат с дяволската смес, магьосниците летят през нощта към вещарското сборище, яхнали някакъв предмет; или изпадат в летаргичен сън, а душата им отлита. 5. Вещиците са в състояние да причиняват зло както чрез получените от дявола атрибути, така и чрез своите умения. Английската египтоложка Мъри проучва протоколите от съдебните процеси и открива, че в показанията, получени по време на мъчения, често се споменава за рогат бог, които съдиите са оприличили с дявола. Според нея става дума за култ, съществувал далеч преди християнската епоха.*

ВЕЩИЦИ преследване и процеси Още в 800 г. пр. Хр. магьосниците са били осъждани на 10 години затвор. Гражданските съдилища, издаващи смъртни присъди, са се позовавали на римското право, тъй като *вещарството* се е третирало като престъпление срещу държавата. Срещу движението на *албигойците* в Южна Франция и Северна Италия през XIII в. папа Инокентий III утвърждава процедурите на *инквизицията*, при които без обвинител специалните съдилища могат да извършват тайни разследвания. Постепенно в компетенциите на съдилищата се включва и преследването на всички форми на магьосничество и „служене на *дявола*". Така нареченият „лов на вещици" в Европа през XV-XVII в. породил цяла юриспруденция, насочена против тях. (Първи кодекс – „Чук срещу вещиците", 1487 г.) Магьосничеството, както и вярването в съществуването му, било обявявано за *ерес*, предателство към бога, особено престъпление, изискващо прилагането на мъчения и смъртно наказание. Съществуват два възгледа за целите на преследването срещу вещиците (между които са били и жени, лекуващи с билки, предотвратяващи или прекъсващи бременност и лечителки): поддръжниците на първия твърдят, че църквата и гражданската власт са били заинтересовани от изтребването на вещиците, тъй като епидемиите са опустоша-

вали цели райони; заедно с това църквата е искала да поеме здравното обслужване на населението като важно средство за контрол и влияние. Поддръжниците на втория възглед смятат, че е имало не недостиг, а изобилие на работна ръка – Централна Европа е била свръхнаселена, а знанията за предотвратяване и прекъсаване на бремеността са били общодостъпни. И двете версии основно са демографски и едва ли отразяват идейните подбуди на католицизма, който отдавна се е превърнал в държавна религия. Броят на екзекутираните се оценява между 100 000 и 3 000 000 души. След 1580 г. съдилищата все по-активно са привличали деца: в началото на XVII в. в повечето от провежданите процеси, като обвинители и като жертви, са доминирали деца. (А.)

ВИБРАЦИИ вълни, трептения Влиянието на вибрациите върху материята и върху човешкото тяло се изучава от наука, наречена „циматика" (гр.), „ферментация". В XVIII в. ученият Хладни открива, че тоновете произвеждат релефи върху пясък, поставен на тънък метален лист. В *окултизма* съществува възглед, според който целият свят от изявени форми е резултат на хармонични вибрации, които определят и структурата на целия космос, т.нар. *хармония на сферите*. В медицината вибрациите се използват при лечение на костната система. Също така и терапията чрез благородни камъни и цветове използва вибрациите, тъй като цветовете, от гледна точка на физиката, са електромагнитни трептения. (*Скъпоценни камъни*, *Цветотерапия*.) (А.)

ВИБХАВАСУ (санскр.) Мистичен *огън*, свързан с началото на *пралая*, или разтварянето на вселената.

ВИБХУТАЙЯХ (санскр.) Същото, което е и *сиддхи*, или магически сили.

ВИБХУТИ (санскр.) Божествена сила; разцвет на силите на Божественото, на неговата енергия, знания, любов, радост, развити сили на битието; силата на Бога у човека; въплътената сила на света или лидер на човечеството; човек, представляващ една от проявите на божественото. (А.)

ВИВАН (санскр.) Вид „летателен апарат", подобен на въздушен балон, споменат, но неописан в древносанскритските трудове; явно той е бил известен и използван от *атлантите* и древните арийци.

ВИВАРТА (санскр.) "Въртене в кръг"; промяна от едно състояние към друго. Развитие на вселената от *Брахман*, смятан за единствена действителна реалност. Феноменалният свят на изглеждащата, смятаната или илюзорната форма; светът като чисто субективна *еволюция*, но не реален (като обективен) факт. (А.)

ВИВАСВАТ (санскр.) „Ярък", Слънцето.

*Във ведийската митология соларно божество, олицетворяващо светлината в небето и на земята, родоначалник на хората. Той е последният (осми) син на *Адити*; родил се без ръце и крака, гладък от всички страни; по-големите му братя отсекли всичко излишно и така възникнал прародителят на хората. Впоследствие Вивасват бил сравняван с боговете, ставайки слънце (*Суря*; Вивасват е епитет на Суря). Негови деца са близнаците *Яма* и Ями, и близнаците *Ашвини*. Вивасват пръв извършил жертвоприношение и дарил на хората *огъня*. *Индра*, *Сома*, Ашвините и Яма са тясно свързани с него; името му се употребява като епитет за *Агни* и *Ушас*. В „*Яджур Веда*" и *брахманите* Вивасват отнасят към *адитите*, а в следведийския период той напълно бил отъждествяван със слънцето.*

ВИВЕКАНАНДА, Свами (1863-1902) Нарендранатх Дат, изтъкнат индийски философ и обществен деец. През 1897 г. основава реформаторското движение „Мисия на Рамакришна", ученик на *Рамакришна*, с когото се среща за първи път на 18-годишна възраст. Става аскет и в Хималаите се посвещава на духовни практики. През 1892 г. е изпратен като представител на *индуизма* на световния конгрес на религиите в Чикаго. Пътува из Америка и Европа, изнася множество лекции, събрани от негови почитатели и издадени в 7 тома. (А.)

ВИДАР (сканд.) В скандинавската митология мълчалив бог, син на *Один*. В последната битка преди края на света отмъщава на убиеца на баща си – страшният вълк *Фенрир*, като му разкъсва пастта (според друга версия, го пронизва с меч). (А.)

ВИДЖНАНАМ (санскр.) Ведийското наименование на *принципа*, намиращ се във *Виджнанамая Коша* (обвивката на разума). Съответства на качествата на висшия *манас*.

ВИДЖНАНАМАЯ КОША – „Кош, пълен с бодърстващо *съзнание*", изпълващ *маномая коша*. (*Дживатма*.) (А.)

ВИДЯ (санскр.) „Знание", окултна наука.

ВИДЯ-ДХАРА (санскр.) Видя-дхари, мъжки и женски божества – „притежатели на знанието“. Наричат ги също Набхасчара, „придвижващи се по въздуха“, летящи и Приям-вада, „сладко говорещи“. Те по същество са *силфите* на *розенкройцерите*; низши божества, населяващи астралната сфера между земята и *ефира*; в народния фолклор се смятат за добри, но в действителност са хитри и злобни, разумни *елементали*, или „Сили на въздуха“. На Изток и Запад ги изобразяват като имащи контакти с хората („встъпват в брак“ – изразявайки се на езика на *розенкройцерите*). В Индия ги наричат и камарупини, тъй като приемат форма по желание. Именно от тези създания се попълват редовете на „съпрузите-духове“ и „съпругите-духове“ на някои съвременни спиритистични медиуми и истерици. Те с гордост се хвалят с подобни пагубни контакти (например американката „Лили“, съпруга-дух на ръководителя на днес разпръсналата се община на спиритуалистите, голям поет и добре известен писател) и ги наричат ангели-водачи, твърдейки, че това са духове на забележителни невъплътени смъртни. Тези „духове-съпрузи“ и „съпруги“ са възникнали не със съвременните спирити и спиритуалисти, а били известни на Изток още преди хилядолетия, в окултната философия – под посоченото горе име, а сред профаните – като *Пишачи*.

ВИЗУАЛИЗАЦИЯ (лат.) „Създаване на образ“; психотехника, разработена от американеца Елмар Грийн на базата на древни източни техники, при която се програмират духовни картини. Вътрешните желания на човека трябва да придобият конкретни представи, преди да се трансформират в картини по време на *медитация*. (А.)

ВИКАРА (санскр.) 1. Изменение, изкривяване, повреда, деформация; 2. Превратно, преминаващо или изопачено образуване на реалността; 3. Във философията *санкхя*: продукт или производно на *пракрити*. (А.)

ВИКАРТАНА (санскр.) „Лишен от своите дрипи“; име на Слънцето и символ на посветения *неофит*. („Тайната Доктрина“, т. I.)

ВИЛИ (сканд.) Вж. *Ве*.

ВИМОКША (санскр.) Същото, което е *нирвана*.

ВИНА (санскр.) Разновидност на голяма китара, използва се в

Индия и Тибет. Нейното изобретяване се приписва различно – на *Шива*, *Нарада* и др.

ВИНАТА (санскр.) Дъщеря на *Дакша* и жена на *Кашияпа* (един от „седемте оратори“ на света). Тя донесла яйце, от което се родил *Гаруда*-пророка.

ВИНАЩИ (санскр.) Проклятие, гибел, смърт без надежда за *възкресение*, вечна смърт. (А.)

ВИПРАЧИТИ (санскр.) Властелин на *данавите* – великани, които водили война с боговете; *титаните* на Индия.

ВИРАБХАДРА (санскр.) Хилядоглаво и хилядоръко чудовище, „родено от диханието“ на *Шива Рудра*, символ, имащ отношение към „после-родените“, втората раса (*раси*) на човечеството. („Тайната Доктрина“, т. II.)

ВИРАДЖ (санскр.) Индуски *Логос* в *Пураните*; мъжкият *Ману*, сътворен в женската половина на тялото на *Брама* (*Вак*) от този бог. Ману казва: „Разделяйки тялото си на две половини, властелинът (Брама) станал в едната част мъж, а в другата – жена; и в нея той сътворил Вирадж“. Според „*Риг Веда*“ Вирадж произлиза от *Пуруша*, а Пуруша – от Вирадж. Последният е прообраз на всичките мъжки същества, а Вак, *Шатарупа* (имаща сто форми) – прообраз на всички женски форми.

ВИРАКОЧА, Уиракоча (пълното име е Иля-Кон-Тикси-Виракоча, тъй като в този образ са се слели няколко божества: Иля – соларно божество, Кон-Тикси – огнено, вероятно вулканично, и Виракоча – божество на *земята*, *водата*). В индианската митология на кечуа – *демиург*. Според един от митовете, Виракоча се смята за пръв прародител, праотец на всички хора и творец на света. Съгласно варианта на космогоничния мит, той създал в езерото Титикака слънцето, луната и звездите. След това, с помощта на двама по-млади, Виракоча направил от камък човешки фигури и по тяхно подобие създал хората. След като заселил земята с хора, той отплавал на запад. (А.)

ВИРЯ (санскр.) Динамична сила; духовна сила; фундаментална Свабхавашакти или енергия на божествения темперамент, изразяващ себе си в четворния (съставен) образ на Чатурварна – в четирите варни (*варна*). (А.)

ВИСУДХА-ЧАКРА (санскр.) „Чистота“; 5-та *чакра* в гърлената област. Който овладее тази чакра, може да се спаси в „края на

света“. Съответствия: елемент – *етер*; *цвят* – син; геометрична форма – кръг. (А.)

ВИСШЕ АЗ Всевисш Божествен Дух, осеняващ човека. Венец на висшата духовна Триада у човека – *атман*.

ВИТОБА (санскр.) Една от формите на *Вишну*. Мур в своята „Hindu Pantheon“ дава изображение на Витоба, разпнат в Пространството; а преподобният д-р Ланди твърди („Monumental Christianity“), че тази гравюра предшества християнството и представлява разпнатият *Кришна*, Спасителят, и следователно е конкретно пророчество за Христа. („Разбулената Изида“, т. II.)

ВИХАРА (санскр.) Което и да е място, където живеят буддистки свещеници или аскети; буддистки храм, обикновено намиращ се в скали или пещери. Манастир, както мъжки, така и женски. В наше време вихари могат да се видят при манастирите и академиите за буддистко обучение в градовете и селищата, но в древността е можело да бъдат открити само в труднодостъпните диви джунгли, по планинските върхове и в най-потайни места.

ВИХАРАСВАМИН (санскр.) Старшият (мъж или жена) на манастира, на *вихара*. Също така се нарича *кармадана* (от *карма* и *дана* – милосърдие), тъй като всеки учител или *гуру*, притежаващ власт, поема върху себе си отговорността за определени действия, добри или лоши, които извършват неговите ученици или поверената му група.

ВИШВАКАРМАН (санскр.) „Творец на всичко“; ведийско божество, олицетворение на творящата сила, описан като Единен „всевиждащ бог... породител, разпоредител, който... се намира извън границите на разбирането на смъртните (непосветените) „. В два химна на „*Риг Веда*“, които са посветени специално на него, се казва, че той „принесъл себе си в жертва на самия себе си“. Имената на неговата майка, „прекрасната и добродетелна Йога-Сиддхи и неговата дъщеря *Санджна* (духовно *съзнание*), показват мистичния му характер. („Тайната Доктрина“, т. I.) Като занаятчия на боговете и техен оръжейник, той е наречен Кару, „работник“, Такшака, „дърводелец“ или „дървар“ и т.н.

ВИШВАМИТРА (санскр.) „Приятел на всички“; във ведийската и индуиската митология мъдрец, който бил роден кшатрия

(*кшатрии*), но със своите аскетични подвизи си завоювал положението на *брамин* и станал един от седемте божествени *риши*. На него и на неговите потомци се приписват химните от трета *мандала* на „*Риг Веда*". (А.)

ВИШВАТРИАРЧАС (санскр.) Четвъртият слънчев (мистичен) лъч от седемте. („Тайната Доктрина", т. I.)

ВИШНУ (санскр.) Вторият ипостас на индуската *Тримурти* (троица), състояща се от *Брама*, *Вишну* и *Шива*. От корена виш, „всепроникващ". В „*Риг Веда*" Вишну не е представен като висш бог, а просто като проява на слънчевата енергия и е описан като „пресичащ с три крачки седемте области на Вселената и обвиващ всичко със своя прах (своите лъчи)". Каквито и да са останалите шест окултни значения на това твърдение, то се отнася към същия клас на символи, към който са седемте и десетте *сефироти*, като седем и три отвърстия на съвършения *Адам Кадмон*, като седемте „*принципа*" и висшата триада у човека и т.н. По-късно този мистичен символ става велик бог, пазител и възстановител, „имащ хиляда имена – Сахасранама".

ВИЩАСПА (авест.) Вищасп (средно иран.) В иранската митология цар на митичната династия *Кеяниди*. Едно от главните действащи лица в митовете на зороастризма. Вищаспа приел учението на *пророка Заратустра*, осигурил му приют и покровителство. Вищаспа е идеален прототип на земните управници; някои източници го рисуват като държавен господар, разпоредител, благочестив борец за правда, а други поставят на преден план неговите воински качества, склонност към извършване на подвизи и известен авантюризъм. (А.)

ВИЯСА (санскр.) „Този, който излага или развива" – тълкувател или по-точно откриващ; тъй като това, което той обяснява, тълкува и развива, е тайна за невежата. Този термин в древността се е отнасял към висшите *гуру* в Индия. В *Арявархта* имало много Вияси; един от тях бил събирач и компилатор на *Ведите*; друг – автор на „*Махабхарата*" – двайсет и осмият Вияса, или разкриващ реда на приемственост; последният известен Вияса бил основоположник на хуттара мимансите, шестата школа или система на индийската философия. Той бил и основател на системата на *веданта*. Изтоковедите (Елфинстън, Коуел и т.н.) го отнасят към 1400 г. пр. Хр., но тази дата,

разбира се, е твърде осъвременена. В *Пураните* са споменати двайсет и осем Вияси, които в различни векове са слизали на земята, за да разпространяват ведийските истини – но те са били много повече.

ВЛАСТИ Ангелски същества в християнството. В новозаветните текстове бегло се споменават като особен вид космични духове, при това както благи, послушни пред Бога, така и зли, антагонистични спрямо него. В йерархията на деветте ангелски чина *Дионис Ареопагит* отрежда за властите място като последен „чин“ на средната триада, след *господствата* и *силите*. (*Йерархия*.) (А.)

ВЛЪХВА "Магьосник", „гледач", „баяч", при източните славяни – жреци, служители на езическия култ. В християнството влъхвите са царете-влъхви, *маговете*, мъдреците-звездобройци, които дошли да се поклонят на младенеца Иисус – *Христос*. По появата на вълшебна звезда те узнават, че се е родил „царят на юдеите“, *Месията*. (А.)

ВОДА Първи *принцип* на нещата според *Фалес* и други древни философи. Разбира се, това не е водата на материален план, а образно означава потенциален флуид, съдържащ се в безкрайното пространство. В Египет това се символизирало с *Неф*, „скритият“ бог, който бил изобразяван като змей – символ на вечността – обвил се около урна с вода; неговата глава е над водите, които той съживява със своето дихание. „И Дух Божий се носел над водите.“ (Битие, I, 2.) Медената роса, храната на боговете и творящите пчели на *Игдрасил*, пада нощем върху *дървото на живота* от „божествените води, месторождението на боговете“. *Алхимиците* заявяват, че когато до-адамичната земя е разложена чрез *алкахест* до своята първична *субстанция*, тя прилича на чиста вода. Алкахестът е „единният и невидим, вода, първият принцип във второто превръщане“.

„ВОЛУСПА“ (сканд.) Поема под названието „Песен на Пророчицата“ или „Песен на Уала“.

ВОЛЯ В метафизиката и окултната философия волята ръководи проявените вселени във вечността. Волята е единен и единствен *принцип* на абстрактното вечно Движение или негова одушевяваща същност. „Волята е първата от всичките сили – казва Ван Хелмънт – ...волята е атрибут на всички духовни същества и се изразява в тях толкова активно, колкото повече

се е освободила от материята." И *Парацелз* учи, че „...решителната воля е начало на всички магически действия. Именно защото хората не си представят действията в съвършенство и не вярват в резултата, изкуствата (окултните) са толкова несполучливи, когато могат да са напълно убедителни". Както и всичко останало, волята е *седморна* в своите степени на проява. Еманирайки от единната, вечна, абстрактна и намираща се в пълен покой Воля (*атма* в *Лая*), тя става *буддхи* и в своето състояние *Алая* се спуска по-надолу като *Махат* (*манас*), и слиза по стълбата на степените, докато божественият *Ерос*, в своята низша, животинска проява, не стане еротично желание. Волята, като вечен принцип, не е нито дух, нито *субстанция*, а е вечна *мислеоснова*. Както прекрасно се е изразил Шопенхауер в своята „Parerga": „В действителност няма нито материя, нито дух. Стремежът в камъка към гравитация е толкова необясним, колкото и мисълта в човешкия мозък. ... Ако материята може – неизвестно защо – да пада на земята, то тя може също така – неизвестно защо – да мисли. ... Винаги, когато дори и в механиката, прекрачим границите на чисто математичното, винаги, когато се доближим до непостижимото молекулярно привличане, притегляне и т.н., ние заставаме лице в лице с явления, които за нашите чувства са толкова тайнствени, колкото е и Волята."

ВОТАН (мекс.) Обожествен *герой* на мексиканците и вероятно същото, което е и *Кецалкоатъл*; „син на змейовете", допуснат до „дупката на змията", което символизира *адепта*, допуснат до *посвещение* в съкровения покой на храма. Мисионерът Брасер дьо Бурбур се стреми да докаже, че този герой е потомък на Хам, прокълнатият син на Ной. („Разбулената Изида", т. I.)

ВОХУ МАНА (авест.) "Блага мисъл"; в иранската митология едно от божествата *Амеша Спента*, съставящи върховната божествена триада. (А.)

ВРАТА (санскр.) Закон или сила на боговете.

ВРАТАНИ (санскр.) „Действащите закони" на *Варуна*, закони на природното действие. (Химните на „Риг Веда", X, 90-I.)

ВРИДХА ГАРГА (санскр.) От Вридха, „стар", и Гарга, древен мъдрец; един от най-древните автори по астрономия.

ВРИДХА МАНАВА (санскр.) Закони на *Ману*.

ВРИТИ (санскр.) Функциониране на менталните и моралните

качества; обрат, поведение, характер, навик; нрав, начин на мислене, склонност; коментари, тълкуване. (А.)

ВРИТРА (санскр.) *Демон* на сушата във *Ведите*, велик противник на *Индра*, с когото той постоянно воюва. Алегория на космичен *феномен*.

*Вритра е змиевиден: без ръце и крака, без рамене, съска; той е див, хитър звяр, расте в тъмнина, „не-човек" и „не-бог". Той се разпорежда с гърмовете, мълниите, града, мъглата. В пияно състояние Вритра предизвиква на двубой Индра; с *ваджра*, изготвена от Твацар, Индра побеждава Вритра.*

ВРИТРА-ХАН (санскр.) Епитет или титла на *Индра*, означаващ „победител на Вритра".

ВУДУ Система на африканското *вещарство*; секта на черни магьосници, на която са твърде предани негрите от Нови Орлеан. Процъфтява също така в Куба и Южна Америка.

*От vodun – „*фетиш*"; народно вярване (религия) с преобладаващ акцент на почитане на *демони* и сексуална *магия*, разпространена от потомците на африканските роби. В основата е почитането на змията (*Дамбала*), като най-важните магически практики са защитата и *атаката*. Жреците (както мъже, така и жени) викат мъртвите и се съветват с тях. Церемонията на *посвещение* съдържа две степени: ритуал на слънцето с главна богиня Дангбе – змията, и на Петрос, свързан с магическите сили.*

ВУЛКАН (лат.) В римската митология бог на разрушителния и пречистващ пламък (оттук е обичаят да се изгаря в негова чест оръжието на победения враг). Вулкан имал своя жрец – фламин и празника Вулканалии. Вулкан играел известна роля в *магията*: на него се приписвала способността да отлага заповедите на съдбата с десет години. (А.)

ВЪЗКРЕСЕНИЕ на Иисус *Христос* В християнството – завръщането на Иисус Христос към живот след смъртта му на *кръста* и погребението. Евангелията разказват, че Христос нееднократно е предсказвал своята насилствена смърт и възкресение на третия ден. Самото събитие не се описва никъде в каноничните Евангелия, тъй като се предполага, че никой от хората не е бил свидетел на това. Явяванията на Христа след възкресението се отличават с особености. Те са телесни (Христос се храни заедно с учениците, апостол Тома опипва

раната от копието), но тази телесност вече не се подчинява на физическите закони – Христос преминава през затворени врати, мигновено се появява и изчезва и т.н. Съгласно каноничната версия, явяванията на възкръсналия Христос и неговите беседи с учениците продължавали 40 дни и завършили с *възнесение*. Възкресението се среща и в старите религии. Египетската богиня *Изида* поставя отново краката на *Озирис* и го събужда за живот. Представата за възкресението е свързана с култа към плодородието, където смъртта и възкресението на бога е предвестник на отмирането и възраждането на растежа. Съвременният *окултизъм* разглежда възкресението като непрекъснат кръговрат (смърт и въплътяване) – безсмъртната душа оживява в различни тела. (А.)

ВЪЗНЕСЕНИЕ (гр.) В християнството – завръщането на Иисус *Христос* след своя земен живот в божествената сфера на битието – „небето". По новозаветните разкази възнесението станало 40 дни след възкресението в околностите на *Ерусалим*, на изток от града, на склона на планината Елеон. Възнесението се извършва в присъствието на апостолите, след като Христос беседва с тях. Последният жест на Христос, преди да изчезне в дълбините на небесата, е благославяне. (А.)

ВЪОБРАЖЕНИЕ В *окултизма* не бива да се бърка с фантазията, тъй като то е една от послушните сили на висшата *Душа* и спомен за предишни въплъщения, която, колкото и да е изкривена от низшия *манас*, все пак винаги е вярна на истината.

ВЪПЛЪЩЕНИЯ (Божествени) или Аватари; концепцията за Непорочността е толкова египетска, колкото и индуска. Както посочва авторът на „Egyptian Belief": „Това не е вулгарен, непристоен и сладострастен разказ, както е в гръцката митология, а изискан, етичен и духовен". И още веднъж идеята за *превъплъщаването*, запечатана върху стената на тивански храм, открил Семюел Шарп, който я анализира по следния начин: „В началото бог *Тот* ... като вестоносец на боговете, подобно на Меркурий на гърците (или *Гавраил* на първото Евангелие), съобщава на девата-царица Маутма, че трябва да даде живот на син, който ще бъде цар Амунотат III. След това бог *Неф*, Дух... и богинята *Хатор* (Природата) ... държат царицата за ръцете и поставят в устата ѝ йероглифа на живота, *кръст*, който трябва да стане живот за очакваното дете" и

т.н. Наистина, доктрината за божественото въплъщение, или аватара, представлявала най-голямата тайна на всяка древна религиозна система. (*Аватар*.)

ВЪРКОЛАК (слав.) *Вампир*; труп, съживен от своите низши принципи и запазващ нещо като полуживот в себе си, излиза нощем от гроба, като омайва своите жертви и изсмуква кръвта им. Румънците, молдовците, сърбите и всички славянски народности, живеещи на Балканите, а също така чехите (бохемците), моравците и др., твърдо вярват в съществуването на подобни призраци и се страхуват от тях.

В бълг. ез. „върколак", „таласъм", „караконджо"; вампири ставали нечистите покойници – престъпници, самоубийци, умрели от преждевременна смърт и загинали от ухапванията на вампир. Смятало се, че телата им не се разлагат в гробовете и да се прекратят техните злодеяния можело, само като се набие в тялото им кол от трепетлика, като то се обезглави и т.н. За предпазна мярка против вампирите се използвал чесънът, желязото, звънът на камбани и пр.

ВЪТРЕШЕН ЧОВЕК Окултен термин, употребяван за обозначаване на истинската и безсмъртна Същност вътре в нас, а не на външната и смъртна форма от прах, която наричаме наше тяло. Този термин се отнася, строго казано, само към *Висшето Аз*, докато „астрален човек" е названието на *двойника* и *камарупа*, или надживяващият смъртта *ейдолон*.

ВЪТРЕШНИ ОБИТАТЕЛИ Название или заместител на правилното санскр. *езотерично* наименование, дадено на нашите „вътрешни врагове", които в езотеричната философия са на брой седем. Ранната християнска църква ги наричала „седем основни Гряха"; назарейските *гностици* ги наричали „седем Звезди, предразположени към зло" и т.н. Индуските езотерични учения говорят само за „шестима врагове" и под термина Аришадварга ги изброяват по следния начин: 1. Лично желание, страстно желание или всякаква страст (*кама*); 2. Ненавист или злоба (кродха); 3. Алчност (лобха); 4. Невежество (*моха*); 5. Гордост или високомерие (мада); 6. Ревност, завист (матчаря); забравяйки за седмия, който е „непростим грях" и най-лош от всички в *окултизма*. („Theosophist", май, 1890 г., с. 431.)

ВЯКТАПРАКРИТИ (санскр.) "Проявената природа", видимият свят. Според *санкхя* тя е „низшата" и включва видоизмененията

на *атман*: *буддхи*, *манас*, ахамкара и петте елемента. Тя е непостоянна, причинно-следствена, действена, невсепроникваща, многообразна, телесна, съставена от части и подчинена. При вяктапракрити равновесието на трите *гуни* е нарушено – това представлява сътворяването, проявяването, действието. (А.)

ВЯНА (санскр.) Една от петте *прани*: тази, която прониква цялото тяло и разпределя по него виталните енергии. От нея зависи циркулацията на кръвта и разпределянето по цялото тяло на енергията на тази част от приетата храна, която съставя нейната основа, нейната същност. (А.)

ВЯПТИ (санскр.) Една от осемте сили на *сиддхи*: силата на възприемане от други хора на мисли, енергии и чувства и проектиране на своите собствени мисли и пр. или своята личност върху други хора. (А.)

ВЯХРИТИ (санскр.) „Огнени“; думи, запалени от *огъня* и родени от него. Три мистични, творящи думи, които, според *Ману*, *Праджапати* „издоили“ от *Ведите*: бхур – от „*Риг Веда*“; бхувах – от „*Яджур Веда*“; и свар – от „Сама Веда“. („Ману“, II, 76.) Говори се, че и трите думи имат творяща сила. „Шатапатха Брахмана“ пояснява, че те по същество са „три светещи същности“, които Праджапати („властелините на творението“, прародителите) извлекли от Ведите с помощта на топлина. „Той (*Брама*) мълвял думата бхур и тя станала земя; бхувах – и тя станала небосвод; и свар, която станала небе“. Махар е четвъртата „светеща същност“ и била взета от „*Атхарва Веда*“.

Г

ГАВРАИЛ Съгласно *гностиците* – „Дух“ (*Дух свети*) или *Христос*, „вестоносец на живота“, и Гавраил са по същество едно и също. Първия „понякога наричат *Ангел* Гавраил – „могъщ от Бога“ на еврейски“, а при гностиците той заемал мястото на *Логоса*, докато Светият *Дух* бил смятан за единен с *Еона* на Живота. (Haeret. Fab., II, VII). „Еретиците са съгласни с нас (християните) по отношение на началото на всички неща... но те казват, че съществува не един Христос (Бог), а един – горе и друг – долу. И че последният преди е обитавал в множество; и че Иисус – казват те в един случай – е от Бога, а в друг случай те го наричат Дух.“ Ключът е даден в *езотеричната* философия. „Духът“ на *гностиците екзотерично* е бил женска сила, той бил лъчът, излизащ от висшия манас. Азът е това, което езотериците разглеждат като кама *манас*, или низше лично Аз, което във всяко човешко същество се излъчва от *Висшето Аз*, или от Христа, бога вътре в нас. Затова те са били прави, като са казвали: „Съществува не един Христос, а един – горе и друг – долу“. Всеки, който изучава *окултизъм*, ще го разбере, както и това, че Гавраил – или „могъщият от Бога“ – е единен с Висшето Аз. („Разбулената Изида“.)

*В юдаизма, християнството, а също и в мюсюлманството (*Джибрил*) Гавраил е един от старшите ангели (в християнството – *архангел*). Ако всеки ангел е „вестоносец“ (по букв. значение на гр. дума), то Гавраил е вестоносец по преимущество, неговото предназначение е да разкрива смисъла на пророческите видения и хода на събитията, особено по отношение на идването на *Месията*. В апокрифната „Книга на *Енох*“ Гавраил е поставен над рая и пазещите го свръхестествени същества. В християнската традиция е свързан предимно с *благовещението*.*

ГАГАНЕШВАРА (санскр.) „Властелин на Небесата“, име на *Гаруда*.

ГАЙОМАРТ, Гайа Мартан (авест.) “Жив смъртен“; в иранската митология – родоначалник на човечеството, първият смъртен, понякога първият праведник, към когото били отправени думите на *Ахура Мазда*. Аналогична фигура във ведийската митология е *Мартанда*. Гайомарт бил първата жертва на *Анг-*

ра-Маню, който създал по този начин смъртта в света. Негови прародители, а следователно и на цялото човечество, били небето и земята; по-късно, в пехлавийско време, за такива били смятани *Ормазд* (пехл. име на Ахура Мазда) и богинята на земята Спандармат. (А.)

ГАЙ-ХИНОМ (евр.) Наименованието на *Ада* в „*Талмуд*".

ГАМБАРТИН (сканд.) Наименование на „магическия жезъл" (*ваджра*) на Хермодур в *Еда*.

ГАНАДЕВИ (санскр.) Определен клас небесни Същества, които, както се смята, обитават махарлока. Те са властелините на нашата *калпа* и поради това се наричат Калпадхикарини или Властелини на калпите. Те съществуват само „Един Ден" на *Брама*.

ГАНГА (санскр.) Ганг, главната свещена река в Индия. Съществуват две версии на мита за нея: едната съобщава, че Ганга (богиня), превръщайки се в река, изтича от големия пръст на крака на *Вишну*; другата – че Ганга пада от ухото на *Шива* в езерото Ановатепта, откъдето излиза през устата на сребърна крава (гомукхи), пресича цяла източна Индия и се влива в Южния Океан. „Еретичните суеверия – отбелязва мистър Ейтъл в своя „Sanskrit-Chinese Dictionary" – приписват на водите на Ганга силата да очистват от грехове." Това не е по-голямо „суеверие" от вярата, че водите на *кръщението* и Йордан имат „силата да очистват от грехове".

*Според легендата, когато Ганга падала от небето, Шива я приел върху главата си, за да не разруши с тежестта си земята, а от неговата глава тя се разливала на седем потока. По-нататък течението на Ганга било прекъснато от мъдреца Джнахна, който изпил нейните води, но умилостивен от цар Бхагиратха, ги пуснал през ухото си. И накрая, сливайки се с океана, Ганга изтича в подземния свят – *патала*. Главни центрове на поклонничество на индуси край бреговете на Ганг са Хардвар, Алахабат, Варанси, Сагар и др.*

ГАНГАДВАРА (санскр.) „Врата или порта на Ганга"; наименование на града, който сега се нарича Хардвар – в подножието на Хималаите.

ГАНГИ (санскр.) Известен чародеец от времената на *Кашияпа* Будда (предшественикът на *Гаутама*). Ганги се смята за *въплъщение* на Апалала, *наг* (змей), дух-пазител на извора на

Субхавасту, река в Удиан. Казват, че Апалала бил покръстен от Гаутама Будда в добрия закон и станал *архат*. Алегорията на това име е разбираема: всички *адепти* и *посветени* се наричали наги, „Змейове на *Мъдростта*".

ГАНДАПАДА (санскр.) Прославен учител на *брамините*, автор на коментарите към „Санкхя Карика", „Мандукя Упанишада", а също и на други съчинения.

ГАНДХАРА (санскр.) Музикална нота с голяма окултна сила в индуската гама – третата в диатоничната гама.

ГАНДХАРВИ (санскр.) Небесни певци и музиканти на Индия. Във *Ведите* тези божества разкриват на смъртните тайните на небесата и земята и *езотеричната* наука. Те са пазители на свещеното растение *Сома* и неговия сок, *амброзията*, храмовата напитка, даряваща „всезнание".

ГАН-ЕДЕН (ивр.) Също така Гандунияс. (*Едем*.)

ГАНЕША (санскр.) Слоноглавият Бог на Мъдростта, син на *Шива*. Същото, което е и египетският *Тот-Хермес*, и *Анубис* или *Херманубис*. Легендата гласи, че той загубил своята човешка глава, която била заменена със слонска.

ГАНИНАНС Сингалски жрец, който все още не е *посветен* в духовен сан – от думата „гана", събрание или братство. По-високите посветени свещенослужители „се наричат терунанси – от палийската дума тхеро, старши" (Харди).

ГАРИМА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: сила и способност по желание да се увеличава теглото. (А.)

ГАРМ (сканд.) *Церберът* на *Едите*. Това чудовищно куче живяло в пещерата Гнипа пред жилището на Хела, богинята на преизподнята. (*Хьол*.)

ГАРУДА (санскр.) Гигантска птица в „*Рамаяна*", кон на *Вишну*. *Езотерично* – символ на големия *Цикъл* (*Кръгове* и *цикли*).

*Цар на птиците, син на мъдреца *Кашияпа* и *Вината*, дъщеря на *Дакша*. Когато Гаруда се родил, боговете, заслепени от сиянието на неговото тяло, го приели за *Агни* и го възхвалили като олицетворение на слънцето. В будиската митологична традиция Гаруда са огромни птици, вечни врагове на *нагите*. Смята се, че понякога Гаруда могат да приемат човешки облик и в едно от предишните си раждания *Шакямуни* е бил техен цар.*

ГАТА (санскр.) Метрични песни или химни, състоящи се от

етични афоризми. Гата от трийсет и две думи се нарича Арягити.

ГАТИ (санскр.) Шест (*езотерично* – седем) състояния на чувстващото съществуване. Те се подразделят на две групи: три висши и три низши пътя. Към първия се отнасят *девите*, *асурите* и (безсмъртните) хората; към втория (в *екзотеричните* учения) – съществата в *ада*, *претите*, или гладните *демони*, и животните. Обаче в езотерична светлина последните три са по същество *личности* в *камалока*, *елементали* и животни. Седмият вид съществуване е *нирманакая*.

ГАТРА (санскр.) Членове (части) на *Брама*, от които се появили „от разума родените" синове, седемте *Кумара*.

ГАУТАМА (санскр.) Принц от Капилавасту, син на Шудходана, цар от рода Шакя, управляващ малка област на границата на Непал; родил се през VII в. пр. Хр., сега се нарича „Спасител на Света". Гаутама или Готама било жреческото име на рода Шакя, а *Сидхартха* било името на Буддата, преди той да стане Будда. „Шакя Муни" означава Светец от рода Шакя. Роден като обикновен смъртен, той се издигнал до състоянието на *Будда* благодарение на своите лични заслуги и без странична помощ.

*В древноиндийската митология един от седемте велики *риши*. Гаутама проклел *Индра*, който съблазнил неговата жена Ахаля.*

ГАФАРИЛ *Алхимик* и философ, живял в средата на XVII в. Той бил първият известен ни философ, който твърдял, че всеки обект на природата (например растенията, живите същества и т.н.) при изгаряне запазва своята форма в пепелта и че той може да бъде пресъздаден от тази пепел. Заявлението му било потвърдено от забележителния химик Дю Шесни, а след него Кирхер, Дигби и Валмонт се убедили в това, като демонстрирали, че астралните форми на изгорените растения могат да бъдат пресъздадени от пепелта им. Начинът да се пресъздаде такъв астрален фантом на цветя е даден в труда на Етингер „Мисли за Раждането и Зараждането на Нещата".

ГАЯ (санскр.) Древният град Магадхи, на северозапад от сегашния Гаяхи. В този град *Шакямуни* достигнал състоянието на *Будда* – под знаменитото дърво Бодхи – *Бодхи друма*.

ГАЯ Теория, разработена от химика Джон Лавлок, наречена с

името на гр. богиня на Земята. Нашата планета не е мъртъв гигантски отломък скала, а жив, саморегулиращ се организъм. Нейният мозък са хората. Задачата на човека е да се грижи за този организъм, за да не доведат проблемите с околната среда до дисбаланс в саморегулиращата се система. (А.)

ГАЯТРИ (санскр.), също Савитри Свещен стих, отправен към Слънцето в „*Риг Веда*", който *брамините* трябва мислено да повтарят всяка сутрин и вечер в своите молитви.

* „Песен"; в древноиндийската митология – жена на *Брама* и майка на четирите *Веди*, а също и на два пъти родените (или трите висши *касти*). Понякога я представят във вид на птица. Според традицията Гаятри е жизненото дихание. Тя персонифицира също така ведийския стихотворен размер (три стиха по осем срички).*

ГЕБЕЛИН, Курт дьо (1719-1784) фр. протестантски свещеник, „*свободен зидар*" и учен. През 1773 г. основава „Божествения орден на *филалетите*", който приема възгледите на *Сведенборг* и учението на *Месмер*. В своето енциклопедично произведение Le Monde primitif (1778) той предлага хипотезата, че *таро* е било познато още в Египет; едновременно с това прави съпоставки между 22-та аркана и 22-те букви на еврейската азбука, което дава подтик картите *таро* да се интерпретират в духа и принципите на *кабала*. (А.)

ГЕБЕР (ивр.) или Гиборим „Могъщи хора"; същото, което са *кабирите*. В небесата те са могъщи *ангели*, на земята – великаните, споменати в „*Битие*", гл. VI.

ГЕБИРОЛ, Соломон Бен Иехуда В литературата се нарича Авицеброн. По произход е евреин, философ, поет и *кабалист*, плодовит писател и мистик. Роден е в Малага (1021 г.), получил образованието си в Сарагоса и убит във Валенсия през 1070 г. от мохамеданин. Неговите събратя по религия го наричали Соломон Сефарди, или Испанеца, а арабите – Абу Айюб Сулейман бен я'хя Ибн Джебирол, докато схоластиците го именували Авицеброн. („Кабала" на Майер.) Ибн Гебирол несъмнено е бил един от най-великите философи и учени на своя век. Той писал много на арабски език, като повечето му ръкописи са запазени. Най-големият негов труд е „Мегор Хайим", т.е. „Източник на Живота", едно от най-ранните разяснения на

тайните на теоретичната *кабала*, както съобщава биографът му. (*Равини*, „*Фонс Вите*".)

ГЕБУРА (ивр.) Кабалистичен термин; петият *сефирот*, женска пасивна сила, означаваща строгост и могъщество. Оттук е и наименованието на Колоната на Суровостта. (W.W.W.)

ГЕДЕОН, Гидеон (ивр.) "Разсичащ", „съкрушаващ"; в старозаветните предания – епичен герой-воин, „мъж на силата", един от „съдиите израилеви" (вождове на племенния съюз на *Израил* в епохата, предшестваща установяването на монархичната власт). (А.)

ГЕДУЛА (ивр.) Другото име на *сефирота Хесед*.

ГЕЕНА, на иврит – Хином Това съвсем не е *ад*, а долина недалеч от *Ерусалим*, където евреите принасяли жертва на *Молох*. В тази долина имало място, наречено Тофет, където за санитарни цели поддържали непрекъснат огън. Пророк Иеремия съобщава, че неговите сънародници, юдеите, обикновено принасяли в жертва на това място своите деца.

*В библейската „Книга на пророк Иеремия" се предсказва, че това място ще се нарича „долина на убиването", защото там птици и зверове ще изяждат труповете на падналите в боя и така ще се осъществи наказанието на *Яхве* за престъпните жертвоприношения. Ортодоксално настроеният цар на Юдея Иосия около 622 г. пр.н.е. унищожил езическите жертвеници в долината Хином. От този момент местността била прокълната и превърната в сметище и място за непогребани трупове; там постоянно горели огньове, за да се унищожи гниенето.*

ГЕЛЕР, Ури (род. 1946); през 70-те години на миналия век става известен със способността си със силата на *волята* (без физическо въздействие) да огъва метални предмети (ефектът „Гелер"). След като Гелер демонстрира явлението по телевизията, някои зрители твърдят, че притежават същите възможности. От 1974 г. Гелер работи за индустриални концерни, като открива находища на нефт и руди по карта. Израелският парапсихолог (*парапсихология*) Пухарич, който работи заедно с Гелер и проучва неговите способности, твърди, че той е получил дарбите си благодарение на извънземни същества. (А.)

ГЕМАРА (ивр.) По-късната част на еврейския „*Талмуд*", започната от равина Аши и завършена от равина Мар и Меремар около 300 г. (W.W.W.)

„Завършвам“; коментари към *Мишна*.

ГЕМАТРИЯ (ивр.) Раздел на практическата *кабала*. Тя посочва числовото значение на еврейските думи, като сумира значенията на съставящите ги букви; освен това тя разкрива по същия начин аналозите между думите и фразите. (W.W.W.)

Един от методите (аритметичен) да се извлече съкровеното значение от буквите, думите и фразите.

ГЕНИИ (лат.) Наименование на *Еоните*, или *ангелите* при *гностиците*. Съществува огромно множество имена на техните йерархии и класове.

От „род“, „раждам“, „произвеждам“; в римската митология първоначално е божество – прародител на рода, след това бог на мъжката сила, олицетворение на вътрешните сили и способности на мъжа. Смятало се, че всеки мъж има свой гений, като особено бил почитан геният на главата на фамилията: в деня на неговото раждане били поднасяни дарове на гения. Гении имали не само хората, но и отделните градове и местности.

ГЕНОН, Рене (1886-1951) Френски *окултист* и писател; изоставя обучението по математика, за да се присъедини към „Школата на *херметичната* наука“ на *Папюс*. През 1907 г. става „*свободен зидар*“, а по-късно приема *исляма* и името Абдел Вахед Яхиа. В своите многочислени трудове разглежда различни въпроси на *мистиката*, *суфизма* и *индуизма*, като противопоставя на историческите религии една единствена първична традиция – *езотеричното* познание. Трудове: „Символиката на кръста“, „Стъпала на битието“, „Владетелят на света“ и др. (А.)

ГЕОМАНТИЯ (гр.) Първоначално гадаене чрез подземни звуци, особено при земетресения; при китайщите е известно като *фенг шуй*. През средновековието понятието означава изкуство за гадаене по пунктири, пренесено от арабите след XII в. в Европа: произволно число точки, нанесени върху хартия или върху пясък, образуват линии, а те – фигури, които се нанасят в 12-те дома на *зодиака*. По този начин всяка фигура добива определен смисъл; той се тълкува с помощта на таблица. Съвременната геомантия е наука за силовите линии и зони, които се разглеждат като част от живия организъм на Земята. Тези линии и зони могат да се установяват с помощта на *радиестезията*. Съществуват сигурни данни, че още келтските *друиди*

са използвали *багети*, които са били идентични на огънатите жезли на християнските епископи. В началото на XX в. Алфред Уоткинс открива, че голяма част от старите църкви и култови центрове, обозначени на карта, са свързани с една линия. Посветени в геомантията могат да открият тази линия и по растителността – някои дървета като елата и борът не растат по тази силова линия, а други – бъз, лешник и коприва търсят нейните лъчения (*вибрации*). Често се срещат имел, тиса (отровна ела), хвойна и глог. (*Земни лъчи*.) (А.)

ГЕОНИЧЕСКИ ПЕРИОД Ерата на Геоним може да се намери спомената в съчиненията на тема *кабала*; подразбира се IX в. сл. Хр. (W.W.W.)

ГЕОРГИ ПОБЕДОНОСЕЦ В християнството и мюсюлманството (там е с името Джирджис) – воин-мъченик, с чието име фолклорната традиция свързала езическата обредност на пролетните животновъдни и отчасти земеделски култове и мотива за драконоборчеството в митологичните разкази. Ортодоксалните християнски жития говорят за Георги Победоносец като за съвременник на римския император Диоклетиан (284-305). По време на гоненията на християните го карали насила да се откаже от вярата си и накрая му отсекли главата. (А.)

ГЕРОЙ В гръцката митология син или потомък на божество и смъртен човек. Героят е призван да изпълнява волята на олимпийците на земята сред хората, внасяйки справедливост и закони в живота. Обикновено и в другите митологии героят притежава подобни качества: огромна сила и свръхчовешки способности, но е лишен от безсмъртие, оставащо привилегия на божествата. (А.)

ГЕХИ (зенд.) Молитви на *парсите*.

ГЕЯ (гр.) Първичната Материя в космогонията на Хезиод; Земята, както някои смятат; жената на *Уран*; небето или небесата.

ГИЛГУЛЕМ (евр.) Цикъл на *превъплъщенията* при еврейските *кабалисти*; при ортодоксалните кабалисти – „кръговрат на душата" след смъртта, която не намира покой, докато не достигне Палестина, „обетованата земя", и докато нейното тяло не бъде погребано там.

ГИМИЛ (сканд.) „Пещерата на Гимил", или Уинголф. Нещо като Небеса или Рай, или може би Новият *Ерусалим*, построен от „Силния и Могъщ Бог" – който остава безименен в *Еда* – над

полето на *Ида*, след като от водите се надигнала нова земя.

ГИН (тибет.) Знание, придобивано под ръководството на учител-*адепт* или *гуру*.

ГИНЗБУРГ, Карло (род. 1939), италиански проф. по нова история в Болоня. Става известен с книгата си „Бенанданти", в която описва непознат магически ритуал, споменат в архивите на инквизицията от XVI – XVII в. Практикуващите бенанданти четири пъти в годината напускат тялото си, за да се срещнат с маланданти (вещари), като по този начин осигуряват плодородие на земите си. Култът е свързан с ритуалите на *шаманите*. (А.)

ГИНУНГАГАП (сканд.) „Чаша на илюзията"; бездна на великата дълбина или безбрежието, безначална и безкрайна зееща пропаст, което на *езотеричен* език наричаме „Матрикс на Света", „Световна Матрица", предвечно жизнено пространство. Чаша, съдържаща вселената – оттук „чаша на *илюзията*".

ГЛАВА НА ВСИЧКИТЕ ГЛАВИ (каб.) Употребява се за обозначаване на „Стареца на Старците", Атика Д'атикин, който е „Скритото от Скритото, Съкровеното от Съкровеното". В този череп на „*Бялата Глава*", Реша Хивра, „всеки ден обитават 13 000 мириади свята, които почиват на Него, опират се на Него". („Зохар", III, „Идра Раба".) „В този Атика нищо не е проявено, като се изключи само Главата, тъй като това е Глава на всичките Глави... *Мъдрост* от горе, която е Глава, скрита в нея, в Мозъка, който е тих и спокоен, и никой не я познава, освен Тя Самата... И тази Съкровена Мъдрост... Скритото от Скритото, Главата на всичките Глави, Главата, която не е Глава, и никой не знае и не е знаел какво се намира в тази Глава, която не е по силата на Мъдростта и Силата да разберат" („Зохар", III, fol. 289 а). Това е казано за Божеството, от което е проявена само Главата (т.е. Мъдростта, съзнавана от всички). За този *Принцип*, който е още по-висок, нищо дори не се твърди, като се изключи това, че неговото всеобщо присъствие и реалност е философска необходимост.

ГЛАСОВЕ ОТ ОТВЪДНОТО Явление, характерно за някои *медиуми*, които по време на групови *сеанси* не говорят със собствения си глас, а с гласа на нечий *дух*. В теорията на спиритуалистите гласът идва от изкуствен ларинкс, направен от *ектоплазма* и прикрепен към мегафон или рупор, които се

движат свободно в пространството, но се задействат за говор чрез ектоплазмени нишки. (А.)

ГЛАСТОНБЪРИ Град в Англия, превърнал се в център на движението „*Нова епоха*". Според преданията на келтите тук се намира входът към долния свят. Храмът се свързва с Йосиф Ариматейски, който донесъл *граала* и забил в земята пръчка, която прораснала като трънлив храст и цъфтяла по Коледа. Гластонбъри би трябвало да бъде също и приказният *Авалон*, където се оттеглил раненият крал *Артур*. (А.)

ГНА (сканд.) Една от трите прислужнички на богинята *Фриг*. Тя е женски Меркурий, носеща послания на своята господарка към всички части на света.

ГНИПА (сканд.) Пещерата, която пазело кучето *Гарм*.

ГНОЗИС (гр.) „Знание"; термин, използван от школите на религиозната философия както преди, така и в периода на първите столетия на християнството, за обозначение на предмета на техните изследвания. Това Духовно и Свещено Знание, *Гупта Видя* на индусите, можело да се придобие само при *посвещение* в Духовните Мистерии, един аспект на който били и церемониалните *Мистерии*.

*Още в Новия завет (*Библия*) се споменава за „грешното знание". Последователите на това учение се наричат „*гностици*". Основни са следните постановки: 1. Духът и материята са вечни принципи, като материята е зло, враждебно на Бога и е независима от него (*дуализъм*). 2. Светът е творение на нисши *духове*. Създателят на вселената (*Демиург*) е равнопоставен на Бога от Стария завет. 3. От една недосегаема сфера висшите същества слизат в проявения свят на злото и се загубват в него. 4. Хората се делят на три групи: *гностици* или духовни хора, в които преобладава елементът на светлината (пневматици); хора на душата (психици), при които доброто и злото са в противоборство; телесни хора (хилици), които безнадеждно са пропаднали в материята. 5. Грехът е преплитане в материята, а *спасението* е освобождаване от игото на телесното. 6. *Христос* е духовно същество (*Еон*), което временно се обединява с човека Иисус, не за да избави чрез своя живот хората от страдания и смърт, а чрез учението (гнозис) да спаси избраните. 7. Съществуват два пътя: съблюдаване на строг аскетизъм, или освободена

сексуалност. От многобройните гностични трудове, с изключение на богатата находка при Наг Хамади, са запазени само откъси. Учението на гностиците в различни степени е възприето от *манихеите*, *богомилите*, *албигойците* и в *Кабала*. Най-разпространените гностични секти: валентините, наречена на името на починалия през 160 г. сл. Хр. Валентин, според когото трите катастрофи (творението, грехопадението и спасението) са вече извършени в невидимия свят (*Плерома*); орфитите (гр. – „почитащите змията“), които твърдят, че змията е помогнала на сътворения от Бога човек да добие знание, въпреки че Бог от ревност е забранил този акт; маркионите, които са се придържали към строг аскетизъм.*

ГНОМИ (алхим.) Розенкройцерско наименование на *елементали* (*духове*).

*В митологията на народите на Европа антропоморфизирани (*антропоморфизъм*) същества, обитаващи под земята, в планините и горите. На ръст те са малки, но са надарени със свръхестествена сила; носят дълги бради; понякога имат кози крака или гъши лапи. Живеят много по-дълго от хората. В недрата на земята гномите пазят скрити скъпоценни съкровища; те са изкусни занаятчии, могат да коват вълшебни мечове, пръстени и пр. Понякога са благоразположени към хората, а друг път – не.*

ГНОМ НА СМЪРТТА В *Еда* на древните скандинавци *Ивалди*, Гномът на Смъртта, крие Живота в недрата на голям океан и после, в подходящо време, го изпраща нагоре в света. Този живот се явява *Идун*, прекрасната дева, дъщеря на Гнома. Тя е *Ева* на скандинавските балади, тъй като дава на боговете на *Асгард* да вкусят от ябълките на вечно обновената младост; а те, вместо да бъдат прокълнати за такава постъпка и осъдени да умрат, по този начин ежегодно дават обновена младост на земята и хората след всеки кратък и сладък сън в обятията на Гнома. Идун се надига от Океана, когато *Браги*, неопетненият и непорочен Мечтател на Живота, пресича спящ безмълвната пустиня на водите. Браги е божествената *мислеоснова* на Живота, а Идун – живата Природа, *Пракрити*, Ева.

ГНОСТИЦИ (гр.) Философи, които формулирали и преподавали *Гнозис*, или Знание. Те процъфтявали в първите три столетия

на християнската ера; широко известни били Валентин, *Василид*, Маркион, *Симон Мага* и др. (W.W.W.)

ГОВИНДА, Анагарика (род. 1898) Псевдоним на Е. Хофман, буддист, който след завъшеното си образование в Европа, през 1928-1931 г. изучава в Цейлон и Бирма буддистката философия, а по-късно в индийски университети преподава археология и *буддизъм*. Постъпва в една от школите на тибетския буддизъм. От 1935 до 1945 г. е генерален секретар на международната буддиска асоциация. Известен е и като художник. Някои книги на Говинда: „Мандала – етапи на медитацията" (1961), „Пътят на белите облаци" (1969), „Основи на тибетската мистика" (1966) и др. (А.)

ГОГАРД (зенд.) *Дърво на Живота* в *„Авеста"*.

ГОДИНИ НА БРАМА Пълният период на „Века на *Брама*" (100 години) Равнява се на 311 040 000 000 000 години. (*Юга.*)

ГОЛЕМ ивр. galam – „събирам"; изкуствено създадено същество (човек) от надарените с магически сили *равини*. Така например раби Елия от Хелм до своята смърт през 1797 г. е имал прислужник голем. Според преданието то е сътворено за първи път от пражкия равин Льов (1520–1609). Густав фон Майеринк популяризира тази фигура в романа „Голем". (*Мисъл-форма.*) (А.)

ГОНПА (тибет.) Храм или манастир; ламасерий.

ГОПИ (санскр.) Пастирчета – приятели от детинство и спътници на *Кришна*, сред тях била и неговата жена Радха.

ГОСАЙНИ (санскр.) Наименование на определен клас аскети в Индия.

ГОСПОДСТВА В християнството (по класификацията на византийския богослов *Дионис Ареопагит*) – четвъртият от деветте ангелски чина, образуващи заедно със *силите* и *властите* втората, средна триада. (*Йерархия.*) (А.)

ГРААЛ старофренски – „съд, подобен на купа" Според легендата (с келтски или ирано-ориенталски произход) чаша, в която Йосиф Ариматийски е събрал капещата от смъртните рани на Иисус кръв; или съдът с жертвеното агне, или чашата, от която *Христос* на Тайната вечеря е пил. По този начин граалът е осветен и надарен с чудодейни сили. След смъртта на Йосиф ангелите са прибрали съда на тайно място, пазено от рицарите на граала. Историята на граала е свързана и с легендата за

крал *Артур*. Предполага се, че и двете възникват през XII в. и оказват съществено влияние на зараждащите се културно-исторически процеси в Западна Европа през средновековието, която би трябвало да наследи Христовите добродетели, пазени и прогласявани от рицари, трубадури и в произведения на литературата и изкуството. Един от най-известните образци е епосът „Парцефал“ на Ешенбах (1170-1220), разработван по-късно в различни варианти и жанрове. В ново време журналистът Ото Ран (1904-1939) след продължителна изследователска работа в архивите на Монсегюр заявява, че е открил в източните Пиринеи тайнствения замък на граал, който е бил пазен от катарите (*албигойци*). Албигойските войни, водени от папа Инокентий III, всъщност са били кръстоносен поход срещу граала. Английски автори през втората половина на XX в. в редица заглавия разработват тезата, че Иисус бил с царско потекло, а Мария Магдалена – негова съпруга. Техните потомци се заселили в Южна Франция и са дали началото на кралската династия на Меровингите (500-700). От граал се неделими още два предмета, чиито образи понякога се сливат: чудодейното копие, което някога проболо тялото на разпнатия Христос и заветният меч на цар Давид. (А.)

ГРАНАТ Силикати, чийто цвят варира от светло до тъмночервено; към групата принадлежи и т.нар. „благороден гранат“. От древни времена гранатът е ценен като магическо и лечебно средство: лекува чума, предпазва от влиянията на *демоните*, укрепва енергиите и помага в преодоляването на разочарованията и нещастията. Използва се и за предсказания, разкрива на иманярите скрити съкровища. На благородния гранат се приписват универсални лечебни сили – поставен на сърдечната област, смекчава болките и успокоява духа. Арабите го използват като средство срещу епидемии. По време на кръстоносните походи е бил особено търсен за предпазване и лечение на чума и заболявания на кръвта. Положен в гроб, предотвратява разложението на тялото. Приложение при лечението със *скъпоценни камъни*: въздейства на базисната *чакра* (*муладхара*, *кундалини*). (А.)

ГРИХАСТХА (санскр.) „Стопанин“, „този, който живее в дома си със своето семейство“. *Браминът* е „родов жрец“ в народното тълкуване и в жреческата йерархия на индусите.

*Вторият *ашрам*, когато човек се жени и създава семейство. Живее по този начин до петдесетгодишна възраст, докато види децата на своите деца, което означава, че е утвърдил рода си на земята.*

ГРОФ, Станислав (род. 1931) Чешки психиатър и един от ръководителите на движението „*Нова епоха*"; от 1967 г. живее в САЩ. В своята книга „Раждане, смърт и трансцеденталност" той обобщава своя повече от 30-годишен опит, като твърди, че проблемите на личността не започват в детските години, както твърди психоанализата на *Фройд*, а още в сънoподобните усещания в майчиното тяло и по време на раждането. Гроф разработва методи, с помощта на които пациентът изживява отново своето раждане и по този начин осъзнава причините на невротичните състояния. (А.)

ГУАН-ИН (кит.) Женски *логос*, „Майка на Милосърдието".

*В будиската митология на Китай, Корея и Япония (*будизъм*) – божество, спасяващо хората от всевъзможни бедствия, покровителка на женската половина на дома. Съществуват изображения на Гуан-Ин с четири, осем, единайсет и хиляда ръце. На хилядоръкото изображение върху дланта на всяка ръка има око. С тези хиляда очи Гуан-Ин вижда едновременно всички, намиращи се в беда в безкрайните светове на вселената и ги спасява с ръцете си.*

ГУАН-ИН-ТЯН (кит.) Небесата, където обитават *Гуан-Ин* и други *логоси*.

ГУАН-ШИ-ИН (кит.) Мъжки *логос* на северните будисти и будистите на Китай; „проявен бог".

ГУГЕЛИН, Мишел (род. 1928) Психолог, статистик и астролог, известен с изследването на влиянията на различните планети; статистически констатира, че възходът и кулминацията на планетите при раждане при различни професионални групи има следните резултати: 1. 5 438 известни европейски военачалници са родени при кулминация на Марс (вероятност 1:1 000 000). 2. 3 305 учени са родени при възхода и кулминацията на Сатурн (вероятност 1: 1 000 000). 3. 993 държавници са родени при кулминация на Юпитер (вероятност 1:5 000). 4. 1 485 спортисти с високи постижения са родени при възхода и кулминацията на Марс. Според Гучелин тези резултати потвърждават хипотезата на Птоломей, че професията на определен

човек зависи от възхода и констелациите на планетите, като планетите не определят професията, но създават необходимите качества. Гугелин изследва астрологично и наследствеността. Още Кеплер (1571-1630) твърди, че сходните констелации между звездите се срещат по-често между роднини. Анализът на 25 000 рожденни дати и часове на родители и техните деца в периода 1850-1945 г. показва следните резултати: възходът или кулминацията на определени планети при раждането на родителите най-често се повтаря при раждането на техните деца. Освен това, ако детето е родена в ден с магнитни смущения, неговата прилика с родителите е два и половина пъти по-голяма, отколкото при дни с нормална магнетичност. Следователно Слънцето е енергийната централа на Космоса, планетите са енергопреобразователи, а човешкият ембрион е само резонатор. Но ако раждането се осъществява чрез цезарово сечение или с лекарствени средства, астрологичната наследственост не може да се реализира. Гугелин твърди, че зародишът разполага със „селектор“, който определя времето на раждането, което отразява влиянието на определени планети. (*Астрология.*) (А.)

ГУЙ (кит.) В древнокитайската митология – *душата* (духът) на умрелия. С разпространяването на *буддизма* гуй станало общо наименование на *демоните* и обитателите на *ада*. Според по-късните народни предания гуй прилича на човек, но не хвърля сянка, внезапно става невидим, приема облика на куче, лисица и други животни, на мъже или жени, за да отвлича хора и да ги убива. В повечето случаи обаче, гуй е неупокоената душа на умрял от насилствена смърт или на самоубиец, непогребани в родовото гробище. (А.)

ГУЛВЕЙГ (сканд.) Олицетворение на „златната“ руда. В *Еда* се казва, че по времето на Златния Век, когато страстта към *злато* и богатство била още непозната на човека, „когато боговете играели със златни дискове и никакви страсти не нарушавали възторга на чистото съществуване“, целият свят бил щастлив. Но веднага, когато „дошла Гулвейг (Златната руда), омайваща магьосница, която три пъти хвърляна в огън, всеки път възкръсва още по-прекрасна отпреди и изпълва душите на боговете и хората с неутолима жажда“, всичко се променило. Именно тогава възникнали *Норните* – Миналото, Настояще-

то и Бъдещето, изчезнал благословеният покой на детските мечти и възникнал Грехът с всичките му лоши последствия. („Asgard and the Gods".)

ГУНАВТ (санскр.) Това, което притежава качества (*гуни*).

ГУНИ (санскр.) Качества, свойства (*Тригуна*); „нишка"; също така „връвчица".

*Обозначаване на трите състояния, свойства, сили, присъщи на природната *субстанция* (*пракрити*) като източник на всички проявени и непроявени обекти. Те са: *сатва* – уравновесеното, хармоничното, доброто начало; *раджас* – подвижното, страстното, дейното; *тамас* – застоялото, инертното, тъмното. Гуните са и психически състояния, свързани с осъзнаване същността на нещата: с доброто и щастието (сатва), с възбудата, удоволствието и безпокойството (раджас), с инерцията, апатията, с това, което води към невежество (тамас) и съответстващите резултати: задоволство, страдание, леност.*

ГУПТА ВИДЯ (санскр.) Същото, което е *Гухя Видя*; *езотерична* или Тайна Наука; знание.

ГУРДЖИЕВ, Георгий Иванович (1877-1944) Мистик и *окултист*, роден в Грузия; на 20-годишна възраст пътува в Тибет, Индия и в арабските страни. След 1912 г. в Москва и Петербург привлича ученици, пред които разкрива своите възгледи „за излизане от ужасното положение на съвременното човечество". Между тях е и вече известният писател Успенски, който в своите книги популяризира тези идеи. През 1922 г. Гурджиев основава в Париж „Институт за хармоничното развитие на човека". Чрез самонаблюдения и телесни упражнения, понякога твърде изтощителни, неговите ученици трябва да мобилизират скритите енергии. Танците, музиката, физическите и дихателните упражнения пробуждат човека от състоянието на сън или полусън, като го приобщават към една по-висока реалност. Към известните пътища на традиционната *мистика* – монах, *факир* и *йога* – Гурджиев говори за „четвърти път". Според него човекът се състои от три функции (центрове): 1. Инстинкти, сексуалност, движение; 2. Чувства; 3. Интелект. Но тъй като хората се ръководят главно от първия център, светът е хаотичен, а човекът е автомат, в който се проявява не неговото Аз, а много противоречащи си същности. Терапията би трябвало да събере всички части на Аза в единно цяло. (А.)

ГУРУ (санскр.) Духовен Учител; познавач на метафизичните и етични доктрини; употребява се също така за човек, обучаващ на някаква наука.

ГУРУ ДЕВА (санскр.) „Божествен Учител“.

ГУФ (ивр.) Тяло, физическа форма; пише се също Гоф.

ГУХЯ (санскр.) Скрит, таен.

ГУХЯ ВИДЯ (санскр.) Съкровеното знание на мистичните *Мантри*.

ГХАРМА (санскр.) Титла на *Картикея*, индийският бог на войната, и *Кумара*, роден от капка пот на *Шива*, която паднала в Ганг (*Ганга*).

ГХОЧА (санскр.) „Чуден Глас“. Име на велик *архат*, автор на „Абидхармамрита Шастри“, който върнал зрението на слепец, като намазал очите му със сълзите на слушателите, развълнувани от неговото (на Гхоча) необикновено красноречие.

ГЯН-БЕН-ГИАН (перс.) Цар, силфид в древната митология на Иран.

Д

ДААТ (ивр.) „Знание“; съединение на *Хокма* и *Бина*, *Мъдростта* и Разбирането; понякога погрешно се нарича *сефира*. (W.W.W.)

ДАБАР (ивр.) Д(а) Б(а) Р(им), което в халдейската кабала означава „Дума“ и „Думи“, Дабар и Логоси. („Тайната Доктрина“, т. I. и *Логос* или Слово.)

ДАБИСТАН (перс.) Иран; древна Персия.

ДАВА (тибет.) *Луната* в тибетската *астрология*.

ДАВКИНА (халд.) Жената на *Хеа*, „богиня на низшите сфери, съпруга на Дълбината“, майка на *Меродах*, *Бел* на по-късните времена и майка на много речни богове.

ДАГ, ДАГОН (ивр.) „*Риба*“, а също така „*Месия*“. Дагон бил халдейският човек-риба *Оан*, тайнствено същество, което ежедневно се надигало от морските дълбини, за да учи хората на всички полезни науки. Наричали го също *Анедот*.

ДАГОБА (санскр.) или *Ступа*; свещен хълм или кула за светите реликви на будистите. Това са пирамидални хълмове, пръснати по цяла Индия и будиските земи, такива като Цейлон, Бирма, Централна Азия и т.н. Те са различни по големина и обикновено съдържат неголеми реликви на светии или уж принадлежали на *Гаутама Будда*. Тъй като се смята, че човешкото тяло се състои от 84 000 *дхату* (органични клетки с определени жизнени функции), то *Ашока*, както казват, построил поради това 84 000 дхату-гопа, или Дагоби, в чест на всяка клетка от тялото на Будда, всяка от които станала сега дхармадхату или свещена реликва. В Цейлон, в Анурадхапура, се намира Дхату-гопа, която, както се смята, е построена към 160 г. пр. Хр. Сега ги строят като пирамиди, но всички първоначални Дагоби имали формата на кула с купол и няколко чхатри (чадъри) над тях. Ейтел твърди, че над всички китайски Дагоби има от 7 до 14 чхатри – число, символизиращо човешкото тяло.

ДАДЖАЛ В мюсюлманството – изкусител на хората, който трябва да се появи преди свършека на света. Съответства на *антихриста* в християнството. Свързан с *Иблис*, Даджал пребивава на остров в Индийския океан. Той е прикован към скала и се пази от *джинове*. Преди края на света Даджал ще се освободи от оковите, ще се появи начело на войска, яздейки

голямо магаре и навсякъде по земята, освен в Мека и Медина, ще установи своето царство, което ще продължи 40 дни (или 40 години). *Иса* и Махди ще унищожат неговото царство, а след това Махди ще го убие в Сирия или в Палестина. (А.)

ДАДУХ (гр.) Факлоносец, един от четиримата свещенослужители в *Елевзинии*те. Те били няколко, прикрепени към храма, но публично се появявали само в Общоатинските игри в Атина, за да ръководят така наречените „състезания на брега с факли". (Маккензи, „R. M. Cyclopaedia".)

ДАЕНА (авест.) В иранската митология – олицетворение на вътрешния духовен свят на човека или общината като цяло (според учението на *Заратустра*). Даена била присъща в еднаква степен и на доброто, и на греховното съзнание. Всеки човек след смъртта срещал своята Даена в женски облик при входа на онзи свят; Даена на праведника изглеждала като прекрасна млада девица, а тази на грешника – като уродлива старица. (А.)

ДАЙАНИСИ (арам.) Бог, на който се покланяли евреите, наред с други семити, като на „Властелин на хората"; *Дионис*-Слънце; оттук – *Йехова*-Ниси или Иао-Ниси, същото, което е Дио-нис, или Иов на Ниса. („Тайната Доктрина", т. II.)

ДАЙВИ-ПРАКРИТИ (санскр.) Предвечна, еднородна светлина, наречена от някои индуски *окултисти* „Светлина на *Логоса*" (Т. Суба Роу „Notes on the Bhagavat Gita", B. A., L. L. B.); при диференциация тази светлина става *Фохат*.

ДАЙМЪНД, Джон Австралийски психиатър, лекуващ с музика. Чрез различни терапевтични методи пациентът трябва да намери своя индивидуален израз – „песента на душата". Според Даймънд тази жизнена енергия прониква в цялото тяло чрез тимусната жлеза. Изследвайки над 40 000 музикални записа, той стига до извода, че музиката съществено влияе върху функциите на тимусната жлеза в положителен и отрицателен план. Даймънд открива, че прочути композитори са вложили в създадената от тях музика своите здравословни проблеми, като по този начин всеки от тях се стреми да хармонизира жизнената си енергия. Той препоръчва пациентите да слушат музика, отговаряща на техните заболявания – т. напр. музиката на Бетовен би трябвало да лекува сексуални проблеми. (А.)

ДАЙТИ (санскр.) Великани, *титани*, а *екзотерично – демони*, но в действителност идентични с определени *асури*, разумни

богове, противници на безполезните богове на ритуализма и врагове на *пуджа* и жертвоприношенията.

ДАЙТЯ ГУРУ (санскр.) Учител на великаните *дайти*. Алегорично това е името, дадено на планетата *Венера – Луцифер* или по-точно на обитаващия в нея Властелин, *Шукра* (мъжко божество). („Тайната Доктрина", т. II.)

ДАКИНИ (санскр.) Женски *демони*, *вампири* и кръвопийци (асра-пас). В *Пураните* те прислужват на богинята *Кали* и се хранят с човешко месо. Един от видовете зли *елементали*.

ДАКТИЛИ (гр.) От дактилос, „пръст". Наименование, дадено на фригийските *йерофанти* на *Кибела*, които били смятани за най-великите *магове* и заклинатели. Те били пет или десет като петте пръста на едната ръка – благославяща и десетте пръста на двете ръце – при призоваването на богове. Те също така лекували, като полагали ръце или чрез месмеризъм (*Месмер*).

ДАКТИЛОМАНТИЯ (гр.) Предсказания с помощта на пръстени. Обикновено се изписват в кръг буквите на азбуката и в зависимост от това кои букви докосва пръстенът, се съставя дума, която е отговор на предварително поставен въпрос. (А.)

ДАКША (санскр.) Форма на *Брама* и негов син в *Пураните*. Но „*Риг Веда*" твърди, че „Дакша е произлязъл от *Адити* и Адити – от Дакша"; това доказва, че той е олицетворение на свързващата всичко Творяща Сила, действаща на всички планове. Изтоковедите явно са силно смутени и не знаят какво да правят с тях, но Рот се приближава до истината повече от всеки друг, когато казва, че Дакша е духовна сила и в същото време мъжка енергия, пораждаща боговете във вечността, представена с помощта на Адити. *Пураните*, разбира се, антропоморфизират тази идея и изобразяват Дакша като установяващ „половите контакти на тази земя", след като били изпробвани всички други средства за произвеждане на потомство. Пораждащата Сила, духовна в началото, става, разбира се, в най-материалния завършек на своята еволюция, произвеждаща Сила на физически план; и до сега тази пуранична алегория е правилна, тъй като Тайната Наука учи, че нашият днешен начин на произвеждане на потомство е започнал в края на третата коренна раса (*раси*).

ДАЛАДА (санскр.) Много ценна реликва на *Гаутама Будда*, както се предполага негов зъб, пазен в голям храм в Канда, Цейлон. За съжаление реликвата, която показват, не е истинс-

ка. Действителната е добре скрита вече няколкостотин години, след позорния фанатичен опит на португалците (тогавашните управители на Цейлон) да го откраднат и да се отърват от истинската реликва. Това, което сега показват наместо истинския зъб, е чудовищен зъб на някакво животно.

ДАЛАЙ ЛАМА (тибет.) Титла на първосвещениците от школата на жълтите шапки – гелугпа, смятани за *въплъщение* на Бодхисатва *Авалокитешвара*; за пръв път тази титла била въведена от монголските управници („далай“ в превод от монголски означава „океан“). След смъртта на далай лама *бодхисатвата* се инкарнира (*инкарнация*) след 49 години в новородено момче. Това момче се издирва от *панчен лама*, който споделя с далай лама религиозната власт над Тибет и се разглежда като инкарнация на будда *Амитабха*. Днешният 14-ти далай лама, който според едно древно тибетско предсказание е последният, е роден през 1935 г. в Амдо, Северен Тибет. На 2 години, припознат като инкарнация на Авалокитешвара, е обявен за наследник на 13-ия далай лама. През 1950 г. на 15-годишна възраст поема длъжността, на 25 години завършва образованието си по будистка философия и религия в три университета. През 1959 г. напуска страната, завоювана от китайците и се установява в Дхарамсала, Северна Индия. Носител на Нобелова награда за мир през 1989 г. Произведения: „Окото на мъдростта“, „Окото на една нова будност“ и др. (А.)

ДАМА (санскр.) Обуздаване на чувствата.

ДАМБАЛА Във *вуду* един от най-мощните *духове*, представен под формата на змия. Неговата жена се казва Айда Оуедо, а любимата – Ерзулия. Тези три духа определят съдбата на човека. На Дамбала се принасят в жертва бели маймуни и пилета. По време на ритуала на алтара се поставя вода. (А.)

ДАМБУЛА (санскр.) Наименование на голяма скала в Цейлон. Тя се издига на около 400 фута над морето. Горната й част е издълбана и в тази монолитна скала са изсечени няколко големи пещерни храма или *вихари* – всички те са от дохристиянския период. Смятани са за най-добре запазилите се древности на острова. Северната страна на скалата е вертикална и напълно недостъпна, на южната, около 150 фута от върха, на големия издаден напред гранитен монолит е придаден вид на платформа с редица просторни пещерни храмове, изсечени в околните стени

– очевидно с огромен разход на труд и средства. Сред многото могат да се видят две вихари: Маха Раджа Вихара, 172 фута дълга и 75 широка, в която има над петдесет статуи на *Будда*, повечето от които са в човешки ръст и всичките са направени от монолитни камъни. В основата на централната пагода е изкопан кладенец и от извора в скалата постоянно се стича прекрасна чиста вода, която се пази за свещени цели. Във втората, Маха Девийо Вихара, може да се види гигантска статуя на мъртвия *Гаутама Будда*, дълга 47 фута, лежащ на ложе и възглавница, изсечени, както и всичко останало, от монолитен камък. „Този дълъг, тесен и тъмен храм, позата и спокойният израз на Будда, заедно с тишината на помещението, се стремят да навеят на зрителя мисълта, че той се намира в покоите на смъртта." (Харди, „East. Monachism".) Гледката от Дамбула е величествена. На голяма каменна площадка се издига високото Дърво Бо, една от многото издънки на първото Дърво Бо (*Бодхи друма*), под което властелинът *Сидхартха* е достигнал *нирвана*. „На около 50 фута от върха се намира водоем, който, както твърдят монасите, никога не остава без вода." („The Ceylon Almanac", 1834.)

ДАНА (санскр.) Раздаване на милостиня на бедняците, „милосърдие"; първата от шестте *парамити* в *будизма*.

ДАНГМА (санскр.) В езотеризма – просветената *Душа*. *Пророк* и *посветен*; този, който е достигнал съвършената *Мъдрост*.

ДАН-ТИЕН Според даоистите (*дао*), центрове в енергийното тяло на човека. Съществуват три полета (кухини), които акумулират и разпределят по тялото енергия (*прана*, *чи*): 1. Горният дан-тиен е в центъра на главата около епифизата; около него се намират „нефритовите врата" (в задната част на главата), „небесното око" („третото око") и ни-ван на върха на главата, където се намират мислите. 2. Средният дан-тиен е зад слънчевия сплит, считан за енергиен център на жената (мъжкият е долното дан-тиен); около него са разположени „средните врата" (на гръбначния стълб на равнището на сърцето), „вратата на живота" (пъпният канал) и „ладията на полумесеца" (между пъпа и бъбреците). 3. Долният дан-тиен е под „ладията на полумесеца", под него в основата на гръбначния стълб е „долната врата". Чрез *медитация* от долния дан-тиен енергията се изкачва по енергийните полета и достига горния дан-тиен, където разцъфтяват ни-ван и „небесното око" и се завръща в основата. (*Чакра*.) (А.)

ДАО (кит.) „Път“; „верният път“ или „пътят към Небето“; основният принцип на *даоизма*, който трудно може да се формулира буквално. Това е пра-сила, съществуваща преди сътворението на вселената. От нея са създадени небето и земята, но тя съществува в тях, защото е едновременно и норма, и свобода. Дао не е действен принцип, но той прониква всичко; дао е съвършеното поведение на човека, като по този начин се превръща в абсолютно дао. Може да се наблюдава само част от процеса, като животът и смъртта са само етапи на абсолютното дао. Това наблюдение (съзерцание) на *Абсолюта* води до *спасение*. Почитането на дао не е култово, а се осъществява чрез подражание. Успокоеното, съзерцателно битие на даоистите контрастира с неспокойните търсения на привържениците на Конфуций (*конфуцианство*). (А.)

„ДАОДЕЦЗИН“ (кит.) „Книга за Съвършенството на Природата“, написана от великия философ *Лао Цзи* или *дао* – път, де – добродетел, която се изразява в правилното следване на пътя и *цзин* – есенция. Това е своеобразна космогония, включваща всички основни доктрини на *Езотеричния* Космогенезис. Той казва, че в началото не е имало нищо, а само безгранично и безкрайно Пространство. Всичко, което живее и съществува, било родено в него от „*Принципа*, който съществува Сам по Себе си, като развива Себе си от Себе си“, т. е. от *Свабхавата*. Тъй като името му е неизвестно и същността непостижима, философите го нарекли Дао – несътворена, неродена и вечна енергия на природата, проявяваща се периодично. Природата, както и човекът, постигайки чистота, достига покой и тогава всичко става единно с Дао, което е източник на блаженството и щастието. Както е в индуската и будистката философии, подобна чистота, блаженство и безсмъртие могат да се достигнат само чрез осъществяване на добродетели и абсолютно спокойствие на нашия земен дух; човешкият ум трябва да управлява и в края на краищата да пребори и дори да унищожи бурната дейност на физическата природа на човека; и колкото по-рано той достигне необходимата степен на нравствена чистота, толкова по-щастлив ще се чувства. („Annales du Musee Guinet“, XI и XII; Dr. Groot, „Etudes sur la Religion des Chinois“.) Както се е изразил известният китаист Потие: „Човешката мъдрост никога не е използвала език по-свят и дълбок“.

ДАОИЗЪМ Една от основните религиозни системи в Китай, чиито основи са разработени от *Лао Цзи* (VI в. пр. Хр.) в труда „*Даодецзин*". Човекът трябва постъпва в духа на *дао*, за да постигне *спасение*. То е описано като потапяне в *Абсолюта*, което се постига чрез спазване на определени нравствени правила, самодисциплина, аскетизъм, *алхимия* и дихателни техники. След като дао се превръща в божество, се появяват и други богове като напр. планинският бог Тай Шан и неговата дъщеря Пихсиа Юкюн – богиня на червенолъчащия облак. (А.)

ДАОС (халд.) Седмият цар (пастир) на божествената Династия, управлявал вавилонците в течение на десет сароса или 36 000 години, доколкото един сарос продължава 3 600 години. В течение на това време се появили четирима *Анедоти*, или хора-риби (*Дагони*).

ДАРАСТА (санскр.) Церемониална *магия*, практикувана от племената на централна Индия, особено от колорианите.

ДАРДАН (гр.) Син на *Юпитер* и Електра, който получил боговете *кабири* като зестра и ги взел със себе си в *Самотракия*, където им се покланяли дълго, преди този *герой* да положи основите на Троя, и преди всякакво споменаване на Тир и Сидон, макар Тир да е бил построен в 2760 г. пр. Хр. (*Кабири*.)

ДАРУМА (санскр. *Бодхидхарма*) Едно от най-популярните божества на японския *будизъм*. Дарума се смята за първия патриарх на будиската школа *дзен* (тян), първият монах, който активно е следвал многогодишната практика на „съзерцанието", в резултат на което му се парализирали краката (оттук са скулптурите на Дарума без крака). Той носи щастие и изпълнява желания. (А.)

ДАРХА (санскр.) Родовите духове на колорианите.

ДАРШАНИ (санскр.) Школи на индийската философия, които са шест; шад-даршани или шест аргументации.

*Това са: Пурва-Миманса, *Утара-Миманса* (*Веданта*), *Няя*, *Вайшешика*, *Санкхя*, *Йога*.*

ДАРШАНИ (санскр.) „Виждане" (лицезрение); самооткровение на Божеството пред неговите привърженици; случай, когато духовна личност в Индия разрешава да бъде видяна. (А.)

ДАТАТРЕЯ (санскр.) В *индуизма* – мъдрец, син на *риши* Атри, у когото частично се въплътили *Вишну*, *Шива* и *Брахма*. Дататрея имал три глави, като дясната принадлежала на Шива, лявата на

Брахма, а средната на Вишну. След X в. Дататрея се почита от някои вишнуитски секти като *аватар* на *Кришна* и велик *йогин*, а неговите постоянни спътници – крава и четири кучета – се разглеждат като *въплъщения* на земята и четирите *Веди*. (А.)

ДАХЕ-ДАХУС (халд.) Двойствена *еманация* на Мумис, потомство на двоякия или *андрогинен* Световен *Принцип*, мъжкият Апасон и женският Тауте. Като всички теократични народи, които са имали храмови *мистерии*, вавилонците никога не споменавали „Единния“ Принцип във Вселената и не му давали име. Това подтикнало Дамаский („Теогонии“) да отбележи, че подобно на останалите „варвари“, вавилонците са го подминали с мълчание. Тауте била майка на боговете, а Апасон е бил нейната самопораждаща мъжка сила; Мумис, идеалната вселена, е неин еднороден син и на свой ред той еманира Дахе-Дахус и накрая *Бел*, *Демиургът* на обективната Вселена.

ДАША-СИЛИ (пали) Десетте задължения или заповеди, задължителни за служителите на *Будда*; петте задължения или пансили се изпълняват от миряните.

ДВАПАРА ЮГА (санскр.) Третата от „Четирите Епохи“ в индуисската философия; или втората, ако се брои отдолу. (*Юга*.)

ДВАРАКА (санскр.) В *индуизма* столица на ядавите (родът на *Кришна*), създадена за една нощ по заповед на Кришна, когато решил да изостави Матхура, предишната столица; Дварака била погълната от океана седем дни след гибелта на Кришна. В Индия, на брега на полуостров Катхиявар, съществува град Дварака, един от седемте главни центъра на поклоничество на индусите, смятащи, че той е основан от Кришна. (*Ядав*.) (А.)

ДВЕША (санскр.) „Гняв“; едно от трите основни състояния на ума (които на брой са 63); те са: *Рага* – страст или пагубно желание, Двеша – гняв, част от който е ненавистта, и *Моха* – невежество, незнание на истината. Трите трябва да бъдат избягвани непрекъснато.

ДВИДЖА (санскр.) „Два пъти роден“; в стари времена този термин се отнасял само към посветените *брамини*, но сега го употребяват по отношение на всеки човек, който принадлежи към първата от четирите касти (*каста*) и който е преминал през определен обред. (*Варна*.)

ДВИДЖА БРАМИН (санскр.) Даването на свещен шнур, което сега представлява „второто раждане“. Дори и *шудра*, който е

решил да заплати за тази чест, става – след обреда на преминаването през сребърна или златна корона – *двиджа*.

ДВИПА (санскр.) Остров или континент; индусите имат седем *(сапта-двипа)*, будистите – само четири. Това е следствие от неправилно разбрания намек на Властелина Будда, който, употребявайки този термин метафорично, отнасял думата *двипа* (седем) към расите от хора. Четирите коренни *раси*, предшествали нашата пета, били сравнени от *Сидхартха Будда* с четирите континента или острова, запълващи океана на ражданията и смъртта – *сансара*.

ДВОЕН ОБРАЗ Наименование, употребявано от еврейските кабалисти за определение на Двойното Аз, наричано съответно: Висше, *Метатрон* и Низше, *Самаел*. Те са представени алегорично като два неразделни спътника на човека през целия му живот: единият е неговият *Ангел-Хранител*, другият – Злият *Гений*.

ДВОЙНИК Същото, което е *астралното тяло* или *допелгенгер*.

ДЕВА (санскр.) Бог, „лъчезарно" божество. Дева-Деус, от корена див, „сияя". Девата е небесно същество – добро, зло или неутрално. Девите населяват „три свята", които са трите плана над нашия. Съществуват 33 групи или 330 милиона деви.

ДЕВАДАТА В *будизма* братовчед и ученик на *Шакямуни*. Според легендата Девадата изисква от Шакямуни (във връзка с преклонната възраст на последния) да се оттегли и да повери ръководството на *сангха* на него. След отказа на Шакямуни Девадата иска да го убие, но той успява да се спаси благодарение на магически сили (*сиддхи*), свойствени на *буддите*. По-късно Деватадата се опитва да извърши разкол в сангха, но се проваля. Девадата е наказан като попада в *ада* на *Авичи*, където трябва да прекара 100 000 *калпи*. (А.)

ДЕВАКИ (санскр.) Майката на *Кришна*. Тя била затворена в тъмница от своя брат, цар Канса, от страх, че ще се изпълни предсказанието, което гласяло, че синът на неговата сестра ще го свали от престола и ще го убие. Независимо от силната охрана, Деваки била осенена от *Вишну*, Светият *Дух*, и така дала живот на този *аватар* на бога, Кришна. (*Канса*.)

ДЕВАКХАН (санскр.) „Обител на боговете"; междинно състояние между два земни живота, в което влиза Азът, *атма-буддхи*,

манас, или Троицата, преобразувана в Едно (*индивидуалност*), след своето отделяне от *камарупа* и разлагането на низшите *принципи* на земята.

ДЕВА-ЛАЙА (санскр.) „Светилище на *дева*"; наименование, давано на всички брамински храмове.

ДЕВАЛОКИ (санскр.) Обители на боговете или *девите* във висшите сфери. Седемте небесни свята, които са по-високо от *Меру*.

*Както и другите живи същества, боговете, живеещи в Девалока, са подчинени на законите на *кармата* (т.е. се раждат и умират). В Девалоките продължителността на живота е голяма, преобладават насладата и дълбокото духовно съзерцание. Но доколкото Девалока не освобождава съществата от оковите на *сансара* (след живот като бог е възможно прераждане в по-ниски сфери), то тя (за разлика от *нирвана*) не се смята за висш идеал за буддиста.*

ДЕВАМАТРИ (санскр.) „Майка на боговете"; име на *Адити*, Мистичното Пространство.

ДЕВАНАГАРИ (санскр.) „Език или писменост на *девите*" или боговете; писмените знаци на санскритския език (*санскрит*). Тази азбука и изкуството на писмеността се пазели в тайна векове наред и само на *Двиджите* (два пъти родените) и дикшитите (*посветените – дикша*) се разрешавало да използват това изкуство. За шудрите да декламират стих от *Ведите* било забранено и при всяка от двете низши касти (*вайшите* и *шудрите*) знанието на тези букви се смятало за престъпление, наказвано със смърт. Поради това думата липи, „писание", отсъства в най-древните манускрипти.

ДЕВАПИ (санскр.) Санскритски Мъдрец от рода Куру, който заедно с друг Мъдрец (Мору), както предполагат, живее в течение на четирите епохи и то преди идването на *Майтрея Будда* или *Калки* (последният *аватар* на *Вишну*), който подобно на всички Спасители на света в тяхното последно проявяване, подобно на *Сосиош* на *зороастрите* и на Конника от „Откровение" на св. *Иоан*, ще се появи, яздейки Бял Кон. И двамата, Девапи и Мору, както се предполага, живеят в хималайско усамотено място, наречено Калапа или Катапа. Такава е пураничната алегория.

ДЕВАПУТРА (санскр.) В будистката митология група второстепенни божества, подчиняващи се на някои главни богове

от общобуддиския пантеон (напр. Шакра, *Яма*). Много *сутри* описват как богът (обикновено Шакра) присъства при проповядването на *дхарма* на *Шакямуни*, заедно с Девапутра. След като кушинският управник *Канишка* (78-123 г., има и други датировки) си присвоил титлата „девапутра" (превод на титлата на китайския император „син на небето"), думата „Девапутра" започнала да означава също така и управници, и велики учители. (А.)

ДЕВАРШИ или Дева-риши (санскр.) „*Риши*-богове"; божествени или богоподобни светци; мъдреци, които достигат съвършена божествена природа на земята.

ДЕВА САРГА (санскр.) Творение; произход на *принципите*, които се смятат за Разум, породен от качествата или атрибутите на Природата.

ДЕВАСАРМАН (санскр.) Много древен автор, който умрял около столетие след *Гаутама Будда*. Той написал два забележителни труда, в които отричал съществуването както на Аза, така и на не-Аза.

ДЕВАТА (санскр.) "Божество"; в древноиндийската митология същество на божествената природа. Това определение се отнася както към боговете въобще (в множествено число, често в събирателно значение), така и към различни класове на низшите богове. В много селски местности и сега почитат така наречените „грамадевати", които пазят местното население от болести, лоша реколта, смърт по животните, стихийни бедствия; те могат да даряват богатство, сила, потомство. На тях посвещават специални култови светилища („девагриха", букв. „божи дом"), като поставят в тях изображения на „грамадеватите" – от антропоморфизирани статуи до купчина камъни или дървета, които символизират тези божества. (А.)

ДЕВАЯНА и ПИТРИЯНА (санскр.) "Пътят на боговете" и „Пътят на предците". Учението за пътищата за напускане на тялото (*астрално пътуване*) е разработено още в ранните *Упанишади*; застъпено е в *Пураните* и във философските части на „*Махабхарата*", включително в „*Бхагавад Гита*". „Светлият" (деваяна) е свързан със слънцето; по него вървят *йогините*, които не следват външните ритуали, а почитат във всичко *Брахма* и накрая се сливат с „върховната реалност" (*парабрахма*). „Тъмният" път (питрияна) е свързан с *луната*. По

него вървят йогините, които извършват благородни действия, съобразно предписанията на *шастрите* (правила за лаици). Дживатманът (*дживатма*) преминава от земята към луната, при което атрибутите му постепенно изчезват. След като се наслаждава на луната, с изразходването на заряда от благочестиви дела, атрибутите на дживатмана постепенно нарастват и отново придобиват земно битие. За онези, които не са йогини, пураничните текстове описват трети път на движение на дживатма – пътят на почитащите злото. Те не достигат луната и се прераждат във вредители-животни. (А.)

ДЕВЕТ „Кабала на Деветте Покоя" е разновидност на тайната шифрована писменост, която въвели еврейските *равини* и която се употребявала от някои общества с цел скриване – тя е специално приета в някои степени на *масонството*. Рисува се фигура от две хоризонтални и две вертикални успоредни линии, като това образува деветте покоя, централният е обикновен квадрат, останалите – дву- или тристранни фигури – се определят за няколко букви в произволен ред, за който се прави предварителна уговорка. Съществува и кабалистично съответствие между десетте *сефироти* и тези девет покоя, но то не е публикувано. (W.W.W.)

ДЕВЕТТЕ АНГЕЛСКИ ЧИНА (слав. „чин" съотв. на гр. и лат. „ред", „отряд") В християнството степените на йерархия на ангелските същества. Според учението на *Дионис Ареопагит* те образуват три триади, изброявани (отгоре надолу) в следния ред: Първа триада (характеризира се с непосредствена близост до бога) – *серафими*, *херувими*, *престоли*; втора триада (особено пълно отразяваща *принципа* на божественото световладичество) – *господства*, *сили*, *власти*; трета триада (характеризираща се с непосредствена близост до човешкия свят) – *начала*, *архангели*, *ангели* (в тесния смисъл на тази дума). (*Йерархия*.) (А.)

ДЕВИ (санскр.) "Богиня"; в *индуизма* съпругата на бог *Шива*. Деви представлява израз на енергията (*шакти*) на своя съпруг. В съгласие с двата основни аспекта на Шива, добър и пагубен, Деви е ту кротка и милостива, ту страшна и жестока и има няколко ипостаса. В своя благ ипостас тя е известна като *Парвати*, Ума („светла" – *Ума – Каня*), Гаури („бяла"), Джаганмата („майка на света") и т.н.; в страшния – като *Дур-*

га, *Кали* („черна"), Чанди („гневна"), Бхайрави („ужасна") и т.н. Страшните форми на Деви станали в Индия, от средните векове насам, обект на редица мистични култове, в частност тантристки и шактистки. (А.)

ДЕВОРА, Дебора (ивр.) "Пчела"; във старозаветното предание пророчица, предводителка на израилските племена, една от „съдиите израилеви". (А.)

ДЕИСТ Този, който приема съществуването на бога или боговете, но смята, че нищо не знае за тях и отрича *откровението*; свободомислещ на древните времена.

ДЕИ ТЕРМИНИ (лат.) Наименование на стълбовете с глави на хора, представляващи *Хермес*, които древните гърци и римляни поставяли на кръстопътищата. Също така общо наименование на боговете, пазещи границите.

ДЕЙВИС, Андрю Джаксън (1826-1910) Един от водещите теоретици на спиритуалисткото движение. Повлиян е силно от основаната в Швеция Нова Църква и движението на месмеристите (*Месмер*). През 1843 г. започва да експериментира в състояние на *транс* и проявява изключителни възможности. Открива две клиники за лекуване чрез *ясновидство*, прилага лечения, научени от него самия по време на транс; в рецептите си предписва странни лекове отпреди векове. През 1847 г. излиза неговият основен труд „Законите на природата", който поражда началото на популяризирането на *спиритизма* в САЩ. Дейвис и неговата група се утвърждават като най-популярните коментатори по въпросите на свръхестественото. Дейвис развива бързо ясновидските си способности, без вече да изпада в транс. Много *медиуми* се основават на неговите статии, посветени на *духовете*, обитаващи *Съмърленд*. (А.)

ДЕКАРТ, Рене (1596-1650) Френски философ, „баща на философията на новото време", математик, чийто светоглед (картезиански – от латинизираното име на Декарт) определя и днес научното мислене. Преодоляването на картезианското мислене е една от най-важните цели на движението *Нова епоха* (*Капра*). Изходна точка на картезианството е прословутото изречение на неговия създател: „Аз мисля, следователно аз съм", което води до максимата, че най-същественото в човешкото естество е мисълта. Определящото в тази постановка е прилагането на аналитичния метод, доминиращ в съвременната наука. Духът

и материята са две съвършено разделени области, което води до необоснован оптимизъм в непогрешимостта на научните твърдения и игнориране на целокупните в природата (космоса) процеси. Физиката на XX в. разколеба вярата в непогрешимостта на научните изводи и доказа, че всички теории имат временен характер. (А.)

ДЕЛА ПОРТА, ДЖОВАНИ БАТИСТА (1538-1615) Лекар, драматург и *алхимик* от Неапол, разработил първи в западния свят „природната *магия*", която може да се разглежда като предшественик на естествените науки. Едва 15-годишен публикува основния си труд Magia naturalis, в който разглежда тайнствената връзка между растенията, животните и звездите. Този единен природен градеж се изразява в привличането и отблъскването на живите същества и предмети. Автор на многобройни книги по *теософия*, *алхимия*, *астрология* и др. През 1560 г. основава „Дружество за изследване на тайните на природата", разпуснато по заповед на папата. (А.)

ДЕМЕТРА Елинското име на латинската *Церера*, богиня на зърното и земеделието. Астрономичен знак – *Дева*. В нейна чест се празнували *Елевзинии*те.

*Главно свещено място на Деметра е Елевзин, където в течение на девет дни през месец боедромион (септември) протичали Елевзинските *мистерии*, символично представящи мъката на Деметра, нейните странствания в търсене на дъщеря си, тайната връзка между живия и мъртвия свят, физическо и духовно очистване.*

ДЕМИУРГ (гр.) „Строител"; „Висша Сила, изградила Вселената". От тази дума произлиза фразата „Велик Архитект" на масоните (*масонство*). При *окултистите* това е третият проявен *Логос*, или „вторият бог" на *Платон* – вторият логос е представен от него като „Отец", единственото Божество, което той, като посветен в *Мистериите*, се осмелил да спомене.

ДЕМИУРГИЧЕН РАЗУМ Същото, което е „Вселенски Разум". *Махат*, първото „създание" на *Брама* или той самият.

ДЕМОН (гр.) В първоначалните *херметични* трудове и древните класически съчинения е идентичен по значение с бога, *ангела* или *гения*. Демонът на Сократ е нетленната част на човека или по-точно истинският *вътрешен човек*, когото ние наричаме *Ноус*, или разумно божествено Аз. Във всеки случай, Демонът

(или Даймонът) на този велик мъдрец, разбира се, не е бил демонът на християнския *ад* или християнското ортодоксално богословие. Това название античните автори, и в частност философите на *Александрийската школа*, давали на *духовете* от всякакъв вид, както на добрите, така и на злите. То често служело за синоним на богове или ангели. Но някои философи се стараели, и при това напълно обосновано, да правят разлика между многобройните класове.

ДЕМОНОЛОГИЯ (гр.) Учение за *демоните*, които, против волята на Бога, изкушават хората. В теологията се разглежда тяхната йерархия, описват се видовете и качествата им. Според неоплатоника (*неоплатонизъм*) Пселос те се класифицират според мястото на тяхното пребиваване: 1. Въздушни, които предизвикват бурите и лошото време. 2. Земни с две групи: *гноми* на земята и в пещерите, които предизвикват земетресения и пожари; и горски, които объркват пътниците. 3. Водни, с ужасен изглед; предизвикват корабокрушения. 4. Огнени, които ще влязат във връзка с хората по време на страшния съд. 5. Хелиофоби или луцифуги, най-страшните демони, които се появяват нощем и убиват хората. Обширна квалификация, описание на ранговете и типология се среща в магическата литература от XVII в. Начело на демоните е кралят *Луцифер*, вицекрал е Белиал (*Бел*), съществуват четирима владетели или губернатори: *Сатан*, *Велзевул*, Асарот и Плутон, седем велики князе: Азиел, Мефистофел, Марбуел, Ариел, Анигуел, Анифел и Барфаер. Освен това съществуват велики съвети, таен дворцов секретариат и домашни духове. (А.)

ДЕМОНОЛОГИЯ християнска Според Стария завет *демоните* са „синове на Бога“ паднали *ангели*, които са се събрали с дъщерите на хората и са били отхвърлени от Бога. Това се е случило чрез подстрекателството на *дявола*, който със съгласието на Бога е станал управител на едно голямо царство. В Новия завет демоните са зли духове, които владеят даден човек (*обсебване*) и са причина за телесните недъзи и болести. Някои от най-големите чудеса на Иисус са свързани с прогонване на демони (*екзорцизъм*). Основата на християнската демонология поставя Августин, който повлиян от *манихейството*, разглежда две царства: Божието и на демоните. Демоните са въздушни, с много изострени сетива и изключително подвижни; тъй като живеят

по-дълго от хората, имат повече опитности от тях. Те могат да предсказват бъдещето и да творят чудеса, но и са в състояние да изкушават хората за лоши дела, да предизвикват бури, да опропастяват реколтата и т.н. Въздушното им тяло позволява да проникват в човека в будно или в спящо състояние. (А.)

ДЕМОНОЛОГИЯ юдейска Съгласно *кабала*, демоните обитават света *Асия*, света на материята и „*обвивките*" на умрелите. Те са по същество *клипоти*. Съществуват седем *ада*, чиито демонични обитатели представляват олицетворени пороци. Техният княз е *Самаел*, неговата женска спътница е Ишет Зенуним, жена на блудството, разврата – разглеждайки ги в определен аспект, наричат ги „Звяр", Хива. (W.W.W.)

*В Стария завет се споменават демоните шедим (свръхестествени), които отначало са били ханаански богове, шерим (космати), както и *Лилит*, страшен нощен демон, произхождащ от вавилонските богове. Най-опасни са нощите в сряда и в сабат, тъй като по това време се подвизават 18 000 демони. Предпазно средство срещу демоните е каденето. В книгите на *Енох* демоните играят важна роля. Тези паднали *ангели* (повече от 200) пожелали земните жени; чрез тази връзка хората изучили многобройни изкуства и занаяти. Важен източник е и „Малкият ключ" на Соломон, който съдържа списък със 72 демона.*

ДЕМРУШ (перс.) Великан в митологията на древен Иран.

ДЕНАМ (пехлеви) „Знание"; принцип на разбирането у човека, разумна *Душа*, или *манас*, според „*Авеста*".

ДЕНИ, Ангора Парижки лекар, астролог и *алхимик* от XIV в. („R.M.C.")

ДЕН НА БРАМА Период от 2 160 000 000 години, по време на който *Брама*, като излиза от своето златно *яйце* (*Хираня гарбха*), създава и формира материалния свят (бидейки просто оплождаща и творяща сила в Природата). След този период, с унищожението на световете, поред с огън и вода, той изчезва заедно с обективната природа и тогава започва *Нощта на Брама*.

ДЕРВИШ Турски или персийски аскет-мюсюлманин. Скитащ, странстващ монах. Понякога дервишите живеят в общини. Често ги наричат „въртящи се заклинатели". Като се изключат аскетизмът, молитвите и съзерцанието, турският, египетският или арабският последовател има много малка прилика с индийския

факир, който също е мюсюлманин. Първият може да стане свят мизерстващ монах; последният никога няма да се издигне по-високо от второстепенни окултни прояви. Дервишът също така може да бъде силен месмерист (*Месмер*), но той никога няма да се подложи доброволно на отвратителните и почти невероятни самоизтезания, които факирът изобретява за себе си с все по-засилващ се плам, докато най-накрая природата не издържа и той умира в бавни и страшни мъки. Най-ужасни действия, такива като съдиране на кожата от жив човек, отрязване на пръстите на краката и стъпалата, изтръгване на очите, закопаване жив до брадичката в земята и прекарване на цели месеци в такова състояние, изглеждат детска игра за тях. Дервишът не бива да се бърка с индуския *саняси* и *йога*. (*Факир*.)

*Един от многобройните дервишки ордени е основан от Джалай ал-дин Руми (род. 1207). Церемонията, надзиравана от шейх (перс. пир), започва със звуците на тръба, която символизира желанието за сливане с бога. Черната наметка и бялата риза, която носят дервишите от този орден, напомнят за гроб, надгробен камък и саван, а мястото на танцуване олицетворява Страшния съд. Екстатичният (*екстаз*) танц представя движението на планетите около слънцето. Ортодоксалният *ислям* не приема дервишите с твърдението, че грижата им за техния орден е по-важна от вярата.*

„ДЕСАТИР“ Много древно персийско съчинение под названието „Книга Шет“. Тя разказва за тринайсет *Зороастри* и е силно мистична.

ДЕСЕТТЕ ПИТАГОРЕЙСКИ ДОБРОДЕТЕЛИ Добродетели на *посвещението*, задължителни, за да бъде човек допуснат до него. (*Питагор*.) Те са тъждествени с добродетелите, предписани от *Ману* и с буддистките *парамити* на Съвършенството.

ДЕТЕРМИНИЗЪМ (лат.) „Определям“; философски възглед, който определя не само световните процеси, но и живота на човека като следствие на причини или природни закони. Детерменизмът отрича случайността и свободната *воля*. Но съвременната постановка за *хаоса* противоречи на този възглед. В *астрологията* понятието изразява зависимостта на съдбата или волята от причините, съдържащи се в хороскопа. Според някои съвременни постановки детерменизмът и свободната воля са два полюса, които взаимно се допълват и характеризират,

без да се изключват. Учението за *реинкарнацията* приема, че сегашният живот е следствие на добрите и лошите дела (*карма*) от минали прераждания, но този детерменизъм може да се тълкува и с оглед на бъдещето – животът сега се определя не от минали причини, а от бъдещите цели по пътя на *еволюцията* на индивида. (А.)

ДЕХИПНОЗИРАЩА ТЕРАПИЯ Терапия чрез *хипноза* на американеца Дик Шулдър, който приема, че съвременният човек е подложен многократно на хипнотични влияния чрез възпитанието и обществото. Повечето поведенчески стратегии, изявени чрез лоши навици, страхове, неправилно хранене, се изграждат през първите четири години. Чрез диалог с подсъзнанието, *медитация* и корекция на навиците при хранене (без остри подправки и сладко) старата програма от детството се изтрива и се усвоява нова, която отговаря на изискванията на зрялата възраст. (А.)

ДЖАГАД-ЙОНИ (санскр.) Утроба на света; пространство.

ДЖАГАДХАТРИ (санскр.) *Субстанция*; име на „кърмачката на света“, обозначение на силата, която пренесла *Кришна* и неговия брат Баларма в утробата на *Деваки*, тяхната майка. Едно от имената на *Сарасвати* и *Дурга*.

ДЖАГАН-НАТХА (санскр.) „Властелин на Света“, титла на Вишну. Голяма скулптура на Джаган-натха в неговата колесница; името му обикновено се пише и произнася Джагарнатх. Това е *идол* на *Вишну-Кришна*. Пури, недалеч от град Кутак в Ориса, е крупен център на неговото поклонение, два пъти в годината безбройно множество поклонници участват в празненствата на Шнана-ятра и Ратха-ятра. По време на първото скулптурата се изкъпва, а по време на второто се поставя на колесница между идолите на Баларма, брата и Субхадра, сестрата на Кришна, и тази огромна колесница се тегли от поклонници, които приемат за щастие да бъдат смазани от нея.

ДЖАГАТ (санскр.) Вселената.

ДЖАГРАТА (санскр.) Бодърстващото състояние на *съзнанието*. Споменавано във философията на *йога*, Джаграта авастха означава будно състояние, едно от четирите състояния пранави в аскетичните упражнения, използвани от йогите.

ДЖАДЖ, Уилиям Куон (1851-1896) Влиятелен американски *теософ*, роден в Ирландия. От най-ранно детство започва да се

занимава с *магия*, месмеризъм и розенкройцерство. Завършва право и става съдружник в юридическа фирма. Джадж, заедно с *Блаватска* и нейния сподвижник *Олкът*, е един от основателите на *Теософското Общество* (1875). През 1883 г. превръща нюйоркския клон в Арянско теософско общество, начело на което застава самият той. В края на 80-те години създава клонове на Теософското Общество по цялата страна. През 1893 г. се отказва от юридическа практика, за да се посвети напълно на обществото. Поема президентския пост след напускането на *Ани Безан*. Написва интерпретация на йога-афоризмите от *Патанджали* и други книги. (**А**.)

ДЖАДУ (индус.) *Вещарство*, *черна магия*, чародейство.

ДЖАДУГАР (индус.) Вещар, магьосник. (*Вещица*.)

ДЖАЙИ (санскр.) Дванайсет велики бога в *Пураните*, които отказали да сътворят човека и поради това били прокълнати от *Брама* на повторни раждания „във всяка *манвантара* (раса) чак до седмата". Друга форма или аспект на превъплъщаващото се Аз.

ДЖАЙНИЗЪМ (санскр.) Крупно религиозно обединение в Индия, донякъде напомнящо *буддизма*, но с много столетия по-старо от него. Те заявяват, че *Гаутама Будда* е бил ученик на един от техните тиртанкари, или светци. Те не признават авторитета на *Ведите* и съществуването на някакъв личен висш бог, а вярват във вечността на материята, периодичността на вселената и безсмъртието на разумите (*манас*) на хората, както и на животните. Крайно мистична секта.

*От „джайна" – „победител"; основана от Вардхамана *Махавира* (539-477 пр. Хр.). След 13 години *медитация* той получава просветлението, че човек може само чрез аскетизъм да се домогне до трите скъпоценни добродетели: истинско познание, истинско разбиране и истинско проебразяване. Истинското познание притежава този, който познава непреодолимия мост между духа и материята; истинско разбиране притежава този, който вярва в учението на Махавира (санскр. – „*герой*"); истинско преобразяване постига този, който спазва петте заповеди: не убива, не лъже, не краде, отказал се е от полов живот и от радостите на съществуването. Човек може само чрез самобичуване и аскетизъм да напусне колелото на преражданията (*сансара*). Джайнизмът е разделен на една по-мека (облечените в бели дрехи) и една по-строга (облечените с въздух) форма.*

ДЖАЛАРУПА (санскр.) „Тяло или форма на *водата*"; едно от наименованията на *Макара* (знакът *Козирог*). Това е един от най-окултните и тайнствени знаци на *Зодиака*; той е изобразен на знамето на *Кама*, богът на любовта и е свързан с нашите безсмъртни Аз.

ДЖАМБУ-ДВИПА (санскр.) Едно от главните подразделения на земното кълбо в пураничната система; то включва и Индия. Някои твърдят, че това е бил континент, други – остров или един от седемте острова (*саптадвипа*). Това е „владение на *Вишну*". В своя астрономичен и мистичен смисъл е наименование на нашия глобус, отделен чрез плана на обективност от другите шест глобуса на нашата планетна верига.

ДЖАНА (араб.) „Градина"; в мюсюлманството най-честото наименование на рая; „градина на вечността", „градини *Едем*", „градини на благодатта", „фирдаус", „обител на света", „място на пребиваване". Преданието смята тези названия за обозначения на различни части на рая, разположени на осемте небесни сфери. (А.)

ДЖАНАЛОКА (санскр.) Свят, в който, както предполагат, обитават Муни (светците) след тяхната телесна смърт (*Пурани*). Също така – област на земята.

ДЖАНАРДАНА (санскр.) „Обожаван от човечеството"; титла на *Кришна*.

ДЖАПА (санскр.) Мистично упражнение на някои *йоги*. То представлява повтаряне на различни магически формули и *мантри*.

ДЖАТАКА (санскр.) Разказ за легендарните събития от минали раждания на *Будда Гаутама*, основан на фолклорни традиции с ярко изразен приказен характер, получил широко разпространение сред народа; достъпно и популярно излага основните догмати на Будда. (А.)

ДЖАТИ (санскр.) Една от дванайсетте *нидани*; причина и следствие в начина на раждане, осъществяващо се посредством *Чатур Йони*, когато във всеки случай съществото, човек или животно, се помества на един от шестте (*езотерично* – седемте) *гати*, или пътища на чувственото съществуване, които *екзотерично*, броейки отгоре надолу, са: 1. Висшите *Дхиани* (*Анупадака*); 2. *Деви*; 3. Хора; 4. *Елементали* или *духове* на природата; 5. Животни; 6. Низши елементали; 7. Органични

зародиши. В популярната или екзотеричната терминология те са: деви, хора, *асури*, съществата в *ада*, *прети* (гладни *демони*) и животни.

ДЖАТЮ (санскр.) Син на *Гаруда*; това е големият *цикъл* (*кръгове* и *цикли*), или махакалпа, символизиран от гигантска птица, служеща като кон на *Вишну* и други богове, по отношение на пространството и времето. В „*Рамаяна*" Джатю е наречен „цар на крилатото племе". За това, че защитил Сита, похитена от *Равана*, цар на великаните Ланки, той бил убит от него. Джатю наричат също така „цар на грифоните".

ДЖАХАНАМ (араб.) В мюсюлманството – най-разпространеното наименование на *ада*. Там попадат както хора, така и *джинове*, едни от които ще пребивават там вечно, а други – временно. (А.)

ДЖАХНАВИ (санскр.) Наименование на *Ганга*, или реката Ганг.

ДЖЕБЕЛ ДЮДИ (араб.) „Планина на потопа" в арабските легенди. Същото, което е Арарат и вавилонската Планина Низир, към която доплавал *Ксизустр* със своя *ковчег*.

ДЖЕНИНГС, Харгрейв (1817-1890) Анг. писател, автор на две ексцентрични творби: „Розенкройцерите, обреди и мистерии" (1870), която пише цели двайсет години и „Фалосизъм, божествено и земно" (1884). Дженингс се интересувал главно от фализма и фалистичните символи. (А.)

ДЖИБРИЛ, Джабраил В мюсюлманството – един от четиримата приближени на *Аллах ангели*, в чиито функции влиза предаване на заповедите и разкриване волята на Аллах пред *пророците*. Съответства на библейския архангел *Гавраил*. В *Корана*, където Джибрил се нарича също „Свети Дух" (*Дух свети*), „благороден посланик" и др., по волята на Аллах той се явява на *Мохамед*, за да предаде текста на Корана. В преданието Джибрил е наставник на всички пророци, започвайки от *Адам*. Името му се свързвало тясно с *магията* и *вещарството*. (А.)

ДЖИВА (санскр.) Живот като *Абсолют*; също така *Монада*, или *атма-буддхи*.

ДЖИВАНМУКТА (санскр.) *Адепт* или *йога*, достигнал висша степен на святост и отделил се от материята, *Махатма* или нирвани, „съществуващ в блаженство" и свобода. Всъщност – този, който по време на живота е достигнал *нирвана*.

ДЖИВАТМА (санскр.) „Единна“; в общ смисъл – всеобщият живот, но също така божественият *Дух* у Човека. Въплътеното, индивидуалната същност. Според „Тайтирия Упанишада“, от *атмана* се раждат петте елемента. От тях земята ражда храна, от храната се ражда *анамая коша* (пълен с храна кош), което е външната обвивка на дживатмана или физическото тяло. Физическата структура на човека е изпълнена с редица вътрешни структури: *пранамая коша* (кош, пълен с прана – жизнени сокове) е изпълнена с *маномая коша* (кош, пълен с манас – психически токове); *виджнанамая коша* (кош, пълен с бодърстващо *съзнание*) изпълва маномая коша. Дживатманът се намира във виджнанамая коша и цялото тяло е проникнато от него. Благодарение на активността на виджнанамая коша физическото тяло чувства своята *индивидуалност*. Вътре във виджнанамая коша съществува пета структура – *анандамая коша* (кош, пълен с *ананда* – щастие). Тя е непосредствената обвивка на дживатмана и е без усещане за индивидуалност. Така в структурата на човека-микрокосмос могат да се отделят пет слоя, от които всеки следващ изпълва предишния и е по-дълбок и по-фундаментален от него. Според „Катха Упанишада“ местонахождението на дживатмана е в хридая (сърцето). „Брихадараняка“ обяснява дживатмана като произхождащ от *параматман* – безличният, безначален върховен *принцип*. Във ведийската литература дживатманът се разглежда като феномен, свързващ крайното (човека) с безкрайното в неговите два аспекта – пунарджанам (*превъплъщение*) и *мокша* (*спасение*). „*Бхагавад Гита*“, като образец на късноведийската литература, подчертава втория аспект на тази връзка. (*Микрокосмос – Макрокосмос*.) (А.)

ДЖИГТЕН ГОНПО (тибет) Име на *Авалокитешвара* или *Ченрези-Падмапани*, „Защитник от Злото“.

ДЖИНОВЕ (араб.) *Елементали*; *духове* на природата; *гении*. От джиновете (Djins или Jins) много се страхуват в Египет, Персия и други страни.

*Според мюсюлманската традиция *Аллах* създал джиновете от бездимен огън и те представляват въздушни или огнени тела, притежаващи разум. Те могат да приемат всякаква форма и да изпълняват всякакви заповеди. Джиновете са свързани с *Иблис*, някои от тях са повярвали в *Мохамед*. Мюсюлманска-

та традиция различава три вида джинове: гул, ифрит, силат. На джиновете са посветени голям брой съчинения на мюсюлманските богослови. Подчиняването на джиновете на *волята* на човека е представлявало един от проблемите, с които се занимавали окултните науки (*окултизъм*) на мюсюлманското средновековие.*

ДЖИШНУ (санскр.) „Вожд на Небесното Войнство"; титла на *Индра*, който във войната на боговете с *асурите* ръководил „войската на *девите*". Той е „*Михаил*, водачът на *Архангелите*" на Индия.

ДЖНАНА (санскр.) или *Жнана* „Знание"; *езотерично* – „висше или божествено знание, придобито чрез *йога*". Пише се също Gnyana.

ДЖНАНА-ЙОГА (санскр.) "Йога чрез знание"; един от видовете йогийска практика. В нея средство за концентрация е мисълта. Като приема, че действията на сетивата, ума и тялото са нелични, т.е. не са плод на усилията на *личността*, а на самодвижението на *гуните*, джнана-йога насочва вниманието към самосъзерцанието. Джнанайогините не третират въпроса за кармайога; те унищожават в себе си чувството за лична действеност и го порицават като безпочвено самочувствие, като горделивост, породена от незнание. (А.)

ДЖНАНА ШАКТИ (санскр.) Сила на разума.

ДЖОНС, Чарлз Стансфилд (1886-1950) "Брат Акад" (Брат Единство), британски *окултист*, който прекарва по-голямата част от живота си в Канада, където основава дружеството „Ма-Йон". През 1915 г. среща в Ню Йорк *Алестър Кроули* и става един от основните сподвижници на „Звяра". Интересува се предимно от *кабала*, като публикува „Q.B.L..., или посрещането на невестата" (1923) и „Анатомия на божественото тяло" (1925). Интерпретацията му на „*Книга на закона*" е причина да бъде обявен от Кроули за свой „магически син", но по-късните ревизии на кабалистичната доктрина не срещат неговото (на Джонс) одобрение. (А.)

ДЖУРДАМ, Артър (род. 1905) Псевдоним на Френсис Игълсфийлд; англ. психиатър и автор, който след интензивни проучвания на документацията, свързана с катарите (*албигойци*), установява, че е прероден катарски свещеник. При лечението на една пациентка открива, че тя е *реинкарнация* на селянка

от Тулуза, чието семейство било в приятелски отношения със свещеника. Това е подтик да продължи своите търсения, като открива и други личности, реинкарнации на катарите. Вероятно става дума за т.нар. „групови прераждания". *Щайнер* ги разглежда като един отминал етап в еволюцията, преди да се формират народностните общности. Според Учителя *Дънов* „човек не се ражда сам", а заедно с група от десетки до стотици хиляди души, които може да живеят и на различни места по Земята, но на по-висок план са взаимно свързани. (А.)

„ДЖХАНА БХАСКАРА" (санскр.) Съчинение за *Асурамая*, *астроном* и *маг* на *Атлантида*, и други доисторически легенди.

ДЖЬОТСНА (санскр.) „Утринна Зора"; едно от телата, приети от *Брама*; здрачът на разсъмване.

ДЗЕН или Дзиан (тибет.) Пише се също Дзин. Изкривяване на санскритската дума Дхиан и *Джнана* (или фонетично – жняна) – *Мъдрост*, божествено знание. На тибетски учението се нарича дзин.

ДЗЕН-БУДДИЗЪМ Едно от направленията на *буддизма*; възникнал в Китай през VI в. Неговата основа е представата за единната същност на *Будда* и на всички същества, за естествения път – *дао*, който стои по-високо от всички теоретични методи. За разлика от другите школи, дзен-буддизмът проповядва „мигновено просветление" – сатори. Трудно е да се отговори кратко какво е Дзен. Отличният познавач на въпроса *Алън Уот* пише: „Това не е религия, нито философия; това не е психология, нито вид познание. Това е пример за нещо, което в Индия и Китай е познато като път към *спасението* и в това отношение напомня *даоизма*, *веданта* и *йога*... Пътят към спасението не може да има положителна дефиниция. Той трябва да се обяснява, посочвайки това, което не е, както прави ваятелят: разкривайки някоя форма, той отделя от блока ненужните парчета камък." В обучението не са необходими никакви текстове; достатъчно е начинаещият да дисциплинира мислите си, да се стреми да живее в съвършена хармония с природата, да създаде у себе си „вътрешна пустота" и да се слее духом с всемира. В манастирските кръгове цари сурова дисциплина, която налага на монасите задължението „дзадзен" – седяща *медитация*. Дзен не допуска никакви скрити мисли, фалш и двуличие. Който постъпва в съгласие с дзен, постъпва естествено, без вътрешно напрежение. (А.)

ДЗИДЗО, Дзидзо-босацу (от кит. Дицзан-ван) Едно от най-популярните японски будциски божества. Покровител на децата и пътниците, Дзидзо не е главен обект на поклонение на някаква определена секта; неговият култ е разпространен повсеместно. Известни са десетки средновековни легенди, в които Дзидзо е способен да възкреси от мъртвите, да избави от страдания в дзигоку (*ада*). Смятан е за защитник на грешниците след смъртта и справедлив съдия на човешките прегрешения. (А.)

ДИ, Джон (1527-1608) Прочут астролог, *алхимик* и *маг*. При царуването на Мария I е обвинен в практикуване на *черна магия*, но ситуацията коренно се променя при смъртта й – новата кралица Елизабет I го обявява за придворен астролог и кралски съветник. През 1564 г. публикува книгата Monas Hieroglyphica, където с помощта на математиката, *кабала* и *алхимията* свежда цялото мироздание към единство от кръг, линия и точка. През 1582 г. се запознава с аптекаря Кели, изявен *медиум*, което дава отпечатък на целия му по-нататъшен живот. В откритата от *Ашмол* книга „Петте книги на тайните“ са се намирали протоколи (от 1581 до 1583) на провежданите от Ди и Кели спиритични сеанси. Кели се концентрира в кристална топка, изпада в *транс* и извиква *духове*, които трябва да посочат букви, отпечатани във восъчното покритие на една дъска; Ди записва буквите. Двамата са убедени, че са във връзка с духовните същества, наречени Мадими и Аве. Едновременно с това получават послания и заклинания на неизвестен език (езикът на *Енох*), които образуват завършена магическа система („магията на Енох“). Създадените протоколи се копират от Ашмол и се публикуват в книгата „Истинската и изпълнена с премеждия история за случилото се преди години между д-р Джон Ди и някои духове“. В средата на XIX в. книгата е преиздадена под заглавие „Частният дневник на д-р Джон Ди“ и оказва сериозно влияние върху определени аспекти на западноевропейския *окултизъм*. *Матърс* и други ръководни членове на ордена на *„Златната зора“* изучават текстовете и комбинират „магията на Енох“ с други елементи на западната и източната *магия*, особено на *геомантията*. Преследван от своите врагове, Ди напуска Англия, установява се временно в Краков и заминава за Прага при Рудолф II, известен като закрилник на магьосниците и алхимиците по онова време, но не

успява да убеди краля в своите откровения и радикални идеи за реформиране на религиозните представи. По настояване на папския нунций, който го обвинява в черна магия, напуска Прага и се завръща в Англия. (А.)

ДИАКА *Окултистите* и *теософите* ги наричат „призраци" и „*обвивки*", т.е. фантоми от *камалока*. Думата е измислена от големия американски ясновидец *Андрю Джаксън Дейвис*, за да се определят тези, които той смята за ненадеждни „духове". По неговите думи „Диака" (от *Съмърленд*) – това е този, който намира ненормално удоволствие в лицемерието, лъжата, персонификацията на противоположни характери; за когото молитвата и вулгарността са равноценни; обзет от страст към лирични разкази, ...морално несъвършен, той е лишен от активни чувства на справедливост, филантропия или чувствителна привързаност. Той няма понятие за това, което хората наричат чувство на благодарност; крайна ненавист и любов са едно и също за него; неговият девиз често е ужасен и страшен за другите: *Еготизмът* е същността на самостоятелния живот, а екзалтираното унищожение – краят на всеки самостоятелен живот. Вчера един от тях, наричайки себе си *Сведенборг*, каза на жена-*медиум* следното: „Всичко, което е било, е или може да бъде – ТОВА СЪМ АЗ, а личният живот е само съвкупност от илюзии на мислещите треперещи хорица, суетящи се в своето приближаване към централното сърце на вечната смърт!" („The Diakka and their Victims"; „разяснение на лъжливото и отблъскващото в спиритуализма".) В такъв случай „диаки" са просто контактуващите и материализиращи се така наречени „духове" на медиумите и спиритуалистите. (*Спиритизъм.*)

ДИАМАНТ *Скъпоценен камък*; в най-чистата си форма е безцветен и светъл, но съществуват също жълти, сини и даже черни камъни. Поради своята твърдост и блясък е бил високо ценен в *магията* и медицината. Магическата му сила е толкова голяма, че може да привлича желязо. Използван е в *алхимията*, в пророческата практика, като защита от психически атаки (*атака*) и от болести. Символично в *окултизма* е бил синоним на *воля*, твърдост, чистота, отдаденост. Диамантът може да изгуби блясъка си от лоши мисли и постъпки и може да добие отново чистотата си, ако се носи от благороден човек. Димантът има памет – най-ценните екземпляри не винаги но-

сят щастие на своя притежател, защото са придобивани чрез измама и с човешки жертви. В древността е бил панацея срещу всички болести. Приеман е в прахообразна форма и като *еликсир*. Съвременно приложение: влияе на теменната 7-ма *чакра* (*сахасрара*); еликсирът освобождава всички блокади в енергийното тяло. (А.)

ДИАНЕТИКА (гр.) „Чрез разума"; наименование на психологически модел, възприет от движението „Сайентолоджи" („Циентология"), който се определя в началото на 50-те години на XX в. от основателя му Рон Хюбърд като „съвременна наука за духовно здраве". При повечето хора жизнените енергии са блокирани и те нямат контакт с тялото си. Причина за тези блокади са негативните преживявания в миналото (още в майчиното тяло). Техните следи могат да се открият и чрез различни програми да се активизират и премахнат от паметта. (А.)

ДИАНОЯ (гр.) Същото, което е *Логос*. Вечен източник на мисъл, божествена *мислеоснова*, която е корен на всички мисли. (*Еноя*.)

ДИВЯСРОТРА (санскр.) „Небесно Ухо" или „божествен слух"; втора *Абхиджна* или способност да се разбира езикът и звукът, произнесен от всяко живо същество на земята.

ДИВЯЧАКШУС (санскр.) „Небесно Око" или „божествено зрение"; първата от шестте *Абхиджни*; развита от йогиската практика способност да се възприеме всеки обект във Вселената на всякакво разстояние.

ДИГАМБАРА (санскр.) Гол, мизерстващ монах; „облечен от Пространството". Име на *Шива* в неговия аспект на *Рудра*.

ДИДОНА или Елиса Астарта (*Ищар*); *Дева* на Морето, която смазва със своя крак *Дракона*. Покровителка на финикийските моряци. Царица на Картаген, която, според Вергилий, се влюбила в Еней.

ДИИ МИНОРЕС (лат.) Низшата или „отразената" група на „дванайсетте бога", или Дии Мажорес, описани от Цицерон в „De Natura Deorum", I, 13.

ДИК (санскр.) „Пространство", „Пустота".

ДИКТАМНОН (гр.) или Dictamnus (бял росен). Растение, имащо много окултни и мистични свойства, които са известни от древни времена. То било посветено на Богините на *Луната*

– Луна, *Астарта* (*Ищар*), Диана. Критското име на Диана било Диктина и като такава тази богиня носела венец, сплетен от това магическо растение. Диктамнонът е вечнозелен храст, контактът с който, както се твърди в *окултизма*, развива и в същото време лекува сомнамбулизма. Смесен с вербена, той предизвиква *ясновидство* и *екстаз*. Фармакологията приписва на диктамнона силно успокояващи и сънотворни свойства. Той расте в изобилие в планината Дикт, в Крит и се използва в много магически актове, към които критяните прибягват и до днес.

ДИКША (санскр.) „*Посвещение*"; Дикшит – *посветен*.

ДИНАСТИИ В Индия са две: лунна и слънчева или *Сомаванша* и *Суряванша*. В Халдея и Египет също е имало две династии от различен вид, божествени и човешки. И в двете страни в началото на времената хората са били управлявани от Династии на Богове. В Халдея те управлявали 120 сароса, или общо 432 000 години – което съответства на броя на махаюгите на индусите от 4 320 000 години. В хронологията преди „Книгата *Битие*" (английски превод) е посочено – „Година 4004 пр. Хр.". Но тези цифри са дадени в слънчеви години. В еврейския оригинал, който се придържа към лунното изчисление, това число е 4 320 години. Това „съвпадение" подробно е разяснено в *окултизма*.

ДИНГИР и Мул-лид (акад.) Богове-Творци.

ДИНУР (ивр.) В кабалистичната алегория – Река от Огън, чийто пламък изгаря душите на престъпниците.

ДИОНИС (гр.) *Демиург*, който подобно на *Озирис* бил убит от *титаните* и разчленен на четиринайсет части. Той бил олицетворение на Слънцето или както казва авторът на „Great Dionysiak Myth": „Той е Фанес, дух на материалната видимост, великан-циклоп на Вселената с едно ярко слънчево око, световна сила на покълването, всепроникващ анимизъм на нещата, син на Семела...". Дионис се родил в Ниса или Ниси – така евреите наричали планината Синай (Изход, XVII, 15), родното място на Озирис, което подозрително отъждествява двамата с „*Йехова* Ниси". („Разбулената Изида", т. II.)

ДИОНИС АЕРОПАГИТ или Псевдодионис, живял в периода от 350 до 500 г.. Псевдоним на един от най-изтъкнатите християнски автори, чиито идеи оказват силно влияние на

средновековната философия, теология и *мистика*. В своите трудове ("За небесната йерархия", „За църковната йерархия", „За мистичната теология" и др.) той обединява християнското учение със схващанията на неоплатониците (*неоплатонизъм*). Бог от любов към своите създания ги е надарил със същност, състояща се от сто нива, като всички те са слети вътрешно помежду си. Всички същества се подчиняват на един установен, свещен ред и Бог ги ръководи чрез възходящо движение отново към себе си. (А.)

ДИОСКУРИ (гр.) Наименование на Кастор и Полукс, синове на *Юпитер* и Леда. Техният празник, Диоскурии, се провеждал от спартанците с голямо веселие.

ДИПАМКАРА (санскр.) „*Будда* на постоянната светлина"; предшественик на *Гаутама Будда*.

ДИПЛОТЕРАТОЛОГИЯ (гр.) Създаване на смесени Чудовища; съкратено – тератология. (*Голем*, *Мисъл-форма*, *Магия*.)

ДИРЕКТНИ ГЛАСОВЕ Наименование на наблюдавано още в античността паранормално явление: на спиритически *сеанси* се чуват от всички присъстващи един или повече гласове, които не могат да бъдат идентифицирани с гласовете на живи или мъртви хора. (А.)

ДИРЕКТНО ФОКУСИРАНЕ Термин, въведен от американския лекар Селби: лечебните енергии на имунната система се разпределят чрез концентрация към заболелите органи или системи. Директното стимулиране е метод, прилаган от психоимунологията. (А.)

ДИС (гр.) В *теогонията* на Дамаский същото, което е Протогонос; „първородна светлина", наречена от този автор „разпределител на всички неща".

ДИСИ (сканд.) По-късното наименование на божествените жени, наричани в *Еда валкирии*, *норни* и т.н.

ДИСПАТЕР (лат.) В римската митология бог на подземния свят. Бил отъждествяван с гръцкия Плутон. Били му посветени уреждането веднъж на сто години т. нар. „секуларни игри" с изкупителни нощни жертвоприношения. (А.)

ДИТИ (санскр.) „Свързаност", „ограниченост"; във ведийската и индуиската митология – голямата дъщеря на *Дакша*, жена на *Кашияпа*, майка на *демоните*-асури, *дайтите*; заедно с

Дану, нейната сестра, Дити е родоначалничка на рода *асури*. В това отношение Дити противостои на своята сестра *Адити* – родоначалничка на боговете. (А.)

ДИЦЗАН-ВАН (кит.) Повелител на подземното царство (китайската версия на будиския *бодхисатва Кшитигарбха*), в чиито задължения влизало спасение на душите от *диюй* („подземното съдилище"). Той трябвало да посещава *ада* и в името на състраданието и любовта да придружава душите на небето. За разлика от Индия, в Китай Дицзан-Ван бил смятан за върховен властелин на ада, на него са подчинени князете на десет съдилища. На 30-я ден на 7-та луна, в деня на неговото раждане, се уреждали празненства (смятало се, че Дицзан-Ван спи през всички останали дни, освен този), запалвали свещи и благоухания, извършвали се различни ритуали (напр. жените обличали поли от червена хартия, като извършвали обред по тяхното сваляне – това се смятало, че ще облекчи бъдещите родилни болки). (А.)

ДИША (кит.) От ди – „земя" и ша – „зловредно влияние на духове"; в китайската народна митология – духовете на 72 звезди, оказващи лошо влияние. На Диша противостоят 36-е духа на звездите на Голямата Мечка, наричани тянган (тян – „небе, ган – „Голяма Мечка"). По тази система на класификация Диша, независимо че са *духове* на звезди, се смятат за въплъщение на зли сили. (А.)

ДИЮЙ (кит.) „Подземен съд"; в късната китайска митология – *ад*. Представите за Диюй се изградили под влиянието на *буддизма*. В съответствие с шестте форми на прераждане (*реинкарнация*), които се определят в Диюй на умрелия, тези, които са правили само добро, се раждат отново в облика на князе, пълководци и сановници; по-малко добродетелните – като търговци, учени, занаятчии и земеделци, или вдовци, бездетни, сираци. Следват наказания под формата на раждане като животни, птици и насекоми или влечуги. (А.)

ДОГЕН (1200-1253) Японски учител по *дзен*; на 24 години заминава за Китай и изучава школата на Чао тзунг, завръща се в Япония и основава школата Сото, която със своите 15 000 храма заедно с школата Ринзай е едно от главните направления в дзен. Неговите трудове съдържат основните постановки за развитието на школата Сото; в тях се обосновава взаимозависи-

мостта на субективния и обективния свят – форма и празнота, упражнение и осъществяване, човек и вселена, живот и смърт са единни по своя характер. Автор е на *сутра*, която привечер се произнася във всички храмове на дзен. (А.)

ДОДЕКАЕДЪР (гр.) Според *Платон* Вселената е построена от „първородния" на основата на геометричната фигура Додекаедър. (*Тимей*.)

ДОДОНА (гр.) Древен град в Тесалия, прочут със своя храм на *Юпитер* и неговите оракули. Според древните легенди, този град бил основан от гълъб.

ДОЛМЕН (келтски) „Кръгла маса"; гробове от каменни блокове, срещащи се в Европа, Близкия изток и др. Принадлежат към най-старите мегалитни съоръжения. Около долмените се срещат наредени в кръг камъни. Изображенията на хора и богове е дало повод за възникване на тезата, че долмените не са служили за погребения, а са били помещения за *медитация* (*посвещение*), където е бил практикуван култ, свързан с *превъплъщенето* на душите. (А.)

ДОНАР (сканд.) или Тунар, *Тор* на север – бог на Гърма. Той бил Юпитер Тонанс на Скандинавия. Както дъбът бил посветен на *Юпитер*, така бил посветен и на Тор, и неговите олтари се намирали под дъбове (*дъб*). Тор, или Донар, бил потомък на *Один*, „всемогъщият Бог Небесен", и на Майката Земя.

ДОНАТИСТИ Християнска *ерес*, възникнала в Северна Африка по време на гонението при император Диоклетиан (края на III в. и началото на IV в.). Привържениците ѝ били за прилагането на строги мерки към отказалите се от вярата. Тихоний (IV в.) е известен донатистки автор, писал наред с другото и коментар върху книгата „Откровение". (А.)

ДОНДАМ-ПАЙ-ДЕН-ПА (тибет) Същото, което е и санскритският термин Парамартхасатя, или „абсолютна истина", висше духовно самосъзнание и възприятие, божествено самосъзнание; високомистичен термин.

ДОПЕЛГЕНГЕР (нем.) Синоним на *Двойника* и *астралното тяло* на окултен език.

ДОРДЖЕСЕМПА (тибет) „Брилянтна Душа"; едно от имената на небесния *Будда*.

ДОРДЖЕШАНГ (тибет) Титла на *Будда* в неговия висш аспект; наименование на върховния Будда; също така Дордже.

ДОЦЕТИ (гр.) „Илюзионисти“; наименование, дадено от ортодоксалните християни на тези *гностици*, които смятали, че *Христос* не е умрял и не е можел да умре в действителност, и че ако това е станало, то е само илюзия, която те обяснявали по различни начини.

ДРАВИДИ Група племена, населяващи Южна Индия; аборигени.

ДРАВЯ (санскр.) „Материя“ (метафизичната).

ДРАКОН (гр.) или Драгон Сега се смята за „митично“ чудовище, увековечено на Запад само върху печати и др. като хералдичен грифон и *Дявола*, поразяван от св. *Георги* и др. В действителност – изчезнало допотопно чудовище. Във вавилонските древности към него се обръщат като към „люспест“ и на много геми го свързват с *Тиамат*, морето. „Драконът на Морето“ се споменава нееднократно. В Египет това е звездата на Дракона (тогава – Северната Полярна Звезда), източник на връзката на почти всички богове с Дракона. *Бел* и Дракон, *Аполон* и Питон, *Озирис* и *Тифон*, Сигур и *Фафнир* и накрая – св. Георги и Дракона представляват едно и също. Всички те били слънчеви богове и там, където намираме Слънцето, е и Драконът, символ на *Мъдростта – Тот-Хермес*. *Йерофантите* на Египет и Вавилон наричали себе си „Синове на Змея-Бог“ и „Синове на Дракона“. „Аз съм Змей, аз съм *Друид*“ – възкликвал друидът от келто-британските области, тъй като и Змеят, и Драконът били символи на *Мъдростта*, Безсмъртието и Възраждането. Както змията хвърля старата си кожа, само за да се яви в нова, така и безсмъртното Аз отхвърля една личност, само за да приеме нова.

ДРАКОНТИИ (гр.) Храмове, посветени на *Дракона*, емблемата на Слънцето, символ на Божеството, Живота и *Мъдростта*. Египетският Карнак, *Карнак* в Бретан, Стоунхендж са драконтии, известни на всички.

ДРАКУЛА Име на *вампир* от едниименния роман на Брам Стокер (1847-1912), публикуван през 1897 г. Прототип на Дракула е Влад V, живял през XV в. в Трансилвания и имал славата на ужасен садист, но и на храбър воин и защитник на християнските земи. Сведенията за Дракула Стокер получава от унгарския учен Аминиус Вамбери. (А.)

ДРАУПНИР (сканд.) Златната гривна на Водан, или *Один*. Тя

е в двойка с копието Гунгир, което той държи в дясната си ръка; и двата предмета притежават забележителни магически свойства.

ДРИАДИ (гр.) В гръцката митология – *нимфи*, покровителки на дърветата. Дриадите, които се раждали заедно с дърветата и загивали заедно с тях, се наричали гамадриади. Смятало се, че тези, които садят дървета и се грижат за тях, се ползват от особеното покровителство на Дриадите. (А.)

ДРИЩИ (санскр.) „Скептицизъм“, „неверие“.

ДРОГИ психотропни – гр. „променящи *съзнанието*“ Сборно название на растителни вещества, които влияят продължително време върху психиката и тялото на човека както психоактивно, така и седативно (успокоително). Други наименования: 1. Халюциногенни (лат. – „заблуждаващи сетивата“) и ентеогенни (гр. – „сътворени от бога“), които според магическите вярвания имат божествен произход. 2. Психоделни (гр. – „дух“ и „*откровение*“), чието въздействие разширява съзнанието. 3. Наркотични (гр. – „вцепеняване“), оказват опияняващо или блокиращо въздействие. 4. Токсични (гр. – „стрела“ или „отрова“) – растителните вещества на почти всички „магически“ растения при неправилна дозировка се превръщат в отрови. От всички известни около 500 000 растителни видове 150 са психотропни, като 120 растат в Америка и 30 в Европа и Азия. Хашишът е бил познат в Китай в 2737 г. и в Индия 800 г. пр. Хр. В културното пространство на древните култури дрогите не са били така разпространени и не са служили като магически средства, за разлика от употребата им при старите обитатели на Америка. Вероятно това може да се обясни със стремежа за развитието на космическите сили вътре в човека (*микрокосмос – макрокосмос*), докато в американските религиозни системи и вярвания човекът е непосредствен израз на заобикалящата го природа и космическите влияния. (*Наркотици.*) (А.)

ДРУГ, Друдж (авест.) “Лъжа“; в иранската митология – зъл дух, персонификация на лъжата, глава на триадата на злите духове, противостоящи на триадата на добрите духове от *Амеша Спенти*. Създаден е от *Ангра-Маню*, за да „унищожи праведността на световете“; с негова помощ Ангра-Маню се опитвал да унищожи или изкуси *Заратустра*. (А.)

ДРУЗИ Голяма секта, наброяваща около 100 000 привържени-

ци, живеещи в планината Ливан в Сирия. Техните ритуали са много тайнствени и нито един пътешественик, който е писал нещо за тях, не познава изцяло истината със сигурност. Те са суфиите (*софизъм*) на Сирия, приемат името Друзи като оскърбление и сами се наричат „ученици на *Хамса*“, *Месията* им, който дошъл при тях през IX в. от „Страната на Словото Божие“; тази страна и това слово те пазят в религиозна тайна. Бъдещият Месия ще бъде същият този Хамса, но под името *Хакем* – „Лечител на Всички“. („Разбулената Изида“, т. II.)

ДРУИДИ Жреческа каста, процъфтявала в Британия и Галия. Това били *посветени*, които допускали жени в своя свещен орден и ги посвещавали в тайнствата на своята религия. Те никога не доверявали свещените си стихове и писания на хартията, а подобно на древните *брамини* ги запомняли. За да се осъществи този подвиг, били необходими, по твърдението на Цезар, двайсет години. Също като *парсите*, те нямали образи или статуи на своите богове. Келтската религия смятала за светотатство да изобразява някой бог, дори и да е от второстепенно значение, в човешки облик. Трите главни заповеди на тяхната религия били: „Подчинение на божествените закони; грижа за благоденствието на човечеството; изтърпяване твърдо на всички бедствия на живота“.

ДУАЛИЗЪМ (лат.) „Учение за двуединство“; в историята на религите се изразява чрез две божества или два *принципа*. Напр. в зороастризма още при създаването на света съществуват един добър бог (*Ахура Мазда*) и един лош (*Ариман*), чиято битка в края на дните ще завърши с победата на добрия. Индийската философия учи, че бог и другите създания запазват през всички времена своите качества. Силно влияние на съвременното светоусещане оказва метафизичният дуализъм на *Платон*. Той различава две нива на битието: вечното – на идеите и преходното – техните отражения, които образуват *космоса*. *Гностиците* разглеждат проявения свят като негативен, антикосмически. Затова неоплатониците, напр. *Плотин*, упрекват гностиците, че диаболизират космоса; независимо от това, че светът не е съвършен, той е част от висшето битие и е продукт на божествения план. (А.)

ДУАТ, дат В египетската митология – място, където пребивавали умрелите, преизподня, „съвсем дълбока, съвсем тъмна и безк-

райна". Йероглифът Дуат е кръг със звезда в центъра. В „Текстове на пирамидите" се персонифицира в образа на жена-майка на умрелите, които тя води на небето. Дуат също се отъждествява с хоризонта, мястото, където залязва слънцето. (А.)

ДУГПА (тибет.) „Червените шапки", секта в Тибет. Преди идването на *Цзонкапа* в XIV в., всички тибетци – чийто буддизъм се изродил и бил ужасно смесен с догмите на древната религия *бон* – били дугпа. Обаче от XIV в. и след суровите закони, предписани на гелугпа (жълтите шапки) и всеобщата реформа по прочистване на *буддизма* (или *ламаизма*), дугпите повече от всякога се отдавали на *вещарство*, безнравственост и пиянство. Оттогава думата „дугпа" станала синоним на „вещар", „*адепт* на *черната магия*".

ДУДАИМ (ивр.) Мандрагора; Atropa Mandragora се споменава в *Библията*, XXX, 14, и в „Песен на Песните": наименование, родствено в иврит с думата, означаваща „гърди" и „любов" – това растение било известно като любовен *амулет* и се използвало в много форми на *черната магия*. (W.W.W.)

ДУКУ, Дулкуг (шумер.) „Свещен хълм"; в шумеро-акадийската митология – жилище на боговете (което било разположено някъде в източния край на Вавилония); в нововавилонските текстове – също главното място в храма на *Мардук* Есагил. (А.)

ДУКХА (санскр.) „Печал", „страдание"; едно от трите качества на материалния свят.

ДУМА (ивр.) *Ангел* на Безмълвието (Смъртта) в *кабала*.

ДУРГА (санскр.) „Недосегаемо"; женска сила на бога; име на *Кали*, съпругата на *Шива*, Махешвара, или „великият бог".

ДУРИТАМ (санскр.) Погрешно предвиждане; грешка или препятствие, грях и извращение; бедствие, страдание, всичките неблагоприятни резултати от погрешни и вредни деяния. (А.)

ДУСТЧАРИТРА (санскр.) „Десетте зли деяния", а именно: три действия на тялото – лишаване от живот, кражба и прелюбодеяние; четири зли действия на устата – лъжа, преувеличение при обвинения, клевета и глупав разговор; и три зли действия на ума (низшия *манас*) – завист, злоба или отмъщение и неверие.

ДУХ В теософските учения терминът „Дух" се използва само за това, което непосредствено принадлежи на Вселенското Съзнание и което се явява негова еднородна и неопетнена

еманация. Така висшият Разум у човека или неговото Аз (*манас*) е дух, когато той е неразривно свързан с *Буддхи*; а терминът „*Душа*", човешка или дори животинска (низшият манас, действащ при животните като инстинкт), се прилага само към кама-манас и се определя като жива душа. На иврит това е *нефеш* , „диханието на живота". Духът няма форма и е *нематериален* и представлява, когато е индивидуализиран, най-висшата духовна субстанция – Судасатва, божествената същност, от която са формирани телата на висшите проявяващи се *Дхиани*. Затова *теософите* отказват да наричат „*Духове*" тези призраци, които се появяват при феномените на спиритуалистите, а ги наричат „*обвивки*" и с различни други имена. (*Сукшма Шарира*.) Казано накратко, духът не е същност в смисъла на притежаване на форма; тъй като, както смята будиската философия, където има форма, там има и причина за болка и страдание. Но всеки индивидуален дух – тази *индивидуалност* се запазва само в течение на манвантарния (*манвантара*) жизнен *цикъл* – може да се опише като център на *съзнание*, само-чувстващ и само-съзнателен център; състояние, а не обусловен индивид. Ето защо в *санскрит* има такова изобилие от думи за изразяване на различни състояния на битието, съществата и същностите; всяко наименование проявява философско различие, този план, към който принадлежи дадената единица, и степента на нейната духовност или материалност. За нещастие тези термини са почти непреводими на нашите западни езици.

ДУХ *привидение*, призрак Спонтанно появяване на шумове, тропане, движение на предмети и *материализация* на призраци. Съществуват духове, свързани с определени места и духове, привързани към личности (*медиуми*), които се проявяват в тяхно присъствие. (А.)

ДУХОВНА ХИРУРГИЯ или логургия Други наименования: трансова, спиритуалистична или психична хирургия; практикува се в Бразилия и на Филипините. Операторът работи върху тънкото тяло (*етерно тяло*), което е матрица за физическото. Тези операции се извършват против всички принципи на класическата хирургия – без упойка, стерилизация и инструменти, безкръвно, без предварителен и следоперационен период. Съществуват също така и хирурзи, които работят по предпи-

санията на ортодоксалната медицина, но използват помощта на духовни същества. (А.)

ДУХОВНО ЛЕЧЕНИЕ Предпоставка е старото, но днес по научен и емпиричен път отново възприето схващане, че причината за повечето (или всички) заболявания е прекъсване на връзката между физическото тяло и висшите аспекти на човешката същност – *душа* и *дух*, които от своя страна са свързани с космическите енергии. Нарушаването на хармонията има многообразни, минали и сегашни, физиологични и главно духовни (морално-етични) причини. Лечението цели да се възстанови енергийната връзка между компонентите на човешката същност. В зависимост от източника на енергия се различават следните форми: 1. Лечителят работи със собствени сили – излъчва *магнетизъм*, но използва и молитви, които трябва да привлекат космически енергии. 2. Лечителят е посредник между свръхестествени същества или е проводник на по-високи фини енергии. 3. Лечителят работи чрез формули и молитви. (А.)

ДУХ СВЕТИ, Дух божий В представите на юдаизма – действаща сила на божественото вдъхновение; в християнските представи – третото лице от *троицата*. Еврейската дума „*руах*“ означава и „вятър“, и „Дух“. При цялата си връзка с официалния култ, идеята на Светия дух била близка до сферата на вдъхновението, което не е свързано с институционните форми, до избраничеството, независещо от сана, от мястото в йерархията. Поради това на авторитета на Светия дух не рядко са се позовавали еретиците, борещи се с йерархическите институции. Видимият образ на Светия дух в християнската традиция е гълъбът (по-точно гълъбицата; еврейската и арамейската дума за обозначаване на „духа“ е от женски род). (А.)

ДУША Yuch или *нефеш* на *Библията*; жизнен *принцип* или дихание на живота, какъвто притежава всяко животно, дори и инфузорията, подобно на човека. В преведената „Библия“ тя без разлика фигурира и като живот, и като кръв, и като душа. „Няма да убиваме неговата нефеш“ – е казано в оригиналния текст; „няма да го убием“ – превеждат християните („Битие“, XXXVII, 21) и т.н.

ДХАМА (санскр.) Местоположение, състояние, положение, основа; място на закона в основополагащата хармония, която

създава за нас плановете на битието, характер на нашето съзнание, действие, мисъл. (А.)

„ДХАМАПАДА“ (пали) Буддиски труд, съдържащ етически заповеди.

ДХАРАНА (санскр.) Състояние в практиката на *йога*, при което умът трябва да е съсредоточен непоколебимо, без никакво отклонение върху обекта на *медитация*.

ДХАРАНИ (санскр.) В *буддизма* – както южния, така и северния – а също и в *индуизма*, това означава просто мантра или мантри – свещени стихове от „*Риг Веда*“. В древни времена всички такива мантри или дхарани са били смятани за мистични и практически действащи. Сега обаче само школата *йогачаря* доказва това твърдение на практика. Изпята в съответствие с определени указания, дхарани дава вълшебни резултати. Но нейната окултна сила е присъща не на думите, а на интонацията или придадения акцент и създавания в резултат на това звук. (*Мантра* и *Акаша*.)

ДХАРМА (санскр.) „Свещен закон“; канон на буддистите.

*“Закон“, „добродетел“; в най-ранните ведийски сборници означава: 1. Регулиращият *принцип* (подобно на *карма*) в недиференцируемия чрез обикновената човешка сетивност поток на битието (*сансара*); 2. Диференцираното проявление на този принцип в битието на човека (оттук произлизат значения като закон, морал, дълг и пр.). Разбирането на дхарма предполага неделимост, единство на двете значения. Като поддържащ хармонията закон на битието, дхармата обуславя целта на раждането, съществуването и смъртта на всеки индивид. Дхармата и кармата са двата аспекта на движението (праврити), които определят основната характеристика на битието в сансара. Двата принципа си взаимодействат и се разграничават като създаване на движение (карма) и поддържане на реда, на хармонията в него (дхарма).*

ДХАРМАКАЯ (санскр.) „Прославено духовно тяло“, наречено „Дреха на Блаженството“. Третото или висшето от *трикая* (трите тела), атрибут, развит от всеки Будда, т.е. от всеки *посветен*, който е преминал или стигнал до края на това, което се нарича „четвърти Път“ (в езотеризма – шестата „порта“, която предшества влизането в седмата). Висшето от трикая е четвъртото от буддакшетрите, или буддиските планове на *съзнание*, метафорично представено в буддиския аскетизъм

като дреха или покров на светещата Духовност. В популярния северен буддизъм тези покрови или дрехи са: 1. *Нирманакая*; 2. *Самбхогакая*; 3. Дхармакая; последното е най-висше и най-фино от всичките, тъй като довежда аскета на прага на *нирвана*. (Вж. обаче „Гласът на Безмълвието“, бел. 87, за истинския *езотеричен* смисъл.)

ДХАРМАКШЕТРА (санскр.) “Поле на истината“; символизира материята на човешкото тяло, света като цяло, където се води битката между психическите сили на доброто и злото. (А.)

ДХАРМАПАЛА (санскр.) “Защитник на *кармата*“, в *буддизма* – божества, защищаващи будиското учение и всеки отделен будист. (А.)

ДХАРМАПРАБХАСА (санскр.) Име на Будда, който ще се появи в седмата коренна раса. (*Раси.*)

ДХАРМАСМРИТИ УПАСТХАНА (санскр.) Много дълга и сложна дума, съдържаща твърде мистично предупреждение. „Помни, че съставните части (на човешката природа) произлизат съответно от ниданите и не са изначално Аз“ – има се предвид това, на което учат *езотеричните* школи, а не клерикалната интерпретация. (*Нидана.*)

ДХАРМАЧАКРА (санскр.) Въртящо се „колело на Закона“; емблема на *буддизма* като система на *циклите* и преражданията или превъплъщенията (*превъплъщение*).

ДХАТУ (пали) Останките от тялото на *Будда*, събрани след неговата кремация.

ДХИ (санскр.) Сила на мисълта; интелект; разбиране на това, което поддържа и привежда в ред. (А.)

ДХИАНА (санскр.) „Съзерцание“; в *буддизма* – една от шестте парамити (*парамита*) на съвършенството, състояние на потапяне, което издига практикуващия го аскет значително по-високо от плана на чувственото възприятие и зад границите на света на материята. Шестте стадия на Дхиана се различават само в степените на отказване на личното Аз от чувствения живот.

ДХИАНИ-БОДХИСАТВИ (санскр.) В *буддизма* – петте сина на *Дхиани-Буддите*. В *езотеричната* философия имат мистично значение.

ДХИАНИ-БУДДИ (санскр.) Притежаващи „Състрадателно Сърце“; на тях специално се покланят в Непал. Също така имат тайно значение.

ДХИАНИ ПАША (санскр.) „Връвчицата на Дхиани", или *Духовете*; пръстенът „*Не пристъпвай*". („Тайната Доктрина" I, станса V.)

ДХИРА (санскр.) Устойчив (при силното внушение на всякаква мисъл); силна и мъдра душа; стадий на умиротворение, при който човек не изпитва безпокойство, причинявано от желания и подбуди. (А.)

ДХИАН-КОГАНИ (санскр.) „Властелини на Светлината"; Висши богове, съответстващи на *Архангелите* на римските католици. Божествени Разуми, на които е поверен надзора над *Космоса*.

ДХИЯМ ГХРИТАЧИМ (санскр.) Ярко разбиране; интелект, изпълнен с богата и ярка ментална дейност. (А.)

ДХРИТИ (санскр.) Твърдост, устойчивост на *волята*; способност да се контролират желанията и подбудите; духовно търпение. (А.)

ДХРУВА (санскр.) Арийски мъдрец, сега Полярната Звезда. Кшатрий (*кшатрии*) (принадлежащ към *кастата* на воините), който чрез религиозен аскетизъм станал *риши* и бил поради това издигнат от *Вишну* в небесата. Нарича се също Грах-Адхар или „точка на въртене на планетите".

ДЪБ, свещен При *друидите* дъбът е бил особено свещено дърво, също както и при древните гърци, ако се вярва на космогонията на Ферекид, който разказва за свещения дъб, „в чиито разкошни клони обитава змия (т.е. мъдрост) и тя не може да бъде прогонена". Всеки народ е имал своите свещени дървета, особено индусите. (*Светoвно дърво и Дърво на живота*.)

ДЪНОВ, Петър Константинов Окултно име Беинса Дуно, Учителя. Роден е на 12 юли 1864 г. в семейството на поп Константин Дъновски. Дъновски записва в личната си Библия: „Изпълни се обещанието на Благия Небесен Баща да изпроводи в моя дом Своя Възлюбен Син като знамение за всеобща радост на рода човечески за по-добър, по-светъл и правдив живот". Учи в основно българско училище и в петокласна мъжка гимназия във Варна. През 1886 г. завършва американското богословско училище в Свищов. Две години учителства в с. Хотанца, Русенско. През 1878 г. заминава за САЩ, студент е в Богословския факултет на Бостонския университет, дипломира се и завършва едногодишен курс по медицина. Вероятно

установява връзка с розенкройцерски орден. През 1895 г. се завръща в България. До 1912 г., когато издава книгата „Заветът на цветните лъчи на светлината“, дейността му протича в няколко направления: изнася сказки, сътрудничи на периодични издания, издава книгите „Наука и възпитание“ (1896) и „Хио – Ели – Мели – Месаил“ (1897); по време на многобройните си пътувания извършва френологични измервания, които нанася на специално отпечатани карти; запазените писма свидетелстват за многостранни контакти, за посещения в стотици домове, където Учителя лекува, дава съвети и среща своите първи и по-следващи ученици. През 1900 г. във Варна провежда първата среща-събор. През този период се поставят основите на широко, непознато в новата история по мащабите си окултно движение, наречено от Учителя „Бяло братство“: от вътрешно, ритуално, следващо традицията на окултните общества, то се превръща в Слово, без организационни структури, посвещения и йерархия, което обединява десетки хиляди българи и много чужденци. На съборите във Велико Търново и в София се събират хиляди последователи, в над 80 селища се създават местни братства. През 1922 г. в София Учителя основава Школата на братството, през 1927 г. възниква селището Изгрева. След 1912 г. Учителя публично редовно изнася беседи, отначало неделни, след създаването на школата – в различни дни според спецификата на организираните класове. Със своето слово и дейност упражнява силно влияние върху духовния и обществения живот на страната. По време на I св. война е интерниран, над 10 пъти е привикван и разпитван в Обществената безопасност. Архиерейският събор през юли 1922 г. обявява „Петър Дънов за самоотлъчил се от св. православна църква, учението му за еретическо и опасно за вътрешния мир и обществения морал“. Учителя определя генезиса на своите идеи като учение на Всемирното бяло братство, на изначалните принципи на Бялата ложа, въплътени по нашите земи от орфическото учение (*Орфически мистерии*) и движението на *богомилите*. „Мойсей, Христос, аз – сме едно, проявление на Бога. Сегашното учение е божествено. И Христовото учение е божествено. Източникът е един и същ, само формите са различни, духът е един и същ.“ Централно място в Словото му е отделено на Любовта – *принцип* на космическото единство,

на правото на живот и еволюция на всички елементи и сили, които излизат от Бога и ще се съединят с Бога. „Аз ви предавам едно учение на Христа, учение на живота, не на буквата. Учение не на сектанство, а учение живо, учение на *Мъдрост* и любов, което може да обнови целокупния живот.“ На 27 декември 1944 г. завършва земният му път. След 1944 г. книгите с беседите се конфискуват, последователите му се преследват. Изгрева е разрушен, на негово място се построяват сградите на посолството на Русия. Мястото, където е положено тялото му, е недокоснато. Петър Дънов е най-издаваният и четен автор в България. От около 7 000 произнесени беседи, многократно в различни издания са отпечатани около 4 000. Преведен е на всички световни езици. (А.)

ДЪРВО НА ЖИВОТА От най-далечна древност дърветата били свързани с боговете и с мистичните сили в природата. Всеки народ е имал своето свещено дърво с неговите особености и свойства, основани на природни, а понякога и на окултни качества, както е изложено в *езотеричните* учения. Така *Ашватха*, или свещеното дърво на Индия, обител на *питри* (по същество *елементали*) от низш клас, станало дървото Бо (*Бодхи друма*), или фикус религиоза на будистите в цял свят, тъй като *Гаутама Будда* достигнал висше знание и *нирвана* именно под това дърво. Ясенът, *Игдрасил*, е световното дърво на скандинавците. Баниановото дърво е символ на духа и материята, слизащ на земята, пускащ корени и след това отново устремяващ се в небето. Паласа, с тройните листа, е символ на троичната същност във Вселената – Духа, Душата и Материята. Черният кипарис е бил световното дърво на Мексико, а сега при християните и мохамеданите е символ на смъртта, мира и спокойствието. Бялата ела била смятана за свещена в Египет, по време на религиозни процесии носели нейните шишарки, макар че сега тя почти е изчезнала от страната на *мумиите*; свещени били също така смокинята, тамарискът, палмата и лозата. Смокинята е била Дърво на Живота в Египет, а също в Асирия. Тя била посветена на *Хатор* в Хелиопол; сега, на същото това място, тя е посветена на Дева Мария. Сокът ѝ бил скъпоценен, благодарение на качеството на нейните окултни сили, също както е *Сомата* при *брамините* и Хаомата при *парсите*. „Плодът и сокът на Дървото на Живота даряват безсмъртие.“

ДЪРВО НА ЖИВОТА кабалистично (ивр. Ец шйаим) Състои се от десет *сефироти*, символи на десетте *еманации* на божественото, на десетте изявени аспекта на вселената; едновременно с това представлява десетте елемента на човешката психика. Дървото на живота расте от горе надолу, *кетер* е изворът, който захранва дървото; той е символ и на *Адам Кадмон*. (А.)

ДЯВОЛ (от гр. „клеветник“), *сатана* (от др.ивр. „противодействащ“, „противник“) Митологичен персонаж, олицетворение на силите на злото („нечиста сила“), противодействащ на „доброто начало“ – Бога. Дяволът заема видно място в християнското вероучение. Господството над подземния живот на грешните души – *ада,* станало една от най-важните функции на дявола. Ако в земния живот дяволът е главният вдъхновител на вещиците (*вещица*) и вещарите, то в задгробния свят той владее ада, където се мъчат душите на грешниците. (А.)

ДЯУС (санскр.) Ведийски термин. Непроявеното божество или това, което се проявява само като светлина и светъл ден – метафорично.

DEMON EST DEUS INVERSUS (лат.) Кабалистична аксиома; буквално: „Дяволът е обратната страна на Бога“, което означава, че не съществува нито зло, нито добро, а силите, които създават едното, творят и другото, в съответствие с природата на материалите, на които те въздействат.

Е

ЕА (халд.), също Хеа Вторият бог на първоначалната вавилонска троица, състояща се от *Ану*, *Хеа* и *Бел*. Хеа бил „създател на съдбата“, „Властелин на Дълбината“, „Бог на *Мъдростта* и Знанието“ и „Властелин на град Ериду“.

ЕБЕЛ-ЗИВО (гност.) *Метатрон* или помазан дух у *назареите-гностици*; същото, което е архангел *Гавраил*.

ЕБИОНИТИ (ивр.) „Бедни“; най-ранната секта на еврейските християни, другата били *назареите*. Те вече съществували, когато думата „християнин“ още не била известна. При ебионитите имало много разкази за Иасу (Иисус), *адепт*-аскет, около когото се създавала легендата за Христа. Тъй като съществуването на тези бедни аскети може да се проследи поне един век преди хронологичното християнство, това представлява допълнително доказателство, че Иасу или Иешу е живял по време на царуването на Александър Ианей в Лида (или Лада), където той бил осъден на смърт, както се твърди в „Сефер Толдос Иешу“.

ЕВА (ивр.) „Майка на всичко живо“.

ЕВАПТО *Посвещение*; същото, което е епоптея.

ЕВОЛЮЦИЯ Както е посочено в „Разбулената Изида“, „съвременната наука признава само едностранната физическа еволюция, като преднамерено отрича и игнорира висшата, или духовната еволюция, признаването на която би принудило нашите съвременници да признаят и превъзходството на древните философи и психолози. Мъдреците на древността, издигайки се до Непознаваемото, като отправна точка избрали първата проява на невидимото – неизбежното и разсъждавайки строго логично, абсолютно необходимото творящо Същество, *демиурга* на вселената. При тях еволюцията започвала от чистия *дух*, който, спускайки се все по-надолу, приемал накрая видима и постижима форма и ставал материя. Стигайки до тази точка, по-нататък те разсъждавали по дарвиниския метод, но на много по-широка и всеобхватна основа.“ (*Еманация.*)

ЕВРАЗИЙЦИ Съкращение от „европейци-азиатци“. Смесени цветни раси в Индия: деца на бели бащи и тъмните майки или обратното.

ЕВХАРИСТИЯ (гр.) “Благодарност“, „причастие“; част от ли-

тургията, даване на причастието. Християнско „тайнство“, признавано от всички християнски вероизповедания. При неговото извършване вярващите, като вкусват от хляба и виното, като че вкусват от „тялото и кръвта Христова“, с което стават съпричастни на „вечния живот“. (*Светена вода*, *Хляб и вино*.) (А.)

ЕВХИТИ (гр.) “Моля се“; християни-сектанти от V в. в Армения и Сирия, които отричали църквата и смятали молитвата за единствено средство за *спасение*. (А.)

ЕГКОСМИОИ (гр.) *„Интеркосмични богове*, всеки от тях властва над голям брой *демони*, на които те дават своята сила и при желание я прехвърлят от един на друг“ – казва Прокъл и добавя, че на това учи *езотеричната* доктрина. В своята система той изобразява висшите сфери, от зенита на Вселената до Луната, принадлежащи на боговете, или планетните духове, в съответствие с техните йерархии и класове. Най-висши сред тях били дванайсетте хупер-ураниои, свръх-небесни богове. Следващите ги по степен и сила били Егкосмиои.

ЕГО (лат.) „Аз“; *съзнанието* у човека „аз съм аз“ – или чувството „аз съм“. *Езотеричната* философия учи за съществуването на два Аза у човека: смъртно, или лично, и Висше, Божествено и Безлично, като нарича първото *„личност“*, а второто – *„индивидуалност“*.

ЕГОТИЯ От думата „Его“; еготия означава *„индивидуалност“* и никога „личност“, тъй като е противоположна на „егоизма“, който par excellence е свойствен на *личността*.

ЕГРЕГОРИ *Елифас Леви* ги нарича „ръководители на *душите*, *духове* на енергиите и действието“ – каквото и да означава това. Източните *окултисти* описват Егрегорите като Същества, чието тяло и същност са тъканта на т. нар. *астрална светлина*. Те са сенки на по-високи планетни духове, чиито тела са образувани от същността на по-високата божествена светлина.

ЕДА (исланд.) „Прабаба“ на скандинавските балади. Съществуват две Еди. Авторът на по-ранната е неизвестен и нейната древност е много голяма. Първата разказва за боговете, а втората е кодекс на историята (или митовете) за боговете (за които се говори в първата), станали германски божества, великани, *гноми* и *герои*.

*“Старата Еда“ и „Младата Еда“. Първата е исландски паметник

на културата, създаден на исландска земя, на език, който не се е променил и до наше време. „Младата Еда" също е създадена в Исландия – през 1222-1225 г. от исландския учен и поет Снори Стурлусон. Първоначалната й форма е неизвестна. Ръкописите на „Младата Еда", или както е прието да се нарича „Снора Еда", по името на автора й, обикновено са преписи и между тях има немалко различия. За най-добър и пълен се смята Арнамагнеанският препис от 1350 г.*

ЕДЕМ (ивр.) „Наслада", „радост"; в „*Битие*" – създадената от Бога „Градина на Насладите"; в *кабала* – „Градина на Насладите", като място за *посвещение* в *мистериите*. Изтоковедите я отъждествяват с определен район във Вавилон, в Кардуняс, наричан също Ган-дуну, което много прилича на Ген-едем на евреите. (Вж. трудовете на сър Х. Раулинсън и Д. Смит.) В тази местност протичат четири реки: Ефрат, Тигър, Сурапи, Укни. Първите две били приети от евреите без промяна, докато другите две явно са променени в „Гихон и Писон", за да има поне нещо оригинално. По-долу са представени някои съображения по идентификацията на Едем, изтъкнати от асириолозите. Градовете Вавилон, Ларанча, Сипара били основани, според хронологията на евреите, преди потопа. „Сурипак бил градът на *ковчега*, планината на изток от Тигър – местонахождението на ковчега, във Вавилон се намирала кула и *Ур* на халдейците бил родното място на Авраам. А тъй като Авраам, „първият предводител на еврейската раса, се отправил от Ур в Харан, в Сирия и оттам в Палестина", то най-добрите асириолози смятат, че това е „отлично доказателство" в полза на хипотезата, че Халдея е била мястото, откъдето са произлезли тези предания (в *Библията*) и че евреите са ги получили първоначално от вавилонците."

ЕДИНАЙСЕТ Символизира вярност, просветление и откровение, тъй като Иисус след предателството на Юда има единайсет ученика. (А.)

ЕДНО Символизира единството в троен план: цялото едно, отделеното и обединяването на многото в едно по-високо единство, тъй като „едно" не е число, а е символ на божественото; светът се развива от божественото, както числата от единицата, като и двете не се отъждествяват със своите *еманации*. Даже при питагорейците (*Питагор*), които извеждат числата от „едно",

то е божествено, защото кривата е символ на почиващото и доброто, а правата – на множеството, подвижността и злото. (А.)

ЕДНОРОГ Приказно животно, кон, на чието чело има хоризонтален рог; описан от гръцкия философ Аристотел (384-322 пр. Хр.). От античността е възприет в християнството, като рогът символизира единството на Бог-баща, Бог-син и неговото непорочно зачатие. *Буддизмът* разглежда рога като символ на добродетел и отказване от света. (А.)

ЕДНОРОДНОСТ (Хомогенност) От гръцките думи хомос – „подобен" и генис – „род". Това, което навсякъде притежава една и съща природа, недиференцирано, несъставно, за каквото се приема *златото*.

ЕДОМ (ивр.) Царете на едомитите. В алегорията за седемте царя на Едом, които управлявали в страната Едом, преди над децата на *Израил* да е имало какъвто и да е цар („Битие", XXXVI, 31), може да се намери дълбоко скрита тайна. *Кабала* учи, че това било царство на „неуравновесени сили" и с неустойчив характер. Светът на Израил представлява тип на състояние на световете, възникнали в по-късен период, когато било установено равновесие. (W.W.W.)

От друга страна източната *езотерична* философия учи, че седемте царя на Едом не са тип на загинали светове или неуравновесени сили, а символ на седемте човешки коренни *раси*, четири от които вече са минали, петата е в момента, а още две трябва да дойдат. Макар че на езика на езотеричните маскировки, намекът в „Откровение" на св. *Иоан* е достатъчно ясен, когато се говори (XVII, 9, 10): „Седемте глави... са седем царе, от които петима паднаха, единият (петият, все още) стои, а другият още не е дошъл...". Ако всички седем царя на Едом са загинали, като светове на „неуравновесени сили", то как би могъл петият още да стои, а другият или другите „още да не са дошли"? В „The Kabbalah Unveiled", с. 48, четем: „Седем царя са умрели и техните владения са разрушени", а бележката под черта изтъква това твърдение, посочвайки, че „тези седем царя са царете на едомитите".

ЕДРИС (араб.) или Идрис Означава „учен" – епитет, даден от арабите на *Енох*.

ЕЗДРА (ивр.) Еврейски свещеник и книжовник, който прибли-

зително в 450 г. пр. Хр. съставил Петокнижието (ако той в действителност е бил негов автор) и останалата част на Стария Завет, като се изключат книгите на Неемия и Малахия. (*Библия.*) (W.W.W.)

ЕЗИК НА МИСТЕРИИТЕ Жречески таен език, използван от *посветените* жреци и употребяван само в разговор за свещени неща. Всеки народ имал свой собствен език на *мистериите*, неизвестен на никого, като се изключват само тези, които били допуснати до него.

ЕЗИЧЕСКИ БОГОВЕ Този термин се приема неправилно като означаващ *идоли*. Философската идея, свързана с тях, никога не ги е представяла като нещо обективно или антропоморфно, а винаги като абстрактна мощ, сила или свойство в природата. Съществуват богове, явяващи се божествени планетни духове (*Дхиан Когани*) или *деви*, сред които са също и нашите Аз. С това изключение, и особено когато те са представени като идоли или в човекоподобна форма, тези богове в индуския, египетския или халдейския пантеон символично представят безформените духовни Сили на „Невидимия Космос“.

ЕЗИЧНИК (pagan, лат.) В началото не означавало нищо по-лошо от обикновен жител на селото или горите; човек, отдалечен от градските храмове и поради това незапознат с държавната религия и церемонии. Думата „heathen“ има подобен смисъл, означаващ този, който живее в пустиня или на село. Обаче сега и двете думи са започнали да означават идолопоклонници.

ЕЗОТЕРИКА (гр.) „Насочен навътре“; учение, което е предназначено за определен кръг хора. Подобни общества имат някои общи черти: 1. Традиция. Ученията и мистичните практики се предават от учител на учител векове наред, като в основата им стои една мистична фигура. 2. Обет или задължение за мълчание. В по-ранни времена това е бил неразделен елемент от учението. (*Ключ.*) 3. *Посвещение*. Приемането в дадено общество се извършва чрез предварителна подготовка под ръководството на учител – целта е ученикът да придобие необходимите качества и лично да изпита вътрешната страна на възприетите ритуали. 4. Йерархия, която отговаря на определена символика и на степените на посвещение. Основните източници на традиционната езотерика са ученията на Изтока (*хиндуизъм*, *буддизъм*) и на Запада,

които стигат до древните гърци (гностицизъм – *гностици*, *кабала*, *мистика*). Съвременната езотерика включва и тайното знание на племена в Океания (*кахуна*) и на индианците в Америка, както и постиженията на съвременната психология. (*Окултизъм*.) (А.)

ЕЗОТЕРИЧЕН (гр.) „Скрит", „таен", „вътрешен", „съкровен".

ЕЗОТЕРИЧЕН БОДХИЗЪМ Съкровена мъдрост или разум, от гръцкото есотерикос – „вътрешен" и санскритското *бодхи* – „знание", разум, за разлика от *буддхи*, „способност на познанието или ума", и *буддизъм*, философия или Закон на *Будда* (Озарения). Пише се също „Буддхизъм", от Будхи (Разум и Мъдрост), синът на *Сома*.

ЕЗРА (евр.) Същото, което е Азареил и Азриил, забележителен еврейски *кабалист*. Неговото пълно име е равин Азариил бен Менахем. Той живял във Валядолид (Испания) през XII в. и бил известен като философ и кабалист. Автор е на труда за десетте *сефироти*. (*Равини*.)

ЕЙДОЛОН (гр.) Същото, което ние наричаме човешки фантом, астрална форма. (*Астрално тяло*.)

ЕЙН (евр.) Негативно съществуващ; божеството в покой и при това абсолютно пасивно.

ЕЙН АЙОР (халд.) Единственият „Самосъществуващ"; мистично наименование на божествената *субстанция*. (W.W.W.)

ЕЙН СОФ (евр.) „Безграничен" или „Безкраен"; Божество, еманиращо и разпространяващо се. (W.W.W.)

Ейн Соф се пише също *Ен Соф* и Ейн Суф, но никой, дори и *равините*, не е уверен при писането на гласните. В религиозната метафизика на древните еврейски философи Единният Принцип бил абстракция, подобно на Парабрахма, независимо от това, че съвременните *кабалисти* са преуспели сега, с помощта на чиста софистика и парадокси, да създадат от него „Всевишния Бог" и нищо по-високо. Но при ранните халдейски кабалисти Ейн Соф означава „без форми и съществуване", „нямащ подобие с нищо друго" (Франк, „Die Kabbala", с. 126). Това, че никога не са разглеждали Ейн Соф като „Творец", твърди дори и такъв ортодоксален юдей като *Филон* (Юдей), който нарича „Твореца" *Логос*, следващ „Безграничния" и „Втори Бог". „Вторият Бог – това е неговата (на Ейн Соф) мъдрост" – казва Филон („Quaest. et Solut."). Божеството е Ни-що, то е

безименно и поради това е наречено Ейн Соф; Ейн означава Нищо. (Франк, „Kabbala“, с. 153, бел.)

ЕЙН СОФ АУР (ивр.) Безгранична Светлина, която се концентрира в първия и висш сефирот или *Кетер*, Венецът. (W.W.W.)

ЕКА (санскр.) „Единен“; също така синоним на *Махат*, Вселенският Разум като принцип на Разумност.

ЕКАРТ, Дитрих (1868-1923) Литератор и един от ръководителите на обществото „Туле“, духовен баща на Адолф Хитлер, когото посвещава в тайните учения и школува поведението му като политик и оратор. Заявява, че черпи знания от християнството, въпреки крайните си расистки възгледи. Особено яростно атакува *Щайнер*, като твърди, че е евреин. Вероятно е употребявал психотрнопни *дроги*. Представя се като *реинкарнация* на Бернхард от Барселона, който играе решаваща роля в разгрома на християнско-ислямската общност в Испания. (А.)

„ЕКАШЛОКА ШАСТРА“ (санскр.) Труд на *Нагарджуна* за Шастрите (Свещените Писания); мистичен труд, преведен на китайски.

ЕКБАТАНА Прочут град в Мидия, достоен да заеме място сред седемте чудеса на света. Той е описан от Дрепер в неговия „Conflict between Religion and Science“; „Прохладната лятна резиденция на персийските царе била защитена от седем заобикалящи я стени, направени от изсечени и полирани монолитни камъни; вътрешните стени били с последователно увеличаваща се височина и боядисани в различни цветове, които астрологично съответствали на седемте планети. Дворецът бил облицован със сребърни плочки, неговите трегери били покрити със злато. В полунощ в залите му редиците от маслени светилници замествали слънцето. Райската градина, този разкош на господарите на Изтока, била разположена в центъра на града. Персийската империя наистина била световна градина.“

ЕКЗОРЦИЗЪМ (лат.) Прогонване на духове; освобождаване от *духове* или *демони* на дадена местност или човек с помощта на молитви, призоваване на Бога или ритуали. В *Библията* са описани множество случаи на прогонване на духове от Иисус. По примера на Иисус католическата църква извършва екзорцизъм при *кръщение*, причастие (*евхаристия*) и при почти всички случаи на осветяване и благословение на хора, животни, пред-

мети и др. Самият акт на екзорцизъм може да бъде извършен от свещеник с разрешението на епископа, ако се докаже, че даден човек е обсебен (*обсебване*) от демони. В тибетската медицина екзорцизмът се прилага както при душевни, така и при други заболявания. Основно съществуват пет метода: 1. Чрез жертвоприношения се изкупува здравето на болния. 2. Пъстри снопове от конци пред къщата на болния привличат демоните от тялото. 3. Демонът се привлича от предмет и се изгаря заедно с него. 4. Демонът се извиква и изгаря. 5. Духът се примамва чрез треви и се изгаря. (А.)

ЕКЗОТЕРИЧЕН Външен, публичен; противоположност на *езотеричното*, или скритото.

ЕКЛЕКТИЧНА ФИЛОСОФИЯ Едно от наименованията, дадено на *Александрийската школа* на неоплатониците.

ЕКЛИПТИКА Пътят на Слънцето; видимата окръжност, описвана от Слънцето в продължение на една година. В действителност еклиптиката е пресечената окръжност на земната плоскост със Слънцето. Двете точки на пресичане бележат пролетта и есента на Земята. Дванайсетте месеца отговарят на 30 градусова отсечка от движението на Земята, които са назовани по знаците на *зодиака*. (А.)

ЕКСТАЗ (гр.) „Напускане"; психо-духовно състояние на *транс*, което предизвиква *ясновидство* и видения, блаженство, преживяване на непосредствена връзка с божественото. Може да бъде предизвикан и чрез приеманате на *наркотици* (*дроги*); наблюдава се при *медиуми*, при *шамани*, в християнството като *мистика* и като *обсебване*. В мистиката на *индуизма* най-високата степен е *самадхи*. Психоаналитикът *Гроф* различава три степени на екстаз: 1. Океански или аполонийски; състояние на дълбоко единство с природата, Бога и космическия ред, съпроводено от отпускане, радост и спокойствие. Произведенията на Бах са сътворени в такова състояние. 2. Вулканичен или дионистичен. Отбелязан с екстремно телесно напрежение, с чувства на силна агресия. В религията съответства на призоваването на *дявола*, на сексуалната *магия* и др. 3. Просветлен или прометеев. В първия етап е белязан от мъчителен стремеж и неосъществено търсене. Внезапното просветление се възприема като божествено *откровение*, съпроводено от чувство на освобождаване и

проникване. Постиженията на гениални учени, творци и *пророци* се дължат на това състояние. (А.)

ЕКСТРАКОСМИЧЕН Извън *Космоса* или Природата; безмислена дума, изобретена за утвърждаване съществуването на личния бог, независимо от Природата, per se, или намиращ се извън нея, в противоположност на пантеистичната идея (*пантеист*), че целият Космос е проникнат или одушевен от *Духа* на Божеството и че Природата е само дреха, а материята – илюзорна сянка на реалното невидимо Присъствие.

ЕКТОПЛАЗМА гр. „Оформено навън“; определение за фина *субстанция*, която *медиумът* по време на *сеанс* привлича от атмосферата или от *еманациите* на присъстващите. От ектоплазмата могат да се материализират човешки фигури, които примат формата на *духове* или на починали хора. Тези фигури, които се движат и говорят, могат да бъдат видяни, докоснати и фотографирани. (А.)

ЕЛЕВЗИНИИ (гр.) Елевзинските Мистерии били най-прочутите и най-древните от всички гръцки *Мистерии* (с изключение на Самотракийските – *Самотракия*) и се празнували в близост до селището Елевзин, недалеч от Атина. Епифаний ги проследява до времената на Инах (1800 г. пр. Хр.); основани, както гласи друга версия, от Евмолп, цар на Тракия и *йерофант*. Те се празнували в чест на *Деметра*, гръцката *Церера* и египетската *Изида*; последният акт на действието се отнасял към принасяната жертва на изкуплението и *възкресението*, когато *посветеният* бил допускан до висшата степен *Епопт*. Празнуването на Мистериите започвало през месец боедромион (септември), когато се събирало гроздето, и продължавало от 15 до 22 число, седем дни. Еврейският празник Табернакъл, празник на Събирането на Реколтата през месец етаним (седми), също започвал на 15 и завършвал на 22 число на този месец. Наименованието на месеца (етаним) произлязло, според някои автори, от адоним, адониа, атеним, етаним, в чест на *Адонай* или *Адонис* (*Тамуз*), чиято смърт евреите оплаквали в горичките на Витлеем. Жертвоприношението на „*хляб и вино*“ се извършвало преди Тайнствата на *посвещението*, а по време на самата церемония на кандидатите се съобщавали тайни от петромата, своеобразна книга, направена от два каменни скрижала (петраи), свърза-

ни от едната страна и разтварящи се като книга. (За повече обяснения вж. „Разбулената Изида“, т. II.)

ЕЛЕКТРОАКУПУНКТУРА През иглите, използвани при *акупунктура*, протича електрически ток. Методът е разработен от немския лекар Фол през 30-те години на XX в., който констатира, че акупунктурните точки в китайската медицина при заболявания променят своята пропускателна способност. Като следствие се нарушава равновесието на цялото електромагнитно поле. С помощта на конструираните от Фол уреди при недостиг на енергия точката „се зарежда“, а при свръхенергия, „се разтоварва“. (А.)

ЕЛ-ЕЛИОН (ивр.) Име на Божеството, което евреите заимствали от финикийския Елон – име на Слънцето.

ЕЛЕМЕНТАЛИ Духове на стихиите. Същества, развиващи се в четирите царства или стихии – *земя*, въздух (*Ваю*), *огън* и *вода* (*елементи*). *Кабалистите* ги наричат *гноми* (елементали на земята), *силфи* (на въздуха), *саламандри* (на огъня) и *ундини* (на водата). Като се изключат някои от висшите класове и техните властелини, те са по-скоро сили на природата, отколкото ефирни мъже и жени. Тези сили, бидейки послушни посредници на *окултистите*, могат да произвеждат най-различни действия; но служейки на *елементариите* – а в такъв случай те поробват *медиумите* – само ще заблуждават лековерните. Всички низши невидими същества, породени на 5-и, 6-и и 7-и план на нашата земна атмосфера, се наричат *елементали*: пери, *деви*, *джинове*, силвани, сатири, фавни, елфи, *гноми*, троли, коболди, домашни духове, водни духове, пинки, банши, блатни духове, бели дами, *привидения*, феи и т.н.

ЕЛЕМЕНТАРИИ Строго казано, това са невъплътените *души* на развратени хора; тези души, докато са живели на земята, са отделили от себе си своя божествен дух и така са загубили шанса си за безсмъртие; но при сегашното равнище на знание по-добре е този термин да се отнася към *привиденията* или фантомите на невъплътените личности, въобще към тези, чиито временно обиталище е *камалока*. *Елифас Леви* и някои други *кабалисти* правят малка разлика между духовете-елементарии на „бивши хора“ и тези същества, които населяват стихиите и са слепи сили на природата. Веднъж отделили се от своите висши триади и телата си, тези души остават в своите камарупни

обвивки (*камарупа*) и непреодолимо се привличат към земята, към елементите, родствени на техните груби натури. Тяхното пребиваване в камалока е различно по продължителност, но неизменно завършва с разпадане, разтваряне – точно като стълб от дим, атом след атом – в околните елементи.

ЕЛЕМЕНТИ В *езотериката* те са четири: *огън*, въздух (*Ваю*), *вода*, *земя*, обединени от пети – *етер* или квинтесенцията. В *алхимията* и *астрологията* те имат следните качества:

Елемент	***Качество***	***Цвят***	***Темперамент***
Огън	топло/сухо	червен	холеричен
Въздух	топло/мокро	жълт	сангвиничен
Вода	мокро/студено	зелен	флегматичен
Земя	студено/сухо	син	меланхоличен

Щайнер разглежда съответствията между елементите, съставните части на тялото, органите и темпераментите по следния начин:

Елемент	***Тяло***	***Орган***	***Темперамент***
Огън	Аз	кръв	холеричен
Въздух	астрално тяло	бъбреци	сангвиничен
Вода	етерно тяло	черен дроб	флегматичен
Земя	физическо тяло	бели дробове	меланхоличен

Знаците на зодиака и елементите

Огън	Овен, Лъв, Стрелец
Въздух	Близнаци, Везни, Водолей
Вода	Рак, Скорпион, Риби
Земя	Телец, Дева, Козирог (А.)

ЕЛЕНА (гр.) В преданията на гностичните (*гностици*) секти („симонианците“, „елинианците“) – спътничка на *Симон Мага*. Според съобщенията на ортодоксалните християнски полемисти-ересолози и назидателното юдео-християнско съчинение, известно с името Псевдо-Климентин, Елена била блудница във финикийския град Тир, което я свързва с образа на Астарта (*Ищар*), в чест на която в този град се практикувала ритуална проституция, и която сама, по някои версии, се предлагала

на мъжете в градския храм; след това тя попаднала в обкръжението на някой си Досифей, самаритянският претендент за сан на *месия*, появил се наскоро след смъртта на Иисус Христос и широко прилагащ лунарната символика (30 избрани ученици представлявали дните на лунния месец, а Елена – *Луната*, по съзвучието на своето име с името на *Селена*). По-късно Симон отнел от Досифей и сана, и Елена; твърдял, че самият той е предвечният върховен бог, а Елена – неговата първа творческа мисъл (еноя), неговата премъдрост = *София*, космичната прамайка, която породила *ангелите*, *архангелите* и *властите*. Обаче тези лоши духове-светоуправници от завист пленили своята стояща по-горе от света родителка и я обрекли на заточение в тяло, на безчестие и унижение в „долния свят“. Някога тя била Спартанската Елена, като при това Парис похитил само нейния призрак; след това тя преминала през редица *превъплъщения*, докато не настъпил за нея часът на изкупителната среща със своя божествен баща в лицето на Симон; предполагало се, че чрез нейното освобождение се освобождава страдащото духовно начало в целия свят. Този мит представлява вариант на гностичния мит за падналата София (*Ахамот*). (А.)

ЕЛЕФАНТА Остров, недалеч от Бомбай в Индия, на който се намират добре запазили се руини на пещерен храм със същото име. Той е един от най-древните в страната и несъмнено е циклопска постройка, макар че покойният Дж. Фергюсън е отричал неговата голяма древност.

ЕЛИАДЕ, Мирча (род. 1907) Професор по история на религиите (с румънски произход); от 1958 г. живее в Чикаго. Автор на значителни трудове, посветени на източните учения, особено на *йога* и шаманизма (*шамани*): „История на религиозните идеи“ (3 тома), „Шаманизмът – архаичната техника на екстаза“, „От примитивизма към дзен“ и др. (А.)

ЕЛИВАГАР (сканд.) Водите на *Хаоса*; в космогонията на древните скандинавци са наречени „потокът на Елевагар“.

ЕЛИКСИР (ар.) Философски камък, камък на *Мъдростта*; обобщено наименование на есенции, емулсии (течности, в които са разтворени твърде тела), чудодейни и магически напитки. В *алхимията* се приема като духовна *субстанция*, която прониква всичко съществуващо и може да се преобразува в *злато*.

В тесен смисъл е универсално лечебно средство и побеждава старостта и смъртта. Намира приложение в лечението със *скъпоценни камъни*. (А.)

ЕЛОЕЙ (гност.) *Гений* и властелин на *Юпитер*; негов планетен дух.

ЕЛОХИМ (ивр.) Също Алхим. Тази дума се пише по различен начин. Годфри Хигинс, който е посветил много трудове на нейното значение, винаги я пише Алейм. Съответстващите еврейски букви са: алеф, ламед, хе, иод, мем, а в числово значение: 1, 30, 5, 10, 40 = 86. Това явно е множествено число на съществителното от женски род Елоа, Алх, образувано като е добавена общата форма на множественото число Им, окончание от мъжки род; и всичко заедно очевидно означава еманирани активни и пасивни същности. Като титла това се отнася до *Бина*, Божествената Майка, също както и по-пълната титла IHVH (*Яхве*, *Йехова*). Както Бина довежда до седем последователни *Еманации*, така и „Елохим“, казано е, представя седморната сила на Божеството. (W.W.W.)

ЕЛУ (сингал.) Древен диалект, употребяван в Цейлон.

ЕМА, Ема-о В японския *будизъм* – популярно божество, властелин на царството на мъртвите (съответства на *Яма*). Попадащите в царството на мъртвите грешници са подложени на справедливия съд на Ема, който разглежда всички добри и лоши деяния на умрелия и определя наказанието. Понякога Ема може да помилва човека и да го прати обратно на земята. Сюжетите, посветени на Ема, са разпространени в японската легендна литература, започвайки от края на VIII в. В тези легенди той се отъждествява с *бодхисатва Дзидзо*, който е почитан в Япония като защитник на умрелите. (А.)

ЕМАНАЦИЯ В своя метафизичен смисъл тя е противоположна на *еволюцията*, но все пак е единна с нея. Науката учи, че еволюцията физиологично е вид зараждане, при което зародишът, от който се развива ембрионът, още преди това е съществувал в родителя, като при развитието крайната форма и свойствата на този зародиш се утвърждават от природата, и че в космологията процесът се осъществява несъзнателно, посредством съответствие на елементите и техните различни съчетания. *Окултизмът* отговаря, че това е само привиден способ, а реалният процес е Еманация,

ръководена от разумни Сили в съответствие с неизменния Закон. Затова, макар че окултистите и *теософите* изцяло вярват в учението за Еволюцията, такова каквото е дадено от *Капила* и *Ману*, те все пак са по-скоро еманационисти, отколкото еволюционисти. Доктрината за Еманациите някога е била всеобща. На нея учели както александрийските, така и индийските философи, египетските, халдейските и елинските *йерофанти*, а също така и евреите (в своята *Кабала* и дори в „*Битие*"). Тъй като само вследствие на умишлено неправилен превод еврейската дума „асдт" в Септуагинт е преведена като „*ангели*", докато тя означава Еманации, Еони (*Еон*): точно както е при *гностиците*. Наистина във „Второзаконие" (XXXIII, 2) думата асдт, или ашдт, е преведена като „огнен закон", докато правилният превод на този откъс би бил: „от неговата дясна ръка излизал (не огнен закон, а) огън в съответствие със закона" [в каноничния български превод: „...отдясно Му беше огънят на закона"- бел. ред.]; т.е. огънят на един пламък се предава и подхваща от други, точно както по следата на лесно възпламеняваща се *субстанция*. Именно това е еманацията. Както е показано в „Разбулената Изида": „В еволюцията, както сега започват да разбират, в цялата материя се предполага съществуването на импулс, предназначен за постигането на по-висока форма – предположение, ясно изразено от Ману и други индуски философи от най-далечна древност. Разногласията между последователите на тази школа и еманационистите може накратко да се представи по следния начин: еволюционистът прекъсва всякакви изследвания на границата на „Непознаваемото", докато еманационистът вярва, че нищо не може да еволюира (be evolved) – или, според значението на тази дума, да излезе от утробата, да се роди – ако то не е било първо там заложено вече (been involved), като с това посочва, че животът, преди всичко, произлиза от духовната сила."

*От гр. „изтичане"; в гонстицизма (*гнозис*), в *неоплатонизма* и в *кабала* ниското произтича от по-високото, което означава, че видимият свят е създаден от божествения. В *парапсихологията* – излъчването на човешкото тяло, което се възприема от *медиуми*.*

ЕМПИРЕЙ (гр.) "Обхванат от пламъци"; при древните гърци

и християните – най-високата част на небето, пълна с *огън* и светлина, местопребиваване на бога и светиите. Преносно – висини. (А.)

ЕМПУС (гр.) *Вампир*, зъл *демон*, приемащ различни форми.

ЕН (халд.) Отрицателен суфикс, подобно на „а“ в гръцкия език и *санскрит*. Първата сричка в *Ен-Соф* означава ни-що, от това, което започва или свършва, „Безгранично“.

ЕНВОЛТУВАНЕ “Черен“, магически обред, който има за цел да се причини някому вреда, да се внуши отвращение, омраза. (*Черна магия.*) (А.)

ЕНЕАДА „Девет бога“; в египетската митология деветте изначални бога на град Хелиопол: *Атум*, *Шу*, Технут, *Хеб*, *Нут*, *Озирис*, *Изида*, *Сет*, *Нефтида*. Представлява най-древната известна в Египет теогонична (*теогония*) и космогенична система. По образеца на хелиополската, други градове създавали свои деветки на богове. (А.)

ЕНКИ (шумер) „Властелин на земята“, „властелин на низините“, Ейя, *Еа*, *Хеа* (акад.) Едно от главните божества на шумеро-акадийския пантеон. Той е покровител на град Ериду(г), един от най-древните окултни центрове. Енки е стопанин на Абзу, подземния световен океан на пресните води, а също така на повърхностните земни води, бог на мъдростта и заклинанията, властелин на божествените сили „ме“, често защитник на хората пред боговете, помощник на хора и богове във всички трудни дела. В митовете за Енки изпъкват многобройните аспекти на това божество, на първо място като бог на плодородието и носител на културата, създател на световните ценности. Енки е създател на хората (мита за „Енке и Нинмах“), създател – заедно с *Енлил* – на домашните животни и зърното, пазител на основите на цивилизацията, божествените сили „ме“. В мита „Енки и Шумер“ (едно от най-разпространените шумерски етиологически произведения) Енки изпъква като установяващ световния ред на земята. (А.)

ЕНЛИЛ (шумер.) „Властелин-вятър“, Елил (акад.); един от главните богове на шумеро-акадийския пантеон. Енлил е бог – покровител на Нипур, най-древният център на шумерския племенен съюз; много рано станал общошумерски бог. В списъка на боговете от Фара (XXVI в. пр. Хр.) Енлил заема второ място след своя баща, бога на небето Ан, когото в реди-

ца случаи превъзхожда. Главни епитети на Енлил са: Кур-гал („Велика планина", „Могъща канара" – главният храм на Енлил в Нипур се казвал „Екур", т.е. „дом на Планината"), „властелин на всичките страни", а също така „баща на боговете" (титла на Ан); „властелин, определящ съдбите", „господар, чиито думи са неизменни". Терминът „енлилство" означава „господство" и това качество може да притежава всеки могъщ бог (т. напр. „енлилство над боговете" получават *Мардук* и *Ашур*), оттук е и епитетът на Енлил – „Енлил на всичките богове". (А.)

ЕНМЕРКАР (шумер.) Шумерски епичен *герой*, полулегендарен цар на Урук, син на основателя на I династия на Урук Мескингашара (последният, според легендната традиция, отбелязана от шумерския „царски списък" през XXI в. пр. Хр., е син на слънчевия бог Уту). Управлявал според този списък 420 години. (А.)

ЕНОЙХИОН (гр.) „Вътрешно око"; *пророк* – намек за третото, вътрешното или духовно око; истинското име на *Енох* (изкривено от Ханох).

ЕНОХ (ивр.) Тълкувало се като „поучение", „учител", „посветител" в юдаизма и християнството. 1. По-големият син на *Каин*. 2. Потомък на *Адам* в седмото поколение, прадядо на Ной, баща на Матусаил. Малкото данни за Енох в *Библията*, отличаващи се с краткост и загадъчност, породили обширната традиция на по-късните неюдаистки легенди, получили отглас в ранното християнство, в исляма и кабалистичната литература. В легендите се открояват следните основни мотиви: Енох е културен герой, основател на писмеността, понякога основател на *астрологията*. Енох е образец на мистичното общуване с бога и аскетичното усамотение за това общуване. Той е религиозен наставник на човечеството, учещ чрез слово и пример, „образ на покаянието за поколенията", прототип на мъдрец и *пророк*. Енох е праведен цар, законодател, миротворец, първовърховен „управник на управниците", на човечеството. След като е живял 365 години, той е въздигнат от Бога на небето, поставен е над *ангелите*. Книгата на Енох оказва силно влияние както върху християнството, така и върху юдейството. Познати са две версии: етиопска, която вероятно има арамейски произход или в някои части – еврейски, и славянска от I в., вероятно базирана на по-ранен еврейски оригинал. Етиопската книга

съдържа разказ за света на *ангелите*; това е древно предание, което описва битката между силите на тъмнината и силите на светлината. 200 ангела взимат за съпруги човешките жени и родените огромни деца унищожават хората; на техните викове за помощ се отзовават четирите главни ангела – Михаел, Уриел, Рафаел и Габриел. Те молят Бога за помощ, който унищожава чрез потоп всички хора, освен Ной. Падналите ангели са затворени и очакват страшния съд в огнен затвор. Еврейската книга на Енох (III и IV в.) описва мистично небесно пътуване към най-високата ангелска същност – *Метатрон*. (А.)

ЕНС (гр.) Същото, което е и гръцкото *То Он*; „Съществуващ", или реалното Присъствие в Природата.

ЕН-СОФ (ивр.) Безкраен, безграничен. Абсолютен божествен *Принцип*, безличен и непостижим; означава „ни-що", т.е. нищо от това, което може да се съотнесе с каквото и да е било друго. Тази дума и понятие са еквивалентни на ведийските концепции за Парабрахма. (W.W.W.)

ЕНТРОПИЯ Затихване на енергията; оценява се като закон за края на съществуването на материята, но не се отчита духовния произход на енергията във вселената. В по-висше разбиране ентропията е стремеж на материята към покой – едно от положенията на *кабала*. (*Брахма*) (А.)

ЕОЛ (гр.) Бог, който според Хезиод удържа, а също така и освобождава ветровете; цар на бурите и ветровете, цар на Еолия, изобретател на кораба с платна и велик *астроном*; поради това обожествен след смъртта.

ЕОН или ЕОНИ (гр.) Периоди от време; *еманации*, излизащи от божествената същност, и небесни същества; *гении* и *ангели* при *гностиците*.

ЕПИМЕТЕЙ (гр.) „Този, който се съветва след ..." събитието. В гръцката митология брат на *Прометей*.

ЕПИНОЯ (гр.) „Мисъл", „изобретение", „замисъл"; име, дадено от *гностиците* на първия, пасивен *еон*.

ЕПИСКОПСКИ ЖЕЗЪЛ Един от отличителните знаци на епископите, наследен от жреческия скиптър на етруските *Авгури*. Той може да се види също така в ръката на някои богове. (*Ваджра*.)

ЕПОПТ (гр.) „*Посветен*"; този, който е преминал през последния стадий на *посвещение*.

ЕРД В Северна Германия богиня на Земята, същото което е *Нертус* и скандинавската Фрея или *Фриг*.

ЕРЕСИ (гр.) "Особено вероучение"; различни отклонения от официалното вероучение на някаква религия, които са опозиционни или враждебни спрямо него. Първите християнски ереси – монотаизъм, юдеохристиянство, гностицизъм (*гнозис*) – възникнали през II-III в. и били насочени против установяване на християнските догми. Аристианството, несорианството, монофизитството се отнасят към IV-V в., когато християнството станало държавна религия на Римската империя. Разцветът на ересите е през средните векове – *богомили*, *албигойци*, бегарди, лоларди, таоборити и др. (А.)

ЕРИДАН (лат.) Ардан, гръцкото наименование на река Йордан.

ЕРОС (гр.) Хезиод прави от бог Ерос третото лице на елинската първоначална Троица, състояща се от *Уран*, *Хеа* и Ерос. Това е олицетворената пораждаща Сила в природата в нейния абстрактен смисъл, двигател на „сътворението" и пораждането. *Екзотерично* митологията прави от Ерос бог на страстното животинско желание – оттук и терминът еротичен; *езотерично* това е нещо различно.

ЕРУСАЛИМ, Jerosalem (на Септуагинт) и Hierosolyma (на Вулгата) На еврейски се пише Yrshlim, или „град на Света", но древните гърци сполучливо го нарекли Hierosalem, или „Съкровен Салем", доколкото Ерусалим е възроденият Салем, където *Мелхиседек* е бил цар-*йерофант*, признат астролог и поклонник на Слънцето, „Най-висшият", между другото. Там управлявал на свой ред и Адониседек и бил последният от неговите Аморейски управници. Той влязъл в съюз с четирима други управници и тези петима царе се отправили да завоюват Гаваон, но (според Иисус Навин, X) претърпели в тази битка неуспех. И не е учудващо, тъй като на петимата царе се противопоставили не само Иисус Навин, но и самият „Господ Бог", а също така Слънцето и *Луната*. В този ден, четем ние, по заповед на приемника на *Мойсей* „и слънцето се спря, и месецът стоя" (X, 13) за цял ден. Нито един смъртен човек, независимо дали е цар или е от простолюдието, не би могъл, разбира се, да издържи такъв град от „големи камъни от небесата", какъвто бил пратен върху тях „от самия Господ... от Веторон до Азек

...и те умираха" (X, 11). След поражението те „побягнаха и се скриха в пещерата в Макед" (X, 16). Обаче такова непристойно поведение на бога явно е получило своето кармично наказание впоследствие. В различни периоди на историята Храма на еврейския Господ го ограбвали, разрушавали и изгаряли.

ЕСАСУА Африкански и азиатски вещари (*вещарство*) и заклинатели на змии.

ЕСЕИ Елинизирана дума – от еврейското Аса, „лечител". Тайнствена секта на юдеите, която по думите на Плиний живяла в близост до Мъртво Море per millia soecutorum в течение на хилядолетия. Някои ги смятат за крайни фарисеи, а други – което може би е правилната хипотеза – за потомци на *Беним-набимите* в Библията и предполагат, че те били „кенити" и *назареи*. Те имали много будиски идеи и обичаи; и е забележително, че жреците на Великата Майка в Ефес, Диана-Бхавани многогърдата, са имали същото име. Евсевий и след него Дьо Квинси смятали, че те са и ранните християни, което е повече от вероятно. Определението „брат", употребявано в ранната църква, било есейско; есеите образували община или койнобион – комуна, подобно на ранните новопокръстени.

ЕСИРИ (сканд.) Същото, което са и *асите*, олицетворени творящи Сили. Боговете, които създали черните *гноми* или елфите на тъмнината в *Асгард*. Божествените Есири, асите, са елфи на светлината. Това е алегория, която събира заедно тъмнината, излизаща от светлината, и материята, родена от духа.

ЕСХАТОЛОГИЯ Учение за целите на космоса и историята, за крайната съдба на света и човека; използват се мотиви от юдаиските, античните, зороастрийските учения. Есхатологията учи за тържеството на справедливостта, което ще настъпи в резултат на второто пришествие на Христа и Страшния съд над възкръсналите и живите поколения. (А.)

ЕТЕР (гр.) „Небе"; за първи път се употребява от гръцкия философ Аристотел (384-322 пр. Хр.). Пети елемент, от който се състоят камъните. В *окултизма* означава фино тяло или състояние на материята. В *индуизма* на етера съответства *татва* или световният етер. (*Елементи*.) (А.)

ЕТЕРНО ТЯЛО „Нематериално тяло", „енергийно тяло", което според различните окултни школи има способността да се слива и едновременно да съществува самостоятелно с материалното.

Понятието „етерно“ се налага през XIX в., когато науката счита *етера* за основна *субстанция*. Може да се свърже също така с „магнетичния поток“ или „етерния континуум“ на *Месмер* и неговите последователи, според които той прониквал във вселената и осигурявал необходимата за взаимодействие между дух и материя среда. Човекът е потопен в световната енергия (*прана*), която непрекъснато възприема и отдава. В етерното тяло се намират главните центрове – *чакри*, в които тази енергия се концентрира. Чрез етерното тяло човекът е свързан с растителния свят. Излъчената енергия от чакрите образува *аура*. Натрупването на енергия в чакрите е основна причина за повечето заболявания. На етерното тяло може да се въздейства чрез аромати (*ароматерапия*), *скъпоценни камъни* и преди всичко чрез *цветове* (*цветотерапия*). (А.)

ЕФЕС (гр.) Известен със своята голяма метафизична Колегия, където във времената на апостол Павел учели на *окултизъм* (*гнозис*) и платонизъм. Град, смятан за център на тайните науки и този гнозис, или мъдрост, който е право противоположен на извращението на христо-езотеризма и до днес. В Ефес се намирала голямата колегия на *есеите* и се пазели всички знания, които *танаимите* придобили от халдеите.

ЕФИР (гр.) При древните – божествена светоносна *субстанция*, изпълваща цялата вселена, „дрехата“ на висшето божество, на *Зевс* или *Юпитер*. Изучаващите са твърде склонни да го бъркат с *акаша* и *астралната светлина*. Това не е нито едното, нито другото, в смисъла, който придава на ефира физическата наука. Ефирът – това е материален посредник, макар че до сега не е открит с нито един физически уред; докато акаша е определено духовен проводник, идентичен, в определен смисъл, с *Анима Мунди*; а астралната светлина представлява само седми и най-висш принцип на земната атмосфера, също неоткрит, както е и Акаша и истинският Ефир, доколкото той принадлежи на съвсем друг план. Седмият принцип на атмосферата на Земята, както е казано, астралната светлина, е само втори на космическата стълбица. Стълбицата на космичните сили, *принципи* и планове (*еманации* – на метафизичен и еволюциите – на физически план), е Космичният Змей, захапал опашката си. Змей, отразяващ по-висшия и отразен, на свой ред, от по-низшия Змей. *Кадуцеят* разкрива тази тайна и

четворният *додекаедър*, по чийто образ, както казва *Платон*, проявеният *Логос* – синтезиран от непроявения Първо-Роден – построил вселената, дава *херметичния* ключ към възникването и развитието на *Космоса* и неговото микрокосмично отражение – нашата Земя.

ЕХАТ (ивр.) Същото, което е и *Еход*, само че от женски род – „Единна“.

ЕХЕЙЕ (ивр.) „Аз съм“, според Ибн *Гебирол*, но не в смисъла „аз съм това, което аз съм“. (*Личност*, *Индивидуалност* и *Иехида*.)

ЕХОД (ивр.) или Ехад „Единен“, отнася се към *Йехова*.

ЕШМИМ (ивр.) Небесата, небесният свод, в който се намира Слънцето, планетите и звездите; от корена „см“, който означава да се размести, помести, разположи. (W.W.W.)

Ж

ЖЕН-ШЕН бот. panax ginseng Корен на храстовидно растение; заедно с чая те са китайските *еликсири* на безсмъртието. Според легендата *Лао Цзи* е открил неговите магически свойства. Коренът често се представя като човешка фигура; през нощта той крещи и плаче. При събирането се спазват определени правила. Според китайското учение за билките, жен-шен укрепва душата, прогонва лоши влияния, оздравява тялото и удължава живота. Медицинските изследвания са установили, че коренът има леко изразено афродиазитично въздействие. В *магията* му се приписват свойствата да превръща човек в тигър, птица или друго същество. (А.)

ЖНАНА (санскр.) *Джнана*; знание, отнасящо се към езотеричните науки (*езотерика*).

ЖНАНАШАКТИ (санскр.) Силата на истинското знание, една от седемте велики сили в Природата (екзотерично те са шест).

ЖНАН ДЕВИ (санскр.) „Богове на знанието"; висши класове богове или *деви*; „от разума родените" синове на *Брама* и други, в това число манасапутрите (Синове на Разума). *Езотерично* – нашите превъплъщаващи се Аз (*превъплъщение*).

ЖНАТХА (санскр.) Космичното Аз; съзнателна, разумна Душа на *Космоса*.

ЖО (кит.) В древнокитайската митология – свещено дърво, растящо зад Южното море, между реките Хейшуй („Черната") и Циншуй („Зелената"). Неговите листа са тъмнозелени, цветовете червени, напомнящи *лотоса*, тяхната светлина осветява земята. Според мита, на върха на дървото кацат десетте слънца, когато завършват своя път по небосвода. (*Дърво на живота, Световно дърво.*) (А.)

ЖОШУЙ (кит.) "Слаба вода"; в древнокитайската митология река под планината Кунлун, където живеела Си-ван-му („Владетелката на Запада"). Водата на тази река не задържала на повърхността си дори и леко лебедово перце. Може да се предположи, че Жошуй била смятана за специална река, разделяща царството на живите и мъртвите. (А.)

ЖРИЦИ Всички древни религии имали своите жрици в храмовете. В Египет ги наричали Са, те служели при олтара на *Изида* и в храмовете на други богини. Canephoroe било името, дадено

от гърците на тези *посветени* жрици, които носели кошниците на боговете по време на народните празненства на Елевзинските Мистерии (*Елевзинии*). В *Израил*, както и в Египет, имали своите пророчици, тълкувателки на сънища и оракули; и Херодот споменава Hierodules, деви или монахини, посветени на Тиванския Иов, които като правило, били дъщери на фараони или други принцеси от царския дом. Изтоковедите споменават жената на Хефрен, построил така наречената втора Пирамида, която била жрица на *Тот*. (*Монахини*.)

ЖУН ЧЕН (кит.) В древнокитайската митология *маг*, учител на Хуан-ди („Жълтия господар“). На него се приписва изобретяването на календара, а също така начина да се постигне здраве и дълголетие чрез акта на половото сношение, който се разглежда като аналог на бракосъчетанието между Небето и Земята. По този начин може да се постигне единство с *дао* и с космическата енергия. При това, мъжът се въздържа от еякулация, като чрез специални упражнения преобразува мъжкия потенциал в енергия (*чи*). Смятало се, че Жун Чен притежава тайната да връща младостта, да възстановява цвета на *косата* при старците и да поставя обратно падналите зъби. Понякога го смятат за наставник на *Лао Цзи*. (А.)

З

ЗАВУЛОН (ивр.) „Дворец на Бога“, *Девакхан* от десета степен. Оттук Завулон – десетият син на Иаков (*Израил*).

ЗАГРЕЙ (гр.) „Велик ловец“; в гръцката митология един от архаичните ипостаси на бог *Дионис*. Образът на Загрей влязъл в *теогонията* на орфиците, които свързвали с него цялата система от философско-митологични идеи. На Загрей били посветени орфичните тайнства. (*Орфически мистерии*.) (А.)

ЗАГУБЕНОТО СЛОВО (масон.) Всъщност би трябвало да се пише „загубените слова“ и загубените тайни, доколкото това, което е определено като загубеното „Слово“, съвсем не е слово, както е и в случая с *Неизреченото Име*.

ЗАДОК (ивр.) Според Иосиф („Antiquities“, X, 8, v6), Задок бил първият първосвещеник, *йерофант* в *Соломоновия храм*. Масоните (*масонство*) го свързват с някои от своите степени.

ЗАКОН ЗА ВЪЗДАВАНЕТО Вж. *Карма*.

ЗАКХАЙ (ивр.) Едно от божествените имена.

ЗАЛМАТ ГАГУАДИ (акад.) „Тъмна раса“; първата, която във вавилонските легенди попаднала в зараждане. Адамичната раса, една от двете основни *раси*, които съществували по времето на „Падението на Човека“ (следователно – трета коренна раса). Другата се наричала Сарку или „светла раса“. („Тайната Доктрина, т. II.)

ЗАМПУН (тибет.) Свещеното *дърво на живота*, притежаващо много мистични значения.

ЗАРАТУСТРА (зенд.) Велик законодател и основател на религията, наричана различно – маздеизъм, магизъм, парсизъм, огнепоклонничество и зороастризъм. Времето, когато е живял последният *Зороастър* (тъй като това име е родово), е неизвестно и вероятно по същата тази причина Ксант от Лидия, най-ранният гръцки автор, споменаващ този велик законодател и религиозен реформатор, го отнася към период около 600 г. преди Троянската война. Но къде е историкът, който би могъл в момента да каже кога е била тази война? Аристотел и Евдокс го отнасят към епоха не по-малко от 6 000 г. преди времената на *Платон*, а Аристотел не е бил човек, който би твърдял каквото и да е, без да има за това основателни причини. Окултните записи твърдят, че притежават точните дати за живота на всеки

от тринайсетте Зороастри, споменати в „*Дабистан*". Техните учения, и в частност ученията на последния (божествения) Зороастър, се разпространили от Бактия до Мидия; оттук, въведени под името магизъм от *адептите-астрономи* в Халдея, те оказали огромно влияние на мистичните учения на мойсеевите доктрини, дори е възможно това да е станало преди те да са достигнали своята висша точка в съвременна религия на *парсите*. Подобно на *Ману* и *Вияса* в Индия, Заратустра е родово име на велики реформатори и законодатели. Тази йерархия започва с божествения Заратустра във „*Вендидад*" и завършва с великия, но смъртен човек, носил това име и сега загубен за историята. Последният Зороастър бил основател на храма на *Огъня* на *Азарекш* много векове преди нашата ера.

ЗАРПАНИТУ (акад.) Богиня, която била предполагаемата майка на *Небо*, богът на *Мъдростта*, чийто баща бил *Меродах*. Един от женските „Змейове на Мъдростта" (*наги*).

ЗАЩИТНА СТЕНА Наименование, дадено на войнството на възнесените *адепти* (*нарджоли*), или светци, които защитават човечеството и му помагат. Това е така наречената доктрина на *нирманакая* в северния мистичен *буддизъм*.

ЗВЕЗДАТА НА ДАВИД Шестоъгълник, съставен от два преплетени триъгълника, символ на еврейството. В *кабала* означава взаимното проникване на видимия и невидимия свят. (А.)

ЗЕВС (гр.) „Баща на боговете". Зевс-Зен е *Ефир*, поради което някои латински народи нарекли *Юпитер* Патер – Ефир.

ЗЕЛАТОР Низша степен в *екзотеричната* розенкройцерска система (*розенкройцери*); намиращ се в изпитание или низш *чела*.

ЗЕМНА МАРКИРОВКА Свързани помежду си с една линия исторически места. Англичанинът Алфред Уоткин (1855-1935) в своята книга „Старите стратегически връзки" твърди, че доисторическите поселения и култови места са свързани с мрежа от линии. Отначало той предполагал, че това са пътища на солта. През 1935 г. Тайлер установява, че линиите започват от Англия и се раздвояват на континента. В ново време различни учени откриват многообразие от линейни връзки между различни точки на планетата, включително и предполаемото разположение на *Атлантида*. Възникват две хипотези: линиите са ориентири за извънземни същества или са силови трасета,

подобни на „драконовите пътеки“ според китайската *фенг шуй*. Като условие за установяване на една линия се приема наличието минимум на пет свързани места. (А.)

ЗЕМНИ ЛЪЧИ Разглеждат се основно като отрицателни и положителни. Вероятно съществува връзка между отрицателните и положителните зони (полярност), като между тях с методите на радиестезията може да се установят и неутрални полета. На положителните зони (точки) още от древността са строени култови сгради, църкви, манастири и поселения. Отрицателните зони възникват на места, където под повърхността се пресичат подземни води или съществуват рудни залежи. (*Радиестезия*.) (А.)

ЗЕМЯ Наред с *огъня*, *въздуха* и *водата*, един от основните *елементи* на мирозданието. Значителна част от сюжетите с участието на обожествената Земя се съдържа в космогоничните митове, разказващи за първоначалната божествена двойка – Небето и Земята, чийто съюз послужил за начало на живота във вселената и от който произлезли останалите богове. Често тяхното съществуване е предвечно – под формата на световно *яйце*, чието разчупване (отделяне на Земята от Небето) представлява създаване на космоса. В някои митологии Земята се създава не като следствие от счупването на яйцето, а благодарение разчленяването (принасянето в жертва) на докосмично същество (акад. *Тиамат*, санскр. *Пуруша*, акад. *Имир*, и др.), чието тяло дава началото на всички стихии. (А.)

ЗЕМЯ вътрешност Представата, че земята е куха, се среща още във вавилонската митология. *Героят* Гилгамеш слиза във вътрешността на земята, за да се срещне със своя предтеча Утнапищим. Подземните проходи на пирамидите би трябвало да осъществят връзката на фараоните с подземния свят. В *буддизма Агарта* е подземният рай, където един цар властва над милиони хора. В XVIII в. известният математик Ойлер твърди, че вътрешността на земята е обитаема и има слънце. Според Халей, откривателят на „Халеевата комета“, във вътрешността на земята съществуват три планети. През XIX в. американците Саймъс, баща и син, представят своя хипотеза за устройството на земята: от Северния и Южния полюс към вътрешността водят гигантски проходи. Там се намира благоденстваща страна, където живеят десетте племена на *Израил*.

В ново време уфологията (*НЛО*) съживи хипотезата за обитаемо кухо подземно пространство: част от летящите обекти би трябвало да проникват във вътрешността на земята през полюсите. Като доказателство служат фотоси на Антрактида, правени от спътник в продължение на 24 часа: изработената с помощта на компютър цялостна панорама показва голяма дупка в полюса. (А.)

„ЗЕНД-АВЕСТА" (пехл.) Общо наименование на свещените книги на *парсите*, огне- и слънцепоклонниците, както ги наричат от невежество. Величествените учения, които се срещат в различни фрагменти, съставящи всичко, останало сега от тези сборници религиозни трудове, са толкова малко разбираеми, че зороастризма без разлика наричат огнепоклонничество, маздеизъм (*маздеисти*) или магизъм, *дуализъм*, слънцепоклонничество и какво ли още не. В днешния си вид „Авеста" има две части: в първата се съдържа „*Вендидад*", „Висперад" и „*Ясна*"; а втората част, наричана „Хорда-Авеста" („Малката Авеста") е съставена от кратки молитви, именувани Гах, Няйиш и пр. *Зенд* означава „коментари или тълкуване", а „*Авеста*" (от древноперсийското *абаща*) – „закон". Както отбелязва преводачът на „Вендидад" в бележките, „това, което е прието да се нарича „език на Зенд" би трябвало да се нарича „език на Авеста", тъй като Зенд съвсем не е език; а дори и тази дума да се употребява като обозначение за език, то той може да се отнесе справедливо само към пехлеви". Но от друга страна самият пехлеви е само езикът, на който са преведени определени оригинални части от „Авеста". Какво наименование трябва да се даде на древния език на „Авеста" и в частност на „специалния диалект", който е по-древен от общия език на „Авеста", на който са написани петте гати (*гата*) в „Ясна"? За това изтоковедите мълчат и до днес. Защо зенд да не може да бъде език, какъвто е *сензар*, което означава също език, обясняващ абстрактните символи или „*език на мистериите*", използван от *посветените*?

ЗЕРВАН, Зраван, Зурван, Зарван Върховен бог на зерванизма – религиозно течение, съперничещо си с маздеизма (религията на *Ахура Мазда*). Зерван бил считан за Безкрайното време (*Зерван Акарна*), което съществувало изначало, когато светът бил в ембрионално състояние (по-късната „*Авеста*" различава

Безкрайното време и Зерван даргахвадата – крайното време, което се сравнявало с този свят, създаден и обречен на гибел). В мита Зерван е *андрогинно* божество: той в течение на хилядолетия извършва жертвоприношения, за да му се роди син *Ормазд* (Ахура Мазда), чието призвание било да сътвори света. Зерван обаче се усъмнил в ползата от тези жертвоприношения; и от тези съмнения, заедно с Ормазд се зародил Ахриман (*Ариман*). Зерван е „по-могъщ и от двете творения – доброто и злото", като всичко, което става в този свят, в това число и животът на човека, са предопределени от Зерван. Зерван – Зарва, като върховно божество, „Баща на Величието", бил възприет от *манихейството*, а също така и от митраизма (*Митра*). (А.)

ЗЕРВАН АКАРНА или Зервана Акарна (пехл.) Както е преведено от „*Вендидад*" (фаргард XIX), „Безпределното" или „Безграничното Време", или „Продължителност в *Кръга*". Мистично – Безначалният и Безкраен Единен *Принцип* в Природата; *Сат* на *веданта*, а *езотерично* – Вселенското Абстрактно Пространство, синоним на Непознаваемото Божество. Това е *Ейн-Соф* на зороастрийците, от когото се излъчва *Ахура Мазда*, вечната Светлина и *Логос*, и от когото на свой ред еманира всичко, което има битие, съществуване и форма.

ЗИКУ (акад.) Предвечната материя, от Зи, духосубстанция, Зикум и Зигарум.

ЗИО (сканд.) Също Тир и Тий. Бог в *Едите*, който победил и приковал във вериги Вълка *Фенрир*, когато последният заплашвал боговете в *Асгард*, като при това загубил ръката си в боя с това чудовище. Той е бог на войната и поклонението към него било популярно сред древните германци.

ЗИРАТ-БАНИТ (халд.) Жената на великия божествен *герой* от асирийските таблички *Меродах*. Тя била отъждествявана със Сукот Бенот от Библията.

ЗИРУФ (ивр.) По-точно Цируф; начин на гадаене с помощта на *темура*, или пренареждане на буквите, преподавано от средновековните *кабалисти*. Школата на равините Абулафия и Хикатила (*равини*) е отделяла голямо внимание на този процес от практическата *кабала*. (W.W.W.)

ЗИУСУДРА (шумер.) „Намерил живот за дълги дни", Ут-напищи (акад.) – „намерил дихание". *Герой* от шумеро-акадийския мит за потопа. Зиусудра бил мъдър и набожен управник на град

Шурупака. Той узнава за предстоящия потоп (който трябва да бъде изпратен на хората от боговете) от бога – покровител на хората *Енки*. По негов съвет Зиусудра прави *ковчег* и в него преживява потопа, който продължил седем дни и седем нощи. След потопа той, като „спасител на човешкото семе", получава „живот като на боговете" и „вечно дихание". (*Вайвасвата*.) (А.)

ЗЛАТЕН ВЕК Древните делели *цикъла* на живота на Златен, Сребърен и Железен Век. Златният бил век на първозданна чистота, простота и всеобщо щастие.

*Митологична представа, съществувала в античния свят, характеризираща щастливото и безгрижно състояние на първото човечество. Най-ясно това е изразено у Хезиод и Овидий. Според Хезиод при управлението на върховния бог *Кронос* първото поколение хора се наслаждавало на пълно блаженство. „Живеели онези хора като богове, със спокойна и ясна душа, не познавайки мъката, не познавайки труда. И печалната старост не смеела да се доближи до тях... А умирали, като че обзети от сън... Хлеборoдните земи давали голяма и обилна реколта." Умрелите хора на Златния век и сега съществуват като добри *демони*, които пазят реда на земята. Но след Златния век настъпил сребърният, след това медният – като всеки бил по-тежък и бедствен от предишния. Четвърти бил векът на *героите* и накрая настъпил сегашният – железен век, извратен и жесток, когато „нито денем, нито нощем спират мъките и трудът". (*Кали юга*, *Раси*.)*

„ЗЛАТНА ЗОРА" *Херметичният* орден на „Златната Зора" процъфтява през 90-те години на XIX в. и постепенно се разпада поради вътрешни конфликти, но запазва славата си и до днес. Създаването на ордена е свързано с т. нар. „цифров ръкопис" (*Уесткот*). Участващите в тази мистериозна находка Уесткот, Уудман и масонът *Макгрегор Матърс* основават през 1888 г. в Лондон храм на „Изида-Урания на херметичния орден на Златната зора". Орденът до голяма степен е продукт от няколко взаимосвързани фактора от социалната история на Англия през този период: 1. Широка популярност и разрастване на *спиритизма*. 2. Изключителен интерес към *масонството*, създаване на нови ложи през втората половина на XIX в. 3. Желанието на един от основателите Уесткот да се създаде алтернатива

на *Теософското Общество* на *Блаватска*, която да се базира на западните херметични традиции. Докато в Теософското Общество може да членува всеки, в „Златна Зора“ достъпът е ограничен и забулен в тайнственост. Отначало членовете на обществото изучават окултни текстове, провеждат ритуали и магически практики. По-късно се оформя учение, съдържащо елементи от *кабала*, *розенкройцерите*, *теософите* и египетската *магия* и митология. Обществото на „Златната Зора“ има сложна система от степени – от 10 до 1, в посока отгоре надолу по подобие на десетте *сефирота* (*еманации* на Бога) в кабалистичното *Дърво на живота*, към които се прибавя 0 = 0, степента на новопосветените. Всички степени се разделят между три ордена: новопостъпилите членове влизат във Външния Орден; следва Вторият Орден, където първоначално членуват само тримата ръководители. Най-високото, третото ниво, е само за ръководителите от *астралния свят*, *духовете*. Членовете на Външния орден, достигнали пета степен на *посвещение*, се приемат във Втория орден. Те са *адепти*, които трябва да изпълнят ритуали, предписани от Матърс, който твърди, че ги е получил от таен учител. Всеки адепт е длъжен да изработи седем магически предмета: бокал за елемента *вода*, кинжал за въздуха (*Ваю*), диск за *земята*, магическа пръчка за *огъня*, меч за огнените енергии на Марс, лотосова (*лотос*) пръчка за заклинания и розов *кръст*. Всички *елементи* имат подбрани цветове и образуват свързващо звено между света на духовете и света на материята. На *цветовете* е определена важна роля в ритуалите – с тяхна помощ може да се проникне целенасочено в подсъзнателното. Така например са изработени 25 татвически предмета (*татвас*); използват се и картите *таро* за предизвикване на астрални визии и за магически знаци. През 1892 г. Матърс реорганизира обществото, като създава свой вътрешен кръг и измества Уесткот. Орденът процъфтява в периода 1892-1896 г., след което бързо започва да се разпада, разяждан от вътрешни борби за власт и междуличностни противоречия. След приемането на *Кроули* в Обществото през 1900 г. се стига до конфликт, който разделя ордена на враждуващи фракции. Кроули създава свой собствен орден и разкрива чрез публикации някои тайни ритуали. Ордена напуска и Матърс; ръководството на Вътрешния и Външния

орден се поема от *Йитс*. След нестихващи противоречия и скандали лоялните на Матърс членове основават „Храм на Алфата и Омегата“. (А.)

ЗЛАТО Защитно средство срещу *черна магия*; носено като *амулет*, предпазва от лош *поглед*, тъй като слънчевият метал е враг на всички тъмни сили. Целта на *алхимията* е да открие *философския камък*, чрез който всичко може да се превърне в злато. Но това е *екзотеричното* тълкуване – същността на процеса е чрез добродетели и живот в служба на Цялото да се образува органическо злато, което придава на човека елементи на безсмъртието. (А.)

ЗОДИАК (гр.) От зодион, умалително от зун, животно. Тази дума се използва в двояк смисъл; тя може да се отнася към установен и мислен Зодиак или към подвижен и естествен Зодиак. В астрономията, казва науката, това е въображаем пояс в небето, с ширина 16 или 18 градуса, по средата на който минава пътят на Слънцето (*еклиптика*). Той съдържа дванайсет съзвездия, образуващи дванайсетте знака на Зодиака, с чиито имена те са наречени. Тъй като природата на зодиакалната светлина – тази продълговата, светеща триъгълна фигура, лежаща почти на еклиптиката с основа върху хоризонта и с връх на по-големи или по-малки височини, която се вижда само по време на утринен или вечерен здрач – е абсолютно неизвестна на науката, то произходът, истинското значение и окултният смисъл на Зодиака са били и сега остават тайна за всички, освен за *посветените*. Последните умеели да пазят своите тайни. Между халдейския звездоброец и съвременния астролог наистина зее огромна бездна; и те блуждаят, по думите на Албумазар, „между полюсите и небесните кардинални пунктове, сред ексцентрицитети, центрове, концентри, кръгове и епицикли“, с напразната претенция за нещо повече от обикновена човешка ловкост. Все пак, някои от тях, започвайки с Тихо Брахе и Кеплер, прославени астролози, и завършвайки със съвременните Задкииловци и Рафаиловци, се изхитрили да създадат удивителна наука от оскъдните окултни материали, които попадали в ръцете им, като се започне от Птоломей, та до наши дни (*Астрология*). Старият астрологичен Зодиак е въображаем кръг, заобикалящ Земята в плоскостта на екватора, като при това неговата първа точка се нарича Овен – 0 градуса. Този кръг е разделен на дванайсет

равни части, наричани „Знаци на Зодиака“, всяка част съдържа 30 градуса пространство и по него се измерва директното изгряване на небесните тела. Подвижният или естествен Зодиак – това е последователност от съзвездия, образуващи пояс с ширина 47 градуса, разположен на север и на юг от плоскостта на еклиптиката. Процесията е предизвикана от „движението“ на Слънцето в пространството, поради което изглежда сякаш съзвездията се движат срещу реда на тези знаци със скорост 50 1/3 секунди в година. Простото изчисление ще покаже, че съзвездието на Телеца (на ивр. *Алеф* – вж. А- Z) е било първият знак на Зодиака в началото на *Кали Юга* и следователно равноденствието се падало на него. Тогава Лъвът бил в лятно слънцестоене, Скорпионът – в есенно равноденствие, а Водолеят – в зимно слънцестоене; и тези факти дават астрономичния ключ към половината религиозни тайни в света, включително и в християнската система. Зодиакът бил известен в Индия и Египет от неизброими векове и знанията на мъдреците (*маговете*) на тези страни относно окултното въздействие на звездите и небесните тела върху нашата планета са били много по-големи, отколкото обикновената астрономия може някога да се надява да достигне. Ако дори и сега, когато повечето тайни на *Асурамая* и *Зороастрите* са загубени, достатъчно убедително е доказано, че хороскопите и астрологията на съдбите съвсем не се основават на фикции и ако личности като Кеплер и дори сър Исак Нютон са вярвали, че звездите и съзвездията влияят на съдбата на нашето земно кълбо и неговото човечество, то не са нужни големи усилия, за да се повярва, че хората, които са били посветени във всички тайни на природата, както и в астрономията, и астрологията, точно са знаели по какъв начин т. нар. „знаци на Зодиака“ влияят на народите и човечеството, на цели *раси* така, както и на отделните индивиди.

ЗОМБИ Във *вуду* съживен мъртвец. Извършва се чрез ритуал, при който тялото бива заставено да поеми татул. Зомбираните се познават по полуидиотския израз на лицето; използват се за роби. Страхът от зомбиране е силно разпространен в Хаити, затова се използват специални ритуали, за да се предпазят мъртвите. (А.)

ЗОНОВА ТЕРАПИЯ на стъпалото Лечебен метод, който се базира на схващането, че част от човешкото тяло отразява целия

организъм – различните зони на стъпалото съответстват на определени органи. Терапията е известна в будиската медицина, в Япония, Китай и при американските индианци. В началото на XX в. американският лекар Фитджералд локализира зоните на стъпалото, а американката Дейл по-късно установява, че точките са проекции на меридианите от китайската медицина. Двете системи – частта и цялото – заедно образуват бионергетична система. (А.)

ЗОРОАСТЪР Гръцкото име на *Заратустра*.

ЗОХАК или Ажи-Дахака Персонификация на *Дявола*, или *Сатаната* в образа на змей в „*Зенд-Авеста*". Това е триглав змей, като една от главите му е човешка. „*Авеста*" го описва като обитаващ областта Баури, или Вавилония. В действителност Зохак – това е алегоричен символ на асирийската династия, на чието знаме е имало пурпурен знак на *дракон*. („Разбулената Изида", т. II.)

„ЗОХАР" или Сохар Учебник по кабалистична теософия, който заедно със „*Сефер Йецира*" се ползва с репутацията на най-стар достъпен трактат по еврейски *езотерични* религиозни доктрини. Преданието приписва неговото авторство на равина *Симон бен Иохаи*, 80 г. сл. Хр., но съвременната критика е склонна да смята, че по-голямата част от този труд не е по-стара от 1280 г., когато той несъмнено е бил редактиран и издаден от равина *Мойсей де Леон* от Гвадалахара (Испания). Читателят трябва да се обърне за сведения и към двете имена. Също така и в „Lucifer" (т. I, с. 141) могат да се намерят бележки по този въпрос; сетнешни разсъждения могат да се открият в трудовете на Зунц, Гретц, Джост, Щайншнайдер, Френкел и Гинзбург. С голяма полза може да се погледне труда на Франк (на френски език) „Кабала". Истината изглежда се намира по средата, т.е. макар Мойсей де Леон да е бил първият, който издал този труд като едно цяло, все пак по-голямата част на някои от съставящите го трактати включва традиционни догми и илюстрации, дошли от времената на Симон бен Иохаи и Втория Храм. Има и такива части от доктрините на „Зохар", които носят отпечатъка на халдейската мисъл и цивилизация, с която еврейското племе се сблъскало по време на Вавилонския плен. От друга страна, за да се опровергае теорията, че „Зохар" е древен в своята цялост, е отбелязано, че в него се

споменават кръстоносните походи, което се цитира от Ибн *Гебирол*, 1050 г.; че за предполагаемия автор Симон бен Иохаи се говори като за по-велик от *Мойсей*; че в нея се споменават гласните точки, които влезли в употреба, едва когато равинът Моха (570 г.) ги въвел, за да утвърди произношението на думите и да улесни своите ученици; и накрая, че в нея се споменава комета, която се появила през 1264 г., което може да се докаже въз основата на контекста.

Не съществува нито пълен английски превод на „Зохар“, нито дори латински. От достъпните еврейски издания могат да се отделят Мануйското от 1558 г., Кремонското от 1560 г. и Люблинското от 1623 г. Трудът на Кнор фон Розенрот под наименованието „Kabala Denudata“ включва няколко трактата на „Зохар“ както на еврейски, така и на латински език. *Макгрегор Матърс* публикувал английски превод на три от тези трактата: „Книга на съкровената тайна“, „Голямото“ и „Малкото Свето Писание“, в неговия труд влиза също и авторски увод по дадения предмет.

Основните трактати, влезли в „Зохар“ са: „Съкровен Мидраш“, „Тайни на Петокнижието“, „Дворци и Палати на Рая и на Гайхином“, „Преданият Пастир“, „Тайна на Тайните“, „Реч на Стареца в Мишпатима“ (наказание на душите), „Джанука или Реч на Юношата“ и „Тозефа и Матанитан“ – които са допълнителни трактати за *еманациите* и *сефиротите*, представляващи добавка към трите главни трактата, споменати по-горе. В това хранилище могат да се намерят източниците на всички по-късни разработки на кабалистичното учение. (*Равини.*) (W.W.W.)

„ЗУМЯД ЯЩ“ (зенд.) Или Замяд Ящ, както някои го пишат. Един от запазилите се маздейски фрагменти (*маздеисти*). В него са разгледани метафизични въпроси и същества, особено *Амешаспентите* или *Амеша Спентите – Дхиан Коганите* на книгите „*Авеста*“.

ЗУНИ Име на племе индианци в Западна Америка, много древен остатък на още по-древна раса. („Тайната Доктрина“, т. II.)

И

ИАКХ (гр.) Синоним на *Бакхус* (Вакх). В митологията са споменати три личности с това име, те били идеали на гърците; преминали към римляните. Установено е, че думата Иакх е с финикийски произход и означава „кърмаче". На много древни паметници *Церера,* или *Деметра*, е изобразена с Вакх на ръце. Единият Иакх се наричал Тивиец и Победител, син на *Юпитер* и Семела; неговата майка умряла преди раждането и известно време той бил в бедрото на своя баща; бил убит от *титаните*. Вторият бил син на Юпитер-*Дракона* и Персефона, наричали го *Загрей*. Третият бил Иакх на Елевзина, син на Церера: важно лице, тъй като той се появява на шестия ден на *Елевзиниите*. Някои съзират аналогия между *Бакхус* и Ной – и двамата култивирали лозата и били покровители на алкохолните излишества.

ИАМИН (гр.) Дясната страна на човека, смятана за най-ценна. Вениамин означава „син на дясната страна", т.е. testis. (W.W.W.)

ИАО (гр.) Върховният бог на финикийците – „светлина, постижима само и единствено от разума", физически и духовен *Принцип* на всичко, „мъжка Същност на *Мъдростта*". Това е идеалната Слънчева Светлина. (*Иахо*.)

ИАО ХЕБДОМАИ (гр.) Съвкупност на „Седемте Небеса" (също *ангели*), според Ириней. Бог на тайната при *гностиците*. Същото, което са Седемте Манасапутри на *окултистите*. (*Я* и *Яхо*.)

ИАРУ, иалу (егип.) В египетската митология – задгробният свят, където са умрелите, полето на рая. Според „Текстове на Пирамидите" Иару се намира на източното небе, от където изгрява богът-слънце *Ра*. Полето Иару е местопребиването на всички „блажени", всички, които са оправдани при съда на *Озирис*; тези полета се намират под земята, смятани са за най-плодородните, там няма нищо нечисто, има много храна и напитки. В „*Книга на мъртвите*" се казва, че Иару е заобиколено от бронзова стена, ечемикът там расте висок 4 лакътя (лакътят е около 0,5 м), пшеницата – с височина 9 лакътя. (А.)

ИАРХ (гр.) Цар на „Мъдреците" от „Пътешествията" на *Аполоний Тиански* в Индия.

ИАХО Макар че това име е по-подробно разгледано под думите *Яхо* и *Иао*, няколко обяснителни думи няма да попречат. Диодор посочва, че Богът на *Мойсей* бил Иао; но тъй като последното означава „бог на тайната“, то не бива да се бърка с Иахо или Яхо. Самаритяните произнасяли тази дума Иабе, Яхва, а евреите – Яхо, а след това – *Йехова*, благодарение на разместването на масоретичните гласни – гъвкава система, с чиято помощ може да се осъществи всякаква замяна. Но „Йехова“ е по-късно изобретение и обръщение, първоначално това име звучало като Иа или *Иакх*. Аристотел съобщава, че древните араби изобразявали Иах (Иакх) като кон, т.е. конят на Слънцето (*Дионис*), следващ зад колесницата, на която всекидневно пътувал *Ахура Мазда*, богът на Небесата.

ИБЛИС В мюсюлманската митология – *дявол*; в *Корана* и други текстове се употребява наред с другото наименование на дявола – аш-шейтан. Иблис постоянно е наричан „враг на *Аллах*“ или просто „враг“. Според Корана Иблис първоначално бил *ангел*, но отказал да изпълни заповедта на Аллах и да се поклони на създадения от Аллах *Адам*, като заявил: „Аз съм по-добър от него: мен си ме създал от огън, а него – от глина“. За това Иблис бил прогонен от небесата и се заклел навсякъде да развращава хората: „Аз ще заседна срещу тях на твоя път“, „аз ще им украся това, което е на земята и ще ги отклоня всичките“. Наказанието на Иблис е отложено до деня на страшния съд, когато той, заедно с грешниците, ще бъде хвърлен в ада (*джаханам*). Според преданието Иблис живее на земята в нечисти места – в руините, на гробищата. Негова храна е това, което принасят в жертва, питието му е вино, развлеченията – музика, танци. Иблис е способен да се размножава, като поражда *джинове* и *шейтани*. (А.)

ИБН ГЕБИРОЛ Изтъкнат философ и учен, евреин по произход, живял през XI в. в Испания. Той е също Авицеброн. (*Равини*.)

ИВАЛДИ (сканд.) *Гном*, чиито синове направили за *Один* магическото копие. Един от подземните майстори-ковачи, който заедно с други гноми успял да създаде омагьосания меч за великия бог на войната *Черу*. Този двуостър меч фигурира в легендата за императора на Вителия, който го получил от бога „във вреда на самия себе си“, съгласно предсказанието на „мъдра жена“, пренебрегнал това предсказание и бил в края

на краищата убит от същия меч в подножието на Капитолия от германски войник, откраднал оръжието. „Мечът на бога на войната“ има дълга история, тъй като отново се появява в полулегендарната биография на Атила. След като Атила се оженил насила за Илдикда, прекрасната дъщеря на краля на Бургундия, когото Атила убил, съпругата му получила от тайнствена старица този магически меч и убила с него краля на хуните.

ИВАН РИЛСКИ, Чудотворец Най-великият български светец, провъзгласен за небесен закрилник на целия български народ. Роден е около 876 г. и починал в 946 г. Спазващ строго аскетизма, той се оттеглил в планините, където живял в пещера и се хранел с диви растения. Станал прочут с това, че лекувал всякакви болести и прогонвал *бесове*, откъдето идва прозвището Чудотворец. Според легендата, след смъртта си се явил на своите учениците и поискал да пренесат мощите му в град Средец (София). Когато отворили гроба, те видели тялото му нетленно и благоуханно. (А.)

ИГАГА (халд.) Небесни *ангели*, същото, което са и *Архангелите*.

ИГДРАСИЛ (сканд.) *Световното Дърво* в древноскандинавската Космогония, ясенът Игдрасил; дърво на Вселената, времето и живота. То има три корена, които се спускат до студения *Хел* и оттам се разклоняват към *Йотунхейм*, царството на хримтурситe, или *ледените великани*, и към *Митгард*, земя и обител на децата на хората. Неговите горни клони са се протегнали в небето, а най-високият от тях дава сянка на *Валхала*, *девакхана* на падналите *герои*. Игдрасил винаги е свеж и зелен, тъй като *норните*, три сестри-пророчици – Миналото, Настоящето и Бъдещето, всекидневно го поливат с водата на живота от извора Урд, намиращ се на нашата земя. Той ще изсъхне и изчезне само в деня, когато завърши последната битка между доброто и злото; когато, при победа на доброто, животът, времето и пространството ще излязат извън границите на живота, пространството и времето.

Свое световно дърво е имал всеки древен народ. Вавилонците имали „*дърво на живота*“, чиито корени прониквали във великата долна дълбина, или *Хадес*, стволът бил на земята, а горните клони достигали до Зикум, най-високия небесен палат.

Наместо във Валхала, те поставяли неговата корона в светия дом на *Давкина*, „великата майка“ на *Тамуз*, Спасителят на Света – Слънчевият бог, убит от враговете на светлината.

ИДА (сканд.) В *Еда* – равнините на Ида, на които се събират боговете, за да проведат съвет. Поле на покой и почивка.

ИДА (санскр.) Лявата ноздра; един от главните нервни канали в тънкото тяло, разположен от лявата страна на централния канал. Потокът от сила, свързан с Ида е пасивен, прохладен, влажен, лунен, съотнася се с *Вишну*. Има голямо значение в практиката на *йога*. (А.)

ИДАМ (тибет.) „Желан бог“; в будиската митология на *ваджраяна* – божество-пазител. Като Идам може по принцип да се прояви всеки персонаж на будиския пантеон, когото вярващите избират за свой покровител, но в същото време Идам е особен буда самбхогакая (*Трикая*). Съзерцанието на Идам и отъждествяването на самия себе си с него, по представите на будистите способства за достигане на просветление. Разделят Идамите на мирни, гневни и полугневни. Най-известни са гневните Идами (Ямантака, Хеваджра, Чакрасамвара), те унищожават глупостта и негативните емоции. Разделят Идамите също на мъжки (гневните – херука, мирните – бхагават) и женски (гневните – *дакини*, мирните – *бхагавати*). (А.)

ИДВАТСАРА (санскр.) Един от петте периода, образуващи *юга*. Този *цикъл* е предимно ведийски и го вземат като основа за изчисляването на по-дълги цикли.

ИДЕИЧЕСКИ ПРЪСТ Железен пръст, силно магнитен, употребяван в храмовете за лечение. Той правел чудеса и поради това бил смятан за притежаващ магически сили.

ИДЕОС В трудовете на *Парацелз* – същото, което е *Хаосът*, или *Мистериум Магнум*, както го нарича този философ.

ИДЗАНАГИ И ИДЗАНАМИ (япон.) В японската митология – богове, последните от петте поколения богове, които се появяват по двойки след седемте бога, които били „всеки сам по себе си и не дали да ги видят“. Те са първите божества, имащи антропоморфизиран (*антроморфизъм*) облик и притежаващи способността да раждат други богове. Висшите небесни богове, които се появили първи при разделянето на Земята и Небето, им поръчали да „оформят“ Земята – когато се намирала все още в течно, безформено състояние и подобно

на плаваща мазнина се носела като медуза по морските вълни – и да създадат суша. (А.)

ИДИЗИ (сканд.) Същото, което са дизите, *феите* или *валкириите*, божествени жени в древноскандинавските легенди; те били почитани от тевтонците преди времената на Тацит, както той посочва.

ИДОЛ Скулптура или изображение на езически бог; или статуя или образ на римски светец, или *фетиш* на нецивилизованите племена.

ИДОСПАТИ (санскр.) Същото, което са *Нараяна* или *Вишну*; в някои отношения напомня Посейдон.

„ИДРА РАБА" (ивр.) „Голямо Свято Събрание", раздел на „*Зохар*".

„ИДРА СУТА" (ивр.) „Малко Свято Събрание", друг раздел на „*Зохар*".

ИДУН (сканд.) Богиня на вечната младост. Дъщеря на *гнома Ивалди*. В *Еда* се казва, че тя скрила „живота" в Дълбините на Океана и когато настъпило нужното време, отново го върнала на земята. Тя била жена на *Браги*, богът на поезията – един от най-прекрасните митове. Подобно на Хеймдал, „роденият от девет майки", при своето раждане Браги се издига на гребена на вълната от дъното на морето. Той се оженил за Идун, безсмъртната богиня, която го съпровожда в *Асгард*, където всяка сутрин гощава боговете с ябълките на вечната младост и здраве. („Asgard and the Gods".)

ИЕЗЕДИ или иезиди (перс.) Тази секта дошла в Сирия от Басра. Те практикуват *кръщението*, вярват в *ангелите*, но в същото време се покланят на *Сатаната*. Техният *пророк* Иезад, който живял много векове преди *Мохамед*, учел, че вестоносец от небето ще им донесе книга, писана от памтивека.

ИЕНЕ, АНГАНТА Значението на Анганта Иене е известно на цяла Индия. Това е действие на *елементала бхута*, който, привлечен във възприемащото и пасивно тяло на *медиума*, го обзема. С други думи, анганта иене означава „обсебване". И днес индусите се страхуват от подобно бедствие толкова силно, колкото и преди хилядолетия. „Нито един индус, тибетец или сингалезец, стига само да не е от най-низша *каста* или с най-низш ум, не може, без да трепери от ужас, да гледа призраците на „медиумство", проявяващи се у член на неговото семейство,

и не може да не каже, както сега би казал християнинът, че „в него е *дяволът*". Този дар, благословение и свята мисия, както наричат това явление сега в Англия и Америка, сред по-древните народи, в страните-люлки на нашата раса – по-големият опит ги е научил на повече духовна мъдрост – се разглежда като най-ужасното нещастие." (*Обсебване*.)

ИЕСОД (ивр.) Основа; деветият от десетте *сефирота*, мъжка активна сила, завършваща шестте, образуващи Микропросопуса. (W.W.W.)

Деветият сефирот; означава база или основа.

ИЕУ „Първият човек"; гностичен термин, употребяван в „Пистис-София".

ИЕХИДА (ивр.) „Индивидуалност"; *езотерично* – висшата *индивидуалност*, или *атма-буддхи* и *манас*, обединени в едно. Тази доктрина се съдържа в „Халдейската Книга на Числата", която учи на седморно деление на така наречените човешки „принципи", което прави и *кабала* в „*Зохар*", съгласно „Книгата на Соломон" (III, 104 а, както е преведено в „Кабала" на И. Майер). По време на зачатието Светият „праща дюкну, или призрак под формата на сянка", подобен на лицето на човека. Това се оформя в божествения *целем*, т.е. под формата на сянка на *Елохима*. „Елохим сътворил човека в своя (своите) целем", или образ, се казва в „*Битие*" (I, 27). Именно целем очаква детето и го приема в момента на неговото зачеване и този целем е нашата *линга шарира*. „*Руах* с *Нефеш* образуват истинската *личност* на човека", също така и неговата индивидуалност, или както би се изразил *кабалистът*: комбинацията на тези двете се нарича, ако той (човекът) заслужава това, Иехида. Тази комбинация е нещото, което *теософите* наричат двойствен манас, *Висше* и Низше *Аз*, слети с атма-буддхи и станали едно. Тъй като, както е обяснено в „Зохар" (I, 205 b, 206 а, изд. Броди): „Нешама, *душата* (*буддхи*), включва в себе си три степени, и поради това има три наименования, подобно на гореспоменатата тайна: а именно Нефеш, Руах, *Нешама*", или низш манас, Висше Аз и буддхи, Божествена Душа. „Нужно е също така да се забележи, че Нешама има три деления", се казва в „Кабала" на Майер, „висшето е Ие-хида" – или атма-буддхи манас, последното отново като цяло; „средният принцип е Хай-я" – или буддхи и двойствен манас; „и последната и трета е Нешама"

– или Душата въобще. „Те се проявяват в Ма'хшаба, мисълта, Целем, призракът на образа, Цурат'ах, прототипите (маявични форми, или рупи), и Дюкне, сенки на призрачния образ. Д'мут, сходството или подобието (физическото тяло) е по-низша проява" (с. 392). Така тук ние намираме вярно отражение на *езотеричната* наука в „Зохар" и други кабалистични трудове, пълното езотерично седморно деление. Всеки теософ, който е изучавал тази доктрина, очертана първо в „Окултен Свят" и „Езотеричен Буддизъм" на мистър Синет и по-късно в „Теософ", „Луцифер" и други трудове, ще я познае в „Зохар". За пример сравнете това, което се преподава в теософските трудове за до- и по- смъртното състояние на трите висши и четирите низши човешки принципа, със следните думи в „Зохар": „Тъй като тези трите са по същество един възел, подобно на по-горе, в мистериите на Нефеш, Руах и Нешама, всички те са по същество едно и са свързани в едно. Нефеш (*кама манас*) не притежава светлина от собствената си субстанция; и именно поради това тя се свързва с тайната гуф, тялото, за да осигури храна и наслада, и всичко, което му е нужно. ...Руах (Духът) е това, което язди този Нефеш (низшата душа) и властва над нея, и я осветява (осигурява) с всичко, от което тя има нужда, т.е. (със светлината на разума), и Нефеш е трон (проводник) на този Руах. Нешама (Божествената Душа) преминава в този Руах, тя го управлява и осветява със Светлината на Живота, а този Руах зависи от Нешама и получава от нея светлина, която го осветява. ...Когато „горната" Нешама се издига (след смъртта на тялото), тя се насочва към... Стареца на Старците, Най-съкровения от всичко Съкровено, за да получи Вечност. Руах (за сега) не отива в Ган *Едем* (*девакхан*), понеже той е (смесен с) Нефеш... Руах отива нагоре в Едем, но не така високо, колкото душата, а Нефеш (животински принцип, низша душа) остава долу в гроба (или *камалока*)". („Зохар", II, 142 а, изд. на Кремон, II, fol. 63 b, col. 252.) Би било трудно да не се познаят в казаното по-горе нашите *атма* (или „горното" на Нешама), буддхи (Нешама), манас (Руах) и кама манас (Нефеш), или низша животинска душа; първата от които след смъртта на човека се отправя, за да се присъедини към своето интегрално цяло, вторият и третият отиват в девакхан, а пос-

ледният, или *камарупа*, „остава в своя гроб“, наричан по друг начин камалока или *Хадес*.

ИЗАРИМ (евр.) *Есей-посветен*.

ИЗИДА На египетски Иса, богиня Дева-Майка; олицетворената природа. В египетския или коптския език – Уаси, женско отражение на Уасар, или *Озирис*. Тя е „от слънцето облечена жена“ от страната Хеми. Изида-Латона е Изида на римляните.

ИЗРАИЛ (евр.) Източните *кабалисти* извеждат тази дума от Изарал или Азар, Слънце-Бог. „Изра-ил“ означава „борещ се с бога“; „слънцето, издигнало се над Иаков-Израил“, означава Слънцето – богът на Израил (или Изарил), борещ се с материята, за да я оплоди, имаща власт над „Бога и над човека“ и често тържествуваща и над двамата. Исав, Есаy, Асу е също слънцето. Исав и Иаков, алегоричните близнаци, са символи на вечно борещия се дуалистичен принцип в природата – доброто и злото, тъмнината и светлината, а „Господ“ (*Йехова*) е техен прототип. Иаков-Израил е женският аспект на Исав, подобно на Авел – *Каин*; и Каин, и Исав са мъжки принципи. Затова подобно на Малах-Ихо, „Господ“ Исав се сражава с Иаков и не побеждава. В „*Битие*“ Богът-Слънце отначало се бори с Иаков, наранява му бедрото (фаличен символ) и все пак претърпява поражение от неговия земен образ – материята; и в завета Богът-Слънце изгрява над Иаков и неговото бедро. Всички тези библейски персонажи, включително и техният „Господ Бог“, са образи, представени в алегорична последователност. Те по същество са образи на Живота и Смъртта, Доброто и Злото, Светлината и Тъмнината, материята и *Духа* в техния синтез и всички се проявяват в своите противоположни аспекти.

„ИЗУМРУДЕНИТЕ СКРИЖАЛИ“ НА ХЕРМЕС По израза на *Елифас Леви*, „Изумрудените Скрижали представляват цялата *магия* на една страница“. Тази табличка уж е намерена от Сара, жената на Авраам (!), върху мъртвото тяло на *Хермес*. Така твърдят *масоните* и християнските *кабалисти*. Но в *теософията* ние наричаме това алегория.

ИЛА (санскр.) Дъщеря на *Вайвасвата Ману*; жена на *Будха*, син на *Сома*; по заповед на *Сарасвати* в продължение на един месец е жена, а на друг – мъж; споменаване на *андрогинната* втора раса. Ила е също *Вак* в друг аспект.

ИЛАВРИТИ (санскр.) Област, в чийто център се намира Планината *Меру*, обител на боговете.

ИЛДА БАОФ „Дете от *Яйце*"; гностичен термин. Той е творецът на нашето земно кълбо, съгласно ученията на *гностиците* в „*Кодекс на Назареите*" (Евангелието на *назареите* и *ебионитите*). В последния той е отъждествен с *Йехова*, Богът на евреите. Илда Баоф е „Син на Тъмнината" в лошия смисъл и баща на шестимата земни „звездни" тъмни *духове*, антитези на светлите звездни духове. Техните съответни обители са по същество седемте сфери, горната от които започва в „средното пространство", сферата на тяхната майка *София Ахамот*, а най-долната свършва на нашата земя – седмата област. („Разбулената Изида", т. II.) Илда Баоф е *геният* на Сатурн, планетата; или по-точно – злият дух на нейния повелител.

ИЛИАДОС В съчиненията на *Парацелз* същото, което е *Идеос*. Предвечната материя в субективно състояние.

ИЛИЯ (ивр.) "Бог мой *Яхве*"; в старозаветните предания – *пророк*. Той единствен се бори за утвърждаване на култа на Яхве както с жреците, така и с израилските царе – покровители на култа на *Ваал* (Баал). Надарен с почти божествена власт чудотворец, пророк, чрез чиито уста говори Бог, проповедник, предсказващ бъдещето от името на Бога. (А.)

ИЛЛА-А Адам (ивр.) Адам Илла-а е небесният, висшият *Адам* в „*Зохар*".

ИЛМАТАР (фин.) *Дева*, падаща от небесата в морето преди сътворението. Тя е „дъщеря на въздуха" и майка на седем сина (седемте сили в природата). (*Калевала*.)

ИЛУ Ил (финик.); Ел (финик., ивр.) Илум, Илим, Елим (ивр.); първоначално „силен", „могъщ", приело значението „бог" Древносемитско върховно божество. В западносемитската митология – върховен бог, *демиург* и пръв праотец. Ил е баща на богове и хора, творец на мирозданието и всичко съществуващо, пращащ на хората потомство. Като властелин на мирозданието, създател на вселената, намираща се във времето и пространството, Ил е „баща (цар) на годините". Той живее „при източника на Реката, при извора на двата Океана", т.е. в центъра на вселената. Ил е олицетворение на плодоносното начало, бог на плодородието. Съпруга и дъщеря на Ил е майката на боговете *Асират*. Ил е представен като добър, мъдър и милосърден ста-

рец; негови отличителни черти са пасивност и бездействие; той е преди всичко символ на висшата власт. (А.)

ИЛЮЗИЯ В *окултизма* – всичко крайно (подобно на вселената и всичко в нея) се нарича илюзия, или *мая*.

ИЛЮМИНАТИ (лат.) „Просветлени"; *посветени*, *адепти*.

Членове на тайни религиозни общества през XVIII в., които се борели срещу йезуитите.

ИМЕЛ Това странно растение, което вирее само паразитно по други дървета като ябълката и *дъба*, било мистично за някои древни религии, особено в религията на келтските *друиди*: техните жреци срязвали имела с големи церемонии, за да определят сезоните, и то само със специално осветен златен нож. Хислоп изтъква като религиозно обяснение, че на имела, който представлява Клон, растящ от Майчиното Дърво, се покланяли като на Божествен Клон на Земното Дърво, съюз на божеството и човечеството. Тази дума на немски означава „всичко лекуващ". Сравнете със Златния Клон в „Енеида" на Вергилий (VI, 12 b) и „Естествена История" на Плиний (XVII, 44). „Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, falce aurea demetit". (W.W.W.)

ИМИР (сканд.) Персонифицираната материя на нашия глобус в кипящо състояние. Космично чудовище във формата на великан, когото в космогенните алегории на *Едите* убиват тримата творци, синовете на *Бор* – *Один*, *Вили* и *Ве*, които, по преданието, победили Имир и от неговото тяло създали света. Тази алегория изобразява трите основни сили на природата – разделяне, формиране и развитие (или еволюция), побеждаващи непокорния, буен „великан" – материята и заставящи го да стане свят, или обитаем глобус.

ИМИУТ (егип.) В египетската митология един от епитетите на *Анубис*, определящ го като бог на балсамирането. Негов *фетиш* е кожа с козина, бинтована в ленени ленти, която прикрепвали към пръчка, закрепена в съд и поставяли в гробницата на умрелия. (А.)

ИММА (евр.) Майка, като противоположност на Абба, баща.

ИММА ИЛЛА-А (евр.) Висша майка; наименование, дадено на *Шекина*.

ИМХОТ-ПУ или мхотеп (егип.) Бог на учеността (гр. Имут). Той бил син на *Птах* и в определен аспект – *Хермес*, тъй като се

изобразява като предаващ мъдростта, с книга пред него. Той е слънчев бог; „бог с красиво лице“. (А.)

ИНАНА, Инин, Нинана (шумер.) “Повелителка на небесата“; в шумерската митология – богиня на плодородието, плътската любов и разприте; под името Нинсиана била почитана и като астрално божество – „звезда на утринния изгрев“ (планетата *Венера*). Инана е централен женски образ на шумерския пантеон, преминал след това в акадийския (акад. Ищар). Най-важен за разбирането на образа на Инана е цикъл, условно наричан „Инана – Думузи“ (бог-пастир, един от нейните мъже). Той се състои от любовни песни, посветен на началния период на тяхната любов, т. нар. „предбрачно ухажване“. Тези песни били част от свещеното празненство в първия ден на новата година, и са свързани с култа на плодородието. Царят в този обред олицетворявал бога Думузи, а жрицата – неговата съпруга, богинята Инана. За развитието на образа във вавилоно-асирийската митология вж. *Ищар*. (А.)

ИНАРИ (япон.) „Раждащо ориз“; божество, което най-често е с неопределен пол и неопределена форма, представлява синтез, олицетворение на онази животворна сила, с помощта на която земята ражда богато и хората са сити. (А.)

ИНДИВИДУАЛНОСТ Едно от наименованията, дадени в *теософията* и *окултизма* на човешкото *Висше Аз*. Ние различаваме безсмъртно и божествено Аз и смъртно човешко Аз, което загива. Последното или „*личността*“ (личното Аз) надживява мъртвото тяло само за незначително време в *камалока*; докато Индивидуалността съществува вечно.

ИНДРА (санскр.) Бог на Небесния Свод, цар на звездните богове. Ведийско Божество.

*Индра е най-популярният персонаж на *Ведити*. Неговото върховно положение е отразено в епитетите „цар на боговете“ и „цар на цялата вселена“. Освен тях Индра е имал епитетите: „*асура*“, „цар“, „добър“, „властелин“, „самодържец“, „щедър“, „дарител“, „приятел“, „пиещ *сома*“, „притежаващ *ваджра*“, „син на силата“, „убиец на *Вритра*“ и т.н. Индра въплъщава преди всичко воинската функция. Той е роден за битки, мъжествен, войнствен, победоносен; той е бог на битките, участва в многобройни сражения против *демони* или чужди на арийците племена. Освен това Индра е свързан с плодородието. Той носи

цъфтеж, реколта, дълголетие, мъжка сила, богатство, домашни животни. По отношение на хората и особено на арийците е дружелюбен, щедър и благ, винаги готов да се притече на помощ. Нееднократно се подчертава неговата роля като вдъхновител на певците. Индра принадлежи към най-антропоморфизираните богове на древноиндийския пантеон. Подробно се описва неговото тяло, неговите свойства, раждането и много факти от живота му, неговото родословие. В следведийския период значението на Индра забележимо намалява.*

ИНДРАНИ (санскр.) Женски аспект на *Индра*.

ИНДРИЯ или Деха Саняма (санскр.) Контрол над чувствата в практиката на *йога*. Това са десетте външни посредници: петте чувства, използвани за възприятието, се наричат Джнана-индрия и петте, използвани за действието – Карма-индрия. Панча-индрияни и буквално, и в окултен смисъл означава „пет корена, даващи живот" (вечен). При будистите това са петте положителни посредника, създаващи петте божествени свойства.

ИНДУВАНША (санскр.) Също *Сомаванша* или лунната раса (*династия*) – от Инду, *Луна*. (*Суряванша*.)

ИНДУИЗЪМ Название на третата фаза на *браманизма* от II до IV в., но също така и на всички форми на браманизма въобще. Произлиза от името на северноиндийската река Инд и с него се означават индийците, които приемат индуизма. И тъй като човек може само да се роди като индуист, индуизмът няма мисионерски функции. През този период се утвърждава кастовото деление (*каста*) и представата за странстването на душите. От божествената троица *Брахман*, *Шива* и *Вишну* се почитат особено последните двама, след които следват множество божества. Основната цел е *спасението* и многобройните секти се различават по начините за нейното постигане. Шиваитите, за да се освободят от *превъплъщаването*, се стремят към познанието, като *йога* е главният път, а крайната цел – сливането с бога. Вишнуитите предпочитат пътя на любовта към бога, което е по-важно от познанието. Любовта към бога отговаря на божията милост, която освобождава човека. Те отричат както аскетизма, така и сексуалните практики на шиваитите. Техният идеал се съдържа в ученията на „*Бхагавад Гита*". (А.)

ИНИЦИАЦИЯ (лат.) "Извършване на тайнство"; в родовото

общество – посвещаване на юношите и девойките като мъже и жени. Някои от тези обреди са запазени и до днес (обрязването в юдаизма и ислямството, кръщаването в християнството и др.). (А.)

ИНКВИЗИЦИЯ (лат.) "Разследване"; съдебно-полицейска институция на католическата църква през XIII-XIV в. за борба с *ересите*. Историците посочват различни дати за възникване на инквизицията, но въпреки това се вместват в сравнително къс период: между понтификатите (власт на папата, папства) на Инокентий III (1198-1216) и Григорий IX (1227-1241). Преследването на еретиците се засилва, когато към папските легати се присъединяват почтеният „свети" Доминик (основател на доминиканския орден) и други фанатични испански духовни лица. През 1229 г. Григорий IX – с одобрението на „свети" Луи IX – въвежда религиозни или инквизиционни съдилища срещу еретиците. Подсъдим в тези съдилища става всеки – независимо от съсловието – който предоставя на еретиците подслон или защита, или пък отказва да помогне на преследвачите им. (*Вещици*.) (А.)

ИНКИ (перуан.) Наименование, дадено на творящите богове в перуанската *теогония*, а по-късно – на управниците на страната. „Инките, на брой седем, отново заселили земята след Потопа" – твърдят те, според Коста (I, IV, с. 19). В началото на пета коренна раса (*раси*) те принадлежали към династията на божествените царе, също както египетските, индийските и халдейските царе.

ИНКУБ И СУКУБ (лат.) Нещо по-реално и опасно, отколкото е обикновеното значение, придавано на тази дума, т.е. „кошмар". Инкуб – това е *елементал* от мъжки род, а Сукуб – от женски, като и двете неоспоримо са привиденията на средновековната *демонология*, които човешките страсти и желания призовават от невидимите сфери. Сега някои потопени в мрак спиритуалисти и спиритуалистични *медиуми* ги наричат „духове-невести" и „духове-съпрузи". Но тези поетични наименования съвсем не пречат да бъдат това, което са: *вампири* и бездушни елементали; безформени центрове на Живот, лишени от чувства; казано накратко – субективни протоплазми, когато са оставени в покой, но които от разгорещеното и болезнено въображение на определени смъртни могат да бъдат предизвикани към извест-

на степен на живот и форма. Те били познати във всяка страна, както и във всяко столетие, и индусите могат да разкажат не един ужасен разказ за драмите, разиграни в живота на млади ученици и мистици, от *пишачите*, както ги наричат в Индия.

ИНТЕРКОСМИЧНИ БОГОВЕ Планетни *Духове*, *Дхиан Когани*, *деви* с различна степен на духовност и *Архангелите* въобще.

ИН – ЯН (кит.) Ин е женски принцип на материята, оплоден от ян, мъжки ефирен принцип и хвърлен след това във вселената.

*В древнокитайската митология тъмното начало (ин) и противоположното му светло начало (ян), практически винаги участват в съчетание. Китайците разглеждат целия процес на мирозданието като резултат от взаимодействието, но не и противоборството на ин и ян, които се стремят един към друг, като при това за кулминация на този стремеж се смята пълното сливане на Земята и Небето. Системата на ин и ян е била основна за древния и средновековния китайски светоглед, широко се използвала от даоистите (*даоизъм*) и в народната религия за класификацията на *духове*, при гадаене, предзнаменования, в медицината (*макробиотика*) и др.*

ИОАН БОГОСЛОВ, Евангелист Иоан В християнството любимият ученик на Иисус *Христос*; наред с Петър заема централно място сред дванайсетте апостола. По църковната традиция Иоан Богослов е автор на четвъртото Евангелие (Евангелие от Иоана), три послания и Апокалипсиса. За християнската църква Иоан Богослов е прототип на аскет-ясновидец, „духоносен старец“, както апостол Петър е прототип на християнския „пастир“, йерарх (в католицизма – папата). С името на Иоан Богослов в теологията и литературата са свързани тайнствени и мистични мотиви. Византийските автори му дават името „*мист*“ (термин, който още в дохристиянски времена означавал *посветен* в *мистериите*). Традицията подчертава девствеността на Иоан Богослов, неговата особена аскетична „осветеност“ и посветеност, което го прави повече от другите близък на Иисус Христос и годен да възприеме особено дълбоките тайни на вярата и тайните на бъдещето. Ако Петър представлява *екзотеричната*, всенародна страна на християнството, то Иоан Богослов е неговата *езотерична* страна (мистичният облик, открит на избраниците). (А.)

ИОАН КРЪСТИТЕЛ, Иоан Предтеча В християнството е сред

пророците – предизвестители на идването на *Месията*, непосредствен предшественик на Христа. Над тези, които приемат вестта: „Покайте се, защото се приближи царството небесно", Иоан Кръстител извършва в река Йордан обреда, от който идва неговото име – „покайно *кръщение* за опрощаване на грехове". Католическата традиция възприема Иоан Кръстител като *пророк*, правдив свидетел на пришествието на Христа и смел изобличител на имащите власт, а православната – наред с това подчертава у него чертите на идеалния аскет, пустинник и постник. (А.)

ИПАТИЯ (гр.) Жена-философ, живяла в Александрия през V в. и учила много забележителни мъже, сред тях и епископа на Синезия. Тя била дъщеря на математика Феон и се прославила със своята ученост. Ставайки жертва на дяволския заговор на Теофил, александрийският епископ, и на неговия племенник Кирил, тя била жестоко убита по тяхна заповед. Заедно с нейната смърт загинала Неоплатоническата школа (*Александрийска школа*).

ИРДХИ (санскр.) Синтез на десетте „свръхестествени" окултни сили в *буддизма* и *браманизма*.

ИРИСОВА ДИАГНОСТИКА Метод, който установява в зависимост от промените в ириса и окото признаците на болести, както отминали, така и настъпващи. Предполага се, че диагностиката е била известна още в древността. По някои данни *богомилите* са владеели това изкуство и са го пренесли на Запад. В ново време методът е описан преди повече от 100 години от унгарския лекар Пекчели. Ирисът се разделя на 60 градуса с излизащи от центъра лъчи и на концентрични пояси по дължината на цялата окръжност. Мястото на всеки орган е фиксирано в даден градус или пояс. Промените в ириса като цвят, появяването на точки или резки са признак на дадено заболяване. Съществен принос е трудът на големия български лечител Петър Димков „Очна диагноза" („Астрала", С., 2000). (А.)

ИРКАЛЛА (халд.) Бог на *Хадес*, наричан от вавилонците „невиждана страна".

ИСА В мюсюлманството – името на Иисус *Христос*. В *Корана* Иса се нарича: „Иса, син на Мариам", „*месия*", „слово на *Аллах*", „Дух на Аллах", „посланик на Аллах" и др. Предполага

се, че кораничните представи за Иса в отделни части са отразили вижданията на някои християнски еретични секти. Открива се съвпадение между отделни сюжети със сюжетите на *апокрифните* евангелия („Евангелие за детството" и др.). (А.)

ИСИДОР СЕВИЛСКИ (около 560-636) Църковен писател-енциклопедист, от 691 г. епископ на Севилия, Испания. Голямата му заслуга е, че е систематизирал и предал на следващите поколения знанието на древността. (А.)

ИСКАНДАР (фарси) В иранската митология и епос – образ на Александър Македонски. В „Бундахишна" Александър Македонски е дързък завоевател, узурпатор, унищожил светинята на иранците „*Авеста*". (А.)

ИСЛЯМ (ар.) „Предоставяне на волята на бога"; създадена от *Мохамед* (569-632) на основата на племенните вярвания религия, чиято същност може да се изрази с петте заповеди в *Корана*: 1. Няма друг бог освен *Аллах* и Мохамед е неговият пророк. 2. Всеки мюсюлманин е длъжен пет пъти на ден да се моли с лице към Мека, а в петъчен ден – в джамията. 3. Като жертва за Аллах и израз на смирение всеки мюсюлманин трябва да дава милостиня. 4. Тъй като Мохамед е получил своите *откровения* през деветия месец (рамадан) на ислямското летоброене, то всеки мюсюлманин е длъжен през този период да пости. 5. Всеки мюсюлманин е длъжен един път през живота си да посети Мека. (А.)

ИСРАФИЛ (араб.) В мюсюлманството е *ангел* – вестоносец на страшния съд. Един от четиримата *архангели* (наред с *Джибрил*, *Микал* и *Израил*). Стоейки на ерусалимската планина, Исрафаил със звуците на тръба ще възвести възкресението на мъртвите за страшния съд. Представя се като същество с огромен ръст, има четири криле, тялото му е покрито с косми, има уста и зъби. Исрафил предава решенията на *Аллах* на другите ангели. Три пъти на ден и един път нощем Исрафил плаче за мъченията на грешниците в *ада*. (А.)

ИТИФАЛИЧЕСКИ (гр.) Определение на боговете като мъжки и *хермафродитни* – такива като брадатата *Венера*, *Аполон* в женски дрехи, *Амон* като пораждащ, *Птах* в зачатъчно състояние и т.н. Обаче фалосът, така набиващ се на очи – и според нашите предвзети понятия, толкова неприличен – в индийската и египетската религии, в древния символизъм повече се

асоциирал с друга и много по-чиста идея, отколкото е сексуалната. Както е доказано от много изтоковеди, той е изразявал *възкресението*, завръщането към живот от смъртта. И второто значение не е съдържало в себе си нищо непристойно. „Тези изображения просто в крайно експресивен маниер символизират творящата сила на природата, без непристойна умисъл – пише Мариет Бей и добавя: – Това е просто друг начин да се изрази небесното зараждане, което трябва да накара умрелия да започне нов живот".

ИТИХАСА (санскр.) „Това е било така"; историческа, древна традиция, историко-митичен епически разказ; творческо използване на важни митове или истории, изразяващи известен духовен или религиозен, или етичен, или идеалистичен смисъл. Специално се прилага към великите древни епоси „*Махабхарата*" и „*Рамаяна*". (А.)

ИУ-КАБАР-ЗИВО (гност.) Известен също под името Небат-Иавар-бар-Нуфин-Ифафин, „Властелин на *Еоните*" в системата на *назареите*. Той е породител (Еманатор) на седемте свети живота (седемте първични *Дхиан Когани* или *Ангели*, всеки от които представлява една от главните добродетели) и самият се нарича трети живот (трети *Логос*). В Кодекса към него се обръщат като към „Кормило и Лозе, храна на живота". По този начин той става идентичен с *Христос*, който казва: „Аз съм истинската лоза, а Моят Отец е Лозарят" (Ин., XV, 1). Известно е, че в римската католическа църква Христос се смята за „повелител на Еоните" и също така за *Михаил*, „който е подобен на Бога". Такова е било и убеждението на *гностиците*.

ИУРБО АДОНАЙ Презрителен епитет, даден на еврейския *Йехова* от последователите на „*Кодекса на назареите*", *гностиците* на св. *Иоан*.

ИУРБО АДУНАЙ Гностичен термин или съставното наименование на Иао-Йехова, когото *офитите* смятали за *еманация* на техния *Илда Баоф*, Синът на *София Ахамот* – горд, честолюбив и ревнив бог, и нечист *Дух*, и когото много гностични секти смятали за бога на *Мойсей*. „Недоразвитите (евреите) наричат Иурбо Адунай" – се казва в „Codex Nasahedus" (т. III, с. 13). „Недоразвитите" и „непоучилите се" било прозвище, дадено на евреите от техните опоненти – *гностиците*.

ИФИНГ (сканд.) Широка река, която отделя *Асгард*, обителта

на боговете, от дома на *йотуните*, велики и силни вещари. По-долу от Асгард се намирал *Митгард*, където в слънчевия *ефир* бил построен домът на елфите на Светлината.

ИХТУС (гр.) „*Риба*"; символът на рибата често се отнасял към Иисус, Христа на Новия Завет, отчасти защото петте букви, които съставят тази дума, са началните букви на гръцката фраза Iesoит Crisoт Qeoи Uioт Sothr, Иисус Христос Спасител, Син Божий. Вследствие на това в първите векове на християнството често наричали неговите последователи риби и в катакомбите са намерени рисунки на риби. Да сравним също така твърдението, че някои от неговите първи ученици били рибари и думите на Иисус: „Аз ще ви направя ловци на хора". Да отбележим също, че Vesica Piscis, условната форма на риба въобще, често съдържа изображение на Иисус, светата дева или светец; тя представлява дълъг овал с остри окончания, площ, образувана от пресичането на два еднакви кръга, при което тя е по-малка от половината на всеки от тях. Да сравним с християнската отшелница, монахинята Hun – тази дума е халдейското наименование на рибата, а рибата е свързана с култа на *Венера*, богинята; и това, че римските католици и сега ядат риба в Dies Veneris, или петък. (W.W.W.)

„И-ЦЗИН" (кит.) „Книга на промените"; древнокитайски труд, приписван на император Фудзи (около 2950 г. пр. Хр.), но най-вероятно съставян от поколения мъдреци. Това е твърде трудна за разбиране система на умствена и нравствена философия със схема за всеобщата връзка и предсказания. Абстрактните идеи тук са изобразени с линии, прекъснати линии, кръгове и точки. Така кръгът представлява И, Великото Всевишно; линията се отнася до *ян*, мъжката активна сила; две прекъснати линии са *ин*, женската пасивна сила, Гуей е животинската душа, Шан – умът, Гян – небето, или Отеца, Гуан – земята, или Майката, Кан или Гин – Синът; мъжките числа са нечетни и са изобразени със светли кръгове, а женските, четни – с черни кръгове. Има две твърде тайнствени диаграми, едната се нарича „ХО или Карта на Реката" и е свързана с Коня, а другата – „Писанието ЛО"; те са съставени от групи бели и черни кръгове, разположени по кабалистичен метод. Основата образува полярността на двата принципа *ин* и *ян*, от чието взаимодействие се създават всички обекти и с чиято помощ

може да се обясни същността на човека. Комбинирането на двата принципа в триграма, създава осем вероятности.

ИЧЧХА ШАКТИ (санскр.) Сила на *волята*; мощта на желанието; една от окултните Сили в природата. Тази сила на волята, развита с окултни упражнения, създава нервни токове, необходими, за да се приведат в движение някои мускули, а също така може да се използва за парализирането на други.

ИШВАРА (санскр.) „Властелин" или личен бог – божественият *Дух* у човека; „суверенно (независимо) съществуване". Титла на *Шива* и други богове в Индия. Шива наричат също така Ишварадева или върховен *дева*.

*В *Упанишадите* – неперсонифициран принцип, макрокосмическият паралел на *праджня*. Във философията на ведантизма означава активното проявление на пасивния *Абсолют* (*Брахман*), космическото начало, източникът на всичко съществуващо. Ишвара е върховният бог. В редица индуиски секти всички богове, в това число и върховната триада *Брама*-*Вишну*-Шива, се разглеждат само като ипостаси на Ишвара.*

ИШВАРАКОТИ (санскр.) Божествен човек; човешко същество, чийто център вече е преместен нагоре – в началното възвишено състояние, във висшите планове на съзнателното съществуване, установен е в Бога по-трайно, отколкото в природата. Така той може, губейки себе си в него, въпреки това да поддържа себе си и да живее в Бого-Човека. (А.)

ИШИМ (халд.) Б'не Алейм, „прекрасни синове на бога"; прообрази и прототипи на по-късните „Паднали *Ангели*".

ИШИТА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: съвършен контрол над силите на природата и над други явления, инертни и разумни; ефективност на *волята*, действаща не по заповед или с помощта на мисълта, а чрез сърцето и темперамента при възприемането на необходимостта или чистата Липса (желание, страстно желание; привличане към притежание). (А.)

ИШИТВА (санскр.) Божествена Сила.

ИШМОНИА (араб.) Град, недалеч от който в пустинята е погребан т. нар. „вкаменен град". Легендата разказва за огромни подземни зали и помещения, коридори и библиотеки, скрити в него. Арабите се страхуват да се озоват край него след залез слънце.

ИЩАР (халд.) *Венера* на вавилонците, наричана „най-старшата

на небето и земята“, дъщеря на *Ану*, бога на небесата. Това е богиня на любовта и красотата. Планетата Венера като вечерна звезда е идентична с Ищар, а като утринна звезда – с Анугит, богинята на акадийците. Върху шеста и седма от асирийските плочки или таблички, разшифровани от покойния Д. Смит, съществува във висша степен забележителен разказ за нейното слизане в *Хадес*. Всеки *окултист* – четейки за нейната любов към *Тамуз* и неговото убийство от Издубар, за отчаянието на богинята и нейното слизане, за да търси възлюбения през седемте врати на Хадес, и накрая за нейното освобождение от тъмното царство – ще съзре в това прекрасна алегория за *душата* в търсене на *Духа*.

I. H. S. Тази триада от начални букви съответства in hoc signo на приписваното на Константин видение, за което, като се изключи неговият автор Евсевий, никой никога не е знаел. I.H.S. се интерпретира като Jesus Hominum Salvator и In hoc signo. Обаче е известно, че гръцкото IHS е било едно от най-древните имена на *Баккус*. Тъй като Иисус никога не е бил идентичен с *Йехова*, а със своя „Отец“ (както и всички ние), и е дошъл по-скоро да разруши култа на Йехова, отколкото да го поддържа, както това нагледно са показали *розенкройцерите*, то замисълът на Евсевий е напълно ясен. In hoc signo Victoreris или *Лабарум* (*тау* и реш) представлява много древен знак, който се поставял върху челото на току-що *посветените*. Кинили превежда това като „този, който е посветен в Нароската Тайна, или 600, и ще се яви като Победител“; но това означава просто: „с този знак ще победиш“ – т.е. чрез светлината на *Посвещението* – Lux (светлина). (*Неофит* и *Нарос*.)

Й

ЙЕРАРХИЯ Духовната йерархия има следният вид (вдясно са наименованията на *езотеричното* християнство):

1. Серафими	– Духове на любовта.
2. Херувими	– Духове на хармонията.
3. Престоли	– Духове на *волята*.
4. Господства (Кириотетес)	– Духове на *Мъдростта*.
5. Сили (Динамис)	– Духове на движението.
6. Власти (Ексузиаи, ивр. Елохими)	– Духове на формата.
7. Архаи	– Духове на личността.
8. Архангели	– Духове на огъня.
9. Ангели	– Духове на здрача (синове на живота).

Първа йерархия: *Серафими*, *Херувими*, *Престоли*.
Втора йерархия: *Господства*, *Сили*, *Власти*.
Трета йерархия: *Архаи*, *Архангели*, *Ангели*.

Йерархията на Архангелите с периодите на действие включва (според *Рудолф Щайнер*):

1. Орифиил	– 200 г. пр. Хр. до 150 г. сл. Хр.
2. Анаил	– 150 до 500
3. Захариил	– 500 до 850
4. *Рафаил*	– 850 до 1190
5. Самаил	– 1190 до 1510
6. *Гавраил*	– 1510 до 1879
7. *Михаил*	– 1879 до 2300 (А.)

ЙЕРАТИЧЕСКИ Свещен, жречески. (А.)

ЙЕРОГРАМАТИЦИ „Преписвачи на съкровени писания“; така наричали тези египетски жреци, на които се поверявало преписването и четенето на съкровените и свещени записи. Те били наставници на *неофитите*, готвещи се за *посвещение*.

ЙЕРОФАНТ От гръцката дума „йерофантес“; „този, който разяснява свещени понятия“; разкриващият свещеното знание и главният сред *посветените*. Звание, давано в храмовете на древността на висшите *адепти*, които били учители и тълкуватели на *Мистериите* и посветени в заключителните велики Мистерии. Йерофантът олицетворявал *Демиурга* и разяснявал на кандидатите за посвещение (*неофит*) различните

феномени на Творението. „Той бил единственият тълкувател на *езотеричните* тайни и доктрини. Било забранено дори да се произнася неговото име в присъствие на непосветени. Той седял на източната страна и носел на шията си златно кълбо като символ на властта. Наричали го също *(мистагогия.)*“ (Кенет Р. Х. Маккензи, IX, Р. Т. S., в „The Royal Masonic Cyclopaedia“.) На еврейски и халдейски език той се наричал Петър, разкриващ и обясняващ; оттук Папата, като приемник на древните Мистерии, седи на езическия престол на св. Петър.

ЙЕХОВА (ивр.) „Еврейското име на Божеството J'hovah – това е съединение на две думи, а именно Jah (у, і или j, Yodh, десетата буква на азбуката) и hovah (Havah или *Ева*)“, казва изтъкнатият специалист в кабалистиката мистър Дж. Ралстън Скинър от Цинцинати, САЩ. И още: „Думата Йехова или Jah-Eve има основно значение – съществуване или битие под формата на мъже-женско“. Кабалистично то наистина означава точно това и нищо повече; и както неведнъж е доказвано, то е двойствено. Така 26 стих в IV глава на „*Битие*“ в неговия изопачен превод звучи: „...тогава започнали да призовават името на Господа“, докато правилно е да се чете така: „...тогава започнали хората да се наричат с името Jah-hovah, или мъже и жени“ – което те станали след разделянето на половете. В действителност това е описано в същата глава, когато *Каин* – мъжът или Jah – „въстанал против Авел, своя (сестра, а не) брат и го убил“ (пролял неговата кръв – е в оригинала). Глава IV на „Битие“ наистина съдържа алегоричен разказ за този период в антропологичната и физиологичната еволюция, който е описан в „Тайната Доктрина“ като трета коренна раса на човечеството. По-нататък в „Битие“ следва глава V, в качеството й на маскировка, тъй като би трябвало да следва VI глава, в която синовете Божии вземали за жени дъщерите човешки или на исполините. Тъй като това представлява алегория, намекваща за тайната на Божествените Аз, въплътили се в човечеството, след което тези безчувствени *раси* „станали могъщи хора ...славни хора“ (VI, 4), овладявайки разума (*манас*), който те преди това не притежавали.

ЙЕХОВА ОТ НИСА (ивр.) *Андрогин* от Ниса (*Дионис*). Евреите се покланяли на Вакх-Озирис, Дио-Нис, под това име, и на

многообразните Иови от Ниса, която е Синай на *Мойсей*. Всеобщата традиция предава, че Вакх (*Иакх*, *Бакхус*) израснал в пещерата Ниса. Диодор помества Ниса между Финикия и Египет и добавя, че „*Озирис* израснал в Ниса... той бил син на *Зевс*, и неговото име е съставено от името на неговия баща (именителен падеж – Зевс, родителен – Диос) и наименованието на местността: Дио-нис" – Зевс, или Иов от Ниса, Йецира (ивр.). Третият от четирите кабалистични свята, отнасящ се към Ангелите, „Светът на Формирането" или Олам Йецира. Също така го наричат Малахая или „Ангелски". Това е обител на всички управляващи *Гении* (или *Ангели*), които ръководят планетите, световете и сферите.

ЙИМА (зенд.) Във „*Вендидад*" – първият човек и в своя аспект на духовен прародител на човечеството – същото, което е *Яма*. Други негови функции не се посочват в книгите *Зенд*, тъй като много от тези древни фрагменти са загубени, унищожени или по някакъв друг начин скрити от невежите. Йима не е бил роден, тъй като той представлява трите първи човешки коренни раси, първата от които „не е родена"; но той е „първият човек, който умира", тъй като третата раса, тази, която одушевили разумните, *Висши Аз*, била първата, в която хората се разделили на мъже и жени и „човекът живеел и умирал и се раждал отново". („Тайната Доктрина", т. II, *Раси*.)

ЙИТС, Уилям (1865-1939) Известен англ. поет и един от ръководителите на ордена на „*Златната зора*", в който постъпва през 1890 г. Имал е силното желание да привнесе в ордена системата на келтските богове. Но *Матърс*, който по-скоро е магически настроен, дава предпочитание на *Кроули*. След разделянето на ордена преминава към противниците на Матърс и поема тяхното ръководство. (А.)

ЙОГА (санскр.) 1. Една от шестте *даршани* или школи на Индия; школа по философия, основана от *Патанджали*, макар че истинската доктрина на йога, тази, за която се говори, че е помогнала да се подготви света за проповедите на *Будда*, напълно обосновано се приписва на по-древния мъдрец Яджнавалки, автор на „Шатапатха Брахмана" към „*Яджур Веда*", „Брихад Араняки" и други известни трудове. 2. Практика по *медитация*, като средство, водещо към духовно освобождение.

С нейна помощ се придобиват психо-духовни сили и предизвиканите екстатични (*екстаз*) състояния водят към чисто и правилно възприемане на вечните истини, както във видимата, така и в невидимата вселена.

Също така – наименование на този, който практикува йога.

*Разкрита е статуя на човек в позата на йога от 2500 г. пр. Хр. Класическата форма е представена от Патанджали в 194 кратки изречения – йогасутра. Т.нар. „път на йога“ се състои от осем степени (*астанга*).*

ЙОГАМАЯ (санскр.) Силата на *Параматман* да твори световните форми, които са преходни и затова са само относително реални. Те възникват при сливането на *пуруша* и *авякта пракрити*. (А.)

ЙОГАНАНДА, Парамаханса (1893-1952) Мукунда Лаи Гхош; на 15 години постъпва в орден и получава името Йогананда. През 1920 г. заминава за САЩ, където основава център за йога. Интензивно се занимава с по-нататъшната разработка на *Кундалини-йога*. Между неговите книги популярна става „Автобиография на един йога“. (А.)

ЙОГА-НИДРА (санскр.) Дрямка, полусънно състояние. *Йога*, развиваща *съзнанието* по време на сън. (А.)

ЙОГАЧАРЯ (санскр.) Мистична школа, „Средната колесница“ „Учител (*ачаря*) по *йога*“, този, който е овладял доктрините и упражненията на екстатичната *медитация*, чиято кулминация е махасиддхи. Не е правилно да се смесва тази школа с *тантра*, или школата на махатантра, основана от *Саманта Бхадра*, тъй като съществуват две школи по йогачаря: едната *езотерична*, другата – народна. Доктрините на втората събрал и снабдил с коментари Асамгха в VI в. на н. е. и неговите мистични тантри и *мантри*, неговите формули, литании, заклинания и *мудри*, ако се прилагат без *гуру*, разбира се, по-скоро ще послужат за целите на *вещарството* и *черната магия*, отколкото на истинската йога. Тези, които се наемат да пишат по обсъждания предмет, обикновено са учени мисионери и въобще мразят източната философия. От такива хора не може да се очакват непредубедени възгледи. Така например, когато в „Sanskrit-Chinese Dictionary“ на Ейтел четем, че отброяването на мантрите (които той нарича „закли-

ния“!) „трябва да се съпровожда от музика и движения на пръстите (мудра), при което може да се достигне състояние на ментална неподвижност (*самадхи*)“, то всеки, който макар и малко е запознат с истинската практика на йога, може само да свие рамене. Посоченият автор смята, че движенията на пръстите, или мудра, са необходими за достигането на самадхи, „което се характеризира с това, че няма нито мисъл, нито унищожаване на мисълта и което се състои от шесткратно телесно и ментално щастие (на йога), вследствие на което става овладяване на свръхестествена чудотворна сила“. Никога не е излишно да се предупреждават теософите за подобни фантастични и предубедени мнения.

ЙОГИ (санскр.) Това не е „състояние на шесткратно телесно и ментално щастие като резултат на екстатична *медитация*“ (Ейтел), а състояние, което, ако бъде достигнато, от този момент прави практикуващия пълен господар на собствените му шест „принципа“, тъй като сега той е потопен в седмия. Това му дава пълен контрол – благодарение на неговото познаване на Себе си и Себе си – над своите телесни, интелектуални и ментални състояния, които, без да имат възможност вече да пречат или въздействат на неговото *Висше Аз*, му предоставят свободата да съществува в първоначалното му чисто и божествено състояние.

ЙОГИН (мн.ч. йогини) Индивидът, който практикува или се стреми към *йога* (също и йога). (А.)

ЙОД (ивр.) Десетата буква на азбуката, първа в четворния символ на сложното име Jah-hovah (*Йехова*) или Jah-Eve (*Яхве*), на хермафродитната сила и съществуване в природата. Без по-късните гласни думата Йехова се пише като IHVH (буквата Йод може да се обозначи с всяка от трите английски букви Y, I или J, в зависимост от това, какво се изисква в дадения случай) и е мъже-женска. Както е показано в *кабала*, буквата Йод е символ на *лингама*, или мъжкия член в неговата естествена тройна форма. Втората буква Хе има за свой символ *йони*, утробата или „прозорец-отвор“, както е казано в кабала; символ на третата буква Вау е жезълът или гвоздеят *(епископският жезъл* води произхода си оттук), още една мъжка буква; а четвъртата е еднаква с втората; пълното значение е – да бъде или да съществува в една от тези форми или и в две-

те. Така тази дума или наименование е предимно *фалическа*. Това е името на войнствения Бог на евреите, „Властелинът на Сонмите"; името на „агресивния Йод" или Зад, на *Каин*, който убил своя роден брат Авел и пролял неговата (нейната) кръв. Това наименование, избрано от християнските автори сред много други, било несполучливо за тяхната религия, заради неговите асоциации и първоначалното му значение; това в най-добрия случай е число, а в действителност – член. Тази буква Йод преминала в God и Gott.

ЙОНИ (санскр.) Утроба; женски принцип.

*"Източник", „женски полови органи"; в древноиндийската митология и различни течения на *индуизма* – символ на божествената пораждаща сила. В рамките на индийската култура поклонението на йони най-отчетливо се проследява в митологията и обредността на шиваизма и свързаните с него аспекти, където йони се почита в съединение със съответстващия й мъжки символ – *лингам* (творческото начало) като природна енергия, съдействаща за неговата проява. Тази двойка символизира *Шива* и неговата съпруга *Парвати*, а обект на поклонението е каменно изображение, на което йони служи за основа на издигащия се от нея фалос (лингам).*

ЙОРГЕЛМИР (сканд.) „Кипяща глина"; същото, което е *Имир*, великан, неуправляемо, буйно, неустойчиво същество, символ на предвечната материя, от чието тяло, убивайки го, синовете на *Бор* създали новата земя. Той е също така причина за потопа в скандинавските балади, тъй като се хвърлил в Хинунгагап, зеещата бездна; неговото тяло запълнило тази пропаст, кръвта преляла и произвела великото наводнение, в което потънали всички химтурси, *ледените великани*; само един от тях, ловкият *Бергелмир*, се спасил със своята жена в лодка и станал баща на новата раса на великаните. „И в това време имало на земята исполини."

ЙОРМУНГАНД (сканд.) Името на змея *Митгард* в *Еда*, чийто брат е вълкът *Фернир*, а сестра е ужасното чудовище *Хел* – трите деца на злия *Локи* и Ангробода (носителка на болка), страшна великанка. Световният змей на древните скандинавци, чудовището, сътворено от Локи, което дава форма на постоянно разлагащите се еманации на тялото на убития великан *Имир* (материята на нашия глобус), и който на свой ред поражда

постоянна *еманация*, служеща като завеса между небесата и земята, т.е. *астралната светлина*.

ЙОТУНИ (сканд.) *Титани* или великани. *Мимир*, който учел *Один* на *магия*, „трижди мъдрият“, бил йотун.

ЙОТУНХЕЙМ (сканд.) Страна на хримтурсите, *ледените великани*.

К

КА (санскр.) Според Макс Мюлер – въпросително местоимение „кой“, без причина или основание издигнато в сан на божество. Обаче то има и *езотерично* значение и е име на *Брама* в неговия *фаличен* аспект на прародител или *Праджапати*.

*В египетската митология – един от елементите, съставящи човешката същност. В литературата „ка“ често се характеризира като една от душите на човека, макар че терминът „*душа*“ не разкрива точно египетското понятие за „ка“. Първоначално, според „Текстове на пирамидите“, „ка“ е олицетворение на жизнената сила на богове и царе, въплъщение на тяхното могъщество. Често те имали по няколко „ка“, например *Ра* – 14. Впоследствие, съдейки по „Текстове на саркофазите“ и „*Книга на мъртвите*“, притежаването на „ка“ се приписвало на всички хора. „Ка“ в този период е не само жизнена сила, но и двойник, „второ аз“, раждащо се заедно с човека, духовно и физически функциониращо неразделно от него както по време на живота, така и след смъртта. „Ка“ определя съдбата на човека. След смъртта, обитавайки гробницата, „ка“ можело да я напуска и да се отправя в задгробния свят. За създател на „ка“ бил смятан *Хнум*, с „ка“ е свързана също така богинята Хевсут, пазеща хората. (*Ах* и *Ба*.)*

КАБА или Кааба (араб.) Името на забележителен мюсюлмански храм в Мека, крупен център на поклонение. Това е неголямо, но много оригинално съоръжение – с кубична форма, 23 Х 24 лакътя – дълго и широко, и 27 високо, само с един отвор на източната страна, за да има достъп на светлина. В североизточния ъгъл се намира „черният камък“ на Кааба, който уж паднал направо от небето и бил бял като сняг, но постепенно станал черен заради греховете на човечеството. „Белият камък“, предполагаемият гроб на Исмаил, се намира на северната страна, а мястото на Авраам – на изток. Ако, както твърдят мюсюлманите, този храм е бил, по молитвата на прогонения *Адам*, пренесен от *Аллах* или *Йехова* направо от *Едем* на земята, то „*езичниците*“ могат наистина да смятат, че далеч са надминали божествената изначална архитектура по красотата на своите постройки.

КАБАЛА (ивр.) Съкровената мъдрост на еврейските *равини* от

средновековието, наследила древни тайни доктрини, отнасящи се до божествени теми и космогонията, които били сведени до теология след периода на плена на евреите във Вавилон. Всички съчинения, отнасящи се към категорията на *езотеричните*, се наричат кабалистични.

КАБАЛА (ивр.) Древнохалдейската Тайна Доктрина. Окултна система, преподавана устно; но, признавайки традицията, тя самата съвсем не е съставена от чисто традиционни учения, тъй като някога е била фундаментална наука, но сега е изопачена от натрупванията на столетията и интерпретацията на западните *окултисти*, в частност на християнските мистици. Тя се занимава с езотеричното тълкуване на еврейските Писания и учи на няколко начина на тълкуване на библейските алегории. Първоначално доктрините се предавали само „от уста на ухо – казва д-р *У. Уин Уесткот* – от учителя на ученика, който ги получавал – оттук е и наименованието Kabbalah, Qabalah или Cabbala, от еврейския корен QBL, „получавам“. Освен тази теоретична кабала, било създадено практическо разклонение, занимаващо се с „еврейските букви като образи, подобни на Звуците, Числата и Идеите“. (*Гематрия, Нотарикон, Темура*.) Първоначалната книга на кабала е *„Зохар“*. Но сегашният „Зохар“ не е „Зохар“, който е бил оставен от *Симон бен Иохаи* на неговия син и секретар като наследство. Авторът на съвременния приблизителен вариант е *Мойсей де Леон*, евреин, живял през XIII в.

КАБАЛИСТ От QBLH, кабала, неписаната или устната традиция. Кабалист – това е изучаващ „тайната наука“, този, който тълкува съкровеното значение на Свещените Писания с помощта на символичната кабала и обяснява по този начин тяхното истинско значение. *Танаимите* били първите кабалисти сред евреите; те се появили в Ерусалим около началото на III в. пр. Хр. Книгите на Иезекиил, Даниил, *Енох* и Откровението на св. *Иоан* са чисто кабалистични писания. Тази тайна доктрина е идентична с тайната доктрина на халдейците и включва много от персийската мъдрост, или *„магията“*. Започвайки от XI в., в историята се появяват информации за прочути кабалисти. В средните векове и дори в наше време виждаме огромно количество учени и интелектуалци, които са изучавали кабала (или *Qabbalah*, както пишат някои). Най-известни сред тях

били *Парацелз*, Хенри Кунрат, *Якоб Бьоме*, *Робърт Флуд*, двамата Ван Хелмънт, абат Йоан Тритемий, Корнелий Агрипа, кардинал Николай Кузански, *Жером Кардан*, папа Сикст IV и такива християнски учени като Раймунд Лулий, *Джовани Пико де ла Мирандола*, Гийом Постел, великият Джон Рейхлин, д-р Хенри Мор, *Евгений Филалет* (Томас Воган), ерудираният йезуит Афанасий Кирхер, Кристиян Кнор (барон) фон Розенрот; след това сър Исак Нютон, Лайбниц, лорд Бейкън, Спиноза и др. – този списък е почти неизчерпаем. Както отбелязал мистър Исак Майер в своята „Кабала“, идеите на кабалистите оказвали огромно влияние върху европейската литература. „Изхождайки от практическата кабала, абат Дьо Вилар (племенник на Монфокон) през 1670 г. публикувал своята известна сатирична новела „Граф дьо Габалис“, която станала основа за „Похищенията на Лакоон“ на Поуп. От кабала са проникнати средновековните поеми, „Роман за розата“ и произведенията на Данте. Обаче сред кабалистите няма и двама с еднакво мнение относно произхода на кабала, „*Зохар*“, „*Сефер Йецира*“ и т.н. Някои доказват, че тя произлиза от библейските патриарси, Авраам и дори *Сет*; други – от Египет; трети – от Халдея. Тази система несъмнено е много древна, но подобно на всички останали системи, както религиозни, така и философски, кабала е произлязла непосредствено от първоначалната *Тайна Доктрина* на Изтока; през *Ведите, Упанишадите*, *Орфей* и *Фалес*, *Питагор* и египтяните. Какъвто и да е бил нейният източник, нейният субстрат, във всеки случай е идентичен със субстрата на всички други системи, от „*Книга на мъртвите*“ чак до късните *гностици*. Най-добрите тълкуватели на кабала в *Теософското Общество* са от ранните – д-р С. Пенкоуст от Филаделфия и мистър Дж. Фелт, а от последните – д-р *У. Уин Уесткот*, мистър *С. Л. Макгрегор Матърс* (и двамата от Розенкройцерската колегия) и малцина други. (*Кабала*.)

КАБАЛИСТИЧНИ ЛИКОВЕ Това са *Нефеш*, *Руах* и *Нешима* или животинската (жизнена), Духовната и Божествената Душа у човека – Тяло, Душа и Ум.

КАБАР ЗИО (гност.) „Могъщ Властелин на Великолепието“ („*Кодекс на назареите*“), този, който породил седем благотворни живота, „сияещи в собствена форма и светлина“, за да противодейства на влиянието на седемте „към зло настроени“

звездни живота или *принципа*. Последните са седемте физически планети; първите са техните *гении*, или Управници. Те са потомството на Карабтанос, олицетворение на страстното желание и материята.

КАБИРИ (финик.) Божества, твърде почитани в Тива, Лемнос, Фригия, Македония и особено в *Самотракия*. Те били богове на *мистериите* и нито един невежа нямал правото да произнася техните имена и да говори за тях. Херодот ги прави богове на *Огъня* и посочва *Вулкан* като техен баща. Кабирите ръководели Мистериите и истинският им брой никога не е бил разкрит; тяхното окултно значение е свещено.

КАБИРИ или Кабирим (финик.) Твърде тайнствени божества сред древните народи, включително израилтяните, някои от които, подобно на Терах, бащата на Авраам, им се покланяли под името Терафим. При християните обаче те сега са *дяволи*, макар че съвременните *Архангели* по същество са непосредствена метаморфоза на същите тези кабири. На еврейски последното име означава „могъщи", *Гебер*. Някога всички божества, които били свързани с *огъня* – независимо от това дали са били божествени, адски или вулканични – са били наричани кабирийски.

КАВАНИМ (евр.) Пише се също Куним; наименование на мистични хлебчета, предназначени за жертва на *Ищар*, *Венера* на вавилонците. Иеремия говори за тези куним, жертвани за „богинята на небето" (VII, 18). В наше време ние не жертваме козунаци, но ги ядем на *Пасха*. (W.W.W.)

КАВИ, кавай (авест.) В иранската митология – съсловие на жреци, създатели на ритуални текстове. В зороастрийската традиция кави се представят в отрицателна светлина като привърженици на първобитните политеистични култове, враждебни на култа на *Ахура Мазда* и претенденти за политическо господство. В по-късната „*Авеста*" терминът „кави" е възприет като титла на царя, управника, откъдето идва названието на легендарната династия на *Кеянидите*. (А.)

КАВИ УСАН (авест.) В иранската митология и легендна история цар от династията на *Кеянидите*. На върха на световната планина Кави Усан моли от богинята Ардвисура Анахита власт „над боговете и хората". В по-късни източници той е властелин на *демоните*, които му построили на световната планина

седем магически дворци от злато, сребро, планински кристал и стомана. Който влезе в тях, си възвръща жизнените сили и младостта. (А.)

КАВЯВАХАНА (санскр.) Огънят на *питри*.

КАДМ (гр.) Предполагаем изобретател на буквите на азбуката. Той може би е бил техен автор и учител в Европа и Мала Азия, но в Индия буквите били известни и се използвали от *посветените* столетия преди него.

КАДМОН (ивр.) Прототипен човек. (*Адам Кадмон.*)

КАДМОН АДАМ или *Адам Кадмон* (ивр.) Небесният или Божествен Човек, Микрокосмос. Проявен *Логос*; третият Логос съгласно *окултизма* или Прообразът на Човечеството.

КАДОШ (ивр.) „Осветен", „свещен"; пише се също Кодеш. Нещо, което е предназначено за храмов култ. Но между етимологичното значение на тази дума и по-късния й смисъл, в приложението към Кадешим („служители" на някои храмови обреди), лежи бездна. Думите Кадош и Кадешим са употребени във Втора Книга Царства като различни позорни наименования, тъй като Кадешутите на *Библията* имали същите функции и задължения, както и танцьорките на някои индуски храмове. Това били Гали, сакатите жреци на сладострастните обреди на *Венера-Астарта*, които живеели в „дома на Господа". Доста е забавно, че наименованията Кадош и др. били приети и се употребявали от няколко степени на масонското рицарство. (*Кючек.*)

КАДУЦЕЙ (гр.) Гръцките поети и митотворци взели идеята за Кадуцея на Меркурий от египтяните. Кадуцеят може да се срещне под формата на две змии, обвили се около жезъл, върху египетските монументи, построени преди *Озирис*. Гърците го преправили. Отново го намираме в ръцете на Ескулап, вече приел различна форма в сравнение със скиптъра на Меркурий или *Хермес*. Това е космичен, *сидерален* или астрономичен, а също така духовен и дори физиологичен символ; неговото значение се променя според приложението. Метафизично Кадуцеят изобразява падението на първичната и изначална материя в грубата земна материя; единната Реалност, която станала *Илюзия*. („Тайната Доктрина", т. I.) Астрономично главата и опашката представляват точките на *еклиптиката*, в която планетите и дори Слънцето и *Луната* се срещат в плътна прегръдка. Фи-

зиологично това е символ на възстановяване на загубеното равновесие между Живота като цяло и токовете на живота, изпълняващи различни функции в човешкото тяло.

КАЗОТ, Жак Забележителен ясновидец, който на една весела вечеринка малко преди първата Революция във Франция предсказал обезглавяването на няколко кралски особи, а също така и собствената си екзекуция. Той се родил в Дижон в 1720 г. и изучавал мистична философия в школата на *Мартинес Паскуалис* в Лион. На 11 септември 1791 г. бил арестуван и осъден на смърт от президента на революционното правителство, човек, който, за негов срам, някога му бил приятел-състудент и член на мистичната ложа на Паскуалис. Казот бил екзекутиран на 25 септември.

КАИН (ивр.) В *езотеричния* символизъм той се смята за тъждествен на *Йехова*, или на „Господа Бог" от четвърта глава на „*Битие*". Освен това Авел се смята не за негов брат, а за негов женски аспект. („Тайната Доктрина".)

КАЙ-ИН (ивр.) Същото, което е *Каин*.

КАЙЛАС (санскр.) В метафизиката – „небеса", обител на боговете; географски – планинска верига в Хималаите, северно от езерото *Мансаровара*, наричано също така езерото на *Манас*.

КАЙЛЕМ (ивр.) „Съдове (или средства) за носене"; вази за извора на Водите на Живота; употребяват се по отношение на десетте *сефироти*, разглеждани като първично ядро на всички Космични Сили. Някои *кабалисти* ги смятат за проявяващи се във вселената през двайсет и два канала, които са представени с двайсет и двете букви на еврейската азбука, съставяйки по този начин, заедно с десетте сефирота, трийсет и два пътя на *Мъдростта*. (W.W.W.)

КАЙМАРАТ (перс.) Последният от расата на дочовешките царе. Той е тъждествен с *Адам Кадмон*. Легендарен персийски *герой*.

КАКОДЕМОН (гр.) Зъл *гений*, противоположност на *Агатодемона*, добрият гений или божество. Гностичен термин.

КАЛА (санскр.) Мярка за време; четири часа, период от трийсет Кащхи.

КАЛА (санскр.) Време, съдба; *цикъл* (*кръгове и цикли*) и собствено име, или името, дадено на *Яма*, царя на подземния свят и Съдия на Умрелите.

*В древноиндийската митология божество, персонификация на времето. Във ведийската литература Кала в значителна степен е абстрактно понятие, понякога тъждествено на *брахман* и съдържащо космогенен *принцип*. „Майтри Упанишада" нарича Кала „велик океан на творението", от който произтичат всички същества, достигат своя ръст, а след това изчезват в него. В *индуизма* концепцията за Кала се конкретизира (Кала става божествен син на Васу Дхурва), но както и преди остава обект за философски интерпретации. Кала обикновено се описва като състоящ се от дни и нощи, месеци и сезони на годината, поглъщащи в своя безкраен ред (въртене на колелото на Кала) човешките съществувания. Философското осмисляне на Кала води в *пураните* към разбирането му като *въплъщение* на енергията на *Вишну* или енергията на индуиската божествена триада като цяло (*Тримурти*) в нейните функции на съзидание, съхранение и унищожение на света.*

КАЛАВИНГКА (санскр.) Също Куравикая и Каранда и др. „Сладкогласна птица на безсмъртието". Ейтел я отъждествява с cuculus melanoleicus, макар че самата птица е алегорична и несъществуваща. Нейният глас се чува на определен стадий на *Дхиана* в практиката *йога*. Твърдят, че тя събудила цар Бимбисару и така го спасила от ухапването на кобра. В нейното *езотерично* значение тази сладкогласна птица е нашето *Висше Аз*.

КАЛАГНИ (санскр.) Пламък на времето. Божествено същество, сътворено от *Шива*, чудовище с 1 000 глави. Име на Шива, означаващо „огън на съдбата".

КАЛАХАНСА или Хамса (санскр.) Мистично име, дадено на *Брахма* (или *Парабрахман*); означава „лебед във и извън времето". *Брама* (мъжкият) се нарича Хамса *Вахана*, колесница на „Лебеда".

КАЛАЧАКРА (санскр.) "Колело на времето". 1. В будистката система на *ваджраяна* – отъждествяване на *микрокосмоса* с *макрокосмоса*, вселената с човека. Идеите на калачакра са предадени в „Калачакра тантра". Съгласно калачакра, всички външни явления и процеси са взаимосвързани с психиката и тялото на човека, поради което, променяйки себе си, човек променя света. Според легендата, учението за калачакра било изложено от *Будда Шакямуни* по молба на царя на митичната страна *Шамбала* Сучандра (*въплъщение* на бодхисатва *Вадж-*

рапани). След завръщането си в Шамбала Сучандра предал това учение под формата на *тантра*. Учението за калачакра играло особено важна роля (започвайки от средата на XI в.) в тибетския *будизъм*; 2. *Идам* във ваджраяна, символизиращ учението за калачакра. (А.)

КАЛВИН, Жан (1509-1564) Един от дейците на Реформацията, роден във Франция. От 1536 г. се заселил в Женева, където станал фактически диктатор на града (1541 г.), успял да подчини светската власт на църквата. Основател на система на протестантството – калвинизма. Негова основа е учението за божественото предопределение на едни хора към „*спасение*", на други – към „осъждане". Но това предопределение не изключвало активната дейност, понеже според Калвин вярващият, макар и да не знае своята съдба, с успехи в личния живот може да докаже, че е „божи избраник". (А.)

„КАЛЕВАЛА" Финландският епос за Сътворението.

КАЛИ (санскр.) „Черна"; днес име на *Парвати*, съпругата на *Шива*, но първоначално – наименованието на един от седемте езика на *Агни*, богът на *огъня*, „черен, огнен език". Зло и злонамереност.

*Ипостас на Деви или *Дурга*, жената на Шива, олицетворение на страшния, пагубен аспект на неговата *шакти* – божествената енергия. Кали е с черен цвят (според един от митовете тя се появила на бял свят от станалото черно от гняв лице на Дурга); облечена е в кожата на пантера; около шията си носи колие от черепи; в две от четирите си ръце държи две отсечени глави, а в другите две – меч и жертвен нож кхадгу; от широко разтворената ѝ уста виси дълъг език, оцветен с кръвта на нейните жертви. В края на *калпата* обгръща света с тъмнина, като съдейства за неговото унищожение и в тази си функция се нарича Каларатри („нощ на времето").*

КАЛИДАСА (санскр.) Велик поет и драматург на Индия.

*„Роб или слуга на богинята *Кали*"; известен поет и драматург, живял приблизително през V в. и писал драми и поеми на класически *санскрит*, автор на две епически поеми: „Потомците на Рагху" и „Зачатие на боговете на войната", три пиеси и две лирически поеми.*

КАЛИОСТРО АЛЕСАНДРО (1734-1795) Забележителен *адепт*, чието истинско име, както твърдели (неговите врагове), било

Жозеф Балзамо. Той бил родом от Палермо и учел при някакъв тайнствен чужденец, за когото почти нищо не е известно. Неговата общоприета история е твърде добре известна, за да има нужда от повторение, а истинската никога не е била разкрита. Съдбата му била такава, каквато е на всеки, който е доказал, че знае повече от своите ближни: „замеряли го с камъни" – преследвания, лъжи и обвинения; и все пак той бил приятел и съветник на най-висшестоящи и могъщи хора във всяка от страните, които посетил. В края на краищата бил осъден в Рим като еретик и уж умрял, докато бил затворен в държавния затвор. Все пак неговата смърт не е била напълно незаслужена, тъй като в известни отношения той изменил на своите обети, отпаднал от състоянието на чистота и се поддал на честолюбие и егоизъм.

**Окултист*, *алхимик* и „зидар", заедно с Казанова и *Сен Жермен* една от най-загадъчните и авантюристични личности на XVIII в. Твърдял, че е глава на египетските „*Свободни зидари*", смесица от древноегипетски, юдейски, християнски и *херметически* елементи. По разпореждане на папата през 1789 г. е арестуван и умира в затвора.*

КАЛИ ЮГА (санскр.) Четвъртият, черен или железен век, нашият сегашен период, чиято продължителност е 432 000 години. Последният от редицата векове, на които е разделен периодът на еволюцията на човека. Той е започнал 3102 г. пр. Хр. в момента на смъртта на *Кришна*, и неговият първи *цикъл* от 5 000 години е приключил между 1897 и 1898 г.

КАЛИЯ (санскр.) Змей с пет глави, убит от *Кришна* в детството му. Мистично чудовище, символизиращо човешките страсти – реката или *водата* символизират материята.

КАЛКИ АВАТАР (санскр.) „Аватар на Бял Кон", който ще бъде последното манвантарно (*манвантара*) *въплъщение* на *Вишну*, според *брамините*; *Майтрея Будда*, според северните будисти; *Сосиош*, последният *герой* и Спасител на зороастрийците, по твърдението на *парсите*; „Истински и Верен" на бял кон (Откр., XIX, 11). При неговото бъдещо явяване като десети *аватар* небесата ще се разтворят и Вишну ще се появи, „яздещ млечнобял кон, с вдигнат меч, проблясващ като комета, за окончателното изтребване на нечестивите, обновяване на „творението" и „възстановяване на чистотата". („Открове-

ние".) Това ще стане в края на *Кали юга*, 427 000 години след настоящия момент. Споменатият край на всяка *юга* се нарича „разрушаване на света", тъй като Земята всеки път променя външния си вид, като потапя една система от континенти и издига от водите друга.

КАЛПА (санскр.) Период на световен *цикъл*; въобще – цикъл от време, но обикновено представлява „*Ден*" и „*Нощ*" *на Брама*, период от 4 320 000 000 години. (*Кръгове и цикли*.)

КАЛУКА БХАТА (санскр.) Коментатор на индуските Свещени Писания „Ману Смрити"; известен писател и историк.

КАМА (санскр.) Лошо желание, искане, влечение; привързаност към съществуването. Кама обикновено се отъждествява с *Мара*, изкусителя.

КАМАДЕВА (санскр.) В народните представи – бог на любовта. Вишвадева на индуския пантеон. Както *Ерос* на Хезиод е принизен от *екзотеричния* закон в Купидон и още по-унизен от по-късното популярно значение, така и Кама е твърде тайнствен и метафизичен персонаж. Само ранното ведийско описание на Кама дава ключ към това, което той символизира. Кама е първото съзнателно, все-обхватно желание за всеобщо добро, любов към всичко, което живее и чувства, което се нуждае от помощ и доброжелателност, първото чувство на безгранично и нежно състрадание и милосърдие, възникнало в съзнанието на творящата Единна Сила, веднага когато тя се появила за живот и съществуване като лъч от *Абсолюта*. „*Риг Веда*" казва: „Желанието в началото възникнало в Това, което било първичен зародиш на ума, и което Мъдреците, изследвайки чрез своя разум, открили в сърцата си като връзка, съединяваща Същността с не-Същността", или *манаса* с чистия *атма-буддхи*. В тази концепция няма никаква следа от полова любов. Кама е предимно божествено желание да се твори щастие и любов; и едва векове по-късно, когато човечеството започнало, антропоморфизирайки се, да материализира своите величествени идеали в осакатени и безжизнени догми, Кама станал сила, удовлетворяваща желанието на животински план. Това е ясно от казаното във всяка *Веда* и в някои *Брахмани*. В „Атхарва Веда" Кама е представен като Висше Божество и Творец. В „Таитария Брахмана" той е дете на *Дхарма*, бога на Закона и Справедливостта, и Шриддха, вярата. В друго предание той се

появява от сърцето на *Брама*. Други го представят като родил се от водата, т.е. от изначалния *хаос* или „Дълбината“. Оттук произлиза едно от многото му имена: Ира-джа, „роден от водата“; и Аджа, „нероден“, и Атмабху или „Самосъществуващ“. Заради знака на *Макара* (*Козирог*) на неговото знаме, той се нарича също „*Макара Кету*“. Алегорията за *Шива* – „Великият *Йогин*“, който изпепелил Кама с огъня на своето централно (или „трето“) Око, поради това, че Кама внушавал на Махадева мисли за неговата жена по времето, когато се молел – навежда на много размисли, тъй като се казва, че по този начин той привел Кама в неговата начална духовна форма.

КАМАДХАТУ (санскр.) Или камавачара, сфера, включваща *камалока*. В *екзотеричните* понятия това е първата от *Трайлокя* – или трите сфери (отнасяни също така към небесните същества), или седемте плана или стадии – от които всяка, като цяло, е представена с една от трите главни характерни черти, а именно *кама*, *рупа* или *арупа*, или чертите на желанието, формата и безформеността. По този начин първата от трайлокя, камадхату, се състои от Земята и шестте низши *девалоки*, като при това след Земята следва *камалока*. Заедно те образуват седемте стадия на материалния свят на формата и чувственото удовлетворение. Втората от трайлокя (или трилокя) се нарича *рупадхату*, или „материална форма“, и също се състои от седем локи (или области). Третата е арупадхату, или „нематериални локи“. „Област“ обаче е неподходяща дума за превод на термина „дхату“, който в някои отделни негови приложения съвсем не означава „място“. Например арупадхату е чисто субективен свят, по-скоро „състояние“, отколкото място. Но тъй като в европейските езици няма подходящи метафизични термини, за да се изразят определени идеи, то ние можем само да посочим това затруднение.

КАМАДХУК (санскр.) Крава на желанията, богиня-крава, чието мляко удовлетворява всички желания на боговете и мъдреците. Смята се, че всички крави произлизат от Камадхук. Престижа си на богиня е получила от *Брама* като награда, че го е почитала, израз на което са извършваните от нея аскетични подвизи на планинския връх Кайласа в продължение на 10 000 години. (А.)

КАМАЛОКА (санскр.) Полуматериален план, субективен и не-

видим за нас, където „невъплътените“ *личности*, астралните форми, наричани *камарупи*, остават, докато не изчезнат оттам след пълното унищожаване на последствията от менталните импулси, които са породили тези *ейдолони* на човешките и животинските страсти и желания. Това е *Хадес* на древните гърци и *Аменти* на египтяните, страната на Безмълвните Сенки; подразделение на първата група на *Трайлокя* (*Камадхату*).

КАМАРУПА (санскр.) Метафизично и в нашата *езотерична* философия това е субективна форма, породена от менталните и физическите желания и мисли на всички чувстващи същества; форма, надживяваща смъртта на телата. След тази смърт три от седемте *„принципа“* – или да кажем планове на чувства и съзнание, на които, редувайки се, действат човешките инстинкти и мислене – т.е. тялото, неговият астрален прототип и физическата жизненост, неизползваеми по-нататък, остават на Земята; трите висши принципа, обединени в едно, преминават в състояние на *девакхан*, в което *Висшето Аз* остава, докато не настъпи часът на новото въплъщение; а *ейдолонът* на екс-*личността* остава сам в своята нова обител. Там това бледо копие на бившия човек съществува определен период от време, чиято продължителност е различна и съответства на елемента на материалност, който е останал в нея и е обусловен от предишния живот на умрелия. Лишена от висшия ум, духа и физическите чувства, предоставена на своите собствени безсмислени хрумвания, тя постепенно изчезва и се разлага. Но насилствено теглено назад в земната атмосфера – или от страстни желания и призовавания на останалите приятели, или от постоянните занимания с *некромантия* (една от най-пагубните форми на която е медиумството) – това „привидение“ може да се запази за срок, който много надвишава срока на естествения живот на неговото тяло. Ако камарупа веднъж е намерила пътя назад към живите човешки тела, тя става *вампир*, хранещ се с живота на тези, които толкова много се стремят към контакт с нея. В Индия такива ейдолони наричат *пишачи* и много се страхуват от тях.

КАМЕА (ивр.) *Амулет*, въобще – магически *квадрат*.

КАМПАНЕЛА, Томазо Калабриец, роден през 1568 г., който от най-ранно детство проявявал странни способности и целия си живот посветил на окултни науки. Чиста фантазия е разказът,

който го представя като посветен през детството му в тайните на *алхимията* и за две седмици напълно обучен в *тайната наука* от равин-*кабалист*, с помощта на *нотарикон*. Окултното знание, дори и да представлява наследство от минал живот, не се възстановява в новата *личност* само за петнайсет дни. Той станал противник на аристотеловата материалистична философия; намирайки се в Неапол, трябвало да спасява живота си чрез бягство. По-късно *инквизицията* се опитвала да го съди и накаже заради прилагането на магически науки, но нейните опити завършили с неуспех. През своя живот той написал огромно количество магически, астрологически и алхимически съчинения, повечето от които днес не са запазени. Казват, че умрял в манастира на якобинците в Париж, на 21 май 1639 г.

КАМШИК НА ОЗИРИС Камшик, символизиращ *Озирис* като „съдия на умрелите". В един папирус той е наречен нехех, бич. Д-р Причард вижда в него веялка или ван, инструмент за отвяване. Озирис, „който държи в ръка своята веялка и очиства *Аменти* от грешните сърца, подобно на отвяващия, който помита падналите на пода зърна и затваря доброкачествената пшеница в хамбара". (Ср. Мат., III, 12.)

КАНДУ (санскр.) Свят мъдрец на втората коренна раса, *йогин*, когото съблазнила и привързала към себе си за няколко века *Прамлоча*, „нимфата", изпратена от *Индра* за тази цел. В края на краищата, мъдрецът се осъзнал, отхвърлил я и я прогонил. След това тя родила дъщеря *Мариша*. Това предание е алегоричен мит от *Пураните*.

„КАНДШУР" (тибет.) „Преведеното слово на *Будда*"; свещено писание на *ламаизма*, съставено и издадено от тибет. учен Бустон. Състои се от 1 087 произведения, разпределени в 108 тома. Освен каноничните текстове на южния *буддизъм*, съдържа и многочислена магическа литература. (А.)

КАНИРАТХА (мазд.) В зороастрийските Писания – нашата Земя, която е разположена, както учи *Тайната Доктрина*, сред шест други *Каршвари*, или глобуса от земната верига. („Тайната Доктрина", т. I.)

КАНИШКА (санскр.) Цар на Точара, управлявал по времето, когато в Кашмир се състоял третият Събор на буддистите, т.е. около средата на последното столетие пр. Хр.; забележителен

покровител на *буддизма*, той построил великолепни *ступи* или *дагоби* в Северна Индия и Кабулистан.

КАНИЩИ (санскр.) Клас богове, които според индусите ще се проявят в четиринайсетата, последната *манвантара* на нашия свят.

КАННОН (яп.) Индуският бодхисатва *Авалокитешвара*. В Китай наричан Куан Юн, а в Япония – Каннон. Полът на Каннон не е много ясен, тъй като той вече е достигнал такъв етап от съществуването си, на който въпросите за пола стават несъществени. Според повечето от вярващите обаче, Каннон-сама е същество от женски пол. Според основните положения на буддиския канон, *ботхисатва* Авалокитешвара се отказал от постигането на окончателно *спасение*, единствено за да помага на хората и да им сочи пътя към освобождението. За да въздейства колкото се може по-резултатно, той притежава способността да приема трийсет и три различни облика. (А.)

КАПИЛАВАСТУ (санскр.) Родното място на Властелина Будда; нарича се „жълта обител"; столицата на монарха, който бил баща на *Гаутама Будда*.

КАПИЛА РИШИ (санскр.) Велик мъдрец, велик *адепт* от древността; създател на философията *санкхя*.

КАПРА, Фритьоф (род. 1939) Астрийски физик, философ и изтъкнат мислител на движението *Нова епоха* (New Age). Ръководи в САЩ Институт за интердисциплинарни екологични изследвания, един от най-известните международни експерти по въпросите на църковната организация, политическите партии, индустриалните и стопанските сдружения и т.н. От 1966 до 1974 г. работи в областта на високоенергийната физика към различни европейски и американски университети. През 1969 г. представя своята теза, че съществува идентичност между модерната физика и старата, особено източната *мистика*. Научните методи във физиката, които изследват с помощта на разума, но без участието на сетивата, атомната и субатомната структура на света – от една страна, и мистичните преживявания на базата на интуицията и степените на *съзнанието* – от друга, се допълват, тъй като и двата процеса изследват първичното единство на всички явления и същности, които съществуват извън сетивния свят. Това е *дао* (*даоизъм*) или *мислеоснова*, или сила. Съвременната криза, която обхваща всички области

на човешкия живот – околна среда, общество, ценностна система и даже модерната теология, може да се преодолее само чрез ново интерпретиране на действителността, чрез смяна на парадигмите (*парадигма*), чрез възприемане на единството и цялостта на всички явления и процеси (*холизъм*). Важен аспект на това цялостно мислене е екологията, тъй като на глобално равнище се преплитат всички биологични, психологически, икономически и обществени феномени. Според Капра този поврат може значително да се ускори чрез мистичното мислене, тъй като това познание води и до определен начин на живот; мистичното знание води до промяна и самото то е вече промяна. Съвременният свят трябва да възприеме образа на Бога, света и човека, като запази най-съществените ценности и истини от учението на *Христос*. Трудове: „Дао на физиката“ (1975), „Време на промяна“ (1982) и др. (А.)

КАРАБТАНОС (гр.) Дух на сляпото или животинското желание; символ на *камарупа*; Дух „без чувства и разсъждение“ в „*Кодекс на назареите*“. Той е символ на материята и означава бащата на седемте духа на желанието, които породил от своята майка, „Спиритус“, или *астралната светлина*.

КАРАМ (санскр.) Велик празник в чест на Духа на Слънцето при коларианските племена.

КАРАНА (санскр.) „Причина“ (метафизично).

КАРАНА ШАРИРА (санскр.) „Тяло на Причинността“; то има двойствено значение. *Екзотерично* то е *Авидя*, невежество, или това, което е причина за еволюцията на човешкото Аз и неговите *превъплъщения*, следователно – низш *манас*; *езотерично* – тяло на причинността, или *Каранопадхи*, в *Тарака раджа-йога* съответства на *буддхи* и висшия *манас*, или Вселенската Душа.

КАРАНОПАДХИ (санскр.) Основа или *упадхи* на Карана, „душа на причинността“. В *Тарака Раджа-йога* то съответства на *манас* и *буддхи*. (Вж. таблицата в „Тайната Доктрина“, т. I.)

КАРДАН, Жером Астролог, химик, *кабалист* и мистик. Той се родил в Павия в 1501 г. и умрял в Рим през 1576 г.

КАРДЕК, Алан Псевдоним на Иполит Леон Денизар Ривай (1804-1869). Френски лекар и спиритист, автор на „Книга на медиумите“, „Книга на духовете“ (вж. изданията на „Астрала“, С., 1995 и 1996), „Евангелие на спиритизма“. Получава инфор-

мация от *дух*, че в предишна *инкарнация* е бил *друид* на име Алан Кардек. Неговите идеи намират почва в Европа, Северна и Южна Америка и дават силен тласък на движението на спиритуалистите. В Париж основава „Общество за спиритични изследвания“. Много последователи на Кардек се опитват да влязат във връзка с духовете и да помогнат на тези от тях, които са объркани и напразно търсят физическите си тела. Освен това практикуват и лечение, като насочват енергия към *аурата* на пациента чрез движение на ръцете. *Спиритизмът* доказва съществуването на един друг, нематериален свят, но често се ограничава до контакти със същества от низшите астрални сфери. (А.)

КАРДЕКИСТИ Последователи на спиритичната система на *Алан Кардек*, създал съвременното движение на спиритичната школа. Спиритистите на Франция се различават от американските и английските спиритуалисти по това, че техните „*духове*“ учат на превъплъщаването (*превъплъщение*), докато „духовете“ на Съединените Щати и Великобритания осъждат това вярване като еретична заблуда и оскърбяват и хулят тези, които го приемат.

КАРМА (санскр.) Физически – действие; метафизически – Закон за Въздаването – Закон за причините и следствията, или Нравствената Причинност. Немезида, но само в един смисъл – в смисъл на лоша карма. Това е единайсета *нидана* във взаимовръзката на причините и следствията в ортодоксалния *буддизъм*; но това е и сила, която управлява всичко, резултат от нравственото действие, метафизична *Самскара*, нравствено следствие от действие, извършено за достигането на нещо, което удовлетворява личното желание. Съществува карма на нашите достойнства и карма на нашите недостатъци. Кармата нито наказва, нито награждава, а е просто единен Всеобщ Закон, безпогрешно и, така да се каже, сляпо насочващ всички останали закони, произвеждащи дадени резултати в насоки, определени от съответстващите ги причинности. Когато буддизмът учи, че „кармата е това духовно зърно (на всяко същество), което единствено надживява смъртта и се запазва при преселването“, или превъплъщаването (*превъплъщение*), това просто означава, че след всяка личност не остава нищо, освен породените от нея причини; причини, които по сущест-

во са неразрушими, т.е. които е невъзможно да се отделят от Вселената, докато не преминат в своите законни следствия и, така да се каже, не бъдат изтрити от тях. Такива причини – ако те не са погасени по време на живота на породилата ги личност от съответните следствия – ще последват превъплътеното Аз и ще го настигнат в следващото въплъщение, докато не се установи пълна хармония между следствия и причини. Нито една „*личност*“ – чисто сцепление на материални атоми и инстинктивни и ментални свойства – не може, разбира се, да се запази като такава в света на чистия *Дух*. Само това, което е безсмъртно по самата си природа и божествено в своята същност, т.е. Азът, може да съществува вечно. И тъй като именно Азът избира личността, която ще одушеви след всеки *девакхан*, и получава чрез тези личности последствията от създадените кармични причини, то това е Азът като „духовно зърно“ и въплътена карма – „единственото, което надживява смъртта“.

КАРМА-ЙОГА „Йога чрез действие“; чрез пълна концентрация върху действието (праврити) кармайогинът постига недействието (ниврити) – покоя на вътрешната си същност, тъй като чрез действието той унищожава корените на движението – желанията и нежеланията, които се проявяват конкретно в действията като желание/нежелание за определени действия и като желание/нежелание за определени резултати от даденото действие. (А.)

„КАРМАКАНДА“ (санскр.) Раздел (от *Ведите*) на ритуалните произведения, който се идентифицира с химните. (А.)

КАРНАИМ (ивр.) Притежаващ рога – характерен атрибут на Асторет и *Астарта*; тези рога олицетворяват мъжкия елемент и превръщат божеството в *андрогин*. *Изида* също понякога има рога. Сравни и с идеята за Полумесеца – символ на Изида – като притежаване на рога. (W.W.W.)

КАРНАК Местност в Бретания (Франция), където се намира много древно циклопско храмово съоръжение, посветено на Слънцето и *Дракона*, от същия тип, от който е Карнак в древен Египет и Стоунхендж в Англия. (Вж. „Произход на Мита за Сатаната“ – „Тайната Доктрина“, т. II.) Той бил построен от доисторическите *йерофанти*-жреци на Слънчевия Дракон, или символизираната *Мъдрост* – Слънчевите Кумари (*кума-*

ра), които се въплътили, са най-висшите. Всеки от камъните бил поставян там лично от всеки следващ жрец-*адепт*, който е на власт, и на символичен език служел за напомняне степента на могъществото, статуса и знанията на всеки от тях. (Вж. по-подробно в „Тайната Доктрина".)

КАРНАК (егип.) Развалини на древни храмове и дворци, които се намират днес на мястото на древна Тива. Най-величествените образци на изкуството и майсторството на най-древните египтяни. Няколко изречения, приведени от съчиненията на Шамполион, Денон и един английски пътешественик, доста изразително предават облика на тези руини. Шамполион пише за Карнак: „Участъкът, покрит с множество запазили се постройки, представлява *квадрат*, всяка от страните на който е равна на 1 800 фута. Величието на тези грандиозни следи от миналото, изобилието и великолепието на биещото навсякъде на очи майсторство, изумяват и покоряват. Нито един народ от древността или нашите времена не си е представял изкуството на архитектурата в такъв грандиозен, гигантски мащаб, както е било при древните египтяни; и въображението, което в Европа високо се рее над нашите галерии, замира и безсилно пада в подножието на сто и четирийсетте колони на хипостила на Карнак! В една от неговите зали би могла да се помести Катедралата „Парижката Света Богородица", без да достигне до покрива, и би изглеждала като неголямо украшение в центъра на залата." Друг автор възкликва: „Дворовете, залите, портите, колоните, обелиските, монолитните фигури, скулптурите, дългите редици сфинксове в Карнак могат да се намерят в такова изобилие, че за съвременното разбиране всичко това е твърде впечатляващо зрелище". Денон, френският пътешественик, казва: „ След като се види това, надали може да се повярва в реалността на съществуването на такова множество здания, събрани на едно място, в техните размери, в непоколебимата упоритост, която е била необходима за построяването им и в огромните разходи, за да се създаде такова великолепие! Читателят трябва да си представи стоящото пред него като сън. Този, който гледа съоръженията, понякога се поддава на съмнение, дали е напълно буден. ...В границите на светилището се намират езера и планини. ... Цялата долина и делтата на Нил от водопадите до морето е била покрита с храмове, дворци, гроб-

ници, пирамиди, обелиски и колони. Майсторството, с което са изпълнени скулптурите, е над всякакви похвали. Техническото съвършенство, с което художниците са работили върху гранита ... и базалта е прекрасно. ...Животните и растенията изглеждат като живи, а нещата, създадени от въображението, са прекрасно изваяни; битки по море и суша, сцени от домашния живот могат да се намерят върху всички барелефи."

КАРНЕГИ, Дейл (1888-1955) Автор и специалист по въпросите на *позитивното мислене*. Син на беден фермер, Карнеги не се радва на успех нито в университета, нито в различните професии, които сменя една след друга. Но успява да спечели състезание по ораторство; преодоляването на страха и смущението е отправна точка за неговата дейност като лектор и автор. През 1936 г. публикува книгата „Как да спечелим приятели", която достига тираж от 15 млн. екз. на различни езици. Карнеги не използва психологически теории и религиозни модели – идеите му почиват на здравия човешки разум, който той нарича „Лаборатория на човешките отношения". Друг основен труд е „Не се безпокой – живей!". (А.)

КАРНЕЙОС (гр.) „Аполон Карнейос" очевидно е *аватар* на индуския „Кришна Карна". И двамата били богове на Слънцето; както „Карна", така и Карнейос означава „сияещ". („Тайната Доктрина", т. II.)

КАРНЕОЛ Група *скъпоценни камъни* с яркочервен до бял цвят; находище – в Сардиния. В *магията* и медицината се употребявал като печат, *талисман* и магическо средство срещу *атака*, срещу нещастия и отравяния, срещу *демони* и вдъхващи ужас същества. В средновековието лекарите с 4 – 5 капки есенция, приготвена от камъка, са лекували дизентерия, треска и лоша памет. Съвременно приложение: един от най-силно въздействащите камъни на сексуалната чакра (*свадхистхана*); *еликсирът* лекува смущения в кръвообращението. (А.)

КАРТИКЕЯ (санскр.) или Картика Индийски бог на войната, син на *Шива*, роден от неговото семе, което паднало в Ганг (*Ганга*). Той е и олицетворените сили на *Логоса*. Планетата Марс. Картика е окултен персонаж, храненик на Плеядите и *Кумар*. („Тайната Доктрина".)

КАРУНА-БХАВАНА (санскр.) *Медитация* на състрадание и жалост в *йога*.

КАРШВАРИ (зенд.) „Седемте земи“ (нашата седморна верига), които се управляват от *Амеша Спентите*, *Архангелите* или *Дхиан Коганите* на *парсите*. Седемте земи, от които само една, а именно Хванирата – нашата Земя – е известна на смъртните. Тези земи (*езотерично*), или седемте подразделения (*екзотерично*), са по същество нашата планетна верига, както това е дадено в „Езотеричен Буддизъм“ и в „Тайната Доктрина“. Това учение е ясно изложено във „*Вендидад*“ (фарг. XIX, 39).

КАРШИПТА (мазд.) Свята птица на Небесата в Свещените Писания на *маздеите*, за която *Ахура Мазда* казва на *Заратустра*, че „тя изговаря „*Авеста*“ на езика на птиците“ („Бунд.“, XIX и след.). Тази птица е символ на „*Душата*“ на *ангела* и *дева* във всяка древна религия. Поради това не е трудно да се разбере, че „святата птица“ означава божественото Аз на човека, или „Душата“.

КАСТА Първоначално – система от четирите наследствени класа, на които се деляло индийското население: *брамини*, *кшатрии*, *вайши и шудри* (или потомци на *Брама*, войни, търговци и низшата, земеделците). Освен тези начални четири, сега в Индия са възникнали стотици касти. (*Варна*.)

КАСТАНЕДА, Карлос (род. 1925 или 1935) Американски *антрополог* от бразилски или перуански произход. При едно от своите проучвания на лечебни растения при индианците среща дон Хуан, който изявява готовност да го въведе в тайния свят на индианската магическа медицина. В центъра на „уроците“ на дон Хуан (род. 1891 г. в Мексико, магьосник и търговец на лечебни билки) е употребата на *дроги*, с чиято помощ се осъществява контакт с божествени същества, извършват се *астрални пътувания* във формата на жерав и т.н. Първите книги на Кастанеда се посрещат с възторг, поради тяхната свежа митологичност и философия, но после периодически се подлагат на критика и съмнения съществуването на дон Хуан и автентичността на преживяванията, тъй като индианските шамански техники са отдавна известни. Но всички са единодушни, че книгите на Кастанеда са добре написани алегории. Някои произведения: „Уроците на дон Хуан“, „Една друга действителност“, „Огънят отвътре“, „Силата на тишината“, „Пътуване към Иксланд“ и др. (А.)

„КАТХА“ (санскр.) Една от *Упанишадите*, с коментарите на *Шанкарачаря*.

КАУРАВИЯ (санскр.) Цар на *нагите* (змейовете) в *Патала*. *Екзотерично* Патала е зала. Но *езотерично* това е съвсем друго. В Горна Индия съществува племе на нагите; в Мексико Нагуал и до днес е наименование на главния лечител и било определение на върховните *адепти* в зората на историята; и накрая Патала означава страна на противоположното полукълбо и е наименование на Америка. Оттук следва, че разказът за това как *Арджуна* е пътешествал в Патала и се оженил за *Улупи*, дъщерята на цар Кауравия, може да бъде толкова исторически, колкото и много други, които отначало са били смятани за митични, а след това се оказали реални.

КАХУНА (хавайски) „Пазител на тайните“; наименование на стара магическа система, описана от американеца Фридман Лонг. Според Кахуна човешкото тяло се дели на полета: подсъзнанието, с център в слънчевия сплит, е страж на физическото състояние; съзнателното Аз, с център в главата, контролира разума, а над двете се намира божествената искра или свръхсъзнанието, което е свързано с космическите енергии. Свръхсъзнанието може да се постигне с помощта на *телепатия* и символи от *сънищата*. Кахуна съдържа техники, чрез които могат да се отстранят блокади и да се хармонизират тези три полета (тела). (А.)

КАШЕР (ивр.) В религията на евреите всяка чиста от гледна точка на ритуала храна. (А.)

КАШИНА (санскр.) Мистичен ритуал на *йога*, използван за освобождаване на ума от всякакво колебание и за привеждане на камичния (*кама*) елемент в пълен покой.

КАШИЯПА (санскр.) Ведийски мъдрец; според „Атхарва Веда“ – „Самороден, този, който е произлязъл от Времето“. Бидейки баща на *Адитите*, оглавявани от *Индра*, Кашияпа също така е прародител и на змиите, влечугите, птиците и други ходещи, летящи и пълзящи същества.

*“Костенурка“; божествен мъдрец, въплътил се в космическа костенурка. *Праджапати* създал всичко живо, а „костенурката е самият Кашияпа“. В индуиската митология Кашияпа е един от седемте велики *риши*, син на *Брама* или *еманацията Маричи*, докато духът на Брама е Праджапати. Внукът на Каши-

япа – *Ману* – станал прародител на хората. Тъй като е баща на боговете и *асурите*, на хората и *демоните*, змиите и птиците, Кашияпа символизира изначалното единство, предшестващо *дуализма* на сътворяването. В редица текстове го идентифицират с Праджапати и Брама.*

КАЮМАРС (фарси), Гая Мартан (авест.), *Гайомарт* (иран.) В иранската митология – първочовек, по-късно първият цар от династията на Пишдадидите. Според една от версиите за Каюмарс, предадени от Бируни, *Ормузд*, побеждавайки *Ариман*, започнал да се поти и от капките пот на челото се родил Каюмарс, който победил Ариман и започнал да го язди. Пред вратите на ада Каюрман се уплашил и Ариман го изял, но преди това Каюрман успял да отдели своето семе, от което се родила първата човешка двойка. Според друга версия Каюмарс живял в рая 3 000 години. След това се спуснал на земята, където живял още 3 000 години, докато не се появило злото в образа на Ариман. Синът на Ариман Хазура нападнал Каюмарс и бил убит от него. Тогава Ариман убил Каюмарс, но от ребрата на последния паднали две капки и от тях израснали два храста. В началото на десетия месец по храстите се появили пъпки, които се съединили и това била първата човешка двойка. Те живели петдесет години, докато не ги съблазнил Ариман, който им се появил като старец; те хапнали плодове, съвкупили се и породили човешките поколения. (А.)

КВАДРАТ Един от разпространените окултни символи. Приложението на квадрата изразява неговите особености като геометрична фигура. От церемонии на гадаене при избора на място в архаичните строителни ритуали (напр. при хетите, индианците, римляните), „съновниците“ и сборниците със знаци (от Древния Изток до Мартин Задека), питагорейско-орфичните текстове, средновековната „семантична“ геометрия, в която свойствата на геометричните фигури се съотнасяли с добродетелите, хералдиката и етикета и т.н. – се проявява връзката на квадрата с такива започващи от геометричната специфика на квадрата идеи, като числото четири, абсолютно равенство, простота, прямота, еднообразие, ред, правота, истина, справедливост, мъдрост, чест, земя. Квадратът служел за модел на много храмови съоръжения (зикурат, пирамида,

пагода, църква, чум и пр.), които на свой ред се разглеждали като образ на света. (А.)

КВАДРИВИУМ (лат.) Термин, който се употребявал в средновековието от схоластите за обозначаване на четирите последни пътища на знанието, които първоначално били седем. Така граматиката, риториката и логиката се наричали тривиум, а аритметиката, геометрията, музиката и астрономията (задължителните науки на питагорейците) – квадривиум.

КВАРЦ Планински кристал, светъл, безцветен, непрозрачен, използван 1 500 г. пр. Хр. като *амулет* от египтяните и вавилонците. За да запазят телата на своите мъртви царе от разложение, етиопците ги поставяли в *саркофази* от чист кварц. При японците се нарича синшо и е високо ценен като средство за концентрация, защото носи „дъха на бялата змия". Използван е за предсказание в магическите ритуали, тъй като пречупената светлина предизвиква трансови състояния. Особено прочут е бил камъкът на *Джон Ди* като свещен и мистичен. На кварца се приписват магически качества. Той може така да активира силите на индивидуалната душа, че тя да е в състояние да се слее със световната душа (*анима мунди*) и да осъществи контакт с хрониката *Акаша*. Този, който носи чист кварц, може да чете мислите на други хора и да се предпазва чрез неговата вътрешна светлина от завист, омраза и внушения. Съхраняван в къщи, пази от бури и светкавици. Използвал се е и като лечебно средство – поставял се е на дадена *чакра* или орган или се е приемал стрит на прах с мед. Помагал е при болки в бъбреците, главата, сърцето, стомаха, за стимулиране на кърмата при майките, при треска и жажда и т.н. Съвременно приложение: въздейства на „третото око" (*аджна*); *еликсирът* помага при нарушение на равновесието, кръвоизливи и стомашни разстройства. Може да се използва при различни заболявания, тъй като притежава свойството да съхранява и концентрира енергиите. (А.)

КВИЕТИСТИ Религиозна секта, основана от испанския монах Молино. Тяхна главна доктрина била, че съзерцанието (вътрешно състояние на пълен покой и пасивност) е единствената възможна религиозна практика и служи за основа на всички религиозни обреди. Те били западни хатха-йоги (*хатха-йога*) и правили опити да отделят своя ум от обективните чувства.

Тази практика станала модна във Франция, а също и в Русия в началото на XIX в.

КВИНДЕЦЕМВИР (лат.) Свещенослужител на Рим, у когото се пазели книгите на Сибила (*Сибили*).

КЕЗАР Известен астролог и „професор по *магия*", т.е. *окултист*, по времето, когато във Франция управлявал Хенрих IV. „Казвали, че през 1611 г. го удушил *дяволът*" – заявява брат *Кенет Маккензи*.

КЕЙБЪЛТОУ (масон.) Масонски термин (*масонство*) за обозначение на даден предмет, използван в ложите. Неговият произход е свързан с шнура на браминските аскети – шнур, който и сега се използва в Тибет за магически цели.

КЕЙСИ, Едгар (1877-1945) Известен американски лечител и предсказател, наречен „спящият *пророк*". Роден е в Кентъки в семейството на фермер. Притежавал дарбата в състояние на пълно отпускане (след което не помни произнесеното от него) да поставя диагнози както на себе си, така и на други болни, дори и на разстояние, и предписвал ефикасни, макар и често доста странни лечения. Кейси можел да опише предишни животи на хората и да предсказва бъдещето. Интересувал се от *Атлантида* и вярвал, че нейната цивилизация се основавала на кристали, които можели да извличат дори звездна енергия чрез психическа концентрация. Именно излишната енергия от този източник довела до унищожението на континента. Впоследствие синът на Кейси ръководи „Асоциация за проучване и просвета", основана през 1931 г., за да съхранява записаните (главно от съпругата му) предсказания и наставления, наречени „тълкувания". („Спомени от Атландита" (1994), „Свръхсетивното" (1995), „За сънищата" (1996), „За здравето" (1998), „Астрала", С.) (А.)

КЕТЕР (ивр.) „Венец"; висшият от десетте *сефироти*; първи от Божествената Триада. Съответства на *Макропросопуса*, великия лик, или Арик Анпин, който се диферинцира в *Хокма* и *Бина*. (W.W.W.)

КЕТУ (санскр.) Клоняща към хоризонта точка на пресичането на орбитите в астрономията; опашката на небесния *дракон*, който напада Слънцето по време на затъмнение; също така комета или метеор.

КЕХЛИБАР Златиста, органична субстанция от фосилна смола

на иглолистни дървета; един от най-старите познати камъни, използвани за медицински цели, като украшения и *амулети*. Употребяван е 3 200 г. пр. Хр. в Египет. Магнетичните и електричните свойства на кехлибара са описани от гръцкия философ Теофрат (370-286 пр. Хр.). Използван е за предсказания, като се съблюдава точно положението на Луната. С помощта на кехлибара може да се върне обратно любим човек, но ако добие червен цвят и стане непрозрачен, любовните отношения се развалят. В този случай трябва да се изгори и да се държат три червени рози в пламъка. Особено многобройни са сведенията за лечебните свойства на кехлибара. Приема се стрит на прах, разтворен във вода или като изпарения. Помага при възпаление на стомашно-чревния тракт, при заболявания в устната кухина и гърлото (Плиний 23-79 сл. Хр.), срещу лудост и простуди (китайците поставят камъка във възглавници); стрит и разтворен в студена вода – срещу кръвоизливи, при заболявания на сърцето и стомаха заедно с розова вода – срещу стомашни разстройства (арабска медицина). Носен около врата, предпазва от нежелана бременност. До скоро изпаренията от кехлибар са предписвани в Западна и Северна Европа за лечение на астма. Кехлибарът влияе на стомашната (пъпната) *чакра* (*манипура*). В съвременната медицина *еликсир* от кехлибар лекува заболявания на щитовидната жлеза и помага за укрепване на паметта. (А.)

КЕЦАЛКОАТЪЛ (мекс.) Бог-змей в мексиканските Писания и легенди. Неговият жезъл и други „знаци за отличие“ посочват, че той е бил известен *посветен* от древността, който получил името „Змей“, благодарение на своята мъдрост, дълъг живот и сили. И до днес коренните племена на Мексико се наричат с имената на различни влечуги, животни и птици.

КЕШАРА (санскр.) „Пътешественик по Небето“, т.е. *йогин*, който е способен да пътешества в своята астрална форма. (*Астрално пътуване*.)

КЕЯНИДИ, Каяниди (авест.) В иранската митология легендарна династия на царе в Иран (в късната „*Авеста*“, пехлавийски и мюсюлмански източници). Наименованието на династията произлиза от названието на жреческото съсловие – *кави* („поет-жрец“). На по-младите Кеяниди се приписва установяването в цял свят на религията на зороастризма. В късната „Авеста“

и в „Денкарта“ те са изобразени като борци против силите на злото и *хаоса*. (А.)

КИБЕЛА (гр.) В гръцката митология – богиня от фригийски произход; изисква от своите служители пълно подчинение, самозабравяне в безумен възторг и *екстаз*, когато жреците си нанасят кървави рани или когато *неофитите* скопяват себе си в името на Кибела, оттегляйки се от света на илюзорния живот и предавайки се в ръцете на мрачната и страшна богиня. (А.)

КИВЕР-ШАНС (кит.) Астрал, или „Тяло на Мисълта“.

КИМАПУРУШИ (санскр.) Чудовищни *деви*, полухора, полуконе. (*Митологични животни.*)

КИМЕРИЙСКИ СЕНКИ В алхимичните опити така се наричали признаците на появяване в съда на „*философския камък*“. (А.)

КИНАНИ Твърде древна раса великани, за които не само във фолклора, но и в историята на Централна Америка съществуват много предания. Окултната наука учи, че расата, която предшествала нашата човешка раса, била от великани, които постепенно ставали по-дребни – след като Атлантическия потоп почти ги помел от лицето на земята – до размера на съвременния човек. (*Раси.*)

КИНАРИ (санскр.) „Що за хора?“; митични същества от вида на *кимапурушите*.

КИНГСФОРД, Анна Бонъс (1846-1888) Една от възродителите на идеята за „*езотерично* Християнство“. Участва в движението против вивисекцията. Заминава да следва медицина в Париж, за да бъде по-убедителна в своята кауза. Там здравето й се влошава и тя е принудена непрекъснато да използва хлороформ, в резултат на което има видения. Под въздействието на опиата говори от името на *духове* и предсказва нов апокалипсис. По същото време езотеричното християнство упражнява силно влияние в определени кръгове. Във Франция то се разпространява от ученика на *Елифас Леви* – барон Спедалиери и контесата на Кейтнес, която е президент на едно от парижките Теософски общества (*Теософско Общество*). Анна Кингсфорд и Мейтланд създават свое *херметично* дружество в Лондон. След смъртта й, през 1896 г. Едуард Мейтланд публикува страници за живота на Анна Кингсфорд, откъдето разбираме, че две

години преди да умре, тя започва да изучава *магия* – вероятно с *Макгрегър Матърс*. (А.)

КИНОЦЕФАЛ (гр.) Съществувала значителна разлика между маймуноподобните богове и „Киноцефала“ (Simia hamadryas), кучеглавият бабуин на Горен Египет. Последният, чийто свещен град бил Хермополис, бил посветен на лунните божества и на *Тот-Хермес* – оттук е и емблемата на тайната мъдрост, каквато е бил *Хануман*, маймуната-бог в Индия, и по-късно – слоноглавият *Ганеша*. Мисията на Киноцефала била да се посочи на умрелия пътя към Трона на Съда и *Озирис*, докато маймунските богове били *фалически*. Тях почти винаги ги намират в клекнала форма, държащи в една ръка ута (окото на *Хор*), а в другата – полов кръст. *Изида* понякога може да се види като яздеща маймуна – за да се изобрази падението на божествената природа в зараждане.

КИРЛИАН, Сергей Руски учен, който през 1939 г. заедно със своята съпруга открива фотографски метод (публикуван през 1958 г.), с който може да се фиксират излъчванията (*вибрации*) на *аурата*. В основата е техника на високоскоростна фотография, открита от руския инженер Яков Наркевич – Тодко. След проявяване на плаката се появяват луминесценции, които са фотографирани излъчвания на енергийното поле на аурата на хора, животни, растения и неодушевени предмети. В зависимост от интензивността на светлинните ефекти може да се съди за здравословното състояние на различни органи и системи и за общия потенциал на даден организъм. (А.)

„КИУ-ТЕ“ (кит.) Астрономично съчинение.

КЛЕША (санскр.) Любов към живота, но буквално – „страдание и нещастие“. Привързаност към съществуването и почти същото, което е *кама*.

КЛИКУША (рус.) Обзет от *бесове* (*обсебване*); „креслив“, „този, който крещи“, тъй като с тези нещастници периодично се случват пристъпи, по време на които те кудкудякат като петли, издават магарешки ревове и пророкуват.

КЛИМЕНТ АЛЕКСАНДРИЙСКИ Отец на църквата и плодовит автор, който бил неоплатоник и ученик на *Амоний Сакас*. Живял между II и III в. в Александрия.

КЛИПОТ (ивр.) или Олам Клипот Свят на *Демони* или *Обвивки*. Това е местопребиването на *Самаел*, Князът на Тъмнината

в кабалистичните алегории. Но забележете какво четем в „*Зохар*“ (II, 43а): „За служене на Ангелския Свят, Светият... създал Самаел и неговите легиони, т.е. света на дейност; те са нещо като облаци, които използват (висшите или върховните *Духове*, нашите Аз) за слизане на земята, и служат като техни коне“. Това, че Клипот съдържа материята, от която са създадени звездите, планетите и дори хората, показва, че Самаел със своите легиони е просто хаотична турбулентна материя, която в най-финото й състояние използват духовете, за да се обвиват в нея. Тъй като за „дрехата“ или формата (*рупа*) на въплъщаващите се Азове в окултния Катехизис е казано, че те, Синовете на *Мъдростта*, за да уплътнят формите си, което е нужно при тяхното спускане в низшите сфери, използват утайката на Свабхавата, или тази пластична материя, която съществува в цялото Пространство, с други думи предвечния *ил*, тези утайки са по същество това, което египтяните са наричали *Тифон*, а съвременните европейци – *Сатана*, *Самаел* и т.н. *Deus est Demon inversus* – „*Демонът* е обратната страна на Бога“.

КЛИПОТИ (ивр.) „*Обвивки*“; думата се употребява в *кабала* с няколко значения: 1. Зли *духове*, *демони*; 2. Обвивки на умрели хора – не физическото тяло, а остатъкът от *личността* след като духът си е отишъл; 3. *Елементарии* – при някои автори. (W.W.W.)

КЛЮЧ Символ от световно значение, емблема на мълчанието при древните народи. Изобразен на прага на *Адитум*, ключът е имал двояко значение: той напомнял на кандидатите (*неофит*) за задължението за мълчание и обещавал разкриването на много недостъпни за невежата тайни. В „Едип в Колон“ на Софокъл хорът пее за „златния ключ, поставен върху езика на ръководещия *йерофант* в мистериите на Елевзин“ (*Елевзинии*). „Жрицата на *Церера* – според Калимах – носела ключ като знак на своята служба и ключът бил в *Мистериите* на *Изида*, символ на откриването или разкриването на сърцето и съвестта пред четирийсет и двамата съдии на постъпките на умрелия“ („R.M.Cyclop.).

„КЛЮЧЪТ НА СОЛОМОН“ Така се нарича знаменитата книга по средновековна *магия*, състояща се от *пентакли*, *талисмани* и заклинания.

„КНИГА НА ЗАКОНА“ Написана от *Алестър Кроули* през 1904 г., според твърдението – под диктовката на Великия дух на име Айвас, който изпраща на човечеството нов закон и му съобщава за началото на нова ера в еволюцията на земното съзнание. „Книга на Закона“ формулира Закона за Телема или магическото послание: „Do what you will shall be the whole of the Law!“, което според Кроули означава: „Прави каквото трябва да правиш и нищо повече!“. Кроули описва три големи исторически ери – Паганизъм, Християнство и Телема, характеризиращи се съответно с господство на Майката (Изис), Бащата (Озириси) и Детето (Хорус). Ерата на Хорус, обявена от Айвас в „Книга на закона“, е ера на коронованото и триумфиращо по земята Дете, за което Кроули пише: „Постепенно неговото управление се налага по целия свят. Наблюдавайте сами как отмира чувството за грях, как нараства невиновността и безотговорността, странните модификации на репродуктивния инстинкт ... детинската вяра в прогреса, съпътствана от постоянен страх от катастрофи.“ Книгата разкрива още новото основно оръжие на магьосничеството, формулирано в израза „Енергична любов“, допълващо „Прави каквото трябва да правиш“. Изисква се страстно сливане на противоположностите и пълно разголване на духа. Това е възможно, само когато човек се освободи от всичко, дори от физическото си тяло, за да може духът да проучи най-закътаните гънки на съзнанието. Без пълното единство между материя и дух не може да се премине към новата ера. (А.)

„КНИГА НА КЛЮЧОВЕТЕ“ Древно кабалистично съчинение.

„КНИГА НА МЪРТВИТЕ“ египетска Древен ритуален и окултен труд, приписван на *Тот-Хермес*. Намерен е в *саркофазите* на древни *мумии*.

*Описва странстванията на *душата* (*Ба*) след смъртта. За да продължи животът на душата, тялото трябва да се мумифицира. Настъпва ритуалът на отварянето на устата, за да може душата да следва напътствията на „Книгата на мъртвите“ в отвъдното. В страната на мъртвите властва *Озирис*, който съди душите. След като душата се закълне, че не е извършвала неправди, *Анубис*, помощникът на Озирис, слага сърцето (единственият орган, запазен при мумифицирането) на везна и го измерва с

перо. Ако везната е в равновесие, душата продължава своя път през 12-те полета на долния свят; ако не е – поглъща я чудовище. Пътуването в долния свят се извършва само нощем, като са необходими знания от книгата, за да може чрез магически формули да се премине през 12-те порти.*

„КНИГА НА МЪРТВИТЕ“ тибетска „Бардо тьодол“, произведение на тиб. тантризъм, в което се описва състоянието между смъртта и прераждането (*превъплъщение*). Книгата е съставена от *Падмасамбхава* (VIII в.), който посещава Тибет по покана на краля и основава школата нийнгмапа. Книгата се базира на *хатха-йога* и описва състоянията, които водят до просветление. След като се разтворят *елементите* (дърво, огън, земя, желязо, вода), от които е съставено тялото, *съзнанието* се освобождава от всички материални връзки. В книгата подробно са описани етапите, сроковете, обстоятелствата и настъпващите промени. Важна предпоставка за просветлението е душата да напусне тялото през вратата на *Брахма* – теменната *чакра* (*сахасрара*). Всички по-нататъшни преживявания зависят от *кармата* и от последните мисли на умиращия. Ако душата премине през по-долните чакри, прераждането ще се осъществи на по-ниско равнище. (А.)

КОВЧЕГ НА ЗАВЕТА Всеки ковчег-светиня, независимо дали е при египтяните, индусите, халдейците или мексиканците, бил *фалическа* светиня – символ на *йони*, или утробата на природата. Секет на египтяните, ковчегът или свещеното сандъче, стоял на *ара* – негов пиедестал. Ковчегът на *Озирис*, със свещените реликви на този бог, бил със „същите размери, с каквито бил еврейският ковчег“, казва С. Шарп, египтолог; в свещената процесия жреците го носели на пръти, промушени през неговите обръчи – както и ковчегът, около който танцувал Давид, царят на *Израил*. Мексиканските богове също имали своите ковчези. Диана, *Церера* и други богини, както и боговете – имали своите. Ковчегът представлявал *ладия* – средство за транспорт във всякакъв смисъл. „Тива имала свещен ковчег дълъг 300 лакътя“ и е казано, че думата Тива означава на еврейски „ковчег“, който не е нищо друго, освен естествено признание на града, на който избраният народ дължи своя ковчег. Освен това, както пише Бауер, „*Мойсей* не е бил първият, който използвал Херувима“. Крилатата *Изида* била *херувим*, или Ариех в

Египет векове преди да се появят там Авраам или Сара. „Често се посочвала външната прилика на някои египетски ковчези, увенчани с две крилати човешки фигури, с ковчега на завета" („Bible Educator"). Сега са общоизвестни не само „външната", но и вътрешната им „прилика" и тъждественост.

КОВЧЕГ НА ИЗИДА По време на великата ежегодна церемония, провеждана в месец Атир, жреците, извършвайки процесията, носели *ладията* на *Изида* и ядели колирийски питки или хлебчета, върху които имало знака на кръста (*Тат*). Това било помен за оплакването на Изида от загубата на *Озирис*; празникът на Атира бил твърде впечатляващ. „Платон говори за мелодиите на този празник като за много древни" – пише м-р Бонвик („Eg. Belief and Mod. Thought"). „Miserere в Рим, казват, напомня за него по своя меланхоличен ритъм и произлиза от това празненство. Плачещи деви с покривала следвали ковчега. *Норните*, или девите с покривала, също така някога оплаквали загубата на бога на нашите саксонски предци, злощастния, но добър *Балдур*."

КОГАН (тибет.) „Властелин" или „Майстор"; предводител; така *Дхиан Коган* съответства на „Върховния от *Дхиани*", или на небесните Светове – на *Архангелите* – в превод на български.

„КОДЕКС НА НАЗАРЕЙТЕ" (лат.) „Книга на Адам", където *Адам* означава антропос, Човек или Човечество. Вярата на *назареите* понякога се нарича *Бардезанска система*, макар че *Бардезан* (155-228 г.) явно не е имал никакво отношение към нея. Наистина той се родил в Едес, Сирия и бил прочут астролог и *сабеянин* преди приписваното му покръстване. Но той бил образован човек от благороден род и не си е служил с почти неразбираемия халдео-сирийски диалект, примесен с езика на *мистериите* на *гностиците*, на който е написан „Кодекса". Сектата на назареите била дохристиянска. Плиний и Иосиф казват, че назареите се заселили по бреговете на река Йордан 150 г. пр. Хр. („Ant. Jud.", XIII, p. 9); а Мунк пише, че „Назареатът бил система, създадена преди появата на законите на Муса" или *Мойсей*. Тяхното съвременно арабско наименование е Ел Могтасила; в европейските езици – мендеяни или „християни на св. *Иоан*". (*Кръщение*.) Но ако терминът „кръстители" може лесно да се отнесе към тях, това съвсем не е в християнски смисъл, тъй като те са били, а и до днес са

сабеяни или чисти *астролатри*. От самото начало те пазели своите вярвания в такава тайна, че Епифаний, който писал против *ересите* в XIV в., признава, че не може да каже в какво те вярват; той просто посочва, че те никога не споменават името на Иисус и не наричат себе си християни (пак там). Но въпреки това е неоспоримо, че някои философски виждания и доктрини, приписвани на Бардезан, могат да се намерят в „Кодекса на назареите". (Вж. Норберг, „Codex Nasaraeus", или „Книга на Адам", също *Мендеяни.*)

КОЕР, Жак Прочут ковчежник на Франция, роден през 1408 г., заел тази длъжност с помощта на *черна магия*. Той бил смятан за изтъкнат *алхимик* и неговото богатство станало легендарно; но скоро след това бил прогонен от страната, оттеглил се на о. Кипър и умрял там през 1460 г., като оставил след себе си огромно богатство, безброй легенди и лоша репутация.

КОЗИРОГ (лат.) Десетият знак на *Зодиака*, *Макара* на *санскрит*; благодарение на своето скрито значение се смята за най-важно сред съзвездията на тайнствения Зодиак. Той изчерпателно е описан в „Тайната Доктрина" и поради това остава да добавим само няколко думи. Дали според *екзотеричните* твърдения Козирогът е бил свързан по някакъв начин с Амалтея, кърмила *Юпитер* със своето мляко, или това е бог *Пан*, който се превърнал в козел и оставил своето отражение върху *сидералните* записи – това не е важно. Всяка от тези басни има своето значение. Всичко в Природата е тясно взаимосвързано и поради това изучаващите древното учение няма много да се учудят, ако чуят, че дори седемте крачки, които новороденият младенец *Будда* изминал във всяка от четирите посоки на света, или 28 крачки, са тясно свързани с 28-те звезди от съзвездието на Козирога.

КОЙНОБИ (гр.) Секта, съществувала в Египет в първата половина на християнския век; обикновено ги бъркат с *терапевтите*. Смятали се за *магове*.

КОКАБ (халд.) Кабалистично наименование, свързано с планетата Меркурий; също така Звездна светлина. (W.W.W.)

КОЛ (евр.) „Глас", с еврейските букви QUL. Глас на божественото. (*Бат-Кол и Вак.*) (W.W.W.)

КОЛАНЖЕ, Габриел дьо Родил се в 1524 г. Най-добрият астролог на XVI в. и още по-изтъкнат *кабалист*. Той похарчил цяло

състояние, за да разкрие тайните на *кабала*. Имало слухове, че е умрял от отрова, която му дал еврейски равин-кабалист.

КОЛЕГИЯ НА РАВИНИТЕ Школа във Вавилон, най-забележителна през първите векове на християнството. Нейната слава обаче била силно затъмнена от появата в Александрия на елинските учители (*Александрийска школа*), такива като *Филон Юдей*, Иосиф, *Аристобул* и др. Първите отмъщавали на своите преуспели конкуренти, като разказвали, че александрийците са теурзи (*теург*) и нечестиви предсказатели. Но александрийските поклонници на *тавматургията* не се смятали за грешници или мошеници, докато тези школи „хазим" били ръководени от ортодоксални юдеи. Самуил бил глава на такава школа в Рим, Елиша – в Ерихон. Хилел имал постоянна академия за *пророци* и предсказатели и именно той, като ученик на Вавилонската Колегия, бил основател на сектата на фарисеите и изтъкнатите ортодоксални равини. (*Равини*.)

КОЛИ Едно от племената на централна Индия, извънредно склонни към *магия*. Смятани са за силни вещари.

КОЛИРИДИЙЦИ Секта на *гностици*, която в първите векове на християнството пренесла своето поклонение и почитане от *Астерт* върху Мария, като Царица Небесна и Дева. Смятайки двете за идентични, те принасяли на втората – както някога правели за първата – в определени дни хлебчета и сладкиши с изобразени върху тях символи от полов характер.

КОЛМАН, Жан Според К. *Маккензи* – алсатеец, роден в Орлеан; в други източници се твърди, че той е бил евреин, спечелил, благодарение на своите астрологични познания, разположението на Карл VII, също и на Людвик XI и че е оказал лошо влияние върху втория.

КОНКС-ОМ-ПАКС (гр.) Мистични думи, употребявани в Елевзинските Мистерии (*Елевзинии*). Смятат ги за гръцка имитация на древните египетски думи, някога употребявани в съкровените церемонии на култа на *Изида*. Някои съвременни автори им дават фантастични тълкувания, но всичко това са само догадки за истината. (W.W.W.)

КОНОП бот: cannabis Различават се три вида от това психоактивно растение: 1. Cannabis sativa, известно като „марихуана" (от Мария Йохана), разпространено в Америка. 2. Cannabis indica, с по-късо стебло от марихуаната. 3. Cannabis ruderalis, расте в

южните части на Сибир. Основни съставки са над 60 вещества, известни като канабироиди. Растението, използвано за стопански цели и като наркотик, е познато в Китай от 8500 г. пр. Хр. Във *Ведите* се споменава като едно от петте свещени растения в Индия. Асирийците са го използвали във вид на пушек и са го наричали qunubu, гърците – kanabas, което означава „шум" и отразява представата за характера на проявите на пушещия хашиш (коноп на арабски). Гръцкият историк Херодот пише, че скитите са познавали психоактивното въздействие на конопа. Римският лекар Гален (130- 200) описва конопа като средство, което предизвиква жажда. (А.)

КОНТИНЕНТИ В будиската космогония, съгласно *екзотеричната* доктрина на *Гаутама Будда*, съществуват безкрайни системи от светове (или Шаквали), които периодично възникват, съзряват, разпадат се и се унищожават. Изтоковедите тълкуват учението за „четирите големи континента, които нямали връзка помежду си" като означаващо, че „на Земята има четири големи континента" (вж. „Eastern Monachism" на Харди), докато тази доктрина просто означава, че около или над Земята във всяка посока се намират четири свята, т.е. че Земята е четвърта от всяка страна на дъгата. (*Шаквала.*)

КОНФУЦИАНСТВО Едно от главните идейни течения в древен Китай. Основоположник е ученият и държавникът Конфуций (551-479 г. пр. Хр.), чиито възгледи били изложени от неговите последователи в книгата „Лун-юй" („Беседи и съждения"). По време на живота му влиянието на неговото учение не е голямо. През II в. императорът Ву го обявява за държавническо. Учението, което съдържа етични и поведенчески норми в семейството, обществото и държавата, е било обявено за основополагащо и при образуването на Китайската република през 1912 г. Тъй като природата на човека не е нито добра, нито лоша, тя се нуждае от възпитание и добър пример. Най-висока добродетел е благонравието, което обхваща нрави, поведение, церемонии и обичаи. Тази система включва и любов към родителите и почитане на предците. Човек, който изпълнява тези правила, приема влиянието на небето. През XI-XII в. идеите на Конфуций получават философско обосноваване от Джу Си и др. в т. нар. неоконфуцианство, което учи, че има две начала: ли – разумна творческа сила и ци – пасивна материя. Първото образува у човека положително качество

– стремеж към добро, а второто – отрицателно – подчиняване на сетивни съблазни. Наред с *будизма* и *даоизма*, конфуцианството е имало господстваща роля в Китай. (А.)

КОНЦЕПТОФОНИЯ От (лат.) „понятие“ и (гр.) „глас“; обозначение на записани на магнитофонни ленти паранормални гласове, които произхождат от други измерения и са недоловими за човешкото ухо. (*Гласове от отвъдното*.) (А.)

КОРАЛИ Бели и червени, които се създават във вътрешността на кораловите полипи. В древността са носени от жени и деца като *амулети*; коралите премахват въздействието на отровите, неутрализират лошия *поглед* и носят на полята плодородие. В средновековието лекарите са ги приписвали срещу кръвотечения и заболявания на пикочния мехур. Имали са широко приложение при арабите. *Парацелз* препоръчва употребата им като *талисмани* срещу страх, изкушения чрез *дявола*, удар на мълния, диария и отрови от всякакъв вид. Съвременно приложение: червените корали влияят на сърдечната *чакра* (*анахата*). (А.)

„КОРАН“ (араб.) Свещеното Писание на мюсюлманите, дадено на пророк *Мохамед* от самия *Аллах*. Това откровение обаче се различава от онова, което дал *Йехова* на *Мойсей*. Християните хулят Корана, наричайки го халюцинация и съчинение на арабски мошеник, докато Мохамед проповядва в своето Писание единство на Божеството и отдава дължимото на християнския пророк „Иса Бен Юсуф“ (Иисус, синът на Иосиф). Коранът е величествена поема, наситена с етични учения, широко провъзгласяващи Вяра, Надежда и Милосърдие.

*Араб. – „четиво“; състои се от 114 сури (откъса), създадени в различно време. Всяка сура има свое име (напр. „кравата“, „желязото“, „измамникът“ и др.). Сурите от времето, преди Мохамед да отиде в Медина (622), разглеждат идването на страшния съд, старите богове на арабите и противниците на Мохамед; те са разположени в края на Корана. Сурите от по-ново време се занимават главно с правни въпроси. Откровенията са записани след смъртта на Мохамед, затова наследникът му халиф Абу Бакр през 632 г. възлага на личния секретар на пророка Саид ибн Табит да събере различните версии и да ги подреди, но едва следващият халиф Ортман (644) утвърждава окончателно текста и нарежда останалите версии да бъдат изгорени. Ислямиските

теолози разделят съдържанието на Корана на шест тематични групи: учението на Аллах, на ангелите, на книгите, на пророците, за съда и за предопределението.*

КОРИБАНТИ, техните *Мистерии* Те се провеждали във Фригия в чест на Атис, юноша, любим на *Кибела*. Тези обреди били твърде регламентирани в храма и много шумни и драматични сред народа. Те започвали с общонародно оплакване на смъртта на Атис и завършвали с голямо веселие в чест на неговото *възкресение*. По време на тези церемонии полагали в пастос (*ковчег*) статуята или образа на жертвата на ревността на *Юпитер* и жреците възпявали неговите страдания. Атис, както *Вишвакарман* в Индия, бил представител на *посвещението* и адептството. Представят го като родил се импотентен, тъй като въздържанието е необходимост в живота на кандидата. Смята се, че Атис установил обредите и поклонението на Кибела в Лидия. (Вж. „Pausan.", VII, гл. 17.)

КОСА Окултната философия (*окултизъм*) смята косите (както на човека, така и на животното) за естествен приемник и хранилище на жизнената есенция, която често се отделя заедно с други еманации от тялото. Те са тясно свързани с много от функциите на мозъка – например с паметта. При древните евреи отрязването на косите и брадата било знак за оскверняване: „И казал Господ на *Мойсей*: „...Те не трябва да бръснат главите си" и т.н. (Левит, XXI, 1, 5). „Плешивостта", както естествената, така и изкуствената, била знак за бедствие, наказание или скръб – така Исая (Изх., III, 23) изброява „плешивостта наместо къдри" сред бедствията, които са готови да нападнат избрания народ. И отново: „Всички те са с остригани глави, всички те са с обръснати бради" (Изх., XV, 2). На назаритите се предписвало да пускат косите и брадите си и никога да не допускат да ги докосва бръснач. При египтяните и будистите се бръснели само *посветените* жреци или аскетите, за които животът е бреме. Предполагало се, че египетският жрец е господар на своето тяло и поради това бръснел главата си от хигиенна гледна точка; обаче *йерофантите* носели дълги коси. Будистите и до сега бръснат главите си – като знак на тяхното пренебрежение към живота и здравето. Но *Будда*, след като станал отначало просяк, обръснал косите си, след това ги

пуснал отново; и винаги го изобразяват със снопче коса на *йогин* върху темето. Жреците на индусите и *брамините* и почти всички *касти* бръснат косите си, но оставят дълго снопче върху темето. Аскетите на Индия носят дълги коси, както и войнствените сикхи и почти цялото население на Монголия. Във Византия и на Родос бръсненето на косите било забранено със закон, а в Спарта орязването на брадата било знак на робство и зависимост. За скандинавците да се подстригват косите било позор, „знак за безчестие". Всички жители на остров Цейлон (будисти-сингалези) носят дълги коси. Така постъпва и руското, гръцкото и арменското духовенство и монасите. Иисус и Апостолите винаги са изобразявани с дълги коси, но модата в християнския свят се оказала по-силна от самото християнство; старите църковни закони („Constit. Apost.", кн. I. гл.3) предписвали на духовенството да „носят косите и брадите си дълги". (Вж. Ридъл, „Ecclesiastical Antiquities".) На *тамплиерите* се внушавало да носят дълги бради. Самсон пускал косите си и библейската алегория показва, че здравето, силата и самият живот са свързани с дългите коси. Ако котката бъде подстригана, то в девет от десет случая тя умира. Кучето, чиято козина не е повредена, живее по-дълго и е по-умно, отколкото това, на което козината е стригана. Много старци при загубата на коса губят значително паметта си и стават по-слаби. Докато животът на йогите е станал пословичен като легендарно дълъг, будиските свещенослужители (в Цейлон и други места), като правило, не живеят дълго. Мюсюлманите бръснат главите си, но пускат бради; но тъй като тяхната глава е винаги покрита, то опасността е по-малка.

КОСМИЧНИ БОГОВЕ Низши богове, тези, които са свързани с формирането на материята.

КОСМОГОНИЯ НА КИЧЕ Нарича се „Попол Вух"; тя била открита от абат Брасьор дьо Бурбург. (*„Попол Вух"*.)

КОСМОКРАТОРИ (гр.) „Строители на Вселената", „архитекти на света" или олицетворени Творящи Сили.

КОСМОС (гр.) Вселената, за разлика от думата „свят", която може да означава нашия глобус или Земята.

КРАВЯД (санскр.) Хранещ се с месо; човек или животно, ядящо плът.

КРАТУ (санскр.) „Действие“, „работа“, „жертвоприношение“; ефективна сила, стояща зад действието, представена в менталното съзнание от *волята*. (А.)

КРАТУДВИШИ (санскр.) „Врагове на жертвоприношенията“; *дайти*, давани, *кинари* и др.; всички те са представени като велики аскети и *йоги*. Това показва кой е бил подразбиран в действителност. Те били противници на религиозните маскаради и ритуализма.

КРЕАЦИОНИЗЪМ (лат.) Учение за сътворението на света от Бога от нищото, най-развито в юдаизма, християнството и *исляма*. Основава се на версията за божественото сътворение на неживата и живата природа.

КРЕМЕР, Джон Изтъкнат учен, който повече от трийсет години изучавал *херметична* философия, изследвайки нейните практически тайни, бидейки в същото време абат на Уестминстър. По време на пътешествие в Италия срещнал прочутия Раймунд Лулий, когото убедил да се завърне заедно с него в Англия. Лулий предал на Кремер тайните на *философския камък* и за тази услуга манастирът ежедневно се молел за него. Кремер, както казва „Royal Masonic Cyclopedia“, „придобивайки дълбоки познания относно тайните на *алхимията*, станал твърде прославен и учен *адепт* в окултната философия ... доживял до дълбока старост и умрял по време на царуването на крал Едуард III“.

КРИЗАШВИ Синове (санскр.) Оръжие, наричано *Агнеястри*. Магическо живо оръжие, надарено с разум, за което се говори в „*Рамаяна*“ и други източници. Окултна алегория.

КРИОЦЕФАЛ (гр.) „Овче-глав“; отнася се към някои божества и символични фигури – особено в древен Египет – които били изобразявани по този начин в периода, когато Слънцето преминавало по време на пролетното равноденствие от знака на Телеца в знака на Овена. Преди този период преобладавали бичеглави божества и с рога. *Апис* бил тип на божествения Бик; *Амон* – овчеглав тип; *Изида* също имала съответстваща й глава на крава. Порфирий пише, че гърците свързвали овена с *Юпитер*, а бика – с Вакх (*Бакхус*). (W.W.W.)

КРИПТИ (гр.) Тайни подземни гробници, едни – предназначени за целите на *посвещението*, други – за погребения. Под всеки храм на древността имало криптa. Една такава се намирала на

планината Олив, била украсена с червена мазилка и построена преди идването на евреите.

КРИСТАЛ магически Тъй като пречупва светлината с определена интензивност, се използва за самохипноза (състояние, в което настъпват паранормални явления – астрално виждане, ясночуване и др.), и за лечение, като се отделят определени лъчи от светлинния спектър. Обикновено се използват шлифовани камъни с форма на кълбо, пирамида и др. Подобна роля може да играе огледало, вода или предмети с отразяваща повърхност. В ново време особено популярно е било използването на кристала през XIX в. в Англия за активизиране на подсъзнателни състояния и за прогонване на *духове*. В зависимост от състава му кристалът може да се използва за стимулиране дейността на чакрите (*чакра*). (А.)

КРИТА ЮГА (санскр.) Първата от четирите юги (*юга*), или векове на *брамините*; нарича се също *Сатя Юга* – период от 1 728 000 години.

КРИТИКА (санскр.) Плеяди. Седемте кърмачки на *Картикея*, бога на Войната.

КРИШНА (санскр.) Най-прославеният *аватар* на *Вишну*, „Спасителят" на индусите и техен най-популярен бог. Той е осмият Аватар, син на Деваки и племенник на Канса, индийският цар Ирод, който, докато го търсели сред пастирите на овце и крави, които го скрили, убил хиляди новородени младенци. Разказът за зачеването, раждането и детството на Кришна е точен прототип на историята на Новия Завет. Мисионерите, разбира се, се стараят да докажат, че индусите са откраднали този разказ за Рождението от ранните християни, които дошли в Индия.

КРИШНАМУРТИ, Жиду (1895 – 1986) Индийски философ и *гуру*. Теософите *Ледбитър* и *Безан* „откриват" 15-годишния индиец през 1909 г. и вярват, че той е идващият *Майтрея* и самият *Христос*. Те го осиновяват и създават за него „Орден на звездата на Изтока" в рамките на *Теософското Общество*. През 1910 г. с псевдоним Алционе е публикувана неговата първа книга „При нозете на Учителя", като остава подозрението, че тя е плод на усилията на двамата теософи. На поредния конгрес на теософите през 1929 г. Кришнамурти трябва да бъде обявен за нов религиозен водач, но той се отказва от обществото и разпуска ордена. Според учението му човек трябва

да се освободи от своето Аз, като напусне всички религиозни и маистични вярвания. (А.)

КРИЯ (санскр.) Ефективна практика (на *йога*); всяка практика, която помага да се достигне висше знание. (А.)

КРИЯШАКТИ (санскр.) Сила на мисълта; една от седемте сили на природата. Творяща мощ на *сиддхи*, „силите" на съвършения *йогин*.

КРОКОДИЛ „Голямото влечуго на *Тифон*". Място на неговия „култ" бил Крокодилополис и бил посветен на *Сет* и *Себек* – които се смятали за негови създатели. Всеки от основните *Риши* в Индия, *Ману* и Синовете на *Брама* са прародители на някакъв вид животни, „баща" на което се смятат; в Египет на всеки бог се приписвало създаването или сътворението на определени животни, които му били посветени. В периода на ранните династии в Египет трябва да е имало много крокодили, ако се съди по почти неизброимото количество техни мумии (*мумия*). Хиляди-хиляди от тях били изкопани в пещерите на Моабдех, а много грамадни некрополи на това тифонично животно все още са недокоснати. Но на крокодила се покланяли само там, където се отдавали почести на неговия бог и „баща". Тифон някога също получавал такива почести и, както свидетелства Бунзен, бил смятан за велик бог. По неговите думи, „чак до времената на Рамзес, 1300 г. пр. Хр., Тифон бил един от най-почитаните и могъщи богове, бог, изпращащ благословение и живот на управниците на Египет". На друго място се пояснява, че Тифон е материалният аспект на *Озирис*. Когато Тифон, четворният, убива Озирис, триадата или божествената Светлина, го разсича метафорично на 14 части и отделя от „бога", той си навлича проклятието на народните маси; той става зъл бог, бог на бурята и урагана, на изгарящия пясък на пустинята, постоянен враг на Нил и „убиец на вечерната благодатна роса", тъй като Озирис е идеалната Вселена, *Шива*, великата Възстановяваща Сила, а Тифон – неговата материална част, злата страна на бога, Разрушаващият Шива. Ето защо крокодилът също е и полупочитан, и полуненавиждан. Появата на крокодила в пустинята, далеч от водата, предсказвало щастливото явление на приближаващо наводнение – оттук е неговото обожаване в Тива и Омбоса. Но той ежегодно унищожавал

хиляди хора и животни – оттук и ненавистта и преследването на крокодила в Елефантина и Тентира.

КРОНОС (гр.) Сатурн; Бог на Безкрайното Време и *Циклите* (*кръгове* и *цикли*).

КРОУЛИ, Алестър (1875-1947) Роден в Уоруикшайър, Англия, в годината, когато *Блаватска* основава *Теософското Общество*. За Кроули този факт е особено важен, защото приема, че двамата в известен смисъл имат сходна мисия на земята. От една страна, те са използвани като канали за общуване от окултен интелект със свръхчовешки познания и сила, а от друга – въстават срещу фалшивите и зловредни според тях доктрини на християнското наследство. Неговият баща е един от прословутите Плимутски братя и проповедник. Младият Кроули е подтикван от обстоятелствата към яростна съпротива, вследствие на което е наречен от майка си Звяр 666 на Апокалипсиса и *Антихрист* в човешки образ. Прекарва бурна младост в четене на книги, любов, писане на поезия, изкачване на едни от най-високите върхове в света. Пристрастява се към *наркотиците*, които получава за пръв път през 1898 г. от *Алън Бенет*. Кроули допълва получените ортодоксални знания в колежа в Тринити и Кеймбридж с проучване на тайните окултни науки. След прочитането на „Облакът на Храма“ от Карл фон Екартшаузен, където се намеква за съществуването на тайно братство от *посветени*, той решава да стане един от невидимата йерархия на Великото Бяло Братство на Господарите, споменавано в окултните трудове. През 1898 г. постъпва в *Херметичния* Орден на „*Златната Зора*“. Негов духовен ръководител става *Макгрегър Матърс*, който е не само известен учен, но и практикуващ магьосник със значителни постижения. Именно на основата на „Златната Зора“ Кроули постепенно изгражда своя Орден на Сребърната Звезда (Argenteum Astrum). Разочарован от Матърс, Кроули предприема пътуване из Мексико, Хаваите, Цейлон и Индия. Изучава и практикува *йога*, *тантризъм*, *буддизъм,* първи в западната магическа практика прилага сексуалната техника на тантра-йога. Няколко години по-късно по време на пътуване в Китай Кроули е посветен в тайните на *И Цзин*, древната китайска магическа система, която той също адаптира към западния *окултизъм*. (А.)

КРУКС АНСАТА (лат.) Кръст с дръжка; докато *тау* е Т, а най-

древният египетски кръст е *тат* +. Крукс ансата бил символ на безсмъртието, а кръстът тат – на духо-материята и имал значението на полов символ. Крукс ансата бил главният символ на египетското *масонство*, основано от граф *Калиостро*; и масоните трябва действително да са забравили първоначалното значение на своите висши символи, след като някои техни авторитети все още твърдят, че крукс ансата е просто комбинация на ктеис (или *йони*) и фалос (или *лингам*). Това съвсем не е така. Дръжката, или анса, имала двойствен смисъл, но фаличен – никога; като атрибут на *Изида* тя била световната сфера; като символ на закона върху гърдите на *мумията* – знак на безсмъртието, безкрайната и безначална вечност, тази, която слиза на плана на материалната природа и израства от него, хоризонталната женска линия, намираща се на върха на вертикалната мъжка линия – оплождащият мъжки *принцип* в природата, или духът. Без дръжката крукс ансата станал тау – Т, *андрогинен* символ, който става чисто *фаличен* или полов, едва когато приема формата +.

КРЪВ Още в древната човешка история се е приемала като носителка на живота или на *душата*. Някога са убивали и изяждали своите врагове, пиели са кръвта им. Този ритуал се е свързвал с *вампирите*. Човешката кръв е била принасяна, като висша форма на жертва, на богове или *демони*. Смесването на кръвта на двама души и вкусването ѝ изразявала особена тясна връзка (кръвно братство). Подобен ритуал е съществувал според някои автори почти до средата на XX в. Документирано е пиенето на кръв през 1932 г. във „Великата ложа на свободните зидари в Германия“ от „висшеозарените, избраните, доверените“ от IX степен. На всеки новопостъпил се взимала кръв, която се смесвала със запазената кръв от живите и мъртвите от IX степен. (А.)

КРЪВ чудеса Паранормални кръвотечения от култови предмети и от картини на *Христос*. Подобно явление е „Неаполското чудо“. Появяването на кръв по предмети и реликви остава необяснено; сред обясненията е и предположението за наличие на гъбички, които отделят червено оцветена течност. (А.)

КРЪГ Съществуват няколко „Кръга“ с мистични прилагателни: 1. „Кръстообразен, или Съвършен Кръг“ на *Платон*, който е изобразен пресечен под формата на буквата X; 2. „Хорото“ на

амазонките около приапичния образ – същото което е танцът на *гопи* около Слънцето (*Кришна*), при него пастирчета представляват знаците на *зодиака*; 3. „Кръг на Необходимостта" от 3 000 години при египтяните и *окултистите* (продължителността на *цикъла* между преражданията или превъплъщенията (*превъплъщение*) е средно от 1 000 до 3 000 години).

КРЪГОВЕ В ПОЛЯТА От началото на 80-те години на XX в. в житните поля в Англия, а по-късно в Канада, САЩ, Дания, Украйна и Германия са документирани над 900 случая на появата на кръгове, чийто произход е неизвестен. Много сложните и често големи по площ фигури будят предположението, че това са кодирани съобщения на извънземен разум към човечеството. Едновременно с това възникват още две версии: те са резултат от атмосферни вихри (плазмени вихри) или резултат от полети на вертолети. (А.)

КРЪГОВЕ И ЦИКЛИ Термини, използвани от *теософите* при обяснението на източната космогония. Те се прилагат за обозначаването на различни еволюционни *цикли* в елементалното, минералното и други царства, през които *Монадата* преминава през всеки отделен глобус; терминът „цикъл" се прилага само за обозначаване на цикличния път на Монадата около цялата верига от седем глобуса. Обобщено *теософите* използват термина „кръгове" като синоним на циклите: космични, геологични, метафизични или всякакви други.

КРЪСТ Мариет Бей посочил неговата древност в Египет, като доказва, че във всички първоначални гробници „планът на помещението има формата на кръст". Този символ на Братството на расите и хората полагали върху гърдите на мъртвите в Египет по същия начин, както се полага сега върху телата на умрелите християни, а във формата му на *Свастика* „croix cramponnee" – върху сърцето на будиските *адепти* и *Будди*. (*Кръст на Разпятието*).

КРЪСТ ДЖАЙНА (санскр.) Същото, което е *Свастика*, също така *Чук на Тор*, или *херметичният* кръст.

КРЪСТ НА РАЗПЯТИЕТО Тази форма на кръста не възникнала едновременно с християнството. Тя била известна и се употребявала за мистични цели хилядолетия преди нашата ера като неразделна част от различни ритуали в Египет и Гърция, във Вавилон и Индия, а също в Китай, Мексико и Перу. Това

е космичен, както и физиологичен символ. Фактът, че той е съществувал при всички „езически“ народи, е засвидетелстван от Тертулиан. „С какво атинската Минерва се отличава от основната част на кръста? – пита той. – Произходът на вашите богове води началото си от фигурите, създадени по образец на кръста. Цялата тази редица образи на вашите знамена е по същество добавка към кръста; тези висулки на вашите хоругви са външно покривало на кръстовете.“ И страстният защитник бил прав. *Тау* или Т е най-древната от всички форми; кръстът или *тат* +, е също толкова древен. *Крукс ансата*, кръстът с дръжка, може да се види в ръцете на почти всеки бог, включително *Ваал* и финикийската Астарта (*Астерт*). Croix cramponnee – това е индийската *Свастика*. Той бил изкопан от най-долните слоеве на древния град Троя, появява се също върху древните реликви на етруските и халдейците. Както посочва мисис Джемисън: „Анкх на Египет бил патерицата на св. Антоний и кръстът на св. Филип. *Лабарумът* на Константин... много преди това служел за емблема в Етрурия. Знакът на *Озирис* бил Лабарум; *Хор* понякога е представен с дълъг латински кръст. Гръцкият нагръден кръст е египетски. Отците на църквата го наричали „изобретение на *дявола* преди появата на Христа“. ...Крукс ансата намираме върху древните монети на Тарс, както и малтийския кръст – върху гърдите на асирийския цар. ...Кръстът на Разпятието, толкова обичаен в Европа, се среща върху гърдите на мумиите. ...Той висял на шията на свещените Змейове в Египет. ...Странните азиатски племена, които плащали данък на Египет, са известни със своите дрехи, покрити с кръстове и сър Гарднър Уилкинсън датира това изображение към 1500 г. пр. Хр.“ Накрая – и „*Тифон*, *Дяволът*, е прикован към кръста!“ („Eg. Belief and Mod. Thought“.)

КРЪЩЕНИЕ (гр.) Ритуал на очистването, извършван по време на церемонията на *посвещението* в свещените танки в Индия; а също така – по-късен тъждествен ритуал, установен от *Иоан Кръстител* и извършван от неговите последователи и ученици, които не били християни. Този обред бил вече древен и многовековен, когато християните от първите векове го приели. Кръщението принадлежало към най-ранната халдео-акадийска *теургия*; то се извършвало по време на нощните религиозни церемонии в пирамидите, където и до сега намираме купел

под формата на *саркофаг*. Известно е, че кръщението имало своето място в Елевзинските *мистерии* (*Елевзинии*) край свещените храмови езера и все още се практикува от потомците на древните *сабеяни*. *Мендеяните* – ел могтасила на арабите – са независимо от тяхното лъжливо наименование „християни на св. Иоан", по-малко християни, отколкото заобикалящите ги правоверни мюсюлмански араби. Те са чисти сабеяни. И това се обяснява много просто, ако си спомним, че големият семитски учен Ренан в своя труд „Животът на Иисус" е показал арамейският глагол себа, от който произхожда името „сабеянин", като синоним на гръцкото baptizw. Съвременните сабеяни, мендеяни, чиито целонощни бдения и религиозни ритуали насаме със звездите са описани от някои пътешественици, все още са запазили теургичните ритуали на кръщението на своите далечни и почти забравени предци, халдейските *посветени*. Тяхната религия е един от размножилите се видове на кръщението, религия на седемте очиствания в името на седемте планетни властелина, „седемте *Ангели* на Присъствието" на римокатолическата църква. Протестантските баптисти са само бледи подражатели на ел могтасила, или *назареите*, извършващи своите *гностични* обреди в пустините на Мала Азия. (*Будхасп*.)

КСЕНОГЛОСИЯ (гр.) „Говорене чрез чужд език"; наименование в *спиритизма* и в *парапсихологията*: произнасяне на думи или изречения от чужд език, неизучаван от говорещия. Явлението е познато от *хипнозата*: хипнотизаторът може да внуши на дадена личност да се пренесе в минало прераждане. По този начин се активират езикови познания или случайно чути думи от миналото. Подобен *феномен* може да се прояви в трансово състояние (*транс*), както и при *медиум* – вероятно в този случай става дума за възприети внушения. (А.)

КСЕНОФИЛ Питагореец, *адепт* и философ; според Лукиан („De Macrob."), Плиний и др., доживял възраст 170 години, като до края запазил своите способности. Той писал за музиката и му било дадено прозвището „Музиканта".

КСИЗУСТЪР (гр.) Халдейският Ной на асирийските таблички, който, според Александър Полихистор, в историята на десетте царя на *Бероз* е описан така: „След смъртта на (деветия) Ардат, неговият син Ксизустър управлявал осемнайсет сароса. В това

време станал големият потоп." Предупреден от своето божество във видение за надигащия се потоп, Ксизустър получава от това божество заповед да построи *ковчег*, да събере в него роднините си, заедно с всички различни животни, птици и т.н. и да се довери на надигащите се вълни. Подчинявайки се на божествената заповед, Ксизустър е показан като извършващ абсолютно същото, което и Ной много хилядолетия след него. Той изпраща от ковчега птици, които се завръщат обратно; след няколко дни, той ги изпраща отново и те идват обратно с крака, изцапани с кал; но третия път повече не се завръщат. След като доплавал до високата планина в Армения, Ксизустър напуска ковчега и строи олтар на боговете. И едва тук се появява разлика между политеичната и монотеичната легенда. След като почита и благодари на боговете за своето спасение, Ксизустър изчезва и неговите приятели „вече не го видели". Преданието гласи, че благодарение на неговото велико благочестие, Ксизустър и семейството му били пренесени, за да живеят с боговете, както той самият съобщил на оживелите. И макар че тялото му изчезнало, неговият глас звучал, и след като ги известил за станалото, им посочил да се завърнат във Вавилон и да отдадат дължимото на добродетелта, религията и боговете. Това е по-похвално, отколкото да посадиш лозе, да се напиеш с неговия сок и да прокълнеш собствения си син.

КУВЕРА (санскр.) Бог на *Хадес* и богатството – подобно на Плутон. Цар на зли *демони* в индуския пантеон.

*Друго име – Кубера, възможно значение – „имащ уродливо тяло". Внук на великия *риши* Пуластя, син на мъдреца Вишраваса. Като награда за неговото благочестие и сподвижничество *Брама* го приравнил към останалите богове, направил го страж на скритите в недрата на земята съкровища и пазител на севера (един от локапалите). Образът на Кувера проникнал в народните вярвания, разпростиращи се далеч от индуската ортодоксалност, а също така и в будиската митология. Така в тибетския будиски пантеон Кувера, под името Вайшравана (син на Вишраваса) влязъл като бог на богатството и един от главните „защитници на религията".*

КУКЕР В южнославянската митология – въплъщение на плодородието. В пролетните карнавални обреди (кукери или кукувци в Източна България, джамалари, джамали в Западна Бълга-

рия; известни са и други имена, много от които имат турски произход) кукерът е изобразяван от мъж в специална дреха (често от козя или овча кожа) с рогата маска и дървен фалос. По време на кукерските обреди се извършват ритуални действия – прочистване на домове и стопански постройки, оран и посев, предназначени за осигуряване на плодородие и др. По време на карнавала освен главното действащо лице – кукерът, се включват и многобройни персонажи. (А.)

КУКЛОС АНАГКЕС (гр.) „Неизбежен *Цикъл*" или „Кръговрат на Необходимостта". От многобройните катакомби в Египет и Халдея най-известни били подземните *крипти* на Тива и Мемфис. Първите започвали на западния бряг на Нил, продължавали в посока на Тиванската пустиня и били известни като катакомби на змейовете (посветените *адепти – наги*). Тук протичали Свещените *Мистерии* на Куклос Анагкес и кандидатите били запознавани с нерушимите закони, на които е подчинена всяка невъплътена душа от началото на времената. Тези закони сочели, че всяка превъплъщаваща се Същност, след като захвърли своето тяло, трябва да премине от този живот на Земята към друг живот на по-субективен план, към състояние на блаженство, стига греховете на тази *личност* да не са предизвикали пълно отделяне на висшите „*принципи*" от низшите; че „кръговратът на необходимостта", или неизбежният цикъл, трябва да продължава определен период (от едно, та дори до три хилядолетия в някои случаи) и че след като той приключи, Същността трябва да се завърне при своята *мумия*, т.е. за ново въплъщение. Учението на египтяните и халдеите – това е учението на *Тайната Доктрина* на *теософите*. Мексиканците имали същото. В „*Попол Вух*" (вж. труда на Дьо Бурбур) полубогът *Вотан* е представен като описващ ahugero de colubra, което е идентично с „Катакомбите (или прохода) на Змея"; добавя се, че той вървял под земята и „свършвал при корена на Небесата" и в тази змийска бърлога Вотан бил пуснат, защото самият той бил „син на Змейовете", или *Дракон* на *Мъдростта*, т.е. *Посветен*. По цял свят жреците-адепти наричали себе си „Синове на Дракона" и „Синове на Бога-Змей".

КУКУЛКАН "Змей, покрит с перата на кецал"; в митологията на маите – едно от главните божества. При късните маи Кукулкан

бил почитан като бог на вятъра, даващ дъждовете, бог на планетата *Венера*, основател на няколко царски династии и големи градове; в частност бил смятан за патрон на династията на Кокомите; изобразяван бил като змия с човешка глава. (А.)

КУЛТ НА БИКА Култът на Бика или Овена бил насочен към една и съща сила – силата на пораждащото съзидание, в два аспекта – небесен или космичен, и земен или човешки. Боговете с глава на овен съответстват на последния аспект, а с глава на бик – на първия. *Озирис*, на когото бил посветен бикът, никога не е бил смятан за *фалическо* божество, също така и *Шива* със своя Бик *Нанди*, независимо от *лингама*. Също като Нанди – с чисто млечнобял цвят – е бил и *Апис*. И двамата били символи на пораждащата или еволюционната мощ във Вселенския Космос. Тези, които смятат, че слънчевите богове и биковете имат *фалически* характер, или свързват с него Слънцето, грешат. Само лунните богове, овните и агнетата са приапични; и на религия, която, макар и несъзнателно, но все пак е приела за своето поклонение бог, предимно лунен, и подчертава този избор, като изтъква за свой най-свещен символ агънцето (чийто родител, овенът, е главно фалически глиф), малко й прилича да хули по-древните религии за използването на същия този символизъм. Култът на бика, Апис, Хапи Анкха, или живия *Озирис*, бил прекратен преди повече от 3 000 години; поклонението на овена и агнето продължава и до днес. Мариет Бей открил Серапеум – некропол на бикове-Апис, недалеч от Мемфис – внушителна подземна крипта дълга 2 000 фута и широка 20 фута, пазеща мумиите (*мумия*) на трийсет свещени бика. Ако след 1 000 години римокатолическата катедрала с пасхалния агнец в него бъде намерена под пепелта на Везувий или Етна, тогава бъдещите поколения ще бъдат ли прави, правейки от това извод, че християните са били поклонници на „агнето“ и „гълъба“? Все пак и двата символа биха им дали също толкова основание за това, както в единия, така и в другия случай. Освен това не всички свещени „бикове“ са били фалически, т.е. мъжки; имало е и хермафродитни, и безполови „бикове“. Черният бик Мневис, синът на *Птах*, бил посветен на Бог *Ра* в Хелиопол; Пацис на Хермонт – на Амон Хор, и т.н., и самият Апис бил *хермафродит*, а не животно от мъжки пол, което изтъква неговия космичен характер. Със

същия успех може и *Телеца* на *Зодиака*, и цялата Природа да се нарече фалическа.

КУЛТ НА ГЪБАТА Етнофармакологът Уосън и неговата жена предлагат през 50-те години на XX в. тезата, че преди 6 000 години е съществувала религия, чиите последователи са почитали свещена гъба. Те се позовават на открити в Централна Америка издялани от камък гъби, които са имали функцията, подобна на кръста при християните. Заедно с това някои народи изпитват панически страх от гъби (микофобия), докато други са подчертано любители (микофилия). Мухоморката и подобна на нея с червеникав цвят гъба са имали важна роля в старите култури. (А.)

КУЛТ НА ДИСКА В доста късен период той бил широко разпространен в Египет, тъй като се появил при Аменхотеп III, *дравид*, който го донесъл от Южна Индия и Цейлон. Това бил култ на Слънцето в друга форма, Атон-Нефру, докато Атон-Ра е тъждествен с *Адонай* на евреите, „Властелина на Небесата" или Слънцето. Крилатият диск бил емблема на *Душата*. Някога Слънцето било символ на Вселенското Божество, сияещо над целия свят и всички същества; *сабеяните* смятали Слънцето за *Демиург* и Вселенско Божество, така както индусите и *зороастрите* го смятат и в наши дни. Слънцето неоспоримо е единен творец на физическата природа. Ленорман бил принуден, независимо от своето ортодоксално християнство, да отбележи приликата между култа на диска и еврейския култ. „*Атон* представя *Адонай* или Властелина, асирийския *Тамуз* и сирийския *Адонис*...". („The Gr. Dionys. Myth.", *Атон*.)

КУЛТ НА ЗАЕКА Заекът бил свещен в много страни и особено при египтяните и евреите. Макар че последните са го смятали за нечисто (с разчленено копито) животно, негодно за храна, все пак някои племена са го приемали за свещен. Причината за това била, че при определени подвидове на заека самецът храни малките. Поради това той бил смятан за *андрогинен* или *хермафродит* и с това олицетворявал един от атрибутите на *Демиурга* или творящия *Логос*. Заекът бил символ на *Луната*, на която и до днес се вижда ликът на пророка *Мойсей*, както казват евреите. Освен това Луната е свързана с култа на *Йехова* – божество, явяващо се предимно като бог на зараждането – вероятно по същата причина, поради която *Ерос*, богът на

половата любов, се изобразява като носещ заек. Заекът също така бил посветен на *Озирис*. Ленорман пише, че заекът „следва да се смята за символ на Логоса... Логосът трябва да е хермафродит, а ние знаем, че заекът е андрогинен тип."

КУЛТ НА ИБИСА Ибисът, на египетски Хаб, бил посветен на *Тот* в Хермопол. Той се наричал вестоносец на *Озирис*, тъй като е символ на Мъдростта, Проницателността и Чистотата, понеже чувства отвращение към вода, която макар и малко е замърсена. Той бил много полезен при унищожаването на яйцата на *крокодилите* и змиите. Основанията, поради които му били отдавани божествени почести като на символ, били: (а) неговите черни криле, свързващи го с първоначалната тъмнина – *хаосът*; и (б) тяхната триъгълна форма – триъгълникът е първата геометрична фигура и символ на триипостасната тайна. Чак до наши дни Ибисът е свещена птица сред някои коптски племена, живеещи по бреговете на Нил.

КУЛТ НА КРАВАТА Идеята за някакъв подобен „култ" е толкова погрешна, колкото и несправедлива. Нито един египтянин не се е покланял на кравата, както и нито един индус не се покланя на това животно сега. И макар че действително кравата и бикът били свещени преди, както и в наши дни, то това е изключително в качеството им на естествен физически символ на метафизичния идеал; така, както църквата, построена от тухли и строителна вар, е свещена за цивилизования християнин със своите асоциации, а не със стените си. Кравата била посветена на Изида, Всеобщата Майка, Природата, и Хатор, женският *принцип* в Природата; тези две богини са тясно свързани със Слънцето и Луната, както това доказват дискът и рогата (полумесецът) на кравата. Във *Ведите* Зората на Сътворението е представена от крава. Тази зора е Хатор, а следващият я ден, или вече оформената Природа, е Изида, тъй като двете са едно, разликата е само във времето. Хатор, по-старата, е „господарка на седемте мистични крави", а Изида, „Божествената Майка" – „краворогата", е крава на изобилието (или Природата, Земята) и като майка на *Хор* (физическият свят) – „майка на всичко живо". Ут бил символичното око на Хор; дясното – Слънцето, лявото – Луната. Дясното „око" на Хор се наричало „кравата на Хатор" и служело като мощен *амулет*, както гълъбът в ореол от лъчи и слава, с кръст или без него, представлява *талисман* за

християните, латинците и гърците. Бикът и *Лъвът*, които често срещаме около Лука и Марко на фронтисписите на техните Евангелия в гръцките и латинските текстове, се тълкуват като символи, и това действително е така. Защо да не се допусне същото в случая на египетските свещени Бикове, Крави, Овни и Птици? (*Хатор*, *Изида*, *Четирите животни*.)

КУМАРА (санскр.) Девствено момче или дал обет за безбрачие юноша. Първите Кумари са седемте сина на *Брама*, произлезли от частите на неговото тяло в така нареченото „девето творение". Отбелязва се, че това име им било дадено поради техния формален отказ да „пораждат своя род" и поради това те „останали *йоги*", както гласи легендата.

КУМБХАКА (санскр.) Задържане на дишането, съгласно предписанията на системата *хатха-йога*.

КУМРАН Наименование на речна долина на северозападния край на Мъртво море, където са открити 1 947 800 фрагмента от текстове на *есеите*. (А.)

КУНБУМ (тибет.) Свещеното Дърво на Тибет, „дървото на 10 000 образа", както го нарича Хук. То расте в оградено място на манастирската територия на ламасерия със същото наименование и за него старателно се грижат. Традицията гласи, че то израснало от косите (*коса*) на *Цзонкапа*, който бил погребан на това място. Този *лама* бил велик реформатор на *буддизма* в Тибет и се смята за *въплъщение* на Амита Будда. По думите на абат Хук, който живял заедно с друг мисионер на име Габи няколко месеца недалеч от това необикновено дърво, „на всяко от неговите листа, когато се развиват, има буква или религиозно изречение, написано със свещени букви, и вида на тези букви е толкова съвършен, че сред буквите на Дидо не може да се намери нито една, която да може да ги надмине. Разтворете листата, които са готови да се разлистят и вие ще откриете, в стадий на поява букви или ясни думи, съставящи чудото на това уникално дърво! Пренесете вниманието си от листата на растението върху кората на неговите клони и вие ще видите други букви! Не позволявайте на интереса си да угасне, свалете слоя на тази кора и отново нови букви ще се появят под тези, чиято красота ви е поразила. Не мислете, че лежащите отгоре слоеве повтарят един и същи отпечатък. Не, точно обратното, тъй като всеки тънък слой, който вие сваля-

те, открива пред погледа свое особено изписване. Как тогава можем да подозираме лъжа? Аз положих много усилия, за да разкрия и най-малка следа от човешка хитрост, но моят объркан ум не можа да улови ни най-малко подозрение." Обаче добрият френски абат незабавно подозира *Дявола*. (*Дърво на живота*.)

КУНДАЛИНИ (санскр.) „Пробуждане на силата на змията"; други названия: кутланги – „това, което има нараненото тяло", бхуджанги – „женска змия". Космическа енергия, която притежава всеки човек като жизнена сила, чието седалище е в най-долната *чакра* (*муладхара*); представя се като навита в три и половина пръстена змия. При обикновените хора тази енергия е статична; от нея произлизат всички жизнени сили както телесни, така и душевни. Ако кундалини „спи", енергиите изтичат навън и човекът е жертва на илюзии (*илюзия*): той не може да възприеме света и *Брахма* като едно цяло. С помощта на *кундалини-йога* тази сила се активизира, разгръща се и обхваща всички други чакри, които „разцъфтяват". (А.)

КУНДАЛИНИ-ЙОГА Целта е да се събуди силата на змията, която се качва по канала *сушумна*, обхваща следващите чакри и се съединява с най-горната *чакра* (*сахасрара*). Символично това означава обединяване на първичната материя с първичния бог. Достигайки най-горната чакра, тя се разтваря и отново се завръща в *муладхара*. Тази форма на йога е подобна на другите видове – *хатха-йога* и *раджа-йога*, тя включва също така определена поза, техники на дишане, подчиняване на сетивата на разума, концентрация, *медитация* и дълбоко потапяне във вътрешната същност. Освен това се произнасят *мантри*, формули, изгражда се представата, че страдащата *душа* не се намира в сърцето, а в най-долната чакра. (А.)

КУНРАТ, Хенри Забележителен *кабалист*, химик и лекар, роден през 1502 г.; посветен в *теософията* (розенкройцерската) в 1544 г. Оставил няколко забележителни кабалистични съчинения, най-доброто от които е „Амфитеатър на Вечната Мъдрост" (1598).

КУРГАН (рус.) Изкуствен хълм, могила, въобще – древно погребение. С такива хълмове често са свързани предания от свръхестествен или магически характер.

КУРЕТИ Жреци-*посветени* на древен Крит, служители на *Кибе-*

ла. В техните храмове *посвещението* било много сурово; то продължавало 27 дни, по време на които кандидатът бил оставян сам в *криптата*, като го подлагали на ужасни изпитания. *Питагор* бил посветен в тези ритуали и излязъл победител.

КУРИОС (гр.) „Властелин", „Учител".

КУРУШЕТРА (санскр.) "Полето на Куру"; равнина между градовете Амбала и Делхи, на левия бряг на река Сарасвати, Източен Пенджаб. В индийската митологична традиция се почита като свещено. „Шатапатха брахмана" споменава, че там боговете принасят жертви. „*Махабхарата*" го нарича „небеса на земята", където един път в месеца идват боговете и светите *риши* начело с *Брама*, и твърди, че жителите на Курукшетра след смъртта не попадат в „жилището на *Яма*", а направо на небето. Според преданията, в продължение на осемнайсет дни на Курукшетра се е водила Великата битка между *Пандавите* и Кауравите (*Кауравия*) – потомци на Бхарата (Махабхарата), по чието име е назован епосът „Махабхарата". (А.)

КУТА Древен град във Вавилония, в чест на който е наречена табличката, предаваща разказа за „сътворението". „Табличката на Кута" разказва за „храма на Ситам" в светилището на Нергал, „великият цар на войната, властелин на града Кута" и е абсолютно *езотерична*. Трябва да се чете само символично.

КУ-ТАМИ (халд.) Име на мистик, който получил *откровение* от богинята на *Луната*, в древнохалдейски труд, преведен на арабски език и след това от Хволсън на немски, под названието „Nabathean Agriculture".

КУХ-ХА-ГУФ (ивр.) *Астралното тяло* на човека. В съчиненията на Франц Ламберт се пише „Coach-ha-guf". Но еврейската дума е Кух, означаваща енергия, „сила", движещото начало на земното тяло. (W.W.W.)

КУША (санскр.) Свещена трева, използвана от аскетите на Индия, нарича се „трева на щастливото предсказание". Тя има окултен смисъл.

*Използва се при религиозни церемонии; служи за постигането на *асана*. Тъй като куша ритуално се хвърля в жертвения огън, асана върху куша се асоциира с поднасяне на тялото в жертвения огън.*

КУШАЛА (санскр.) Заслуга, една от двете главни части на *кармата*.

КУШИНАГАР (санскр.) Град, в близост до който умрял *Будда*. Той е разположен недалеч от Делхи, макар че някои изтоковеди биха искали да го разположат в Асам.

КХА (санскр.) Същото, което е *Акаша*.

КХАДО (тибет.) Зли *демони* от женски пол във фолклора. В *езотеричната* философия – окултни и зли сили на природата. *Елементали*, на *санскрит* известни като *дакини*.

КХАНДА КАЛА (санскр.) Крайното или ограниченото време, противоположност на безкрайното време, или вечността – *кала*.

КХИ (кит.) „Дихание", *Буддхи*.

КЧАНА (санскр.) Неизчислимо кратък миг; деветдесета част от мисълта, 4 500-на част от минутата, по време на която на нашата Земя стават около 90-100 раждания и също толкова умирания.

КШАНТИ (санскр.) Търпение, една от Парамитите (*Парамита*) на съвършенството.

КШАТРИИ (санскр.) Втората от четирите *касти*, на които били първоначално разделени индусите.

*Варната на военните, управниците, хората на властта. В системата на варновата социална йерархия са втори по значение. Кшатриите постигат святост чрез дела, чрез *йога*. За тях са характерни качествата *раджас* и *сатва*. (*Варна*.)*

КШЕТРА (санскр.) Поле, бойно поле; място на поклонничество; термин в индийската философия и ключова дума в „*Бхагавад Гита*"; тялото като поле на *съзнанието*. Тълкуването на понятието следва да се извлече от контекста на цялото произведение (по-специално гл. XIII). (А.)

КШЕТРАДЖНА или Кшетраджнешвара (санскр.) Въплътен *дух*; съзнателното Аз в своите висши прояви; превъплъщаващият се *Принцип*; „Господът" в нас.

Познавач на полето.

КШЕТРАМ (санскр.) „Великата Дълбина" на *Библията* и *кабала*. *Хаос*, *Йони*, *Пракрити*, Пространство.

КШИРА САМУДРА (санскр.) Океан от мляко, което бият боговете.

КШИТИГАРБХА (санскр.) „Лоно на земята"; *бодхисатва* в митологията на *махаяна*. Споменава се в някои индийски *сутри* сред осемте главни бодхисатви. Особено е популярен неговият

култ в страните на Източна Азия. В Китай и Япония се смята за втори по значение бодхисатва след *Авалокитешвара*. Като всички бодхисатви, Кшитигарбха се стреми да спаси всички живи същества, но негова специална функция е спасяването на съществата, намиращи се в *нарака* (*ада*). В Индия го изобразяват седящ, дясната му ръка докосва земята, а лявата държи *лотос*, заедно с дървото на желанията. (А.)

КЮЧЕК (араб.) Танц с корема Древен култов танц, част от ритуалите за плодородие, посветени на Великата Богиня или Майка на Земята. Изпълнява се от жени, с движения на долната част на тялото, като горната се накланя напред или назад, придружено с пляскане на ръце и щракане с пръсти. Днес практикуваният танц с еротичен акцент в арабския свят и в Турция е изобразен върху египетска фреска от 18-та династия (1400 г. пр. Хр.). В библейския разказ Саломо моли своята възлюбена Суламит (гр. Саломе) да изиграе един танц. Някои изследователи правят аналогия с *Ищар* и *Тамуз* от вавилонски мит, който символизира растежа (вегетацията). Ищар освобождава своя мъртъв мъж от долния свят и в негова чест играе танца с було, познат като танцът на Саломе. В гръцката митология богинята на плодородието *Деметра*, търсейки своята дъщеря Персефона, отвлечена в долното царство, среща жена с име Баубо (гр. корем), която със своя танц успява да я разсмее. Между реликвите на Великата богиня или Майка на Земята в Делфи и Делос са и камъните във вид на пъп, които символизират центъра на света и първото място, от което е произлязъл човекът. Танцът на магьосничките по време на Сабат (*шабаш на вещици*), изразяващ неприлични движения на тялото, първоначално е бил част от подобен култ към плодородието. (А.)

Л

ЛАБАРУМ (лат.) Знаме, което носели пред древноримските императори, с изобразен на него *орел* като знак на върховната власт. Това била дълга пика, с пресичащ я под прави ъгли плат. Константин заменил орела с християнски монограм с девиз en touti nika , което по-късно било преведено като In hoc signo vinces. Що се отнася до този монограм, той е комбинация на буквите X и P, началната сричка на думата *Христос*. Но Лабарумът бил емблема на Етрурия векове преди Константин и християнската ера. Той бил също така знак на *Озирис* и *Хор*, когото често изобразяват с дълъг латински *кръст*, докато гръцкият нагръден кръст е бил чисто египетски. В своя труд „Упадък и гибел" Гибон разкрил лъжата на Константин. Този император, ако въобще някога е имал видение, трябва да е видял олимпийския *Юпитер*, с вяра в когото той и умрял.

ЛАБИРИНТ (гр.) Египет имал „небесен лабиринт", в който влизали душите на умрелите, а също така и негово подобие на земята, прочутият Лабиринт – редица от подземни зали и коридори с най-неочаквани завои. Херодот го описва като състоящ се от 3 000 помещения, половината от които се намирали под земята, а другата половина – на повърхността. Дори и в негово време не допускали външни хора в подземните части, тъй като там се пазели гробниците на построилите Лабиринта царе и други тайни. „Бащата на историята" намерил този Лабиринт вече в развалини, но въпреки това и в полуразрушено състояние го смятал за много по-прекрасен дори от пирамидите.

ЛАБРО Римски светец, тържествено канонизиран преди няколко години. Неговата велика святост се изразявала в това, че седял около едни порти в Рим ден и нощ в продължение на 40 години и през цялото време мълчал. Той бил изяден до кости от паразити.

ЛАВЕЙ, Антон Шандор (род. 1930) Американец, създател на „магически кръг" в Сан Франциско, наречен през 1966 г. *„Църква на Сатаната"*. Ръководство за „църквата" е издадената през 1969 г. „Библия на Сатаната"; Лавей твърди, че броят на привържениците му възлиза на един милион души. Сред тях е била и трагично загиналата известна актриса Джейн Мансфийлд. (А.)

ЛАГАШ (каб.) Съкровена реч; *езотерично* заклинание; почти идентично с мистичното значение на *Вак*.

ЛАГХИМА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: „лекота“ – способност да се олекоти тялото, като се намалява теглото. (А.)

ЛАДАК Долина по горното течение на Инд, населена с тибетци, но принадлежаща на раджата на Кашмир.

ЛАДИЯ В сюжетите за прекосяването на водите на смъртта и завръщането в реалния свят, душата на умрелия, или залязващото слънце, се насочват към преизподнята с ладията на смъртта и се завръщат оттам с ладията на *възкресението*. При това слънцето (Хелиос, *Ра* и др.) само преплува в ладията водите на смъртта, а душата на човека се пренася от превозвач (гръцкият *Харон*, индийската Сатявати, шумеро-акадийската Ур-шанаби и др.). С образа на ладията на смъртта е свързана ролята на ладията в погребалните ритуали: изгаряне в ладия, погребение в ладия или в *ковчег* с форма на ладия, пускането на умрелия в ладия в морето или по река и др. На ладията на възкресението в дните на пролетните празненства се изкарват от храма на богините-майки вавилонският *Мардук*, египетските *Озирис* и *Амон*, малоазиатският Атис. Оттук и ролята на ладията в обредите на плодородието и в ритуалите по споменаване на умрелите, с което се свързва представата за временното им завръщане на земята. (А.)

ЛАДИЯ НА СЛЪНЦЕТО Тази свещена слънчева ладия се наричала Секти и се управлявала от мъртъвци. В астрологията на египтяните екзалтацията на Слънцето била в Овен, а падането – във Везни. Вижда се, че от ладията излиза синя светлина – „Синът на Слънцето“. Древните египтяни учели, че истинският цвят на слънцето е син; също така и Макробий посочва, че неговият цвят преди залез и след изчезването му зад хоризонта е чисто син. В това отношение е любопитно да се отбележи факта, че едва през 1881 г. физиците и *астрономите* открили, че „нашето Слънце в действителност е синьо“. Професор Ленгли посветил много години на потвърждението на този факт. С помощта на забележителния си оптичен уред той в края на краищата успял да докаже, че слънцето дължи своя видим жълтооранжев цвят само на ефекта на поглъщането, което се предизвиква от неговата атмосфера, състояща се от газове, главно метални, но че в действителност „Слънцето не е бяло,

а синьо“, което още преди много хилядолетия било открито от египетските жреци без никакви научни инструменти!

ЛАЕНА (лат.) Мантия, която носели *авгурите* и с която те покривали главите си по време на съзерцанието на полета на птиците.

ЛАКТАНТИЙ Отец на църквата, който провъзгласил хелиоцентричната система за еретично учение, а доказателствата за съществуването на земи на противоположното полукълбо – за „заблуда, изобретена от *Дявола*“.

ЛАКХ (санскр.) 100 000 единици – монети или нещо друго.

ЛАКШАНА (санскр.) Трийсет и две телесни отлики у *Будда*, знаци, по които го познават.

ЛАКШМИ (санскр.) „Благосъстояние“, „щастие“; индийската *Венера*, родена в процеса на биенето на океана от боговете; богиня на красотата и съпруга на *Вишну*.

*„Знак“, „добър знак“, „щастие“, „красота“. Друго име на Лакшми е „Шри“. Лакшми и Шри, като две различни богини, се появяват в късната ведийска литература на „*Яджур Веда*“; двата образа започват да се сливат в епохата на *Упанишадите*, но в „*Махабхарата*“ все още се запазват някои различия между тях като два ипостаса на една богиня. Съществуват няколко мита за раждането на Лакшми. Според един от тях Лакшми е дъщеря на *Бхригу* и Кхияти. Съгласно друг – когато боговете и *асурите* биели океана, Лакшми се появила от него с *лотос* в ръце (или седейки на лотос). По други представи Лакшми възникнала в самото начало на творението, изплувайки върху първозданните води върху цвете от лотос; оттук са нейни имена като Падма (лотос) или Камала („лотосна“). Сред другите ѝ имена са Индира („прекрасна“ или „могъща“), Чанчала и Лола („непостоянна“), Локамата („майка на света“). *Вишну* и Лакшми олицетворяват основните начала в стихиите на битието. В някои течения на вишнуизма Лакшми е *шакти* на Вишну. Смята се също, че тя съпровожда Вишну във всичките му *аватари*, въплъщавайки се в Сита, съпругата на *Рама*, в Рукмини, съпругата на *Кришна* (или Радху, негова любима) и т.н.*

„ЛАЛИТА ВИСТАРА“ (санскр.) Знаменитата биография на *Шакямуни*, Властелинът Будда, написана от Дхармаракча през 308 г.

ЛАМА (тибет.) Това звание, ако е правилно употребено, се отнася

само към жреците от висшата степен, към тези, които могат да бъдат *гуру* в манастирите. За съжаление всеки обикновен член на гедуна (духовенството) нарича себе си или позволява да го наричат „лама“. Истинският лама е *посветен* и три пъти посветен гелонг. От времето на реформата, осъществена от *Цзонкапа*, в теокрацията на тази страна отново се вмъкнали много злоупотреби. Съществуват „лами-астролози“, чакхани, или цикхани (от tsigan, „циганин“), лами-предсказатели и дори такива, на които е позволено да се женят и които въобще не принадлежат към духовенството. Те обаче са много малко в Източен Тибет, живеят главно в Западен Тибет и в секти, които нямат нищо общо с гелугпа (жълтите шапки). За съжаление изтоковедите, почти нищо не знаейки за истинското положение на нещата в Тибет, бъркат Чойчонгите от ламасерията Гурмакхайи (Лхаса) – посветени езотерици – с шарлатаните и *дугпа* (вещарите) на сектата *бон*. Не е учудващо, че – както Шлагинтвайт говори в своя „Буддизъм в Тибет“ – „макар изображенията на цар Чойчонг („богът на астрологията“) да се срещат в повечето манастири на Западен Тибет и Хималаите, моите братя никога не са виждали ламата Чойчонг“. Това е напълно естествено. Нито Чойчонгите, нито *Хубилхановете* наводняват тази страна. Що се отнася до „бога“ или „царя Чаойчонга“, то той не е повече „бог на астрологията“ от всеки друг „планетен“ *Дхиан Коган*.

ЛАМАИЗЪМ тибет. Форма на *буддизма*, в чиято основа е *ваджраяна*. За да преодолее влиянието на местната религия *бон* – смесица от анимализъм и шаманизъм (*шамани*) с почитането на три вида богове – буддизмът е обявен в VIII в. сл. Хр. за държавна религия. Като основател на ламаизма се счита *Падмасамбхава*, който в VIII в. се преселва в Тибет и образува школата нийнгмапа. Но старата религия е жива и отново взима надмощие. Господството на буддизма започва с образуването на сектата кадампа, създадена от Атиша Дипанкара, чието учение отрича *магията*. Едновременно с това е създадена и школата кагую. През 1355 г. *Цзонкапа* образува сектата на „жълтите шапки“ (гелугпа), която се противопоставя на „червените шапки“ (*дугпа*), олицетворяващи старата религия. Характерни за ламаизма са изображенията на богове, *амулети*, молитвени мелнички и реликви, които играят важна роля в ежедневните култове обреди. Свещените предписания на ламаизма са създадени

около 1300 г. от тибет. историк Бустон, наречени „*Кандшур*" и „*Тандшур*". Религиозен водач е *панчен-лама*, а *далай-лама* упражнява светската власт. (А.)

„ЛАМРИН" (тибет.) Свещен том с предписания и закони, написан от *Цзонкапа* „за развитие на знанието".

ЛАНКА (санскр.) Древното наименование на острова, наричан днес Цейлон. Също така име на планина на югоизток от Цейлон. В нея, според традицията, се намирал град, населен с *демони*, който се наричал Ланкапури. Той е описан в „*Рамаяна*" като град с грандиозни размери и великолепие, „със седем широки изкопа и седем грамадни стени от камък и метал". Неговото построяване се приписва на *Вишвакарман*, който го издигнал за *Кувера*, царя на демоните, от когото го получил *Равана*, похитителят на Сита. В „Бхагават Пурана" се казва, че Ланка, или Цейлон, първоначално бил върхът на планината *Меру*, който *Ваю*, богът на вятъра, пречупил и хвърлил в океана. Сега той е станал център на южно-будистката църква, на сиамска секта (днес оглавявана от Първосвещеника Сумангала), представител на най-чистия *екзотеричен* будизъм от тази страна на Хималаите.

ЛАНУ (санскр.) „Ученик"; същото което е *чела*.

ЛАО ЦЗИ (кит.) Велик мъдрец, светец и философ, предшественик на Конфуций (*конфуцианство*).

*„Старо дете"; легендарен основател на *даоизма* в Китай, живял около VI в. пр. Хр., на когото се приписва „*Даодецзин*" („Книга за пътя и добродетелта"). Лао-Цзи бил обожествен в първите векове на н.е. Според мита той бил заченат без баща от слънчевата енергия, акумулирана в петцветен бисер, погълнат от неговата майка Сюан-мяо-юйнюй, престоял в утробата й 81 години и излязъл през лявото подребрие. В даоиските трактати Лао-Цзи се разглежда като глава на всичките безсмъртни, роден заедно с небето и земята. На него се приписват магически способности, в това число и промяна на външния вид. След като живял 200 години, Лао-Цзи се отправил на запад; в периода на съперничеството с *буддизма* (V-VI в.) се появила легендата, че Лао-Цзи пристигнал в Индия, по вълшебен начин оплодил спящата майка на принц *Гаутама* и по този начин станал баща на *Будда*. Официалният култ към Лао-Цзи е известен от II в., особено се почитал при династията Тан, чиито императори,

носейки фамилията Ли („слива“, по преданието Лао-Цзи се родил под слива, откъдето идва фамилното му име), го смятали за свой прародител. В късната митология го почитали като глава на заклинателите и покровител на различни занаяти.*

ЛАПИСЛАЗУЛИТ Син *скъпоценен камък* с жълти или бели точки; ултрамариново съединение. Често в миналото е приеман за *сапфир*. 1500 г. пр. Хр. египетските свещеници го ценели особено високо като „небесен камък“. В старата *магия* и медицина се приемало, че влияе на приятелските връзки и прогонва страха. *Еликсирът* се предписвал срещу очни заболявания; ако камъкът се нагрее, лекува подутини по крайниците; стрит на прах и смесен с жълтък лекува епилепсия. При загуба на съзнание се поставял между веждите. Арабските лекари му приписвали свойството да лекува жлъчка и да пречиства кръвта от „сурови сокове“, употребяван е срещу меланхолия и астма. Индийците го използвали срещу заболявания на жлъчката. Съвременно приложение: влияе на „третото око“ (*аджна*); еликсирът се използва при заболявания на гръкляна, на бронхите и при възпаление на сливиците. (А.)

ЛАПИС ФИЛОСОФОРУМ (лат.) „*Философски камък*“; мистичен термин в *алхимията*, имащ напълно различно значение от това, което обикновено му се приписва.

*Изходна точка е първичната материя, която може през четири степени да се преобразува във „философски камък“. С негова помощ неблагородните метали се превръщат в благородни. Камъкът в латентно състояние се съдържа в първичната материя и чрез алхимически действия става видим. Според *Юнг* превръщането символизира процеса на индивидуализация.*

ЛАРАРИУМ (лат.) Помещение в дома на древните римляни, където наред с останалите семейни реликви се пазели *ларите*, или домашните богове.

ЛАРВИ (лат.) Животинската *душа*. Ларвите са по същество сенки на живели и умрели хора.

Наричат се също лемури; в римската митология – вредоносни сенки, призраци на мъртъвци, които не са получили нужното погребение, на престъпно убити, злодеи и пр., бродещи нощем и изпращащи на хората безумие. На тях били посветени дните 9, 11 и 13 май – лемурии, когато се затваряли храмовете и не се извършвали бракосъчетания.

ЛАРИ (лат.) Те били три вида: lares familiares, стражи и невидими глави на семейния кръг; lares parvi, малки *идоли*, използвани за гадаене и предсказание; и lares praestites, които трябвали да пазят реда сред останалите. Ларите са по същество мани, или сенки на невъплътени хора. Апулей казва, че надгробният надпис – на боговете-мани, които са живели – означавал, че *душата* се е преобразила в лемур; и добавя: макар че „човешката душа е *демон*, когото нашите езици могат да определят като *гений*, и макар да се явява безсмъртен бог, въпреки че в определен смисъл тя се е родила в същото време, в което и човекът, у когото тя пребивава, все пак ние можем да кажем, че тя умира така, както се е и родила". На по-ясен език това означава, че ларите и лемурите са по същество само обвивки, захвърлени от Аза, висшата, духовна и безсмъртна Душа, чиято обвивка, както и нейното астрално отражение – животинската душа – умира, докато висшата Душа се запазва във вечността.

ЛАЯ или Лаям (санскр.) От корена лай, „изчезвам, разлагам се", точка на равновесието (нулева точка) във физиката и химията. В *окултизма* – точка, в която веществото става еднородно (*еднородност*) и неспособно да взаимодейства или да се диференцира.

ЛЕБЕД В митологиите на различни страни лебедът е тясно свързан с *Афродита*, *Зевс*, *Аполон*, Леда, *Орфей*, *Брама*, *Сарасвати* и др. Една от най-разработените и усвоени от литературата митове – това е умиращият лебед, който в момента на смъртта се издига нагоре, към слънцето и небето, издава последен писък („лебедова песен") и мъртъв пада във водата. В своята основа тази символика е свързана и с представата за способността на *душата* да странства по небето в образа на лебед, изпъкващ като символ на възраждането, чистотата, целомъдрието, гордата самота, мъдростта, пророческите способности, поезията и мъжеството, съвършенството, но и смъртта. Образът на лебеда се използва и като астрален код; така в римската митология Цигнус (букв. „лебед") северно съзвездие от Млечния път. (А.)

ЛЕВАНА (ивр.) *Луната* като планета и като астрологично въздействие.

ЛЕВИ, Елифас (1810-1875) Истинското име на този учен *кабалист* е абат Алфонс Луи Констан. Елифас Леви Захед бил автор на няколко съчинения по философска *магия*. Бидейки член

на „Fratres Lucis“ (Братя на Светлината), той бил и свещеник, абат на римокатолическата църква, която веднага, щом станал известен като кабалист, побързала да го лиши от духовен сан. Той е оставил пет известни труда – „Dogme et Rituel de la Haute Magie“ (1856); „Histoire de la Magie“ (1860); „La Clef des grands Mysteres“ (1861); „Legendes et Symboles“ (1862); „La Science des Esprits“ (1865); също и други, по-малко значителни съчинения. Неговият стил е крайно лек и очарователен, но като че ли с твърде силен привкус на ирония и парадокс, за да стане идеал за сериозния кабалист.

*Преминава през анархизма, социализма и попада под влиянието на поляка Вронски, който го запознава с *кабала*. Спиритическите опити и магическите ритуали не го задоволяват и той се посвещава на теорията на магията. Автор е на над 200 произведения, в които извежда три главни закона: 1. Закон за полярните съответствия, или закон за *микро- и макрокосмоса*. Между отделните части и космоса съществува точно съответствие, като преди всичко душата е отражение на вселената. 2. Човешката *воля*, която е самостоятелна сила, може всичко да постигне. 3. Цялата природа е проникната от *астрална светлина* – термин, възприет от *Парацелз*. Тя е безформена и невидима, но може да се прояви чрез човешката воля. Чрез астралната светлина може да се обяснят свръхестествените *феномени*; *медиумите* притежават силата да създават от светлината отделни части или цяло човешко тяло. Леви първи разкрива връзката между картите *таро* и *кабала*. В своите 184 писма, „посвещаващи във висшата магия и *мистиката* на *числата*“ до барон Спедалиери, той описва отношенията между числата, таро и буквите.*

ЛЕВИАТАН В библейския езотеризъм – Божество в неговата двойна проява на добро и зло. Това значение може да се намери в „*Зохар*“ (II, 34 b). „Равинът Симон е казал: „Работата на началото („творението“) другарите (кандидатите) изучават и постигат; но малцина от тях (пълните или съвършените *посветени*) разбират указанието за работата на началото с помощта на Тайната на Змея на Великото Море (т.е.) на Тханин, Левиатан“. (Вж. също „Кабала“ на И. Майер.)

*От ивр. – „свивам се“, „вия се“; морско животно, описвано като *крокодил*, гигантски змей или чудовищен *дракон*. В Библията се споменава или като пример за недостижимостта на

божественото творение (Иов 40, 20-41; Пс. 103-104, 26), или като враждебно на Бога могъщо същество, което той побеждава в началото на времето (Пс. 73-74, 14; Ис. 27, 1). Известен е и в западносемитската угаритска митология, където Левиатан (Латану), въплъщаващ разрушителните сили на водния свят, е представен като могъщо седмоглаво чудовище, което се бори с Балу (*Баал*) и Анат и е победено.*

ЛЕВИТАЦИЯ (лат.) „Вися"; название за паранормален *феномен* на издигане и задържане във въздуха на предмети и хора, при който се преодолява земната гравитация. Тази способност се приписва във всички култури на светци и духовни учители. В Новия завет Иисус ходи по водите. Изследователи са отбелязали 70 случаи на левитация на християнски светци. Издигането във въздуха се осъществява и от *йоги* и *факири*, постигнали *сиддхи*. (*Аеробация*.) (А.)

ЛЕДБИТЪР, Чарлз Уебстър (1847-1934) Англикански свещеник, който след смъртта на *Блаватска* става една от водещите фигури в *Теософското Общество*, дясна ръка на *Ани Безан* и ръководител на „вътрешния кръг". По-късно в Австралия основава „Либерална католическа църква" и е неин епископ. Написал е редица творби, между които „Наука за тайните", „Учителят и пътят", „Астрално ниво, ясновидство, сънища и живот след смъртта", „Човекът – видим и невидим", както и книги, съвместно с Ани Безан. (А.)

ЛЕДЕНИ ВЕЛИКАНИ или Хримтуси (сканд.) Те са велики строители, циклопи и *титани* на древните скандинавци и играят забележителна роля в *Еда*. Те строят здрав вал около *Асгард* (скандинавския Олимп), за да го защитят от *йотуните*, злите великани.

ЛЕЙКПЯ "Пеперуда"; в митологията на Бирма – *душата*. От лейкпя зависи животът и смъртта, а също така и болестите. Когато лейкпя отлита, знахарите се стараят да я уловят, като й предлагат дарове. Лейкпя напуска тялото и по време на сън. Лейкпя у майката и детето, жената и мъжа са съединени, поради което, при смъртта на някой от тях се провеждали церемонии по разделянето на душите. (А.)

ЛЕМУРИЯ Съвременен термин, който в началото се използвал от някои натуралисти, а сега е приет от *теософите* за обоз-

начаване на континента, който, според *Тайната Доктрина* на Изтока, предшествал *Атлантида*.

ЛЕОН Мойсей де Еврейски равин от XIII в.; приписват му в съставянето на „*Зохар*“, който той представил като оригинален труд на *Симон Бен Иохаи*. Неговото пълно име в „Кабала“ на Майер е дадено като равин Мойсей бен-Шем-Тоб де Леон от Испания; същият писател много убедително доказва, че Де Леон не е бил автор на „Зохар“. Малцина няма да се съгласят с това, но всеки трябва да подозира Мойсей де Леон в значително изопачаване на първоначалната „Книга на Великолепието“ („Зохар“). Този грях обаче той може да подели със средновековните „християнски *кабалисти*“ и особено с Кнор фон Розенрот. Несъмнено, нито равинът Симон, осъден на смърт от Тит, нито неговият син, равинът Елиезер, нито неговият секретар, равинът Аба, е възможно да бъдат обвинени в това, че са въвели в „Зохар“ чисто християнски догми и доктрини, измислени от отците на църквата няколко столетия след смъртта на споменатите равини. Това би било твърде голямо пресилване по отношение на уж божественото пророчество. (*Равини*.)

ЛЕТА (гр.) В гръцката митология – персонификация на забравата, дъщеря на богинята на раздора Ерида. С името на Лета е наречена река в царството на мъртвите, от водата на която, след като пият, душите на умрелите забравят своя предишен земен живот. Според съобщението на Павзаний (IX, 39, 8), в близост до пещерата на Трофоний в Лейбадея (Беотия), дошлите да се допитат до знаменития оракул предварително пият вода от два извора: Лета – на забравата, за да забравят за грижите и вълненията, и Мнемосина – на паметта, за да запомнят чутото и видяното в пещерата. (А.)

ЛЕЧЕНИЕ С БИЛКИ Хиляди години пр. Хр. билките са се използвали като лечебно средство в Китай, Индия и Месопотамия. Най-ранното писмено свидетелство се съдържа в папирус от Египет (1500 г. пр. Хр.). Билките са се разглеждали като божествен дар; те били откривани от богове и митологични същества. Свойствата на билките хората са откривали при търсене на храни и наблюдавайки болните животни, които са употребявали определени треви. Билките са растели в непосредствена близост до човешките поселения, като много видове са били и култивирани. Особено значение се е отдавало на пролетните

растения, свързани със събуждането на земята и с култа към майката – земя. Те са в основата и на много магически ритуали. От особено значение е времето, в което се събират билките. Всяко растение е под влиянието на определена планета, така че то отдава своите енергии при нейното доминиране. Повечето билки се берат преди изгрев или по време на изгрева на слънцето. Особено важен е денят 24 юни, защото при равноденствието магическите сили достигат своя връх. Лечебните свойства на билките се определят от техните качества, които отговарят на дадени органи и системи при човека: цвят (черешата тонизира нервната система), форма (бобът, който има вид на бъбрек, лекува бъбречни заболявания), част от растението – корен, листо, стебло, пъпка и др. (бялата кора на крушата лекува болести по кожата на лицето). Съвременната наука приписва лечебните качества на билките на веществата и елементите, които съдържат: въглеродни съединения (алкалоиди), гликози (захарни съединения), дъбилна киселина, смоли, масла, въхлехидрати, лепливи вещества, протеини, ензими, витамини и фитохормони. (А.)

ЛИВАН (ивр.) Планинска верига в Сирия с малобройни остатъци от гигантски кедри, чиито гори някога покривали нейните върхове. Преданието гласи, че тук добивали строителния материал за храма на цар Соломон. (*Соломонов храм*.)

ЛИКАНТРОПИЯ (гр.) Физиологично болест или мания, по време на която човек си въобразява, че е вълк и действа като такъв. Окултно това означава същото, което е и „*вампир*, таласъм“, а именно – психологичната способност на определени вещари да се явяват в образа на вълк. Волтер посочва, че в окръга Джура за две години, между 1598 и 1600 г., твърде ревностните християнски съдии осъдили на смърт повече от 600 ликантропи. Това не означава, че обвинените във *вещарство* пастири, като се показали в образа на вълк, наистина са притежавали способността физически да се превръщат в такива; а просто, че те са притежавали хипнотичната сила да накарат хората (или тези, които смятали за врагове) да повярват, че виждат вълк. Проявата на такава способност действително представлява вещарство. „Демоничното“ обземане в основата си е истинско, като се изключат дяволите на християнската теология. Но тук

не е мястото да се провеждат обширни дискусии за окултните тайни и магическите сили.

ЛИКОВЕ (кабал.) или на еврейски Парцуфим Тази дума се отнася обикновено към Арик Анпин, или Великия Лик, и към Зауир Анпин, или Малкия Лик, и към Реше Хивра, „*Бялата Глава*" или Лик. *Кабала* твърди, че от момента на тяхната поява (момента на диференциация на материята) целият материал за бъдещите форми се съдържал в трите Глави, които по същество са една и се наричала Атика Кадоша (Свети Старци и Ликове). Когато тези Ликове се гледат един друг, тогава (Светите Старци) техните Глави, или Атика Кадоша, се наричат Арик Апайем, т.е. „Велики Ликове". („Зохар", III, 292 а). Това се отнася към трите Висши *Принципа*, както космични, така и човешки.

ЛИЛА (санскр.) „Игра"; „развлечение". В ортодоксалните индуски Свещени Писания се пояснява, че „деянията на божеството са по същество лила", или игра.

ЛИЛ-ИН (ивр.) Децата на *Лилит* и техните потомци. „Лилит е Майка на Шедим и Мукшим (съблазнители)". Поради това всеки клас Лил-ини в *демонологията* на евреите са по същество *дяволи*. („Зохар", II, 268 а. и *Сиддим.*)

ЛИЛИТ (ивр.) По еврейското предание – *демон*, която била първата жена на *Адам*, преди да бъде сътворена *Ева*; предполагат, че тя има фатално влияние върху материята и новородените младенци. Лил е нощ, а Лилит е също така сова и в средновековните съчинения е синоним на Ламия, или на демона от женски пол. (W.W.W.)

*Името се доближава до имената на три шумерски демона: Лилу, Лилиту и Ардат Лили; първият и вторият са *инкуб* и *сукуб*. В ролята на сукуб Лилит фигурира и в еврейската традиция: тя обладава мъжете против волята им с цел да роди от тях деца. В юдейския бит Лилит е особено известна като вредна за раждането. Смятало се, че Лилит не само поврежда младенците, но ги и похищава (пие кръвта на новородените, изсмуква мозъка от костите им) и ги подменя; приписвало й се нанасянето на вреда на родилките и безплодието у жените. Благодарение на големия интерес към *кабала* в Европа през епохата на Възраждането, преданието за Лилит като първа жена на Адам станало известно в европейската литература, където тя придобила облика на прекрасна, съблазнителна жена. Същата представа се

появява и в средновековната еврейска литература (макар че в еврейската традиция красотата на Лилит е свързана с нейната способност да променя външността си).*

ЛИЛИЯ В *езотериката* – преди всичко (бялата лилия) се асоциира с чистотата, невинността. В християнството тя е атрибут на някои светци, свързана е и с невинността на дева Мария в иконографията на *благовещението*. Според народните поверия, този, който откъсва лилия, лишава от невинност девойка. Семитските народи обясняват произхода на лилията от сълзите на *Ева*, прогонена от рая. От друга страна свързват лилията със смъртта и задгробния свят; при някои народи се смятало, че в облика на лилия се появяват душите на умрели хора и че лилии израстват на гробовете на невинно осъдени. Водната лилия има и митологичното значение на *лотоса* като цвете, възникнало от първоначалния световен океан и служело за люлка на слънцето. (А.)

ЛИМБУС МАЖОР (лат.) Термин, употребяван от *Парацелз* за обозначаване на първичната (алхимична) материя; „земята на *Адам*".

ЛИНГА или Лингам (санскр.) Знак или символ на абстрактното творение. Тази сила става орган на зараждането едва на нашата земя. В Индия има 12 големи Лингама на Шива; някои от тях се намират в планини и на скали, а също така и в храмове. Такъв е Кедареша в Хималаите, голяма и безформена купчина от камък. По своя произход лингамът никога не е имал грубо значение, свързано с фалоса – идеи, които са изцяло с по-късен произход. Този символ в Индия имал същото значение, което и в Египет – просто творческа и пораждаща божествена Сила. Той също така сочи какъв е бил двойственият Творец – мъжки и женски, *Шива* и неговата *Шакти*. Грубата и неприлична идея, свързана с фалоса, не е индийска, а гръцка и предимно еврейска. Библейските бетели били истински приапични камъни, „Бетел" (фалос), в които обитава Бог. Същият символ бил скрит в *ковчега на Завета*, в *„Светая Светих"*. Така „лингамът" дори като фалос не е „символ изключително на Шива", а на всеки „Творец" или творящ бог при всяка народност, включително и при израилтяните.

„ЛИНГА ПУРАНА" (санскр.) Свещеното писание на шайвите, или поклониците на *Шива*. В него Махешвара, „великият Влас-

телин", скрит в Агни Линга, разяснява етиката на живота: дълг, добродетел, саможертва и *спасение* с помощта и чрез аскетичен живот в края на Агни калпа (Седмият Кръг – *кръгове и цикли*). Както справедливо е отбелязал проф. Уилсън, „характерът на този символ толкова малко влияе върху духа на култа (*фалическия*), колкото въобще е възможно да се въобразим. Тук няма нищо подобно на фалическите оргии от древността; той е изцяло мистичен и духовен."

ЛИНГА ШАРИРА (санскр.) „Тяло", т.е. ефирен прообраз на тялото. Този термин означава *допелгенгер* или *астралното тяло* на човек или животно. Това е *ейдолонът* на гърците, жизнено и прототипно тяло; отражение на човека от плът. То се ражда по-рано и умира или изчезва заедно с изчезването на последния атом от тялото.

ЛИПИКИ (санскр.) Небесните летописци; „писарите", които водят отчет за всяка дума или действие, казани или извършени от човека, пребиваващ на тази земя. Както учи *окултизмът*, те са посредници на *кармата* – Закона за въздаването.

ЛИСТ, Гуидо (1848-1918) Американски *окултист*, пионер във възраждането на интереса към тевтонската митология и фолклора в дух на национализъм и мистицизъм. Счита себе си за наследник на арманенците, предполагаема древна група германски проповедници и мъдреци, за които *свастиката* е една от най-светите емблеми. (А.)

ЛИФ (сканд.) Лиф и Лифтхресир – двете единствени човешки същества, на които било позволено да присъстват при „Обновяването на Света". Бидейки „чисти и невинни, и свободни от грешни желания, те се допускат в света, където сега цари покой". *Еда* ги изобразява като скрили се в гората на Ходмимир, виждащи сънища от детството, докато преминава последният сблъсък. Тези две същества и алегорията, в която те вземат участие, са по същество намек за малкото народности от четвърта коренна раса, които, преживявайки голямото наводнение на своя континент и надживявайки основната част от своята раса, преминали в петата и продължили етническата си еволюция в нашата сегашна човешка раса. (*Раси.*)

ЛИЧНОСТ *Окултизмът* подразделя човека на седем *принципа*: три аспекта на божествен, мислещ или разумен, и животински човек – низшата четворка, или чисто астрално-физическо съ-

щество. Под *индивидуалност* се подразбира висшата триада, разглеждана като единство. Така Личността обхваща всички характерни черти и спомени на един физически живот, докато Индивидуалността е неунищожимото Аз, което се превъплъщава и облича в една личност след друга. (*Иехида.*)

ЛОГИ (сканд.) „Пламък"; този великан, синовете му и неговите роднини в края на краищата се разкрили като виновници за всички катаклизми и пожари в небесата или на земята, като позволили на смъртните да ги разпознаят сред пламъците. Тези великани-*дяволи* били врагове на човека, като се стараели да унищожат неговия труд навсякъде, където и да го открият. Символ на космичните елементи.

ЛОГИИ (гр.) Съкровените беседи и учения на Иисус, съдържащи се в Евангелие от Матея – в първоначалния еврейски, а не в преправения гръцки текст, който ние притежаваме – и запазени от *ебионитите* и *назареите* в библиотеката, събрана от Памфил в Кесарея. Това „Евангелие", наречено от много автори „истинско Евангелие от Матея", ползвали, според св. Иероним, *назареите* и *ебионитите* на Берoя в Сирия по негово време (IV в.). Подобно на *Апорета*, или тайните съобщения на *Мистериите*, тези Логии можело да бъдат разбрани само при наличието на ключ към тях. Изпратен от епископите Хроматий и Хелиодор, Иероним, след като получил разрешение, ги превел, но намерил за „трудна задачата" (наистина!) да съгласува текста на „истинското" с текста на подправеното гръцко евангелие, с което бил запознат. („Разбулената Изида", т. II.)

ЛОГОС (гр.) Проявеното божество при всяка нация и народ; външен израз или следствие от вечно скритата причина. Така речта е Логос на мисълта и поради това се превежда по съответен начин като „Глагол" и „Слово" в неговия метафизичен смисъл.

ЛОДУР (сканд.) Второто лице на божествената троица в *Еда* на древните скандинавци; баща на дванайсет велики бога. Лодур дарява първия човек – създаден от ясен (*аск*) – с кръв и цвят.

ЛОКА (санскр.) Област или ограничено място. В метафизиката – свят, сфера или план. *Пураните* в Индия често описват седем и четиринайсет локи, разположени по-високо и по-ниско от нашата земя, за небеса и *ад*.

ЛОКА ПАЛИ (санскр.) Държатели, управници и стражи на света.

Божества (планетни богове), които контролират осемте страни на света, сред които има Чатур (Четирима) *Махараджи*.

ЛОКА ЧАКШУБ (санскр.) „Око на Света“; наименование на Слънцето, *Суря*.

ЛОКИ (сканд.) *Екзотерично* – скандинавският Зъл Дух. В *езотеричната* философия – „противостояща сила“, само защото е показана като диференциация на първичната хармония. В *Еда* той е баща на ужасния Вълк *Фенрир* и Змея *Митгард*. Той е кръвен брат на *Один*, добрият и героичен бог; но по натура е негова противоположност. Локи-Один е просто две в едно. Ако Один, в един смисъл, е жизнената топлина, то Локи е символ на страстите, породени от интензивността на първия.

ЛОНО АВРААМОВО (ивр.) В юдаизма и християнството – отвъдно място на блажен покой за умрелите праведници. Образът на Лоното Авраамово е свързан с отношението към Авраам като „баща на вярващите“, не само породил физически „избрания народ“, но като че осиновяващ лично всеки прозелит (в християнството – всеки повярвал); „да се седи в Лоното Авраамово“ означава да си интимно съединен с Авраам, като дете, седящо на колената на баща си, криещо се в неговата пазва или дори мистично влизащо в неговите „недра“. В християнската иконография Лоното Авраамово най-често е принадлежност на страшния съд; Авраам бил изобразяван седящ, а на колената и в пазвата му седят душите под формата на деца. (А.)

ЛОПАМУДРА (санскр.) Във ведийската и индуиската митология – жена на великия мъдрец и аскет *Агастя*. В „*Махабхарата*“ се съдържа следният сюжет: заради спасението на своите предци, Агастя има нужда от син; като не намира достойна за себе си съпруга, той създава девойка с необикновена красота и ум на име Лопамудра, заимствайки от всяко живо същество най-доброто, което то притежава. След като се оженва за нея, те живеят в гората, Лопамудра е облечена в животинска кожа и изпълнява обетите. Седем години Лопамудра носи под сърцето си плод, после ражда син, който от самото си детство се отличавал със знания, ум и сила. (А.)

ЛОРЕЛЕЯ Немското копие на скандинавската „Езерна Дева“. Ундина (*ундини*) е едно от имената на тези *деви*, които в екзотеричната *магия* и *окултизъм* са известни като *елементали* на *Водата*.

ЛОТОС (гр.) Окултно растение, почитано като свещено в Египет, Индия и други места; наречено „дете на Вселената, носещо на гърдите си подобие на своята майка“. Алегорията гласи, че било време, „когато светът бил златен лотос“ (падма). Голямо е разнообразието на тези растения, от величествения индийски лотос до блатния лотос (трилистник на птиче краче) и гръцкия „дискоридис“, използван като храна на Крит и други острови. Това е вид бяла водна лилия, донесен от Индия в Египет, където преди това той не растял. („Тайната Доктрина“, т. I; „Еволюция на Символизма“, раздел VIII, „Лотосът като Всемирен Символ“.)

Основното и явно изходно значение на този символ е творящата сила, оттук са и по-специалните символични значения на лотоса: лоно на зараждане на живота, плодородие, потомство, дълголетие, здраве, жизнена пълнота, слава; земята като космична самопораждаща същност; спонтанното творение, вечното раждане (божествено, свръхчовешко); безсмъртие и възкресение за вечен живот; чистота, духовност, смирена мъдрост. В ранните традиции с лотоса се свързвали също така живота, чистотата, андрогинността, съгласието, тишината, непрекъснатостта, Слънцето.

ЛОХАН, алохан (кит. транскрипция от санскр. *архат*, архан; кор. нахан, арахан; яп. ракан, аракан) В будиската митология – човек, достигнал най-висше духовно развитие. В Китай, Корея и Япония понятието за лохан като най-висше стъпало по пътя на превръщането в *будда* се слива с даоиската престава за мъдрия отшелник, достигнал дълголетие или безсмъртие чрез *дао* и с помощта на *еликсира* на дълголетието. (А.)

ЛОХИТАНГА (санскр.) Планетата Марс.

ЛУБАРА (халд.) Бог на епидемиите и болестите.

ЛУКСОР (окулт.) Съставна дума, образувана от lux (светлина) и aur (огън), означаваща по този начин „Светлина на Огъня (божествения)“.

ЛУКСОР Братство на мистици. Би било много по-добре, ако неговото наименование никога не беше разгласявано, тъй като много хора, действащи от най-добри подбуди, били обрани и излъгани от някакво си псевдомистично общество на спекуланти, което възникнало в Европа, само за да бъде разоблечено и да избяга в Америка. Това име произлязло от Древен Лукшур

в Белуджистан, разположен между Бела и Каджи. Този орден е много древен, всъщност най-древният от всички. Безполезно е да се повтаря, че неговите членове отричат всякаква връзка с „H.B. of L.“ и tutti quanti на комерческите мистици, независимо дали са от Глазгоу или Бостън.

ЛУЛИЙ, Раймунд *Алхимик*, *адепт* и философ, роден през XIII в. на о. Майорка. За него твърдят, че приготвил за краля на Англия Едуард III няколко милиона златни „роузнобли“ и така му помогнал да приключи войната с победа. Той основал няколко школи за изучаване на източни езици, като един от неговите покровители бил кардинал Ксимен, който високо го ценял, а също и папа Иоан XXI. Умрял през 1314 г. на твърде почтена възраст. Литературата е запазила множество фантастични разкази за Раймунд Лулий, които биха могли да съставят доста необикновен роман. Той бил големият син на сеншала на Майорка и наследил от своя баща голямо богатство.

ЛУНА Спътник на Земята, широко използван символ в религиите на древността; в повечето случаи бил представян в женски род, но не навсякъде, тъй като в митовете на тевтонците и арабите, а също в концепциите на раджпутите в Индия (вж. Тод, „Hist.“) и в Татария – Луната е била от мъжки род. Латинските автори говорят за Luna, но също така, макар и доста рядко, за Lunus. Нейното гръцко име е *Селена*, еврейското – Лебана и също така Ярка. В Египет Луната се свързвала с *Изида*, във Финикия – с Астарта (*Астарт*), а във Вавилон – с *Ищар*. От някои гледни точки древните са разглеждали Луната и като *Андрогин*. Астролозите приписват на Луната сила на въздействие върху различни части от човека, в съответствие с определени знаци на *Зодиака*, които тя пресича; така също и особено въздействие, създавано от дома, който тя заема в хороскопа.

Разделянето на Зодиака на 28 големи дома на Луната очевидно е по-древно от разделянето на 12 знака: коптите, египтяните, арабите, персите и индусите прилагали делението на 28 части преди векове, а китайците го прилагат и днес.

Херметистите твърдели, че Луната е дала на човека астралната форма, докато *теософията* учи, че Лунните *питри* са били творците на нашите човешки тела и низшите принципи. („Тайната Доктрина“, т. I.) (W.W.W.)

ЛУННА ДИНАСТИЯ В *индуизма* един от двата главни царски

рода, към който принадлежали повечето легендарни *герои* на епическите и пураничните сказания. Прародител на лунната династия се смята богът на луната *Сома* или *Чандра*. Първият цар на лунната династия бил Пururавас, син на *Буддхи* (планетата Меркурий) и внук на Сома. Пururавас се оженил за *апсарата* Урваши и имал от нея няколко деца. Неговите малки синове станали основатели на царски домове в Канякубжа (съвр. Канаудж), Каши (съвр. Варанаси) и някои други градове, но най-голяма роля в списъка на династията играло потомството на неговия най-голям син Аюс. Негов син бил Нахуша, който завоювал властта над трите свята, негов син е и Яяти, който имал петима сина: Яду (*ядава*), Турваса, Друхя, Ана и Пура. Всички те били смятани за родоначалници на много племена и царски фамилии, споменавани както в митологичните, така и в историческите източници на Древна Индия. (А.)

ЛУННИ БОГОВЕ В Индия ги наричат Бащи, *питри* или лунни предци. Те се подразделят, както и всичко останало, на седем класа или Йерархии. В Египет, макар че Луната не е била толкова почитана, както в Халдея и Индия, *Изида* все пак изпъква като представител на Луната-Лунус, „небесният *Хермафродит*". Любопитно е, че докато при съвременните народи Луната се асоциира само с лунатизма и зараждането, древните, които са знаели повече, я свързвали – както индивидуално, така и колективно – със своите „богове на *Мъдростта*". Така в Египет лунни богове са *Тот-Хермес* и Хонс, в Индия това е *Будха*, синът на *Сома*, Луната; в Халдея е *Небо* (*Набу*) – лунният бог на Съкровената Мъдрост и др. Жената на Тот, Сификс, е лунна богиня, държи прът с пет лъчи или петолъчна звезда, символ на човека, микрокосмоса, за разлика от седмичния макрокосмос (*микрокосмос – макрокосмос*). Доколкото във всички *теогонии* богинята предшества бога – по принцип е очевидно, че пилето надали може да предшества своето яйце – в Халдея Луната била смятана за по-старша и почитана от Слънцето, тъй като се твърдяло, че тъмнината предшества светлината при всяко периодично възраждане (или „сътворение") на вселената. Независимо от това, че е свързан със Слънцето и е слънчев бог, *Озирис* все пак се е родил на планината *Синай*, тъй като „Син" е халдео-асирийското име на Луната; такъв бил и *Дио – Нис*, богът от Ниса или Ниси, като при това последната дума било

името на Синай в Египет, където той се наричал „планината Ниса“. *Полумесецът* не е – както е доказано от много автори – емблема на турците, а е бил приет от християните като символ още преди мохамеданите. В течение на векове полумесецът е бил емблема на халдейската Астарта (*Астарт*), египетската *Изида* и гръцката *Диана* – всички те са Небесни Царици – и накрая станал символ на Дева Мария. „Гръцката християнска империя на Константинопол го смятала за залог за своята безопасност. След победата на турците, султанът го приел... и оттогава полумесецът бил противопоставен на идеята на кръста.“ („Eg. Belief“.)

ЛУПЕРКАЛИИ (лат.) Пищни народни празненства, които се чествали в древен Рим на 15 февруари, в чест на бог *Пан*, по време на които Луперки, най-старият и най-почитаният от жреческите длъжностни лица, принасял в жертва два козела и куче, а на двама от най-красивите юноши се налагало да бягат около града голи (ако не се броят набедрениците), бичувайки всеки срещнат. Папа Геласий отменил Луперкалиите в 496 г., като ги заменил с шествие със запалени факли.

ЛУРИЯ, Исак (1534-1572) Един от най-изтъкнатите водачи на кабалистичното движение, наричан „баща на практическата *Кабала*“. (*Равини*.) (А.)

ЛУЦИФЕР (лат.) Планетата *Венера* като ярка „Утринна Звезда“. До Милтън Луцифер никога не е било име на *Дявол*. Точно обратното, тъй като в „Откровение“ (XXII, 16) в устата на християнския Спасител са сложени следните думи за самия него: „Аз съм... звезда светла и утринна“, или Луцифер. Това име носел един от първите римски папи, а в IV в. дори съществувала християнска секта, чиито членове се наричали луцифериани.

*Според *Щайнер* от средата на Лемурийската епоха в еволюцията на човека и земята се намесват луциферически същества, представени в *Библията* под образа на змията. През атлантската епоха се проявяват ариманически (*Ариман*) същества, под името „*сатана*“. В дуалистичната философия Луцифер (Ариман) е носител на знанието, на изкуствата, занаятите, уменията, *принцип* на съграждане. В петата (коренна) раса се достига крайната точка на слизане в материята (движение, наречено от съвременния *окултизъм* „инволюционно“). Петата раса губи своето астрално зрение, погледът е насочен към

нюансите и същността на материалното. Девизът на древните гърци „Здрав дух в здраво тяло“ е израз именно на веществено-то, което се превръща в идеал. С развитието на историческото общество, на човека като социален индивид, непосредствената връзка с духовния свят се губи за сметка на личните стремежи и цели: Луцифер се разглежда като еманация на качествата на *личността* и на съвременния етап спъва еволюцията на човека. С развитието на астралното и етерното тяло, със съзнателното изживяване на Христовата мисия, луцифериaнските елементи се преобразуват. В ново време изтъкнати окултисти отбелязват крехкостта на материята, нейната все по-забележима неус-тойчивост. (*Антропософия*, *Ариман*.)*

ЛХА (тибет.) *Духове* на висшите сфери; оттук наименованието Лхаса, резиденцията на *далай-лама*. Титлата Лха често се дава в Тибет на някои *нарджоли* (светии и *адепти*-йоги), които са овладели големи окултни сили.

ЛХАГПА (тибет.) Меркурий, планета.

ЛХАКАНГ (тибет.) Храм, *крипта*, главно подземен храм за мистични церемонии.

ЛХАМАЙИН (тибет.) *Елементали*-елфи на низш земен план. Народната фантазия прави от тях *демони и дяволи*.

ЛЪВ В митологиите и фолклора на много народи в Африка, Западна, Южна и Източна Азия е символ на висша божествена сила, мощ, власт и величие; Слънце и *огън*. Особена семантика притежава лъвицата: тя е символ на майчинството и атрибут на много богини-майки, също – въплъщение на сладострастие. Лъвът е свързан с много женски божества: *Артемида* Ефеска, *Кибела*, Хеката (*Хатор*), Рея, Опс и др. В *буддизма* лъвът е въплъщение на храброст, благородство и постоянство. Той носи успех и щастие; с него са свързани *Авалокитешвара*, *Майтрея* (почитан бил неговият трон – „лъвско седалище“), *Манджушри*, *Вайрочана*. *Будда* многократно се въплъщавал в образа на лъв. В Африка лъвът често се възприема като образ на умрял прадядо, свръхестествен дух-патрон, тотем. (А.)

M

МА (санскр.) „Пет“; едно от имената на *Лакшми*.

МААТ (егип.) В египетската митология – богиня на истината и реда, смятана за жена на бога на *Мъдростта Тот*. Символ на Маат е щраусовото перо, прикрепено на главата (йероглифът „маат“ е щраусово перо). Маат била смятана също за дъщеря на бог *Ра* и като такава участвала в сътворяването на света, когато бил унищожен *хаосът* и установен редът. Голяма роля играела Маат в задгробния съд на *Озирис*; върху едното блюдо на везните слагали сърцето на покойника, а върху другото – статуйка на Маат. Равновесието означавало, че покойникът е оправдан (неговият „глас е бил праведен“) и е достоен за блаженство в царството на Озирис. В противен случай бил изяждан от чудовището Амт (лъв с глава на крокодил). Маат понякога била наричана „Маати“ (двойнствено число), тъй като съществувала представата за две сестри Маат; залата на съда се наричала „залата на двете истини“. Емблема на съдиите била статуйка на Маат, която те носели на гърдите си. Жрец на Маат бил везирът; център на култа – Тиванският некропол. (*Везни*.) (А.)

МАГ (лат.) Наименование на древните наследствени жреци и учени *адепти* в Персия и Мидия; дума, произлязла от маха (голям), която по-късно станала мог или маг, жрец – на езика пехлеви. Порфирий ги описва („Abst.“ IV, 16) по следния начин: „Учените хора, които при персите се занимават със служене на Божеството, се наричат „магове“, а Свидас съобщава, че „сред персите обичащите мъдростта (philalethai) се наричат магове“. „*Зенд-Авеста*“ (II, 171, 261) ги разделя на три степени: 1. Хербеди или „ученици“; 2. *Мобеди* или „Учители“; 3. Дестур Мобеди или „съвършени Учители“. Халдейците имали подобни школи, както и египтяните, така че Дестур Мобедите били идентични с *йерофантите* на *мистериите*, практикувани в Гърция и Египет.

МАГ (Magus) (лат.) В Новия Завет – мъдрец, мъдър човек при халдейците; в англ. език често се употребява наместо Magician, чудотворец; в Розенкройцерското общество (*розенкройцери*) е титла на най-високите членове от IX степен; Върховният Маг е Глава на ордена във „външния кръг“; Маговете на „вътрешния

кръг“ не са известни на никого, като се изключат членовете от VIII степен. (W.W.W.)

МАГ или Магиан. От маг или маха. Тази дума представлява корен на английската дума magician. Маха-Атма (велика *Душа* или *Дух*) в Индия имал своите жреци в доведийски времена. Магове били жреците на бога на *огъня*; срещаме ги сред асирийците и вавилонците, а също сред персийските огнепоклонници. Тримата влъхви (*влъхва*), наречени също царе, за които се казва, че са донесли дарове – *злато*, ливан и смирна – на младенеца Иисус, били огнепоклонници, подобно на останалите, и астролози, тъй като видели неговата звезда. Върховният жрец на *парсите* в Сурата се нарича *мобед*. Други произвеждат тази дума от мегх, а мех-аб означава нещо велико и благородно. Учениците на *Зороастър*, според Клеукер, се наричали мегхести.

МАГА (санскр.) Жреци на Слънцето, споменати във „Вишну Пурана“. По-късно те са *маговете* на Халдея и Иран, предци на съвременните *парси*.

МАГАДХА (санскр.) Древна страна в Индия, управлявана от царе-буддисти.

МАГИЯ „Велика Наука“, съгласно Девериа и други изтоковеди, при най-древните цивилизовани и образовани народи „магията се смятала за свещена наука, неразделна от религията“. Например египтяните били едни от най-искрено религиозните народи, такива били и все още са индусите. „Магията се съдържа в поклонение пред боговете и се достига благодарение на това поклонение“ – казвал *Платон*. *Брамините* и египетските *рекгетамени* или *йерофанти*, популяризирали вяра в способностите на човека чрез магическа практика да се служи на богове – които в действителност не са нищо друго, а окултни сили или потенции на Природата, въплътени в самите тези учени жреци – в които те почитали само свойствата на неизвестния и безименен *Принцип*. Както умело формулира това Прокъл Платоник: „Древните жреци, признавайки, че в природните неща има известно сходство и симпатия на едно към друго, а също така между проявените неща и окултните сили, и откривайки, че всички неща се съдържат във всичко, създали свещена наука на основата на тази взаимна симпатия и сходство... и използвали за окултни цели както небесните, така и земните същности, с чиято помощ, чрез определено сходство, те привличали божес-

твените сили в тази низша обител“. Магията е наука за контактуване с божествените, надземни Сили и тяхното управление, както и за властта над силите на низшите сфери; практическо познание за съкровените тайни на природата, известни само на малцина. Античните и средновековните мистици подразделяли магията на три класа – *теургия*, гоетия и естествена магия. „Теургията от древни времена била специална сфера на теософите и метафизиците – казва *Кенет Маккензи*. – Гоетията е *черна магия*, а „естествената“ (или бялата) магия се издигнала на своите лечебни криле до величавата степен на точна и прогресивна наука… Вярата (в самия себе си) е съществен елемент на магията; и е съществувала много преди другите идеи, предполагащи нейното наличие.“ Както пояснява *Ямблих*, „маговете заявявали, че чрез жреческата теургия са способни да се издигат към по-възвишени и всемирни Същности и към тези, които са се утвърдили над съдбата, т.е. към бога и *демиурга*, без да използват материята, без да обсебват нещо друго…“ Някои вече започват да осъзнават съществуването на фините енергии и въздействия в природата, за които до сега нищо не са знаели.

МАГИЯ БЯЛА Така наречената „благотворна магия“, божествена магия, свободна от егоизъм, властолюбие, честолюбие или корист и насочена изцяло към правенето на добрини за света като цяло и за ближния в частност. Най-малкият опит да бъдат използвани притежаваните паранормални сили, за да са удовлетвори собственото Аз, превръща тези способности във *вещарство* и *черна магия*.

МАГНА МАТЕР (лат.) „Велика Майка“ Наименование, давано в древни времена на главните богини на всички народи, такива като *Диана* Ефеска, *Изида*, *Мут* и много други.

МАГНЕС Понятие, употребявано от *Парацелз* и средновековните философи. Това е дух на светлината или *Акаша*. Дума, често споменавана от средновековните *алхимици*.

МАГНЕТИЗЪМ Сила в природата и човека. В първия случай той представлява посредник, предизвикващ различни *феномени* – привличане, полярност и т.н. Във втория той става „животински“ и земен (като противоположност на космичния) магнетизъм.

МАГНЕТИЗЪМ, животински Докато официалната наука го

нарича „мним“ посредник и напълно отрича неговата реалност, безброй древни, а също и съвременни азиатски народи, *окултисти*, *теософи*, спиритуалисти и мистици от всякакъв вид го обявяват за установен факт. Животинският магнетизъм е флуид, еманация. Някои хора могат да го отделят за целите на лечението чрез очите и върховете на пръстите си, а всички останали същества – хора, животни и дори всеки неодушевен предмет – го отделят, съзнателно или несъзнателно, като *аура*, или променливо сияние. При въздействие чрез контакт с болен или чрез *волята* на човека-оператор, го наричат месмеризъм (*Месмер*). (*Биоенергия*.)

МАГНЕТИТ или магнитен железен камък Черен, бляскав, непрозрачен, принадлежи към групата на шпинелите. Поради своите лечебни качества се употребява от индийските лекари срещу жълтеница и тумори. При мъжете повишава потентността. Римският лекар Плиний описва пет вида, с чиято помощ могат да се лекуват всички болести и да се възприемат гласовете на божествата, ако се държи в ръка и се разтърси. Арабските лекари го приписват на раждащи; при натравяния се приема стрит, смесен с мляко. Ако се носи на врата, паметта се завръща; ако се разтрие челото на беснуващ, той се успокоява. Съвременно приложение: влияе на базисната *чакра* (*муладхара*, *Кундалини*); еликсирът оказва лечебно въздействие на цялото тяло и хармонизира енергийните центрове. Особено подходящ е за лечение на болести, които са следствие от нарушените функции на ендокринните жлези. (А.)

МАГНЕТИЧНО МАСОНСТВО Нарича се също „лечебно“ *масонство*. То е описано като Братство на Лечители (от ятрике, гр. дума, означава „изкуство на лечението“) и широко се използва от „Братята на Светлината“, както твърди *Кенет Маккензи* в „Royal Masonic Cyclopedia“. В някои тайни масонски съчинения по всяка вероятност – така поне съобщава Рагон, виден масонски авторитет – степен в *масонството*, наричана Оракул на Кос, „въведена през XVI в., тъй като Кос бил родното място на *Хипократ*“. Ятрике било отличителна черта на жреците, които се грижели за болните в древните асклепии – храмове, където бог Асклепий (Ескулап) лекувал болните и сакатите.

МАГНУМ ОПУС (лат.) В *алхимията* – краен завършек, „Велика Работа“ или Grand Oeuvre; приготвяне на „*Философски Камък*“

и „*Еликсир* на Живота“, който – макар че в никакъв случай не е мит, както биха настоявали някои скептици – все пак трябва да се разбира символично и който е пълен с мистично значение.

МАДХАВА (санскр.) 1. Име на *Вишну* или *Кришна*; 2. Месец април; 3. Титла на *Лакшми*, ако се пише като Мадхави.

МАДХЯ (санскр.) Десет хиляди билиона.

МАДХЯМА (санскр.) Използва се по отношение на нещо безначално и безкрайно. Така например, смята се, че *Вак* (звукът, женски *Логос*, или женско копие на *Брама*) пребивава в няколко състояния, едно от които е състояние на Мадхяма – което е равносилно на твърдението, че Вак е вечна в смисъл, че „Словото (Вак) е било у Бога и Словото е било Бог“, тъй като те по същество са едно.

МАЗДЕИСТ *Зороастър*; „покланящ се на бога“.

МАЗДЕИСТИ маздейци, маздеи. От (*Ахура*) *Мазда*. („Ясна“, XI.) Това била древноперсийската аристокрация, покланяща се на *Ормазд* и отхвърляща *идолите*; те заразили евреите със същото отвращение към всякакво конкретно изображение на Божеството. Явно, че във времената на Херодот те били изместени от привържениците на религията на *маговете*. *Парсите* и *геберите* (гиберим, могъщите хора от Книга Битие, VI и X, 8) изглежда са последователи на религията на *маговете*.

МАЗОРА (ивр.) Това наименование на първо място се отнася към сборника от забележки – разясняващи, граматически и критически – срещащи се по полетата на древноеврейските ръкописи или свитъци на Стария Завет. Мазоретите се наричали също така *мелхити*.

МАЗОРЕТИЧНИ ТОЧКИ или Гласни (ивр.) Или, както тази система се нарича сега, Мазора, от Масорех или Масорет – „предание“ и Масар – „предавам“. *Равините*, които са се занимавали с Мазора, наречени като следствие от това – мазорети, били също така и изобретатели на мазоретичните точки, които, както се предполага, придали на безгласните думи на Свещените Писания тяхното правилно произношение, като са добавили към съгласните букви точки, представляващи гласни. Това било изобретение на учените и хитроумни равини от Тиберейската Школа (в IX в. на н. е.), които по този начин придали напълно различна конструкция на главните думи и на имената в Книгите на *Мойсей* и така още повече задълбочили бъркотия-

та. Истината е, че тази система само прибавила допълнителни маскировки към вече съществуващите в „Петокнижието“ и други трудове.

МАЙТРЕЯ БУДДА (санскр.) Същото, което е *Калки Аватар* на *Вишну* (Аватар на „Белия Кон“), *Сосиош* и други *Месии*. Единствената разлика се съдържа в датите на техните появявания. Докато пришествието на Вишну на бял кон се очаква в края на сегашния период на *Кали юга*, „за да бъдат окончателно унищожени нечестивите, да се обнови творението и възстанови чистотата“, *Майтрея* го очакват по-рано. *Екзотеричното* или популярното учение, леко различаващо се от *езотеричната* доктрина, твърди, че *Шакямуни* (Гаутама Будда) го посетил в *Тушита* (небесната обител) и му заръчал да дойде оттам на земята като негов приемник, когато изминат пет хилядолетия след неговата (на Будда) смърт. Ако се брои от наше време, това би станало след по-малко от 3 000 години. *Езотеричната* философия учи, че следващият Будда ще се появи през седмата (под) раса на този Кръг. Факт е, че Майтрея е бил последовател на Будда, известен *архат*, макар и не негов непосредствен ученик, и че е бил основател на езотерична философска школа. Както е показал Ейтел („Sanskrit-Chinese Dict.“), „още 350 г. пр. Хр. били издигани статуи в негова чест“.

МАКАРА (санскр.) „*Крокодил*“ В Европа – същото, което е *Козирог*, десетият знак на *зодиака*. *Езотерично* – мистичен клас на *девите*. При индусите – колесницата на *Варуна*, богът на водата.

*В индийската традиция – името на фантастично морско животно; понякога се възприема от класа на хибридните чудовища с преобладаващи черти на водните същества. Често го представят като животно с огромни размери, близко по вид на крокодил, делфин, акула; с глава на крокодил, слон с вдигнат нагоре хобот, *риба* или водно чудовище с отворена паст; с тяло на влечуго или на люспеста риба, с опашка във вид на рибен плавник, с две или четири лапи. В „*Бхагавад Гита*“ това е яздитното животно (*вахана*) на Варуна. (*Митологични животни.*)*

МАКАРА КЕТУ (санскр.) Едно от имената на *Кама*, индуският бог на любовта и желанието.

МАКАРАМ или Панчакарам (санскр.) В окултния символизъм

– петоъгълник, петолъчна звезда, петте члена или крайници на човека. Във висша степен мистичен символ.

МАКАРИ (санскр.) Петте М при тантристите. (*Тантризъм.*)

МАККЕНЗИ, Кенет (1833-1886) Британски антиквар и последовател на *розенкройцерите*, автор на „Кралска масонска енциклопедия" (1877). Той е един от първите английски *окултисти*, който започва да се занимава със символизма на картите *таро*, въпреки че не дописва книгата си на тази тема. (А.)

МАКОМ (халд.) „Съкровено място" във фразеологията на „*Зохар*", или скрит участък, отнасящ се или към свещения олтар в храма, към „Утробата на Света", или към човешкото лоно. Кабалистичен термин.

МАКРОБИОТИКА (гр.) „Учение за дълъг живот"; обозначение за начин на хранене, описан от японския философ Ошава (починал 1966). В основата е принципът на *ин* и *ян* в китайската медицина, според който храните се групират по следния начин:

Ин	Ян
расте в/у гореща почва	расте в студен климат
съдържа повече вода	сухо
плодове и листа	стебла, корени, семена
расте над земята	под земята
предизвиква киселинни реакции	предизвиква алкални реакции
топли ястия	студени ястия

В зависимост от темперамента, пола, сезоните, часовете на деня и заболяванията се употребяват съответни храни. Балансираното хранене включва употребата на растения, които доставят на организма светлина, земя, вода и въздух. (А.)

МАКРОКОСМОС (гр.) „Велика Вселена" или *Космос*.

МАКРОПРОСОПУС (гр.) Кабалистичен термин, образуван от съставната гр. дума, означаваща Велико или Голямо Лице (*Ликове*); наименование на *Кетер*, Венецът, висшият сефирот. Това е название на Вселената, наричана Арик-Анпин – тази пълнота, това цяло, за което Микропросопусът или Зауир Анпин, „по-малкото лице", се явява част и противоположност. В своя висш или абстрактен метафизически смисъл Микропросопусът е *Адам Кадмон*, проводник на *Ейн-Соф* и венец на Дървото на *сефиротите*, въпреки че доколкото *Сефира* и Адам Кадмон

фактически представляват едно и също в два аспекта, това води до същия резултат. Интерпретациите са много и различни. (*Микрокосмос – Макрокосмос*.)

МАЛАИКА (араб.) *Ангели* в мюсюлманската митология. Според *Корана Аллах* направил Малаика посланици, „притежаващи криле двойни, тройни и четворни" (35:1). Малаика във всичко се подчиняват на Аллах, служат като негова връзка с *пророците* и с хората. Когато бил създаден *Адам*, всички Малаика паднали пред него, освен *Иблис*, който вследствие на тази измяна се превръща в *дявол*. Малаика защитават небето от *джиновете* и *шейтаните*, следят за всички постъпки на хората и ги записват, разпитват умрелите в гроба и наказват неверните. В Корана изпъква особена група Малаика – ангелите на смъртта. Деветнайсет „най-груби и силни" малаика, начело с Малик пазят *джаханам* (*ада*). Един ангел пази градините *джана* (рая). Два други ангела – Харут и Марут – съгрешили на земята и обучили хората на *магия*. Особено важно място заема *Джибрил*, който се явявал на *Мохамед*, *Иса*, Мариам и др., предавайки им думите и заповедите на Аллах. В Иран и Средна Азия малаика обикновено се наричат фарища (парища). (А.)

МАЛАХ ГА-МАВЕТ (ивр.) "Посланик на смъртта", в юдаизма – ангел на смъртта. Неговият прообраз може да се познае в старозаветните „ангели-изтребители" (2 Царства 24, 16), преминали и в Апокалипсиса; в „първенеца на смъртта" от книгата на Иов („ще изяде членовете на неговото тяло първенеца на смъртта" – 18, 13), оприличаван обикновено на ястребообразните *демони*-слуги на Наргал, богът на подземното царство на шумеро-акадийската митология; накрая в „ангелите на възмездието" и „ангелите на разрушението" в ранната *апокрифна* литература. Според *Талмуд* Малах Га-Мавет причинява смърт, като невидимо за останалите прерязва гърлото на умиращия; по друг вариант, когато наближава часът на смъртта за болния, Малах Га-Мавет застава край главата му с изваден меч, на чийто връх виси капка жлъчка; виждайки го, болният отваря от страх уста и умира от попадналата в устата му капка. Цялото същество на Малах Га-Мавет е покрито с безброй очи. (А.)

МАЛАХИМ (ивр.) Вестоносци или *ангели*.

МАЛАХИТ Зелен *скъпоценен камък*, състоящ се от меден карбонат. При египтяните е бил известен като мафек; използвали го

като средство за разхубавяване. Гърците го наричали хризолока – „златна мярка“; предпазвал е от мълнии, сърдечни болести и нещастна любов. Питиета от малахитови съдове укрепват сърцето и осъществяват контакт с боговете. Имал е широко приложение в медицината: при трудности в дишането, при очни болести, срещу повръщане, при епилепсия. Арабите го използвали смесен с оцет при кожни заболявания. При индийците е средство срещу колики и ревматизъм. До XVIII в. включително е бил продаван в аптеките в Европа. Съвременно приложение: активизира сърдечната *чакра* (*анахата*); *еликсирът* помага при женски болести и безплодие; използва се и при заболявания на стомаха. (А.)

МАЛКУТ (ивр.) Царство, десетият сефирот, съответстващ на крайното Х (хе) на *Тетраграматон*, или IHVH. Той е Низшата Майка, Годеница на *Макропрософуса*; нарича се също „Царица“. В определен смисъл той е *Шекина*. (W.W.W.)

МАМИТУ (халд.) Богиня на съдбата. (*Немезида*.)

*Също Маметy, „клетва“, „задължение“; богиня на подземния свят, една от съпругите на Наргал, първоначално явно персонификация на клетвата и олицетворение на наказанието на клетвопрестъпниците. Мамиту е съдия на подземния свят, заедно с *анунаките* осъжда хората на смърт. В представите за подземното царство се описва като козеглава богиня.*

МАН В китайската митология – огромна и страшна змия (*наг*). В древния речник „Ер я“ Ман се определя като цар на змиите (според древните коментари е най-голямата змия). В средните векове с понятието Ман започнали да обозначават един от видовете *дракони* – драконът с четири нокътя. При династиите Мин и Цин ги изобразявали на парадните халати на висшите сановници и придворни (императорът се обличал в халат с изтъкани дракони-лун с пет нокътя). (А.)

МАНАВА (санскр.) Земята на древна Индия; *калпа* или *цикъл* (*кръгове и цикли*). Наименование на оръжието, което използвал *Рама*; означава „от *Ману*“.

„МАНАВА ДХАРМА ШАСТРА“ Древен сборник със законите на *Ману*.

МАНАС (санскр.) „Ум“; ментална способност, която превръща човека в разумно и нравствено същество и го отличава от обикновеното животно; синоним на *махат*. *Езотерично* обаче в

широк смисъл това означава *Висше Аз*, или превъплъщаващият се *Принцип* у човека. В тесен смисъл *теософите* го наричат *буддхи* манас или Духовна Душа, като противоположност на неговото човешко отражение – *манас кама*.

*В йогийската практика установяването и контролирането на манас се поставя като първостепенна задача. Условният характер на външната акцепторна дейност определя и дейността на ума като променлива, условна. Обективният регулатор на неговата дейност е движението на трите *гуни* – движението в рамките на противоположните усещания, конкретизирано от закона (*карма*). Субективно дейността на ума придобива характер на хаотично движение, тъй като не се контролира от субекта – манас има функцията да създава желания-нежелания, но няма функцията да ги контролира. Такъв контрол се осъществява от „по-висшето" вътрешно сетиво – разумът (буддхи) или интелектът, висшият ум. В обширната коментарна литература се е оформило становището, че умът е „животното" у човека, тъй като дейността му е условно-рефлекторна, неконтролируема от субекта, но движеща цялостното му битие по силата на динамиката на трите гуни и кармата. Поради непрекъснатата възбудимост на външните сетива чрез контакта с околната действителност, умът е постоянно в активна дейност, което води до пасивност на разума. В този план последователите на *йога* си поставят за задача привеждането на ума в покой с цел активизиране дейността на разума – „пътят" към *атмана* и затова използват редица методи, наричани традиционно *садхана* (средство). Различните видове садхана предполагат различни външни средства за постигане на вътрешен покой.*

МАНАСА ДХИАНИ (санскр.) Висши *питри* в *Пураните*; *Агнишвати* или Слънчеви Предци на човека, тези, които го превърнали в разумно същество, като се въплътили в безчувствените форми от полуефирна плът на хората от трета раса. („Тайната Доктрина", т. II.)

МАНАСИ (санскр.) Тези, които дарили човечеството с *манас*, или разум, безсмъртното Аз у хората.

МАНАС КАМА (санскр.) „Ум на желанията"; при буддистите това е шестият от *Чадаятаните*, или шестте органа на познанието – затова е висшият от тях, синтезирани от седмия, наричан Кличта, духовно възприятие на това, което замърсява

този (низш) *манас*, или „човеко-животинската душа", както го наричат *окултистите*. Докато Висшият Манас или Азът, е пряко свързан с *Виджнанам* – десетата от дванайсетте *нидани* – което е съвършено постижение на всички форми на знание, отнасящи се към обекта или субекта в ниданичната взаимовръзка на причини и следствия – низшият, или кама манас, е само една от Индриите, или органите (източниците) на чувства. За двойствения манас тук може да се каже много малко, тъй като учението, което го разглежда, е правилно изложено само в *езотеричните* съчинения. Навярно по тази причина споменаването му е твърде повърхностно.

МАНАС САНЯМА (санскр.) Съвършено съсредоточаване на ума и контрол над него по време на упражняване на *йога*.

МАНАС-САРОВАР (санскр.) Фонетично се произнася като Мансоравар. Свещено езеро в Тибет, в Хималаите, наричано също Анаватаптa. Манасаровар е име на божеството-пазител на това езеро и според народния фолклор това е *наг*, „змей". Изтълкувано *езотерично*, означава велик *адепт*, мъдрец. Това езеро е крупен център на ежегодно поклонничество на индусите, тъй като се твърди, че *Ведите* били написани на неговите брегове.

МАНАС ТАЙДЖАСИ (санскр.) „Лъчист *манас*"; състояние на *Висшето Аз*, което само големи метафизици могат да осъзнаят и постигнат.

МАНВАНТАРА (санскр.) Период на проявяване, противоположно на *пралая* (разтваряне или покой), отнася се към различни *цикли* (*кръгове и цикли*), особено към *Деня на Брама* от 4 320 000 000 слънчеви години и към времето на царуването на един *Ману* – 308 448 000 години. (Тайната Доктрина", т. II.) Буквално – Мануантара – между Ману.

МАНДАЛА (санскр.) *Кръг*; също така десет раздела от *Ведите*.

*„Кръг", „диск", „кръгъл", „кръгов" и т.н. Един от основните сакрални символи в будиската митология; ритуален предмет, въплъщаващ символа; вид ритуално дарение (включително и жертва). Най-характерната схема на мандала представлява външен кръг с вписан в него *квадрат*. В този квадрат на свой ред е вписан вътрешен кръг, чиято периферия обикновено се обозначава като осемлистен *лотос*, или осем разчленения,

сегментиращи този кръг. Квадратът е ориентиран по посока на страните на света. В средата на всяка страна на квадрата се намират Т-образни врати, продължаващи навън, вече зад границите на квадрата, с кръстовидни изображения, понякога ограничени с малки полуокръжности. В центъра на вътрешния кръг се изобразява предметът на почитане – божество, негов атрибут или символ, който се използва в ритуала, особено често *ваджра* в разни варианти. Най-универсална е интерпретацията на мандала като модел на вселената, като при това вселената се изобразява в план. *Йогинът* прониква в мандала, като се приближава към центъра, сливайки се с макрокосмоса (*микрокосмос- макрокосмос*).*

МАНДАРА (санскр.) Планина, използвана от боговете като бъркалка за биенето на млечния океан (в *Пураните*).

*"Огромна" или „твърда", свещена планина, място, което обитават различни божествени и полубожествени същества – *якши*, *гандхарви*, *кинари* и др. Според „*Махабхарата*" Мандара се издига над земята на единайсет хиляди йоджани (йоджана = около 4 км.) и на също такова разстояние отива под земята. Боговете решили да я използват като бъркалка, но не можели да я изтръгнат от земята. В края на краищата, по молба на *Брама*, това направил змеят *Шеша*. Мандара се отъждествява обикновено с един от върховете на Хималаите, около планината Кайласа. Според друга версия, Мандара се съпоставя с едноименната планина в Бихара.*

МАНДЖУШРИ (тибет.) Бог на *Мъдростта*. В *езотеричната* философия определен *Дхиан Коган*.

*„Красиво сияние"; в митологиятае на *махаяна* и *ваджраяна* е *бодхисатва*. Манджушри е известен също така с имената Манджугхоша („красив глас"), Манджунатха („красив спасител"), Вагишвара („господ на речта") и т.н. Манджушри олицетворява мъдростта и обикновено го изобразяват като красив индийски принц, държащ във вдигнатата дясна ръка пламтящ меч, а в лявата – книгата „Праджняпарамита". Неговият култ бил особено популярен в Тибет и Китай, където образът му се среща в много легенди. В Тибет за земно въплъщение на Манджушри се смятал основателят на школата на гелугпа *Цзонкапа* (XIV в.)*

МАНДРАГОРА (гр.) Растение, чието коренище има формата на човек. В *окултизма* се употребява от черните магове за раз-

лични цели; някои от окултистите на „лявата ръка“ създават с негова помощ *хомункули*. Обикновено го наричат mandrake и се предполага, че то крещи, когато го изравят от земята.

Съдържа алкалоидни атропини и скополамин, които могат да предизвикат смущения в дейността на мозъка. В малки количества тези вещества премахват болки, но дози над 10 мг водят до натравяния и даже смърт. За първи път употребата на растението се споменава в XV в. пр. Хр. при магически ритуали за любов и плодородие.

МАНИ (ср. перс.) Митологизиран образ на ирански религиозен реформатор, вероучител и *пророк*, основател на *манихейството*. Сведения за живота на Мани (216-277) и манихейството се съдържат в „Деяния на Архелай“ (IV в.), произведенията на Блажения Августин, свети Ефрем (IV в.), свети Епифаний (IV в.), християнските сирийски хроники, „Книга на схолийте“ на сириеца Теодор бар Конай (VIII в.), някои мюсюлмански източници на арабски и персийски езици и др. Съществуват редица фантастични етимологии и тълкувания на неговото име: „луд“, „маниак“, но и „скъпоценен камък“ (от санскр. mani). (А.)

МАНИ или Манус (лат.) Доброжелателни „богове“, т.е. „призраци“ на низшия свят (*камалока*); обожествени сенки на умрелите за невежия от древността и „материализиращи се“ *духове* за съвременния спиритуалист, приемани за *души* на умрелите, а в действителност те по същество са само техните празни *обвивки*, или образи.

МАНИПУРА-ЧАКРА (санскр.) mani – „скъпоценност“, pura – „пълнота“; десетлистна *чакра*, *лотос*, същото, което е и *набхипадма* – „лежаща на пъпа“. Тази чакра е във връзка със Слънцето и отговаря на елемента *огън*. С контрола над чакрата се придобива висша психическа сила. Разтварянето на манипура-чакра освобождава от болести. Съответствия: цвят – жълт, форма – триъгълник. (А.)

МАНИХЕИ (лат.) Секта от III в., която вярвала в два вечни принципа на добро и зло – първият дарил човечеството с души, а последният с тела. Тази секта била основана от някой си полухристиянски мистик *Мани*, който се представял за очаквания „Утешител“, *Месия* и *Христос*. Много столетия по-късно, когато тази секта вече не съществувала, възникнало Братство,

наричащо себе си „манихеи“ – от масонски тип (*масонство*) с няколко степени на *посвещение*. Техните идеи били кабалистични, но били невярно разбрани.

*Манихейският канон съставят седем (сакрално число – образ на идеална цялостност и съвършенство) съчинения – „Шапуракан“ (посветен на Шапура), „Живото евангелие“, „Съкровище на живота“, „Прагматея“, „Книга на мистериите“, „Книга на исполините“, „Писма“. Според учението на Мани, в света от край време е съществувала и се е предавала истината. Но тя се появявала в своята очевидност и насъщност, само когато идвали вестители (много важна категория персонажи в учението на Мани), откриващи (проявяващи) тази истина. Преди Мани истината се предавала в различни форми, винаги била частична (и следователно накъсана). Подобна истина била възвестена от *Адам*, *Енох*, Ной, Сим, Авраам и др., но най-вече от тримата велики апостола – *Заратустра*, *Будда* и Иисус *Христос*. Обаче тяхната роля се проявявала само на локално ограничени пространства (Будда – на изток, Заратустра – в Иран, Христос – на Запад). Мани е не само „апостол на Вавилония“ и съвременното му поколение, последовател на тримата велики апостоли, но и крайно висше звено във веригата на небесните вестители – откриватели на истината, „печат на пророците“, просветител. Светлината на истината, носена от Мани, е цялостна, абсолютна, от нищо незатъмнена и поради това съвършена.*

МАНО (гност.) Властелин на Светлината, Rex Lucis в „*Кодекс на назареите*“. Той е вторият „живот“ на втората, или проявената троица, „небесен живот и светлина, по-древен от архитекта на небесата и земята“ („Codex Nazaraeus“, Vol. I, p.145). Тези троици са по същество следните: Върховен Властелин на великолепието и светлината, светещ и сияещ, преди когото никой друг не е съществувал, нарича се Корона (*Кетер* – венец); Властелинът *Ферхо*, непроявеният живот, който съществувал в първия извечно; и Властелинът Йордан – дух, живата *вода* на милосърдието (пак там, II, 45-51). Това е този единствен, чрез когото можем да бъдем спасени (*спасение*). Тези тримата съставляват троица in abscondito. Втората троица се състои от трите живота. Първият е подобие на Властелина Ферхо, от когото той произлязъл, и този втори Ферхо е Цар на Светлината – Мано. Вторият живот е Иш Амон (*Плеромата*), чашата на

предопределението, съдържаща видимата мисъл на Jordanus Maximus – типа (или неговото достъпно за разбиране отражение), прообразът на живата вода, който е „духовният Йордан" (пак там, II, с. 211). Третият живот, създаден от двата други, е *Абатур* (Аб, Родител или Баща). Това е тайнственият и стар, „Най-стар от Най-старите", Старец „Senem eui obtegentem et grandaevum mundi". Последният, трети Живот, е Баща на *Демиурга Фетахил*, Творецът на света, когото *офитите* наричат *Илда Баоф*, макар че Фетахил е еднороден, отражение на Бащата, Абатур, който го произвежда, „гледайки в тъмната вода". *София Ахамот* също ражда своя Син Илда Баоф, Демиурга, като гледа в *хаоса* на материята. Но Властелинът Мано, „Властелинът на величествеността, Властелинът на всички *гении*", в този кабалистичен „Кодекс" е по-висш от Бащата, тъй като, ако единият е чисто духовен, другият е материален. Например, докато „еднородният" на Абатур е геният Фетахил, творецът на физическия свят, Властелинът Мано, „Властелинът на Целситюд", който е син на Този, който е „Отец на всички, които проповядват Евангелието", също така произвежда „еднороден", Властелина Лехдайо, „справедливия Властелин". Той е *Христос*, помазаник, който излива „милосърдието" на Невидимия Йордан, Духа на Висшия Венец. (За по-нататъшни сведения вж. „Разбулената Изида", т. II.)

МАНОДХАТУ (санскр.) „Свят на разума", като означава не само нашите ментални способности, но също така едно от подразделенията на умствения план. Всеки човек има своя Манодхату, или мислен план, съответстващ на степента на неговия интелект и ментални способности, зад границите на който може да премине, само като изучава и развива висшите си духовни способности в една от висшите сфери на мисълта.

МАНОМАЯ КОША (санскр.) Ведантичен термин, означаващ Обвивка (Коша) на Маномая, еквивалент на четвърти и пети „принципи" у човека. В *езотеричната* философия тази „Коша" отговаря на двойствения *манас*.

*Кош, пълен с манас – психически токове". (*Дживатман.*)*

МАНТИКА или Мантично Безумие В това състояние се придобива дара на пророчеството. Тези две понятия са почти синонимни. Едното се почитало така, както и другото. *Питагор* и *Платон* високо я ценели, а Сократ съветвал своите ученици

да изучават Мантика. Отците на църквата, които така сурово съдели мантичното безумие при езическите жреци и *питии*, нямали нищо против да го прилагат за свои собствени цели. Монтанистите, получили своето название от Монтан, епископ на Фригия, който бил смятан за божествено вдъхновен, си съперничели с mtntiz (мантеис), или прорицателите. „Тертулиан, Августин и мъчениците на Картаген фигурирали сред тях" – казва авторът на книгата „Prophecy, Ancient and Modern". „Както изглежда, монтанистите напомняли вакханките по дивия ентусиазъм, с който се отличавали техните оргии" – добавя той. Що се отнася до произхода на думата „мантика", тук мненията се разминават. Съществувал е знаменитият Мантис Пророка в дните на Меламп и Проет, цар на Аргос; и е съществувала Манто, дъщеря на *пророка* на Тива, която самата е била пророчица. Цицерон описва прорицателството и мантическото безумие като казва, че „във вътрешните тайни кътчета на ума е скрита способността за божествено прорицателство, божествен импулс, който, когато се разпалва по-силно, се нарича „безумие", „изстъпление". (*Екстаз.*)

„МАНТРА ТАНТРА ШАСТРИ" (санскр.) Съчинения за заклинанията, но най-вече за *магията*.

„МАНТРА ШАСТРА" (санскр.) Брахманични писания по окултна наука и заклинания.

МАНТРИ (санскр.) Стихове от ведийски съчинения, които се употребяват като заклинания и магически формули. Под Мантри се подразбират всички части на *Ведите*, които се различават от *Брахман*, както и техни тълкувания.

*Звук, съчетание от звуци, дума, съчетаване от думи или изречение, чието повтаряне цели да въведе *йогина* в определено *трансцедентално* ниво на личното битие. Мантрите са относително достъпни като текст – това са ведийските химни махамантра, махавакя („велики мантри"); в *Упанишадите* – бхаджан и киртан (култово песнопение). Полугласното повтаряне на мантри е в основата на мантра-йога.*

МАНТРИКА ШАКТИ (санскр.) Силата или окултната мощ на мистичните думи, звуци, числа или букви в *Мантрите*.

МАНУ (санскр.) Велик индийски законодател. Това име произлиза от санскритския корен ман, „мисля"; в действителност – човешкият род, но се отнася към Сваямбхува, първият от

Ману, който възникнал от Сваямбху, „самосъществуващия“, затова – *Логос* и прародител на човечеството. Ману е първият Законодател, почти Божествено Същество.

*Във ведийската традиция Ману е син на Вивасвата (соларното божество) и брат на *Яма*; като при това Ману се разглежда като първия човек, който е живял на земята и царувал над хората, а Яма – като първия човек, който умрял и се превърнал в цар на умрелите предци. Пураните и епосът наброяват 14 Ману: седем, които са били и седем бъдещи. От всеки от тях води своето начало човечество и съответен световен период – *манвантара*. *Ману Сваямбхува*, който царувал в епохата на *Крита юга*, сътворил седемте *Праджапати*, или велики *риши*. На него се приписва създаването на авторитетния кодекс от закони на *индуизма* – „*Манава дхарма шастри*“ („Закони на Ману“). От останалите 13 Ману най-известни са: Ману Реванта („блестящ“), син на Вивасвата и Сараню, в нейния ипостас на кобила (майка на Ашвините) – пети Ману; Ману Чакшуша („различим от очите“), син на Тващара – шести Ману; Ману *Вайвасвата*, син на Вивасвата и Сараню в нейния божествен облик, прародител на живеещите сега хора – седми Ману; Ману Сарвани, син на сянката на Сараню – Саварна – осми и първи от бъдещите Ману.*

МАНУ СВАЯМБХУВА (санскр.) Небесен човек, *Адам Кадмон*, синтез на четиринайсетте Ману.

МАНУШИ или Мануши Будди (санскр.) Човешки *Будди*, *бодхисатви*, или въплътени *Дхиан Когани*.

МАНЮ (санскр.) Във ведийската митология – божество на гнева, персонифицираният гняв (преди всичко на *Индра*). Маню наричат убиец на *Вритра* и Дасю, убиец на враговете, носител на *ваджра* на Индра и т.н. Той е вожд на войската, приятел на *марутите*, свързан с *тапас* – „горещината“. Понякога Маню се отъждествява с *Рудра* – сълзите на *Праджапати* паднали върху Маню и той се превърнал в Рудра, „Шатапатха Брахмана“. (А.)

МАРА (санскр.) Бог на Изкушението, Съблазнител, който се опитвал да отклони *Будда* от неговия Път. Той е наречен „Разрушител“ и „Смърт“ (на Душата). Едно от имената на *Кама*, бога на любовта.

*Убиващ“, „унищожаващ“. Образът на Мара се среща в текстове-

те на всички основни буддиски направления. За негова главна функция се смята създаването на препятствия на *бодхисатвите*, стремящи се към просветление. На Мара са подчинени огромно количество зли божества, които съставят десет разреда, представляващи негативните емоции на човека (желание, ненавист, съмнение и пр.). Мара има дъщери, въплъщаващи сексуалните страсти. В народната митология Мара се смята за реално съществуващо божество. Във философския *будди-зъм* той се разглежда като отражение на човешката психика. В митологията на народите на Европа – зъл *дух*, въплъщение на нощния кошмар (оттук е френското cauchemar, „кошмар", англ. nightmare). Нощем сяда върху гърдите на спящия и предизвиква задушаване. В средните векове Мара се асоциирал с *инкубите* и *сукубите*; смятало се също, че кошмарите са изпратени от *вещици* или от *дявола*.*

МАРАБУТ Мохамедански поклонник, който е посетил Мека, светец. След смъртта неговото тяло се полага в гробница, построена на земята, подобно на други здания, но насред улици и публични места в населен град. В малката и единствена стая вътре в гробницата (няколко такива публични *саркофага* от тухли и вар и до днес могат да се видят по улиците и площадите на Кайро) край главата на покойника постоянно гори светилник. Гробниците на някои марабути са доста известни заради чудесата, които уж стават там.

МАРГА (санскр.) „Път"; Ащханга марга, свят или свещен път, единственият, който води към *нирвана*.

МАРГАШИРША (санскр.) "Начало на пътя", глава на *зодиака*. Наименование на месеца, който обхваща периода от средата на ноември до средата на декември; в древността с него започвала календарната година. (А.)

МАРДУК (акад.) Централното божество на вавилонския пантеон, главният бог на град Вавилон. Подчертават се неговата мъдрост, изкуството да лекува, заклинателните сили. Той притежава също така функциите на водно божество и божество на растителността. Основни негови епитети са „баща на боговете" и „властелин на боговете". В акадийската космогонична поема „Енума елиш" Мардук бил заченат от Ейя (*Хеа*) „в жилището на Апсу", който Ейя построил над убития от него Апсу (шумер. Абзу, въплъщение на първозданната водна стихия); майка на

Мардук е богинята Дамкина (шумер. Дамгалнуна); Мардук се описва като „дете-слънце“, божествено дете, във всичко превъзхождащо предшестващите поколения богове. Когато *Тиамат*, съпругата на Апсу се готви да отмъсти за смъртта на мъжа си, всички богове са обзети от страх; само Мардук е готов да се сражава с войската на Тиамат, но настоява да бъде въведен в съвета на боговете и да бъде направен върховно божество. Той разсича тялото на Тиамат на две части, от долната прави земята, а от горната небето. На боговете *Ану*, *Енлил* и Ейя Мардук определя техните владения, а на небесните светила – техните пътища, разделя 600 богове на 300 горни, небесни и 300 долни, подземни; по плана на Мардук боговете създават човека. От XIV в. пр. Хр. култът на Мардук се разпространява в Асирия, но там му противостои местното божество *Ашур*, често идентифицирано с Мардук и заменящо го. Негови символи са *брадвичката* и *драконът Мушхуш*. (А.)

МАРЕНА, Марана, Морена, Маржана, Маржена В славянската митология – богиня, свързана с въплъщенията на смъртта, със сезонните ритуали на умирането и възкръсването на природата, а също така с ритуалите за предизвикване на дъжд. В пролетните обреди на западните славяни *Мара* се наричало сламеното чучело – въплъщение на смъртта (мора) и на зимата – което давели (разкъсвали, изгаряли); това се извършвало, за да се осигури добра реколта. (А.)

МАРИЧИ (санскр.) Един от „от разума родените“ синове на *Брама* в *Пураните*. *Брамините* го въздигат в олицетворената светлина, родител на *Суря*, Слънцето и пряк прародител на Махакашияпа. Северните будисти от школата на *йогачаря* виждат в Маричи *дева*, *бодхисатва*, а китайските будисти – особено даоистите (*даоизъм*) – превърнали това понятие в Царица на Небето, богиня на светлината, владетелка на Слънцето и *Луната*. При благочестивите, но неграмотни будисти е много могъща нейната магическа формула „Ом Маричи сваха“. Говорейки за Маричи, Ейтел споменава „Джорджи, който разяснява това наименование като „китайска транскрипция на името на светата Дева Мария“. Тъй като Маричи е главен сред *Марутите* и е един от седемте първични *Риши*, тази предполагаема етимология изглежда малко пресилена.

МАРИША (санскр.) Дъщеря на мъдреца *Канду* и *Прамлоча*, ас-

парата-*демон* от небесата на *Индра*. Тя била майка на *Дакша*. Алегория, отнасяща се към Тайната на Втора и Трета човешки *раси*.

МАРКИОНИТИ Древна гностична секта, основана от Маркион, който бил искрен християнин, докато догмите за човешкия произход не започнали да изкривяват чисто *трансцеденталните* и метафизични концепции на първоначалните вярвания на ранните християни. Именно такива били и вярванията на Маркион. Той отричал историческите факти (които се намират днес в Евангелията) за Христовото Раждане, въплъщения и страсти, а също така и възкресението на тялото на Иисус, заявявайки, че такива твърдения са просто огрубяване на метафизичните алегории и символи и израждане на истинската духовна идея. Наред с всички останали *гностици*, Маркион обвинявал „отците на църквата", както се оплаква сам Ириней, в „приспособяване на своите (християнски) доктрини към способностите на слушателите си, като измисляли безсмислици за слепите, съответстващи на тяхната слепота, за глупавите – съответни на тяхната глупост, за заблуждаващите се – съответни на техните заблуди".

МАРТАНДА (санскр.) Ведийското наименование на Слънцето (*Суря*).

МАРТИНИСТИ Общество във Франция, основано от видния мистик маркиз Дьо Сен Мартен, ученик на *Мартинес Паскуалис*. Носи името на св. Мартин. То било първоначално учредено в Лион под формата на окултно масонско Общество; неговите членове вярвали във възможността да се контактува с Планетни *Духове*, второстепенни богове и *гении* на надземните Сфери. Луи Клод дьо Сен Мартен, роден в 1743 г., започнал живота си като блестящ армейски офицер, но изоставил кариерата си, за да се посвети на учението и belles lettres и приключил кариерата си, ставайки страстен *теософ* и ученик на *Якоб Бьоме*. Той се стараел да върне на *масонството* неговия първоначален характер на *окултизъм* и *теургия*, но претърпял неуспех. В началото неговият „Очистен Ритуал" се състоял от десет степени, но благодарение на изучаването на първоначалните масонски порядки, техният брой бил намален до седем. Масоните се оплакват, че той въвел някои идеи и приел ритуали, „които не съвпадат с историята на масонството"; но така са постъпвали

преди него *Калиостро* и *Сен Жермен*, както и всички, които добре познавали произхода на франкмасонството.

МАРУТ ДЖИВИ (санскр.) *Монади* на *адепти*, които са достигнали крайно освобождение, но предпочитат да се въплъщават на земята заради човечеството. Обаче те не бива да се бъркат с *нирманакаите*, които са много по-висши.

МАРУТИ (санскр.) За изтоковедите – богове на Бурята, но във *Веда* са нещо твърде мистично. В *езотеричните* учения, тъй като те се въплъщават във всеки кръг (*кръгове и цикли*), са просто идентични с някои Агнишвата *питри*, човешки разумни Аз. Оттук – алегорията за *Шива*, превръщащ частици плът в момченца и наричащ ги Марути, за да се покаже преобразяването на безчувствените хора, чрез тяхното превръщане в Проводници на питри, или Марути на *Огъня*, и по този начин – в разумни същества.

МАСБЕН (халд.) Масонски термин, означаващ „Слънце в разложение". Има пряко отношение – може би забравено от масоните (*масонство*) – към тяхното „Слово при Долно Дихание".

МАСОНСТВО Орден на „свободните зидари"; ритуалите и легендите на масонството водят началото си от легендарните времена, когато се изграждал *Соломоновия храм*. Дори се твърди, че „великият архитект" е доверил масонските тайни на *Адам* още при сътворяването на света. Във всеки случай календарът на „свободните зидари" започва 4000 г. пр. Хр., с изключение на „рицарите на Слънцето" (28-та степен според шотландския устав), които не признават летоброенето и наместо дата поставят седем нули. Масонството е много широко разпространено, като в САЩ има около 50 „велики" и приблизително 20 000 провинциални ложи, обединяващи 6 млн. души, в Англия – 1 милион, във Франция – половин милион. В Италия има 526 масонски ложи, но не особено големи, като броят на членовете наброява 15 хил. души. За 280 години в масонството стават известни промени, вследствие на което ритуалите му, костюмите и символичните знаци престават да бъдат тайна. В днешно време, след известни формалности, всеки може да получи наставления за обредите и да изучи примитивните начини за кодиране. („*Свободни зидари*".) (А.)

МАСТАБА (египт.) Горната част на египетски гроб, който според египтолозите винаги се е състоял от три части, а именно:

1. Мастаба, или мемориален параклис на земята; 2. Яма, дълбока от двайсет до деветдесет фута, която водела чрез проход в 3. Погребално помещение, където се намирал *саркофагът*, съдържащ *мумията*, потопена в многовековен сън. Когато погребвали мумията, ямата била засипвана и входът към нея бил маскиран. Така казват изтоковедите, подразделящи мястото на последен отдих на мумията съгласно почти същите принципи, както теолозите – човека: на тяло (*рупа*), *душа* и *дух* или разум. В действителност тези гробове на древните били символични, подобно на останалите техни свещени строежи и този символизъм пряко сочи седморното деление на човека. Но със смъртта този ред става обратен; и докато Мастаба – с нейните сцени от ежедневието, нарисувани по стените, с нейната маса за жертвени предмети за Ларвата (*ларви*), призрака или *линга шарира*, била мемориал, построен за двата *Принципа* и Живота, който е изоставил това, което е било низше трио на земята, то ямата, проходът, погребалните помещения и мумията в саркофага били обективни символи, въздигнати за двата тленни „принципа" – личният разум (*манас*) и *кама*, и трите нетленни – висшата Триада, слята сега в едно. Това „Едно" бил духът на блажения, почиващ в щастливата сфера *Анру* .

МАТАРИ ШВАН (санскр.) Въздушно същество, в „*Риг Веда*" изобразено като донасящо *агни* или *огън* на Бхригусите (*Бхригу*), наречени „Потребители" и описани от изтоковедите като „клас митични същества, принадлежащи към средната или въздушна група богове". В *окултизма* Бхригусите по същество са просто *саламандрите* на *розенкройцерите* и *кабалистите*.

МАТАТРОН *Ангел*, който според кабалистичния трактат „*Зохар*" се явил на *Симон бен Иохаи*. (А.)

МАТЕРИАЛИЗАЦИЯ В *спиритизма* тази дума означава обективно появяване на т. нар. „*духове*" на умрели, които от време на време отново се обличат в материя, т.е. създават за себе си от материали, намиращи се в атмосферата и от еманациите на присъстващите, временно тяло, имащо човешко подобие с умрелия, такъв какъвто е изглеждал, докато е бил жив. Теософите признават *феномена* на „материализацията", но те се дистанцират от теорията, че това се извършва от „духове", т.е. от безсмъртните принципи на умрелите личности. Теософите твърдят, че когато тези явления са истински – а това не се случва

много често – те се произвеждат от *ларвите*, *ейдолоните* или „духовете“ на умрели, от камалока. (*Камадхату, Камалока и Камарупа.*) Доколкото камалока се намира на земен план и се различава от степента на неговата материалност само по нивото на плана си на съзнание, поради което тя е скрита от нашия обективен поглед, случайната поява на такива обвивки е толкова естествена, колкото и появата на електрически кълба и други атмосферни феномени. Електричеството като флуид или атомна материя (тъй като теософите заедно с Максуел смятат, че то действително е атомно), макар и невидимо, постоянно присъства във въздуха и се проявява в различни форми, но само тогава, когато съществуват определени условия за „материализация“ на този флуид, ако той преминава от своя собствен на наш план и става обективен. Същото е положението и с *ейдолоните* на умрелите. Те присъстват тук, около нас, но, бидейки на друг план, ни виждат не повече, отколкото ние тях. Но когато силните желания на живите хора и условията, създадени от анормалното устройство на *медиумите*, се съединят, тези ейдолони се привличат – дори се изтръгват от своя план надолу към нашия и стават обективни. Това е *некромантия*; тя не носи нищо добро за умрелия и причинява огромна вреда на живите, още повече, че това е намеса в законите на природата. Случайната материализация на астрални тела (*астрално тяло*) или двойници на живи хора – това е друга работа. Тези „астрали“ често погрешно се приемат за призраци на умрелите, тъй като подобно на хамелеони, нашите собствени *елементарии*, заедно с елементариите на невъплътени хора и космични *елементали*, често приемат формата на образите, които са най-ярки в нашите мисли. Накратко, на т. нар. *сеанси* на „материализация“ именно самите присъстващи и медиумът творят характерната прилика на тези призраци. Независимите „призраци“ принадлежат към друг вид психически феномени. Материализациите се наричат също „прояви на форми“ и „портретни статуи“. Да бъдат наричани „материализирали се духове“ е недопустимо, тъй като те не са духове, а наистина съживени портретни статуи.

МАТРА (санскр.) Най-късият период от време, отнасящ се към продължителността на звук, равен на мигване на окото.

МАТРА (санскр.) Дължина на санскритска сричка.

МАТРИ (санскр.) „Майки“, божествени майки; техният брой е седем. Те са женските аспекти и сили на боговете.

*Олицетворяват съзидателните и рушителните сили на природата. На ведийската религия като цяло била чужда идеята за активното женско начало, но в *индуизма* тя получила широко признание във връзка с разпространението на култа към *шакти*. Матри били разглеждани като женски персонификации на творческата енергия на великите богове: на *Брама* – Брами или Брамани, *Шива* – Махешвари, Кумара (Сканда) – Каумари, *Вишну* – Вайшнави, *Индра* – Индрани или Айндри, и т.н. Почитането на Матри главно е отразено в шиваитския кръг от митове: Матри съставяли свитата на сина на Шива – Сканда, техният култ често се сливал с култа на *Дурга*.*

МАТРИПАДМА (санскр.) Майка-*лотос* или утроба на Природата.

МАТРОНЕТА (ивр., кабал.) Идентична с *Малкут*, десетият *сефирот*. „Матроната е „низша майка“.

МАТСЯ (санскр.) „*Риба*“; Матся *аватар* бил един от най-първите *въплъщения* на *Вишну*.

„МАТСЯ ПУРАНА“ (санскр.) Свещено Писание или Пурана, разказваща за това *въплъщение*.

МАТУСАЛ (ивр.) В старозаветните предания – един от патриарсите, праотците на човечеството, прославил се със своето дълголетие („матусалов век“): той живял 969 години. Разказва се, че Матусал се сражавал със злите *духове* шедим *(сиддим)*; етимологията на неговото име е „умъртвяващ с меч“. Матусал достигнал до „границите на земята“, за да узнае от своя баща *Енох* за предстоящия потоп и за спасението на Ной, внука на Матусал. Той умрял преди самия потоп. Потопът бил отсрочен със седем дена заради едноседмичния траур по Матусал. Той трябва да се появи на земята преди идването на *месията*, в числото на „седемте велики пастира“ (Сиф, Енох, Матусал, Авраам, Иаков, *Мойсей*, Давид). (А.)

МАТХАДХИПАТИ (санскр.) Ръководители на различни религиозни Братства в Индия, Върховни Жреци в манастирите.

МАТХАМ или Маттам (санскр.) Храмове в Индия с килии и манастири за монаси-аскети и учени.

МАТЪРС, Макгрегор (1854-1918) Английски *окултист* и съосновател на ордена на „*Златната зора*“. С бъдещите ръково-

дители на ордена се запознава в розенкройцерската колегия на *Теософското Общество*. През 1888 г. заминава с жена си Мойна (*атака магическа*), дъщеря на известния френски философ Бергсон, за Париж. Противоборствата му с *Кроули*, който публикува документи, считани за тайни, водят до изключването му и разделянето на ордена. Матърс има принос за откриването и публикуването на неизвестни окултни съчинения. (А.)

МАУДГАЛЯЯНА (санскр.), Могаллана (пали) В будиската митология (наред с *Шарипутра*) – главният ученик на *Шакямуни*. Маудгаляяна притежавал големи магически способности. Той можел да създава разнообразни форми на живи същества и сам да приема по желание всякакъв облик; да вижда, без никакво особено състояние на психиката, *прети* и други *духове*, невидими за обикновен човек; да посещава небесните светове. (А.)

МАХА БУДДХИ (санскр.) *Махат*; Разумната Душа на Света; седем *Пракрити*, или седем „природи“ или планове се изброяват, като се започне от Маха буддхи надолу.

„МАХАБХАРАТА“ (санскр.) „Велика война“; прославена епична поема на Индия (може би най-дългата поема в света), която включва както „*Рамаяна*“, така и „*Бхагавад Гита*“ – „Небесната Песен“. Няма двама изтоковеди, които да са на едно мнение относно времето на нейния произход. Но несъмнено тя е много древна.

*Съдържа над 100 хиляди шлоки, написани главно от мъдреца на име *Вияса*. В центъра на действието й е конфликтът между *Пандавите* и Кауравите (*Кауравия*), потомци на *Бхарата*. По своята значимост се смята за пета *Веда*.*

МАХА ВИДЯ (санскр.) Велика *езотерична* наука. Само високо *посветени* владеят тази наука, която съдържа почти всемирно знание.

МАХА ГУРУ (санскр.) „Велик учител“; посвещаващ.

МАХА ДЕВА (санскр.) „Велик бог“; титла на *Шива*.

МАХА ЙОГИН (санскр.) „Велик аскет“; титла на *Шива*.

МАХА КАЛА (санскр.) „Велико Време“; име на *Шива* като „Разрушител“ и на *Вишну* като „Пазител“.

МАХА КАЛПА (санскр.) „*Велик Век*“.

МАХА КОГАН (санскр.) Ръководител на духовна Йерархия или школа по *окултизъм*; глава на трансхималайските мистици.

МАХАЛО Висящо на конец тяло от метал с конусовидна,

сферична или друга форма. Чрез въртеливото движение на махалото се установяват залежи от руди, водни източници, както и болестни състояния. Махалото отчита положителни и отрицателни влияния, които обаче не винаги съвпадат с електромагнитните полюси (минус и плюс). Общоприето е, че когато махалото се движи по посока на часовниковата стрелка, влиянията са положителни, а обратно на часовниковата стрелка – отрицателни. Съществуват два възгледа за произхода на влиянията върху махалото: 1. Махалото (металното тяло) реагира на електромагнитното поле (*биополето*) на даден обект. 2. Махалото отразява *вибрациите* на тялото на оператора, което взаимодейства с дадено поле. Махалото като уред за първи път е споменато от римския писател Марцелий (330-390). (А.)

МАХА МАНВАНТАРА (санскр.) Голям промеждутък между последователни „*Ману*“. Период на вселенска активност. Манвантара означава период на дейност, противоположност на *пралая* или отдих – без да се отнася към продължителността на този *цикъл*. (*Манвантара.*)

МАХА МАЯ (санскр.) Великата *илюзия* на проявеното. Вселената и всичко в нея, в своето взаимодействие, се нарича велика Илюзия, или Махамая. Това също така е обичайната титла, давана на Непорочната Майка на *Гаутама Будда* – Маядеви, или на „Великата Тайна“, както я наричат мистиците. (*Мая.*)

„МАХА ПАРИНИБАНА СУТА“ (пали) Едно от най-авторитетните будиски свещени писания.

МАХА ПРАЛАЯ (санскр.) Противоположност на *махаманвантара*; „велико Разтваряне“, „Нощ“, следваща „*Деня на Брама*“. Тя представлява велика почивка и сън на цялата природа след периода на активно проявяване; ортодоксалните християни биха се отнесли към нея като към „разрушение на света“. (*Пралая.*)

МАХА ПУРУША (санскр.) Висш и Велик Дух; титла на *Вишну*.

МАХА РАДЖИКИ (санскр.) Гана *(ганадева)*, или клас богове, 236 на брой. Определени Сили в *езотеричните* учения.

МАХА ШУНЯТА (санскр.) Пространство или вечен закон; велика пустота или *хаос*.

МАХА ЮГА (санскр.) Съвкупност от четири юги, или периодът от 4 320 000 слънчеви години; „*Ден на Брама*“ в браманиската система; „*велик век*“. (*Юга.*)

МАХАБХУТИ (санскр.) Грубите елементарни принципи на материята.

„МАХАВАНСО“ (пали) Будиско историческо съчинение, написано от бхикшу Моханама, чичо на цар Дхатушма. Авторитетен източник за историята на *буддизма* и неговото разпространение на о. Цейлон.

МАХАВИРА (санскр.) “Велик герой“; в джайнската традиция митологизиран образ на вероучителя на *джайнизма*, живял в VI в. пр. Хр. (А.)

МАХАГИСТИЯ *Магията*, каквато някога била преподавана в Персия и Халдея, където окултната практика била издигната до религио-магизъм. Говорейки за махагистията, или магизма, *Платон* отбелязва, че това е най-чиста форма на култа към божествените неща.

МАХАДЖВАЛА (санскр.) Определен вид *ад*.

МАХАПУРУШАЛАКШАНА (санскр.) “Признак на великия човек“; в будиската митология 32 признака на тялото, с които е белязан или велик император (*чакраватин*), или *будда* – ръцете и краката са закръглени, пръстите на ръцете са дълги, петите широки, кожата е със златист цвят, раменете са широки, езикът – дълъг, гласът е подобен на гласа на *Брама*, зъбите са равни и т.н. Детайлното описание на махапурушалакшана е дадено в много канонични и неканонични произведения на *буддизма*. Наред с тези махапурушалакшана съществуват и 80 второстепенни признака на будда. (А.)

МАХАРАДЖИ, Четирима (санскр.) Четири велики кармични божества при северните будисти, поместени в четирите страни на света, за да наблюдават човечеството.

МАХАСИДДХИ (санскр.) “Велик достигнал“; в будиската митология на *ваджраяна* – полумитични лица, които са постигнали съвършенство чрез йогийска практика. В основата на образите на махасиддхи лежат реални хора, живели в Индия от VII до XI в. (А.)

МАХАСУРА (санскр.) Велик *Асура*; *екзотерично – Сатана, езотерично* – велик бог.

МАХАТ (санскр.) „Велик“; първият *принцип* на Всемирния Разум и Съзнание. В пураничната философия – първият продукт на първоприродата, или Прадхана (същото, което е *Мулапрак-*

рити); създател на *манас*, мислещият принцип, и *Ахханкара*, *еготия* или чувството „Аз съм Аз" (в низшия манас).

МАХАТМА (санскр.) „Велика душа"; *адепт* от висша степен. Възвишени същества, които, достигайки пълна власт над своите низши принципи, живеят извън препятствията при „човека от плът" и притежават знание и сила, съответни на този стадий, който те са достигнали в своята духовна еволюция. На езика пали се наричат рахати и *архати*.

МАХАЯНА (пали) „Голямата колесница"; школа, мистична система, основана от *Нагарджуна*. Нейните книги били написани през II в. пр. Хр.

*Като самостоятелно направление в *буддизма*, махаяна се оформило вероятно през първите векове пр. Хр. За разлика от *хинаяна*, на махаяна е присъщ универсалният характер на идеята за *спасение*: възможността да се достигне състояние на *будда* е свойствена на всички същества, тъй като те притежават изначално същността на будди. Централно място в махаяна заема образът на *бодхисатва*, който се грижи не само за своето спасение, но и за освобождението на всички хора от *сансара*. Броят на буддите в махаяна е безкраен, те се появявали винаги в безначалната и безгранична сансара и ще се появяват до нейния край; но всички те имат еднаква същност.*

МАХЕС (егип.) В египетската митология – кръвожаден бог, син на *Баст*. Негови епитети са: „диво гледащ лъв", „той се радва на кръвта". В късния период бил смятан за бог на бурите, тъмнината и вятъра. Изобразяван бил като човек с глава на *лъв* с корона на главата. (А.)

МАХИМА (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: „огромност" – способност да се увеличава физическата маса и плътност. (А.)

МАШ-МАК Според преданието – дума на *атлантите* от четвърта раса за означаване на тайнствения космичен огън или по-скоро – на Силата, която, както се твърдяло, можела за един миг да помете цели градове и да разруши света.

МАЯ (санскр.) *Илюзия*; космична сила, правеща възможно феноменалното съществуване и вследствие на това – възприятието. В индуската митология само това, което е неизменно и вечно, се нарича реалност; всичко, което е подложено на изменение

чрез разложение и диференциация и което има, вследствие на това, начало и край, се смята за мая – илюзия.

*„Това, което не е“; според учението на *Веданта* земният свят е само илюзия. Истински съществуващото е е само вечното, абсолютното, *Брахман*, *Атман*, т.е. Азът в човека. Цел на *спасението* е да се осъзнае илюзорността на материалния свят.*

МАЯВИРУПА (санскр.) „Илюзорна форма“; „двойник“ в *езотеричната* философия; *допелгенгер* или перисприт на немски и френски.

МАЯВИЧЕН УПАДХИ (санскр.) Покривало на *илюзията*, феноменална външност.

МАЯ МОХА (санскр.) Илюзорна форма, приета от *Вишну*, за да заблуди аскетичните *дайти*, които станали прекалено свети чрез аскетизъм и поради това твърде опасни със своята мощ, както разказва „Вишну Пурана“.

М’БУЛ (ивр.) „Водите на потопа“; *езотерично* – периодични изливания на астрални нечистотии върху земята; периоди на психически престъпления и беззакония или постоянни морални катаклизми.

МЕ (шумер.) В шумерската митология – могъщи божествени тайнствени сили, управляващи света, всички божествени и земни институции. Смятало се, че силите Ме можели да притежават градове и храмове, те можели да напускат техния собственик, да се въплъщават в предметна форма, като запазват при това невидимите си свойства. Ме е задължителен атрибут на боговете, като при това всеки бог ги притежава в различна степен; например Ан и *Енлил* са боговете, които най-често са давали тази сила на други богове. Съществували са Ме на подземния свят – порядки, които не можело да се променят и на които трябвало да се подчиняват всички негови обитатели. С Ме донякъде е свързана (и вероятно се е развила от него) акадийската представа за „таблиците на съдбите“. „Таблиците на съдбите“ определяли движението на света и световните събития, тяхното притежаване осигурявало световно господство или го потвърждавало. (А.)

МЕДИТАЦИЯ (лат.) „Следсетивно“; сборно понятие за различни видове техники и състояния за разширяване на *съзнанието* и за вътрешно вглъбяване, които като практическа *мистика* имат голяма традиция в източните учения и християнството.

Основно правило е пълното отпускане на тялото и покоят на съзнание и чувства. Тялото може да бъде неподвижно и в поза, практикувана при *йога*, в движение, както е при *суфизма*, с танцови движения и др. Целта е или състояние на свръхбудност (буддизъм) или снижаване на нивото на съзнанието (мистика). Тези състояния могат да бъдат регистрирани чрез интензитета и вида на *мозъчните вълни*. И в двете състояния тялото и психиката напускат обичайното вибрационно ниво (*вибрации*) и осъществяват контакт с явления на друго енергийно поле. В практиката освен позата на тялото голяма роля играе дишането. Техниките на дишане водят пряко към желаното психично състояние, защото дишането е свързващо звено между съзнанието и подсъзнанието. В различните религии се употребяват определени изречения, *мантри*, геометрични фигури или магически срички. (А.)

МЕД НА ПОЕЗИЯТА (сканд.) В скандинавската митология – свещена напитка, даряваща мъдрост и поетично вдъхновение. Историята по приготвянето на тази напитка и придобиването й от *Один* най-подробно е изложена в „Младата *Еда*". (А.)

МЕДИУМ (лат.) „Посредник"; наименование за личност, която има способността да възприема свръхсетивни явления и може да предизвиква паранормални *феномени*. Медиумите взимат участие в спиритичните *сеанси*, за да установят контакт с *духове*. (А.)

МЕЛЕК (ивр.) „Цар"; титла на *сефирота* Тиферет (Красота), V или вау, в *Тетраграматон* – син, или Микропрософус (Малкия Лик, *Ликове*).

МЕЛХИ (санскр.) Клас богове на *огъня* или *саламандри*.

МЕЛХИСЕДЕК, Мелкиоедек (ивр.) "Царят мой е праведност"; име, включващо названието на общосемитско божество в преданията на юдейството и ранното християнство от времената на Авраам, цар на Салим (Шалем, бъдещият *Ерусалим*), свещенослужител на предмонотеистичния култ на Елйон, отъждествяван от библейската традиция с *Яхве*. Като идеално явление на царското и първосвещеническото достойнство, Мелхиседек е прототип на *месията*. С най-голяма сила такава гледна точка е изразена в кумранския (*Кумран*) текст „Мидраш Мелхиседек", където избраниците на Яхве са наречени „хора на жребия на Мелхиседек", месианското време на изкуплението се характери-

зира като „година на благоволението на Мелхиседек“, а самият той е показан като глава на „вечните *ангели*“ и изпълнител на възмездието. Тези виждания на сектата на *есеите* проникнали и в раннохристиянската среда, за която Мелхиседек (донякъде по силата на своя неопределен, а поради това и тайнствен произход) е подобие на Иисус *Христос*. (А.)

МЕМРАБ (ивр.) В *Кабала* „гласът на *волята*“, т.е. колективните сили на природата в действие, наречени от еврейските *кабалисти* „Слово“ или *Логос*.

МЕНДЕС (гр.) Наименование на *демон*-козел, на който, по твърдението на римската църква, се покланяли *тамплиерите* и други масони (*масонство*). Но този козел бил мит, създаден от злобната фантазия на odium theologicum. Подобно същество никога не е съществувало, както не е съществувало и поклонение на тамплиерите към него или на техните предшественици – *гностиците*. Бог на Мендес или гръцкият Мендесия (название на Долен Египет в дохристиянските времена), бил овчеглавият бог *Амон*, живият и свят дух на *Ра*, животодаващото Слънце; и това заблудило някои гръцки автори, които твърдят, че египтяните са нарекли самия „козел“ (или овчеглавия бог) Мендес. Векове наред Амон бил главно божество на Египет, върховен бог; Амон-Ра бил „скрит бог“, или Амен (съкровен), Самороден, явяващ се „свой собствен баща и свой собствен син“. *Езотерично* той бил *Пан*, бог на природата или олицетворената природа, и вероятно двойното копито на Пан с козите крака съдействало за заблудата, че този бог е козел. Доколкото светилището на Амон се намирало в Па-би-небтат, „обител на *Тат* или Духа, на Властелина Тат“ (Биндеди в асирийските надписи), гърците в началото изкривили това наименование като Бендес, а след това – Мендес, от „Мендесий“. Тази грешка доста добре е послужила на църковните цели, за да бъде отхвърлена дори и когато била установена.

МЕНДЕЯНИ (гр.) Наричат ги също *сабеяни* или християни на св. *Иоан*. Последното е абсурд, тъй като според всички свидетелства и дори тяхното собствено, те нямат нищо общо с християнството. Съвременната секта на мендеяните е широко разпространена по цяла Мала Азия и други райони и някои изтоковеди справедливо я смятат за непосредствено оцелели остатъци на *гностиците*. Тъй като, както е обяснено в „Diction-

naire des Apocryphes“ на абат Миние (ст. „Le Code Nazarean“ vulgairement appale „Livre d'Adam“), мендеяните (на френски се пише mandaites, което се произнася като mandai) „всъщност означава наука, знание или *гнозис*. Това е еквивалент на гностици.“ Както показва цитираното по-горе съчинение, независимо от това, че много пътешественици са говорили за сектата, чиито последователи са наричат различно – сабеяни, християни на св. Иоан и мендеяни – и са разпространени около Шат-Етараба, там където се сливат Тигър и Ефрат (главно в Басора, Ховейза, Корн и т.н.), именно Норберг пръв е посочил племето, принадлежащо на тази секта, установило се в Сирия. И то е най-интересното от всички. Това племе, наброяващо 14 или 15 хиляди, живее на един ден път на изток от Ливанската планина, главно в Елемерк (Лата-Киех). Те наричат себе си, без разлика, *назареи* и галилеи, тъй като първоначално дошли в Сирия от Галилея. Те твърдят, че тяхната религия е религия на св. Иоан Кръстител и че тя ни най-малко не се е променила оттогава. В празнични дни носят дрехи от камилска кожа, спят на такива кожи и ядат скакалци и мед, както е постъпвал техният „Отец св. Иоан Кръстител“. Обаче наричат Иисус *Христос* лъжец, фалшив *Месия* и *Небсо* (или планетата Меркурий в нейния зъл аспект – *небо*) и го представят като творение на Духа на „седемте разположени към зло звезди“ (или планети). Вж. „*Кодекс на назареите*“, който е тяхно Свещено Писание.

МЕНСАБУЛИЗЪМ (лат.) Дума, създадена от някои френски *кабалисти* за обозначаване на феномена „въртене на маса“ от латинското mensa, маса.

МЕРАХА ФАТ (ивр.) Използва се по отношение на „диханието“ на божествения Дух, когато той се носи над водите на пространството преди творението (*Сифра ди Цениута*).

МЕРКАБА мистика Направление в юдейската мистична литература, съществувало от I до XI в. То се основава на книгата на Иезекил, където е описана божествената колесница (Меркаба). Преживяванията на мистика, преминаващ през седемте двореца (хекхалот) към трона на Бога, са описани в специални съчинения. При вратите стоят пазачи, които пропускат само тези, които познават тайните печати и пароли. В края се вижда божеството в човешката форма, описана от пророка Иезекил. Размерите му превишават всички човешки представи. Поради

подобни „преувеличения“ цялата литература на хекхалот е била определяна като наивна. Но целта на това пътуване не е въобще бог, а най-висшият от ангелите – *Метратрон* (гр. – „стоящият до трона“). Това е въздигнатият в небето *Енох*. Описанията на небесното пътуване на Енох съвпада в много отношения с мистиката Меркаба. (*Мистика*.) (А.)

МЕРКАВА или Меркаба (евр.) „Колесница“; *кабалистите* казват, че след като учредил десетте *сефирота*, Върховният ги използвал като колесница или трон на славата, на който слиза при душите на хората.

МЕРЛИН Според легендата за крал *Артур* – *маг* и предсказател. Мерлин е езическият магьосник, противоположност на мистичното християнство на Парцефал и на всички други, които търсят свещения *Граал*. По този начин той олицетворява онези елементи, които са граничната черта между ортодоксалното християнство и *магията*. Според легендата съществували са множество окултни групи, главно в Англия. (А.)

МЕРОДАХ (халд.) Бог на Вавилон, *Бел* на по-късните времена. Той е син на *Давкина*, богиня на низшите сфери или земята, и *Хеа*, бог на Моретата и *Хадес* на изтоковедите; но *езотерично* и за акадийците – Велик Бог на *Мъдростта*, „този, който възкресява от мъртвите“. Хеа, *Еа, Дагон* или *Оан* и Меродах са по същество едно и също.

МЕРУ (санскр.) Наименование на планина, намираща се в центъра (или „пъпа“) на земята, където е разположена Сварга, Олимпът на индусите. Там се намират „градовете“ на най-великите богове и обителите на различни *деви*. В географско значение това е неизвестна планина на север от Хималаите. Според преданието, Меру в най-ранни ведийски времена била „Страна на Блаженството“; наричат я също Хемадри, „златна планина“, Ратнасану, „връх на скъпоценния камък“, Карникачала, „планина на *лотоса*“, и Амарадри, и Дева-парвата, „планина на боговете“. Окултните учения я поместват в самия център на Северния полюс, определяйки я като местонаходище на първия континент на нашата Земя, след втвърдяването на този глобус.

МЕСА Главното богослужение в католическата църква, литургия. „Черна меса“ – литургия, която се извършва при магьоснически ритуали. (А.)

МЕСИЯ (евр. „помазаник“, гр. прев. „*Христос*“) В юдаизма – иде-

алният цар на времената, предопределен организатор на вечните съдби на „божия народ“, посредник между бога и хората и носител на най-голям авторитет на земята, спасител, донасящ със себе си ново, по-добро състояние на цялото световно битие; в християнската религия преосмисленият и преобразуван образ (месия = Иисус Христос) е неин смислов център. (А.)

МЕСМЕР, Фридрих Антон Прочут лечител, отново открил и практически приложил магнетичния флуид у човека, който нарекли *„животински магнетизъм“*, а от този момент – месмеризъм. Той се родил в Швабен в 1734 г. и умрял през 1815 г. Месмер бил посветен член на Братствата Fratres Lucis и Лукшур (или *Луксор*), египетското разклонение на последното. Съветът на „Луксор“ го избрал – съгласно указанията на „Великото Братство“ – за техен пореден първопреминаващ (прокарващ пътя) през XVIII в., изпращан в последната четвърт на всяко столетие за просвета на неголяма част от западните народи в окултно знание. Именно *Сен Жермен* наблюдавал развитието на събитията в този случай; по-късно *Калиостро* бил изпратен за съдействие, но след извършването на редица грешки, повече или по-малко съдбовни, бил отзован. От тези трима души, които отначало били смятани за шарлатани, Месмер вече е реабилитиран. Оправдаването на другите двама ще последва през следващото столетие. Месмер основал през 1783 г. „Орден на Всемирната Хармония“, в който, както предполагат, учели само на животински магнетизъм, но в действителност в него разяснявали учението на *Хипократ*, методите на древните Асклепии, Храмовете на лечението и много други окултни науки (*окултизъм*).

МЕТАМПСИХОЗА Преход на *душата* от един стадий на съществуване в друг. Символизиран и вулгарно възприет като прераждания в тела на животни. Това е термин, който въобще е неправилно разбран от всички класи на европейското и американското общество, включително и от много учени. Метампсихоза следва да се отнася само към животните. Кабалистичната аксиома „Камъкът става растение, растението – животно, животното – човек, човекът – дух, а духът – бог“ се разяснява в труда на *Ману „Манава дхарма шастра“* и други браманистки книги.

МЕТАТРОН (ивр.) Кабалистичният „Княз на Ликовете“, първият

сефирот (*сефира*), Божественият разум, и предполагаем ръководител на *Мойсей*. Неговото числово значение е 314 – същото, каквото е при титлата на божеството *Шаддай*, Всемогъщ. Той също е *ангелът* на света *Бриа* и този, който водел израилтяните през пустинята и поради това – същото, което е „Господ Бог" *Йехова*. Тази дума напомня гръцката метатрон, „в близост до Трона". (W.W.W.)

МЕТЕОРИТ лунен камък, фелдшпат Безцветен, прозрачен, наречен поради синкаво-белия си цвят лунен или селенит. Особено е почитан в арабския свят: цветът му се променя според фазите на луната; ако към носещия го се приближава враг, камъкът излъчва мека светлина. Преданието гласи, че всички в кръга на притежаващия камъка, го почитат и са му верни. В съдове от метеорит може дълго да се съхраняват лекарства и храни. Съвременно приложение: влияе на гърлената *чакра* (*висудха*) и помага при стрес, страх и заболявания в тазовата област. (А.)

МЕТИС (гр.) „*Мъдрост*"; гръцката теология съединила Метис, Божествената Мъдрост, с *Ерос* – Божествената Любов. Тази дума също уж е елемент на божеството или *идола* на *тамплиерите* – *Бафомет*, което някои авторитети произвеждат от Baphe, *кръщение*, и Metis, мъдрост; други твърдят, че идолът е представял двама учители, които тамплиерите еднакво отхвърляли, а именно римският Папа и *Мохамед*. (W.W.W.)

МЕТОДЪТ „АЛЕКСАНДЪР" Терапевтична техника, наречена по името на актьора Александър Матиас (1869-1955), описана в неговата книга „Употребата на Аза". По време на театралната си дейност Александър има сериозни проблеми с гласа; при опитите да преодолее своите трудности, той установява, че подготвяйки се за актьорското поприще, е придобил навика при рецитиране да държи главата си отметната назад. Разширявайки кръга на своите наблюдения и изводи, констатира, че всички мисли, чувства и действия се отразяват върху тялото – чрез определени реакции на дадени органи и системи. Първоначално изградените представи се превръщат в навици, които нарушават хармонията на човешката същност, на тялото и духа. Проблемът се усложнява и от факта, че хората възприемат лошите навици като част от своята личност. По време на 30-те терапевтични сеанса, акцентът не е върху *съзнанието*, защото

Азът ще получи ново надмощие над телесните функции, което ще задълбочи дисхармонията; целта е пациентът постепенно да получи едно ново усещане за тялото си, да пренастрои усилията на мускулатурата си, а като следствие да заличи в съзнанието си старите модели на поведение. След Втората св. война Александър открива център за обучение и лечение в Лондон. (А.)

МЕТОДЪТ „АЛТА-МАДЖОР" Терапия, описана от алтернативната лечителка Диво Вебер в книгата „Терапията алта-маджор" (1987). В основата е методът на Александър и лечебната практика на суфиите (*суфизъм*). Алта-маджор е най-горната точка на гръбначния стълб, връзката на тялото с духа; при суфиите се нарича „Врата на светлината и истината", защото през нея прониква универсалната жизнена енергия. Деформацията на тази точка се отразява на всички телесни функции, както и на психическото състояние на индивида; едновременно с това възпрепятства притока на енергия към чакрите (*чакра*). Деформацията може да настъпи следствие на травми по гръбначния стълб, но също така е възможно след преживени силни психически сътресения в точката да се натрупа негативна енергия, която блокира енергийно гръбначния стълб. По кожата над точката могат да се появят и видими промени. Целта на терапията е изправянето и оздравяването на гръбначния стълб, което се отразява благотворно на душевното и физическото здраве на пациента. (А.)

МЕТОДЪТ „СИЛВА" Комбинирана психотерапия, формулирана от Хосе Силва. Чрез различни техники – самовнушение, контрол над психични и физиологични функции, *хипноза* и *медитация* се постига състояние на *съзнанието*, при което доминират *алфа-вълните* (*мозъчни вълни*). Освободеният чрез отпускане потенциал може да се използва за повишаване на паметта, концентрацията, жизнеността, за самолечение и лечение на други хора, за свръхсетивни възприятия. (А.)

МЕТОДЪТ „ФЕЛДЕНКРАЙС" Израелски физик, психолог и терапевт (1904-1948), който в книгата си „Body and Mature Behavior" описва резултатите от своите изследвания и практическите страни на метода. Според Фелденкрайс човекът се формира чрез наследствеността, възпитанието и самовъзпитанието. Първите два компонента са даденост, но третият зависи от неговата *воля*. Човек е жертва на репресивно възпитание и

тепърва трябва да осъзнава себе си, т.е. своето тяло и неговите функции. Това може да се постигне чрез съзнателни упражнения с всички телесни и духовни функции: правилна стойка, добри постъпки, правилно движение и дишане, координация между различните видове мускули, правилно движение на таза, изправено положение на гръбначния стълб и главата, усъвършенстване на представата за Аза, хармонизирането на дишането с процеса на мисленето. (А.)

МЕХЕН (егип.) В народните митове – велик змей, представляващ низшата атмосфера. В *окултизма* – свят на *астралната светлина*, символично наречен Космичен *Дракон* и Змей (*наг*). (Вж. трудовете на *Елифас Леви*, който наричал тази светлина le Serpent du Mal и с други имена, приписвайки й всичките зли въздействия на земята.)

МЕШИА и Мешиане (зенд.) *Адам* и *Ева* на зороастрийците в ранната система на персите; първата човешка двойка.

МИАЛБА (тибет.) В *езотеричната* философия на северния *будизъм* – наименование на нашата Земя, наричана *Ад* за тези, които отново се въплъщават на нея за наказание. Езотерично Миалба се превежда като „Ад“.

МИГМАР (тибет.) Планетата Марс.

МИДРАШИМ (ивр.) „Древни“ – същото, което е „Пурана“; древните писания на юдеите, както „*Пураните*“ на Индия, се наричат „Древни“ (Свещени Писания).

МИЗРАИМ (егип.) Наименование на Египет в много древни времена. Сега това определение е свързано с франкмасонството. (*Масонство*.)

МИКАЛ (араб.) В мюсюлманската митология – един от приближените на *Аллах малаика* (ангели). Съответства на библейския *архангел Михаил*. Преданието споменава Микал (както и *Джибрил*) сред първите *ангели*, поклонили се (за разлика от *Иблис*) на *Адам*. Той бил сред тези, които отворили гърдите и очистили сърцето на *Мохамед*. Името Микал намерило широко приложение в магическата практика на мюсюлманите (магически *квадрати*, заклинания на *джиновете* и др.). (А.)

МИКРОКОСМОС – МАКРОКОСМОС (гр.) Учение за съответствията между вселената и най-малките градивни частици на земята, особено човека с неговия душевен и духовен вътрешен живот. Между тези два свята съществува взаимно привличане,

тъй като и двата са съставени от един и същи елементи, а техният материален образ е само израз на силите, които ги проникват. Това учение е в основата на всички религиозни и окултни системи: в китайската *И Дзин* светът се разглежда като отражение; *даоизмът* учи, че човек трябва да се стреми към дела, достойни за небето; в индийската митология (както и в скандинавската) светът се създава от частите на човекоподобно същество (*пуруша*); в ученията на античните философи, на *Платон*, отправна точка е аналогията между човека и вселената. В късната античност човекът е отражение на *зодиака*. Съвременният *окултизъм* разглежда човека като активен посредник за преобразуването на земните и духовните елементи в по-висока същност, процес, който ще доведе до сливането на двата свята. (А.)

МИЛЕ (кит.) транскрипция на санскр. име *Майтрея*, кор. Мирик, яп. Микору Един от най-популярните светци в далечноизточния *буддизъм*. Миле е носител на бъдещото добро начало, процъфтяване, блаженство – в днешно време се намира на небето *тушита*. (А.)

МИМАНСА (санскр.) Школа по философия; една от шестте в Индия. Съществуват две миманси, стара и нова. Първата, „пурва-миманса", създал Джамини, а по-късната, „утара-миманса", един от Виясите (*Вияса*), сега я наричат школа на *веданта*. *Шанкарачаря* бил най-изтъкнатият апостол на последната. Школата на веданта е най-старата от всичките шест *даршани* (буквално – „проявен"), но дори и по отношение на пурва-мимансите не се допуска по-голяма древност от 500 г. пр. Хр. Изтоковедите – в своето пристрастие към абсурдната идея, че всички тези школи са възникнали „благодарение на гръцкото влияние", за да съответстват те на техните теории – биха искали да им припишат още по-късен произход. Всички Шад-даршана (или шестте проявявания) имат една и съща отправна точка и твърдят, че ex nihilo nihil fit.

МИМИР (сканд.) Мъдрец-великан в *Едите*. Един от *Йотуните*, *титаните*. Той пазел кладенеца (кладенец на Мимир), в който били водите на началната *Мъдрост*; пиейки от този кладенец *Один* придобил знание за всички събития от миналото, настоящето и бъдещето.

*В „Сага за Инглингите" се разказва, че *ваните* отрязали гла-

вата на Мимир (той бил техен заложник след войната между *асите* и ваните) и я изпратили на Один, който я балсамирал и се съветвал с нея. В „Младата Еда“ се разказва, че Мимир взел окото на Один като отплата за това, че му дал да се напие от извора на мъдростта.*

МИНАС (санскр.) Същото, което е и Минам, зодиакалният знак Pisces, Риби.

МИНОС (гр.) Велик съдия в *Хадес*. Древен цар на Крит.

МИСЛЕОСНОВА божествена, космическа (окулт.) Вечна мисъл, отпечатана в *субстанцията* или духо-материята във вечността; мисъл, която става активна в началото на всеки нов *цикъл* на живота.

МИСОНГИ (яп.) Шинтоиски ритуал, имащ за цел пречистване на омърсените тяло и ум чрез къпане или напръскване с вода. Една от формите на „мисонги“ е разпространеният и до днес обичай да се плакнат устата и ръцете преди влизане в храма, както и преди религиозни тържества. Подобен и е ритуалът „харае“ (или „хараи“), но е с по-широк обхват и се изпълнява от жреците. Благодарение на „харае“ човек може да се очисти от всякакви омърсявания и от лоши последици, предизвикани от грехове, лични нещастия и катаклизми. Два пъти в годината, през юни и декември, се извършва „охарае“ или „голямото пречистване“, след което цялата нация може да започне нов живот в духовна чистота. „Харае“ е един от най-древните и най-важни обреди, свързани с култа *шинто*, а молитвата, която се чете по време на церемонията „охарае“ – един от най-древните образци на японската проза. Поради магическото й значение тя била преподавана в непроменен вид от поколение на поколение в продължение на векове, чак до ден днешен. (А.)

МИСТАГОГИЯ (гр.) Учения или тълкувания на свещените *мистерии*.

МИСТЕРИИ Гръцките телетеи, празненства на *посвещението* или Тайнството. Това били ритуали, обикновено пазени в тайна от невежите и непосветените (*език на мистериите*), в които чрез драматизирани представления и други методи се предавал произходът на нещата, природата на човешкия дух, неговото отношение към тялото и метода на очистването му и завръщане към по-възвишен живот. Така там преподавали физика, медицина, закони на музиката, пророчество. Хипократовата клетва

не била нищо друго, а задължение на мистика. *Хипократ* бил жрец на Асклепий и някои от неговите съчинения случайно станали общодостъпни. Но асклепидите били посветени на ескулаповския култ на змията, както вакханките били посветени на *Дионис*; в края на краищата и двата ритуала били обединени с *Елевзиниите*. Свещените Мистерии се разигравали в древните храмове от посветени *йерофанти*, за полза и обучение на кандидатите. Най-тържествени и окултни мистерии били несъмнено тези, които се извършвали в Египет от „групата пазители на тайните", както мистър Бонвик нарича йерофантите. Морис описва тяхната природа много нагледно само с няколко реда. Разказвайки за мистериите, разигравани на Филе (остров на Нил), той казва, че „в тези тъмни пещери великите и мистични тайни на богинята (*Изида*) се разкривали пред покланящия се ученик, докато тържественият химн на посвещението ечал в обширното пространство на тези скални тайници". Думата „мистерии" произлязла от гръцкото μύω, „затварям си устата" и всеки символ, свързан с тях, имал съкровено значение. Както потвърждават *Платон* и много други мъдреци от древността, мистериите като школи по етика били силно религиозни, нравствени и благотворни. Гръцките мистерии – тайнствата на *Церера* и Вакх (*Бакхус*) – били само подражание на египетските; и авторът на книгата „Egyptian Belief and Modern Thought" съобщава, че нашата „дума chapel или capella е, както твърдят, Caph-El, или школа на Ел, Слънчевото божество". С мистериите са свързани прочутите *кабири*. Казано накратко, Мистериите във всяка страна били редица драматизирани представления, в които тайните на космогонията и природата въобще се олицетворявали от жреците и *неофитите*, които разигравали ролята на различни богове и богини, като повтаряли предполагаеми сцени (алегории) от живота им. Тяхното тайно значение се разяснявало на кандидатите за посвещение и се въплъщавало във философските доктрини.

МИСТЕРИУМ МАГНУМ (лат.) „Велика тайна"; термин, използван в *алхимията* във връзка с приготвянето на „*Философския Камък*" и „*Еликсира* на Живота".

МИСТИ (гр.) В древността наименование на новопосветените; сега така наричат римските кардинали, които, заимствайки всички свои обреди и догми от арийските, египетските и елин-

ските *„езичници“*, присвоили дори и musth на *неофитите*. Те са длъжни да държат очите и устата си затворени при посвещаването им в сан и затова се наричат мисти.

МИСТИКА, мистицизъм (гр) „Да държиш очите и устата затворени“; наименование на стремежа за съединяване с Бога. За разлика от *магията*, която използва средства за въздействия, мистиката предполага устременост на вътрешните качества и сили, на Аза към Бога. Мистикът не упражнява влияние над другите хора и сили. Мистиката е надличностна, прекрачва *съзнанието* и Аза, докато магията е предперсонална и предрационална, тъй като е създадена преди формирането на съзнанието. Мистикът използва интуицията, съзерцанието и *екстаза*. Стремежът за обединение с божественото в късната античност и в средновековието се е наричал „път на съзерцанието“, а „пътят на активния живот“ е негова противоположност. „Пътят на съзерцанието“ се състои от три степени: 1. Очистване от греховете и всички обстоятелства, които пречат на божията милост да прониква в душата. 2. Просветление. 3. Съединяване с Бога, който се изявява непосредствено на душата. Но това не означава пантеистичното единство между бог и човек. (А.)

МИСЪЛ-ФОРМА Обект, създаден чрез концентрация и *визуализация* на аналогична форма от индивид или група хора. В зависимост от условията и степента на концентрация, той може да се реализира в астрален или даже физически план. Обикновено мисъл-формите (най-често – животни) са подвластни на своя създател, но е възможно да заживеят и самостоятелен „живот“. В магическата практика, след като мисъл-формата изпълни своето предназначение, би трябвало да се разруши. Освен целенасочено създавани, съществуват и въплътени форми, резултат от колективната мисъл на човечеството през определени периоди: в *окултизма* паразитите и гризачите се разглеждат като „черупки“, оживени от отрицателните човешки мисли. В някои учения и школи тяхното унищожаване не носи кармични последствия. (А.)

МИТАРСТВА (гр.) „Митница“; в православно-християнските представи – изпитанията на *душата* след смъртта, но преди окончателното решение на страшния съд за нейната участ. Според тези представи душите изкупват в митарства своята греховност с мъки, сред които най-важната е срещата лице в лице с

бесовете, чиято воля човекът е изпълнявал, докато е бил жив. Пространствената зона на тези „изпитания" е между небето и земята, където действат „поднебесните духове на злобата" – на границата между световете на материалното и духовното, „земното" и „небесното", разбирано като опасна демонична зона и нечиста духовност, на космичните *цикли* на злото. (А.)

МИТГАРД (сканд.) Огромен змей в *Едите*, гризящ корените на *Игдрасил – Дървото на Живота* и Вселената в легендата на древните скандинавци. Миттард – това е Световният Змей на Злото.

*„Средна земя" в скандинавската митология; „средната", обитавана от човека част на света и на земята. Зад границите на „прекрасния" Митгард се намира Утгард – външния, граничен свят, полуотъждествен с *Йотунхейм* – пустинната страна на великаните (*йотуните*) на края на земята. Земята е заобиколена от океан, в който плува змеят Митгард – Йормунганд. Главен защитник на Митгард от йотуните и световния змей е *Тор*.*

МИТОЛОГИЧНИ ЖИВОТНИ Главно смесени същества (полухора – полуживотни). Могат да се разграничат пет групи: 1. Същества с човешко или животинско тяло с изразена човешка стойка – *дявол*, *ангел*, сатир и минотавър. 2. Същества с тяло на животно с подчертана стойка на животно – сфинкс, кентавър, сирена. 3. Същества с животинско тяло и животинска глава – *дракон*, гриф, пегас; отсъстват елементи от човек. 4. Смесени същества или комбинации с подчертани или уголемени телесни части – *еднорог*, циклоп. 5. Очовечени предмети или природни дадености – *вода*, планина или дърво, представени като човек. Най-старите познати изображения са от Египет и Месопотамия (III в. пр. Хр.). В Азия Индия и Китай са центрове, в които е разпространена представата за подобни създания. В културата на стара Америка също се срещат подобни фигури. Чрез световните религии митологичните същества намират широка интерпретация във фолклора и литературата. (А.)

МИТРА Шапка на религиозен сановник – като у римокатолическия епископ, увенчана в горната част с два гребена, приличаща на главата на риба с отворена уста – os tincae, което се асоциирало с *Дагон*, вавилонското божество – думата даг означава *риба*. Любопитно е, os uteri наричали женска човешка форма, а рибата е свързана с богинята Афродита, която излязла от мо-

рето. Любопитно е също това, че древнохалдейските легенди разказват за религиозен учител, който излязъл при тях от морето и когото наричали *Оан* и *анедот* – полуриба, получовек. (W.W.W.)

МИТРА или Мифра (перс.) Древноиранско божество, бог на Слънцето, за което свидетелства неговата лъвска глава (*лъв*). Това име съществува в Индия и означава една от формите на Слънцето. Персийският Митра, който прогонил от небесата *Ариман*, е своеобразен *Месия*, чието завръщане очакват в качеството му на съдия на хората; той е грехоносещ бог, изкупващ беззаконията на човечеството. Като такъв обаче той е пряко свързан с висшия *окултизъм*, чиито учения са се излагали по време на *мистериите*, които са носели неговото име.

МИТРА (перс.) Една от най-важните ирански религии, разпространена през II в. от войниците в граничните райони в цялата римска империя. В основата е *дуализмът*, създаден от борбата между светлината и тъмнината, между доброто и злото. Светлите сили на края ще победят адските сили на земята. Централна фигура е слънчевият бог, почитан в жертвоприношение на бик (*култ на бика*). Митра се придружава от Каутес и Каутопатес, денят и нощта, които образуват с бога божественото триединство, символизиращо началото, краят, загубването и спасението на космоса. В култа към Митра съществува *посвещение* в различни степени, молитви и жертвоприношения, които приобщават към бога. (А.)

МИТРА (санскр.) „Приятел", разбиран като втори участник на договора; в среден род – „дружба", „договор"; във ведийската митология бог, свързан с договора, хората, Слънцето, един от *адитите*. Много по-често Митра образува с *Варуна* двойка, разглеждана като нещо единно. Митра (сам или заедно с Варуна) изпълва въздушното пространство, удържа небето и земята, укрепва небето и Слънцето, кара го да изгрява, пази двата свята, носи боговете. Слънцето е окото на Митра и Варуна. Специално се подчертава, че Митра е бог на приятелството, той е миролюбив и милосърден към хората, особено към певците; защитава ги и им носи богатство. Основна функция на Митра е обединение на хората в особена социална структура и установяване на договор с тях. Този договор се съотнася с универсалния космичен закон рита и с движението на Слънцето.

Митра следи за вината и нейната липса, наказва за греховете, той е господар на истината и ръководи хората в сферата на социалния и моралния ред. (А.)

МИХАИЛ (ивр.) В юдаизма, християнството, а също и в мюсюлманството (*Микал*) – велик *ангел*, *архангел*. В Стария Завет Михаил е „князът“ на еврейския народ („княз велик, стоящ зад синовете на народа“). Неговата последна функция е борбата му с *дракона* (*дявола*, *сатаната*) в Апокалипсиса. Освен с мисията на войнствен застъпник, Михаил изпъква като ангел на милосърдието и молител за хората пред Бога. Като стоящ пред Божия трон той е едновременно ангел-писар, отбелязващ имената на праведниците в книга, а също така *ангел-хранител* на тайнствените писмени знаци и сред тях – на магическите думи, чрез които били сътворени небесата и земята. Оттук е неговата функция на Учител. В християнската традиция той носи в облаците тялото на починалата Божия майка. (А.)

„МИШНА“ (ивр.) Най-древната част от еврейския „*Талмуд*“, или устният закон, състоящ се от допълнителни предписания за ръководство на евреите, с обилни коментари. Съдържанието е разпределено в шест раздела, разглеждащи Семена, Празненства, Жени, Вреди, Свещени Неща и Очистване. Равинът Иуда Аунаси съставил „Мишна“ в единен кодекс през 140 г. (*Равини*.) (W.W.W.)

МНЕВИС (егип.) Бикът Мневис, Син на *Птах* и символ на бога на Слънцето *Ра*, както *Апис* бил смятан за *Озирис* в свещената форма на бик. Негова обител бил Хелиопол, Градът на Слънцето. Той бил черен и носел на рогата си свещен *урей* и диск.

*Епитет на Мневис е „посредник на Ра, който съобщава истината на *Атум*“. Почитаните бикове Мневис били държани в специално помещение, след смъртта им ги балсамирали и пазели в специален склеп. Майка на Мневис била кравата Хесат. Мневис бил отъждествяван с обожествения бик Бухис, смятан бил за *ба* – душа на Ра, а също така и на град Нехен (Иераконпол). (*Вахана*, *Култ на Бика*.)*

МОБЕДИ (зенд.) Жреци на *парсите* или зороастрийците.

МОЗЪЧНИ ВЪЛНИ Електромагнитни, подобни на радиовълните, които излъчва човешкият мозък. Могат да бъдат регистрирани чрез ЕЕГ при мозъчна дейност. Според техния ритъм те са: 1. Бета-вълни (13 – 30 херца – цикъл от регистрирани трептения

за една секунда). 2. *Алфа-вълни* (8 – 13 херца, проявяват се в състояние на покой и при промяна на *съзнанието*). 3. Тета-вълни (4 – 7 херца, проявяват се при *медитация*). 4. Делта-вълни (0,5 – 4 херца), признак за сън, но при *медиуми*, лечители и *адепти* – състояние на просветление и висше съзнание. (А.)

МОЙРА (гр.) Същото, което е латинското фатум – съдба, предопределение, сила, ръководеща действията, страданията, живота и борбите на хората. Но това не е *карма*, а само една от нейните сили-посредници.

МОЙСЕЙ, Моше (ивр.) В юдаизма и християнството – първият *пророк* на *Яхве* и основател на неговата религия, законодател, религиозен наставник и политически вожд на еврейските племена в т. нар. „Изход“ от Египет в Ханаан. (А.)

МОКША (санскр.) „Освобождение“, „*спасение*“; същото, което е *нирвана*; посмъртно състояние на покой и блаженство на „*Душата*-Странник“.

МОЛЕ, Жак дьо Велик магистър на тамплиерите – краят на XII и началото на XIII в. Под натиска на краля на Франция Филип IV Хубави папата свиква през октомври 1311 г. XV вселенски събор. След шестмесечни безплодни спорове с краля, под оказан натиск, понтификът подписва на 2 май 1312 г. була, започваща с думите: „В името на Христовата промисъл...“, с която орденът на Храма бил ликвидиран. При четенето на присъдата, която първоначално била доживотен затвор, Моле се отрича от всичките си показания, изтръгнати с мъчения и протестира против незаконното водене на процеса. Това вбесява краля, който предава великия магистър на палача. На 18 март 1314 г. Жак дьо Моле е изгорен на бавен огън. Според легендата той проклина краля и папата, като призовава над тях божия съд. Предсказанието на Дьо Моле остава в паметта на поколенията и се превръща в мистичен ритуал сред наследниците на Храмовите тамплиери, а също и в по-късното *масонство*. (*Тамплиери*.) (А.)

МОЛОХ, Молех (ивр.) До средата на XX в. се смятало, на основание на *Библията*, че Молох – това е почитано в Палестина, Финикия и Картаген божество, на което се принасяли човешки жертви, сред тях и деца. Впоследствие било направено предположението, че Молох е обозначение на самия ритуал на жертвоприношението на изгаряне на хора или животни, по-късно прието като име на божество. (А.)

МОНАДА (гр.) „Единство“, „единица“; но в *окултизма* това често означава обединена триада, атма-буддхи-манас, или диада, *атма-буддхи*, тази безсмъртна част на човека, която се превъплъщава (*превъплъщение*) в низшите царства и постепенно се придвижва през тях към човека и след това към крайната цел – *нирвана*.

МОНАС (гр.) Същото, което е и терминът *Монада*; „Самотен“, единица. В питагорейската (*Питагор*) система диадата еманира от висшия и единен *Манас*, явяващ се по този начин „Първо-Причина“.

МОНАХИНИ Имало ги в древен Египет, в Перу и в стария езически Рим. Те били „девствени годеници“ на съответните (слънчеви) богове. Херодот заявява: „Годениците на *Амон* прекъсват всички контакти с хората“, те са „годеници на небето“ и всъщност за света те са мъртви – така както е и сега. В Перу те били „Чистите деви на Слънцето“, а към палакистките на *Амон-Ра* в някои надписи се обръщат като към „божествени съпруги“. Сестрата на Оун-нефер, главният *пророк* на *Озирис* по време на царуването на Рамзес II, е описана като „Таиа, настоятелка на монахините“ (Мариет Бей). (*Жрици*.)

МОРИА (санскр.) Една от будиските царски династии на *Магадха*, към която принадлежали *Чандрагупта* и *Ашока*, негов внук; също така наименование на племето на раджапутите.

МОРИА, планина. Според традицията – местонахождението на първия *Соломонов храм* в *Ерусалим*. Към тази планина се отправил Авраам, за да принесе в жертва Исаак.

МОРМОНИ Наименование на привържениците на „Църквата на Иисус Христос от последния ден“, основана от Джоузеф Смит през 1830 г. Смит твърди, че чрез *откровения* от най-висши йерархии, той е единственият удостоен от хората. По този начин са създадени основополагащите и свещени за мормоните книги: „Книга на мормона“, „Учението и заветите“, „Скъпоценният бисер“ и „Вдъхновеният от Бога превод на Библията“. Митологичните разкази от виденията свързват *Ерусалим* с американските земи, като един от потомците на юдеите е праведният Морони. До 1978 г. в църквата се приемат само бели мъже, като ново „откровение“ позволява да се приемат и мъже от други раси. Първите мормонски общини срещат съпротивата на околните, като в подобен конфликт е убит и Смит. В края на

XIX в. се заселват в Солт Лейк Сити и са официално признати в щата Юта. По някои данни днес църковната общност наброява повече от 8 милиона души. Доктрината на мормоните твърди, че човешката душа е съществувала до сътворението на света и че бог е произлязъл от човека и човекът може да достигне божествена същност. В религиозната практика особено важно е да се придобие личен мистичен опит, да се следват традициите на християнската първоапостолска църква. (А.)

МОТ (финик.) Същото, което е ilus, тиня, предвечен *хаос*; дума, употребявана в тиренската космогония.

МОУ или Мут (егип.) Богиня-майка; изначална богиня, тъй като се казва, че „всички богове се родили от *Мут*". Астрономично – *Луната*.

МОХАМЕД Мухамед, Мухамад, Магомет, Магомед (араб.) В мюсюлманската традиция – образ на основателя на *исляма* и мюсюлманската държава (около 570-632). Представата за Мохамед съставя неговата дейност като религиозен проповедник, отхвърлил езическите вярвания и противопоставил им учението за единния и всемогъщ бог. Предполага се, че *Коранът* – главната свещена книга на исляма – е сборник от проповедите, предадени от *Аллах* на Мохамед. (А.)

МОХИНИ (санскр.) "Подлудяваща", „чаровница", в индуската митология – един от *аватарите* на *Вишну*, който се въплътил (*въплъщение*) в прекрасна жена. Според пураничната легенда Вишну приел формата на Мохини по време на биенето на океана от боговете и *асурите*, когато асурите поели появилата се от океана чаша с *амрита* и започнали да спорят на кого от тях принадлежи правото на първата глътка. Пленените от красотата на Мохини асури ѝ предоставили тя да реши спора, като се задължили безпрекословно да се подчинят. Мохини наредила първи да отпият боговете, а след това, измамвайки асурите, които напразно чакали реда си, изчезнала заедно с чашата. Друга легенда разказва, че красотата на Мохини толкова възхитила *Шива*, че той помолил Вишну отново да приеме тази форма. Обзет от желание, Шива прегърнал Мохини-Вишну и в резултат на това в света се появило божество, наречено на името на двамата богове – Вишну (Хари) и Шива (Хара) – *Харихара*. (А.)

МУ (сензар) Мистична дума в северния *буддизъм*. Тя означава

„унищожение на изкушението“ при изпълнение на упражнения от *йога*.

МУДРА (санскр.) Нарича се мистичен печат. Система от окултни знаци, образувани от пръстите. Тези знаци имитират древните санскритски букви на магическата сила. Първоначално са били използвани в школата *йогачаря* на северните будисти, по-късно били приети от индуските тантрици (*тантризъм*), които често злоупотребяват с тях за целите на *черната магия*.

МУКТА и МУКТИ (санскр.) Освобождение от чувствения живот; „ощастливен“ или „освободен“; кандидат за *мокша*; освобождение от плътта и материята или живота на тази земя.

МУЛАДХАРА-ЧАКРА (санскр.) „Корен“, „основа на съд“ или „обител“; четирилистна *чакра* в основата на гръбначния стълб между ануса и половия орган; представя елементът *земя* и е седалище на *кундалини*. Разтварянето на Муладхара дава познание за *карма* и целите на *реинкарнацията*, абсолютно здраве и контрол над цялото тяло, пробужда тока на „огъня кундалини“, който отива нагоре към другите чакри. *Цвят* – червен, форма – квадрат. (А.)

МУЛАПРАКРИТИ (санскр.) Парабрахманична основа, абстрактен божествен женски *принцип* – недиференцираната *субстанция*, *акаша*; „корен на Природата“ (*Пракрити*) или Материята.

*Другото име на *авякта пракрити*. Намира се в покой като върховния *брахман* и има неговата форма, но като потенциална сила съдържа трите *гуни*.*

МУЛУК-ТАУС (араб.) От Малух, „Властелин“, по-късна форма на *Молох*, Мелек, Малаяк и Малахим, „вестоносци“, *ангели*. Това е Божество, на което под формата на паун се покланят иезидите (*иезеди*), секта в Персия, ласкаво наречени от християнската теология „поклонници на *дявола*“. Властелинът „Паун“ не е нито *Сатана*, нито дявол, тъй като това е просто символ на стоокат *Мъдрост*; птицата на *Сарасвати*, богинята на Мъдростта; на *Картикея*, *кумара*, девствениците на *мистериите* на Юнона и всички богове и богини, свързани със съкровеното Учение.

МУМИЯ Наименование на човешки тела, балсамирани и запазени по древен египетски метод. Процесът на мумификация представлява най-древният обред в страната на фараоните и

бил смятан за една от най-свещените церемонии. Освен това мумифицирането било процес, свидетелстващ за значителни познания по химия и хирургия. Мумиите, чиято възраст е 5 000 и повече години, стоят пред нас толкова добре запазени, както са били и тогава, когато за пръв път излезли от ръцете на парашистите.

МУМУКШАТВА (санскр.) Желание за освобождение от *превъплъщение* и от оковите на материята.

„МУНДАКЯ УПАНИШАДА" (санскр.) „*Езотеричното* учение на Мундаки", съчинение с огромна древност.

МУНДАЛНА АСТРОЛОГИЯ (лат.) мундус – „свят" Част от *астрологията*, практикувана 1 000 години преди рождената астрология. За разлика от астрологията на индивида, тя предсказва съдбата на страни, народи, градове, за войни, епидемии и т.н. Хороскопи на държави се изработвали още от арабите, но първи англичаните ги прилагат за прогностични и политически цели. (А.)

МУНИ (санскр.) Светци или мъдреци.

МУНКАР И НАКИР (араб.) В мюсюлманската митология – *малаика* (*ангели*), които разпитват и наказват мъртвите в гробовете. Вярващите те оставят на мира до *възкресението*, а неверниците бият толкова дълго, колкото пожелае *Аллах*. (А.)

МУРТИ (санскр.) Форма или знак, или лик, например „*Тримурти*" – „три Лика" или Образа.

МУРТИМАТ (санскр.) Нещо присъщо или въплътено в друго и неотделимо от него; подобно на влажността на водата, която е съ-съществуваща и едновременна с нея. Употребява се по отношение на някои атрибути на *Брама* и други богове.

МУСПЕЛ (сканд.) Великан в *Еда*, бог на *Огъня* и баща на Пламъците. Тези зли синове на добрия Муспел, след като заплашвали със зло в Пекхейм (Муспелхейм), в края на краищата се събрали в страшна армия за „Последния Бой" на полето Вигред. Муспел е представен като „Световен Огън". Концепцията на Тъмния Суртур (черния дим), от който изригват езиците на пламъка, свързват Муспел с индуския *Агни*.

МУТ, МА (егип.) Богиня на низшия свят, друга форма на *Изида*, тъй като тя е природа, вечната майка. Тя била властелин и Управник на северния вятър, предвестник на приливите на Нил, поради което е наречена „отварящ ноздрите на живия".

Изобразяват я като донасяща анкх, или *кръста*, емблема на физическия живот, на своите поклонници и я наричат „Господарка на Небето“.

МУШХУШ (акад.) „Огнено-червен дракон“, Мушруш, Сируш. В акадийската митология – *дракон*, едно от чудовищата, създадени от *Тиамат*; емблема на бог *Мардук*. Съчетавал чертите на *лъв*, *орел*, змия и скорпион. (А.)

МЪДРОСТ „Самата същност на мъдростта се съдържа в Не-Битието“ – казват *кабалистите*; но те отнасят този термин и към Словото или *Логос – Демиургът*, който призовал вселената към съществуване. „Единната Мъдрост е в Звука“ – казват *окултистите*, при което отново под Звук, който е субстрат на *Акаша*, се разбира Логос. В „*Зохар*“, „Книга на Великолепието“, се казва: „Това е *Принцип* на всички Принципи, тайнствена Мъдрост, венец на всичко, което е от Всевишния“. („Зохар“, III, fol. 288; „Кабала“ на Майер.) И това се обяснява така: „Над *Кетер* е Айн или Енс, т.е. *Ейн*, Ни-що“. „Така се нарича, защото ние не знаем и не можем да узнаем това, което е в този Принцип, тъй като... това е по-висше от самата Мъдрост.“ (III, fol. 288.) Това доказва, че истинските *кабалисти* са съгласни с окултистите в постановката, че същността или нещото, което пребивава в принципа на Мъдростта, е по-висше от самата висша Мъдрост.

МЬОЛНИР (сканд.) *Чукът на Тор*, направен за него от *гномите*; с него този бог покорявал както хора, така и богове. Същият вид магическо оръжие, каквото е и *Агнеястри* на индусите, оръжие на *огъня*.

Н

НААСЕНИ Секта на християнски *гностици*, наричани наасеяни или поклонници на змията; те смятали съзвездието на Дракона за символ на своя *Логос* или *Христос*.

НАБИА (ивр.) „Прозрение“, „предсказание“. Този най-древен и най-много уважаван мистичен *феномен* има название, дадено в *Библията* на пророкуването; справедливо е причислен към духовните способности като гадаенето, *ясновидството*, състоянието на *транс* и пророчеството. Но докато чародеите, гадателите и дори астролозите сурово са осъдени в книгите на *Мойсей*, пророкуването, ясновидството и набиата фигурират като специални дарове от небето. В ранните векове всички, които са ги притежавали, били наричани *епопти* (пророци – *евапто*) – гръцкото определение на *посветените*; наричали ги и небим, „множествено число от *Небо*, вавилонския бог на *Мъдростта*“. *Кабалистът* прави разлика между *пророка* и *мага*; единият е пасивен, другият активен; небир е този, който вижда в бъдещето и е ясновиждащ; небим – този, който притежава магически сили. Да отбележим, че *Илия* и *Аполоний* (*Тиански*) прибягвали до едно и също средство, за да се изолират от притесняващите ги влияния на външния свят, а именно – изцяло обвивали главата си с вълнена наметка, навярно защото тя създавала предпазно електрическо поле. (*Магия* и *Мистика*.)

НАБУ (халд.) Обикновено – Небу или *Небо*; халдейски бог на Тайната *Мъдрост*; от неговото име бил произведен библейският еврейски термин Набиим (пророци). На този син на *Ану* и *Ищар* се покланяли главно в Бориспа; но той имал и свой храм във Вавилон, над храма на *Бел*, посветен на седемте планети.

НАБХИПАДМА (санскр.) Пъпният център, *лотос* (*чакра*), същото, което е и *Манипура*. (А.)

НАВА НИДХИ (санскр.) „Девет Съкровища“; в *мистиката* – завършек на духовното развитие.

НАГ (санскр.) „Змей“; в индийския пантеон – наименование на Духовете-Змейове или Духовете-*Дракони*, а също така на обитателите на *Патала*, *ада*. Но тъй като Патала означава страна на противоположното полукълбо и е било име, дадено на Америка от древните, които познавали и посещавали този континент преди Европа да е чувала за него, то този термин

явно е родствен на мексиканския нагуал, (сега) вещар и знахар. Нагите – това са бирманските Нати, богове-змейове или „дракони-*демони*“. Но в езотеризма, както вече стана дума, това е прозвище, давано на „мъдреците“ или *адептите*. В Китай и Тибет „Драконите“ се разглеждат като божества-покровители на света, а също и на определени области от земята и тази дума се обяснява като означаваща адепти, *йоги* и *нарджоли*. Терминът просто посочва техните огромни знания и мъдрост. Това се потвърждава и в древните *сутри* и животоописания на *Будда*. Винаги Нагът е мъдрец, надарен с изключителни магически сили – в Южна и Централна Америка, Индия, Халдея, също както в древен Египет. В Китай „поклонението“ на Нагите било широко разпространено и станало още по-изразено, откакто *Нагарджуна* („велик *маг*“, „велик адепт“), четиринайсетият буддиски патриарх, посетил Китай. Китайците смятат Нагите за „духове или богове-пазители на петте сфери, или четирите страни на света и центъра; пазители на петте езера и четирите океана“ (Ейтъл). Проследено до първоизточника и преведено езотерично, това означава, че петте континента с техните пет коренни *раси* винаги са били под защитата на „земни божества“, т.е. на Мъдрите Адепти. Преданията, че Нагите са измили *Гаутама Будда* при раждането му, запазили са го и когато умрял са охранявали останките на неговото тяло, отново посочват, че Нагите са просто мъдреци, *архати* и не са никакви чудовища или Дракони. Това се потвърждава и от безбройните разкази за приемането на *буддизма* от нагите. По този начин нагът на горското езеро в близост до Раджагрихи и много други „Дракони“ били покръстени от Будда в добрия Закон.

НАГА-ДВИПА (санскр.) „Остров на Драконите“; една от Седемте Части на Бхарата Варша, или днешна Индия, според *Пураните*. Не са останали никакви доказателства относно това, какви са били *нагите* (все пак – исторически хора), преобладаваща е теорията, че те са едни от скитските племена. Но за това няма доказателства. Когато *брамините* нахлули в Индия, те „открили племе от мъдри хора, полубогове, полудемони“ – гласи легендата; хора, които били учители на други племена и по същия начин станали наставници на индусите и на самите брамини. Нагпур по право се смята за запазен остатък от Нага-двипа. Сега Нагпур фактически се намира в Раджапутана, недалеч от

Удейпур, Аджмера и др. И нима не е добре известно, че е било време, когато брамините са изучавали Тайната *Мъдрост* при раджапутите? Нещо повече, преданието твърди, че *Аполоний Тиански* бил обучен на *магия* от нагите на Кашмир.

НАГАЛФАР (сканд.) В скандинавската митология – кораб, направен от ноктите на мъртвите; на него мъртвите пристигат от тяхното царство *Хел*, за да вземат участие в битката преди края на света с боговете и ейнхериите (дружината на *Один* от падналите в бой воини). Нагалфар управлява бащата на хтоничните (*хтония*) чудовища *Локи* (според „Пророчеството на Вьолва", „Старата Еда") или великанът Хрюм (според „Младата Еда"). (*Еда.*) (А.)

НАГАРАДЖА (санскр.) Обикновено – името, давано на всички предполагаеми „Духове-пазители" на езера и реки; „Цар на *Дракони*". В буддистките хроники всички те са показани като приели буддиския монашески живот, т.е. като станали *архати* от *йоги*, каквито били преди това.

НАГАРДЖУНА (санскр.) *Архат*, отшелник (родом от Западна Индия), покръстен в *будизъм* от Капимала, четиринайсетият Патриарх; сега се смята за *Бодхисатва-Нирманакая*. Той бил прочут със своята диалектична изтънченост в метафизични спорове; бил първият учител на доктрините на *Амитабха* и представител на школата на *махаяна*. Приемайки го за най-велик философ на будистите, към него се обръщали като към „едно от четирите слънца, огряващи света". Той се родил през 223 г. пр. Хр. и отправяйки се в Китай след своето покръстване, на свой ред покръстил цялата тази страна в будизъм.

НАГАСАРИ В индуиската митология на Западна Индонезия и Малайзия – *световно дърво*, от което при участието на мъжкото божество се ражда двойката първопредци – Дармадева и Дармадеви, създадени съответно от *Вишну* и *Брама* от цветовете на Нагасари. Нагасари, като символ на вечността и духовното начало, в преплитане с дървото на *раджас* (символ на царската власт и световната мъдрост) съставя образа на космическото дърво, световната ос. (*Дърво на живота.*) (А.)

НАГКОН ВАТ (сиам.) Величествени руини в провинцията Сиамрап (Източен Сиам), ако те могат да се нарекат руини. Изоставено съоръжение с огромни размери, което, заедно с великия храм на Ангкортхама, представлява най-добре запа-

зилите се останки от миналото в цяла Азия. След пирамидите това е най-окултното съоръжение в цял свят. С продълговата форма, 796 фута дълго и 588 широко, то изцяло е построено от камък, включително и покрива, но без цимент, подобно на пирамидите в Гиза, и камъните лягат толкова плътно, че местата, където се съединяват, дори и сега е трудно да се различат. То има централна пагода, висока 250 фута от втория етаж и четири по-малки пагоди на четирите ъгъла, приблизително по 175 фута всяка. По думите на пътешественика Франк Винсет („The Land of the White Elephant", с. 209) „по стил и красота на архитектурата, целостта на плана, величествената и фина резба и скулптурите, великият Нагкон Ват в днешно време няма нищо, което да го превъзхожда, нито дори да е равно на него". („Разбулената Изида",т. I.)

НАГУАЛ Титла на главния вещар (*вещарство*) или „знахар" сред някои племена на мексиканските индианци. Те винаги имат даймон (*демон*) или бог в образа на змия – а понякога някое друго свещено животно – който уж ги вдъхновява.

НАДЖО (индус.) *Вещица*, магьосничка.

НАДИ (санскр.) „Тунел"; според инд. представа в тялото на човека са разположени 118 канала, по които протича енергията. В момента на смъртта душата напуска тялото през един от тези канали. Един от най-важните е *сушумна*. (А.)

НАЗАЛНА РЕФЛЕКТОТЕРАПИЯ Разработена в първата половина на XX в. от лекарите Флиз, Бониер и Асуро. В основата е схващането, че различните органи на тялото имат свои съответствия (точки) в лигавицата на носа. Чрез този метод особено успешно се лекуват сексуални заболявания. (А.)

НАЗАР (ивр.) „Избран"; безбрачни монаси, споменати в Стария Завет. Те не встъпвали в брак и не употребявали вино по време на своя обет, носели дълги коси (*коса*), които отрязвали при *посвещението* си. Павел навярно е принадлежал към този клас *посветени*, тъй като сам казва (Гал., I, 15), че е бил отделен или „избран" от момента на своето раждане; че косите му били отрязани в Кенхрея – „по обета" (Деяния, XVIII, 18), т.е. той бил посветен като назар, след което станал „майстор строител" (мъдър строител) (I Коринт., III, 10). Иосиф наричат назар (избран) (Битие, XLIX, 26). И Самсон и Самуил били назари, както и много други. (А.)

НАЗАРЕИ (евр.) Същото, което са християните на св. *Иоан*, наричани *мендеяни* или *сабеяни*. Тези назареи, които напуснали Галилея преди няколкостотин години и се заселили в Сирия, на изток от Ливанската Планина, също наричат себе си галилейци, макар че определят Христа като „лъже-Месия" и признават само св. Иоан Кръстител, когото наричат „Велик Назар". Набатеяните, с много малка разлика, се придържали към същата вяра, към която се придържали назареите и сабеяните. Нещо повече – *ебионитите*, сред които, според Ренан, били всички оцелели роднини на Иисус, видимо са били последователи на същата секта, ако може да се вярва на св. Иероним, който пише: „Аз получих разрешение от назареите, които в Бероя и Сирия го ползват (Евангелието от Матея, написано на еврейски), да го преведа. ...Евангелието, което ползват назареите и ебионитите и което неотдавна аз преведох от еврейски на гръцки." (Иероним, „Comment. to Matthew", кн. II, гл. XII, и Иероним, „De Viris Illust.", гл. 3.) Впоследствие това предполагаемо Евангелие от Матея, от когото и да е било написано, „представлявало материал", както се оплаква Иероним (пак там), „не за построяване, а за разрушаване" (на християнството). Но фактът, че ебионитите, истинските първоначални християни, отхвърляйки всички останали апостолски писания, ползвали само това Евангелие (еврейското, от Матея), е твърде многозначителен. Тъй като, както заявява Епифаний, ебионитите твърдо вярвали, заедно с назареите, че Иисус бил само човек „от семето на човек". Освен това от *„Кодекса на назареите"*, част от който е „Евангелието от Матея", ние знаем, че тези *гностици*, независимо дали са галилейци, назареи или не-евреи, в Кодекса си наричат Иисус, в своята ненавист към *астролатрията*, Набу-Мешиха, или „Меркурий". Това не свидетелства за твърде ортодоксално християнство нито при назареите, нито при ебионитите; а явно напротив – доказва, че християнството на ранните векове и съвременното християнско богословие са две напълно различни неща.

НАИН (сканд.) „*Гном* на Смъртта".

НАМАХ (санскр.) На пали – Намо. Първата дума на ежедневното призоваване на будистите, означаваща: „аз смирено се доверявам, или покланям, или благодаря" на Властелина; както например – „Намо тассо Бхавато Арахато", отправено към

Властелина *Будда*. Свещенослужителите (както будистите, така и даоистите) се наричат „Познавачи на намаха“, тъй като тази дума се използва в богослуженията и молитвите, при призоваването на *Триратна* и с малко изменение в окултните призовавания към *бодхисатвите* и *нирманакаите*.

НАМБЕР НИП Елф, могъщ Крал на Ризенгебирг, най-могъщият от *гениите* в скандинавския и германския фолклор.

НАМТАР (шумер.) „Отрязващ“, „режещ“, т.е. съдба, в шумеро-акадийската митология – персонификация на съдбата. Посланик и везир-съветник на богинята на подземното царство Ерешкигал. Съпруга на Намтар е Хушбиша, а също и Намтарту (акадийско паралелно образуване на женски род от името Намтар). Намтар е злобно същество, враждебно на хората, носещо им смърт. (А.)

НАНА (сканд.) Прекрасната жена на *Балдур*, който се сражавал със слепия Хьод („този, който властва над тъмнината“) и бил убит от Хьод с помощта на магическото изкуство. Балдур е олицетворение на Деня, Хьод – на Нощта, а прекрасната Нана – на Зората.

НАНДА (санскр.) Един от царете на *Магадха*, чиято династия била свалена от *Чандрагупта*.

НАНДИ (санскр.) Свещеният бял бик на *Шива* и негов *вахан* (проводник).

НАРА (санскр.) „Човек“; първоначален, вечен човек.

*В древноиндийската митология божествен мъдрец (*риши*), винаги в двойка с риши *Нараяна*. В „*Рамаяна*“ Рама предсказва бъдещото раждане на *Нара* и Нараяна за благото на човечеството. В „*Махабхарата*“ *Арджуна* и *Кришна* са смятани за въплъщения на Нара и Нараяна. В *Пураните* Нара-Нараяна са провъзгласени за двуединно въплъщение на *Вишну*, синове на *Дхарма* и Ахимса (или Мурти, дъщеря на *Дакша*). Според пураничния мит, Нара и Нараяна изплашили боговете със своя аскетизъм и *Индра* изпратил при тях *апсарите*, за да смутят аскетите с красотата си. Но Нараяна откъснал цвете, поставил го на бедрото си (uru) и на бял свят се появила девата Урваши, която затъмнила със своята красота всички апсари на Индра.*

НАРА (санскр.) Водите на Пространството или Велика Дълбина – оттук е името на *Нараяна* или *Вишну*.

НАРАДА (санскр.) Един от седемте велики *Риши*, Син на *Брама*.

Този „Прародител“ е един от най-тайнствените персонажи в браминския свещен символизъм. *Езотерично* Нарада е Властелин на събитията в продължение на различни кармични цикли и олицетворение, в определен смисъл, на великия човешки *цикъл* (*кръгове* и *цикли*); *Дхиан Коган*. Той играе голяма роля в *браманизма*, който му приписва няколко от най-окултните химни на „*Риг Веда*“, при това в този свещен труд той е описан като „от рода Канва“. Той е наречен Дева-Брама, но като такъв притежава характер, различен от този, който приема на земята – или *Патала*. *Дакша* го заклел да се ражда от време на време на тази земя заради неговото влияние върху 5 000 и 10 000 синове на Дакша, които той убедил да останат *йогини* и да запазят обета на безбрачието *(„Махабхарата“)*. Но това е алегория. Той бил изобретател на вината – разновидност на лютня, и велик „законодател“.

НАРАКА (санскр.) В популярната представа – *ад*, „тъмница под земята“. Горещите и ледените адове, които на брой са по осем, са по същество само символи на глобусите на нашата седморна верига, като е добавена „осма сфера“, която, както предполагат, се намира в *Луната*. Тези „адове“ се наричат животворящи адове, понеже, както се пояснява, всяко същество, умирайки в един, веднага се ражда във втори, после в трети и т.н.; във всеки един животът продължава 500 години (маскировка на броя на *циклите* и въплъщенията). Тъй като тези адове съставят една от шестте *гати* (състояния на чувстващото съществуване) и тъй като се казва, че хората отново се раждат в един или друг, съответно на техните кармични заслуги или прегрешения, маскировката става очевидна. Нещо повече, тези Нараки са по-скоро чистилища, отколкото адове, доколкото от всеки един може да се получи освобождение с помощта на молитви и застъпничество от жреците – както е в римокатолическата църква, която в това отношение изглежда доста точно е изкопирала китайската ритуалност. *Езотеричната* философия проследява всеки ад преди живота на земята, в една или друга форма на чувстващото съществуване.

НАРА СИНХА (санскр.) „Човек-*лъв*“; Аватар на *Вишну*.

НАРАЯНА (санскр.) „Витаещ над Водите“ на пространството; титла на *Вишну* в неговия аспект на Свети Дух (*Дух свети*), реещ се над Водите на Творението. (Вж. „Ману“, кн. II). В

езотеричния символизъм това означава първично проявяване на принципа на живота, разпространяващ се в безграничното Пространство.

*Име на божествен мъдрец (*риши*), винаги в двойка с друг риши – *Нара*.*

НАРДЖОЛ (тибет.) Светец; прославен *адепт*.

НАРКОТИЦИ, дроги Повечето съвременни окултни автори се обявяват против използването на психоактивни вещества. Тяхното отричане започва едва в края на XIX в. Известно е, че в миналото някои индиански племена са превърнали в най-висша наука отглеждането и обработването на съдържащи опиати растения. Мненията относно легитимността на опиатите в окултната дейност са твърде противоречиви и неясни. Авторите засягат рядко този въпрос в дълбочина и обикновено не отиват по-далеч от изказваните съждения на своите съвременници-фармаколози. *Алистър Кроули* е най-известният *окултист* на XX в., който открито приема и защищава употребата на опиати. Прави опит за подробно класифициране на различните опиати от гледна точка на *Дървото на Живота* или *Кабала*. (*Дроги*.) (А.)

НАРОС или Нерос (ивр.) *Цикъл*, описан от изтоковедите като състоящ се от 600 години. Но какви години? Имало три вида Нероси: голям, среден и малък. Само последният се състоял от 600 години. (*Нерос*.)

НАСТИКА (санскр.) Атеист или по-точно този, който не се покланя на боговете и *идолите* или не ги признава.

НАСУ (авест.) "Труп"; в иранската митология – *демон* на смъртта. Представя се в облика на отвратителна трупна муха, „долитаща от север" наскоро след смъртта на човека, изповядващ зороастризъм, за да завладее душата и да оскверни тялото му („*Вендидад*", 7, 2; 8, 71). Роднините на починалия трябва да противодействат на Насу като припяват свещени текстове и произнасят на глас имената на *Амеша Спенти*. (А.)

НАХАШ (ивр.) „Непълноценен"; *Дявол* или Змей (*наг*), съгласно западните *кабалисти*.

НАХБКУН (егип.) Бог, който обединява „двойниците" (*двойник*): мистичен термин, отнасящ се към човешките невъплътени *принципи*.

НАЧАЛА (гр.) В християнството – един от деветте ангелски чина. Споменава се в Новия Завет. По класификацията на *Дионисий*

Ареопагит (V – нач. VI в.) – седмият чин, съставящ заедно с *архангелите* и *ангелите* третата триада. (*Йерархия*.) (А.)

НАЯДИ (гр.) В гръцката митология – *нимфи* на изворите и ручеите. Техният брой е около 3 000; „никой от хората не би могъл да назове имената им. Знае името на потока само този, който обитава наблизо." Наядите са древни божества, наред с хтоничните (*хтония*), те се споменават заедно със сатирите, *куретите*, *корибантите*, телхините и др. Те са пазителки на водите и притежават благодетелни функции. Има Неяди-лечителки, къпането в техните води носи здраве. Водите на изворите, където обитават Неядите, притежавали очистителни и прорицателни функции и дори способността да даряват безсмъртие. (А.)

НЕБАН или НЕЙБАН (кит.) Същото, което е и *нирвана*, нипанг в Тибет.

НЕБЕСЕН АДАМ Синтез на Дървото на *сефиротите* или всичките Сили в Природата, одушевяващ ги с божествена същност. В диаграмите седмият от низшите сефироти, *Малкут* – Царство на Хармонията – представлява стъпалата на идеалния макрокосмос, чиято глава достига до първата проявена Глава. Този Небесен *Адам* е natura naturans, абстрактният свят, докато Адам на Земята (Човечеството) е natura naturata, или материалната вселена. Първият е присъствие на Божеството в неговата всемирна същност; вторият – проява на разумност на тази същност. В истинския *„Зохар"* – а не във фантастичната и антропоморфна карикатура, която ние често намираме в писанията на западните *кабалисти* – няма и частица от този личен бог, който толкова силно изпъква в мътния покров на Съкровената *Мъдрост*, известна като Петокнижие на *Мойсей*.

НЕБО (халд.) Същото, което е индуският *Будха*, син на *Сома* – *Луната*, и планетата Меркурий. (*Набу*.)

НЕВЕСТА Десетият *сефирот*, *Малкут*, нарича се от *кабалистите* Невеста на Микропросопуса; тя е последният Хе на *Тетраграматона*; по подобен начин Християнската Църква нарича себе си Невеста Христова. (W.W.W.)

НЕВИННИ Прозвище, дадено на *посветените* и *кабалистите* преди християнската ера. „Невинните" на Витлеем и Лада (или Лида), които, няколко хиляди на брой, били изтребени от Александър Ианей (100 г. пр. Хр. или приблизително тогава), дали

началото на легендата за 40 000 невинни деца, убити от Ирод при търсенето на младенеца *Христос*. Първото представлява малко известен факт, второто – измислица, както убедително е доказано от Ренан в „Живота на Иисус".

НЕВРОЛИНГВИСТИЧНО ПРОГРАМИРАНЕ (НЛП) Психотерапевтичен метод, разработен от американския психолог Бандлер и лингвиста Гриндер. При НЛП се анализира „езика" на нервната система и се прави опит да се съставят закономерности при даден проблем или заболяване. Показателно е поведението на пациента, изразено чрез говора и движението на очите. Причината за появяването на психични проблеми е неосъзнатото блокиране на енергийни източници в човека, които влияят на неговото поведение. Задачата е подобни поведенчески модели да се коригират (отстранят), като се осъзнае тяхната структура и се приложат психофизиологични закономерности. Новите мисловни схеми и поведенчески модели се внушават на пациента и се възприемат от него. Това се осъществява в състояние на лек *транс*. (А.)

НЕДОСТАТЪК На езика на *окултистите* и буддистите – съставна част от *кармата*. Достойнствата и недостатъците се пораждат от *авидя*, или отсъствието на видя, божествено озарение. След като *архатът* достигне съвършено просветление и абсолютна власт над своята *личност* и низша природа, той престава да твори „достойнства и недостатъци".

НЕИЗРЕЧЕНОТО ИМЕ При евреите – заместител на „тайното име" на тяхното племенно божество Eh-yeh, „Аз съм" или *Йехова*. Третата заповед забранява да се употребява „напразно" последното име и евреите го заменили с името *Адонай* или „Господ". Но протестантите, които без разлика превеждат Йехова и *Елохим* – което също е заместител per se и обозначение на низшето божество с думите „Господ" и „Бог" – в това отношение станали повече католици и от самия папа и въвели забрана и на двете имена. Сега обаче нито евреите, нито християните явно не помнят и дори не предполагат окултната причина, поради която определението на Йехова или YHVH станало осъдително; повечето западни *кабалисти* явно също не знаят това. Истината е, че името, което те изтъкнали като „неизречено", съвсем не е такова. То е „непроизносимо" или по-точно име, което не бива да се произнася по символогични причини. Преди всичко

„Неизреченото Име“ на истинския *окултист* съвсем не е име и най-малко е името на Йехова. Последното означава, дори и в неговия кабалистичен, *езотеричен* смисъл, *андрогинна* природа, YHVH, или притежаващ и мъжка, и женска природа. Това са просто *Адам* и *Ева*, или мъж и жена, обединени в едно, и във вида, в който се пише и произнася сега, самото то се явява заместител. Но равините не желаят да си спомнят даденото в „*Зохар*“ указание, че YHVH означава – „не така, както Аз съм написан, Аз се чета“ (fol. III, 230 a). Трябва да се знае как да се дели *Тетраграматон* ad infinitum, преди да се стигне до звука на наистина непроизносимото име на еврейския бог на тайната. Надали е нужно да се повтаря, че източните окултисти имат свое собствено „Неизречено Име“.

НЕЙЛОС (гр.) Реката Нил; също божество.

НЕЙТ (егип.) Нейтес – Царица на Небесата; богиня на *Луната* в Египет. Наричат я Ноут, Непте, Нур (за символизма вж. *Ноут*).

НЕЙШКАРМА (санскр.) Спиране на кармичното действие; състояние на покой на целия кармичен комплекс, който движи прераждания та на *индивида*; освобождение от кармичния закон. (*Карма*.) (А.)

НЕКРОМАНТИЯ (гр.) Съживяване на образите на умрели, което от древните и съвременните *окултисти* се разглежда като практика на *черната магия*. *Ямблих*, *Порфирий* и други теурзи (*теургия*) рязко осъдили тази практика не по-малко, отколкото направил това *Мойсей*, който осъдил „вещарите“ на своето време на смъртно наказание – а тези вещари били просто некроманти – както е в случая с вълшебницата от Аендор и Самуил.

НЕОКОР (гр.) При гърците – страж на Храма.

НЕОПЛАТОНИЗЪМ „Нов платонизъм“ или платоническа школа Еклектична, пантеистична школа по философия, основана в Александрия от *Амоний Сакас*, начело на която стоял неговият ученик *Плотин* (189-270 г.). Тя се стремяла да примири ученията на *Платон* и системата на Аристотел с източната *теософия*. Нейно главно занимание била чисто духовната философия, метафизиката и мистицизма. В по-късните години била въведена *теургията*. Това било последното усилие на големите умове да пресекат все повече нарастващото невежествено суеверие

и сляпа вяра на онези времена; последната рожба на гръцката философия, която в края на краищата била разбита и осъдена на смърт от грубата сила.

*Идеите на Платон приели в неоплатонизма формата на учение за мистичната *еманация* (излъчване, изтичане) на материалния свят от духовното Първоначало. Материята е само низше звено в йерархията на Вселената, еманация на „световната душа“ над която се издига *Духът*, а още по-високо – Първосъщността или Единното. Според неоплатониците висшето стъпало на философията се достига не чрез опита и разума, а чрез мистичен *екстаз*. Неоплатоническата школа първоначално възникнала в Египет, в Александрия. Плотин основава неоплатоническа школа в Рим. В Сирия съществувала школата на *Ямблих*. Последната неоплатоническа школа била организирана от Прокъл в Атина и просъществувала до 529 г. (*Александрийска школа*.)*

НЕОСЪЗНАТОТО Понятие в психоанализата (*Фройд, Адлер, Юнг*) за психични компоненти, които не се проявяват непосредствено, но са част от целостта на *душата* и са предпоставка за разбирането на душевните процеси. Според Фройд *неосъзнатото* обхваща То и дълбоките пластове на *Свръхаза*. Юнг различава два пласта – колективното и личностното неосъзнато, като второто обхваща неосъзнатата памет и функция на сетивата. *Окултизмът* разглежда неосъзнатото като потенциал за развитието на душевните сили и възможности. (А.)

НЕОФИТ (гр.) „Начинаещ“; готвещ се за *посвещение* или кандидат за посвещение в *Мистериите*. Методите на посвещението били различни. При изпитанията неофитите били длъжни да преминат през всичките четири стихии, проявявайки се в петата като величествени *посветени*. Така, преминавайки през *Огън* (Божество), *Вода* (Божествен Дух), Въздух (*Ваю*, Дихание на Бога) и *Земя* (Материя), те получавали свещения знак, *тат* и *тау*, или + и Т. Последният представлява монограма на *Цикъла*, наричан Нарос или Нерос. Както д-р Кинили казва в своя „Апокалипсис“, на символичен език кръстът (едно от седемте значения) „+ представлява едновременно трите изходни букви, от които е съставена думата LUX или Светлина... Посветените били отбелязвани с този знак, когато ги допускали до съвършените мистерии. Ние постоянно виждаме тау и реш съединени под формата на ♀. Тези две букви в древносемитския език,

както е открито върху монетите, означават: първата – 400, втората – 200 = 600. Това е символ на властта на *Озирис*." (*Нарос* и *Нерос*, а също *I.H.S.*)

„НЕ ПРИСТЪПВАЙ!" *Кръг* (пръстен), в който са затворени всички, които все още пребивават в заблудата на разделението.

НЕРГАЛ (халд.) На асирийските таблички той е описан като „велик цар на войната, властелин на град Кут". Това е също еврейското наименование на планетата Марс, неизменно свързвана с нещастие и опасност. Нергал-Марс е „проливащият кръв". В окултната *астрология* той е по-малко пагубен, отколкото е Сатурн, но е по-активен в своите връзки с хората и във въздействието си върху тях.

НЕРОС (ивр.) Както е показано от покойния Е. В. Кинили, този „Нароски *Цикъл*" бил тайна, истински „секрет на бога", чието разкриване по времето, когато преобладавали религиозните *мистерии* и господството на жреците, се наказвало със смърт. Ученият автор явно смятал като разбиращо се от само себе си, че Нерос продължавал 600 години. (*Нарос*.)

НЕРТУС Богиня на земята, любовта и красотата у древните германци; това, което са скандинавската Фрея или *Фриг*. Тацит говори за големите почести, оказвани на Нертус, когато тържествено возели нейния *идол* на колесница.

НЕСКУ или Нуску (халд.) В асирийските таблички е описан като „държател на златния скиптър, много висш бог".

НЕФ (егип.) Също така Cnerh и Nef. Притежава същите способности, които и *Хем*. Един от боговете на творящата Сила, тъй като е свързан със Световното *Яйце*. Порфирий го нарича „творец на света"; Плутарх – „несътворено и вечно божество"; у Евсевий той е идентичен с *Логоса*; а *Ямблих* почти го отъждествява с *Брама*, тъй като казва за него, че „този бог е самият разум, умствено осъзнаващ себе си и посвещаващ мисловната дейност на самия себе си, и на него следва да се покланят в безмълвие". Девериа пише: „Изглежда, че неговото пътешествие в низшата полусфера символизира *еволюцията* на субстанциите (*субстанция*), които се зараждат, за да загинат и да възникнат отново".

НЕФЕШ (ивр.) Дихание на живота. На Anima, Mens, Vita, на Страстта. В *Библията* този термин се употребява доста произ-

волно. Въобще той означава *прана*, „живот“; в *кабала* това са животинските страсти и животинската душа. (W.W.W.)

Поради това, както се твърди в теософските учения, Нефеш е синоним на прана – камическият принцип, или жизнената животинска душа у човека.

НЕФЕШ ХИА (кабал.) Животинската или жива душа.

НЕФИЛИМ (евр.) Великани, *титани*, „паднали“.

НЕФРИТ В древността е използван в Китай за направата на брадвички (*брадвичка*). В IV в. пр. Хр. брадвичките се носят в Месопотамия от бременни жени като *амулети* – те би трябвало да отворят родилния канал при раждане. Лекарите са вярвали, че нефритът предпазва и от преждевременно раждане. Особено бил почитан в арабските страни: носен на колан, той ще помогне да се осъществи задължителното поклонение в Мека. Едновременно с това е задържал сексуалните желания, предотвратявал е забременяване и предпазвал от преждевременно раждане. Нефритът се употребявал и срещу камъни в жлъчката и бъбреците, откъдето е получил и названието си (гр. нефрос – „бъбрек“). Съвременно приложение: влияе на сърдечната *чакра* (*анахата*); приет като *еликсир*, подобрява настроението и повишава чувствителността. (А.)

НЕФТИДА (егип.) Сестра на *Изида*, философски – само един от нейните аспекти. Както *Озирис* и *Тифон* са едно и също в два аспекта, така Изида и Нефтида са по същество един и същи символ на природата в нейния двойствен аспект. Докато Изида е съпруга на Озирис, Нефтида е съпруга на Тифон, противникът на Озирис и негов убиец, макар и тя да плаче за него. Често я изобразяват край ковчега на великия бог на Слънцето с диск на главата между двата рога на лунния сърп. Тя е *гений* на низшия свят и наричат *Анубис*, египетския Плутон, неин син. Плутарх е дал прекрасно *езотерично* обяснение на тези две сестри. Той пише: „Нефтида означава това, което е под земята и е невидимо (т.е. нейната разлагаща и възпроизвеждаща сила), а Изида – това, което е на земята и което е видимо (или физическата природа). ...Линията на хоризонта, разделяща тези две полукълба и принадлежаща и на двете, е Анубис“. Идентичността на двете богини се доказва и от това, че Изида също я наричат майка на Анубис. Тези две богини са по същество Алфата и Омегата на Природата.

НЕХАШИМ (кабал.) „Деяния на змея“. Име, дадено на *астралната светлина*, „великия заблуждаващ змей“, при извършването на определени практически действия на *магията*. („Тайната Доктрина“, т. II.)

НЕХБЕТ, Нехебт (егип.) В египетската митология – богиня на царската власт. Свещеното животно на Нехбет е *ястреб*; изобразявали я като жена с качулка на ястреб на главата, с бялата корона на Горен Египет. Нехбет била смятана за символ на Горен Египет, нейното име (както и името на богинята на Долен Египет Ута) влязло в титулатурата на фараоните на обединен Египет. Понякога, отъждествявайки я с Уто, въплъщаваща се в образа на кобра, Нехбет изобразявали като змиеглав ястреб. В „Текстове на пирамидите“ Нехбет се нарича „окото на *Хор*“, в по-късните текстове – „слънчево око“. Била почитана като олицетворение на могъществото на фараона, смятало се, че тя му осигурява победа над враговете. (А.)

НЕХЕБКАУ (егип.) “Подаващ душите“; в египетската митология е бог в образа на змия. Хтонично (подземно) божество. Бил почитан като бог на времето, плодородието и като даващ храна. Свързан е със задгробния култ; смятало се, че Нехебкау стои при входа на подземното царство. Обикновено в източниците изпъква като помощник на *Ра*. В „Текстове на пирамидите“ се споменава, че е бил свързан с *Атум*, когато последният е потушил метежа в Хермопол. (А.)

НЕЦАХ (ивр.) „Победа“; седмият от десетте *сефирота*, мъжка активна сила. (W.W.W.)

НЕШАМА (ивр.) *Душа*, anima, afflatus; в *кабала*, такава каквато се преподава в ордена на *розенкройцерите*, една от трите висши същности на Човешката Душа, съответстваща на *сефирота Бина*. (W.W.W.)

НИВРИТИ (санскр.) Оттегляне и движение навътре; въздържане от действия; въвеждане на душата в пасивно състояние; свиване на физическата и умствената дейност, което има за краен резултат излизането от *сансара*. (А.)

НИГОДА, нигоя В джайнисκата митология (*джайнизъм*) – души-*дживи*, намиращи се на най-ниското стъпало в йерархията на сансарните същества – най-дребните по своите размери и поради това невъзприемани от органите на чувствата растителни души, притежаващи едно чувство (тактилно) и изпълващи

целия свят. Нигодите са полярно противоположни на *сиддхи*: първите все още, а последните вече не са подложени на законите на *кармата*. По недогматичните представи нигода са нещо като проклети души, обречени практически на вечни мъчения за извършени от тях ужасни злодеяния (напр. убийство); те се намират в самото дъно на света, по-долу и от най-ужасния ад Махатамахпрабха. (А.)

НИДАНА (санскр.) Дванайсетте причини на съществуването, или веригата на причинността, „сцепление на причина и следствие в целия ред на съществуването през 12 звена". Това е фундаментална догма на будиската мисъл, „чието разбиране разрешава загадката на живота, разкривайки пустотата на съществуването и подготвя ума за *нирвана*". (Ейтъл, „Sans. Chin. Dict.") Редът на 12-те звена е следният: 1. Джати, или раждане, съгласно един от четирите вида на влизане в потока на живота и превъплъщенията (*превъплъщение*) – или Чатур (четири) *Йони*, като всеки вид поставя родения в една от шестте *Гати*; 2. Джарамарана, или остаряване и смърт, които следват след зрелостта *скандхи*; 3. *Бхава*, кармичен посредник, който води всяко ново чувстващо същество към раждане в една или друга форма на съществуване в *Трайлокя* и Гати; 4. *Упадана*, съзидаващата причина на Бхава, ставаща причина за *Джати*, която е следствие; и тази съзидаваща причина е привързаност към живота; 5. Тришна, любов – чиста, или нечиста; 6. *Ведана*, знание или чувстване, възприемане чрез чувствата, което е 5-ата скандхи; 7. *Спарша*, чувство на осезанието; 8. *Чадаятана*, орган на чувствата; 9. Намарупа, *личност*, т.е. форма, имаща име, символ на нереалността на материалните феноменални явления; 10. *Виджнанам*, съвършено познание на всички възприемани неща и всички обекти в тяхната взаимовръзка и единство; 11. *Самскара*, действие на плана на *илюзията*; 12. *Авидя*, отсъствие на истинско възприятие, или невежество. Тъй като *нидан*ите се отнасят към най-фините и дълбоки учения на източната метафизична система, нямаме възможност да се заемем по-подробно с този въпрос.

НИДИДХЯАСАНА (санскр.) Неподвижно съзерцание, пълно потапяне и концентрация на ума върху обекта. (А.)

НИДРА (санскр.) Състояние на сън; също така женската форма на *Брама*.

НИДХИ (санскр.) „Съкровище“; деветте съкровища, принадлежащи на бог *Кувера* – ведийския *Сатана* – всяко съкровище се намира под охраната на *демон*; те са персонифицирани и са обект на поклонение на тантриците.

НИДХОГ (сканд.) „Световен“ Змей (*наг*).

НИЗИР (халд.) „Планината на Потопа“; Арарат на вавилонците с *Ксизустър* в качеството на Ной.

НИЗШ ЛИК или малко Лице (кабал.) Термин, отнасящ се към Микропросопуса, също както „Големият Лик“ – към *Макропросопуса*. Двата са идентични с Дългия Лик и Късия Лик. (*Ликове*, *Микрокосмос – макрокосмос*.)

НИКСИ Водни *духове*; *ундини*.

НИЛАКАНТХА (санскр.) Име на *Шива*, означаващо „със синьо гърло“. Това, по преданието, е вследствие на отровата, дадена на този бог.

По време на биенето на океана от боговете Шива изпил отровата катакута, способна да отрови и изгори вселената. Вследствие шията му се изобразява със син цвят, а тялото му е обвито в огнен полукръг.

НИМА (тибет.) Слънцето – астрологично.

НИМБА (лат.) Ореолът около главата на Христа и светиите в гръцката и римската църкви има източен произход. Както е известно на всеки изтоковед, *Будда* е описан като имащ около главата си сияние с ширина 6 лакътя; и както е показал Харди („Eastern Monachism“), „неговите главни ученици се изобразяват от местните художници с подобен знак на величие“. В Китай, Тибет и Япония главите на светците винаги са заобиколени от нимба.

НИМИТА (санскр.) 1. Вътрешно просветление, развивано чрез практиката на *медитация*. 2. Действена духовна причина, противоположна на *Упадана*, материалната причина, във философията на *веданта*. (Вж. също *Прадхана* във философията *санкхя*.)

НИМФИ (гр.) “*Деви*“; в гръцката митология – божества на природата, нейните живителни и плодоносни сили. Различават се нимфи на реки, морета, водни извори (водни нимфи: океаниди, нереиди, *наяди*), езера и блата (лимнади), планини (орестиади), гори (алсеиди), дървета (дриади, хамадриади) и др. Някои от тях

са смъртни, каквито са например хамадриадите, неотделими от дървото в което живеят. Главни нимфи били водните. (А.)

НИНГПО (тибет.) Същото, което е *Алая*, „Световната Душа"; нарича се също Цанг.

НИНМАХ, Мах (шумер.) В шумеро-акадийската митология – богиня-майка. В мита „Енки и Нинмах" е представена като създателка на хората. Според мита *Енки* и Нинмах слепват човека от глината на Абзу, подземния световен океан, като в този процес участва и богинята Наму. Когато човекът бил направен, боговете му определят съдба и устройват по този случай пир. На пира опиянените Енки и Нинмах отново започват да ваят хора, но се получават уроди: жена, неспособна да ражда, безполово същество и т.н. (А.)

НИНУРТА (шумер.) "Властелин на земята"; в шумерската митология бог-герой, син на *Енлил*. Нинурта е покровител на плодородието на полетата, домашните животни и риболова. Във функциите си на бог на войната той се сражава на първо място с планинските народи. (А.)

НИНХУРСАГ, Нинхурсанга (шумер.) "Владетелка на горската планина"; в шумеро-акадийската митология богиня-майка. Нейни постоянни епитети са „майка на всички богове", „майка на всички деца". (А.)

НИРВАНА (санскр.) Според изтоковедите – пълно „угасване", подобно пламъка на свещта, абсолютно унищожение на съществуването. Но в *езотеричните* тълкувания това е състояние на абсолютно съществуване и абсолютно *съзнание*, в което Азът на човека, достигнал висша степен на съвършенство и святост в живота, влиза след смъртта на тялото, а понякога, както е в случая на *Гаутама Будда* и др., и по време на живота.

НИРВАНИ (санскр.) Този, който е постигнал нирвана – освободена *душа*. Фактът, че нирвана не означава нищо подобно на това, което твърдят изтоковедите, е добре известен на всеки учен, който е бил в Китай, Индия и Япония. Това е действително „избавление от страданията", но само от материалното, освобождение от *Клеша* или *Кама* и пълно унищожение на животинските желания. Ако ни кажат, че *„Абхидхарма"* определя нирвана „като състояние на абсолютно унищожение", ние ще се съгласим, като добавим към последната дума пояснението: „всичко, свързано с материята или физическия свят"; и това

е просто защото последният (както и всичко в него) е *илюзия*, *мая*. В последния момент на своя живот *Шакямуни Будда* казвал, че „духовното тяло е безсмъртно" („Sans. Chin. Dict."). Както пояснява мистър Ейтъл, учен синолог, „популярните *екзотерични* системи си приличат в определянето на *нирвана* по отрицателен начин като състояние на абсолютен изход от кръга на превъплъщенията (*превъплъщение*); като състояние на пълна свобода от всички форми на съществуване и преди всичко – свобода от всички страсти и усилия; състояние на безразличие към всякаква чувственост". И той би могъл да добави – загуба на всякакво състрадание към света на страданията. „Положително (*езотерично*) те определят *нирвана* като висше състояние на духовно блаженство, като абсолютно безсмъртие, вследствие на поглъщането на душата (по-скоро на духа) в самата себе си, но запазвайки *индивидуалността*, така че например *Буддите*, след встъпването в нирвана, могат отново да се появят на земята" – т.е. в бъдещата *манвантара*.

НИРГУНА (санскр.) Негативно качество; несвързано, или без *гуни* (качества), т.е. лишено от всякакви качества, противоположно на сагуна, това, което има качества („Тайната доктрина", т. II.), например *Парабрахм* е ниргуна, *Брама* – сагуна. Ниргуна е термин, който посочва безличността на това, за което се говори.

НИРИТИ (санскр.) Богиня на Смъртта и Разложението.

НИРМАНАКАЯ (санскр.) В *езотеричната* философия е нещо напълно различно от общоприетото значение, придавано на тази дума и от измислиците на изтоковедите. Някои наричат тялото на нирманакая „*нирвана* с остатъци" (Шлагинвайт и др.), вероятно предполагайки, че това е разновидност на нирванно състояние, по време на което се запазва *съзнанието* и формата. Други казват, че това е едно от *трикая* (трите тела), „способно да приема всякаква външна форма с цел разпространение на *буддизма*" (мисъл на Ейтъл); трети – че „това е въплътен *аватар* на божество" (пак там), и т.н. От друга страна *окултизмът* твърди: Нирманакая означава преобразено „тяло", но е състояние. Това е форма на този *адепт* или *йога*, който встъпва или избира това post mortem състояние, като го предпочита пред *дхармакая*, или абсолютното нирванно състояние. Той постъпва така, защото тази последна „кая" завинаги го разделя

от света на формите, като му дарява състояние на егоистично блаженство, в което не може да участва нито едно друго живо същество, и така адептът се лишава от възможността да помага на човечеството или дори на *девите*. Но като нирманакая човек напуска само своето физическо тяло и запазва всички останали *принципи*, като се изключи камичния – тъй като той го е изтръгнал завинаги от своята природа по време на живота и никога не може да възкръсне в неговото post mortem състояние. Така наместо встъпване в егоистично блаженство, той избира живот на саможертва, съществуване, което свършва само с жизнения цикъл, за да има възможността да помага на човечеството по невидим, но все пак най-действен начин. (Вж. „Гласът на Безмълвието", трактата „Седемте Порти".) Така нирманакая не е – както е прието да се смята – тяло, „в което *Будда* или *бодхисатва* се появява на земята", а наистина е този, който – независимо дали е бил *хутухту* или *хубилган*, адепт или йога по време на живота – от този момент е станал член на това невидимо Войнство, което постоянно защищава и е страж на Човечеството в кармични граници. Често погрешно приеман като „дух", *дева*, самия Бог и т.н.; нирманакая е вечно защитаващ, състрадателен, наистина *ангел-хранител* за този, който е достоен за неговата помощ.

НИРМАНАРАТИ, ниманарати (санскр.) „Наслаждаващ се на собствените магически творения"; в буддиската митология – клас божества, обитаващи 5-и небесен свят, „сферата на желанията" (*камадхату*), разположен над *тушита*, на 640 хил. йоджана над върха на *Меру*. Денят при нирманарати продължава 800 човешки години, животът – 8 000 години. Зачатието става благодарение на взаимна усмивка и децата по вълшебен начин се появяват върху колената на своите майки. Владетелят на нирманарати е Сунирмита (Сунимита). Като негова жена се преродила Вишакха (Висакха) – главната ученичка на будда *Шакямуни*. (А.)

НИРМАТХЯ (санскр.) Свещен огън, добиван чрез триене на две парчета дърво – „огън", наричан в Пураните *Павамана*. Съдържащата се тук алегория е окултно учение.

НИСИ (халд.) Един от седемте халдейски богове.

НИТИ (санскр.) „Благоразумие", „етика".

НИТЯ КАРМА (санскр.) Редовно изпълняване (на жертвоприно-

шения, церемонии и ежедневните задължения на ведическия начин на живот). (А.)

НИТЯ ПАРИВРИТА (санскр.) „Непрекъсващо угасване".

НИТЯ ПРАЛАЯ (санскр.) „Непрекъсната" *пралая* или разтваряне. Това са постоянни и неуловими промени, на които са подложени атомите и които продължават през целия период на махаманвантара, целия Век на Брама (*велик век*), който се изписва с петнайсет цифри. Стадий на постоянно изменение и разтваряне, периоди на растеж и разлагане. Това е продължителността на „Седемте Вечности". („Тайната Доктрина", т. I и т. II.) Съществуват четири вида пралаи, или състояния на неизменност: Наймитика, когато *Брама* дреме; Пракритика, частична пралая на нещо по време на *манвантарата*; Атяитика, когато човек се е отъждествил с Единния *Абсолют* – синоним на *нирвана*; и Нитя, особено за физическите неща, като дълбок сън без сънища.

НИТЯ САРГА (санскр.) Състояние на постоянно съзидание или еволюция, като противоположност на Нитя Пралая – състояние на вечно непрекъсващото разтваряне (или изменение на атомите), разпадане на молекулите, оттук – промяна на формите.

НИФЕЛХЕЙМ (сканд.) Студеният *Ад* в *Еда*. Място на вечна несъзнателност и бездейност. („Тайната Доктрина", т. II.)
*Свят на мрака и мъглите, съществувал преди началото на творението; в него извира потокът *Хвергелмир*.*

НИШАДА (санскр.) 1. Едно от седемте качества на звука – единният и единствен атрибут на *Акаша*; 2. Седмата нота на индуската музикална гама; 3. Прогонено от *кастата* дете на *брамин* и майка *шудра*; 4. Планинска верига на юг от *Меру* – на север от Хималаите.

НИШКА-ДУША Същото, което е *Сутратма*.

НИЩХА (санскр.) Пребиваване в дълбока *медитация*; фиксирана и постоянна концентрация; концентрирана *воля* на преданост; вяра. (А.)

НИЯМА (санскр.) В *Раджа-йога* – регулиране на моралните навици, характерни черти и свойства; сдържаност, ограничение, обет, твърдо правило. (А.)

НИЯШИ (мазд.) Молитвите на *парсите*.

НЛО „Неидентифицирани летящи обекти", „летящи чинии";

първите съобщения за летящи обекти са на американския летец Кенет Арнолд, който наблюдава през 1947 г. летящи тела, подобни на чинии. До края на годината техният брой нараства до 156, а през следващите години се съобщава за хиляди обекти от всички краища на света. Привържениците и противниците на НЛО предлагат различни причини за явлението: масова хистерия или масова сугестия (внушение), обясними светлинни явления, метеорити, както и космически кораби и летящи тела от вътрешността на Земята и от космоса. (А.)

НОВА ЕПОХА англ. – New Age Световният годишен ритъм от 25 200 години се дели на дванайсет световни месеца от по 2 100 години. Епохата на Риби се сменя от епохата на Водолея. Новата епоха предполага и развитието на стария в „нов човек" с цялостно мислене (*холизъм*) и друго, разширено *съзнание*. Картезианският модел (*Декарт*), който 300 години доминира в западното мислене, ще се смени от нов световен образ (смяна на парадигмите). Определящ за новата *парадигма* е синтезът от източната мъдрост с философията и науката на Запад. Новото, цялостното мислене ще доведе до дълбоки промени във всички клонове на науката, главно във физиката (*Капра*), в медицината, психологията и в поведението на човека. Според водещи фигури на движението, сегашната система може да се „преобърне" чрез спонтанно обединяващи се отделни хора и групи (т.нар. „мрежа"), носители на промененото съзнание. (А.)

НОГА (халд.) Планетата Венера; проблясващо великолепие.

НОРНИ (сканд.) Три сестри-богини в *Еда*, оповестяващи на хората волята на *Орлог*, или Съдбата. Те са представени като излизащи от неведома далечина, обвити в тъмно покривало, при Ясена (*аск*) *Игдрасил*, и „ежедневно го поливат с вода от Извора Урд, за да не изсъхва, а да остава зелен и свеж, и силен" („Asgard and the Gods"). Техните имена са „Урд", Минало; „Верданди", Настояще; и „Скулд", Бъдеще, „което е или богато с надежда, или тъмно от сълзи". Така те разкриват волята на Съдбата, „тъй като от миналото и сегашното се раждат събития и действия на бъдещето" (пак там).

НОСТРАДАМУС (1503-1566) Мишел дьо Нострадам, известен повече под името Нострадамус, е роден в Сен Реми дьо Прованс. Фамилията му е с еврейски произход, но приема християнството още преди раждането на Нострадамус. Изучава

иврит, латински, гръцки, математика, *астрология* и медицина. По-късно в Авиньон се прославя със знанията си по астрология. Завършва с лекота образованието си по медицина в Монпелие и притежава изключителни способности на лечител; заминава да лекува жертвите на чумната епидемия в Южна Франция. Някои от неговите рецепти са описани в книгата му „Exellent et Tres-utile Opuscule“, публикувана след смъртта му през 1572 г. През 1529 г. се завръща в Монпелие, където защищава докторат по медицина. По време на предприетото след това ново пътуване по Франция се запознава с Юлий Цезар Скалигер, известен и почитан в Европа философ. Почти е сигурно, че именно Скалигер въвежда Нострадамус в тайните на пророчествата. Около 1540 г. започват да се разпространяват устно първите негови пророчества. От 1551 г. Нострадамус публикува ежегодно „Алманах“ и „Предсказания“, някои от които са оцелели през вековете. В тях се правят прогнози за местни бъдещи събития, за времето, селското стопанство и др. Скоро обаче пазарът е наводнен от множество алманаси, подписани с неговото име, което вреди на репутацията му. През 1555 г. е публикуван неговият основен труд „Les Propheties de M. Michel Nostradamus“. Това е непълно издание, обхващащо само три и половина века. Завършените пророчества се появяват през 1558 г. в Лион. Те се състоят от четиристишия, групирани по сто. Година по-късно 35-то четиристишие се рецитира от цяла Франция:

Младият лъв ще победи стария
В битка, на невероятен дуел.
Ще избоде очите му през златен кафез.
Две рани в една ще предизвикат ужасната смърт.

През 1559 г. граф Монтгомери на турнир пробожда през лицевата мрежа на шлема Анри II, който скоро след това умира. Нострадамус се прославя по цяла Европа. През същата година е повикан от френската кралица Катерина Медичи, на която предсказва трагичната съдба на нейните деца. През 1566 г., болен от подагра, Нострадамус предсказва края на дните си и дори мястото, където ще намерят неговия труп. „Предсказанията“ е една от малкото книги, които след 1555 г. постоянно се издават. Разшифроването на предсказанията и днес е изключително трудно; те са написани на латински, гръцки, иврит и с изопачени думи, хронологията на четиристишията е умишлено

нарушена. Изследователите на Нострадамус са единодушни, че пророчеството се сбъдва, едва когато събитието настъпва. Първото четиристишие дава основание да се предполага, че е приемал психоактивни *дроги*. (А.)

НОТАРИКОН (кабал.) Раздел от практическата *кабала*; занимава се с образуването на думи от началните или крайните букви на думите във всеки израз, или обратното – образува изрази от думи, чиито начални или крайни букви принадлежат на някоя дума. (W.W.W.)

*Един от трите основни похвата, свързани с комбинацията на буквите (Церуф), които прилага кабала: *Гематрия*, Нотарикон и *Темура*. Нотариконът, или науката за началните и крайните букви на думата, позволява откриването на една дума в други думи.*

НОУМЕН (гр.) Истинската, същностната природа на битието, за разлика от илюзорните обекти на чувствата.

НОУС (гр.) Платоновски термин за обозначение на Висшия Разум или *Душата*. Той означава *Дух*, за разлика от животинската душа – *психе*; това е божествено съзнание или разум у човека; Ноус било наименованието, дадено на Върховното божество (Третия *Логос*) от Анаксагор. Заимстван от Египет, където се наричал *Ноут*, той бил приет от *гностиците* за определяне на техния първи съзнателен *Еон*, който при *окултистите* е трети Логос – космически, и трети „принцип“ (отгоре) или *манас* – у човека.

НОУТ (гр.) В пантеона на египтяните това означавало „Един-Единствен“, тъй като в своята общодостъпна или *екзотерична* религия те не са отишли по-далеч от третото проявяване, което се излъчва от Неведомото и Непознаваемото, първият непроявен и вторият *Логос* в *езотеричната* философия на всеки народ. Ноус на Анаксагор бил *Махат* на индуския *Брама*, първото проявено Божество – „Разум или Дух на самосилния“; този съзидаващ Принцип е без съмнение primum mobile на всичко във Вселената – нейна Душа и *Мислеоснова*. (*Принципи* и *Образ*.)

НОФИР-ХОПТУ (егип.) Същото, което е и бог Хонсу, лунният бог на Тива; „този, който пребивава в абсолютен покой“. Нофир-хопту е един от трите ипостаса на египетската троица,

състояща се от *Амон*, *Мут* и техния син Хонсу (*Хон*) или Нефир-хопту.

НОЩ НА БРАМА Период, равен на Деня на Брама, по време на който *Брама*, както се смята, спи. Събуждайки се, той възобновява процеса и така продължава през целия Век на Брама (*велик век*), който се състои от поредно сменящи се „Дни" и „Нощи" и продължава 100 години (всяка от които е 2 160 000 000 земни години). За да се изрази продължителността на такъв век се изискват петнайсет цифри; след като той изтече, настъпва махапралая, или Великото Разтваряне, и продължава на свой ред също толкова време, изразено с петнайсет цифри. Периодът между разтварянето и *цикъла* на активен живот на Вселената се нарича „Ден на Брама". (*Ден на Брама.*)

НУ (египт.) Предвечните води на пространството, наричани „Баща-Майка"; „ликът на бездната" в *Библията*; тъй като над Ну витае Диханието на *Неф*, който е изобразен със Световното *Яйце* в уста.

НУМ (египт.) Небесен скулптор в египетските легенди, изваял прекрасна девойка, която, точно като втора *Пандора*, той изпраща при *Бату* (или „човека"), чието щастие след това се разрушава. „Скулпторът", или художникът, е същото, което е *Йехова*, архитектът на света, а девойката – *Ева*.

НУМЕРОЛОГИЯ (лат.) „Наука за значението на *числата*". Съвременната нумерология се базира на еврейската азбука, чиито букви имат определени числени стойности. Всяка дума, особено личните имена, чрез събиране образуват дадено число. В практическата *кабала* числото от името се събира с числото на рождената дата, като сборът е от 1 до 9. (А.)

НУН (египт.) Небесна река, протичаща в *Нут*, космичната бездна, или Ну. Доколкото всички богове били родени в реката (*Плерома* на *гностиците*), тя е наречена „Баща-Майка на боговете".

НУНТИС (лат.) „Вълк на Слънцето", наименование на планетата Меркурий, спътник на Слънцето, Solaris luminis particeps. („Тайната Доктрина", т. II.)

НУР ИЛАХИ (араб.) „Светлина на *Елохимите*". Някои мюсюлмани считат, че тази светлина се пренася върху смъртните „чрез сто *пророка*-водачи". Божествено знание; Светлина на Съкровената *Мъдрост*.

НУСКУ (шумер.) В шумерската митология – божество, което

акадийците заимствали под същото име. Син и съветник на *Енлил*. В акадийските текстове на първо място е божество на светлината и *огъня*. В заклинателните текстове от средновавилонско време Нуску изгаря *вещиците* и вещарите. (А.)

НУТ (егип.) Небесната бездна в „Ритуала" или „*Книга на Мъртвите*". Това е безграничното пространство, което във *Ведите* се персонифицира с *Адити*, богинята, която, подобно на *Нун*, е „майка на всички богове".

*Деца на Нут са звездите, чието движение тя управлява, и слънцето – *Ра*. Нут ежедневно ги поглъща, а след това ги ражда отново (така става смяната на деня и нощта). В отнасящото се за Великата Нут изречение в „Текстове на Пирамидите" се казва: „Нут, ти сияеш като Царица на Долен Египет и си могъща ти над боговете, техните души са твои и тяхното имущество е твое". В Хелиопол деца на Нут са също *Озирис*, *Сет*, *Изида* и *Нефтида*. Като майка на Озирис и Изида, Нут е свързана с култа на мъртвите. Тя издига умрелите на небето и ги пази в гробницата. Изображението на Нут, която като че гледа *мумията*, често се поставяло от вътрешната страна на *саркофага*. Нут често се отъждествявала с други богини-майки: *Мут*, Таурт, небесните крави *Хатор*, Ихет и др.*

НЯЯ (санскр.) Една от шестте *даршани* или школи по философия в Индия; система по индуска логика, основана от *риши Гаутама*.

О

ОАН (гр.) Музар Оан, *анедот*, известен в халдейските „легенди“, предадени чрез *Бероз* и други древни автори, като Даг или *Дагон*, „човек-*риба*“. Оан дошъл при ранните вавилонци като реформатор и наставник. Появявайки се от Еритрейско море, той им донесъл цивилизация, писменост и наука, закон, астрономия и религия, учел ги на земеделие, геометрия и на изкуство въобще. И след него също са идвали анедоти, общо пет (нашата раса е пета) – „всичките приличащи на Оан по външност и учещи на същото“; но Оан Музар дошъл пръв и това станало при Аменон, третия от десетте допотопни Царе, чиято династия свършвала с *Ксизустр*, халдейският Ной. Оан бил „животно, надарено с разум... с тяло на риба, но под рибешката глава имал човешка, а също и стъпала долу, приличащи на човешки, добавени към рибешката опашка, и гласът, и езикът му също били членоразделни и човешки“ (Полихистор и Аполодор). Това дава ключ към алегорията. Тя представя Оан като човек и „жрец“, *посветен*. Лайард отдавна е показал („Nineveh“), че „рибешката глава“ е била просто шапка, *митра*, каквато носели жреците и боговете и която с много малко изменения на формата представлява това, което ние дори и сега виждаме на главите на висшите *лами* и римските епископи. Такава митра е носил *Озирис*. Рибешката опашка е шлейф на дълга твърда мантия, изобразена на някои асирийски таблички – тази форма може да се види възпроизведена в обшитата със злато дреха на свещенослужителите, носена по време на служба от съвременните гръцки свещеници. Тази алегория на Оан, анедота, ни напомня за „*Дракона*“ и „Царете-Змейове“; за *нагите*, които в будистките легенди наставляват на мъдрост хората край езера и реки, и в края на краищата стават новопокръстени на благия Закон и *архати*. Смисълът на това е очевиден. „Рибата“ е стар и доста многозначителен символ на езика на *Мистериите*, както между другото е и „*водата*“. *Еа* или *Хеа* бил бог на морето и *Мъдростта* и една от неговите емблеми бил морският змей, неговите жреци били „змии“ или посветени. Така става ясно, защо *окултизмът* отнася Оан и другите анедоти към групата на тези древни „*адепти*“, които

се наричали „морски“ или „водни дракони“ – наги. Водата символизирала техния човешки произход (тъй като тя е символ на Земята и материята, а също така и на очистването), за разлика от „огнените наги“, или нематериалните Духовни Същества, или небесни *бодхисатви*, или Планетни *Дхиани*, които също се смятат за наставници на човечеството. Скритият смисъл става ясен на *окултиста*, веднага когато той научи, че това същество (Оан) обикновено прекарвало деня си сред хората, като ги наставлявало; а когато залязвало Слънцето, отново се завръщало в морето, прекарвайки нощта в дълбините, „тъй като то било амфибия“; т.е. принадлежало на два плана: духовния и физическия. Тъй като гръцката дума амфибиос означава просто „живот на два плана“, от амфи – „от двете страни“ и биос – „живот“. Тази дума в древността често се отнасяла към хора, които макар и все още да са носели човешки облик, са станали почти божествени с помощта на знанието и живеели толкова в духовните свръхчувствителни сфери, колкото и на Земята. Оан мъгливо е отразен в Ион и дори в Иоан Предтеча, доколкото и двамата са свързани с Рибата и Водата.

ОБ (ивр.) *Астралната светлина* – или по-точно нейните пагубни зли потоци – била персонифицирана от евреите във вида на Духа Об. Те смятали, че всеки, който се е занимавал с *духове* и *некромантия*, е бил обзет от Духа Об.

ОБВИВКИ Кабалистичното наименование на призраците на мъртвите, „*духовете*“ на спиритистите, фигуриращи във физическите *феномени*; наречени така, защото по същество те са само призрачни форми, изпразнени от своите висши *принципи*. (*Клипот*.)

ОБЕАХИ Вещари или вещици на Африка и островите на Западна Индия. Секта на черни магьосници, заклинатели на змии, чародеи и т.н. (*Вещици*, *вещарство*.)

ОБЕРТОНОВЕ (нем.) Наименование за съдържащите се в отделния тон по-високи тонове, чиято стойност на *вибрации* многократно превишава числото на вибрациите на базисния тон. Обертоновете образуват тембъра. В западната музика има предпочитание към базисните тонове, докато в източната, особено в индийската и тибетската, музикалната същност се изразява чрез обертонове. Редицата на обертоновете е безкрайна, защото и базисните тонове са без чет; тя се разделя на сенариус

(термин от средновековието) от 1 до 6, което отговаря на планетите. Преодоляването на 11 е особено трудно, тъй като след този обертон започва извънпланетарният космос. (А.)

ОБИТАТЕЛИ (на Прага) Термин, измислен от *Булвар-Литън* в „Занони"; но в *окултизма* думата „Обитател" е окултно определение, употребявано от изучаващите преди много векове и отнасящо се към вредоносни астрални двойници (*двойник*) на умрели личности.

ОБРАЗ *Окултизмът* не допуска никакви образи, освен живия образ на божествения човек (символ на Човечеството) на Земята. *Кабала* учи, че този божествен Образ, копие на величествения и свят висш Образ (*Елохимите*), сега се е превърнал в друго подобие, вследствие развитието на грешната човешка природа. Само висшият божествен Образ (Азът) е останал същият; низшият (*личността*) се е изменил и човекът, сега изпитващ страх пред дивите зверове, е започнал да прилича по лице на много от тях („*Зохар*", I, fol. 71 a). В ранната епоха на Египет не са съществували образи; но по-късно, както съобщава Ленорман, „в светилищата на Египет свойствата на природата, а следователно и на Божеството (Елохимите или Азът), били разделени на седем абстрактни качества, всяко от които се характеризирало със символ, които по същество са материя, сцепление, постоянно изменение, свиване, натрупване, разпределение и разделение". Това били атрибути, символизирани с различни образи.

ОБСЕБВАНЕ Властта на *демон* или на низшата *душа* на починал човек над индивид или група хора. Отрицателите на *окултизма* обясняват явлението като хистерия, чиито корени са в сексуалния живот. Модерната психиатрия описва обсебването като „многостранно разделяне на индивида", тъй като в един индивид при обсебване се проявят различни комплексни личности, които доминират при определени обстоятелства и определят поведението му. Признаци на обсебване: 1. Промяна в израза на лицето, изкривяване на чертите до гротескност, до неузнаваемост; под обичайния израз сякаш се появява маска. 2. Промяна на гласа, особено на високите тонове – женският глас се превръща в бас. 3. Проникване на нова индивидуалност (промяна на *съзнанието*); изразява се в незачитане на възприетите етични и морални норми, в необичайни за индивида и нео-

съзнати като патология мисли, чувства и действия. Изброените признаци могат да се проявяват заедно или поотделно, могат да се изразяват шумно, видимо, наблюдавани от околните, което отговаря на класическата представа за обсебване. Но в съвременния окултизъм са известни и описани многобройни случаи на обсебване, при които индивидът не нарушава общоприетите поведенчески модели; психиатрията разглежда тези състояния като шизофрения. В *аурата* на обсебения проникват (до няколко десетки) развъплътени същности, които живеят за сметка на жизнените сили на индивида, което води до психосоматични заболявания, до краен егоцентризъм, до пристрастяване към упояващи напитки и *наркотици*, чрезмерно активизиране на сексуалните желания и т.н. Вероятно в първия случай става дума за същности от ниския астрален план, във втория – от по-високите сфери, поради общата промяна в енергийните полета, следствие от съвременния начин на живот. (А.)

ОГДОАД (гр.) Тетрадата, или „четворката“ чрез своето отражение произвела огдоад, „осем“, съгласно маркозианските *гностици*. Осемте велики бога се наричали „свещен Огдоад“.

ОГИГИА (гр.) Древен потънал остров, познат като остров Калипсо и отъждествяван от някои с *Атлантида*.

ОГИР или Хлер (сканд.) Господар на великаните в *Еда* и съюзник на боговете. Най-висшият от боговете на *Водата* и същото, което е гръцкият Океан.

ОГЛЕДАЛО Лъчисто Огледало, Aspaqularia nera; кабалистичен термин; означава способността да се предвижда, както и прозорливост, прорицателство – каквото е притежавал *Мойсей*. Обикновените смъртни притежават само Aspaqularia della nera, или Нелъчисто Огледало, те само смътно виждат в стъклото; подобен символизъм са понятията за *Дървото на Живота* и Дървото на Познанието. (W.W.W.)

ОГМИЙ Бог на *Мъдростта* и красноречието при *друидите*, следователно, в определен смисъл, *Хермес*.

ОГХАМ (келт.) *Език на мистериите*, принадлежал на ранните келтски племена и употребяван от *друидите*. Една от формите на този език се съдържала в асоциирането на листата на определени дървета с букви; това се наричало Бет-луис-нион Огхам и при него, за да се образуват думи и изречения, листата се нанизвали на нишка в нужния ред. Годфри Хигинс предполага, че

за да се довърши мистификацията, между тях поставяни други листа, които нищо не означавали. (W.W.W.)

ОГЪН (Жив) Риторична фигура за обозначаване на божеството, „Единния“ живот. Теургичен термин (*теургия*), по-късно употребяван от *розенкройцерите*. Символ на живия огън е Слънцето, определени лъчи на което разпалват огъня на живота в болно тяло, предават познания за бъдещето на инертния ум и стимулират към активно действие известна психическа, обикновено дремеща способност у човека. Неговото значение във висша степен е окултно.

*В *браманизма* функциите му се определят от *Ведите*. 1. Защита от зли *духове* и *демони*. 2. Като жертвен огън помага да се принасят дарове на боговете. 3. Домашният огън (огнището) трябва непрекъснато да се поддържа от стопанина на къщата, за да могат да се осъществяват двете функции. В религията на *Заратустра* огънят принадлежи към седемте висши същества – пламъкът олицетворява най-висшият бог *Ахура Маздра*. Огънят е един от четирите елемента, отговарящ на знаците Овен, Лъв и Стрелец.*

ОГЪН паранормален или автооксидация Регистрирани са множество случаи на спонтанно самозапалване на хора, без да изгарят дрехите им. Първият случай (в ново време) през 1671 г. е подробно описан. През XIX в. възниква теорията за самозапалване на газове, които алкохолиците образуват в тялото си. През 1938 г. в един и същи ден в един и същи район в Англия се извършват три самозапалвания. Някои изследователи обясняват явлението с патогенни зони, подобни на *Бермудския триъгълник*. (А.)

ОД (гр.) От одос, „проход“ или преминаване на тази сила, която се развива от различни по-малки сили или посредници като магнитите, химическите или жизнените действия, топлината, светлината и т.н. Тя също така се нарича „одическа“ или „одилическа сила“ и се разглеждала от Райхенбах (1788-1859) и неговите последователи като независима, обективно съществуваща сила – каквато тя несъмнено е – съдържаща се както в човека, така и в природата.

*Сензитивите могат да видят тази светлина, излъчвана от човека. В зависимост от нейната интензивност се променят и цветовете. Райхенбах е наблюдавал, че одическата светлина през

деня се колебае: след приемане на храна – нараства, при глад – намалява, а при залез слънце е особено понижена. Опитите на Райхенбах да фотографира светлината не са успели. С откритието на одическите лъчи започва съвременното изследване на *аурата*. (*Магнетизъм*, *Кирлиан*.)*

ОДАКОН Петият *анедот* или *Дагон* (*Оан*), дошъл по време на управлението на Евдореш от Пентебиблон, също от „Еритрейското море, подобно на предишните, притежавайки същата сложна форма между *риба* и човек" (Cory, „Apollodorus", p.30).

ОДЕМ или Адм (ивр.) Камък (халцедон) върху нагръдника на еврейския Висш Жрец. Той е с *червен цвят* и притежава голяма лечебна сила.

ОДЖАС (санскр.) Същностна енергия; сила, мощ; цялата енергия на тялото и съзнанието, превърната в духовна сила и съсредоточена в ментала. (А.)

ОДИН (сканд.) Бог на сраженията, древногерманският *Саваот*; същото, което е *Вотан*. В *Еда* той е велик *герой* и един от създателите на човека. В древен Рим бил смятан за същото, което е и *Хермес*, или Меркурий (*Будха*). В пантеона на скандинавците той е „баща на боговете" и божествена мъдрост, и като такъв разбира се е Хермес, или творящата мъдрост. При сътворението на първия човек от дървета – *Аск* (ясен) и Ембла (елха) – Один или Вотан го дарил с живот и душа, Хьорнир – с разум, а *Лодур* – с форма и цвят.

ОДУР (сканд.) Човешкият съпруг на богинята *Фриг*, потомък на божествен род в северната митология.

ОЗИРИС (егип.) Най-великият бог на Египет, Син на *Хеб* (Сатурн), небесния огън, и *Нейт*, предвечната материя и безграничното пространство. Това сочи, че той е самосъществуващ и самосътворен бог, първото проявяващо се божество (нашият Трети *Логос*), идентичен с *Ахура Мазда* и други „Първо-*Причини*". Тъй като, както Ахура Мазда е единен с *Амеша Спентите*, или се явява техен синтез, така и Озирис, всеобщото единство, при диференциация и персонификация, става *Тифон*, своя брат, *Изида* и *Нефтида*, своите сестри, *Хор*, своя син, и други свои аспекти. Той се родил на планината Синай, Ниса (вж. „Изход", XVII, 15) и бил погребан в Абидос, след като Тифон го убил, когато бил само на двайсет и осем години, съгласно алегорията. Според Еврипид той е същият този *Зевс* и *Дионис*,

или Дио-Нис, „бог на Ниса“, тъй като, по неговите думи, Озирис израснал в Ниса, на арабски „Щастлив“. Пита се: доколко последното предание е повлияло или има нещо общо с твърдението в *Библията*, че „*Мойсей* построил олтар и произнесъл името на *Йехова* Ниси“ [в църковната българоезична версия: „Тогава Мойсей съзида жертвеник (Господу) и го нарече с име Йехова Ниси (Господ е моето знаме)“], или, кабалистично – „Дио-Иао-Ниси“. („Разбулената Изида“, II.) Четирите главни аспекта на Озирис били: Озирис-*Птах* (Светлина), духовен аспект; Озирис-*Хор* (Разум), умствен манасичен аспект; Озирис-Лунус, „Лунен“ или психически, астрален аспект; Озирис-Тифон, Демоничен или физически, материален, и поради това пълен със страсти, буен аспект. В тези четири аспекта той символизира двойственото Аз – божествено и човешко, космично-духовно и земно. Сред множеството върховни богове този египетски образ е най-многозначителен и величествен, тъй като съдържа целия диапазон на физическата и метафизическата мисъл. Като слънчево божество той имал дванайсет по-малки богове по-долу от себе си – дванайсетте знака на *Зодиака*. Макар че неговото име е „*Неизречено*“, четирийсет и два негови атрибута носят по едно от имената му и седем негови двойствени аспекта завършват четирийсет и девет, или 7 х 7; първите са символизирани от четиринайсет части на неговото тяло, или два пъти по седем. *(Петдесет порти на Мъдростта.)* Така богът изчезва в човека, а човекът се обожествява в бога. Наричали го Озирис-Елох (*Елохим*). Мистър Данбър Т. Хис споменава финикийски запис, който съдържал следния надгробен надпис в чест на *мумията*: „Да бъде благословена Та-Бай, дъщерята на Та-Хапи, жреца на Озирис-Елох. Тя на никого нищо не е направила с гняв. Тя не е произнесла лъжа за никого. Оправдана пред Озирис, да бъдеш ти благословена пред Озирис! Мир за теб.“ След това той добавя следното: „Авторът на този надпис, смятам, би следвало да се нарече езичник, тъй като цел на неговите религиозни стремежи е оправданието пред Озирис. И все пак виждаме, че той нарича Озирис – Елох. Елох е име, употребявано от десетте колена израилеви по отношение на Елохимите на двете колена. Йехова-Елох [в църковната българоезична версия „Господ Бог“] („Битие“, III, 21) във версията на Ефраим съответства на *Йехова* Елохим, име, което използва Юда и ние самите. Но ако

е така, то е неизбежен въпросът, изискващ смирен отговор – какъв смисъл е трябвало да разкрият тези две фрази – съответно Озирис-Елох и Йехова-Елох? От своя страна аз виждам само един отговор, а именно, че Озирис е бил национален бог на Египет, Йехова – на Израил, и че Елох е еквивалент на Deus, Gott или Dieu." Що се отнася до неговото човешко развитие, той, по думите на автора на „Egyptian Belief", е „Един от Спасителите или Освободителите на Човечеството. Като такъв той е роден в този свят. Дошъл е като благодетел, за да освободи човека от грижи. В своите усилия да твори добро той се сблъсква със злото... и за известно време претърпява неуспех. Убиват го... Озирис е погребан. Неговият гроб хилядолетия е място на поклонение. Но в ковчега той не е бездействал. След три дни или четирийсет той отново възкръснал и се възнесъл на Небето. Това е историята на неговата Човечност." („Egypt. Belief".)

ОЙЦОЕ (перс.) Невидима богиня, чийто глас звучал през скала. С Ойцое, според Плиний, трябвало да се съветват *маговете* при избирането на техните царе.

ОКОТО НА ХОР Свещен символ в Древен Египет. Той се наричал Ута; дясното око представлявало Слънцето, лявото – *Луната*. Макробий казва: „Ута – не е ли това емблема на Слънцето, царят на света, който вижда от своя висок трон под себе си цялата Вселена?"

ОКУЛТИЗЪМ Сборно понятие за науки, имащи за цел да разкрият тайните на природата – физически, психически, ментални и духовни; наричани *херметични* и *езотерични* науки. На запад като окултна наука може да бъде определена *кабала*; на Изток – *мистиката*, *магията* и философията на *йога*. При това за последната индийските *чела* често говорят като за седма „*даршана*" (школа по философия), докато на света на невежите са известни само шест даршани в Индия. Тези науки сега, както и в течение на вековете, са скрити от тълпите поради основателната причина, че те никога не биха били оценени от егоистичните образовани класи, както и не биха били разбрани от необразованите; като при това първите биха могли да злоупотребят с тях за собствена изгода и по този начин да превърнат божествената наука в *черна магия*. Против езотеричната философия и кабала често се изтъква обвинението, че тяхната литература е пълна „с варварски и безсмислен жаргон", неразбираем за средния

ум. Но нима точните науки – медицина, физиология, химия и останалите – не постъпват по същия начин? Нима признатите учени не прикриват своите факти и открития с новосъздадена или също толкова варварска гърко-латинска терминология? Както справедливо е забелязал нашият покоен брат *Кенет Маккензи*: „Да се жонглира по подобен начин с думи, когато фактите са толкова прости, е изкуство на учените на нашето време, в контраст с учените от XVII в., които наричали лопатите – лопати, а не селскостопански оръдия. Нещо повече, докато техните факти биха били крайно прости и разбираеми, ако се изложат на нормален език, фактите на окултната наука притежават толкова дълбока природа, че в повечето случаи в европейските езици не съществуват думи за тяхното изразяване." Добавено към това, нашият „жаргон" се явява двойна необходимост: а) за да се описват ясно фактите на вещия в окултната терминология, и б) за да се скрият те от невежата. (*Езотерика*.)

ОКУЛТИСТ Изучаващ различни направления на окултната наука. Този термин се използва от френските *кабалисти* (вж. произведенията на *Елифас Леви*). Окултизмът съдържа цялата сфера на психологични, физиологични, космични, физически и духовни *феномени*. От думата occultus, „скрит" или „таен". Поради това окултизмът се отнася към изучаването на *кабала*, *астрология*, *алхимия* и всички тайни науки.

ОКУТХОР (сканд.) Същото, което е *Тор*, „бог на гръмотевиците".

ОКХАЛ (араб.) „Върховен" жрец на *друзите*, посвещаващ в техните *мистерии*.

ОКХЕМА (гр.) Платонически термин, означаващ „проводник" или тяло.

ОЛИМП (гр.) Планина в Гърция, обител на богове, съгласно Омир и Хезиод.

ОЛКЪТ, Хенри Стийл (1832-1907) Един от основателите на *Теософското Общество*. Роден е в Ориндж, Ню Джърси; в гражданската война получава званието полковник. През 1874 г. публикува статии за *спиритизма* в нюйоркския в. „Дейли график". По този повод се среща с *Блаватска*, става неин най-близък сътрудник. През 1875 г. е избран за Президент на новооснованото Теософско Общество. През 1878 г. съпровожда Блаватска до Индия, където в Адиар установява главната

квартира на движението; по-късно приема *буддизма* и пише „Буддистки катехизис“, дълго време най-важният източник за будисти и *окултисти* в западния свят. Олкът издава до края на живота си списанието на Обществото – „Теософ“. Написва „Теософия, религия и окултни езици“ (1885) и тритомна история на движението – „Листа от стария дневник“. (А.)

ОМ или Аум (санскр.) Мистична сричка, най-свещената от всички срички в Индия. Това е „призоваване, благословение, уверение и обещание“ и е толкова свещено, че наистина би могло да бъде думата при „долно дихание“ на окултното, първоначалното *масонство*. Наблизо не бива да има никого, когато се произнася тази сричка с някаква цел. Тази дума обикновено се поставя в началото на свещени Писания и с нея започват молитвите. Това е сложна дума от три букви, А, У, М, които по народното вярване, символизират трите *Веди*, а също така и тримата богове – А (*Агни*), У (*Варуна*) и М (*Марути*), или *Огън*, *Вода* и Въздух (*Ваю*). В *езотеричната* философия това са трите свещени огъня или „тройният огън“ във Вселената и Човека, освен всичко останало. Окултно този „троен огън“ представлява висш Тетрактис, тъй като той е символизиран от Агни на име *Абхиманим* и неговото превръщане в тримата му сина: *Павака*, *Павамана* и Шучи, „които изпиват водата“, т.е. унищожават материалните желания. Тази сричка се нарича Удгитта и е свещена и при *брамините*, и при буддистите.

*Според някои тълкуватели е преминала в християнството като „*Амин*“.*

ОМИТО-ФО (кит.) Име на *Будда Амитабха* в Китай.

ОМКАРА (санскр.) Същото, което е *Аум* или Ом; наименование на един от дванайсетте *лингама*, който бил представен от тайното и изключително свещено светилище в Уджайна – вече несъществуващо от времената на *буддизма*.

ОМОРОКА (халд.) Съгласно *Бероз*, или по-точно Аполодор, „море“ и жената, която го олицетворява. Обаче като божествена вода Оморока е отражение на *Мъдростта*.

ОНЕХ (ивр.) Феникс, наречен така по *Енох* или Фенох. Тъй като Енох (също Хенох) буквално означава посвещаващ и наставник, оттук – *йерофантът*, който разкрива последната тайна. Птицата Феникс винаги се свързва с дървото, мистичното Абабел на *Корана*, Дървото на *посвещението* или знанието.

ОНИКС От групата на кварцовите минерали; съществува черен и бял оникс. Ако има само бели линии по камъка, той се нарича сардоникс. Ониксът е един от най-старите *скъпоценни камъни*. Личното огледало на китайския император се изготвяло от оникс и никой от поданиците му нямал право да го види. Висшите еврейски свещенослужители са го носели на гърдите. В античността бил украшение на родените под знака на Сатурн, тъй като има силно изразено влияние на планетата. При другите предизвиква меланхолия, лоши сънища и безпокойства. При арабите черният оникс е носител на нещастия. Римският писател Плиний съобщава, че само роби и хора с ниско потекло са го докосвали. Ониксът може да направи своя притежател невидим. Античните лекари са изгаряли камъка и са приготвяли мазила и еликсири. Според Диоскурид те са лекували тумори, стомашни заболявания и възпаление на венците. Ониксът ускорява раждането, като помага по-бързо да се отдели детето от майката. Поради черния си цвят, лекува меланхолията; препоръчвал се в прахообразна форма за сърдечна слабост и очни страдания. Съвременно приложение: еликсирът влияе на бъбречните и сърдечните заболявания. (А.)

ОНОФР или Ун-нофре (егип.) Цар на страната на Мъртвите, подземният свят; в това си качество е същото, което и Озирис, „пребиваващ в *Аменти* при Унефер, царят на вечността, великият бог, проявен в небесната бездна“. (Химн на XIX династия.) (*Озирис*.)

ОПАЛ Безцветен минерал, воднист силикат. В зависимост от примесите може да добива всички цветове. Други наименования: слънчев, огнен, златен, млечен или восъчен опал. Произход на името му вероятно е санскр. (upala – „камък“) или гр. (op – „око“), поради благоприятното му въздействие на зрението. И тъй като реагира много чувствително към околната среда с различни разцветки, играе важна роля в *магията*. Едно от приписваните му свойства е, че действува като „лош *поглед*“; който го носи, страда от нещастие и болести. Разрушителната му сила е толкова голяма, че може да раздели влюбени. Съвременно приложение: въздейства на гърлената *чакра* (*висудха*); *еликсирът* от тъмен опал е средство срещу депресии. Препоръчва се при заболявания на тестисите, на яйчниците и на панкреаса. Еликсирът от светъл опал помага при очни болести. (А.)

ОРАИ (гр.) Име на *ангела*-управник на *Венера* според египетските *гностици*.

ОРГОН Наименование на космическа енергия (*чи*, *прана*, *од*) от *Вилхелм Райх* през 1936 г. (производно от „оргазъм“). Той конструира апарат (оргонен акумулатор), с чиято помощ тази енергия може да се усили. Повишаването на „напрежението“ в човешкото тяло подобрява имунната система и повишава общия тонус, чийто спад се дължи на болести. Едновременно с това се провежда и психиатрична терапия, чиято цел е да се отстранят енергийните блокади. (А.)

ОРДЕН НА СРЕБЪРНАТА ЗВЕЗДА (Argenteum Astrum), основан от *Алистър Кроули*. Точковите триъгълници може да се интерпретират като символ за помирението на противоположностите и съжителството им в една висша хармония, да се разглеждат в сексуален контекст, както и да означават, че Орденът е тайно общество, свързано с древните *мистерии*. (А.)

ОРЕЛ Един от най-древните символи. При гърците и персите той бил посветен на Слънцето, при египтяните – под наименованието Ах – на *Хор*, а коптите се покланяли на орела под името Ахом. Гърците го смятали за свещена емблема на *Зевс*, а *друидите* – на висшия бог. Този символ е стигнал до наши дни, когато, следвайки примера на езичника Марий, който през II в. пр. Хр. използвал двуглавия орел като знак на Рим, християнските коронованите владетели на Европа направили двуглавия повелител на небето свещен за себе си и за своите потомци. *Юпитер* се задоволявал с едноглав орел, както и Слънцето. Двуглавият орел бил приет от императорските домове на Русия, Полша, Австрия, Германия и бившата империя на Наполеон.

ОРИГЕН (185-254) Прочут теолог от Александрия. (А.)

ОРИОН (гр.) Същото, което е и Атлас, държащ на своите плещи вселената.

ОРЛОГ (сканд.) Съдба, орис, чиито посредници били трите *норни*, древноскандинавските парки.

ОРМАЗД или *Ахура Мазда* (зенд.) Бог на зороастрийците или съвременните *парси*. Бидейки Светлина на Светлините, той бил символизиран със Слънцето. *Езотерично* е синтез на своите шестима *Амеша Спенти*, или *Елохими*, и творящ *Логос*. В маздейската *екзотерична* система *Ахура Мазда* е върховен бог

и е идентичен с върховния бог на ведийския век – *Варуна*, ако се четат *Ведите* буквално.

ОРФЕЙ (гр.) „Мургав"; митологията прави от него син на Еагър и музата Калиопа. *Езотеричната* традиция го отъждествява с *Арджуна*, сина на *Индра* и ученик на *Кришна*. Той странствал по света, учейки народите на мъдрост и науки и учредявайки *мистерии*. Самата история за това, как загубил своята Евридика и я намерил в подземния свят, или *Хадес*, е още една прилика с историята на Арджуна, който се отправил в *Патала* (Хадес или *ада*, но в действителност страната на противоположното полукълбо или Америка), срещнал там *Улупи*, дъщерята на царя на *нагите* и се оженил за нея. Това е толкова многозначително, колкото и фактът, че го смятали с мургав цвят на лицето дори гърците, които самите никога не са имали много светла кожа.

ОРФИЧЕСКИ МИСТЕРИИ или Орфики (гр.) Те последвали *мистериите* на Вакх (*Бакхус*), но доста се различавали от тях. Системата на *Орфей* е система на най-чиста нравственост и суров аскетизъм. Преподаваната от него теология, отново е чисто индуска. При него божествената Същност е неотделима от всичко, което и да е то в безкрайната вселена, всички форми са скрити в Нея от край време. В определени периоди тези форми са проявими от божествената Същност или се проявяват сами. Така, благодарение на този закон за *еманацията* (или *еволюцията*), всички неща участват в тази Същност и са части или членове, преизпълнени с божествена природа, която е вездесъща. Всички неща, излизайки от нея, трябва задължително да се върнат в нея; поради това са необходими безкрайни преселения или *превъплъщения* и очиствания преди да може да се състои това последно поглъщане. Това е чистата философия на *веданта*. И още – орфичното братство не употребявало животинска храна и носело бели ленени дрехи, а също така имало множество церемонии, приличащи на браминските.

ОСА (гр.) Хълм, място за погребения на великаните (алегорично).

ОСТЕОПАТИЯ (гр.) „Лечение на костите"; алтернативен лечебен метод, разработен от Ендрю Тейлър (1828-1917). Структурата и функциите на човешкото тяло са тясно свързани. Ако определени телесни функции се променят, това се отразява на цялата структура – аномалиите в гръбначния стълб се отразяват

негативно на кръвния поток към артериите. Гръбначният стълб е в центъра на вниманието на остеопатите, но при смущения в дишането и храносмилането от значение е подвижността на гръдния кош, както и на всички крайници и стави. Лечението включва физически упражнения. Съществуват и други форми на остеопатия – т.напр. „черепна остеопатия“, при която се отстраняват блокади на черепните кости, които нарушават функциите на мозъка. (А.)

ОТКРОВЕНИЕ Философско понятие, което означава свръхсетивно непосредствено постигане на истината, достъпно само за избрани хора в момент на мистично просветление. А за онези, които не са способни за откровение, истината става предмет на вярата. Необходимо е да се прави разлика между откровение и интуиция. (А.)

ОТО „Ordo Templi Orientis“; тайно общество, вероятно образувано от германския индустриалец Келнер през 1904 г. Още в самото начало се използва сексуалната магия. След смъртта на Келнер начело на ордена застава Теодор Ройс (1855-1923); след негова среща с *Кроули*, който също интензивно се занимава със сексуална магия, през 1912 г. двата ордена се обединяват, като Кроули поема ръководството на английския клон на ОТО. За кратко време в ордена членува *Щайнер*. (А.)

ОУРОБОРОС (гр.) Символ на захапала опашката си змия, която при гръцките алхимици представя първичната материя и единството на *космоса*. Алхимикът, за да постигне опус магнум (*философски камък*), трябва да убие змията. В гностичните текстове слънцето е представено като *дракон*, захапал опашката си. В египетската митология също е представен този символ. *Ин* и *ян* също могат да се разглеждат като оуроборо (А.)

ОФАНИМ (ивр.) По-правилно – Ауфаним. „Колелата“, видени от Иезекиил и *Иоан* в „Откровение“ – сфери-светове. („Тайната Доктрина“, т. I.) Символ на *херувимите* или кароубите (асирийските сфинксове). Тъй като в *Зодиака* тези същества се представени от Телец, Лъв, Скорпион и Водолей, или Бика, Лъва, Орела и Човека, окултното значение на тези същества, свързани с четиримата евангелисти, става очевидно. В *кабала* те са група същества, отнасящи се към *сефирота Хокма*, Мъдростта. (*Четирите животни.*)

ОФИОЗЕНИ (гр.) При кипърските заклинатели – наименование на отровните змии и други влечуги и животни.

ОФИОМОРФОС (гр.) Същото, което е *Офис-Христос*, но в неговия материален аспект. При *гностиците* Змеят представлявал „Мъдрост във Вечността“.

ОФИС (гр.) Същото, което е *Хнуф* или *Неф*, *Логос*; добър змей, или *Агатодемон*.

ОФИС-ХРИСТОС (гр.) Змеят Христос на *гностиците*.

ОФИТИ (гр.) Братство на *гностици* в Египет и една от най-ранните секти на гностицима или *гнозиса* (мъдростта, знанието), известно като „Братство на Змея“. То процъфтявало в началото на II в. и макар да се придържало към някои принципи на Валентин, имало свои собствени окултни обреди и символизъм. В техните *мистерии* показвали и почитали жива змия, представляваща принципа на *Христос* (т.е. божествената превъплъщаваща се *Монада*, а не Иисус-човека), като символ на *Мъдростта*, *София*, олицетворение на всеблагия и всемъдрия. Гностиците не са били християнска секта в общоприетото значение на тази дума, тъй като Христос на дохристиянската мисъл и гнозис не бил богочовекът Христос, а божественото Аз, сляло се с *Буддхи*. Техният Христос бил „Вечен *Посветен*“, Странник, отразен в стотиците офитски символи няколко хилядолетия преди т. нар. „християнска“ ера. Той може да се види върху „надгробния паметник на Белцони“ от Египет във формата на крилат змей с три глави (*атма-буддхи манас*) и с четири човешки крака, посочващи неговия *андрогинен* характер; върху стените към погребалните покои на Рамзес той се среща под формата на змей с криле на ястреб – *ястребът* и соколът са слънчеви символи. „Небето е разчертано от безброй змии“ – пише Хершел за египетската звездна карта. „Меиси (Месия?), което означава Свещено Слово, бил добър змей“ – пише Бонвик в „Egyptian Belief“. „Този змей на добрината, с глава, увенчана с корона, поставяли на върха на *кръста* и бил свещеното знаме на Египет“. Евреите го заимствали в своя „меден змей на *Мойсей*“. Затова, обяснявайки значението на своя *Офис*, офитите се обръщали именно към този „Лечител“ или „Спасител“, а не към Иисус и не към неговите думи: „Както Мойсей издигнал в пустинята змея, така и на Сина Човешки предстои да бъде въздигнат“. Тертулиан, умишлено или не, смесил едното с другото. Чети-

рикрилият змей е богът *Хнуф*. Добрият змей носел кръста на живота на шията си или висящ от устата му. Крилатите змейове станали *Серафими* (Сераф, Сараф) на евреите. В гл. 87 на „ритуала" (*„Книга на Мъртвите"*) човешката *душа*, превърнала се в Бата, всезнаещият змей, казва: „Аз съм змеят Ба-та, на много години, Душа на Душата, излюпвана и раждана ежедневно; Аз съм Душата, която слиза на земята", т.е. Азът.

ОЦ-ХИИМ (ивр.) *Дърво на Живота* или по-точно – на Животите; наименование, дадено на десетте *сефирота*, когато те са подредени в диаграма с три колонки. (W.W.W.)

ОЧИ (божествени) „Очите", които Властелинът *Будда* отворил в себе си на двайсетия час от своето будуване, седейки под дървото Бо (*Бодхи друма*), когато достигнал състоянието на Будда. Те по същество са очите на прославения *Дух*, за който материята повече не е физическо препятствие и който е способен да вижда всичко в пространството на безграничната Вселена. На последвалото нощта утро, в края на третата стража, „Милосърдният" достигнал Висше Знание.

ОШАДИ ПРАСТХА (санскр.) „Място на лекарствени растения"; тайнствен град в Хималаите, който е споменаван още от ведийския период. Преданието гласи, че там са живели мъдреци, велики *адепти* на лекарското изкуство, които използвали само треви и растения, както постъпвали и древните халдейци. Този град се споменава в „Кумара Самбхава" на *Калидаса*.

OEAIHU или Oeaihwn Начинът на произнасяне зависи от ударението. Това е *езотеричен* термин за обозначение на шест в едно или мистичните седем. Окултно наименование, „състоящо се от седем гласни", вечно съществуващото проявление на Вселенския *Принцип*.

П

ПАВАКА (санскр.) Един от трите персонифицирани огъня – големите синове на *Абхиманим*, или *Агни*, който имал четирийсет и пет сина; те заедно с първия син на *Брама*, техния баща Агни, и неговите три деца образуват мистичните 49 огъня. Павака е електрическият огън. (*Огън*.)

ПАВАМАНА (санскр.) Един от трите огъня (вж. по-горе) – огънят, произвеждан чрез триене.

ПАВАНА (санскр.) Бог на вятъра; предполагаемият баща на маймуната-бог *Хануман*. (Вж. *„Рамаяна"*, *Улупи*, дъщерята на царя на *нагите*.)

ПАД (санскр.) „Крак", „крачка"; принцип на последователността, по който *душата* сама създава себе си. (А.)

ПАДАПАТХА (санскр.) Текст (ведически), в който всички благозвучни съчетания се разпадат на изначалните и отделни думи и този принцип се прилага към всички съставки на сложните думи. (А.)

ПАДМА АСАНА (санскр.) Поза *„лотос"*, предписана и практикувана от някои *йоги* за развиване на съсредоточеността. (*Асана*.)

ПАДМАСАМБХАВА (санскр., „възникнал от лотоса"), Падмапжунба (тибет.) Персонаж в буддиската митология на Тибет. В основата на образа явно е действителна личност, която е спомогнала за разпространението на *буддизма* в Тибет. Според легендата, Падмасамбхава се родил от *лотоса* като *еманация* на будда *Амитабха*. След като навършил пълнолетие той пътешествал по Индия, като изучавал с помощта на *дакини* методите на *ваджраяна*. По покана на тибетския цар Тисонгдецена (755-791) той се отправил към Тибет, за да помага на философа Шантаракшита да разпространява там буддизма. Умел в *магията*, Падмасамбхава превръщал местните божества и *демони* в защитници на буддизма. Той е смятан за основател на найдревната тибетска буддиска школа нийнгмапа. Приписва му се авторството на тибетската *„Книга на мъртвите"*. (А.)

ПАЙОТА бот.: Lophophora williamsii; кактус, растящ в Централна Америка. Поради неговото психоактивно въздействие е почитан от индианците 300 г. пр. Хр. Основните съставки са морфиноподобният мескалин, наолин (изострящ рефлексите),

пелотин (предизвикващ конвулсии) и лопопорин (ускоряващ дишането). Испанците, които са наричали пайота „Растение на *дявола*“, са забранявали неговата употреба. Използвали са го курандеросите – лечители и магьосници: с неговата помощ са изпадали в *транс* и *душите* им са пътували към високите светове. (*Наркотици* и *Дроги*.) (А.)

ПАКШАМ (санскр.) Астрономично изчисление; половината на лунния месец или 14 дена; два пакшама (или пакчам) образуват месеца на смъртните, но това е само един ден на *Питар девата*, или „отците-богове“.

ПАЛАСА, Дърво (санскр.) Наричано също Канака (butea frondosa), дърво с червени цветове, притежаващи изключителни окултни свойства.

ПАЛИ Древният език на *Магадхи* (*Мориа*), който предшествал по-финия *санскрит*. Всички будиски Писания са написани на този език.

ПАЛИНГЕНЕЗИС (гр.) Преобразуване или ново раждане.

ПАН (гр.) Бог на природата – оттук е пантеизмът; бог на пастирите, ловците, селяните и жителите на селата. Омир приема, че е син на *Хермес* и Дриопа. Неговото име означава Всичко. Той изобретил сирингата и нито една *нимфа*, която чуела нейния звук, не можела да устои на очарованието на великия Пан, независимо от неговия гротесков вид. Пан е свързан с козела на *Мендес* само дотолкова, доколкото последният, като *талисман* на великата окултна сила, представя творящата мощ на природата. Цялата *херметична* философия е основана на скритите тайни на природата и както *Бафомет* е неоспоримо *кабалистичен* талисман, така и името на Пан е притежавало голямо магическо въздействие, което *Елифас Леви* би нарекъл „Заклинание на *Елементалите*“. Съществува известна религиозна легенда, разпространена в християнския свят още от времената на Тиберий, която твърди, че „великият Пан е мъртъв“. Но в това хората много грешат; нито природата, нито някоя от нейните Сили някога ще могат да умрат. Някои от тях могат да остават неизползвани и забравени, да дремят в течение на много столетия, но веднага, щом се създадат необходимите условия, те се пробуждат, за да въздействат отново с десеторно увеличена мощ.

ПАН-ГУ (кит.) В древнокитайската митология – първопрародител, първият човек на земята. (А.)

ПАН-ГУАН („съдия“), Пар, Пхар, Шен-пан („божествен съдия“) (кит.) В късната китайска народна митология: 1. Общо наименование на „секретарите“ на главата на задгробния свят *Ян-ван*, водещи записи в Книгата на съдбите; 2. Божество, познаващо съдбите на хората. Често се разглежда като помощник на бога на града – Чен-хуан. Предполага се, че Чен-Хуан извършва съд над душите на умрелите, а Пан-Гуан – над душите на живите хора. (А.)

ПАНДАВИ (санскр.) Потомци на Панду.

*Главни герои на древноиндийския епос „*Махабхарата*“, петте сина на цар Панду: Юдхищхира, Бхима, *Арджуна*, Накула и Сахадева. Панду само формално се смятал за техен баща: заради наложено му проклятие той не можел да има деца и неговата първа жена Кунти родила Юдхищхира, Бхима и Арджуна съответно от боговете *Дхарма*, *Ваю и Индра*, а втората – близнаците Накула и Сахадева от *Ашвините*. На Пандавите в епоса частично са пренесени митологичните характеристики на техните божествени бащи.*

ПАНДЕМОНИУМ (гр.) “Всичко“, „цяло“ и „зъл *дух*“, митологичен престолен град в *ада*; свърталище на зли духове; съвкупност от всички *демони*. (А.)

ПАНДИТ, пундит (санскр.) Учен, образован човек; почетна титла, давана на хора, които са получили богословско образование. (А.)

ПАНДОРА (гр.) Очарователна жена, създадена от боговете по заръка на *Зевс*, за да бъде изпратена при *Епиметей*, брата на *Прометей*; тя притежавала кутия, в която били затворени всички нещастия, страсти и бедствия, мъчещи човечеството. Подтиквана от любопитство, Пандора отворила тази кутия и по този начин пуснала на воля всичките нещастия, които нападнали хората.

ПАНЕН (гр.) Философ-платоник в *Александрийската школа* на *филалетите*.

ПАНИ (санскр.) В древноиндийската митология: 1. В единствено число – име на един от *демоните*; 2. В множествено число – наименование на група демони или демонско племе, врагове на *Индра*. (А.)

ПАНИКС, Понике Митологизиран образ на *огъня* при прусите, огънят на огнището, вероятно „нов“ или „жив“ огън, получен по време на специален ритуал. Наричали го „свят“ и с него се свързвали редица ритуали и ритуални забрани. Вероятно Паникс имал два образа – мъжки и женски; към него се обръщали с молитви и молби. (А.)

ПАНИНИ (санскр.) Известен граматик, автор на знаменития труд „Панинияма“; *риши*, който уж получил своето съчинение от бог *Шива*. Без да знаят в коя епоха е живял, изтоковедите го отнасят към периода между 600 г. пр. Хр. и 300 г. от н.е.

ПАНТАКЪЛ (гр.) Същото, което е пенталфа; тройният триъгълник на *Питагор* или петолъчната звезда. Той е наречен така, защото възпроизвежда буквата А (алфа) на всяка от страните си, или в пет различни положения; освен това неговото число е съставено от първото нечетно (3) и първото четно (2). Той е във висша степен окултен. В *окултизма* и *кабала* той определя Човека и като такъв бил могъщ *талисман* за предпазване от зли *духове* или *елементали*. В християнската теология той се отнася към петте рани на Христа; обаче неговите тълкуватели не са в състояние да добавят, че тези „пет рани“ сами по себе си са били символ на Микрокосмоса, или „Малката Вселена“ или отново – Човечеството – този символ посочвал падението на чистия Дух (Христос) в материята (Iassous, „живот“ или човек). В *езотеричната* философия пенталфа, или петолъчната звезда, е символ на Аза, или висшия *манас*. Масоните го използват, обръщайки се към него като към петолъчна звезда и свързвайки го със собствената си причудлива интерпретация. (Вж. *Пентакъл* за разлика от Пантакъл.)

ПАНТЕИСТ Този, който отъждествява Бога с Природата, и обратното. Хората обикновено нападат пантеизма и го смятат за заслужаващ порицание. Но как може философът да разглежда Божеството като безгранично, вездесъщо и вечно, ако Природата не представлява аспект на Това и ако Това не одушевява всеки атом в Природата?

*Гр. – „Всебожествено учение“; неперсоналното божество се идентифицира с *космоса* и е негов жизнен принцип. По този начин бог и живата природа са единтични (натуралистичен пантеизъм). Още Ксенофан (570-480) и Аристотел (384-322)

използват този термин, а английският философ Толанд в своето произведение „Пантеистикон" (1720) го възражда в духовната история на Запада. (*Пан.*)*

ПАНТЕР (ивр.) Според „Сефер Толдош Иешу", едно от така наречените *апокрифни* еврейски Евангелия, Иисус бил син на Иосиф Пантера и Мария, оттук – Бен Пантер. Традицията смята Пантер за римски войник. (W.W.W.)

ПАНЧА КОША (санскр.) Пет „обвивки"; според ведантичната философия, *виджнанамая коша*, четвъртата обвивка, се състои от *Буддхи* или е Буддхи. Смята се, че тези пет обвивки принадлежат на двата висши принципа – *Дживатма* и *Шакти*, които представляват Упахиту и Ан-упахиту, съответно – божествения дух. Делението, прието в *езотеричното* учение, се различава от това, тъй като то дели физико-метафизичния аспект на човека на седем *принципа*.

ПАНЧАКРИТАМ (санскр.) Елемент, съединен с дребните частици на четири други елемента.

ПАНЧА КРИЩАЯ (санскр.) Петте *раси*.

ПАНЧАМА (санскр.) Едно от петте качества на музикалния звук, петото – тогава, когато *нишада* и дайвата завършват седморката; сол на диатоничната гама.

ПАНЧАНАНА (санскр.) „Петликия"; титла на *Шива*; намек за петте *раси* (от началото на първата), които той представя като вечно превъплъщаващ се *Кумара* по време на *манвантарата*. В шеста коренна раса той ще бъде наречен „шестолик".

ПАНЧЕН РИМПОЧЕ (тибет.) „Велик Океан или Учител на *Мъдростта*". Титла на на таши-лама в Шигадза; *въплъщение* на *Амитабха*, духовния „отец" на *Ченрези*, което е равнозначно на твърдението, че той е *Аватар* на *Цзонкапа*. De jure таши-лама е втори след *далай-лама*; de facto той е по-високо, тъй като именно Дхарма Ригден, приемникът на Цзонкапа в златния манастир, основан от този Реформатор и затвърден от сектата на гелугпа (жълтите шапки), посвещавал в сан далай-ламите в Лхаса и бил първият от династията на „панчен римпоче". Докато далай-ламите са наричани „Съкровище на Величието", последните притежават много по-висока титла, а именно – „Съкровище на Мъдростта", тъй като те са високо *посветени*.

ПАПА-ПУРУША (санскр.) „Човек на Греха“; персонификация в човешка форма на всякакъв порок и грях. *Езотерично* е този, който е възроден или превъплътен от състояние на *Авичи* – следователно „Лишен от *Душа*“.

ПАПЮС Псевдоним на Жерар Анкос (1865-1916), френски лекар и изтъкнат популяризатор на *окултизма*. Препоръчан от *Распутин*, известно време се подвизава в двора на Николай II. През 1889 г. поема ръководството на Ордена на *мартинистите*, общество от *теософи*, *окултисти* и привърженици на учението на св. Мартин, които интензивно изучават символиката, култовете и магическата традиция. Папюс е и един от членовете на Съвета на дванайсетте в кабалистичния Орден на *„Розата и Кръста“*. В своите произведения, най-важните от които посветени на *кабала* и *таро*, разработва тезата, че Индия е родината на таро, а циганите са го пренесли и разпространили в Европа. (А.)

ПАРА (санскр.) Във философията – „безграничен“ и „върховен“, крайният предел. Парам е край и цел на съществуването; Парапара – граница на пределите.

ПАРАБРАХМ (санскр.) „Зад границите на *Брама*“; Върховният Безграничен *Брахма*, „*Абсолюта*“ – реалност, лишена от атрибути, нямаща подобни на себе си. Безличен и безименен всемирен *Принцип*.

ПАРАДИГМА (гр.) „Пример“; термин, въведен от учения Кун, който изразява светоглед или модел в основата на действителността. В центъра е глобална теория, която определя и характера на отделните клонове на знанието и науката. (*Холизъм*.) (А.)

ПАРАМАГАТИ (санскр.) “Свръхдвижение“, „върховно движение“; понятие, чрез което се назовава висшата реалност (*параматман*), синонимно на „състоянието брахми“, *нирвана*, йора, *самадхи*, парашанти (свръхпокой). Въпреки че тези състояния се описват обикновено като обездвиженост, покой (*нивритги*), според някои коментатори ведантисти парамагати е толкова интензивно движение, че прилича на покой само в сравнение с видимото, относително движение. С други думи, движението е постоянна и всеобща характеристика на *брахман*, но в него се различава абсолютно, чисто състояние, свръхдвижение – парамагати (понякога наричано „авяктага-

ти“ – „непроявено“) и видоизменено, проявено, относително състояние, при което движението е тромаво и създава коренно противоположни усещания: приятно-неприятно, топло-студено и т.н. Повечето преводачи смятат, че парамагати е „висшият път“. (А.)

ПАРАМАПАДАТМАВА (санскр.) Зад границите на състоянието на *Духа*, „по-върховен“ отколкото е Духът, граничещ с *Абсолюта*.

ПАРАМАПАДХА (санскр.) Място, където – съгласно ведантистите на вишищадвайта – достигналите *Мокша* (Освобождението) вкусват блаженство. Това „място“ не е материално, а сътворено, както се казва в катехизиса на тази секта, „от Шуддхасатва, естество, от което е създадено тялото на *Ишвара*“, Господа.

ПАРАМАРТХА (санскр.) Абсолютно съществуване.

ПАРАМАРТХИКА (санскр.) Единственото истинско състояние на съществуването съгласно *веданта*.

ПАРАМАТМАН (санскр.) Всевишната Душа на Вселената.

ПАРАМИТА (санскр.) В *индуизма* – едно от основните понятия. Значението на думата не е съвсем ясно и повечето европейски учени я превеждат като „съвършенство“; нейният тибетски еквивалент има значението „отишъл на противоположния бряг“. По този начин Парамита може да се разбира като „това, с чиято помощ се достига противоположния бряг“ (т. е. *нирвана*). В будиските текстове обикновено изброяват 6 (понякога 10) Парамити: щедрост (*дана*), нравственост (*шила*), търпеливост (*кшанти*), мъжественост (*виря*), способност за съзерцание (дхяна), мъдрост (*праджня*). Те се въплъщават в деянията на *бодхисатвите*. Будиската литература изобилства от легенди за това как бодхисатвите (особено *Шакямуни*) осъществявали една или друга Парамита. Така, следвайки данапарамита, бодхисатвите могат да жертват всичко, в това число и живота си. Кшантипарамита изисква бодхисатва при всякакви обстоятелства (напр. при мъчения) да остане невъзмутим и да запази добрите си намерения дори и по отношение на своите врагове. (А.)

ПАРАМТАПА (санскр.) Върховен умъртвител на страсти, помисли, „свръхаскет“, познал истината „отвъд аскетизма“. (А.)

ПАРАНЕЛАТОНИ В древната астрономия това наименование се отнасяло към определени звезди и съзвездия, които

са извън *зодиака* и са разположени над и под съзвездията; те били 36, отнасящи се към деканите, или една трета част на всеки зодиак. Паранелтоните изгряват и залязват, редувайки се с деканите. Така, когато Скорпионът изгрява, Орион в неговия паранелатон залязва, както и Кочияша; оттук се родил митът, че конете на Фаетон, Слънцето, се уплашили от Скорпиона и Кочияша паднал в реката По; това е съзвездие на реката Еридан, което е разположено под звездата на Кочияша. (W.W.W.)

ПАРАПСИХОЛОГИЯ (гр.) „Наука за психичните явления"; парапсихолозите предпочитат гръцката буква *„пси"* пред популярното „психично", но и двата термина имат еднакво значение. Методите и средствата на парапсихологията разглеждат връзката между човека и заобикалящия го свят без помощта на неговите сетива и мускули, т.е. познавателните способности прекрачват границите на нормалното съзнателно възприятие. На входа човекът получава знания с екстрасензорни средства, което се обозначава с термина „екстрасензорно възприятие"; на изхода те оказват влияние върху психичната среда, без да се използва двигателната система на тялото – способност, известна като „съзнание над материята" или *„психокенеза"*. За по-лесното опознаване на пси-явленията те са разделени на три основни групи: интуиция, *ясновидство* и *телепатия*. (А.)

ПАРАТАНТРА (санскр.) Това, което няма съществуване само по себе си, а само благодарение на зависимо или причинно отношение.

ПАРАЦЕЛЗ Символично име, прието от най-големия *окултист* на средновековието – Филип Бомбаст Ауреол Теофраст фон Хохенхайм, роден в окръг Цюрих през 1493 г. Той бил най-мъдрият лекар на своето столетие и най-прочутият, тъй като лекувал почти всяка болест чрез силата на приготвени от самия него *талисмани*. Той нямал нито един приятел и бил заобиколен от врагове, най-злобни от които били църковниците и тяхната клика. Разбираемо е, че го обвинили в съюз с *дявола* и също не е учудващо, че в края на краищата на четирийсет и осем години бил убит от един неизвестен лекар. Той умрял в Залцбург, оставяйки след себе си много трудове, които и до днес са високо ценени от *кабалистите*

и окултистите. Много от неговите изречения са се оказали пророчески. Той бил ясновиждащ от висока степен, един от най-учените и ерудирани философи и мистици, и изтъкнат алхимик. Физиката му дължи откриването на азота.

ПАРАШАКТИ (санскр.) „Велика Сила“ – една от шестте Сили на Природата; сила на светлината и топлината.

ПАРВАТИ (санскр.) В индуиската митология – едно от имената на жената на *Шива*. От този брак се родили победителят на Тарака Сканда (или *Кумара*) и слоноподобния бог *Ганеша*. Митът за любовта на Парвати и Шива залегнал в основата на известната епическа поема на *Калидаса* „Кумарасамбхава“ („Раждането на Кумара“). (А.)

ПАРИВРАДЖАКА (санскр.) Скитащ, мизерстващ по религиозни убеждения човек; свободен от социалните условия (буквално – „надсоциален“) човек. (А.)

ПАРСИ Последователи на *Зороастър*. Това име е дадено на потомците на някога могъщия ирански народ, които останали верни на религията на своите предци – поклонение на *огъня*. Сега те живеят в Индия, на брой около 50 000, предимно в Бомбай и Гуджерат.

ПАСКУАЛИС, Мартинес Много образован човек, мистик и *окултист*. Родил се в Португалия около 1700 г. Много пътешествал, придобивайки знания навсякъде, където можел: в Турция, Палестина, Арабия и Централна Азия. Той бил изтъкнат *кабалист*, учител на маркиз *Дьо Сен Мартен*, който учредил мистична мартинистка школа и ложа (*мартинисти*). Съобщава се, че Паскуалис умрял в Санта-Доминго около 1779 г., като оставил след себе си няколко прекрасни книги.

ПАСТОФОРИ (гр.) Определен клас кандидати за *посвещение*, тези, които в публични процесии (а също така в храмовете) носят свещения *ковчег* или погребалното ложе на слънчевите богове – убити и възкръснали – *Озирис*, *Тамуз* (или *Адонис*), Атис и други.

ПАСХА (Easter) Тази дума, по всяка вероятност, се е образувала от Остара, скандинавската богиня на пролетта. Тя била символ на възкресението на цялата природа и на нея се покланяли рано напролет. При езичните древни скандинавци имало обичай да си разменят боядисани яйца, които наричали яйца на Остара. Сега те са станали *пасхални яйца* (easter-eggs). Как-

то е казано в „Asgard and the Gods“, „християнството вложило друг смисъл в този древен обичай, свързвайки го с празника на *Възкресението* на Спасителя, който, подобно на скрития в яйцето живот, почивал в гроба три дни, преди да се събуди за нов живот“. Това било още по-естествено, тъй като *Христос* бил отъждествяван със същото това Пролетно Слънце, което се появява в цялото си великолепие след мрачната и дълга смърт на зимата. (*Яйца*.)

ПАТАЛА (санскр.) Долният свят, страната на противоположното полукълбо; оттук – адските области в народното суеверие. А философски – двете Америки, които са противоположни на Индия. Също така и Южният полюс, като разположен срещу *Меру*, Северния полюс.

*В индуиската митология – общо наименование на седемте подземни области, в които живеят *дайти* (*демони-асури*), *данави*, *наги* и други божества, противостоящи на боговете, обитаващи небето. Наименованията на тези области се различават в източниците и само най-долната от тях постоянно се нарича просто Патала, или „Нагалока“, смята се за най-прекрасното място в света и по думите на мъдреца *Нарада*, надминава по богатство и красота небето на *Индра* (Сварга). Столица на Патала е Бхогавати, в средата на която се извисява построеният от скъпоценни камъни дворец на царя на нагите *Васуки*.*

ПАТАНДЖАЛА (санскр.) Философия на *йога*; една от шестте *даршани*, или школи, в Индия.

ПАТАНДЖАЛИ (санскр.) Основател на философията на *йога*. Изтоковедите отнасят времето, в което е живял, към 200 г. пр. Хр.; *окултистите* – към 700 г. пр. Хр.

ПАТРИАРСИ Във старозаветните предания – прародителите на цялото човечество – от *Адам* до Ной. По тяхната верига – от Адам до Авраам – се предавали знанията за Твореца на вселената, началата на етиката и свещения език, с чиято помощ бил сътворен светът. Легендите приписват на патриарсите най-голяма роля при възникването на всички елементи на цивилизацията. Понякога патриарси се наричат само праотците на *Израил* – Авраам, Исаак и Иаков. Всички те се отличавали с голямо дълголетие, но от тях само *Енох*, заради своята праведност, „не видял смъртта“ и бил взет жив на небето. (А.)

ПАЧАКАМАК (перуан.) Име, дадено от перуанците на Твореца на Вселената, представен като сонм от творци. На неговия олтар благочестивите поставяли първите плодове и цветя.

ПАШУТ (ивр.) „Буквално тълкуване“; един от четирите начина за тълкуване на *Библията*, които използват евреите.

ПАЩ (егип.) Богиня с глава на котка; *Луната*, наричана също така Секхет. Много нейни статуи и изображения са изложени в Британския музей. Тя е жена или женски аспект на *Птах* (син на *Неф*), творящият принцип, или египетският *Демиург*. Тя се нарича и *Баст* или Бубастис, бидейки при това както съединяващ, така и разединяващ принцип. Девизът й е: „Наказвай виновните и отстранявай пороците“; един от нейните символи е котката. Според виконт Руже, поклонението към нея е много древно (3000 г. пр. Хр.) и тя е майка на азиатската раса, която се заселила в северен Египет. В това й качество я наричат Уато.

ПЕАН (гр.) Химн на радостта и възхвалата в чест на бога на Слънцето *Аполон* или Хелиос.

ПЕЛИНГ (тибет.) Име, давано на всички чужденци в Тибет, особено на европейците.

„ПЕМАНДЪР“ (гр.) „Божествена Мисъл“; египетският *Прометей* и персонифицираният *Ноус*, или божествената светлина, която се появява пред *Хермес* Трисмегист и го наставлява в херметичния труд с названието „Пемандър“.

ПЕНАТИ (лат.) Penates, от penus, penetralia – вътрешната, потайна част на жилището, храма. В римската митология – божества-пазители. Както и *ларите*, с които понякога се отъждествяват, пенатите били символ на родния дом и семейното огнище. Държавните пенати, пенатите на римския народ, се смятали за една от главните светини на Рим, залог за неговата непобедимост във вечността. В тържествените клетви пенатите се призовавали заедно с *Юпитер*. Смятало се, че те са донесени от Еней от Троя, отначало в град Лавиния, а после били поместени в град Рим, във вътрешната част на храма на *Веста*. Имената на пенатите и техните изображения се пазели в тайна от непосветените; да се приближават до тях можели само жреците и весталките. (А.)

ПЕНТАГОН (гр.) От пенте – „пет“, и гониа – „ъгъл“; в геометрията – равнинна фигура с пет ъгъла.

ПЕНТАКУЛ Петолъчна звезда, древен символ на микрокосмоса.

Според *Парацелз* – най-могъщият всеобхватен знак. Според питагорейците – символ не само на познанието, но и на пълното осъществяване. Според франкмасоните – символ на *духа* („пламтящата звезда“). (А.)

ПЕНТАКЪЛ (гр.) Всяка една геометрична фигура и на първо място тази, която е известна като двоен равностранен триъгълник, шестолъчна звезда (подобно на теософския пентакъл); наричала се също *печат на Соломон*, а по-рано – „знак на *Вишну*“; използвала се от всички мистици, астролози и др.

**Амулет*, *талисман* със заклинание за извикване на *духове* (в *магията*).*

ПЕРИОД НА БРАХМАНИТЕ (санскр.) Един от четирите периода, на които изтоковедите разделят ведийската литература.

ПЕРИОД НА „МАХАБХАРАТА“ Според най-добрите индуски коментатори и свами Даянанде Сарасвати – 5000 г. пр. Хр.

ПЕРЛА (лат.) „Хапче“; създава се от определени видове миди. Най-ценните перли с ярък блясък са от Персийския залив и Цейлон. Индийците ги причисляват към петте скъпоценни камъка (*диамант*, *рубин*, *смарагд*, *сапфир*), които красят магическата огърлица на *Вишну*. Перлата е признак на богатство; при арабите тя е олицетворение на възнаградено смирение. Според една легенда перлите са произлезли от сълзите на разкайващата се библейска *Ева*. В християнството Иисус е перлата, която събира в себе си всички съкровища на света; перлата в мидата е неопетненото зачатие на Мария. Медицината от древността е приписвала на минерала свойството да пречиства кръвта от „черна жлъчка“, да лекува сърдечни заболявания и да премахва чувството на страх. Стрита на прах и смесена с мехлем, помага при очни болести. Перлата излъчва магнетични сили и повишава жизнения тонус на своя притежател. Съвременно приложение: влияе на гърлената *чакра* (*висудха*); *еликсирът* лекува болки в гръбнака и стомашни заболявания, особено когато те са следствие на стрес; премахва вътрешното напрежение. (А.)

ПЕР-М-РХУ (егип.) Това е общоприетото произнасяне на древното наименование на сборник от мистични наставления, наричан от европейците „*Книга на Мъртвите*“. Намерени са няколко почти пълни папируса и са се запазили безброй копия на фрагменти от този труд. (W.W.W.)

ПЕТДЕСЕТ ПОРТИ НА МЪДРОСТТА (кабал.) Това число е маскировка, а в действителност съществуват 49 порти, тъй като *Мойсей* – а по-висок *адепт* в еврейския свят няма – достигнал, а според *кабала* и преминал само 49-те. Тези „порти" олицетворяват различни планове на Битието или Същността. Така те по същество са „порти" на Живота и „порти" на постигането или степента на окултното знание. Тези 49 (или 50) порти съответстват на седемте порти в седемте пещери на *посвещението* в *Мистериите* на *Митра*. Разпределението на 50-те порти на пет главни, от които всяка включва по десет – отново е маскировка. Именно в четвъртите порти от тези пет, с които се започва (като се завършва с десетата), света на Планетите, образувайки по този начин седем, съответно на седемте низши *сефироти*, е скрит ключът към тяхното значение. Тя се нарича и „порта на *Бина*" или разбирането.

ПЕТЕЛ Твърде окултна птица, ценена високо в древното гадаене и символизъм. Съгласно „*Зохар*" петелът пее три пъти преди смъртта на човек; и в Русия, и във всички славянски страни винаги, когато човек е болен, неговото пеене се приема за знак на неизбежна смърт, стига птицата да не пее в полунощ или веднага след полунощ, което се смятало за естествено. Тъй като петелът бил посветен на Ескулап, а последния наричали Сотер (Спасител), който възкресява мъртвите, то възклицанието на Сократ – „Ние дължим петел на Ескулап" – преди самата смърт на този Мъдрец, е доста изразително. Тъй като в символизма петелът винаги е бил свързан със Слънцето (или слънчевите богове), Смъртта и *Възкресението*, той си е намерил съответното място в четирите Евангелия в предсказанието за Петър, който трижди се отрекъл от своя Учител преди да пропее петел. Петелът е най-магнетичната и чувствителна от всички птици – оттук е и неговото гръцко наименование Електрон. (*Алектриомантия*.)

ПЕЧАТЪТ НА СОЛОМОН Символичен двоен триъгълник, приет от *Т.О.* и много *теософи*. Защо трябва да се нарича „Печат на Соломон" е загадка, стига той да не е стигнал до Европа от Иран, където съществуват множество разкази за този митичен персонаж и магическия печат, използван за улавяне на *джинове* и затварянето им в стари бутилки. Но същият този печат или двоен триъгълник в Индия се нарича

„печат на *Вишну*“ и може да се види по домовете във всяко село като *талисман* против нещастия. Триъгълникът бил свещен и се използвал за религиозен знак в Далечния Изток векове преди *Питагор* да го провъзгласи за първа от геометричните фигури, а също и за най-тайнствена. Той се среща по пирамидите и обелиските и е пълен с окултно значение, както впрочем и всички триъгълници. Така пентаграмът е троен триъгълник; шестоъгълният – хексалфа. Посоката, в която триъгълникът е обърнат, определя неговото значение. Ако е нагоре, тогава той означава мъжки елемент и божествен *огън*; ако е надолу, то женски и *водата* на материята; нагоре, но с черта напряко на върха – въздух (*Ваю*) и *астрална светлина*; надолу с черта – *земята* или грубата материя, и т.н., и т.н. Когато гръко-християнският свещенослужител благославяйки държи два пръста и палеца заедно, той просто възпроизвежда магически знак – силата на триъгълника или „*троицата*“. (*Пентакъл.*)

ПИГМАЛИОН (гр.) Изтъкнат скулптор и ваятел от о. Кипър, който се влюбил в създадената от самия него скулптура. Богинята на красотата, съжалявайки го, превърнала изваянието в жива жена (Овидий, „Метаморфози“). Това е алегория на *душата*.

ПИКО, Джовани, граф Мирандола Знаменит *кабалист* и алхимик, автор на трактата „За златото“ и други кабалистични трудове. Той отправил предизвикателство на Рим и Европа със своя опит да докаже божествената християнска истина в „*Зохар*“. Роден е през 1463 г., умрял в 1494 г.

ПИЛАЛУ КОДИ (тамил.) В популярната астрономия – прозвище, дадено на Плеядите, означаващо „кокошка с пиленца“. Французите също доста забавно наричат това съзвездие „Клетка за пиленца“.

ПИНГАЛА (санскр.) Голям ведийски авторитет по Прозодиите и чхандите на *Ведите*. Живял няколко столетия пр. Хр.

Пингала също се нарича дясната ноздра; проводник на нервни токове, преминаващ от дясната страна на централния канал; потокът сила, свързан с Пингала, е активен, горещ, сух, слънчев, червеникав.

ПИПАЛА (санскр.) Дърво на познанието: мистичният плод на това дърво, „при което отивали *Духовете*, обичащи Науката“. Това е алегорично и окултно.

ПИРА (гр.) Дъщеря на *Епиметей* и *Пандора*; омъжила се за Девкалион. След потопа, когато човечеството било почти унищожено, Пира и Девкалион създали от камъни мъже и жени, като хвърляли камъните зад гърба си.

ПИРАМИДАЛНА ЕНЕРГИЯ През 30-те години на XX в. френският радиестезист (*радиестезия*) Антоан Бовис открива, че при *мумиите* на животни от прочутата Хеопсова пирамида не са протичали процеси на разлагане. Чешкият инженер Карел Дръбал е наблюдавал през 50-те години, че ножчета за бръснене се „самонаточват“, ако бъдат поставени под определен ъгъл към сочещата на север дясна страна на пирамидата. Освен това при различни опити се установява, че под влияние на пирамиди възпаленията оздравяват по-бързо, резултатите от *медитация* са по-добри и обхватът на *алфа-вълните* се разширява. Въпросът дали влиянието е следствие на пирамидалната енергия, която със своята форма привлича космически сили, или причината е повишеното земно излъчване (*земни лъчи*) на местата, където са построени пирамидите, още не е категорично решен. Някои от изкуствено построените пирамиди имат подобно въздействие, други въобще не влияят, при трети ефектът настъпва с голяма закъснение. Вероятно става дума за оптимално комбиниране на космическите и земните енергии. (А.)

ПИРОНИЗЪМ (гр.) Доктрина на скептицизма, която първоначално се преподавала от Пирон, макар че неговата система била много по-философска, отколкото са празните отрицания на нашите съвременни пиронисти.

„ПИСТИС СОФИЯ“ (гр.) „Знание-Мъдрост“; свещената книга на ранните *гностици* или ранните християни.

ПИТАГОР (гр.) Най-прочутият от философите-мистици, роден на о. Самос около 586 г. пр. Хр. По всяка вероятност е пътувал по целия свят и е събрал своята философия от различни системи, до които е получил достъп. Така той изучавал *езотерични* науки при *брамините* на Индия, астрономия и *астрология* в Халдея и Египет. В Индия и до днес е известен с името Яваначаря („Йонийски учител“). След завръщането си се заселил в Кротон, Южна Италия, където основал школа, към която в скоро време се присъединили всички най-добри умове на цивилизованите центрове. Негов баща бил Мнеса-

рах Самоски, човек с благороден произход и образование. Именно Питагор пръв е учел на хелиоцентричната система и бил най-големият познавач по геометрия на своя век. Той съставил думата „философ“, от две думи, означаващи „обичащ мъдростта“ – фило-софос. Като най-велик математик, геометрик и *астроном* от историческата древност, а също така най-дълбокият от метафизиците и учените, Питагор си завоювал неувяхваща слава. Той учел на *превъплъщението*, такова каквото се изповядва в Индия и на много други неща от Тайната Мъдрост.

ПИТАГОРЕЙСКИ ПЕНТАКЪЛ (гр.) Кабалистичната шестоъгълна звезда с *орел* на върха и бик (*култ на бика*) и *лъв* разположени по-долу от лицето на човека; мистичен символ, приет от източните и римските християни, които поместват тези животни редом с четиримата евангелисти. (*Четирите животни*.)

ПИТАР ДЕВАТА (санскр.) „Бащи-богове“, лунните предци на човечеството.

ПИТАРИ (санскр.) Бащи, Предци. Праотците на човешките *раси*.

ПИТИЯ (гр.) Съвременните речници поясняват, че терминът означава „тази, която е изрекла предсказанията в Делфийския храм“; а също така – „всяка жена, която се смята, че притежава дара да предсказва – *вещица*“ („Уебстър“). Това не е вярно и не е справедливо. Пития, по авторитетните твърдения на *Ямблих*, Плутарх и други, била *жрица*, избрана сред сензитивите от най-бедните слоеве и поставена в храма, където се развивали нейните пророчески способности. Там тя имала стая, била отделена от всички, като се изключи върховния *йерофант* и *пророк*, и веднъж приета, била, подобно на *монахиня*, загубена за света. Тя седяла върху триножник от жълта мед над дълбока пукнатина в земята, през която се издигали опияняващи изпарения; тези подземни изпарения, прониквайки в целия й организъм, предизвиквали пророческа мания и в това анормално състояние тя изричала предсказания. Аристофан във „Veastas“ (I, reg. 28) нарича Пития ventrilogua vates или „говореща с корема си пророчица“, заради това нейно умение. Древните смятали, че *душата* на човека (низшият *манас*), или неговото самосъзнание, се помества в пъпа. В четвърти стих на втори химн на „Набханедища“ на *брамините*

четем: „Слушайте внимателно, о, синове на боговете, този, който говори с пъпа си (набха), тъй като той ви приветства във вашите жилища!“ Това е сомнамбулистичният феномен на съвременността. В древността разглеждали пъпа като „кръг на слънцето“, местопребиваване на божествената вътрешна светлина. Поради това оракулът на Аполон бил в Делфи, което означава утроба или живот, а самото място, където се намирал храмът, се наричало омфалос, пъп. Както е известно, много хипнотизирани личности могат да четат, чуват, усещат и виждат през това място на своето тяло. В Индия и до днес съществува поверието (в това число и при *парсите*), че в пъпа на *адептите* има пламък, който осветява цялата тъмнина и разкрива духовния свят. Зороастрийците наричат това лампа на Дещур, или „върховния Жрец“, а индусите – светлина или излъчване на Дикшита (*посветения*).

ПИТО (гр.) Същото, което е и *Об* – зловредно, дяволско въздействие, чрез което уж действат вещарите.

ПИТРИ (санскр.) Предци или създатели на човечеството. Те се делят на седем класа, три от които са безплътни, *арупа*, а четири притежават тяло. В народната теология се казва, че те били сътворени от бедрото на *Брама*. Тяхната генеалогия е представена различно, но в *езотеричната* философия те са такива, както е показано в „Тайната Доктрина“. В „Разбулената Изида“ за тях е казано: „Обикновено се предполага, че този индуски термин обозначава *духовете* на нашите предци, невъплътени хора, оттук е доводът на някои спиритуалисти, че *факирите* (и *йогите*) и други източни чудотворци са по същество *медиуми*. Това е погрешно. Питри не са предци на живеещите сега хора, а предци на човешкия род или адамичните *раси*; духове на човешките раси, които на великата стълба на низходящата еволюция предшествали нашите човешки раси и които физически, също както и духовно, били много по-висши от нашите съвременни пигмеи.“ В „*Манава Дхарма Шастра*“ те са наречени „Лунни Предци“. „Тайната Доктрина“ сега е обяснила това, което е било предпазливо дадено в по-ранни теософски трудове.

ПИШАЧИ (санскр.) В *Пураните* – *демони*, сътворени от *Брама*. В южноиндийския фолклор – призраци, демони, *ларви* и *вампири* (като правило женски), които преследват хората.

Разлагащите се останки на хората в *камалока* – *обвивки* и *елементарии*.

ПИШДАДИДИ, пешдадиди В иранската митология – първата династия на Иран. Съответства на древните Парадата. Династията на Пишдадидите включва десет царя. Схемите на легендарните династии, Пишдадидите и *Кеянидите*, създават хронологична панорама на свещената история с образа на *Заратустра* в центъра. (А.)

ПЛАКША (санкр.) Една от седемте *двипи* (континенти или острови) в индийския пантеон и *Пураните*.

ПЛАМЪК свят „Свят пламък"; наименование, дадено от източните азиатски *кабалисти* (семитите) на *Анима Мунди*, „световната душа". *Посветените* се наричали „Синове на Светия Пламък".

ПЛАН От латинското planus (ниво, плоскост), трите измерения на пространството или нещо в него, физично или метафизично, например – „план на *съзнание*". В *окултизма* този термин означава област или степен на известно състояние на съзнанието, или възприемащата способност на отделни групи от чувства, или действие на определена сила, или състояние на материята, съответстващо на нещо от изброеното.

ПЛАНЕТНИ ДУХОВЕ Главно – властелини или управници на планети. Както нашата земя има своята Йерархия на земни планетни духове, от най-висш до най-низш план, така я има и всяко друго небесно тяло. В *окултизма* обаче терминът „Планетен Дух" като правило се използва само отнесен към седемте висши Йерархии, съответстващи на християнските *архангели*. Всички те са преминали стъпало на еволюция, съответстващо на човечеството на Земята, в други светове и в отдавна отминали *цикли*. Нашата Земя, бидейки все още в своя четвърти кръг, е твърде млада, за да ражда високи планетни духове. Висшият планетен дух, управляващ всяко небесно тяло, фактически е „личен Бог" на тази планета.

ПЛАСТИЧНА ДУША В *окултизма* се употребява по отношение на *линга шарира*, или *астралното тяло* на низшата Четворка. Тя се нарича „пластична", а също така „протео-подобна" душа, заради нейната способност да приема всякакъв вид или образ и да се превръща или придобива всякаква форма, запечатана в заобикалящата я *астрална светлина*, в умовете на *медиумите*

или присъстващите на сеансите на *материализация*. Линга шарира не бива да се бърка с *маявирупа*, или „тялото на мисълта" – образ, породен от мисълта или *волята* на *адепта* или вещаря, тъй като докато „астралната форма", или линга шарира, е реално същество, „тялото на мисълта" е временна илюзия, създадена от ума.

ПЛАТОН *Посветен* в *Мистериите* и най-велик гръцки философ. Той бил ученик на Сократ и учител на Аристотел. Живял е 400 г. пр. Хр.

ПЛАТОНИЧЕСКА ШКОЛА или „Старата Академия", в сравнение с по-късната, или неоплатоническа школа на Александрия. (*Александрийска школа*, *Филалети*.)

ПЛЕРОМА (гр.) „Пълнота"; гностичен термин, приет за обозначаване на божествения свят или Вселенската Душа (*Анима мунди*). Пространство, разгърнато и разделено на редица *еони*. Обител на невидимите богове. Има три степени.

ПЛОТИН Най-благородният, най-висшият и велик от всички неоплатоници след основателя на школата *Амоний Сакас*. Той бил най-устременият сред *филалетите*, или „обичащите истината", целта му било създаването на религия на основата на система на мислена абстракция, което представлява истинска *теософия* или самата същност на *неоплатонизма*. Ако се вярва на *Порфирий*, Плотин никога не е разкривал мястото, където се е родил и роднините си, нито своята родина и раса. До двайсет и осем години той не намирал нито учител, нито учение, които да го задоволят или да отговарят на неговите стремежи. Тогава той имал щастието да чуе Амоний Сакас и от този момент започнал да посещава неговата школа. На трийсет и девет години Плотин съпровождал император Гордий в Персия и Индия с цел да изучава философия. Умрял на шейсет и шест години, след като написал петдесет и четири книги по философия. Той бил толкова скромен, че както казват „се срамувал да мисли, че има тяло". Няколко пъти в своя живот той достигал *самадхи* (най-висшият *екстаз* или „единение с Бога", божественото Аз). Както съобщава един биограф, „неговото презрение към собствените телесни органи било толкова голямо, че отказвал да приема лекарства, смятайки употребата на подобни средства недостойна за човека". Също така четем, че „когато Плотин умрял, *драконът* (или змеят),

който се намирал под неговия креват, се промушил в отвора на стената и изчезнал“ – факт, каращ изучаващите символизма да се замислят. Той учел на доктрина, тъждествена с доктрината на ведантистите, а именно, че Дух-Душата, еманирайки от Единия божествен принцип, след като приключи своето странстване се съединява с Него.

ПОГЛЕД лош, урочасващ Форма на *магия*, чрез която може да се навреди на хора и животни. Подобно вярване може да се открие още в древността. Като защита служат *корали*, *перли* или червени ленти, *амулети* с различни растения, включително и чесън. В някои райони се използват жестове с пръстите на дясната ръка. В миналото вещиците (*вещица*) с „лош поглед“ са белязвали с резка челото над веждите. (А.)

ПОЗИТИВНО МИСЛЕНЕ Школа за практическа помощ, основана от Мълфорд и Мърфи. Щастието и нещастието, успехът и неуспехът и т.н. са следствие на начина на мислене и на навиците. Реалността може да се променя и определя чрез *самовнушение*, което придава сила на мислите, а добрите и светлите мисли чрез модела на подобието привличат своите съответствия. (А.)

ПОЛТЕРГАЙСТ (нем.) „Шумен“ или „тропащ“ дух; в ново време случаи с полтергайст за първи път са описани в Германия. Наличието на полтергайст най-често е свързано с ежедневно чуване на стъпки, чупене на чинии, дрънкане, преместване на мебели и други подобни ефекти. Парапсихолозите (*парапсихология*) са склонни да приемат явлението като пример за *психокинеза*, тъй като обикновено е свързано с присъствието на определен жив човек. Някои хора са убедени, че полтергайстите са призраци на умрели или „*демони*“, които са се прикрепили към жив човек и предизвикват психокинеза. Но тъй като няма доказателства в подкрепа на горното, по-скоро се налага мнението, че явлението е пример за несъзнателна психокинеза или периодично повтаряща се, спонтанна психокинеза, упражнявана от човека, около когото се появява полтергайст. (А.)

ПОЛУМЕСЕЦ Асирийското наименование на *Луната* било Син, а Син-ай – планина, родното място на *Озирис*, *Дионис*, Вакх (*Бакхус*) и някои други богове. Според Роуликсън, във Вавилон Луната била почитана повече от Слънцето, тъй като

тъмнината е предшествала светлината. Затова полумесецът е бил свещен символ на почти всеки народ, преди да стане знаме на турците. Авторът на „Egyptian Belief" казва: „Полумесецът... по същество не е мохамеданска емблема. Напротив, това е християнски знак, дошъл през Азия от вавилонската Астарта (*Астерт*), Небесната Царица или от египетската *Изида*... чийто символ бил полумесецът. Гръцката християнска империя на Константинопол го смятала за залог на своята безопасност. След победата на турците, мохамеданският султан го приел в като символ на своето могъщество. Оттогава полумесецът бил противопоставен на идеята за *кръста*." *(Лунни бъгове)*

„ПОПОЛ ВУХ" Свещените книги на гватемалците. Манускрипт на киче, открит от Брасьор дьо Бурбург.

„Царска книга", „Книга със съвети", записана от християнизирания индианец Диего Рейнозо в 1530 г.; състои се от четири части. Съдържа историята на племето, както и описание на сътворяването на човека. Киче са били силно повлияни от маите и са възприели от тях религията и календара.

ПОРФИРИЙ Неоплатоник (*неоплатонизъм*) и изтъкнат писател; като учител и философ отстъпва само на *Плотин*. Той се родил през първата половина на III в. в Тир, доколкото наричал себе си тириец, и уж произлизал от еврейско семейство. Макар че бил от главата до петите елински *езичник*, неговото име Мелек (цар), явно сочи, че в жилите му е течала семитска кръв. Съвременните критици напълно справедливо го смятат за най-практически философстващия и разсъждаващ от всички неоплатоници. Като изтъкнат автор, той бил особено известен със своята полемика с *Ямблих* относно опасностите, съпровождащи практиката на *теургията*. В края на краищата приел все пак гледната точка на своя опонент. Роден мистик, Порфирий, подобно на своя учител Плотин, следвал истинската индийска подготовка на *раджа-йога*, която води до съединение на *Душата* със Свръх-Душата, или *Висшето Аз* (*буддхи манас*). Все пак той се оплаква, че независимо от всичките му усилия, не е достигнал състоянието на *екстаз*, докато не навършил шейсет години, Плотин пък преуспявал в това. Вероятно било така, защото докато неговият учител гледал на физическия живот и тяло с най-голямо презрение,

ограничавайки философските изследвания до тези области, при които мисълта и животът ставали вечни и божествени, а Порфирий посвещавал цялото си време на съображения, отнасящи се до прилагането на философията към практическия живот. „За него целта на философията е нравствеността, би могло да се каже – светостта, лекуването на човешките недостатъци, приобщаването към по-чист и здрав живот. Чистото знание, колкото и то да е истинско, само по себе си е недостатъчно; знанието има за своя цел живота в съответствие с Ноуса“ – „разсъдъка“, пише биографът. Обаче, тъй като ние смятаме, че *Ноус* не е разсъдък, а разум (*манас*), или божественото вечно Аз у човека, бихме превели тази мисъл *езотерично* и бихме я представили така: „окултното или тайното знание има за своя цел земния живот в съответствие с Ноуса, или нашето непрекъснато въплъщаващо се Аз“, което повече би съответствало на мисълта на Порфирий, както и на езотеричната философия. (Вж. Порфирий, „De Abstinentia“, I, 29.) От всички неоплатоници Порфирий най-много се е приближил до истинската *теософия*, каквато сега се преподава от източната тайна школа. Това показват всички наши съвременни критици и пишещите за *Александрийската школа*, тъй като „той твърдял, че е необходимо Душата колкото се може повече да бъде освободена от оковите на материята... да има готовност... да се отхвърли цялото тяло“ („Ad Marcellam“, 34). Той съветва да се практикува въздържание, посочвайки че „ние бихме станали подобни на боговете, ако можехме да се въздържаме от зеленчуци, така както от животинска храна“. Той приема теургията и магическите заклинания неохотно, тъй като те са „безсилни да очистят ноетичния (манасичния) принцип на душата“; теургията е способна „да очисти само низшата или психическата страна, да я направи способна да възприема същества като *духове*, *ангели* и богове“ (Aug., „De Civ. Dei.“, X, 9) – на същото учи и теософията. „Не осквернявайте божествеността – добавя той – с напразни хорски измислици; вие няма да причините вреда на извечно благословения (буддхи манас), но ще направите себе си слепи за възприемане на най-великите и най-жизнени истини“ („Ad Marcellam“, 18). „Ако искаме да се освободим от нападението на зли духове, трябва да преби-

ваваме в чистота от тези неща, над които злите духове имат власт, тъй като те не нападат чистата душа, която няма нищо общо с тях" („De Abstin", II, 43). Това отново е нашето учение. Отците на църквата смятали Порфирий за най-заклет враг, най-непримиримият с християнството. Накрая отново, както и в съвременната теософия, Порфирий – подобно на всички неоплатоници, според св. Августин – „почитал Христа, като в същото време с пренебрежение се отнасял към християнството". Иисус, казвали те, както твърдим и ние, „сам нищо не е говорил против езическите божества, а е творил чудеса с тяхна помощ". „Те не можели да го наричат Бог, както правели неговите ученици, а го почитали като един от най-добрите и мъдри хора" („De Civ. Dei., XIX, 23). Все пак, „дори и в бурята на споровете, надали и една дума е казана против личния живот на Порфирий. Неговата система предписвала чистота и... той я осъществявал". (Вж. „A Dict. of Christian Biography", vol. IV, „Porphyry").

ПОСВЕТЕН (Initiate) От латинската дума Initiatus. Този, който бил приет и на когото са били разкрити *мистериите* и тайните на *масонството* или *окултизма*. В древността – посветени в тайното знание, преподавано от *йерофантите* на Мистериите.

ПОСВЕЩЕНИЕ (Initiation) Практиката на посвещение, или допускането до свещените *Мистерии*, ръководени от *йерофантите* и учените жреци на храмовете, е един от най-древните обичаи. Посвещение се извършвало във всички религии на древните народи. В Европа то било премахнато с последния езически храм. Сега съществува само един вид посвещение, известен на публиката, а именно масонските обреди. Обаче *масонството* вече не притежава нито явни, нито скрити тайни. В древността, във времената на разцвет, Мистериите, според твърденията на най-големите гръцки и римски философи, били най-свещените от всички тържества, а също и най-благодетелните и във висша степен укрепващи добродетелта. Мистериите представлявали преход от смъртния живот към кратковременната смърт и изпитание за преживяванията на невъплътените *Дух* и *Душа* в субективния свят. В наши дни, доколкото тайната е загубена, кандидатът преминава през раз-

лични безсмислени церемонии и се посвещава в слънчевата алегория на *Хирам Абиф*, „*Синът на Вдовицата*“.

ПОСЕЙДОНИС (гр.) Последният остатък от великия Атлантически континент. Платоновият остров *Атлантида* в *езотеричната* философия се смята за термин, еквивалентен на този.

ПОСЛАНИЯ Channeling (англ.) – „канализирам“; форма в шаманизма (*шамани*) и в *спиритизма*, при която чрез *медиум* се получават информации от паранормален източник. Още от древни времена в състояние на *транс*, *хипноза* или чрез употребата на психотропни вещества (*наркотици*) хората са получавали устни или писмени послания, които са записвали, изговаряли или рисували. Съществуват няколко основни интерпретации на това явление: 1. Получените послания са проекции и образи от колективното *неосъзнато*. Духовните същества, които се представят като източници, са символически тълкувания на неосъзнатия материал. (*Астрална светлина*, *Духове*.) 2. Получената информация е следствие на самохипноза. В трансова състояние настъпват промени в състоянието на медиума (телесни изменения, промяна на гласа и др.), познати от миналото. (*Транс*, *Обсебване*.) 3. Източникът на информация са неосъзнатите личности на индивида. Съществува възглед, според който човек се състои от множество личности, които, при активизиране на даден вид информация, „се събуждат“. 4. Източникът на посланията е колективното *съзнание*. Всичко, някога случило се, говорено или мислено, се съхранява в *хрониката Акаша*. Получената от медиума информация не съдържа неизвестни знания или факти. 5. Съществува невидим, разумен свят, населен с йерархия от нискостоящи и високоразвити същества, които при дадени обстоятелства и условия, използват индивиди, за да предадат определена информация или да постигнат свои цели. Посланията от ангелските йерархии се наричат „*откровения*“, „пророчества“ (*пророк*) и т.н. (А.)

ПОСТ Доброволен отказ от приемане на храна. Мистици, *сиддхи*, отшелници и *йоги* могат дълго време да живеят без храна, като при тях не се забелязват обичайните симптоми на продължително гладуване. Това добре описано паранормално явление може да се обясни по следния начин: храната се при-

ема и усвоява на друго място, а се материализира в тялото на гладуващия. Също така е възможно „прехвърляне“ на молекулите на белтъчините и материализация на жизнена енергия (*прана*) чрез дейността на чакрите (*чакра*). (А.)

ПОСТЕЛ, Гийом Френски *адепт*, роден в Нормандия през 1510 г. Неговите познания били забелязани от Франциск I, който го изпратил в Левант, за да търси окултни манускрипти, където той бил приет в Източното Братство и *посветен*. След завръщането си във Франция станал известен; духовенството го преследвало и в края на краищата попаднал в затвора на *инквизицията*, но бил освободен оттам от своите източни братя. Неговата книга „Clavis Absconditorum“, която е ключ към скрити и забравени явления, е твърде известна.

ПОСТИ 1. Неприемане на месо и животински продукти за определен период. 2. Отказ от храна (гладуване) по религиозни или здравословни съображения. В традиционните общества е предпоставка за *посвещение*. При *исляма* постенето е едно от петте религиозни изисквания. През рамадана от изгрев до залез слънце не се яде, не се пие вода и не се извършва полов акт. В християнството се пости 40 дни преди Великден. Всеки 11-ти ден в *индуизма* се пости, а в *буддизма* – на всеки две седмици. При постене тялото физиологически си почива и енергията, която обикновено се изразходва за смилането на храната, придобива лебечни функции – части от мъртва или болна тъкан се отстраняват. Влияния: 1. Подмладяване на клетките и тъканите. 2. Обновяване на енергиите на тялото. 3. Подобряване на храносмилането. 4. Нормализиране на телесното тегло. 5. Увеличаване на капацитета на дишане. Започването на гладния пост, неговата продължителност и отпостването се извършват по определени правила. (А.)

ПОТАЛА (санскр.) В будиската митология – наименование на рая, където обитават *Авалокитешвара* и *Тара*. Според индийски и тибетски източници се помещава на върха на планина, намираща се край Индийския океан, в китайския *буддизъм* – на остров в Източнокитайското море. Според тибетската традиция, в Потала *Будда* произнесъл основната *тантра* на Авалокитешвара. Потала се нарича също дворецът на *далай-ламите* в Лхаса. (А.)

ПОТ-АМУН Предполага се, че е коптски термин. Име на египетски жрец и *йерофант*, живял по времето на ранните Птоломеи. Диоген Лаертски съобщава, че тази дума означава: посветен на „*Амон*", бог на *Мъдростта* и тайното знание, каквито били *Хермес*, *Тот* и *Небо* на халдейците. Навярно това е така, тъй като в Халдея жреците, посветени на Небо също носели неговото име, наричайки себе си небоити, а в някои древноеврейски кабалистични трудове – „Абба Небу". Жреците, като правило, приемали имената на своите богове. На Пот-Амун приписват, че бил първият, който обучил непосветените на *теософия* или ги запознал с основните черти на Тайната Религия на Мъдростта.

ПРАВХАВАПЯЯ (санскр.) Това, от което всичко произлиза и в което всичко се разтваря в края на цикъла на живот.

ПРАДЖАПАТИ (санскр.) Прародители; тези, които са дали живот на всичко на тази земя. Те са седем или десет – съответно седемте и десетте *сефироти* на *кабала*, маздеистките *Амеша Спенти* и т.н. *Брама*, творецът, се нарича Праджапати като синтез на Властелините на Битието.

ПРАДЖНЯ ИЛИ ПРАГНА (санскр.) Синоним на думата *Махат*, Вселенски Разум; способност към възприятие; *съзнание*.

ПРАДХАНА (санскр.) Недиференцираната субстанция, понякога наричана също *акаша*; Корен на Материята на ведантистите. Казано накратко – Първичната Материя.

ПРАЗНИЦИ НА ЛЮБОВТА, Агапе (гр.) Тези празненства на милосърдието, отбелязвани от най-ранните християни, били учредени в Рим от Климент в периода на управлението на Домициан. „Агапе, или Тайното Световно Общество (Weltbund) на Първоначалните Християни" на проф. А. Кестнер (публикувано през 1819 г. в Йена), говори за тези Празненства на Любовта като за „имащи йерархично изграждане и съдържащи основата на масонския символизъм и *Мистерии*" и показва пряката връзка между древните Агапе и Table Lodges, или пировете на франкмасоните (*масонство*). Обаче, изключвайки от своите вечеринки „святата целувка" и жените, те направили от пировете си по-скоро празници на „пиенето", отколкото на „любовта". Ранните Агапе несъмнено представлявали същото като Phallica, които „били някога

толкова чисти, колкото и Празниците на Любовта на ранните християни", както справедливо забелязва мистър Бонвик, „макар че подобно на тях бързо се изродили в разпуснатост". („Eg. Belief and Mod. Thought", p. 260.)

ПРАКАМЯ (санскр.) Един от осемте вида *сиддхи*: абсолютна проницателност на ума и чувствата. (А.)

ПРАКРИТИ (санскр.) Природата въобще като противоположност на *Пуруша* – духовната природа или *Духа*. Те заедно са „двата първични аспекта на Единното Непознаваемо Божество". („Тайната Доктрина", т. I.)

*Първоначалната *субстанция*, природни условия на нещо, материална причина, първопричината на света на обектите. В митологията пракрити въплъщава висшата *воля* на твореца; идентифицира се с *мая – илюзията*, *шакти* – божествената женска енергия. Пракрити се състои от три субстанции – *гуни*, които, постоянно променяйки се, пораждат страдание, радост, безразличие. Съединявайки се с Пуруша, пракрити нарушава равновесието и предизвиква *еволюцията* на света.*

ПРАЛАЯ (санскр.) Пралая, следваща Века на Брама, когато всичко, което съществува, се разтваря в предвечната същност (или *Пракрити*).

ПРАМАНТХА (санскр.) Приспособление за получаване на свещен *огън* чрез триене. Пръчици, използвани от *брамините* за запалване на огън чрез триене (*Павамака*).

ПРАМЛОЧА (санскр.) *Апсара* от женски род – водна *нимфа*, която съблазнила *Канду*.

ПРАНА (санскр.) Жизнен *Принцип* или дихание на Живота.

ПРАНАМАЯ КОША (санскр.) Проводник на *прана*, живота, или *линга шарира* – ведантийски термин.

*"Кош, пълен с прана – жизнени сокове". (*Дживатма.*)*

ПРАНАТМАН (санскр.) Същото, което е *сутратма*, вечен зародиш-нишка, на която, подобно на *бисери*, са нанизани личните животи на Аза.

ПРАНАЯМА (санскр.) Задържане или управляване на дишането в практиката на *йога*.

ПРАНИ (санскр.) Жизнени токове, потоци, схващани като енергии, чрез които се осъществява животът на тялото. Посочват се пет основни прани (*прана*, *апана*, *вяна*, *удана*, *самана*), които

контролират вътрешните сетива (ума, разума,„Аза“). Праните имат космични еквиваленти: прана е Слънцето, апана – Земята. (А.)

ПРАНИДХАНА (санскр.) Петото изискване за *йогите*; постоянна преданост.

ПРАПТИ (санскр.) От прап – достигам. Една от осемте *сиддхи* (сили) на *раджа-йога*. Способност за мигновено пренасяне от едно място на друго само с помощта на силата на *волята*; способност за предсказване, лекуване и прорицателство, също йогическа сила.

ПРАСАД (санскр.) 1. Просветлена чистота и покой; 2. Храна (жертвена), предлагана на божество или на духовен учител; тази храна се раздава на *посветените* (привърженици на това божество) като благославяне. (А.)

ПРАСАНГА МАДХЯМИКА (санскр.) Будднска школа по философия в Тибет. Тя следва, подобно на системата на *йогачаря*, наставленията на *махаяна*, или „Голямата Колесница“; но основана много по-късно от йогачаря, дори и наполовина не е толкова строга и аскетична. Тя е полуезотерична и много популярна – и сред образованите, и сред простите хора.

ПРАТЕКА БУДДА (санскр.) Същото, което е „Паси-Будда“. Пратека Будда е степен, принадлежаща изключително на школата *йогачаря*, обаче това е само степен на високо интелектуално развитие, без истинска духовност. Това е мъртва буква на тези закони на *йога*, в които интелектът и умственото разбиране играят главна роля, плюс строго изпълнение на заръките по вътрешно развитие. Един от трите пътя към *нирвана* и най-низшият, по който *йогинът* – „без учител и без спасяване на другите“ – само с помощта на силата на *волята* и съблюдаване на условия от технически порядък, индивидуално постига разновидност на формалното състояние на *Будда*, без да принася полза на никого, а егоистично работейки само за собствено *спасение* и за самия себе си. Пратеките са външно почитани, но вътрешно презирани от тези, които притежават остро и духовно разпознаване. Пратека обикновено наричат Екашринга Риши – еготичен (*еготия*), обособен *риши* (или светец). „Като пресичащ *сансара* („океана на ражданията и смъртите“ или редицата въплъщения), потискащ грешките и все пак не достигащ абсолютното съвършенство, Пратека

Будда го сравняват с „кон, който пресича реката, плувайки, без да се докосва до дъното“ („Sanskrit-Chinese Dict.“). Той стои много по-ниско от истинския „Будда на Състраданието“. Той се стреми само към достигане на нирвана.

ПРАТИСАМВИД (санскр.) Четири „неограничени форми на мъдростта“, достигани от *архата*; последна от тях е абсолютното знание на дванайсетте *нидани* и власт над тях.

ПРАТЯКША (санскр.) Духовно възприемане с помощта на чувствата.

ПРАТЯСАРГА (санскр.) Във философията на *санкхя* – „умствена еволюция на Вселената“; в *Пураните* – осмото творение.

ПРАЧЕТАС (санскр.) Име на *Варуна*, богът на *водата* или *езотерично* – неин принцип.

ПРАЧЕТАСИ (санскр.) В *Пураните* – хора, надарени с магически сили, които, практикувайки аскетизъм, оставали в течение на 10 000 години потопени на дъното на морето. Също име на *Дакша*, наричан Прачетас. Дакша е син на Прачетасите, десетте сина на Прачинаваха. („Тайната Доктрина“, т. II.)

ПРЕВЪПЛЪЩЕНИЕ, *реинкарнация*, прераждане Учение, в което вярвал Иисус и апостолите, както и всички хора на онези дни, но което сега се отрича от християните. Всички – египтяните, покръстените в християнство, Отците на църквата и други – вярвали в тази доктрина, както показват трудовете на някои от тях. От запазилите се символи – птица с глава на човек, летяща към *мумията* (тялото), т.е. „душата“, съединяваща се със своето сахоу (обвитото от ореол тяло на Аза, а също така камалокична *обвивка*), потвърждава това вярване. Песента на *Възкресението*, която пее *Изида*, за да върне своя мъртъв съпруг към живот, може да се преведе като „Песен на Превъплъщението“, тъй като *Озирис* е колективното Човечество. „О! Озирис (тук следва името на озирифицираната мумия, или умрелия), възкръсни отново в святата земя (материята), най-висша мумио в ковчега, в своите телесни субстанции!“ – такава била траурната молитва на жреца над покойника. При египтяните „Възкресението“ никога не означавало възкресение на осакатената мумия, а на *Душата*, която й е вдъхвала живот, възкресение на Аза в ново тяло. Това, че Душата или Азът периодично се облича в плът, е било световно вярване; също така нищо не може да

бъде в по-голямо съгласие със справедливостта и кармичния закон. (*Карма*, *Предсъществуване*.)

ПРЕДВЕЧНА СВЕТЛИНА (първична светлина) В *окултизма* – светлина, родена в докосмичната тъмнина на *хаоса* и чрез нея, съдържаща „всичко във всичко", чиито седем лъча впоследствие стават седемте *Принципа* в Природата.

ПРЕДСЪЩЕСТВУВАНЕ Термин, използван за посочване на това, че сме живели и преди. Същото, което е *превъплъщение* в миналото. Подобна мисъл се осмива от едни, отхвърля от други, нарича се нелепа и несъстоятелна от трети, и все пак това е най-древното и най-разпространено вярване от незапомнени времена. И ако това вярване е било изцяло прието от най-големите философски умове на дохристиянския свят, то разбира се ще бъде напълно справедливо някои от нашите съвременни мислещи хора също да вярват в него или поне да приемат тази доктрина, предвид отсъствието на доказателства за обратното. Дори в *Библията* за това се намеква повече от веднъж – когато *Иоан Кръстител* се разглежда като превъплъщение на *Илия*, или когато учениците питат дали слепият е роден сляп заради греховете си, което е равносилно на твърдението, че той е живял и грешил преди да се роди сляп. Както прекрасно се е изразил мистър Бонвик, това е било „процес на духовен напредък и дисциплина на душата. Глезеният сластолюбец се завръщал като бедняк; гордият потисник – като роб; егоистичната светска дама – като шивачка. Завъртането на колелото давало възможност за развитие на занемарения или използвания за зло разсъдък или чувство, оттук е и популярността на идеята за превъплъщението във всички страни и във всички времена. ...Така изкореняването на злото... постепенно, но задължително се осъществявало." Наистина „злото действие следва човека, преминавайки през сто хиляди преселения" („*Панчатантра*"). „Всички души имат фин проводник, подобен на тялото, който пренася пасивната душа от едно материално жилище в друго" – казва *Капила*; а Беснейдж, говорейки за евреите, пояснява: „Под тази втора смърт не се подразбира *адът*, а това, което става, когато душата за втори път одушевява тялото". Херодот съобщава на своите читатели, че египтяните „първи заговорили за доктрина, съгласно която душата на човека е безсмъртна

и след разрушаване на тялото влиза в новородено същество. Когато, както те казват, душата премине през всички животни на земята и в морето и всички птици, тя ще се превъплъти в тялото на новороден човек." Това е Предсъществуване. Девериа пише, че в погребалните текстове на египтяните е казано: „Възкръсването в действителност е само обновяване, водещо към ново детство и нова младост".

ПРЕМИНАВАНЕ НА ПОТОКА (кабал.) С тази фраза можем да се срещнем в съчиненията, отнасящи се до средновековната *магия*; това е име, дадено на тайнописна азбука, използвана от ранните *равини-кабалисти*; споменатият поток е Хебър – това име също може да се намери при латинските автори като Literae Transitus. (W.W.W.)

ПРЕСТОЛИ (гр.) В християнството един от деветте ангелски чина. По класификацията на *Дионисий Ареопагит* (V – нач. VI в.) – третият чин, съставящ заедно със *серафимите* и *херувимите* първата триада. (*Йерархия.*) (А.)

ПРЕТИ (санскр.) „Гладни *демони*" във фолклора. Посмъртните *обвивки* на жадни и еготични (*еготизъм*) хора; съгласно *езотеричните* учения – *елементарии*, отново родени в *камалока* като *прети*.

ПРИВИДЕНИЕ Призрак, домашен *дух*. Употребява се по отношение на различни видения в стаи за *сеанси* на спиритуалистите.

*Модерната *парапсихология* днес приема привиденията като вид спонтанно пси- или парапсихологично явление. Появата на визуални образи не означава непременно наличието на призраци-агенти. Повечето са случаи на екстрасензорно възприятие, описано с псевдосензорни термини и като такива са родствени с други явления, като *халюцинация* и *телепатия*.*

ПРИНЦИПИ Елементи или първични същности, основни диференциации, на които и от които е построено всичко. Ние прилагаме този термин за обозначение на седемте отделни и основополагащи аспекта на Единната Всеобща Реалност в *Космоса* и у човека. Оттук са и седемте аспекта на техните прояви у човека – божествен, духовен, психически, астрален, (етерен), физиологичен и просто физически.

ПРИТХИВИ (санскр.) В древноиндийската митология – обожествената и персонифицирана *земя*. Притхиви е женското начало,

тя е майката, а *Дяус* – мъжкото начало, бащата. Те са съпрузи, които отначало са били слети в едно (тяхното разделение, приписвано предимно на *Индра* или *Варуна*, се приравнява към създаването на вселената). От семето на Дяус под формата на дъжд, мед, мазнина, Притхиви произвежда всичко живо. Притхиви е изобилна, носи върху себе си тежестта на планините, поддържа света; при нея идват умрелите; тя е майка на всички същества. (А.)

ПРИЯВРАТА (санскр.) Име на сина на *Сваямбхува Ману* в *екзотеричния индуизъм*. Обозначение на една от първите *раси* в *окултизма*.

ПРОВОДНИК НА ЖИВОТА (мистич.) „Седморният" Човек при питагорейците, „числото седем" при невежите. Първите „обяснявали това, казвайки, че човешкото тяло се състои от четири основни елемента (*принципа*) и че душата е троична (висшата триада)". („Разбулената Изида", т. II.) Често се казва, че в ранните трудове на философите не се споменава никакво седморно деление на човека. Горният цитат е достатъчно доказателство, че към този въпрос, макар и с известна предпазливост, са се обръщали неведнъж и че това не е нова модерна теория или изобретение.

ПРОКЪЛ (гр.) Гръцки писател и мистик-философ, известен като коментатор на *Платон*, наречен Диадох. Живял в V в. и умрял на 75 години през 485 г. в Атина. Негов последен ревностен ученик и последовател, а също така преводач на трудовете му, бил Томас Тейлър от Норвич, който по думите на брат *Кенет Маккензи* „бил съвременен мистик, приел езическата вяра като единствено истинска и дори принасял гълъби в жертва на *Венера*, козел в жертва на Вакх (*Бакхус*) и... замислил да пожертва бик на *Юпитер*", но това не допуснала съпругата му.

ПРОМЕТЕЙ (гр.) Гръцки *Логос*; този, който чрез донасянето на Земята на божествения огън (разума и *съзнанието*), дарил на хората разсъдък и ум. Елински вариант на нашите *Кумари* или Азове, които, въплъщавайки се в хората, ги превърнали в потенциални богове, наместо животни. Боговете (или *Елохимите*) били разгневени на хората за това, че те станали „като един от нас" (Битие, III, 22) и познали „доброто и злото". Поради това във всяка религиозна легенда виждаме тези богове като наказващи човека заради неговото желание да знае. В гръцкия мит

заради похищението на *огъня*, който той донесъл на хората от Небето, по заповед на *Зевс* Прометей бил прикован към скала в Кавказките планини.

ПРОПАТОР (гр.) Термин на *гностиците*; „Бездната“ Битос, или *Ейн-Айор*, непостижимата светлина. Единствено последната е Само-Съществуваща и Вечна – Пропатор е само периодична.

ПРОРОК Ясновиждащ; този, който е способен да види видимите и невидимите за другите хора неща на каквото и да е разстояние и по всяко време чрез своето духовно или вътрешно зрение или възприятие. (*Ясновидство.*)

ПРОТИЛ (гр.) Нововъведена дума в химията за определяне на изначалната, еднородна, предвечна *субстанция*.

ПРОТОГОНОС (гр.) „Първороден“; прилага са по отношение на всички проявени богове и към Слънцето в нашата система.

ПРОТО-ИЛ (гр.) Изначалната предвечна материя..

ПРОТОЛОГОСИ (гр.) Предвечните седем творящи Сили, антропоморфизирани в *Архангели* или *Логоси*.

ПРОТОТИПНА ВСЕЛЕНА (кабал.) Идеалната вселена, по чийто образ бил построен обективният свят. (W.W.W.)

ПРЪСТЕНИ МАГИЧЕСКИ Като *талисмани* съществували във фолклора на всеки народ. В Скандинавия подобни пръстени винаги се свързвали с елфите и *гномите*, които били смятани за господари на талисманите и понякога ги давали на тези хора, които искали да защитят. По думите на летописеца „тези магически пръстени носели на техния притежател щастие, докато се пазели старателно; но тяхната загуба се съпровождала от ужасни нещастия и неизразимо страдание“.

ПСИ Парапсихологичен термин за „психични“ способности, които „позволяват на човек да контактува със заобикалящата го среда без помощта на сетива и мускули“, както и за явленията, свързани с тези способности (екстрасензорно възприятие, *психокинеза* и др.) (А.)

ПСИЛИ (гр.) Заклинатели на змии в Африка и в Египет.

ПСИХЕ (гр.) Животинска, земна *Душа*; низш *манас*.

*Нарича се още Психея, олицетворение на душата, дихането. Психея се отъждествявала с едно или друго живо същество, с отделни функции на живия организъм и негови части. Дихането на човека се доближавало до подухването, вятъра, вихъра, крилатостта. Душите на умрелите се представят като вихър от

призраци около Хеката. Психея се изобразявала върху паметниците на изобразителното изкуство като пеперуда, ту излитаща от погребалната клада, ту отправяща се в *Аид* (царството на мъртвите). Понякога пеперудата направо се отъждествявала с умрелия. Психея се представяла и като летяща птица. Душите на умрелите в Аид се рисуват като летящи, те долитат при миризмата на кръв, реят се като сенки и сънища.*

ПСИХИЗЪМ От гръцката дума *психе*. Термин, който днес доста произволно отнасят към ментални *феномени* от всякакъв вид, например медиумството и по-високата сензитивност, хипнотичната възприемчивост и вдъхновеното прорицателство, простото *ясновидство* в *астралната светлина* и истинското божествено пророчество; казано накратко, тази дума включва всички фази и прояви на сили и потенция на човешките и божествени Души.

ПСИХОГРАФИЯ (автоматично писане) Дума, приложена за пръв път от *теософите*; тя означава писане под диктовка или под въздействието на някаква „душевна сила", макар че спиритуалистите сега са приели този термин за определяне на писането, извършвано от *медиумите* под ръководството на завръщащи се „*духове*".

ПСИХОДРАМА Психотерапия, разработена от румънския психолог Морено (1892-1974), повлиян от психоанализата на *Фройд*. В основата е очистващото въздействие (ефектът на катарзиса) на трагедията. Морено приема, че базираният само върху разговор (вербален) метод не е достатъчен, за да може пациентът да осъзнае даден конфликт. Силни емоционални реакции могат да възникнат чрез преживявания, особено в присъствието и на други хора. Животът изисква от всеки човек да играе различни роли, което води до аналогия със сцената. Психодрамата се състои от пет компонента. 1. Конфликтът се разиграва на психодраматичната сцена в сегашния момент, без да се отчитат ограниченията на реалния живот. 2. Центърът на действието е пациентът, който представя сцени от своя живот. 3. Пациентът е подкрепян и насочван от психотерапевта. 4. Личности, които играят другите роли, за да се осъществи диалог и сблъсък. 5. Публиката оценява действията на пациента (героя) и се идентифицира с него. Смяната на ролите, възможността от поглед отстрани, е подтик пациентът да осъзнае своите проблеми.

Психодрамата е в основата на групови терапии за лечение на психични заболявания и на тежки привързаности (алкохолизъм, наркотизъм и др.). (А.)

ПСИХОКИНЕЗА (гр.) „Движение чрез духа“; наименование на движение, влияние или промяна на предмети или в тяхната структура и качества чрез психични въздействия, без да се използват физически енергии или инструменти. Психокинеза, която е насочена към отдалечени предмети се нарича *телекинеза*. (*Парапсихология*, *Гелер*.) (А.)

ПСИХОЛОГИЯ В древността – наука за *душата*; наука, служеща като неизбежна основа за физиологията. Докато в наши дни изтъкнатите ни учени основават психологията на физиологията.

ПСИХОМЕТРИЯ Буквално – „измерение на *Душата*“; четене или виждане, но не с физическите очи, а с душата, или вътрешното зрение.

Способност на човека, държейки в ръце предмет да разказва за хора и събития, свързани с предмета.

ПСИХОПОМП (гр.) В древногръцката митология – божествата (като *Хермес* и *Харон*), които отвеждат душите на мъртвите в отвъдния свят. (А.)

ПСИХОСИНТЕЗА (гр.) „Събиране (единство) на душата“; психотерапевтичен метод, разработен от италианския психоаналитик Роберто Асалио (1888-1974). Може да се опише като осъзнат опит за самоусъвършенстване, хармонизиране, „синтезиране“. Състои се от следните компоненти: 1. Нисшето *неосъзнато*, извор на биологичните нагони. 2. Висшето неосъзнато или свръхосъзнато, което е съдържание на всички художествени, научни и философски стремежи. 3. Азът или центърът на нашето *съзнание* е изходна точка на нашата *воля*. Терапията протича на два етапа: 1. Личностна синтеза, която се състои от интеграция на Аза. 2. Надперсонална синтеза, като форма на разширяване на съзнанието, която извисява човека към *Висшето Аз*, което е сърцевината на свръхсъзнанието. Използват се *медитация*, *визуализация* и въображаеми странствания (*астрално пътуване*). (А.)

ПСИХОФОБИЯ Буквално – „душе-страх“; отнася се към материалистите и някои атеисти, които изпадат в ярост само като се спомене нещо за *Душата* или *Духа*.

ПСИХУРГИЯ Раздел от окултната философия, включващ: 1. Медиумство или проникване в извънсетивния свят чрез *медиум* – лице, което притежава способността да отделя без участие на волята *астралното тяло*. 2. *Магнетизъм* или учение за флуидите, които проникват живата и неживата природа. 3. *Психометрия* или способност да се възприемат картини от миналото, свързани с един или друг предмет. 4. Телепсихия или *ясновидство*. 5. *Телепатия* или способност да се отделя чрез усилие на *волята астралното тяло*, което може да бъде изпратено в което и да е място. (А.)

ПТАХ (егип.) Син на *Неф* в египетския пантеон. Той е Принцип на Светлината и Живота, чрез който е станало „творението“ или по-точно *еволюцията*; египетският *Логос* и творец, *Демиург*. Много древно божество, тъй като, според Херодот, още Менес, първият управник на Египет, му въздигнал храм. Той е „даващ живот“ и самороден, баща на *Апис*, свещения бик, заченат от лъч на Слънцето. Така Птах е прототип на *Озирис*, по-късното божество. Херодот го смята за баща на *кабирите*, боговете на *мистериите*; а в „Targum of Jerusalem“ е казано: „Египтяните наричали Птах „*Мъдростта* на Първия Разум“; поради това той е *Махат*, „божествената мъдрост“; макар че в друг аспект е *Свабхават*, самосътворената *субстанция*, както е казано в „Ритуал на Мъртвите“, в отправената към него молитва, след като е наречен „баща на всички богове, пораднтел на хората, сътворени от неговата субстанция“: „Ти нямаш баща, ти си породен от собствената си воля; ти нямаш майка, ти си роден от обновяването на собствената ти субстанция, ти, от когото произлиза субстанцията“.

ПУДЖА (санскр.) Приношение; поклонение и божествени почести, оказвани на *идол* или на нещо свещено.

ПУЛАСТЯ (санскр.) Един от седемте „от разума родени“ синове на *Брама*; прославен баща на *нагите* (змейовете, също така *посветените*) и други символични същества.

ПУМС (санскр.) *Дух*, висш *Пуруша*, Човек.

ПУНАРДЖАНМА (санскр.) Сила на проявяване на обективни прояви, движение на формите, също така прераждане (*превъплъщение*).

ПУРАКА (санскр.) Вдишване; начин на дишане, съгласно предписанията на *хатха-йога*.

„ПУРАНИ“ (санскр.) „Древни“; сборник от символични и алегорични писания – днес те са осемнайсет, съставени както предполагат от *Вияса*, авторът на „*Махабхарата*“.

ПУРВАДЖА (санскр.) „Догенетичен“, същото, което е орфичният *Протологос*; титла на *Вишну*.

ПУРУША (санскр.) „Човек“, небесен човек. В друг аспект – *Дух*, същото, което е *Нараяна*. „Духовното Аз“.

*В някои философски системи (напр. *санкхя*) Пуруша е вечното, съзнаващото, но инертно начало, съединяващо се с *пракрити*, в резултат на което възниква светът на множествеността (нещата).*

ПУРУША НАРАЯНА (санскр.) Предвечното мъжко начало – *Брама*.

ПУРУШОТАМА (санскр.) Буквално – „най-добър сред хората“; метафизически обаче това е *дух*, Върховна Душа на вселената; титла на *Вишну*.

*“Върховен пу*руша*“, космически *принцип*, който стои над разрушимото (кшара) и неразрушимото (акшара) над *пуруша* и *пракрити*, обединява ги и управлява света, като го прониква навсякъде. В „*Бхагавад Гита*“ пурушотама има смисъл на неперсонифицираното духовно начало.*

ПУСА, путисадо (кит.) В китайския *буддизъм* – свети хора, достигнали най-висше прозрение, но не станали *будди*, а посветили себе си на подпомагане и защита на всички живи, а също така на наставление за пътя на прозрение на истината. Култът към пуса е разпространен и в синкретичните будиско-даоиски секти (*даоизъм*). В народните култове пуса често са се наричали най-прославените реални дейци на китайския *буддизъм*, будиските и даоиски отшелници. В тези случаи титлата пуса е равнозначна на *лохан* (алохан), цзюйши (отшелник). В Корея пуса се наричат посал, в Япония – босацу. (А.)

ПУСЯН (кит.) В будиската митология в Китай, Корея и Япония – един от най-популярните *бодхисатви*. В *тантризма* се превъплъщава в образа на други бодхисатви, почита се като основател на школата и е един от 13-те божествени учители на *буддизма*. (А.)

ПУТО (санскр.) Остров в Китай, където *Гуан-Ши-Ин* и Гуан-Ин имат много храмове и манастири.

ПУ-ЦИ-К'ЮН-ЛИН (кит.) „Всемирен Спасител на всички същества"; титла на *Авалокитешвара* и *Будда*.

ПУШАН (санскр.) Ведийско божество, чието истинско значение за изтоковедите остава неизвестно. То е характеризирано като „Хранещ", хранещ всички (безпомощни) същества. *Езотеричната* философия обяснява смисъла на това. В Таитирия Брахмана за него се казва: „Когато *Праджапати* създал живите същества, Пушан ги хранел". Поради това Пушан е същата тази тайнствена сила, която храни зародиша и неродения младенец с помощта на Осмозис, и която е наречена „атмосферна (или акашна) хранителка", и „баща-хранител". Когато лунните *Питри* проявили хората, те оставали безчувствени и безпомощни, и именно „Пушан хранел първичния човек". Също така е наименование на Слънцето.

ПУШКАЛА (санскр.) или Пушкола. Палмов лист, приготвен за писане върху него; използва се в Цейлон. Всички местни книги са написани на подобни палмови листа и се запазват за векове.

ПХАЛА (санскр.) Въздаване; следствие или резултат от определени причини.

ПХО (кит.) Животинска Душа.

ПШЕНТ (егип.) Символ във формата на двойна корона, означаваща присъствие на Божеството както в смъртта, така и в живота, на земята, както и в небето. Този Пшент носели само определени богове.

ПЪРВАТА ТОЧКА Метафизично – първата точка на проявяване, зародиш на първичната диференциация или точка в безкрайния Кръг, „чийто център е навсякъде, а окръжността – никъде". Тази точка е *Логос*.

ПЪТЕКА ОТ ОСЕМ СТЪПКИ Път към постигане на *нирвана*. Имат се пред вид следните осем добродетели: правилно разпознаване, правилно решение, правилно говорене, правилно действие, правилно придобиване, правилни усилия, правилно внимание и правилна концентрация. (*Астанга*.) (А.)

ПЮИСЕГЮР, Маркиз дьо (1751-1825) Ученик на *Месмер* и пионер в експерименти с *хипноза*. Отричал хистеричните конвулсии, представляващи съществен елемент в лечението на Месмер. Той самият привеждал пациентите си в „сомнамбулно" или сноподобно състояние, в което, според него, те също

могат да бъдат излекувани. В хипнотичен *транс* пациентите му били твърде податливи на въздействия и често проявявали ясновидски способности. (А.)

Р

РА (егип.) Божествената Вселенска Душа в нейния проявен аспект – вечно горящата светлина; също така персонифицираното Слънце.

В египетската митология – Бог на Слънцето. Както и много други слънчеви божества се изобразява като човек с глава на сокол, увенчана със слънчев диск (понякога също като огромна котка). Ра е и бог на умрелия цар.

РАВАНА (санскр.) Цар на *демоните* (*ракшасите*), управител на Ланка (Цейлон), който похитил Сита, жената на *Рама*, което довело до голямата война, описана в „*Рамаяна*".

РАВИ (санскр.) Едно от названията на Слънцето.

РАВИНИ (ивр.) Първоначално – учители на Свещените *Мистерии*, на *кабала*; по-късно всеки левит от жреческата каста ставал учител и равин. (Вж. по-долу някои известни равини-кабалисти от W.W.W.)

1. РАВИН АБУЛАФИА от Сарагоса. Родил се в 1240 г., основал школа на кабала, наречена на неговото име; главните му трудове: „Седемте пътя на закона" и „Послание до равин Соломон".
2. РАВИН АКИБА Автор на прочутия кабалистичен труд „Азбука R.A.", в който всяка буква се разглежда като символ на някаква идея и емблема на определено чувство; „Книга на Енох" първоначално била част от този труд, който се появил в края на VIII в. Трудът не е бил чисто кабалистичен трактат.
3. РАВИН АЗАРИИЛ БЕН МЕНАХЕМ (род. в 1160 г.) Автор на „Коментари към десетте *сефироти*", най-древният чисто кабалистичен труд от запазилите се, като се изключи „*Сефер Йецира*", която, макар и да е по-стара, не е свързана с кабалистичните сефироти. Той бил ученик на Исаак Слепия, когото смятали за баща на европейската кабала, и самият бил учител на не по-малко прочутия Р. Мойсей Нахманид.
4. РАВИН МОЙСЕЙ БОТАРИЛ (род. в 1480 г.) Автор на знаменития коментар към „Сефер Йецира"; учел, че с помощта на аскетичен живот и прилагането на заклинания, сънищата на човек могат да станат пророчески.
5. РАВИН ХАЙИМ ВИТАЛ (род. в 1600 г.) Голям познавач на кабала в този вид, в който се преподавала от Р. Исаак Лориа; автор на един от най-известните трудове „Оц Хиим" или „Дърво

на Живота“; този труд използвал Кнор фон Розенрот в „Книга за Рашит ха Хилхалим“ – кръговрата на душата или схемата на *превъплъщенията*.

6. РАВИН ИБН ГЕБИРОЛ Автор на химна „Кетер Малкут“ или „Кралски Венец“, който се появил около 1050 г.; това е прекрасна поема, въплътила в себе си доктрините на Аристотел и дори сега представлява част от специална еврейска служба в навечерието на великия ежегоден Ден на Изкуплението (вж. Гинзбург и Захс, „Religious Poetry of the Spanish Jews“). Този автор също е известен като Авицеброн.
7. РАВИН ХИКАТИЛА Изтъкнат кабалист, живял около 1300 г.; автор на известните книги „Орехова Градина“, „Порта към Гласните Точки“, „Тайната на сияещия Метал“ и „Порта на Праведността“. Отделял особено внимание на прилагането на *гематрията*, *нотарикона* и *темура*.
8. РАВИН ИСААК СЛЕПИЯ от Посквейро. Първият, който в Европа – около 1200 г. – открито преподавал теософските доктрини на кабала.
9. РАВИН ЛОРИА (пише се също Луриа; наричали го и Ари, по неговите инициали). Основал школа по кабала около 1560 г. Той не е писал книги, но учениците запазили ученията му и Р. Хайим Витал ги публикувал.
10. РАВИН МОЙСЕЙ КОРДОВЕРО (род. в 1550 г.) Автор на няколко широко известни кабалистични труда, а именно – „Нежна Светлина“, „Книга на Усамотението“ и „Наровата Градина“; последният може да се прочете на латински в „Kabbaleh Denudata“ на Кнор фон Розенрот под заглавие „Tractatus de Animo, ex libro Pardes Rimmonim“. Кордоверо е известен със своята привързаност към строго метафизичната страна, игнорирал чародейната насоченост, от която се увличал равин Сабатаи Зеви, който едва не загинал в търсенето на магически чудеса.
11. РАВИН МОЙСЕЙ ДЕ ЛЕОН (около 1290 г.) Редактор и пръв издател на „Зохар“ или „Сиянието“, най-знаменитата от всички кабалистични книги и почти единствената, която повече или по-малко е преведена на английски. „Зохар“, както се твърди, в основната си част е написан от още по-прочутия равин *Симон бен Иохаи*, който живял по време на управлението на император Тит.
12. РАВИН МОЙСЕЙ МАЙМОНИД (умрял през 1304 г.) Из-

вестен еврейски равин и писател, осъждащ прилагането на вълшебства и *амулети* и протестиращ против кабалистичното използване на божествените имена.

13. РАВИН САБАТАИ ЗЕВИ (род. в 1641 г.) Много известен кабалист, който, погазвайки догмата, завоювал голяма слава като тавматург (*тавматургия*), извършвайки чудеса с помощта на божествените имена. По-късно той провъзгласил месианството и попаднал в ръцете на султана на Турция Мохамед IV; щял да бъде екзекутиран, но спасил живота си като приел мохамеданска вяра. (Вж. Джост, „Judaism and its Sects".)

14. РАВИН СИМОН БЕН ИОХАИ (около 70-80 г.) Именно с това име е свързана тайната и поезията за възникването на кабала – като дар на божеството за човечеството. Според преданието кабала била божествена *теософия*, за пръв път преподадена от Бога на събралите се *ангели* и някои отблясъци на нейното съвършенство били предадени на *Адам*; тази мъдрост преминала от него към Ной, след това към Авраам, от когото египтяните узнали известна част от доктрината. *Мойсей* получил частично посвещение в страната, където се родил и то било усъвършенствано чрез преки контакти с божеството. От Мойсей тя преминала към седемдесетте патриарси на еврейския народ, а от тях теософската система се предавала от поколение на поколение; в частност Давид и Соломон станали познавачи на тази съкровена доктрина. Легендите съобщават, че не е имало нито един опит да се предаде това свещено знание чрез писмо чак до времето, когато Тит разрушил втория Храм и когато равин Симон бен Иохаи, спасявайки се от обсадения *Ерусалим*, се скрил в пещера, оставайки там дванайсет години. Тук Симон обучавал своите последователи и своите главни ученици – равина Елиезер и равина Аба – и предал писмено тези учения, които в по-късни векове станали известни като „Зохар" и несъмнено били публикувани от равина Мойсей де Леон в Испания, около 1280 г. Яростен спор бушувал в течение на векове сред учените равини на Европа около произхода на тази легенда и изглежда напълно безнадеждно някога да се стигне до точното решение коя от частите на „Зохар" е – ако въобще има такава – от времето на Симон бен Иохаи. („*Зохар*".) (W.W.W.)

РАГА (санскр.) Едно от трите основни състояния на ума (*двеша*) и една от петте *клеши* (беди) във философията на йога *Патан-*

джали. В „Санкхя Карика“ това е „препятствие“, наричано страст и желание във физически или земен смисъл. Петте клеши са: *Авидя* или невежество; Ашмита, егоизъм, или чувството „аз съм“; Рага, страст; *Двеша*, ненавист, и Абхинивеша, страх пред страданието.

РАГНАРЬОК (сканд.) Тип метафизично същество, наричано „Разрушител“ и „Здрач на Боговете“ в *Еда*. Рагнарьок ще лежи прикован във вериги на края на скалата, докато в света има поне няколко праведни добри хора; но когато бъдат нарушени всички закони и от земята изчезне цялата праведност и доброта, тогава Рагнарьок ще бъде освободен и свободен да стовари всички мислими нещастия и бедствия върху обречения свят.

РАГОН, Жан Френски масон, изтъкнат писател и велик символист, опитвал се да върне на *масонството* неговата първоначална чистота. Той се родил в Брюг през 1789 г., още като момче бил приет в ложата и капитула „Vrais Amis“ и преселвайки се в Париж, основал Обществото на Тринософите. Говори се, че той бил пазител на много документи, предадени му от знаменития граф *Дьо Сен Жермен*, от които черпел своите забележителни знания по ранно масонство. Рагон умрял в Париж през 1866 г., оставяйки множество книги, написани от него и манускрипти, които завещал на „Великия Изток“. От всички публикувани трудове са достъпни много малко, а останалите напълно са изчезнали. Това станало благодарение на тайнствени хора (предполага се йезуити), побързали да изкупят всички издания, които успели да открият след смъртта му. Казано накратко, неговите трудове сега са изключителна рядкост.

РАДЖА (санскр.) Принц или цар на Индия.

РАДЖАГРИХА (санскр.) Град в *Магадха*, известен със своето покръстване в будизма в дните на будистките царе. Той бил тяхна резиденция, от Бимбисара до *Ашока* и мястото, където се провел първият Синод или будиски Събор, състоял се в 510 г. пр. Хр. (*Будизъм*.)

РАДЖА-ЙОГА (санскр.) Система за развитие на психически и духовни сили и съединяване със своето *Висше Аз* – или Върховния Дух, както го наричат непосветените; упражнение, управление и съсредоточаване на мисълта. Раджа-йога се противопоставя на *хатха-йога*, физическата или психофизиологичната тренировка в аскетизъм.

„Царствена Йога"; Йога на усъвършенстване и подчинение на вътрешната природа на човека за освобождение на душата. Използване на ментален аскетизъм за разкриване на божествения живот във всичките му планове. Осъществяване на божественост във всеки човек. Състои се от осем степени.

РАДЖАРШИ (санскр.) Царе-*Риши* или царе-*адепти*, един от трите класа Риши в Индия; същото, което са царете-*йерофанти* на Древен Египет.

РАДЖАС (санскр.) „Свойство на замърсеност" (т.е. диференциация) и активност в *Пураните*. Една от трите *гуни*, или деления във взаимоотношенията на материята и природата, представляваща форма и изменчивост.

*Във *Ведите* дума за обозначение на небесните и земните светове, вероятно означава „сияние"; низш свят.*

РАДЖАСИ (санскр.) Старите *Агнишвати – Питри* на *Огъня*; „огънят" е символ на просветенност и разум.

РАДИЕСТЕЗИЯ (лат./гр.) „Възприемане на лъчене"; наименование на сензитивна способност да се улавят чрез радиестезични уреди – *махало* и *багети – вибрациите* на вълни, излъчвани от одушевени и неодушевени обекти. Радиестезията е била позната още в древността, главно на Изток, за което свидетелстват множество постройки и вътрешната уредба, отговарящи на характера на *земните лъчи*. Изборът на подходящо място за построяването на култови и религиозни места в Европа също свидетелства за познаването на радиестезичните методи, които в старо време са били достояние на избрани лица. Радионичните уреди стават популярни чрез практиката на спиритистите през XIX в., известна като „халката и диска". Окачена на сребърна нишка, златна или сребърна халка висяла над пергаментов диск, където били изписани думите „да" или „не". Магьосникът първо викал необходимия за консултацията *дух* с помощта на заклинания и след това задавал въпросите си, като държал нишката на халката между палеца и показалеца си над диска. Положението на халката спрямо диска давало предполагаемия отговор на духа. Френските спиритуалисти от XIX в. опростяват горния метод като заместват халката с обикновено махало или звънче, висящо над винена чаша. Съвременната радиестезия се използва за откриване на рудни залежи, нефт, минерали, на подпочвени води, в нетрадиционната медицина

както за диагностициране, така и за определяне вида на лечението. В западния свят радиестезията е призната и се използва в Швейцария за определяне на мястото за строеж на жилищни и административни сгради. (*Фенг-шуй.*) (А.)

РАДИОНИКА Инструментална *радиестезия*, с помощта на която се установяват заболявания на хора, животни и растения и се регистрират промени на определено място на земната повърхност. В ново време основата полага американският лекар Алберт Абрамс в началото на XX в. – при почукване по тялото на пациент той забелязва, че при различните болести се забелязват различни шумове. За да може по-добре да ги различава и определя, разработва инструмент, с чиято помощ може да ги категоризира в зависимост от тяхната интензивност. По-нататъшно развитие радиониката получава с усъвършенстваните уреди на английските лекари Джордж и Маджори Уорд. Всички живи същества притежават специфично енергийно поле с *вибрации*, които при заболявания сочат изкривяване на полето. Излъчваните от органите и от лекарствените средства трептения могат да се измерят по определена скала. По този начин лечителят може да определи лекарственото средство за дадено заболяване. За да се изледват параметрите, пациентът предоставя проби от кръв и косми. (А.)

РАЗПУТИН, Григорий Ефимович (1871-1916) Руски монах и лечител, който играе до своята смърт важна роля в двора на император Николай II. Бил е привърженик на фанатичната секта на хлистите; след смъртта на своя син приема попечителството на еремита Макарий. След като във визия му се явява света Мария, по съвета на еремита предприема поклонничество в Атон (1891); посещава светите земи. Завръща се в Русия и става странстващ монах (старец), който лекува и пророкува. След 1903 г. се установява в Петербург, където мълвата за него стига до царския двор. През 1911 г. отново посещава светите места. След като успява да излекува царския син (1912), оказва толкова силно влияние в двора, че неговите противници под ръководството на княз Юсупов го убиват. (А.)

РАЙВАТА МАНВАНТАРА (санскр.) *Цикъл* на живота, оглавяван от Райвата Ману; той е петият от четиринайсетте *Ману* (в езотеризма – *Дхиан Когани*) – седем коренни и седем семенни Ману за седемте Кръга на нашата земна верига от глобуси (вж.

А. П. Синет, „Езотеричен Буддизъм“ и „Тайната Доктрина“, т. I., „Хронология на Брамините“). Райвата управлявал трети Кръг и бил негов коренен Ману.

РАЙИ (санскр.) 1. От физическа гледна точка: богатство, благосъстояние; от психологически аспект – щастие или удоволствие, което се съдържа в изобилието на определени видове духовно богатство. 2. Движение, материя. (А.)

РАЙХ, Вилхелм (1897-1957) Австрийски лекар и психоаналитик; при работа с пациенти Райх открива и формулира явлението „броня на характера“, което определя като „закостеняла история на живота“. Тази броня абсорбира и блокира жизнената енергия (*биоенергия*) и води до напрежение в мускулатурата; има трипластова структура: 1. Оформеното за пред света лице или социалната маска. 2. Импулсите и афектите, които могат експлозивно да се изразят. 3. Вътрешната област, т.е. животоутвърждаващият пласт. За да се стопи тази броня, освен методите на психоанализата (*Фройд*), Райх използва масажи, полагане на ръка (енергийно лечение) и др. Неговата ученичка Герда Бойзен допълва метода с биоенергийни и ментални терапевтични средства. (А.)

РАКА (санскр.) Ден на пълнолунието; ден за окултна практика.

РАКША (санскр.) *Амулет*, приготвен по време на пълна луна или новолуние.

РАКШАСИ (санскр.) „Хранещи се със сурово“, а в народното суеверие – зли *духове*, *демони*. Обаче *езотерично* те са по същество *гебер* (великани) на *Библията*, четвъртата раса или *атлантите*. („Тайната Доктрина“, т. II.)

*За разлика от *асурите*, които са съперници на боговете, ракшасите са врагове на хората. Във ведийската литература са описани като нощни чудовища, които преследват хората и пречат на жертвоприношението. Според един от митовете в „*Махабхарата*“ са създадени от *Брама*, за да „пазят“ първозданните води.*

РАКШАСИ-БХАША (санскр.) „Език на ракшасите“; в действителност – речта на *атлантите*, гигантските предци на четвърта коренна раса.

РАМА (санскр.) Седми *аватар* или *въплъщение* на *Вишну*; големият син на цар Дашаратха от слънчевата раса (*Суряванша*). Неговото пълно име е Рама-Чандра и той е героят на

„*Рамаяна*“. Той се оженил за Сита, която била женски аватар на *Лакшми*, жената на Вишну и била похитена от *Равана*, царят на *демоните* на Ланка, вследствие на което се разразила прочутата война.

РАМАКРИШНА, ПАРАМАХАНСА (1835-1886) Индийски мислител и философ, основател на едно от реформаторските направления в индуизма. Още от ранни години се запознава с ученията на *индуизма*, *исляма* и християнството. Постепенно стига до извода, че всички религии са равнопоставени, че „колкото религии, толкова пътища“. Чрез *медитация* е възможно обединяването с *Абсолюта*, който е над всички многообразия. Рамакришна не оставя писмено наследство – неговите ученици, обединени в „Мисия на Рамакришна“, основана през 1897 г. от *Вивекананда*, събират и издават устното слово. (А.)

„РАМАЯНА“ (санскр.) Знаменит епос, сравним с „*Махабхарата*“. Създава се впечатлението, че този епос е бил първоизточник на „Илиада“ или обратното, като се изключи това, че в „Рамаяна“ съюзниците на *Рама* са маймуни под предводителството на *Хануман*, огромни птици и други животни, като всички те се сражават против *ракшасите* или *демоните* и великаните на Ранка.

Състои се от седем книги – 24 000 шлоки; в индийската традиция се смята за първата поема.

РАМ МОХАН РОЙ Известен индуски реформатор, който се преселил през 1833 г. в Англия и там починал.

РАМПА, Лобсанг (1911-1981) Псевдоним на англ. писател Хоскинс, който става известен с книгата „Третото око“, където описва операция, с която се отваря „третото око“ („*аджна*“). Неговите критици го упрекват, че никога не е бил в Тибет и че „третото око“ е *чакра*. В следващите произведения се проявява като отличен стилист и познавач на тибетските йогистки ритуали. Привържениците му предлагат тезата, че описаното е преживяно в предишна *инкарнация*. (А.)

РАСА (санскр.) Обреден танц, изпълняван от *Кришна* и неговите *гопи* (пастирчета) в ежегодните празненства, съществуващи и до днес, особено в Раджастан. Астрономично това е Кришна – Слънцето, около което се въртят планетите и знаците на *Зодиака*, символизирани от гопи. Същото, което е „хорото“ на амазонките около приапичния образ и танцът на Силомските

дъщери (Съд., XXI, 21), а също танцът на цар Давид около *ковчега*. („Разбулената Изида“, т. II.)

1. Сок, екстракт, есенция. 2. Вкус; удоволствие; пристрастие (и неприязън); прикриване на чувствата. 3. Ответна реакция на ума; витално чувство и чувство на определен „вкус“ към нещата, което често, но не винаги може да бъде духовно усещане. 4. Естетизъм; осемте раса са осем форми на емоционален естетизъм: любов, героизъм, отвращение, гняв, радост, страх, състрадание, учудване.

РАСИ Съществуват различни категоризации за основните етапи в развитието на човечеството, свързани главно с три фактора: планетарното състояние на Земята, промяната на видовете *съзнание* и степента на въплъщаване в материята. Поради тази причина и периодиката е различна. Расите са седем и са отражения на микро- и макрокосмичните *принципи*, като всяка раса се разделя на седем (пет) подраси или епохи. Най-общо първа, втора и част от трета коренна раса са андрогинни, нетелесни, изцяло потопени в космическото съзнание. В трета и четвърта раса настъпват процеси на диференциация, създават се астрални форми, човек е не до край въплътен в материята; раса на лемурийците и атлантите. До средата на пета коренна раса (сегашната) процесът на изграждане на физическото тяло достига своя краен предел, започва овладяване на астралното тяло, възниква Азовото съзнание (самосъзнание); създават се обществените институции и държавният инструментариум. С идването на *Христос* – Свръхазовото съзнание – започва епат на преобразуване на материята, на овладяване (след физическото и астралното) на етерното тяло; създават се наддържавни институции и общности. *Щайнер* предлага следната периодика: първа раса (Земята е космическо тяло заедно с Луната и Слънцето); втора раса (отделяне на Слънцето); трета раса – лемурийска (отделяне на Луната); четвърта раса – атлантска (22347 – 7227 пр. Хр.); пета – следатлантска (7227 пр. Хр. – 3574 сл. Хр.); шеста – славянска; седма – калифорнийска. Пета коренна раса се дели на следните културни епохи: индийска (до 5067), персийска (до 2907), вавилонско-египетска (до 747), гръко-римска (до 1414 сл. Хр.), германска (до 3574). (А.)

РАСИТ (ивр.) „Мъдрост“.

РАСОЛАСА (санскр.) Първото от осемте физически съвършенс-

тва или *сиддхи* в *хатха-йога*. Незабавно отделяне на секрети от тялото по желание, независимо от приеманата храна.

РАСШУ (египт.) Слънчеви огньове, образувани във и от предвечните „води“, или *субстанция* на Пространството.

РАТИ (санскр.) “Удоволствие“, „наслада“; в древноиндийската митология – богиня на любовната страст, съпруга на бога на любовта *Кама*. (А.)

РАТНАВАБХАСА КАЛПА (санскр.) Век, в който ще изчезнат всички полови различия и раждането ще се осъществява по начина *анупадака* (вселяване), както е било във втора и трета коренни раси. *Езотеричната* философия учи, че това ще стане в края на шеста и в седма, и в последната коренна раса на този Кръг.

РАТРИ (санскр.) „Нощ“; това тяло, в което се облича *Брама*, за да създаде *ракшасите* или така наречените великани-*демони*.

РАУМАСИ (санскр.) Клас *деви* (богове), които уж са произлезли от порите на кожата на Верабхадра. Намек за предадамичната раса, наричана „родени от потта“. („Тайната Доктрина“, т.II.)

РАФАИЛ (ивр.) “Изцели боже“; в следбиблейската митология – един от седемте велики *ангела* (*архангели*). Апокрифната книга на *Енох* го признава като втори в редицата на архангелите (след *Михаил*). В неканоничната книга на Товит той играе ролята на ангел-лечител, изпратен от Бога и се нарича един от „седемте свети ангела“; заедно с *Гавраил* наказва въстаналите ангели Шемихазай и *Азазел* („Книга на Енох“); заедно с другите архангели той е просветител, учи Ной да разпознава лечебните треви, предава на *Адам* книгите с тайни знания. Като тях Рафаил съкрушава злите *духове*, въвличащи хората в порок и престъпления, особено изпращащите болести. Отгласи от представите за Рафаил като лечител се проследяват в описаната от Целс и *Ориген* символика на гностичната секта на *офитите*, представящи седемте архангела в образите на животни, сред тях – Рафаил в образа на змия (*дракон*), свързана в редица митологии с лекуването. Кабалистичните представи поставят Рафаил начело на една от висшите ангелски йерархии – *офаним*. (А.)

РАХАСЯ (санскр.) Наименование на *Упанишадите*. Буквално – съкровената същност на знанието.

РАХАТ Същото, което е *архат*; *адепт*, който чрез придобива-

не на божествено знание и сили, става напълно освободен от всички желания на този план.

РА'ХМИН СЕТ (евр.) Според *кабала* „душите-искри", съдържащи се в *Адам*, влезли в три извора, чиито горни течения били трите му сина. Така, докато „душата-искра" (или Азът), наричана Хезед, влязла в Авел и *Гебура* – в Кай-йин (*Каин*), Ра'хмин влязъл в *Сет* и тези трима сина били разделени на седемдесет човешки рода, наричани „основни корени на човешката раса".

РАХУ (санскр.) *Дайтя* (*демон*), чиято долна част била подобна на опашката на *дракон*. Той станал безсмъртен, като откраднал от боговете малко *Амрита – еликсир* на божествения живот – заради която те били океана от мляко. Тъй като не бил способен да лиши Раху от безсмъртие, *Вишну* го прогонил от земята и го превърнал в съзвездието Дракон, като при това неговата глава се нарича Раху, а опашката – Кету; астрономично – горните и долните точки на пресичане на орбитите. Заедно с този придатък той оттогава постоянно води война с разкрилите неговото коварство – Слънцето и *Луната* и казват, че ги поглъща (по време на затъмнения). Разбира се, тази легенда има мистично и окултно значение.

РАШИ-ЧАКРА (санскр.) „*Зодиак*".

РЕБИС За алхимиците Ребисът е символ на Двуполовото същество, първата отвара на минералния дух, смесен с неговото вещество, чиято двойна природа удовлетворява сама себе си, раждайки царската рожба, по-съвършена от своите родители. (А.)

РЕИНКАРНАЦИОННА ТЕРАПИЯ англ. Past-Life Therapy За разлика от *терапията чрез ново-раждане* и от терапиите, в чиято основа са преживяванията в утробата на майката, реинкарнационната терапия обхваща още по-широк период – основните събития от предишните животи, които играят ключова роля при психосоматичните заболявания. Чрез *хипноза* и *психодрама* пациентът се пренася в минали прераждания, преживява отново възловите събития, които са довели до кармични обвързаности и скрити, неосъзнати проблеми. (А.)

РЕИНКАРНАЦИЯ (лат.) „Отново ставащ плът"; наименование за странстванията на *душата* след смъртта към ново съществуване. Важна роля играе учението за *кармата*, която определя

начина и формите на въплъщението – животни, растения, адски същества и богове. В зависимост от действията, мислите и чувствата в този живот, освободената от плът душа може свободно да избере бъдещото си въплъщение или да бъде насочена без право на избор към среда, която ще й позволи да поправя старите грешки. Човек се преражда безброй пъти; освобождаването от този кръговрат (*сансара*) е целта на много световни религии: *индуизъм*, *будизъм*, на египтяните, питагорейците, на вярванията и религиите на традиционните общества и народи. Основно се различават две форми на инкарнация: 1. Странствания на душите. Всяко същество има душа, която се въплътява в ново тяло. 2. При будизма прераждането не е свързано с душата (*атман*). Странстващата *индивидуалност* (но не *личност*, тъй като будизмът не приема съществуването на Аза) е съставена от различни елементи, подложени на постоянни промени. Ранното християнство приема доктрината за реинкарнацията. *Ориген* от Александрия твърди, че душата е съществувала преди създаването на материалния свят. Смисълът на живота е облагородяването на душата чрез прераждания, за да може тя отново да се обедини с божественото. Основа за подобно съждение за него е пасажът в Послание към коринтяните в Новия завет. (*Превъплъщение*.) (А.)

РЕЙКИ (яп.) „Универсална жизнена енергия"; друго наименование – „лъчева техника". Психотерапия, разработена от японеца Микао Ушуи (1865-1929). Според него всеки човек съдържа „искрата на универсалната енергия" в себе си, която може да се активира чрез полагане на ръце. Рейки е вид проводник на космическите енергии. Чрез определен начин на полагане на ръцете се лекуват дадени области на тялото и заболявания. Терапията може да се провежда самостоятелно или с чужда помощ; лекуват се както хора, така и животни, и растения. Обучението съдържа три степени. (А.)

РЕЙХЛИН, Джон Наречен „Баща на Реформацията"; приятел на граф *Мирандола Пико*, учител и наставник на Еразъм, Лютер и Меланктон. Той бил изтъкнат *кабалист* и *окултист*.

РЕК-ГЕТ-АМЕН рекгетамен (егип.) Наименование на жреците, *йерофантите* и учителите по *магия*, които, според Ленорман, Масперо, Шамполион и пр., „можели да се издигат във въздуха, да ходят по него, да живеят под вода, да издържат на голямо

налягане, безболезнено да понасят наранявания, да четат в миналото, да предсказват бъдещето, да стават невидими и да лекуват болести“ (Бонвик, „Religion of Magic“). И същият автор добавя: „Допускането до *мистериите* не давало магически сили. Те зависели от две обстоятелства: наличието на вродени способности и знанието на определени формули, прилагани при подходящи обстоятелства.“ Точно така стоят нещата и сега.

РЕФАИМ (ивр.) Призраци, фантоми („Тайната Доктрина“, т. II).

РЕЧАКА (санскр.) Упражнение в *хатха-йога* по време на извършване на *пранаяма*, или управление на дишането; а именно: издишване през едната отворена ноздра, като се държи другата затисната; едно от трите упражнения, наричани съответно *пурака*, *кумбхака* и речака.

РЕША АВУРА (ивр., каб.) „*Бяла Глава*“, от която тече огненият флуид на живота и разума в триста и седемдесет потока във всички посоки на Вселената. „Бялата Глава“ – това е първият *сефирот*, Венец или първата действена светлина.

РИБА В множество религии боговете и *демоните* имат формата на риба. В християнството е символ на Иисус *Христос* (първите букви на гр. думи „Иисус Христос, Божи Син, Спасител“). В народните вярвания рибата е символ на живота и има фалически смисъл. (*Ихтус*.) (А.)

„РИГ ВЕДА“ (санскр.) Първата и най-значителна от четирите *Веди*. Според преданието била „сътворена“ от Източната уста на *Брама*; в *окултизма* – предадена на мъдреците на брега на езерото *Манас Саровар*, от другата страна на Хималаите, преди десетки хиляди години.

*Веда на химните; смята се за най-древния литературен паметник на територията на Индия – около XI в. пр.н.е. *

РИК (санскр.) Стих от „*Риг Веда*“.

Р и КРЪСТ, наричан обикновено „Знаме на Константин“; но това е една от най-древните емблеми в Етрурия преди римската Империя; било е знак и на *Озирис*. Както дългият латински, така и гръцкият нагръден *кръст* са от египетски произход, първият много често може да се види в ръката на *Хор*. „Толкова обичайните в Европа кръст и изображение на разпятието се срещат върху гърдите на *мумиите*“ (Бонвик). (А.)

Дума на просвещението, която просветлява ума с лъчите на знанието.

РИКША (санскр.) Всяко едно от двайсет и седемте съзвездия, образуващи *Зодиака*. Всяка една неподвижна звезда или съзвездие.

РИМОН (евр.) „Нар"; символ на плодородието; среща се в Стария Завет; фигурира в сирийските храмове и се обожествявал като знак на плодородната небесна майка на всичко; също – символ на набъбналата утроба. (W.W.W.)

РИМСКИТЕ ПАПИ-ЧАРОДЕИ Историята знае няколко такива, например папа Силвестър II, художникът, направил „пророческата глава", подобна на главата, направена от Алберт Велики, ученият епископ на Ратисбон. Кардинал Бембо нарекъл папа Силвестър голям „*маг* и вещар", а Тома Аквински счупил на парчета „главата", тъй като тя твърде много приказвала. Такива са били също папите Бенедикт IX, Иоан XX и Григорий VI и VII – съвременниците им ги смятали за чародеи. Григорий VII бил знаменитият Хилдебранд. Що се отнася до епископите и по-ниско стоящите свещеници, които изучавали *окултизъм* и ставали познавачи в магическите изкуства – техният брой е неизброим.

РИПЕИ (гр.) В митологията – планинска верига, на която дремел богът на снеговете и бурите, богът със замръзнало сърце. В *езотеричната* философия – реален доисторически континент, който от тропическа, вечно слънчева страна сега се е превърнал в пустинната област на задполярния кръг.

РИТАМ (санскр.) Истинност, истина на божественото битие, която регулира правилната дейност както на ума, така и на тялото; истина на знанието и действието; Истина; Истина-*Съзнание*. Родителен падеж – Ритася. Ритася бутхкне – в основата на истината; ритася дхара – потоци на истината; ритася дхити – мисъл на истината; ритася панта – път на истината; ритася преша – събуждане или подтикване на истината, субстанция на истината, приведена в активно движение. (А.)

РИ-ТЛЕН „Съдържанието на змията"; страшна разновидност на *вещарството*, практикувано в Черапунджа, древна столица на в Кхаси-Хилз. Както разказва легендата, преди векове тленът (змей-*дракон*), обитаващ пещера и ядящ хора и домашни животни, бил убит от местния св. *Георги* и разсечен, като при

това всяка част била изпратена в различни области, за да бъде изгорена. Но кхасите запазили своята част и я направили своеобразен домашен бог, а техните потомци станали ритлени, или „пазачи на змията“, тъй като тази част, която те запазили, се превърнала в дракон (тлен) и оттогава определени семейства *брамини* на този окръг постоянно са обзети от него. За да получат благоразположението на своя тлен и запазят собствения си живот, тези „пазители“ често са длъжни да убиват жени и деца, на които отрязват ръцете и краката и ги принасят на своя тлен, като се отдават по този начин на многобройни деяния на *черната магия*, свързани с вещарството и *некромантията*.

РИТУАЛ ПО ПОЛАГАНЕТО В КОВЧЕГ или Пастос Това бил завършващият обред по посвещението в *Мистериите* на Египет, Гърция и други места. Последните и висши тайни на *окултизма* не можели да бъдат разкрити пред ученика, докато не преминел през тази алегорична церемония-обред на Смъртта и *Възкресението* в нова светлина. „Гръцкият глагол teleutao – казва Вронски – означава в действителен залог – аз умирам, а в страдателен залог – аз съм посветен“. Стобей цитира древен автор, който казва: „Умът е потресен по време на смъртта, така както и при посвещаването в Мистериите; и думата съответства на думата, така както предмет на предмета, тъй като teleutan означава „да умреш“, a teleisthai – „да бъдеш посветен“. Така, както потвърждава *Маккензи*, когато поставяли кандидата в Пастос, Ложе или *Ковчег* (в Индия – на lathe, обяснено в „Тайната Доктрина“), „той, изразявайки се символично, умирал“. (*Посвещение*, *Посветен*.)

РИШАБХАМ (санскр.) Знак на *Зодиака* – Телец.

РИШИ (санскр.) *Адепти*; „вдъхновени“; във ведийската литература терминът се използва за назоваването на тези, чрез които били разкрити различни *мантри*.

РИШИ-ПРАДЖАПАТИ (санскр.) „Разкриващи“; свети мъдреци в религиозната история на *Арявартa*. *Езотерично* най-висшите от тях са Йерархиите на „Строителите“, Архитектите на Вселената и всичко живо на Земята; обикновено ги наричат *Дхиан Когани*, *деви* и богове.

РОЗЕНКРОЙЦЕРИ (масон.) Това име за пръв път било дадено на учениците на мъдреца-*адепт* на име Християн Розенкройц, който живял в Германия около 1460 г. Той основал орден на

изучаващите *мистика*, чиято ранна история може да се намери в написания на немски труд „Fama Fraternitayis“ (1614), издаден и на няколко други езика. Членовете на ордена оставали в тайна, но оттогава техните следи се откриват в различни места на всеки половин век. „Societas Rosicruciana in Anglia“ е масонски орден, приемащ „външни“ членове; Хабрат Зере Аур Бохер, или орденът G.D., който има доста пълна схема на посвещение в *кабала* и Висша *Магия* на западното или *херметично* тълкуване и приема членове от двата пола, е пряк потомък на средновековните братства на розенкройцерите, които водят произхода си от египетските *Мистерии*. (W.W.W.)

РО и РУ (егип.) Врата или отвор, това място в небесата, откъдето произлязла или била родена първичната светлина; синоним на „космичната утроба“.

„РОСТАН“ Книга на *Мистериите* на Ростан; ръкописен окултен труд.

РОУХАНИ (егип.) или Ер-Рухани *Магията* на съвременен Египет, уж произлязла от *ангели* или *духове*, т. е. *гении* и с помощта на тайнствените имена на *Аллах*; различават два вида – илви, т.е. висша или бяла Магия, и суфли или *шейтани*, низша или черна, демонична Магия. Още съществува ес-симуджа, измама или фокусничество. Мненията се разминават по повод значителността на разклонението на магията, наричано дарб ел мендел или както Баркър го назовава на английски, мендал; това е някаква форма на изкуствено *ясновидство*, проявявана от момче преди полова зрелост или от девственица, които в резултат на самохипноза, предизвикана от съсредоточаване върху чашка с мастило в ръка, чрез определено кадене на тамян и заклинания, виждат сцени от реалния живот, образуващи се по повърхността на течността. Много източни пътешественици са посочвали такива случаи, като например Е. У. Лейн в своите книги „Съвременните египтяни“ и „Хиляда и една нощ“. (W.W.W.)

РУАХ (ивр.) „Въздух“, също „*Дух*“; Дух, като един от „*принципите* на човека“ (буддхи манас).

РУАХ ЕЛОХИМ (ивр.) „Дух на боговете“; съответства на Светия Дух (*Дух Свети*) на християните. Също така вятър, дихание и течаща вода. (W.W.W.)

РУБИН *Скъпоценен камък* със светло- до тъмночервен цвят. Поради своята твърдост и блясък по качества е най-близко до

диаманта. В *магията* е символ на ум и трудолюбие. Смяната на окраската е признак за наличието на отрова или присъствието на неприятел. Закриля своя притежател от хипохондрия, пороци и престъпни наклонности. При арабите се носи като *талисман* срещу мълния, прогонва жаждата, предпазва от кошмари и дарява спокоен сън. Индийските лекари са го предписвали срещу колики и жлъчни болести. Арабският лекар *Авицена* го разлежда като укрепващо сърцето средство. Предписвал се е срещу хемороиди и тъй като предотвратява гниенето и разлагането, използвал се е в средновековието за лечение на чума. Съвременно приложение: влияе на базисната *чакра* (*муладхара*); *еликсирът* има подобно въздействие. (А.)

РУДРА (санскр.) Титла на *Шива*, Разрушителят.

*В древноиндийската митология – божество, персонифициращо заплашителност, ярост, гняв; ведийският предшественик на Шива. Смята се за баща на *марутите* (*рудрите*). В следведийската митология от култа на Рудра се развива култът на Шива. Самото име на Рудра (и неговите епитети) станало едно от имената на Шива.*

РУДРИ (санскр.) „Могъщи"; властелини на трите горни свята. Един от класовете на „падналите" или въплъщаващи се *духове*; всички те са родени от *Брама*.

РУНИ (сканд.) Руническият език и писменост са съкровеният или жречески език и азбука на древните скандинавци. Руни е производно от думата руна (тайна). Затова нито този език, нито писмеността могат да бъдат разбрани или изтълкувани, ако не се притежава ключ към тях. Записаните руни, състоящи се от шестнайсет букви, са известни, но древните, съставени от знаци и символи – не се подават на разшифровка. Наричат ги магически букви. „Ясно е – казва Е. У. Ансон, авторитет по фолклора на скандинавците – че по различни причини дори и в самата Германия руните са били смятани за пълни с тайни и притежаващи свръхестествени сили". Според преданието те били изобретени от *Один*.

РУПА (санскр.) „Тяло"; всяка една форма; отнася се дори към формите на боговете, които за нас са субективни.

РУПАДХАТУ (санскр.) "Свят на имащите форма"; в будиската митология – един от световете, разположени над „света на желанията" *Камадхату* и под „света на нямащите форма"

(*брахмалока, девалока*). В Рупадхату отсъстват две от най-грубите чувствени явления – вкус и мирис; зрението и слухът имат необикновена сила. Рупадхату се дели на четири нива, съответстващи на четирите степени на *дхиана* – йогическият *транс*. Земният човек, оставайки като тяло на земята, може чрез дхианична практика да достига видения от определени нива на Рупадхату и преживяване на реалности на Рупадхату. В народните вярвания Рупадхату обикновено се разбира материално като един от висшите светове, в който се прераждат след смъртта хора, овладели съответното стъпало на *дхиана*. (А.)

РУСАЛКИ В славянската митология – същества, като правило вредоносни, в каквито се превръщат умрелите девойки, предимно удавници, и некръстените деца. (А.)

РУТА (санскр.) Наименование на един от последните острови на *Атлантида*, който е загинал векове преди *Посейдонис*, „Атлантида“ на *Платон*.

РУТИ (санскр.) Древен народ, живял на споменатия по-горе остров или континент в Тихия океан.

РЪГАРДИ, Франсис Израел (род. 1907) Автор на редица великолепни книги за *магията*. Роден е в Англия, но прекарва по-голямата част на живота си в САЩ. През 1928 г. става секретар и компаньон на *Алестър Кроули*, с когото по-късно скъсва отношения. През 1934 г. се присъединява към Стела Матутина. В периода 1937-1940 г. описва ритуалите на Ордена на „*Златната Зора*“ за ужас на неговите членове. По-късно става терапевт по метода на *Райх*. Освен това пише и книгите: „Моето розенкройцерско приключение“, „Дървото на живота“, „Градината на Помегранатите“, „Око в триъгълник“, „Избутай настрани камъка“, „Изкуството да лекуваш истински“. (А.)

С

САили *ХЕА* (халд.) Синтез на седем Бога във вавилонската митология.

САБАО (гр.) Гностичното име на *гения* на Марс.

САБЕИЗЪМ Религията на древните халдейци. Вярвайки в единния, безличен, универсален, божествен *Принцип*, те никога не Го споменавали, а се покланяли на слънчеви, лунни и планетни богове и властелини, разглеждали звездите и другите небесни тела като съответни символи.

САБЕЯНИ Така наречените *астролатри*; тези, които се покланяли на звездите или по-точно на техните „управници". (*Сабеизъм*.)

САБХА (санскр.) „Събрание"; място за събрания, обществени или политически. Също Махасабха, „свитък с вълшебни (маявични или илюзорни) неща", дар от Маясура на *Пандавите* („*Махабхарата*").

САВАОТ (ивр.) Армия или войнство, от „саба" – отивам на война; оттук и наименованието на войнствения бог – „Господ Саваот".

САГА (сканд.) Богиня, „пееща за подвизите на богове и *герои*", на която черните врани на *Один* разказват историята на Миналото и Бъдещето в древноскандинавската *Еда*.

САГАРА (санскр.) „Океан"; цар, баща на 60 000 сина, които, заради неуважението, изказано към мъдреца *Капила*, били изпепелени от един-единствен негов поглед.

САГАРДАГАН Един от четирите пътя към *нирвана*.

САГУНА (санскр.) „С качество", „личен"; надарен с добри качества или достойнства. (А.)

САДАЙКАРУПА (санскр.) Същност с неизменна природа.

САДИК Същото, което е библейският *Мелхиседек*, когото мистичните поклонници на *Библията* отъждествили с *Йехова* и Иисус *Христос*. Но тъй като е доказана идентичността на Бащата на Садик с Ной , той може по-нататък да се отъждестви с *Кронос*-Сатурн.

САДУКЕИ Секта на последователите на Задок, ученик на Антигон Сакхо. Обвиняват ги в отричане на безсмъртието на *душата* (личната) и възкресението на тялото (физическото и личното). Същото правят и *теософите*; макар че те не отричат

нито безсмъртието на Аза, нито *възкресението* на всичките му многобройни и последователни животи, които се запазват в паметта на Аза. Но заедно със садукеите – секта на учени философи, които за всички останали евреи били същото, което изисканите и образовани *гностици* са представлявали за другите гърци в първите столетия на нашата ера – ние решително отричаме безсмъртието на животинската душа и възкресението на физическото тяло. Садукеи били учените и образованите хора на *Ерусалим* и заемали високи длъжности, като например първосвещеници и съдии, докато фарисеите почти от начало до края били пекснифите на Юдея.

САДХАК (санскр.) Този, който получава или се старае да получи реализация; този, който чрез практическа *садхана* търси *сиддхи*. (А.)

САДХАНА (санскр.) Практика на *Йога*, чрез която се достига съвършенство, *сиддхи*. Духовно упражнение и самотренировка. (А.)

САДХИ (санскр.) Едно от наименованията на „дванайсетте велики бога“, сътворени от *Брама*. Космични богове; „божествени пожертвователи“. Садхи имат голямо значение в окултизма.

САИС (егип.) Мястото, където бил открит прочутият храм на *Изида-Нейт*, в който се намирала вечно скрита статуята на Нейт (Нейт и Изида са идентични) с прочутия надпис: „Аз съм всичко, което е било, е и ще бъде, и моя пеплум не е повдигал нито един смъртен“.

САКАКИ (яп.) Cleyera japonica, свещено дърво, което боговете използвали, за да накарат богинята *Аматерасу* да излезе от пещерата (където тя се оттеглила, обидена от бог Сусаноо; вследствие от това изчезнал източникът на светлина, целият свят се потопил в непрогледна тъмнина, а различните зли *духове* изпълзели от храсталаците и започнали да вилнеят, сеейки смърт и опустошение). Боговете накичили дървото със скъпоценни камъни, на средните клони поставили полирано осмостенно огледало, на долните клони – изкусно изрязани парченца хартия и платно. През всички векове, които ни делят от „времето на боговете“, дървото сакаки е било използвано и все още се използва като неизменен атрибут на шинтоиските (*шинто*) церемонии в светилищата. Освен това в малките домашни олтари се слагат клонки сакаки с окачени по тях

парченца хартия (наричани „гохей“, „ю“ или „шиде“) и се поднасят в дар на боговете като израз на почит. (*Дърво на живота*, *Световно дърво*.) (А.)

САКАС, Амоний Велик философ, живял в Александрия през II и III в.; основател на Неоплатоническата школа на *филалетите* или „любителите на истината“. Той се родил в бедно християнско семейство, но бил надарен с такава изключителна, почти божествена доброта, че го нарекли „Теодидакт“, „от бога обучен“. Той почитал всичко добро в християнството, но много рано се оттеглил от него и от църквите, без да е в състояние да открие там някакво превъзходство над по-древните религии. (*Неоплатонизъм*, *Александрийска школа*.)

САКАЯДИТХИ *Илюзия* на *личността*; погрешна представа, че „Аз съм Аз“ – мъж или жена с определена фамилия, а не неразделна част от цялото.

САКРАДАГАМИН (санскр.) „Този, който е получил рождение (само) още един път“ преди да достигне *нирвана*; този, който е стъпил на втората от четирите пътеки, водещи към нирвана и почти е достигнал съвършенство.

САКРАРИУМ (лат.) Наименование на стая в домовете на древните римляни, в която се намирало божество, на което се покланяло семейството; също *Светая Светих* на храма.

САКШИ (санскр.) Име на заека (*култ на заека*), който в легендата за „Луната и заека“ се хвърлил в огъня, за да спаси от гладна смърт няколко поклонника, които не искали да го убиват. За тази жертва *Индра*, както се твърди, го пренесъл в центъра на *Луната*.

САЛАМАНДРИ Розенкройцерско наименование на *елементалите* на *Огъня*. Това животно, както и неговото име, е пълно с най-окултно значение и широко се използва в поезията. Названиено е почти идентично на всички езици. Така на гръцки, латински, френски, испански, италиански и други езици това е саламандра, на персийски – саламандел и на санскрит – саламандала.

САМА (санскр.) Химн, хвалебствена песен. *Мантра* на божественото блаженство, слово на покоя и хармоничното осъществяване, предназначено за внасяне на божественото желание на *духа*. (А.)

„САМА ВЕДА“ (санскр.) „Писание – или Шастра – на покоя“; една от четирите *Веди*.

*“Веда на напевите“. В известна степен е ориентирана към „*Риг Веда*“.*

САМАДЖНА (санскр.) „Озарен (или светозарен) Мъдрец“; ако се преведе буквално, Самгхарана Самаджна, прочутата *вихара* в близост до Кустана (Китай), означава „манастир на светозарния Мъдрец“.

САМАДХАНА (санскр.) Това състояние, в което *йогинът* повече не може да се отклони от пътя на духовния напредък; когато всичко земно, с изключение на видимото тяло, е престанало да съществува за него.

САМАДХИ (санскр.) Състояние на екстатичен и пълен *транс*. Този термин произлиза от думите „сам-адха“, „само-обладание“. Този, който овладее такава сила, е способен да осъществи абсолютен контрол над всичките си способности, физически и ментални; това е висше състояние на *йога*.

САМАДХИНДРИЯ (санскр.) „Корен на съсредоточаването“; четвърти от петте корена, наричани панча индрияни (*индрия*), които, както се посочва в *езотеричната* философия, са посредници при постигането на високонравствен живот, водещ към святост и освобождение; когато това бъде постигнато, двата духовни корена, дремещи в тялото (*атма* и *буддхи*), ще пуснат филизи и ще разцъфнат. Самадхиндрия – това е орган на екстатичната *медитация* при упражненията в *раджа-йога*.

САМАЕЛ (ивр.) Кабалистична титла на княза на тези зли *духове*, които олицетворяват въплъщението на човешките пороци; *ангел* на Смъртта. Оттук се появила идеята за *Сатаната*. (W.W.W.)

САМАНА (санскр.) Едно от петте дихания (*прани*), които осъществяват биохимическите процеси в тялото.

*Сила, разположена в центъра на тялото и регулираща редуването на *прана* и *апана* там, където те се срещат, като ги уравновесява. Най-важният фактор при поддържане на равновесието на виталните сили и техните функции. Посредник при усвояването на храна и при храносмилането.*

САМАНТА БХАДРА (санскр.) „Вселенски Мъдрец“; име на един от четиримата *бодхисатви* от школата *йогачаря*, *махаяна* (Голямата Колесница), Мъдростта на тази система. Съществуват

четирима земни и трима небесни бодхисатви; само първите четирима действат в сегашните *раси*, но в средата на пета коренна раса се появил пети бодхисатва, който според езотеричната легенда бил *Гаутама Будда*, но появявайки се твърде рано, трябвало телесно да изчезне за известно време от света.

САМАНТА ПРАБХАСА (санскр.) „Вселенски блясък" или ослепителна светлина; име, под което всеки от 500-те съвършени *архати* отново се появява на земята като *Будда*.

САМАНЯ (санскр.) Обединение или смесване на качества, абстрактно понятие за рода, например човешкия.

САМАПАТИ (санскр.) Абсолютно съсредоточаване в *раджа-йога*; процес на развитие, с чиято помощ се достига съвършено безразличие (Самс). Това състояние е последното стъпало на развитието, преди да се достигне възможността за влизане в *самадхи*.

САМБХОГАКАЯ (санскр.) Една от трите „Дрехи" на славата, или телата, придобивани от аскетите на „Пътя". Някои секти смятат това за втора, а други за трета от буддакшетрите, или формите на Будда. Буквално – „Тяло на Допълването" („Гласът на Безмълвието", бел. 87). Съществуват седем такива буддакшетри, като при това от тях *нирманакая*, самбхогакая и *дхармакая* съставят *трикая* или тройно свойство.

САМВАРА (санскр.) Божество, на което се покланят тантриците (*тантризъм*).

САМВАРТА КАЛПА (санскр.) *Калпа* или период на разрушението, същото, което е *пралая*. Всяка коренна раса и подраса (*раси*) е подложена на подобни калпи на разрушението; петата коренна раса има шейсет и четири подобни катаклизми през определени промеждутъци от време, а именно: петдесет и шест от огън, седем от вода и една малка калпа от ветрове или циклони.

САМВАТ (санскр.) В индийската хронология – наименование на ера, която, както се смята, започнала петдесет и седем години пр.Хр.

САМВРИТИСАТЯ (санскр.) Истина, примесена с лъжливи умозаключения (самврити); противоположност на абсолютната истина – или Парамартхасатя, самосъзнание в абсолютната истина или реалност.

САММА САМБУДДА (пали) 1. Спомен за всички предишни въплъщения; феномен на *йога*. 2. Титла на Властелина *Будда*,

„Властелина на кротостта и смирението“; това означава „съвършено озарение“.

САМОВНУШЕНИЕ Автосугестия (гр. – лат.) Психотерапия, разработена от френския аптекар Куе (1857-1926), описана в книгата „Самоусъвършенстване чрез съзнателно самовнушение“ (1936). В основата на терапията са две постановки: 1. Всяка мисъл има стремеж да се реализира. 2. Не волята е определящото качество, а силата на внушението, свойството да повярваш. И ако настъпи конфликт между волята и силата на внушението, то второто винаги взима надмощие. (А.)

САМОТРАКИЙЦИ (гр.) Наименование на Петте бога, на които се покланяли в *мистериите* на остров със същото наименование. Смятат ги за идентични с *кабирите*, *диоскурите* и *корибантите*. Те носели мистични имена, отговарящи на Плутон, *Церера* и Прозерпина, Вакх (*Бакхус*) и Ескулап или *Хермес*.

САМОТРАКИЯ (гр.) Остров, прославил се благодарение на своите *Мистерии*, явно най-древните от някога учредяваните в нашата сегашна раса. Самотракийските Мистерии били известни в цял свят.

САМПАДЖНАНА (санскр.) Сила на вътрешното просветление.

САМСКАРА (санскр.) От „Сам“ и „Кри“ – да се подобри, уточни, внуши. В индийската философия този термин се използва за обозначаване на отпечатъците, оставени в ума от индивидуалните действия или външните обстоятелства и способни да се проявяват при всеки благоприятен случай в бъдеще – дори и в бъдещото раждане. Затова Самскара означава зачатъци на наклонности и импулси от предишни раждания, които трябва да се развиват в тази или следващи джанми, или *превъплъщения*. В Тибет Самскара се нарича дудед, а в Китай се определя като действие или *карма* или поне се свързва с нея. Обобщено това е метафизичен термин, който в *екзотеричните* философии се определя различно; например в Непал – като *илюзия*, в Тибет – представа, а на Цейлон – пристрастие. Истинският смисъл е посоченият по-горе; и като такава, Самскара е свързана с кармата и нейното действие.

САМЯГАДЖИВА (санскр.) Мизеруване с религиозни цели; обет. Това е четвъртата *марга* (път), клетва за бедност, задължителна за всеки *архат* и монах.

САМЯГДРИЩИ (санскр.) Способност да се обсъжда истината. Първата от осемте *марги* (пътища) на аскета.

САМЯККАРМАНТА (санскр.) Последната от осемте *марги*. Строга чистота и съблюдаване на честност, незаинтересованост и безкористност, отличителни черти на всеки *архат*.

САМЯКСАМАДХИ (санскр.) Шеста от осемте *марги*; достигане на пълно *самадхи*.

САНА (санскр.) Един от тримата *езотерични Кумари*, чиито имена са: Сана, *Капила* и Санатсуджата; тайнствена триада, съдържаща тайната на зараждането и *превъплъщението*.

САНАКА (санскр.) Съкровено растение, чиито влакна се вплитат в жълтите дрехи на будиските монаси.

САНАТ КУМАРА (санскр.) Най-изтъкнатият от седемте *Кумари*, *Вайдхатра*, първите от които се наричат Санака, Сананда, Санатана и Санат Кумара; всички тези имена са по същество важни модификации на степените на човешкия интелект.

САНГА (санскр.) В дравидската митология – поетична академия, с която се свързва възникването на талмидската поетическа традиция. Първата санга е съществувала, според сказанието, от незапомнени времена на материка Лемурия и неин глава бил *Шива*. Тя просъществувала 4 400 г. и загинала заедно с материка. Била наследена от санга в град Кападапурам, която също загинала по време на потопа след 3 700 г. След това поетическата традиция се поддържала от санга в Северна Мадура. (А.)

САНГЕ КХАДО (тибет.) Царицата Кхадо или *гений* от женски род; *Дакини* на индусите и *Лилит* на евреите.

САНГХА (Самгха) (санскр.) Корпоративно събрание или кворум на монаси; нарича се също *бхикшу* сангха; думата „църква“, използвана при преводите, въобще не отразява истинския смисъл.

САНГХАЙ ДАГ-ПО (тибет.) „Скрит Властелин“; титла на тези, които са се разтворили в *Абсолюта* и са отъждествили себе си с Него. Използва се по отношение на *нирвани* и дживанмуктите.

САНДАЛФОН (ивр.) Кабалистичният Княз на *Ангелите*, символично представен като един от *Херувимите* на *Ковчега*.

САНДЖНА (санскр.) Духовно *съзнание*. Жена на *Суря*, Слънцето.

САНДЖУСАНГЕНДО (яп.) „Павилионът на трийсет и трите

пространства". Храмът е основан през 1164 г. от екс-императора Гоширакава. Опожарен през 1249 г., той бил възстановен от император Гофукакуса. Сегашният си вид придобива през 1266 г. Твърди се, че това е най-дългата дървена зала в света – 119 метра. Вътрешността е разделена с колони на трийсет и три пространства (цифрата, символизираща различните образи на богинята *Каннон*). В този дълъг павилион в десет редици стоят статуи на Хилядоръката Каннон (Сенджу-Каннон) – те са хиляда и една. Най-голямата, централната, заедно с пиедестала е висока 330 см. Останалите статуи са по 170 см. Всички те, изработени от дърво и покрити с лакове и варак, изобразяват хилядоръката Каннон. На всяка длан е нарисувано по едно око – символ на добрите дела на милосърдната Каннон. Над хилядите глави се извисяват нежни и леки златни ореоли с лъчи, разпръскващи се на всички страни като стрели. Хилядите ръце създават допълнителни златни ореоли зад всяка фигура. Всяко едно от хилядата лица – изваяно индивидуално – е различно, не прилича на никое останало, макар че всички те са с класически черти и със замислен израз, който би трябвало да ги уподоби едно на друго. Зад гърба на статуите стоят двайсет и осемте фигури на божествата, които са подчинени на Каннон и са въплъщение на самата *Мъдрост*, красота и други добродетели.

САНДХЯ (санскр.) Период между две *юги*, утро-вечер; всичко, което влиза между двете юги и ги съединява. Буквално – „здрач"; период между пълна *манвантара*, или „Ден", и пълна *пралая*, или „Нощ" на Брама. (*Ден на Брама*, *Нощ на Брама*.)

САНДХЯНСА (санскр.) Период на текущата *юга*.

САНКАЛПАХ (санскр.) Способност на вътрешното сетиво ум (*манас*) да изработва желанията и нежеланията и последвалите от тях помисли, планове, сила на въображението и т.н. (А.)

САНКХЯ (санскр.) Философска система, основана от *риши Капила*, система на аналитичната метафизика и една от шестте *даршани* или школи по философия. Тя се занимава с числените категории и значението на двайсет и петте *татвас* (сили на природата от различна степен). Тази „атомистическа" школа, както някои я наричат, обяснява природата с помощта на взаимодействието на двайсет и четирите елемента с *пуруша* (духа), модифициран от трите *гуни* (качества); учи на вечността на

прадхана (извечната, еднородна материя) или само-преобразяването на природата и вечността на човешките Аз.
*"*Бхагавад Гита*" е обобщила в себе си основните идеи на късната санкхя, чиято диалектика се гради на концепцията за трите гуни. Приведени в действие от качествата на *сатва*, *раджас* и *тамас*, в съответствие с тях човешките усещания се делят на положителни (радост, щастие, любов, добро и др.), отрицателни (печал, нещастие, зло, омраза) и движението между тях (преминаването на радостта в печал, на щастието в нещастие, на любовта в омраза и т.н. или обратно). Съгласно санкхя *пракрити* и пуруша са двата противоположни принципа на *сансара*. В „Бхагавад Гита" санкхя има и терминологична употреба: един от двата основни пътя за практикуване на йога – *джнана-йога*; понякога е синоним на знание, мъдрост.*

САНКХЯ-ЙОГА (санскр.) Система на *йога*, изработена от гореспоменатата школа.

„САНКХЯ КАРИКА" (санскр.) Труд на *Капила*, съдържащ негови афоризми.

САННА (пали) Една от петте *сканди*, а именно свойство на абстрактните идеи.

САННЯСА (санскр.) Същността на усамотението, отречеността, отшелничеството; състояние, което не е съпроводено от истинско знание (преводът във всички случаи е условен). Четвъртият от четирите *ашрама*. През този етап човек максимално изоставя външния свят и се самовглъбява. В поведението му има характерни външни изяви: приема обет на мълчанието, не се застоява на едно място повече от три дни, престава да извършва ритуални действия: сега тялото му е равнозначно на жертвен огън и именно то поглъща жертвата. Затова саннясин не извършва ритуала на жертвоприношението. Може да се практикува като пореден етап, но може да бъде и начин на живот. Другото понятие за това състояние е паривраджа – скитничество, аскетизъм. (А.)

САНСАРА (санскр.) „Кръговрат"; океан на ражданията и смъртите. Човешките *превъплъщения* под формата на непрекъснат кръг, колело, което винаги е в движение.
*Идеята за сансара и нейното преодоляване, излизането от веригата на съществуванията заема централно място в религиозните системи, създадени в Индия (в *индуизма*, *джайнизма*,

буддизма). В буддизма сансара означава битието, което е неизбежно свързано със страданията и прераждaнията на живите същества. Сансара се противопоставя на *нирвана*. Сансара представлява затворена система: след смъртта съществата се прераждат или в своята предишна сфера, или в по-благоприятни или по-малко благоприятни сфери, в зависимост от извършените от тях дела (*карма*). Веригата на прераждaнията е безначална, но тя може да има край, за какъвто служи нирвана. Да достигнат нирвана са в състояние само хората, поради което раждането в облика на човек се смята за особено благоприятно (макар че животът на боговете изглежда по-щастлив). Смята се, че нирвана се намира извън системата на сансара и няма с нея причинно-следствена връзка.*

САНСКРИТ Класически език на *брамините*, който никога не е бил известен и на който никога не говорели в неговата правилна систематизирана форма (по-късно приблизително даден от *Панини*), с изключение на *посветените* брамини, тъй като това бил предимно „език на *мистериите*“. Сега той се е изродил в така наречения „пракрит“.

САНТА (санскр.) „Спокойствие“; първично качество на латентното, недиференцирано състояние на елементарната материя.

САНХУНИАТОН (гр.) Дохристиянски писател по финикийска космогония, чиито трудове днес са недостъпни. *Филон* Библейски (Юдей) цитира само т. нар. „фрагменти на Санхуниатон“.

САНШУ-НО ШИНКИ или микуса-но кандакара (яп.) Трите свещени атрибута на императорската власт: огледалото, наричано Ята-но кагами, мечът Кусанги-но цуруги и скъпоценната огърлица Ясакани-но магатама. Огледалото и скъпоценностите са от дървото *сакаки*, а мечът е взет от опашката на победения от него *дракон*, бога Сусаноо. (А.)

САНЯСИ (санскр.) Индуски аскет, достигнал висше мистично знание; неговият ум е съсредоточен само върху висшата истина и напълно е отхвърлил всичко земно и светско.

САПТА (санскр.) Седем.

САПТА-ДВИПА (санскр.) Седемте свещени острова или „*континенти*“ в *Пураните*.

САПТАПАРНА (санскр.) „Състоящ се от седем части“; растение, дало името на прочутата пещера, *вихара* в Раджагриха, сега недалеч до Бодхигая, където Властелинът *Будда* обикновено

медитирал и наставлявал своите *архати* и където след неговата смърт се състоял първият Събор. Тази пещера имала седем зали, оттук е и названието й. В езотеризма Саптапарна е символ на „състоящия се от седем части Човек-Растение".

САПТАРШИ (санскр.) Седем *Риши*. Като звезди те представляват съзвездието на Голямата Мечка и се наричат Рикша и Читрашикхандини, ярко-увенчани.

САПТА САМУДРА (санскр.) „Седем океана"; те имат окултно значение на по-висок план.

САПТА СИНДХАВА (санскр.) „Седем свещени реки"; ведийски термин. В трудовете на *Зенд* те са наречени Хапта Хеандо. Тези реки са тясно свързани с *езотеричните* учения на източните школи и имат изключително окултно значение.

САПТА ТАТХАГАТА (санскр.) Главните седем *нирманакаи* сред безбройните древни пазители на света. Техните имена са изсечени на колона със седем страни, пазена в тайна стая почти във всички буддиски храмове на Китай и Тибет. Изтоковедите грешат, като смятат, че това са „седемте буддистки заместители на браминските *Риши*". (*Татхагата-гупта.*)

САПФИР Син благороден корунд; по-ниско ценени са белите и с жълти отблясъци камъни. Синият сапфир има славата на мистериозен и приказен минерал; в *Библията* се споменава като един от камъните, върху които се издига небесният *Ерусалим*. Почитан е като свещен камък, украсява на най-видното място короната на царе и крале. Върховните жреци на древния Египет са носели сапфир на гърдите си, техният пример е следван от юдейските първосвещеници. Римските служители на *Юпитер* са го носели като символ на сияещото синьо небе – оттогава е свързан с планетата Юпитер. При буддистите е камък на мъдростта, на душевния мир и на приятелството. Той предпазва от дебнещи опасности, предупреждава за натравяния и помага да се осъществят желанията. Носен като *амулет*, закриля притежателя си от *демони* и нещастия. Затова е предпочитан от *медиумите*, сензитивите и *окултистите*. Приложението му в медицината е много широко: срещу ухапвания на отровни змии и скорпиони, при заболявания на червата, при възпаления на сухожилия, при очни заболявания; известен е и като анти-афродизиак; „ликьорът" на *Парацелз* съдържа прах от сапфир. Съвременно приложение: влияе на

„третото око“ (*аджна*). (А.)

САРАСВАТИ (санскр.) Същото, което е *Вак*, съпруга и дъщеря на *Брама*, сътворена от едната половина на негово тяло. Тя е богиня на речта и съкровеното или *езотеричното* знание и *Мъдрост*. Нарича се и Шри.

САРАФ (ивр.) Летящ змей.

САРВАГА (санскр.) Най-висшата „Световна *Субстанция*“.

САРВАДА (санскр.) „Жертващ всичко“; титла на *Будда*, който в една от предишните джатак (раждания) пожертвал своето царство, свободата и дори живота си, за да спаси другите.

САРВА МАНДАЛА (санскр.) Наименование на „*Яйцето* на *Брама*“.

САРВАТМА (санскр.) Най-висша *Душа*; всепроникващ *Дух*.

САРВЕША (санскр.) Всевисше същество, контролиращо всяко действие и сила във вселената.

САРГОН (халд.) Цар на Вавилон. Историята, свързана с него, както сега е установено, е първоизточник на разказа за *Мойсей* и кошницата от тръстики в Нил.

САРКОФАГ (гр.) Каменна гробница, вместилище за умрелия; „сарк“ – плът, „фагеин“ – храня се. Lapis assius е камъкът, от който се правели саркофази; среща се в Ликия и притежава свойството да поглъща тялото само за няколко седмици. В Египет саркофазите са изработвани от черен базалт, червен гранит, алабастър и др. материали, тъй като те служели само за външни хранилища на дървени ковчези, вместващи *мумията*. Епитафиите върху някои от тях са толкова забележителни, колкото и високо етични и нито един християнин не би могъл да пожелае нещо по-добро. Една епитафия, датирана хилядолетия преди първата година на нашата съвременна ера, гласи: „Аз дадох вода на този, който беше жаден и облякох този, който беше гол. Не съм причинил зло на нито един човек.“ Още една: „Аз извърших дела, желани от хората и предписани от боговете“. За красотата на някои от тези гробници може да се съди по алабастровия саркофаг на Ойменефт I в музея на сър Джон Соун (Liniolns's). „Той е бил изсечен от монолитен къс прекрасен алабастър и е 9 фута и 4 дюйма дълъг, 22-24 дюйма широк и 27-32 дюйма висок... Издълбаните точки и покритието отвън някога са били запълнени със синя мед за олицетворение на небесата. Опитът да се опишат прекрасни-

те фигури вътре и отвън излиза извън рамките на този труд. Много от нашите познания за митологията на този народ са получени благодарение на този чудесен паметник, със стотиците фигури, илюстриращи последния съд и живота от другата страна на гроба. С изумителна красота са изсечени богове, хора, змии, символични животни и растения.“ („Funeral Rites of the Egyptians“.)

САРКУ (халд.) „Светла раса“; раса на богове като противоположност на тъмната раса, наричана залмат гагуади, или падналата раса, т.е. смъртните хора.

САРПИ (санскр.) Змейове, чиито цар бил *Шеша*, змей, или по-точно един от аспектите на *Вишну*, който управлявал в *Патала*.

САТ (санскр.) Единна вечно-съществуваща Реалност в безкрайния свят; божествена същност, която е, но за която не бива да се казва, че съществува, тъй като това е *Абсолют*, самата *Битийност*.

САТАНА (ивр.) „Противник“, „неприятел“; в Стария завет – паднал *ангел* и подбудител към злото. (*Дявол*.)

САТВА Разбиране на божественото знание. Обикновено съпровожда думата *Бодхи*, когато се използва в сложни думи, например *бодхисатва*.

САТВА или Саттва (санскр.) „Доброта“; същото, което е Саттва, или чистота; една от трите *гуни* или трите подразделения на природата.

Изразява светлина, сияние, ритъм, хармония. Бива „чиста саттва“, когато има пълнота на качествата и „нечиста саттва“, когато няма пълнота на качествата и те са примесени с други гуни.

САТТА (санскр.) „Единственото и единно Съществуване“ – *Брахма* (ср. род).

САТТИ или СУТТИ Изгаряне на живи вдовици заедно с умрелите им съпрузи. Обичай, който днес, за щастие, е премахнат в Индия. Буквално означава „целомъдрена и предана жена“.

*В древноиндийската митология – дъщеря на *Дакша* и жена на *Шива*. Недоволен от избора на дъщеря си, Дакша не желае да покани Шива на жертвоприношението, на което присъстват всички богове; а тя, унизена от такова отношение, за да осуети ритуала, се хвърля в свещения огън, където изгаря. По този

повод вдовицата, която се самоизгаря на погребалния огън на съпруга си, се нарича Сатти.*

САТЯ (санскр.) Висша истина.

САТЯЛОКА (санскр.) Свят на безгранична чистота и *Мъдрост*, небесна обител на *Брама* и боговете.

САТЯ ЮГА (санскр.) Златен век, или век на истината и чистотата; първа от четирите юги, наричана също *Крита юга*.

САФАР (ивр.) *Серафим*; един от тези, които в *кабала* се наричат – Сефер, Сафар и Сипур или „Число, Числа и Преброени", чрез които бил създаден светът.

САФЕК (егип.) Бог на тъмнината и нощта, негов символ е *крокодилът*. В легендата за *Тифон* и метаморфозите му той е същото, което е Тифон. Свързан е както с *Озирис*, така и с *Хор* и е техен голям враг на земята. Често се среща под названието „троен крокодил". В астрономията е същото, което е *Макара*, или Козирог, най-тайнственият от знаците на *Зодиака*.

САХ (егип.), Орион (гр.) В египетската митология – персонификация на съзвездието Орион. Бил смятан за цар на звездите и изобразяван като човек с короната на Горен Египет. В заупокойната литература е представен като покровител на мъртвите. Близък е до *Озирис*, когото често наричали Орион. (А.)

САХА (санскр.) „Свят на страданието"; всеки населен свят в chilio-космоса.

САХАСРАРА-ЧАКРА (санскр.) „Хиляда"; 7-та чакра, хилядолистен *лотос*, висш център на *съзнанието*, местопребиваване на *Шива*, намира се на най-високата част на главата и има 1 000 *нади*. На това място се събира събудената *кундалини*. Съответствия: *цвят* – виолетов; звук – ом (*аум*). (А.)

САЧА КИРИЯ (санскр.) При будистите – сила, сходна с магическите мантрами на *брамините*. Това е вълшебна енергия, която може да приложи всеки *адепт*, независимо дали е монах или мирянин, и „най-действената, когато е съпроводена от бхавана (*медитация*)". Тя се съдържа в изброяването на нечии „благи дела, извършени в това или някое друго предишно раждане" – както смята това и го излага преп. мистър Харди, но в действителност тя зависи от *волята*, заедно с абсолютната вяра в собствените сили, или от *йога* – проява на волята, или от молитва, както е в случая при мюсюлманите

и християните. Сача означава „истински", а кириянг – „действие". Това е сила на заслугите или свят живот.

СВАБХАВАТ (санскр.) От изтоковедите се обяснява като „пластична субстанция", което е неадекватно определение. Свабхават е световна *субстанция* и вещество или по-точно това, което стои зад тях – *дух* и същност на субстанцията. Това название произлиза от *субхава* и се състои от три думи: су – добър, съвършен, прекрасен, красив; сва – егоизъм; и *бхава* – битие или състояние на битието. От него произлиза цялата природа и в него всичко се завръща в края на жизнените *цикли* (*кръгове и цикли*). В езотеризма той е наречен „Баща-Майка". Това е пластичната същност на материята.

СВАБХАВИКА (санскр.) Най-древната от съществуващите школи на *будизма*. Те отнасяли проявата на вселената и физическите *феномени* към свабхава, или съответната природа на нещата. Според Уилсън свабхава на нещата е по същество „вродените свойства на качествата, чрез които те действат като успокояващи, ужасяващи или изненадващи, а сварупаформите са отликата на двуногите, четириногите, животните, рибите и т.н.".

СВАДХАРМА (санскр.) „Своя *дхарма*".

*Понятието съдържа идеята, че човек сам твори съдбата си и сам понася резултатите от действията си. Преминало веднъж в праврити (движение), индивидуалното развитие не може да бъде спряно. То продължава своя естествен ход, независимо от *волята* на индивида, подчинено единствено на съотношението на всеобщите закони на *дхарма*. Свадхарма и *карма* се съотнасят както частта към общото. Законът свадхарма е индивидуално-конкретизирано проявление на всеобщия закон на дхарма.*

СВАДХИСТХАНА-ЧАКРА, Свадхистана (санскр.) Шестлистна *чакра*, *лотос*, вторият от долу на горе център в областта на половите органи. Разтварянето на чакрата дава контрол над болестите, способства за лекуването на хората. *Йогинът*, който овладее чакрата, получава не само силата да се пребори с желанията, гордостта и гнева, но може да преодолее и смъртта. Съответствия: елемент – *вода*; *цвят* – оранжев (бял); дишане. (А.)

СВАПНА АВАСТХА (санскр.) Състояние на сънуване; един от четирите аспекта на пранава; упражнение в *йога*.

СВАРАДЖ (санскр.) Последният, или седмият, (синтетичен) лъч от седемте слънчеви лъчи; същото, което е и *Брама*. Тези седем лъча образуват пълната гама на седемте окултни сили (или богове) на природата, както прекрасно показват съответните им наименования. Те са: *Сушумна* (лъч, който пренася слънчевата светлина към *Луната*), *Харикеша*, *Вишвакарман*, Вишватрииярчас, Саннадхас, Сарвавасу и Сварадж. Тъй като всеки от тях означава един от творящите богове или Сили, лесно е да се види колко значителни били функциите на Слънцето в очите на древните и защо то било обожествявано от простолюдието.

СВАСАМ ВЕДАНА (санскр.) „Размисъл, който анализира сам себе си"; синоним на парамартхи.

СВАСТИКА (санскр.) В народните представи – *кръстът Джайна* („победител") или „четириногият" кръст (croix cramponnee – свастика). В масонските учения се казва, че „най-древният орден на Братството на Мистичния Кръст" бил основан от Фохи през 1027 г. пр. Хр. и въведен в Китай 52 г. след това; той се състои от три степени. В *езотеричната* философия това е най-мистичната и древна диаграма. Това е „създателят на огъня чрез триене" и създател на „Четирийсет и девет те Огъня". Този символ бил запечатан на сърцето на *Будда* и поради това се нарича „Печат на Сърцето". Полагат го върху гърдите на *посветените* след смъртта и с най-голямо почитание е споменат в „*Рамаяна*". Той е изсечен на всяка скала, храм или доисторически паметник в Индия, както и навсякъде, където будистите са оставили свои следи; среща се в Китай, Тибет и Сиам, и като *Чука на Тор* – сред древногерманските народи. Както го е описал Ейтъл в своя „Hand-Book of Chinese Buddhism": 1. „Той се среща сред бонпо и будистите"; 2. Това е „една от шейсет и петте фигури на Шрипада"; 3. „Символ на езотеричния будизъм"; 4. „Отличителен знак на всички божества, на които се покланяли в Школата на *Лотоса* в Китай". И накрая, за нас в *окултизма* той е толкова свещен, колкото е и Питагорейският Тетрактис, чийто символ-двойник наистина е.

СВАСТИКАСАНА (санскр.) Втората от четирите основни пози сред предписаните осемдесет и четири в упражненията на *хатха-йога*.

СВАЯМБХУ (санскр.) Метафизически и философски термин, означаващ „спонтанно самопороден“ или „самосъществуващо същество“. Епитет на *Брама*. Сваямбхува също представлява име на първия *Ману*.

СВАЯМБХУ ШУНЯТА (санскр.) Спонтанно саморазвитие; самосъществуване на реалното в нереалното, т.е. на Вечното *Сат* в периодичното *Асат*.

СВЕДЕНБОРГ, Емануел Велик шведски *пророк* и мистик. Роден е на 29 януари 1688 г., син на д-р Джаспър Сведберг, епископ на Скара във Вестготланд; умрял в Лондон, на Грейт Бас Стрийт, Клепкенвил, на 29 март 1772 г. Сред всички мистици Сведенборг повече от всички е повлиял на „*Теософията*“, но той е оставил още по-дълбока следа в официалната наука като *астроном*, математик, физиолог, натуралист и философ. Когато навършил 46 години станал „*теософ*“ и „пророк“; но макар че неговият живот винаги е бил безупречен и почтен, той никога не е бил истински филантроп или аскет. Неговите способности по *ясновидство* все пак били забележителни, но не са излезли зад границите на този план на материята; всичко, което той е казал за субективните светове и духовните същества, очевидно е повече плод на неговата буйна фантазия, отколкото на духовно проникване. Той е оставил множество трудове, които ужасно неправилно са разбрани от неговите последователи.

СВЕТАЯ СВЕТИХ Асириолозите, египтолозите и въобще ориенталистите посочват, че такова място е имало във всеки храм на древността. В големия храм на *Бел-Меродах*, чиито стени били ориентирани по посока на четирите страни на света, в най-отдалечения край се намирала „Светая Светих“, скрита от невежите със завеса: тук „в началото на годината седи самият божествен цар на небето и земята, властелинът на небесата“. Според Херодот там се намирало златно изображение на бога със златна масичка пред него, приличаща на еврейската масичка за приношения на хляб, и на нея по всяка вероятност поставяли храна. В някои храмове имало също така „неголям метален сандък или *ковчег* с две резбовани каменни таблички на него“ („Кабала“ на Майер). Мистър Дж. Мейер пише: „Духовните санове на жреците се делели на висши жреци, прикрепени към определени богове, подобно на еврейските

левити; помазващи или очистващи; кали, „прославени" или „старци"; предсказатели; и Makhkhu или „велик", в който проф. Делич вижда Раб-мага на Стария Завет. ...Акадийците и халдейците спазват сабат, ден на почивка, един път на всеки седем дни. Те имали също така дни на благодарности и дни на покаяние и молитви. Жертвали са плодове и животни, месо и вино. ...Числото седем се смятало за особено свещено. ...Големият храм на Вавилон е съществувал много преди 2250 г. пр. Хр. Неговата „Светая Светих" се намирала вътре в светилището на *Небо*, пророкуващият бог на мъдростта". Бог *Мардук* преминал към асирийците от акадийците, а преди това бил Меродах „милосърдният" на вавилонците, единствен син и тълкувател на волята на *Еа* или *Хеа*, великото Божество на *Мъдростта*. Казано накратко, асириолозите са разбулили цялата система на „избрания народ".

СВЕТЕНА ВОДА Един от най-древните обреди, извършвани в Египет и по-късно – в езически Рим. Той съпровождал ритуала на хляба и виното. „Египетският жрец ръсел със светена вода еднакво изображенията на своите богове и вярващите... Намерена е четчица която, както предполагат, била използвана за тази цел, както е и в наши дни." (Бонвик, „Egyptian Belief".) Що се отнася до хляба, „питките на *Изида*... се полагали на олтара". Глидън пише, че те „по форма са били идентични с осветената питка на римската и на източната църква". Мелвил уверява, че „египтяните поставяли върху този свят хляб кръста на св. Андрей". Хлябът на Присъствието бил разчупван от жреците преди да се раздаде на народа и по поверието ставал плътта и кръвта на Божеството. Това чудо се извършвало от ръката на жреца на богослужението, който осветявал храната. Руже съобщава, че „приношенията от хляб имали следи от пръсти, знак за тяхното осветяване". (*Хляб и вино*.)

СВЕТИ ПАХОМИЙ ВЕЛИКИ (IV в.) Основател на общежителното християнско монашество, създал първите манастири в Тиваида (Египет) и съставил правила на живота в тях. (А.)

СВЕТОВЕ, Низши и Висши *Окултистите* и *кабалистите* са на едно мнение в разделението на вселената на висши и низши светове, светове на Мисълта и светове на Материята. „Както горе, така и долу" – твърди херметичната философия.

Този низш свят е формиран по своя прообраз – висшия свят; и „всичко, което е в низшия, е само образ (отражение) на това, което е във висшия". („Зохар", II, fol. 20 a.) (*Микрокосмос – макрокосмос.*)

СВЕТОВЕ, Четири *Кабалистите* различават Четири Свята на Съществуване, а именно: *Азилут* или прототипен; *Бриа* или творящ, първо отражение на висшия; Йецира или формиращ; и *Асия*, Свят на *Обвивките* или *Клипот*, и материалната вселена. Същността на Божеството, концентрирайки се в *сефиротите*, за пръв път се проявява в Света на Азилут и техните отражения се възпроизвеждат последователно във всеки от четирите плана, като постепенно намаляват своята светоносност и чистота, докато не се достигне материалната вселена. Някои автори наричат тези четири плана: Разумен, Нравствен, Чувствен и Материален Свят. (W.W.W.)

СВЕТОВНО Дърво, или всеки друг символичен обект в световните Митологии. *Меру* е „Световна Планина"; Дървото Бо (*Бодхи друма*) или Ficus religiosa, е „Световното Дърво" на будистите, *Игдрасил* е „Световно Дърво" на древните скандинавци и т.н. (*Дърво на живота.*)

СВЕЩЕНА НАУКА Название, дадено на вътрешната, *езотеричната* философия, чиито тайни в древността се преподавали на кандидатите (*неофит*) и се провъзгласявали от *йерофантите* по време на последното и висше *посвещение*.

СВЕЩЕНО СЪРЦЕ В Египет – сърцето на *Хор*; във Вавилон – на бог *Бел*; разтерзаното сърце на *Бакхус* в Гърция и т.н. Негов символ била смокинята. Крушовидните фигури на плода й и особено неговата сърцевина по формата си напомнят сърце. Той понякога се среща на главата на *Изида*, майката на Хор, като при това плодът е разсечен и сърцевидната среда е изложена на всеобщ показ. Оттук римските католици са заимствали поклонението на „свещеното сърце" на Иисус и Дева Мария.

„СВОБОДНИ ЗИДАРИ" *Езотерична* общност от различни течения, които през втората половина на XVIII в. са били най-значителните тайни сдружения в Европа. Водят началото си от средновековните зидари и каменоделци, които са били обединени в гилдии и сдружения със специфичен професионален език и умения, които по-късно ще се превърнат

в символен таен език (*език на мистериите*). Т. напр. думата „ложа“ първоначално е означавала само укритие, склад, постройка. По-късно тя добива своето окултно значение. Докато в Европа тези гилдии постепенно губят своята самостоятелност и обособеност, в Англия и Шотландия те запазват своя характер. Влиза в обръщение и понятието „свободно масонство“ за каменоделците, които обработват freestone, ситнозърнест пясък и варовик. В гилдиите се приемат и външни лица и от професионални сдружения те се превръщат в тайни общности. Историята на свободните зидари започва през 1717 г. със създаването на велика ложа – обединение на четири ложи от Лондон и Уестминстър, макар и много от посветените да твърдят, че са наследници на строителите на *Соломоновия храм*. Правата и задълженията са съставени от презвитерианския пастор Джеймс Андерсън, които и до днес са валидни. Наред с обозначенията „ученик“, „калфа“ и „майстор“, се прибавят и по-високи степени. (*Масонство.*) (А.)

СВРЪХАЗ Понятие, формулирано от *Фройд*; част от човешката същност (душевност), която е възприела морални мотиви от семейството и общността и контролира импулсите, идващи от сферата на желанията (нагоните) към *съзнанието*. (А.)

СВЯТ (World) Като определително към думите – „планина“, „дърво“ и т.н. представя всеобщото вярване. Така, „Световна Планина“ на индусите била *Меру*. Както е казано в „Разбулената Изида“, „всички „световни планини“ и „световни яйца“ (*яйце*), „световни дървета“ (*Дърво на живота*) и „световни змейове и *стъблове*“ могат да се изтълкуват като въплъщение на научно доказани истини на натурфилисофията. Всички тези планини съдържат, с незначителни вариации, алегорично описание на първичната космогония; световните дървета – на последвалата еволюция на духа и материята; световните змейове и стълбове са символични паметници на различни атрибути на тази двояка еволюция в нейното безкрайно съотнасяне на космичните сили. В тайнствените дълбини на тази планина – матриците на вселената – боговете (силите) подготвят атомистичните зародиши на органичния живот и в същото време напитката на живота, която пробужда в човека-материя човека-дух. *Сома*, жертвената напитка на индусите, е тази свещена напитка. При сътворението на prima

materia, когато нейните най-груби частици били използвани за физическия ембрио-свят, нейната по-божествена същност изпълнила вселената, невидимо прониквайки и съдържайки в своите ефирни вълни новородения младенец, развивайки и стимулирайки го към дейност, паралелно на неговото бавно проявяване от предвечния *хаос*. От поезията на абстрактните представи тези световни митове постепенно се превърнали в конкретни образи на космични символи, такива каквито сега ги разкрива археологията. Друго и още по-прието определение за тези явления е думата „Mundane".

СЕАНС Дума, която при *теософите* и спиритистите означава: очакване заедно с *медиума* на *феномени* като *материализации* на „духове" и други прояви. (*Спиритизъм*.)

СЕБЕК (егип.) Бог на времето; *Кронос*; същото, което е Сефекх. Някои изтоковеди превеждат това като „Седми".

СЕИР АНПИН или Зауир Анпин (ивр.) В *кабала* – „Син на скрития Баща"; този, който обединява в себе си всички *сефироти*, *Адам Кадмон* или първият проявен „Небесен Човек", *Логос*.

СЕКО Д'АСКОЛИ С прозвището „Франческо Твърдия". Живял в XIII в. и бил смятан за най-знаменития астролог на своето време. Неговият труд „Commentarii in Sphaeram Joannis de Sarcrabosco", публикуван в Базел през 1485 г., е все още запазен. Той бил изгорен жив от *инквизицията* в 1327 г.

СЕКТЕН (егип.) *Девакхан*; място на посмъртно възнаграждение, състояние на блаженство, а не местност.

СЕЛЕНА (гр.) В гр. митология – олицетворение на *Луната*. Селена се отъждествявала с *Артемида* и Хеката (затова към нея се обръщали със заклинания, за да се привлече възлюбения). Смятало се, че вещарските действия са особено резултатни по време на пълно сияние. Съответства й римската Диана. (А.)

СЕН ЖЕРМЕН, граф Съвременните автори се изказват за него като за загадъчна личност. Фридрих II, крал на Прусия, обичал да казва, че той бил човек, когото никой никога не успял да разгадае. Неговите „биографии" са много, като всяка е по-фантастична от другата. Някои го смятали за въплътен бог, други – за мъдър елзаски евреин. Но едно е несъмнено, граф Дьо Сен Жермен – каквото и да е неговото истинско име – имал право на това име и титла, тъй като купил имението Сен Жермен в италианския Тирол и заплатил на папата за

тази титла. Той бил необикновено красив, неговата огромна ерудиция и лингвистични способности са неопровержими, тъй като говорел английски, италиански, френски, испански, португалски, немски, руски, шведски, датски и много други славянски и източни езици с лекотата, с която говорели родените в тези страни. Бил много богат, никога не вземал нито су от другите – фактически никога не е взел дори чаша вода или парче хляб от някого – а правел най-екстравагантни подаръци под формата на прекрасни скъпоценности на всичките си приятели и дори на кралските семейства в Европа. Той притежавал превъзходни музикални способности, свирел на всички инструменти, но любима му била цигулката. „Сен Жермен съперничел на самия Паганини“ – казал за него осемдесетгодишен белгиец през 1835 г., след прослушването на „Генуезкия маестро“. „Това е възкръсналият Сен Жермен, свирещ на цигулка в тялото на италиански скелет“ – възкликнал един литовски барон, който имал възможността да чуе и двамата. Сен Жермен никога не е парадирал, че притежава духовни сили и все пак е доказал, че има правото на подобни претенции. Той прекарвал в мъртъв *транс*, без събуждане, от трийсет и седем до четирийсет и девет часа и след това знаел всичко, което му било нужно да знае и доказвал това с пророчества за бъдещето, без някога да греши. Именно той пророкувал на кралете Людвик XV и XVI, и на нещастната Мария Антоанета. В началото на това столетие имало все още много живи свидетели на неговата прекрасна памет; той сутрин прочитал статия и макар да я преглеждал само бегло, можел да повтори нейното съдържание дни след това, без да пропусне нито дума; можел да пише и с двете си ръце едновременно, с дясната – стихотворение, с лявата – дипломатически документ от най-голяма важност. Той четял запечатани писма, без да се докосва до тях, докато те все още се намирали в ръцете на приносителя. Той бил велик *адепт* при превръщането на металите, правел *злато* и най-прекрасни брилянти – изкуство, което, както казвал, опознал от някои *брамини* в Индия, те го научили на изкуствена кристализация („съживяване“) на чистия въглерод. Както пише нашият брат *Кенет Маккензи*: „В 1780 г., когато бил на гости на френския посланик в Хага, той с чук разбил великолепен брилянт собс-

твено производство, чийто дубликат, също приготвен от него, току-що бил продал на един бижутер за 5 500 луидора". В 1772 г. във Виена той бил приятел и доверено лице на граф Орлов, на когото помогнал и когото спасил през 1762 г. в Санкт Петербург, когато Орлов бил замесен в известни политически заговори по онова време; също така той бил в близки отношения с пруския Фридрих Велики. От само себе си се разбира, че имал многобройни врагове, поради което няма защо да се учудваме, че всички клюки, разпространявани за него, сега му се приписват като автентични: например, че бил на повече от петстотин години или че претендирал за лично познанство „със Спасителя и неговите дванайсет апостола и порицавал Петър за неговия лош нрав" – последното във времето донякъде противоречи на първото, ако той наистина е заявявал, че е само на петстотин години. Ако той казвал, че „се е родил в Халдея и е признавал, че познава тайните на египетските *магове* и мъдреци", то може да е казвал истината, без да изтъква някакви свръхестествени претенции. Има *посветени*, и дори не най-високите, които са в състояние да си припомнят не един от своите предишни живота. Но ние имаме сериозни причини да сме уверени, че Сен Жермен никога не може да е заявявал своето „лично познанство" със Спасителя. Както и да е, граф Сен Жермен бил безусловно най-великият Източен *Адепт*, който Европа е виждала за последните столетия. Но Европа не го е познала. Някои може би ще го познаят при следващия „Terreur", който, когато се разрази, ще потресе цяла Европа, а не само една страна.

СЕНЗАР Мистичното име на тайния жречески език или „език на *Мистериите*", на *посветените адепти* в цял свят.

СЕН МАРТЕН, Луи Клод дьо Родил се във Франция (в Амбуаз) през 1743 г. Изтъкнат мистик и писател, който продължил своите философски и теософски занимания в Париж по време на Революцията. Бил усърден ученик на *Якоб Бьоме*, учил при *Мартинес Паскуалис* и в края на краищата основал мистичната полумасонска ложа „Поправеният Ритуал на Сен Мартен" със седем степени. Той бил истински *теософ*. В този момент някои суетни шарлатани в Париж се опитват да му подражават и се представят за посветени *мартинисти*, като така позорят името на покойния *адепт*.

СЕПТЕРИУМ (лат.) Голям религиозен празник в древността, провеждащ се на всеки десет години в Делфи в чест на Хелиос, Слънцето или *Аполон*, в памет на неговата победа над тъмнината, или Питона; Аполон-Питон е същото, което е *Озирис-Тифон* в Египет.

СЕПФОРА (ивр.) „Светещ", „излъчващ"; в библейската алегория на „Книгата *Битие*" Сепфора е една от седемте дъщери на Иефро, мидийски жрец, посветил *Мойсей*, който среща Сепфора (или духовната светлина) край „кладенеца" (окултното знание) и се оженва за нея.

СЕРАПИС (егип.) Велик слънчев бог, който в народното поклонение замествал *Озирис* и в чест на когото се пеели седем гласни. В своите изображения той често е представен като змей, „*Дракон* на *Мъдростта*". Най-великият бог на Египет в течение на първите столетия на християнството.

Култът на Серапис като бог на столицата на Египет Александрия бил въведен от основателя на династията на Птоломеите Птоломей I Сотер (царувал 305-283 пр. Хр.) със съдействието на египетския жрец Манетон и атинянина от жречески произход Тимотей.

СЕРАФИМИ (ивр.) Небесни същества, описани от Исая (VI, 2) като притежаващи човешка форма с три двойки криле. Тяхното еврейско наименование е ShRPIM и като се изключи горе дадения случай, се превежда като „змей" и е свързано с глаголния корен ShRP, разпалвам. Тази дума се използва за обозначаване на змейовете в „Числа" и „Второзаконие". Според преданието, *Мойсей* въздигнал в пустинята ShRP, или Сераф от мед, в качеството му на символ. Този светъл змей се използва също и като символ на Светлината. Сравнете с мита за Ескулап, лекуващото божество, който според преданието бил донесен от Епидаур в Рим като змей и когото в статуите изобразяват с жезъл и обвита около жезъла змия. (Овидий, „Метаморфози", кн. XV.) Серафимите на Стария Завет явно са свързани с *херувимите*. В *кабала* Серафимите са група ангелски сили, свързани със *сефирота Гебура* – Суровост. (W.W.W.)

СЕРКЕТ (егип.) Богиня в египетската митология – покровителка на мъртвите, дъщеря на *Ра*, помагаща му да поразява враговете. Особено била почитана в Долен Египет. Нейно свещено животно е скорпионът. Върху *саркофазите* често поставяли

изображения на Серкет като жена със скорпион на главата (заедно с изображения на *Изида*, *Нефтида* и *Нейт*). (А.)

СЕТ (египт.) Същото, което е Синът на Ной и *Тифон* – тъмната страна на *Озирис*. Същото, което са *Тот* и *Сатаната*, противник, а не *дяволът*, представян от християните.

СЕФЕРАД Испанските *кабалисти* – сефаради („Сеферад" означава Испания), се отличавали от кабалистите в Ренания, наричани хасиди. Основоположникът на хасидизма (религиозно течение в Полша, Русия и Украйна) Израел Баал-Шемтов бил мистик и кабалист. (А.)

„СЕФЕР ЙЕЦИРА" (ивр.) „Книга на Творението"; много древен кабалистичен труд, приписван на патриарха Авраам. В него творението на вселената е представено по аналогия с двайсет и двете букви на еврейската азбука, групирани в триада, хептада и додекада, съответно на трите матерински букви A, M, S, на седемте планети и дванайсетте знака на *Зодиака*. Той е написан на новоеврейския език мишна. (W.W.W.)

Най-окултното от всички кабалистични съчинения, които днес се намират в ръцете на съвременните мистици. Предположението, че то е било написано от Авраам, разбира се, е глупост, но неговата истинска ценност е огромна. Книгата се състои от шест перахими (глави), разделени на трийсет и три кратки мишни или раздела; в нея се разглежда еволюцията на Вселената на основата на система от съответствия и *числа*. Там се казва, че Божеството е създало („сътворило") Вселената с помощта на числата, с „трийсет и двете пътеки (или пътища) на съкровената *Мъдрост*"; като при това тези пътища съответстват на двайсет и двете букви на еврейската азбука и десетте основни числа. Това са изначалните числа, от които се образувала цялата Вселена, а след тях следват двайсет и двете букви, разделени на Три Майки, седем двойни съгласни и дванайсет прости съгласни. Който би искал добре да разбере тази система, трябва да прочете прекрасния неголям трактат на д-р *Уин Уесткот* „Сефер Йецира".

„СЕФЕР СЕФИРОТ" (ивр.) Кабалистичен трактат за постепенната еволюция на Божеството от негативен покой към активна *еманация* и творение. (W.W.W.)

СЕФИРА (ивр.) *Еманация* на Божеството; родител и синтез на десетте *сефироти*, когато стои начело на Дървото на сефироти-

те; в *кабала* сефира, или „Свещеният Старец“, е божественият Разум (същото, което са *София* или *Метис*), първата еманация от „Безкрайното“, или *Ейн-Соф*.

СЕФИРОТИ (ивр. сафар – „броя“ или гр. сфаира – „сфера“, „кълбо“) Десет еманациии на Божеството; първата е сътворена от концентрацията на *Ейн Соф* Аур или Безграничната Светлина; всеки сефирот произвежда *еманация* на следващ. Имената на десетте сефироти са следните: 1. *Кетер* – Венец; 2. *Хокма* – Мъдрост; 3. *Бина* – Разбиране; 4. *Хесет* – Милосърдие; 5. *Гебура* – Власт; 6. *Тиферет* – Красота; 7. *Нецах* – Победа; 8. *Ход* – Великолепие; 9. *Иесод* – Основа; 10. *Малкут* – Царство.

Концепцията за Божеството, въплътено в десетте сефироти, е твърде възвишена и всеки сефирот представлява за *кабалиста* група високи идеи, титли и качества, които са само слабо отразени в наименованието. Всеки сефирот се определя като активен или пасивен, макар че това може да доведе до заблуда; пасивност не означава завръщане към негативно съществуване и тези две думи отразяват само отношението между отделните сефироти, а не някакво абсолютно качество. (W.W.W.)

СИБАК (киче) Тръстика, от чиято сърцевина била сътворена третата раса хора, според писанието на гватемалците с название „*Попол Вух*“.

СИБИЛИ, сивили В гръцката митология – пророчици, прорицателки, предричащи в състояние на екстаз бъдещето (обикновено бедствията). Първоначално Сибила е името на една пророчица, троянка, от която получили името си и други. Сивилните книги, които били смятани за тайни, били пазени от специална жреческа колегия в храма на Юпитер Капитолийски и ги използвали до V в. Съдържанието на сивилните книги представлявало смесица от гръко-римски, етруски, юдейски и християнски вярвания. (*Пития*.) (А.)

СИГЕ (гр.) „Безмълвие“; наименование, прието от *гностиците* за обозначение на корена, от който са произлезли *Еоните* от втори ред.

СИДДИМ (ивр.) Казват , че ханаанитите се покланяли на тези зли сили като на божества; това наименование означава „излъчващи“; в тяхна чест била наречена долина. Явно съществува връзка между тях, като образи на Плодородната Природа, и многогърдите *Изида* и Диана Ефеска. В „Псалтири“, CV, 37,

тази дума е преведена като „*бесове*“ и ние научаваме, че ханаанитите проливали върху тях кръвта на своите синове и дъщери. Тяхното наименование явно произлиза от същия корен ShD, от който е произведено и името на бога Ел *Шаддай*. (W.W.W.)

На арабски Шедим означава „Духове на Природата“, *елементали*; те са по същество *афритите* на съвременен Египет и *джиновете* на Персия, Индия и др.

СИДДХА (санскр.) „Съвършен“, „пълен“, „завършен“; съвършена *душа*. (А.)

СИДДХИ (санскр.) Светци и мъдреци, станали почти божествени; също така йерархия на *Дхиан Коганите*.

СИДДХИ (санскр.) „Качества на съвършенството“; феноменални сили, придобивани от *йогите* благодарение на святост.

СИДЕРАЛЕН Всичко, отнасящо се до звездите, а в *окултизма* – до различните въздействия, произлизащи от тези сфери, като например „сидералната сила“, споменавана от *Парацелз*, сидералното (светещо) ефирно тяло и т.н.

СИЗИГИ (гр.) Гностичен термин, означаващ двойка: единият – активен, другият – пасивен. Отнася се главно към *Еоните*.

СИЛИ (гр.) В християнските представи – един от деветте ангелски чина. Споменава се в Новия Завет. По класификацията на *Дионисий Ареопагит* (V – нач. VI в.) – петият чин, съставящ заедно с *господствата* и *властите* втората триада. (*Йерархия*.) (А.)

СИЛФИ Розенкройцерско наименование на *елементалите* на въздуха.

СИМВОЛИЗЪМ Образно изразяване на идея или мисъл. Изначалното писмо отначало не е имало букви, обикновено символът е изразявал цяла фраза или израз. Така символът е записана алегория, а алегорията – устен символ. Китайската писменост не представлява нищо друго, а символично писмо и всеки от неговите няколко хиляди знака е символ.

СИМОН БЕН ИОХАИ Равин-*адепт*, автор на „*Зохар*“. (*Равини*.)

СИМОН МАГА Най-великият самарийски *гностик* и тавматург (*тавматургия*), получил прозвището „велика Сила на Бога“.

СИМУРГ (перс.) Същото, което е крилатият Сиург, нещо подобно на гигантски грифон, наполовина феникс, наполовина лъв, надарен в иранските легенди с пророчески способности.

Симург бил пазител на *Мистериите* на древна Персия. В края на този *цикъл* се очаква нова негова поява под формата на гигантска птица-лъв. *Езотерично* това е символ на манвантарния (*манвантара*) цикъл. Неговото арабско име е Ракши. (*Митологични животни.*)

СИНАЙ (ивр.) Планината Синай, Ниси на „Изход“ (XVII, 15), родното място на почти всички слънчеви богове на древността като *Дионис*, роден в Нисса или Ниса, *Зевс* от Ниса, *Баккус* и *Озирис*. Някои древни народи смятали Слънцето за потомък на *Луната*, която някога самата е била Слънце. Син-ай – това е „Планина на Луната“, оттук и съответствието.*(Лунни богове)*

СИНГХА (санскр.) Съзвездие на Лъва; Сингх означава „*лъв*“.

СИНИВАЛИ (санскр.) Първият ден на новолунието; в Индия е свързан с окултната практика.

СИНИКА (санскр.) Също така Синита и Саника и др. варианти. Във „Вишну Пурана“ е дадено като име на бъдещ мъдрец, който ще бъде учен от този, който ще стане *Майтрея* в края на *Кали юга*, и е добавено, че това е велика тайна.

СИНХРОНИЗАЦИЯ (гр.) „Едновременност“; принцип, формулиран от *Юнг*, чиято същност съществено се различава от каузалния (причинния принцип). Едновременно протичащите във времето физически процеси и психически преживявания образуват помежду си зависимост, без да съществува между тях причинна връзка. По този начин могат да се обяснят космическите (астрологичните) връзки с душевните състояния. *Архетиповете* са основа на синхронизацията. (А.)

СИН ЦВЯТ В европейската символика на цветовете съответствията са: метал – калай, ден – четвъртък, добродетел – справедливост, планета – *Юпитер*, зодиакален знак – Риби и Стрелец. В скандинавската митология означава кръв и жертва, защото дрехата на *Один*/Вотан – древногерманския бог на войната – е била синя. В индийската *астрология* отговаря на елемента въздух (*Ваю*). Синият цвят в *аурата* означава спокойствие, мекота, смирение, идеализъм, религия, морал и философия. Син цвят има петата *чакра* (*висудха*), а шестата (*аджна*) – тъмносиньо до индиго, като чрез петата чакра се активира щитовидната жлеза, а чрез шестата – хипофизата. В *цветотерапията* синьото е студен цвят, който лекува възпаления, понижава температурата и успокоява нервите. (*Цветове.*) (А.)

СИНЪТ НА ВДОВИЦАТА Име, дадено на франкмасоните, тъй като масонските церемонии са основани главно на приключенията и смъртта на *Хирам Абиф*, „сина на вдовицата“, който уж е помагал да се строи митичният *Соломонов храм*.

СИРИУС (гр.) На египетски – Сотис. Звездата на Кучето: звезда, на която се покланяли в Египет и която се почита от *окултистите*; първите я почитали, понеже нейното изгряване заедно със Слънцето било знак за благодатното наводнение на Нил, а последните – понеже тя е тайнствено свързана с *Тот-Хермес*, бога на *Мъдростта* и в друга форма – с Меркурий. Така Сотис-Сириус е притежавал и сега притежава мистично и управляващо влияние по всички живи небеса и е свързан с почти всеки бог и богиня. Това била „Изида в небесата“ и се наричала Изида-Сотис, тъй като *Изида* се намирала „в съзвездието на Кучето“, както се съобщава върху нейните скулптури. „Смятало се, че *душата* на *Озирис* пребивава в същество, което с големи крачки върви пред Сотис със скиптър в ръка и камшик през рамо“. Сириус е също *Анубис* и непосредствено е свързан с пръстена „*Не пристъпвай*“; освен това той е идентичен с *Митра*, персийския бог на *Мистериите*, и с *Хор*, и дори с *Хатор*, наричан понякога богинята Сотис. Имайки връзка с Пирамидата, Сириус бил свързан и с *посвещенията*, които се извършвали в нея. Някога вътре във великия храм на Дендера е съществувал храм, посветен на Сириус-Сотис. Сумирайки казаното: макар че не всички религии, разбира се, са произлезли от Сириус, звездата на Кучето, както се е стремил да докаже френският египтолог Дюфо, Сириус-Сотис несъмнено е тясно свързан с всяка от религиите на древността.

СИСИТР (халд.) Според *Бероз* – последният от десетте царе на династията на божествените царе и „Ной“ на Халдея. Подобно на това, как Вишну предсказва на *Вайвасвата Ману* надигащия се потоп и, предупреждавайки го, му заповядва да строи *ковчег*, в който се спасяват той и седемте *Риши*, бог *Хеа* дава същото предсказание на Сиситр (*Ксизустър*), както и указания да построи кораб и да се спасява заедно с няколко избраника. Следвайки неговия пример Господ Бог на *Израил* повтаря такова предупреждение към Ной. Кой от тях е по-ранен? Историята на Ксизустър, сега разшифрована от

асирийските таблички, потвърждава това, което са говорили за халдейския потоп Бероз, Аполодор, Абиден и пр. (вж. единайсета табличка в „Chaldean Account of Genesis" на Смит). Тази табличка включва всичко, за което се говори в шеста и седма глава на „*Битие*" – богове, грехове на хората, заповедта да се строи ковчег, потопа, унищожението на хората, гълъба и враната, изпратени от ковчега и накрая Планината на спасението в Армения (Низир-Арарат) – всичко това присъства там. Думите – „бог Хеа чул и неговият черен дроб се разгневил, тъй като хората замърсили чистотата му" и историята за това, как той унищожил цялото си потомство, били изсечени на каменните таблички много хилядолетия преди асирийците да ги изкопират върху своите глинени плочки и дори последните несъмнено предшестват „Петокнижието", „записано по памет" от *Ездра* едва четири столетия пр. Хр.

СИСТРУМ (гр.) Египетският сеш или кемкен – инструмент, обикновено направен от бронз, но понякога от злато или сребро, имащ отворена кръгова форма, с дръжка и четири струни, преминаващи през отворите, на чиито краища били прикрепени звънтящи парченца метал; на върха той бил украсен с фигурка на *Изида* или *Хатор*. Това бил свещен инструмент, използван в храмовете за възпроизвеждане, с помощта на съчетаването на неговите метали, на магнетични тонове и звуци. И до днес той се е запазил в християнска Абисиния под наименованието санасел и благочестивите свещеници го използват за „прогонването на *дяволи* от помещението" – действие напълно разбираемо за *окултиста*, макар че предизвиква смях у скептика-изтоковед. Жрицата (*жрици*) го държала обикновено в дясната ръка по време на церемониите на очистване на въздуха или „заклинанията на стихиите", както това би нарекъл *Елифас Леви*, докато жреците държали систрум в лявата си ръка, като с дясната манипулирали „ключа на живота" – *кръст* с дръжка или *Тау*.

СИСУМАРА (санскр.) Въображаем въртящ се пояс, в който се движат всички небесни тела. Този сонм от звезди и съзвездия е представен от фигурата на Сисумара, костенурката (някои казват – морско прасе!), *дракона*, *крокодила* и още от този род. Но понеже то е символ на *йога-медитацията* на светия *Васудева* или *Кришна*, това трябва да бъде крокодил

или по-точно делфин, тъй като той е идентичен с *Макара* на *Зодиака*. Дхурва, древната полярна звезда, се помества в края на опашката на това звездно чудовище, чиято глава е обърната на юг, а тялото се извива в пръстен. По-горе, по протежение на опашката, са разположени *Праджапати*, *Агни* и др., а в основата му са поместени *Индра*, *Дхарма* и седемте *Риши* (Голямата Мечка), и пр. Значението му, разбира се, е мистично.

СИТ (ивр.) Във старозаветната традиция – третият син на *Адам* и *Ева*, от когото произлизат всички народи. В *Библията* и следбиблейските юдаистични съчинения Сит се появява само епизодично, но в гностичната и *апокрифната* литература заема значително място. (А.)

„СИТРА ДИ ЦЕНИУТА" (халд.) „Книга на Скритата Тайна"; един от разделите на „*Зохар*". (Вж. Матърс, „Kabbalah Unveiled".)

СКАНДХИ или Сканди (санскр.) „Свитъци" или група атрибути; всичко, което е крайно и неприложимо към вечния *Абсолют*. Съществуват пет – *езотерично* седем – атрибута у всеки човек, които се наричат панча Скандхи: 1. Форма, *рупа*; 2. Възприятие, *видана*; 3. *Съзнание*, *санджна*; 4. Действие, *санскара*; 5. Знание, *видя*. Те се съединяват при раждането на човека и образуват неговата *личност*. Достигайки зрелост, Скандхи започват да се разделят и да отслабват, след което следва джарамарана или старост и смърт.

СКАРАБЕЙ В Египет – символ на *възкресението* и на *превъплъщаването*; възкръсване за *мумията* или по-точно за висшите аспекти на *личността*, която я е оживявала, и превъплъщение на Аза, „духовното тяло" на низшата, човешка *душа*. Египтолозите разкриват само половината истина, когато, размишлявайки над значението на някои надписи, казват, че „оправданата душа, след като е достигнала определен период от своите странствания (просто след смъртта на физическото тяло), трябва да се съедини със своето тяло (т.е. Аза), за да не се отдели вече никога от него" (Руже). Какво представлява това така наречено тяло? Може ли то да е мумията? Несъмнено не, тъй като изтърбушеният мумифициран труп никога не може да възкръсне. Това може да бъде само вечната духовна дреха, Азът, който никога не умира, а

дава безсмъртие на всичко, което се съединява с него. „Освободеният Разум, (който) отново се облича в своята светеща обвивка и (отново) става даймон (*демон*)“, както се изразява проф. Масперо, е духовното Аз; а личното Аз или кама *манас*, неговият пряк лъч, или низша душа, е това, което се стреми да стане озирифицирано, т.е. да се съедини със своя „бог“; и тази негова частица, която успее в това начинание, никога вече няма да се отдели от него (бога), дори и тогава, когато последният се въплъщава отново и отново, периодично слизайки на Земята в своето странстване, в търсенето на по-нататъшен опит, следвайки заповедите на *кармата*. *Хем*, „сеячът на семена“, е показан върху стела на картината на възкресението след физическата смърт като творец и сеяч на семена, които след разлагането отново израстват и всеки път в нов клас, на който се държи скарабей; и Девериа много правилно посочва, че „*Птах* е инертна, материална форма на *Озирис*, който ще стане Сокари (вечно Аз), за да се възроди и след това да стане Хармах“ или *Хор* в неговото превръщане, възкръснал бог. Молитвата, така често срещана в надгробните надписи – „желание за възкръсване в своята жива душа“ или *Висше Аз* – винаги има в края си скарабей, олицетворение на личната душа. Скарабеят е най-почитаният, а също така и най-чистият и обичан от всички символи на египтяните. Всяка една мумия притежава по няколко скарабея – свещеният бръмбар е любимо украшение на изсечените изображения, домашни съдове и мебели, и Пиере в своята „Livre des Morts“ уместно забелязва, че съкровеното значение на този йероглиф достатъчно ясно се обяснява от това, че египетското наименование на скарабея – Хепер – означава „да бъда“, „ставам“, „построявам отново“.

СКЪПОЦЕННИ КАМЪНИ астрологични аспекти Вавилонците са свързвали седемте познати планети Слънце, Луна, Венера, Мекрурий, Сатурн, Юпитер и Марс със седемте цвята на слънчевия спектър. На базата на този принцип са обосновани и астрологичните аспекти на скъпоценните камъни, макар че в античността и средновековието всички червени камъни са наричани рубини, зелените – смарагди, жълтите – топази и сините – сапфири. Спорни са също цветовете на новооткритите планети Уран (1781), Нептун (1846), Плутон (1930) и Хирон (1977).

Символите на някои скъпоценни камъни варират в зависимост от нюанса на цветовете, т.е. в рамките на дадено качество могат да се открият две противоположни състояния:

1. Слънце. Цвят: оранжев. *Диамант*, хризоберил, *рубин*, *кварц*. Символи: баща, творчески принцип, разум и рационалност. Димантът се съотнася и към Уран.
2. Луна. Цвят: зелен. *Перла*, *смарагд*, *нефрит*, *малахит*, златист *берил*, кварц. Символи: майка, женско, чувство, душа, фантазия.
3. Меркурий. Цвят: жълт. Жълт *сапфир*, благороден *топаз*, *кехлибар*, тигрово око, жълт *ахат*, жълт топаз. Символи: дух, интелигенстност, разум.
4. Венера. Цвят: син. *Аметист*, *аквамарин*, *корали*, син сапфир. Символи: чувство, чувствителност, отдаденост, любов, красота, богатство.
5. Марс. Цвят: червен. Рубин, *гранат*, благороден гранат, шпинел (*магнетит*), *хематит*, червен *яспис*. Символи: сексуална сила, желание, действие, борба, енергия, осъществяване.
6. Юпитер. Цвят: тъмносин/пурпурен. Всички видове аметист, *тюркоаз*, *хелиотроп*, сапфир. Символи: мъдрост, власт, кротост.
7. Сатурн. Цвят: черен. *Оникс*, аквамарин, тюркоаз. Символи: смърт, строгост, насилие, самодисциплина.
8. Уран. Цвят: бял. Диамант, планински *кристал*. Символ: духовност.
9. Нептун. Цвят: виолетов. Аметист, *опал*, *турмалин*. Символи: измама, коварство, но също така благородство и почтеност.
10. Плутон. Цвят: кафяв. Кварц, гранат. Символи: вътрешно земни сили, демоничност, смърт, но и растеж и жизненост.
11. Хирон. Цвят: сребърносив. Перли. Символи: богатствата на света, но и страдания.

В зависимост от господството на планетите се определят и скъпоценните камъни на знаците от *зодиака*:

1. Овен	Червен яспис, сардоникс, рубин, *карнеол*.
2. Телец	Жълт карнеол, смарагд, зелен турмалин, кварц.
3. Близнаци	Топаз, тигрово око, хризопрас, оникс, ахат.
4. Рак	Хелиотроп, *хиацинт*, авентурин.
5. Лъв	Златист кварц, яспис, сардоникс.
6. Дева	Берил, сапфир, смарагд, кафяв яспис.

7. Везни	Топаз, опал, берил, яспис, перли.
8. Скорпион	Хризопрас, берил.
9. Стрелец	Хиацинт, тюркоаз, син яспис.
10. Козирог	Котешко око, гранат.
11. Водолей	Диамант, планински кристал, авентурин, орлово око.
12. Риби	Аметист, сапфир, хематит.

СКЪПОЦЕННИ КАМЪНИ лечебни свойства Скъпоценните камъни лекуват чрез излъчваните от тях *вибрации*. В зависимост от цвета, формата, големината, структурата и обработката те имат постоянни нива на трептения, които са подобни на вибрациите на чакрите и *аурата*. Скъпоценните камъни могат да захранват и седемте енергийни центъра, да ги пречистват и хармонизират. Процедурата зависи от методите на лечителя, но определящо е камъните да са истински; преди употреба се почистват с течаща вода или с разтвор от сол. На всяка *чакра* трябва да се постави определен камък:

Основна чакра *Муладхара*	червено	ахат, гранат, рубин, яспис, хематит
Сексуална чакра *Свадхистхана*	оранжево	карнеол
Пъпна чакра *Манипура*	жълто	кехлибар, тигрово око, топаз
Сърдечна чакра	зелено	авентурин, хрисопрас, турмалин
Анахата	розово	корали, розов кварц
Гърлена чакра *Висудха*	синьо	тюркоаз, опал, аквамарин
„Трето“ око *Аджна*	тъмносиньо	лапислазулит, сапфир, планински кристал
Теменна чакра *Сахасрара*	виолетово	диамант, аметист

Скъпоценните камъни могат да се заместят със зелени, като най-подходящ е малахитът. Планинският кристал също притежава свойствата да хармонизира всички чакри. Преди употребата се правят медитативни упражнения, за да се активизират чакрите и да се създаде връзка с трептенията на камъните. Употребяват се и класическите методи – камъните се стриват на прах и се използват като мазила и тинктури. Може да се използва и

слънчевата енергия за направата на *еликсири*. Лечението с кристали е по-евтино и достъпно. Кварцовите кристали складират енергия, концентрират я и излъчват. Въздействието на кристала може да се увеличи чрез пирамидална форма, като енергийният поток се усилва и концентрира през върха на пирамидата. Кристалът се разглежда като универсално лечебно средство, което помага при всички заболявания. (А.)

СМАРАГД Зелен скъпоценен камък от групата на берилите. Познат е преди *диаманта, рубина* и *сапфира*; основни доставчици са били египтяните. Той е бил третият камък на нагръдната плочка на юдейските първосвещеници. При гърците се е използвал като лечебно средство срещу очни заболявания; стрит и смесен с мед, лекувал стомашни разстройства. Индийските лекари са го предписвали срещу натравяния, арабските – за леко раждане и при епилепсия. В Европа до XIX в. включително е продаван в аптеките, тъй като той е единственият скъпоценен камък, който издържа на огън и се превръща в бял кристал – подобно въздействие са му приписвали, когато е употребяван при стомашно-чревни заболявания. Съвременно приложение: еликсирът лекува сърдечни болести и премахва чувството на страх, безпокойство и др. (А.)

СМАРТАВА (санскр.) Смарта на *брамините*; секта, основана от *Шанкарачаря*.

СМРИТИ (санскр.) Предания, предавани устно – от Смрити, „Памет", дъщеря на *Дакша*. Сега това са канонизираните и обредните писания на индусите, противоположни на *Ведите* и поради това по-малко свещени, отколкото са последните, които са *Шрути* или „откровение".

СМЪРТ, нейната Целувка Според *кабала* най-ревностните последователи умират не от силите на Злия Дух, Иецер Ха Ра, а от целувката на устните на *Йехова Тетраграматон*, срещайки го в Айкал Ахаба или Двореца на Любовта. (W.W.W.)

СМЪРТ гранични преживявания Описани подробно в религиите на Египет, Индия, Персия, Тибет и др. Първите съвременните научни изследвания се провеждат от американския лекар Муди и швейцарската лекарка Кюблер – Рос, които наблюдават умиращи и протоколират разказите на хора в клинична смърт. Описани са обобщено следните етапи: 1. Тялото се напуска през проход, наподобяващ тунел, преживява се състояние на

висене над тялото. 2. Среща с близки същества – роднини, приятели и др., обгърнати в свръхестествена светлина. 3. Поглед към минали събития и преживявания като на филм. 4. Среща със светлинно същество, което придава чувство на хармония и щастие. 5. Завръщане в тялото, което се възприема като разочарование („скок в ледени води“). Съществува хипотеза, че тези преживявания са спомен от раждането като паралели на смъртта. При раждането човек се отделя от майчиното тяло, при смъртта – от майката Земя. (А.)

СОД (ивр.) „Арканум“, религиозна мистерия. *Мистериите* на *Ваал*, *Адонис* и *Бакхус*; като при това всички слънчеви богове притежавали змей (*наг*) в качеството му на символ или, както е в случая на *Митра*, „слънчев змей“. Древните евреи също притежавали своя Сод, без да изключват и символите, тъй като имали „медния змей“, издигнат в пустинята; тази специална змия била персийският Митра, символ на *Мойсей* като *посветен*, но разбира се никога не е бил предназначен за представяне на историческия *Христос*. „Тайната (Сод) Господня е за ония, които Му се боят“ – провъзгласява Давид в Псалмите (XXIV, 14). Но в еврейския оригинал ние четем: „Сод Ihvh (или Мистерии на Йехова) – за ония, които Му се боят“. Стария Завет е преведен толкова ужасно неправилно, че стих 8 в Пс. LXXXVIII, който в оригинала гласи: „Страшен е *Ал* (*Ел*) във великия Сод на Кедешимите“ (галли, свещенослужители на еврейските вътрешни мистерии), в изопачения превод се чете: „Страшен е Бог във великия събор на светиите“. Симеон и Левий уреждали свой Сод и това нееднократно се споменава в *Библията*. Умиращият Иаков възкликва: „В съвета (в оригинала – Сод) им да не влезе душата ми и в събранието им да не участва славата ми (т.е. в Содалиите на Симеон и Левий, „Sod, the Mysteries of Adoni“).

СОДАЛИ (лат.) Членове на школа на жреци. (Feund, „Latin Lexicon“, IV, 448.) Цицерон също казва („De Senectute“, 13), че „Содалиите били учредени в Идеанските *Мистерии* на Могъщата Майка“. Тези, които били посветени в *Сод* се наричали „другари“.

СОДАЛНА КЛЕТВА Най-свещената от всички клетви. Нарушаването на Содалната клетва на обета се наказвало със смърт. Клетвата и *Сод* (тайното знание) са по-първични от *кабала* или Преданието и в най-древните „Мидрашими“ изчерпателно се

говори за *Мистериите*, или Сод, преди те да преминат в „*Зохар*“. Сега те се споменават като Тайни Мистерии на „*Тора*“, или Закона, нарушаването на който има фатални последствия.

СОКАРИС (егип.) Бог на *огъня*; слънчево божество с много форми. Той е *Птах*-Сокарис, когато този символ е чисто космически и „Птах-Сокарис-*Озирис*“, когато е *фаличен*. Това божество е *хермафродит*; свещеният бик *Апис*, бидейки негов син, е заченат в него от слънчев лъч. Съгласно „History of the East“ на Смит, Птах е „втори *Демиург*, *еманация* от първия творящ *Принцип*“ (първия *Логос*). Правият Птах, с *кръст* и жезъл, се явява „творец на яйцата на Слънцето и Луната“. Пиере смята, че той представлява извечната Сила, която предшествала боговете и „сътворила звездите и яйцата на Слънцето и Луната“. Мариет Бей вижда в него „Божествената *Мъдрост*, разпръскваща звездите в необятността“ и неговото мнение потвърждава „Targum of Jerusalem“, в който се твърди, че „египтяните наричали Мъдростта на Първия Разум – Птах“.

СОЛОМОНОВ ХРАМ Според легендата цар Соломон построил два храма: Небесен и Земен. В Земния храм, издигнат в *Erусалим*, през 1119 г. се заселили първите Нищи Рицари на Христос и основали „Ордена на *Тамплиерите*“ (от фр. „храм“), наричани още „храмовници“. (А.)

СОМА (санскр.) *Луната*, а също така едноименно растение, използвано в храмовете за постигане на *транс*; свещена напитка. Сома е Луната, символ на тайната *Мъдрост*, както и бог Сома, нейният управник. В *Упанишадите* тази дума се използва за обозначаване на грубата материя (по асоциация с влагата), която е способна да възпроизвежда живот под въздействието на топлина.

СОМАЛОКА (санскр.) Нещо като лунна обител, където пребивава бог Сома, управникът на *Луната*. Обител на лунни *питри* – или Питрилока.

СОМА-НАПИТКА *Посветените брамини* я приготвят от рядко срещано планинско растение. Тази индуска свещена напитка съответства на гръцката *амброзия* или нектар, който пият боговете на *Олимп*. *Мистите* в Елевзинските (*Елевзинии*) *посвещения* също пресушавали чаша кикеон. Този, който го изпие, лесно достига Брадхна, или мястото на сиянието (Небесата). Известната на европейците напитка сома не е истинската сома,

а неин заместител, тъй като само посветените жреци могат да пробват истинска Сома; и дори царете и *раджите* при жертвоприношение получават заместител. Хауг потвърждава това с признанието в своята „Айтария Брахмана“, че това, което той е пробвал и намерил за отвратително, не била Сома, а сок от корените на няградх, растение или храст, растящ по хълмовете на Пуна. Ние имаме достоверна информация, че повечето жреци на Декан, извършващи жертвоприношения, са загубили тайната на истинската Сома. Тя не може да се намери нито в ритуалните книги, нито в устните предания. Истински последователи на първоначалната ведийска религия са останали твърде малко; те са предполагаемите потомци на *Риши*, истинските *Агни хотри*, посветени на великите *Мистерии*. Напитката Сома се среща дори и в индуския пантеон, където се нарича Цар-Сома. Този, който пие от нея, се приобщава към небесния цар, той се изпълва със същност, също както християнските апостоли и техните покръстени са се изпълвали с *Дух Свети* и се очиствали от греховете си. Сома прави от посветения нов човек; той се прераждa и преобразява и неговата духовна природа взима връх над физическата; тя дава божествена сила на вдъхновението и развива до край способността за *ясновидство*. Според *екзотеричните* обяснения сома е растение, но в същото време е *ангел*. Тя здраво свързва вътрешния, висш „*дух*“ на човека – този дух е ангел, подобно на мистичната Сома – с неговата „неразумна душа“ или *астралното тяло*; и обединени от силата на магическата напитка, те заедно се възнасят над физическата природа и по време на живота се приобщават към блаженството и неизразимата слава на Небесата. Така индуската сома мистично и във всички други отношения е същото, което за християните е причастието. Идеята е подобна. Чрез жертвените молитви – *мантри* – тази течност се смята за мигновено претворена в истинска Сома, или ангел, и дори в самия *Брама*. Някои мисионери с голямо възмущение се изказвали за тази церемония, още повече, че виждали как *брамините* използват като заместител разновидност на спиртна напитка. Но нима християните по-малко вярват в претворението на виното в кръвта Христова по време на причастие, само защото виното е повече или по-малко алкохолно? Нима идеята за този символ не е същата? Но мисионерите казват, че часът, в който се пие

сома, е златен час на *Сатаната*, който се крие на дъното на жертвената чаша на индусите. („Разбулената Изида“, *Светена вода*, *Хляб и вино.*)

СОМНАМБУЛИЗЪМ „Ходене на сън“; дейност, писане, четене или извършването на всякакво действие по време на сън, като след събуждане станалото напълно се забравя. Това е един от големите психо-физиологични *феномени*, към който само *окултизмът* има ключ.

СОРТЕС САНКТОРУМ (лат.) „Свято хвърляне на жребий с цел предсказване“, практикувано от ранното и средновековното християнско духовенство. Св. Августин, който „не порицавал този начин за узнаване на бъдещето, стига да не се прилагал за светски цели, сам го използвал“ („Животът на св. Григорий Турски“). Ако все пак „това се използва от миряните, еретиците (*ереси*) или *езичниците*“ от всякакъв вид, то sortes sanctorum става (ако се вярва на благочестивите и набожни отци) sortes diabolorum или sortilegium – *вещарство*.

СОСИОШ (зенд.) Маздейският Спасител, чиято поява, подобно на *Вишну*, *Будда Майтрея* и други, се очаква на бял кон в края на цикъла за спасение на човечеството.

СОУАН (пали) Първият от „четирите пътя“, водещи към *нирвана* в практиката на *йога*.

СОФИЯ (гр.) „*Мъдрост*“; Женският *Логос* на *гностиците*; Вселенски Разум; и женският *Дух Свети* при останалите.

СОФИЯ АХАМОТ (гр.) Дъщеря на София. Персонифицираната *астрална светлина* или низшият план на *ефира*.

СОХАМ (санскр.) Мистичен слог, представляващ инволюция; буквално: „Това съм Аз“.

СОХИТ (егип.) Божество, на което била посветена котката.

СПАРША (санскр.) Чувството осезание.

СПАСЕНИЕ Основно понятие във всички световни религии. В християнството чрез кръстната смърт на Иисус *Христос* хората се освобождават от земните грехове и могат да достигнат първоначалното състояние на чистота, което ще ги възвърне в живота с Бога. В *браманизма* и *даоизма* спасението е в единението с *Абсолюта*; в *индуизма* освобождаването от *кармата* и напускането на *сансара*; в *буддизма* – достигането на *нирвана*. (А.)

СПЕНИЩА (авест.) “Най-свят“; в иранската митология (зороастризма – *Заратустра*) един от петте вида природни огньове. За разлика от слънцето, „горящо пред господа в небесата“ (Берсизава), *огънят*, одушевяващ животните и човека (Вохуфряна), огънят, пребиваващ в дървото (Урвасища) и мълнията (*Васища*), Спенища е „видимо божество“, видим образ на другите огньове. (А.)

СПЕНТА АРМАЙТА (зенд.) Женският *гений* на земята; „прекрасната дъщеря на *Ахура Мазда*“. При *маздеистите* Спента Армайта е персонифицираната Земя.

СПЕНТА МАНЮ (авест.) *Дух*-творец в иранската митология. Той вдъхновява *Заратустра* и в края на световната история трябва да унищожи „духа на злото“ *Ангра Маню*. Съгласно една концепция на образа, смятана за по-древна, Спента Маню заедно със своя брат-близнак Ангра Маню са породени от *Ахура Мазда* и двамата действат като *демиурзи* на земното творение на ниво телесна осезаемост на реалността „гетик“, докато Ахура Мазда пребивава в сферата на чистата духовност – „менок“; Спента Маню създава добрата част на света, а неговият брат – лошата. Според друга концепция на образа, Спента Маню е ипостас, творчески аспект на Ахура Мазда. (А.)

СПИРИТИЗЪМ спиритуализъм (лат.) „Дух“; във философията – състояние или положение на ума, противоположно на материалистичната концепция на съществуващото. *Теософията*, доктрината, учеща, че съществуващото е оживено или изпълнено с Всемирна Душа или Дух и че нито един атом в нашата вселена не може да пребивава извън този вездесъщ *Принцип* – е чист спиритуализъм. Що се отнася до вярването, което битува под това наименование, а именно вярата в постоянното контактуване на живите с мъртвите, благодарение на собствените медиумни способности или чрез така наречения *медиум* – това не е нищо друго, освен *материализация* на *духа* и деградация на човешката и божествената *душа*. Вярващите в подобни контакти просто безчестят умрелите и постоянно кощунстват. В древността това справедливо се е наричало „*некромантия*“. Но нашите съвременни спиритуалисти се обиждат, когато им се казва тази проста истина.

*Спиритизмът се основава на предположението, че съществу-

ва свят от фина материя, който обгръща материалния свят. За разлика от *окултизма*, медиумите играят важна роля. Движението на спиритизма в Европа започва да се развива в средата на XIX в. чрез *Алан Кардек* и неговото „Общество за спиритични изследвания“, последвано от подобни сдружения из целия континент, а в САЩ – след шумно отразяваното в пресата появяване на призрак във фермата на Джон Фокс, щата Ню Йорк, през 1847 г. Увлечението по спиритичните *сеанси* добива такъв масов характер, общественото мнение в такава степен е фокусирано към материализацията на развъплътени същности и техните послания, че *Блаватска* двайсет години по-късно ще определи една от най-важните цели на своята дейност като разкриване на същността на спиритизма в неговия най-груб постулат: смесването на понятията „дух“ и „духовност“.*

СРАОША (авест.), Срош (перс.) В иранската митология дух на религиозно послушание и ред. Изпитвайки искреността на убежденията на *Заратустра*, Сраоша благославя *пророка*; Сраоша е благовестител, посланик на *Ахура Мазда*; негова свещена птица е *петелът*. Той е призван да премахва заблудите и лъжливите помисли на вярващите, да ги предпазва от хитростите на нечистата сила, да устройва нощем разправа със злите *духове*. (А.)

СРАСТАРА (санскр.) Ложе, състоящо се от рогозка или тигрова кожа, посипано с дарбха, *куша* и други треви, използвани от аскетите – *гуру* и *чела* – и постилано на пода.

СТАРЕЦ (кабал.) Едно от кабалистичните наименования на *сефирота*, наричан също Венец или *Кетер*.

СТАРЦИ Наименование, дадено от окултистите на седемте съзидаващи Лъча, родени от *Хаоса*, или „Дълбината“.

СТОМА (санскр.) Стабилизираща *мантра*; химн едновременно на утвърждаването и подчинението. (А.)

СТРАНА НА ВЕЧНОТО СЛЪНЦЕ Преданието я помества зад арктическите области на Северния Полюс. Това е „страна на боговете, където Слънцето никога не залязва“.

СТУПА (санскр.) Конусообразен паметник в Индия и Цейлон, въздиган над останките на *Будди*, *архати* и други велики хора. Ступите се наричат също *дагоби*.

СТХАВАРА (санскр.) От стха – стоя или заставам неподвижен. Термин за обозначаване на всички съзнателни, чувстващи обекти, лишени от способността да се придвижват – закрепени и вкоренени като дървета или растения; докато всичко чувстващо, което при определена степен на *съзнание* добавя и движение, се нарича Джангама – от гам, „движа се", „ходя".

СТХАВИРАХ или Стхавираникая (санскр.) Една от най-ранните философски теоретически школи, основана 300 г. пр. Хр. В 247 г. пр. Хр. тя се разцепила на три части: махавихара васинах (школа на големите манастири), джетаваниях и абхаягири васинах. Това е едно от четирите разклонения на школата вайбхачика, основана от Катяяна, един от великите ученици на Властелина *Гаутама Будда*, автор на „Абхидхарма Джнана Прастхана Шастра", чиято поява се очаква вече в качеството му на Будда. (*Абхаягири.*) Всички тези школи са много мистични. Ставираникая се превежда буквално като „школа на главата" или „на президента" (когана).

СТХАЛА МАЯ (санскр.) Грубото, конкретното; тъй като е диференцирано, то е и илюзорно.

СТХАНА (санскр.) Също Аяна; място или обител на бога.

СТХИРАТМАН (санскр.) Вечно, върховно, прилага се към Вселенската Душа (*Анима Мунди*).

СТХИТИ (санскр.) Свойство на съхранение; стабилност.

СТХУЛА (санскр.) Диференцирана и обусловена материя.

СТХУЛА ШАРИРА (санскр.) В метафизиката – грубото физическо тяло.

СТХУЛОПАДХИ (санскр.) *Принцип*, отговарящ на низшата триада в човека, т.е. на тялото, астралната форма и живота, в системата на *тарака раджа-йога*, която изброява само три главни принципа у човека. Стхулопадхи съответства на джаграта, или бодърстването, съзнателно състояние.

СТЪЛБА В мистичните философии и системи има много „стълби", като всички те били използвани – а някои и до днес се използват – в съответните *мистерии* на различните народи. Браминската Стълба символизира Седемте Свята или Саптолока; Кабалистичната Стълба – седемте низши *сефироти*; за Стълбата на Иаков се говори в *Библията*; Стълбата на *Митра* също е „Тайнствена Стълба". Освен това съществу-

ват Стълби на *розенкройцерите*, скандинавците, Борсипите и др. и накрая – Теологичната Стълба, която, според брат *Кенет Маккензи*, се състои от четири главни и три теологични добродетели.

СТЪЛБОВЕ (КОЛОНИ) Два *Якин* и *Боаз* били поставени при входа на *Соломоновия храм*, първият от дясната, а вторият от лявата страна. Техният символизъм е развит в ритуалите на франкмасоните (*масонство*).

СТЪЛБОВЕ (КОЛОНИ), Три Когато десетте *сефирота* са разположени във формата на *Дървото на Живота*, двете вертикални линии ги разделят на 3 Стълба, а именно: Стълб на Жестокостта, Стълб на Милосърдието и централен Стълб на Умереността. *Бина*, *Гебура* и *Ход* образуват първия – Стълбът на Жестокостта; *Кетер*, *Тиферет*, *Иесод* и *Малкут* – централния Стълб; *Хокма*, *Хесед* и *Нецах* – Стълба на Милосърдието. (W.W.W.)

СТЪЛБОВЕ НА ХЕРМЕС Подобно на „стълбовете на *Сет*" (с които се отъждествяват) служели за отбелязване на окултни събития и на тях символично се изсичали различни *езотерични* тайни. Този обичай е бил всеобщ. Твърдят, че и *Енох* е въздигал стълбове.

СУБСТАНЦИЯ Теософите използват тази дума в двояк смисъл, определяйки субстанцията като осезаема и неосезаема; и подразделяйки материалната, психическата и духовната субстанция (*Судда Сатва*) на идеална (т.е. съществуваща на висшите планове) и реална субстанция.

СУБХАВА (санскр.) „Битие"; самообразуваща се *субстанция*, или „самозараждаща се същност". (*„Екашлока Шастра"* на *Нагарджуна*.) Обяснява се парадоксално като „природа, непритежаваща своя собствена природа", а също като това, което е в действие и извън действието. (*Свабхават*.) Това е *Дух* вътре в Субстанцията, идеална причина на силите, въздействащи върху процеса на формиращата *еволюция* (не „творението", в обикновено придавания смисъл на тази дума); тези сили на свой ред стават реални причини. В термините, използвани във философията на *веданта* и вияи: *нимита* и *упадана*, действащата и материалната причина, вечно съ-съществуват в Субхава. В една санскритска школа е казано: „Чрез нейната

мощ (мощта на действащата причина) всяко сътворено нещо се проявява в силата на присъщата му природа“.

СУВИТАМ (санскр.) Правилно движение, добро движение, щастливо движение; истинност на мисълта и действието. Успех, който идва при следващия правилния път. (А.)

СУ-ДАРШАНА (санскр.) Дискът на *Кришна*; пламтящо оръжие, играещо голяма роля в биографията на Кришна.

СУДДА САТВА (санскр.) *Субстанция*, неподвластна на свойствата на материята, светоносна и невидима (за нас), от която са формирани телата на Боговете и висшите *Дхиани*. Във философски смисъл Судда Сатва по-скоро представлява съзнателно състояние на духовното Аз, отколкото някаква същност.

СУДХА (санскр.) Храна на боговете, приличаща на *амрита*, субстанцията, даваща безсмъртие.

СУЗУКИ , Тайтаро (1860-1966) Яп. буддист, един от най-добрите познавачи на *дзен*. След като завършва школата Васеда и Императорския университет, практикува при дзен-учителя Ша Соен в манастира Енгаку. Там придобива дълбоко прозрение в същността на *буддизма* и дзен. 40 години живее в САЩ и чрез своите произведения и изяви оказва силно влияние върху много съвременни философи като *Юнг*, Хайдегер, Тойнби, Ерих Фром и др. Едно от най-важните му произведения е „Есета за дзен-буддизма“. (А.)

СУКШМА ШАРИРА (санскр.) Съно-подобно, призрачно тяло, родствено на манасарупа или „тяло на мисълта“. Това е отличието на боговете или *Дхианите* и *девите*. Пише се също „сукшама шарира“ и се нарича от *тарака раджа-йогите* сукшмопадхи („Тайната Доктрина“, т. I.).

СУМАТИ (санскр.) Съвършена менталност; правилни мисли, правилни чувства; щастлива праведност на ума и чувствата. (А.)

СУ-МЕРУ (санскр.) Същото, което е *Меру*, световната планина. С приставката Су се подразбира възхваляване и възвеличаване на предмета или собственото име, което я следва.

СУНИАМ Магическа церемония с цел да се пренесе болестта от едно лице на друго. *Черна магия*, *вещарство*.

СУН-МИН-ШУ (кит.) Китайското дърво на познанието и *дърво на живота*.

СУРА (санскр.) В древноиндийската митология: 1. Персонификация на сура, напитка на безсмъртието, синоними – *сома*, *амрита* (тя е Сура-деви; в *пураните* – Варуни, жена или дъщеря на *Варуна*). При биенето на океана от него излязла Сура, приета от боговете, но отхвърлена от синовете на *Дити* и Дану, които от този момент започнали да се наричат *асури* („не приемащи сура"). 2. Епитет на боговете, започвайки с *Упанишадите*, срвн. противопоставянето: сура – а-сура („бог" – „не-бог"). (А.)

СУРАБХИ (санскр.) „Крава на изобилието"; приказно същество, една от четиринайсетте скъпоценности, извлечени от океана с мляко при неговото биене от боговете. „Крава", изпълняваща всички желания на своя господар.

СУРАРАНИ (санскр.) Титла на *Адити*, майка на боговете, или *сурите*.

СУ-РАСА (санскр.) Дъщеря на *Дакша*, съпруга на *Кашияпа*, майка на хиляди многоглави змейове и *дракони*.

СУРТУР (сканд.) Предводител на огнените синове на *Муспел* в *Едите*.

СУРЯ (санскр.) Слънцето, на което се покланяли във *Ведите*. Потомък на *Адити* (Пространството), майката на боговете. Съпруг на *Санджна*, или духовното съзнание. Велик бог, когото *Вишвакарман*, негов тъст, създател на боговете и хората и техен „дърводелец", разпъва на тезгяха, съкращава една осма част от неговите лъчи, лишава главата му от лъчезарност, образувайки около нея тъмен ореол. Тайна на последното *посвещение* и нейно алегорично представяне.

СУРЯВАНША (санскр.) Слънчевата раса; суряванша е този, който води произхода си от рода, оглавяван от Икшвака. Така, докато *Рама* принадлежал към Айодхя от династията на Суряванша, *Кришна*, както и *Гаутама Будда*, принадлежал към рода Яду на лунната раса, или *Чандраванша*.

СУТРА (санскр.) Втората група свещени писания, предназначена за будисти-миряни.

*"Нишка". Като термин означава „ръководство". Сутрите са кратки правила и положения, формулирани пределно сбито, понякога дори за сметка на яснотата и разбираемостта на изложеното. Литературата на сутрите следва цикъла на *Упанишадите* (с които завършва ведийския период).*

СУТРАТМАН (санскр.) „Нишка на духа“; безсмъртното Аз, *Индивидуалност*, която се въплъщава в хората живот след живот и на която, подобно на гердан, са нанизани безбройните *личности*. Всемирният поддържащ живота въздух, самащи *прана*; всемирна енергия.

СУФИЗЪМ От гр. „*софия*“ – „мъдрост“ или араб. „суфи“ – „вълнена дреха“; мистична секта в Персия, напомняща ведантистите; и макар че е доста многобройна, включва само много образовани хора. Те заявяват, и то напълно справедливо, че изповядват *езотеричната* философия и учението на истинското мохамеданство. Учението на суфи (или софи) в много отношения има допирни точки с *теософията*, доколкото проповядва една световна вяра и външно уважение и търпимост към всички народни *екзотерични* вярвания. То също така се докосва до *масонството*. Суфиите имат четири стъпала и четири степени на *посвещение*: 1. Изпитателна, със строго външно спазване на ислямските обреди, с обясняване на кандидата съкровеното значение на всяка церемония и догма. 2. Метафизично обучение. 3. Степен на „мъдростта“; кандидатът се посвещава в най-съкровената природа на нещата. 4. Заключителната Истина, при нея *адептът* достига божествени сили и завършва съединяването с Единното Вселенско Божество в *екстаз* или *самадхи*.

СУШУМНА (санскр.) Слънчев лъч – първият от седемте лъча. Също така наименование на гръбначния нерв, съединяващ сърцето с Брамарандра и играещ изключително важна роля в практиката на *йога*.

СУШУПТИ АВАСТХА (санскр.) Дълбок сън; един от четирите аспекта на пранава.

**Съзнание*, съответстващо на суперменталния план, присъщ на *гнозиса*, което се намира зад нашето преживяване, защото причинното ни тяло, или обвивката на гнозиса, е неразвито в нас, способностите му не са активни и така ние по отношение на този план се намираме в състояние на сън без сънища.*

СХИМА (санскр.) Строг манастирски режим, приет за монасите. (А.)

СЪЗНАНИЕ Психическо отражение на психическия свят и като негов резултат поражда човешките способности за изграждане на фантазии, за мислене и за възприятия. Според

някои автори съзнанието е „обобщен образ на психическото функциониране“. Психическите явления, които не могат да бъдат дефинирани като функции, принадлежат на *неосъзнатото*, което според *Юнг*, упражнява уравновесяващо (компенсаторно) влияние на съзнанието. Границата между двете области е прагът на съзнанието. Неспособното да се изяви като осъзнато е колективното неосъзнато, което се проявява в сънищата, в образните и в налудничавите представи. Различават се различни състояния на съзнанието или нива, които се разделят на четири основни групи и са свързани с четирите излъчвани *мозъчни вълни*: алфа, бета, делта и тета. *Алфа-вълните* са основа на по-високите състояния на съзнанието. Заедно с тета-вълните те се проявяват при *медитация* и са признак на физическо и психическо състояние на релаксация. Тета-вълните се проявяват при жизнена инспирация (чувство на подем, на вдъхновение) и при медитация. Делта-вълните са признак на състоянието на сън, но и като реакция на нови идеи. Те могат да бъдат наблюдавани при хора със свръхсетивни способности. Комбинацията от различните вълни определя осем нива на съзнанието: 1. Сънуване. 2. Хипногенно състояние между будност и сън; в тази фаза неосъзнатото може лесно да прекрачи прага на съзнанието. 3. Будност. 4. Медитация. 5. Прояснено съзнание (пълно отделяне между душата и тялото, което се постига при някои медитативни техники, напр. *дзен*). 6. Активна жизненост. 7. Разширяване на съзнанието или *транс* при *шаманите*, особено чрез употребата на *наркотици*. 8. Космическо съзнание. По-високите форми на съзнанието се отразяват цветово в *аурата*: синьо или виолетово се появява при медитация и в състояние на интуиция; бяло е признак на прояснено съзнание. В *окултизма* всички форми на съзнание над будното съзнание имат важно значение. Към тях се причисляват и разширяването на съзнанието или трансформациите чрез гранични преживявания (излизане извън рамките на времето и пространството), свръхсетивните възприятия, мистичните преживявания, пътуванията извън тялото (*астрално пътуване*), *визуализациите*. (А.)

СЪЗНАНИЕ – РАЗВИТИЕ Съвременното съзнание на човечеството е резултат на исторически процеси, чиито етапи и

форми се интерпретират по различни начини. Някои автори разглеждат съзнанието не като по-високо развитие, а като отклонение от първичното, мутация на изначалното светоусещане. Първичните степени на съзнанието не са преодолени, а съществуват скрити в човека. Те могат да се опишат по следния начин: 1. Архаично ниво на съзнанието. Човешката душа е единна, не съществува деление на „външно" и „вътрешно". 2. Магическо ниво. Начало на развитие на съзнанието. Човекът възприема света като враждебна сила, която обаче не може да обхване като цяло. Чрез магически ритуали той се стреми да овладее тази сила. 3. Митично ниво. Определя се от полярността, която се изявява в митовете. В митовете се проявява започналият процес на съзнание за душата. 4. Ментално или духовно ниво. Способността да се разграничава състоянието на сън от състоянието на будност; на това ниво всичко се разчленява и се наблюдава в перспектива. 5. Интегрално или цялостно ниво. Признаци са цялостно възприемане на света и разширяване на перспективата, включително и чрез *четвъртото измерение*, което разкрива по-висока действителност от тази на триизмерния предметен свят. Според *Щайнер* човешкото съзнание се е развивало и ще се развива в съответсвие с планетарните състояния на Земята. Даден вид съзнание е свързан с възникването на отделните сетивни възприятия и появата и взаимодействието на телата на човека. 1. Трансово съзнание – старият Сатурн. 2. Спящо съзнание – старото Слънце. 3. Сънищно или образно съзнание – старата Луна. 4. Будно или предметно съзнание – Земя. 5. Имагитивно съзнание – бъдещ Юпитер. 6. Инспиративно съзнание – бъдеща Венера. 7. Интуитивно съзнание – бъдещ Вулкан. *Петър Дънов* разграничава четири степени на съзнанието: 1. Подсъзнание. 2. Съзнание. 3. Самосъзнание. 4. Свръхсъзнание. Първите, божествените хора са живеели в свръхсъзнанието или в космическото съзнание. С еволюцията на *монадите* и възникването на другите планети се появява подсъзнанието, в което се проявяват влиянията на Земята, Луната и Слънцето и на планетите. С въплътяването в материята се появява съзнанието, а самосъзнанието – с развитието на историческото общество. Сегашният човек живее в съзнанието и самосъзнанието – област на страдания и илюзорни

преживявания. Еволюцията на индивида се осъществява чрез идеи, залегнали в подсъзнанието, което трябва да се свърже с влиянието на Слънцето. Самоусъвършенстването на човека и развитието на вложените първоначално в него сили и заложби ще го доближи до свръхсъзнанието. Друг модел е съчетанието на западната (неоплатонистичната) и индийската философия, създаден от апологетите на движението „*Нова епоха*" (New-Age). Той представя в осем степени развитието и завръщането към изначалното („висшият дух"). На всяка степен човек изпитва натиска да се завърне към космическото праединство. Пътят на „висшия дух" в материята, който води до точката на неосъзнатото, е наречен инволюционен; връщайки се назад, на всяко ниво той губи нещо от своето съзнание, за да се слее с общото космическо съзнание. (А.)

СЪЗНАНИЕ – РАЗШИРЯВАНЕ Някои автори разграничават четири степени: 1. Подготовка. Старите представи са разколебани. 2. Изучаване. Старите схеми и начини на мислене отстъпват място на изучаването на духовни учения. 3. Интеграция. Новите идеи се превръщат в концепции. 4. Превръщане. Новото съзнание се стреми да промени външните условия. Средствата за разширяване на съзнанието са: 1. Фармакологични практики. 2. Физиологични методи: *пост*, танци, пеене, дихателни техники и др. 3. Психологически методи: акустични стимулации, автохипноза, концентрация и др. Комбинирани, тези средства се използва главно в психотехниките на източни или други интеграционни учения. (А.)

СЪМЪРЛЕНД Наименование, дадено от американските спиритуалисти и феноменалисти на страна или област, където живеят „*духовете*" след смъртта. Тя е разположена, както заявява *Андрю Джаксън Дейвис*, или вътре, или зад Млечния Път. В неговото описание фигурират градове и прекрасни постройки, Дворец на Конгресите, музеи и библиотеки за наставление на подрастващите поколения млади „духове". Не ни съобщават дали последните са подложени на болести, разлагане и смърт; но ако не, то твърдението, че невъплътеният „дух" на детето и дори на новородения младенец расте и се развива до възрастен, трудно се съгласува с логиката. Но решително ни се заявява, че духовете на Съмърленд встъпват в брак, раждат духовни (?) деца и дори се занимават с

политика. Всичко това не е нито сатира, нито преувеличение от наша страна, тъй като доказателство са многобройните трудове на мистър Дейвис, например „International Congress of Spiritis“, ако правилно сме запомнили името. Именно този грубо материалистичен възглед за невъплътените *духове* накарал мнозина днешни *теософи* да се дистанцират от *спиритизма* и неговата „философия“. Величието на смъртта по този начин е осквернено и нейната страшна и свещена тайна става просто фарс.

СЪНИЩА тълкуване Психологическа техника с диагностичен и прогностичен характер. Съвременното тълкуване на сънищата е разработено от *Фройд* в книгата му „Тълкуване на сънищата“ (1900). Според Фройд сънят удовлетворява едно потиснато желание (нагон). Той различава проявено съдържание и латентни (непроявени) мисли. Задачата на терапевта (психоаналитика) е да изследва съдържанието на сънищата и да открие латентните мисли. *Адлер*, ученик на Фройд, разглежда сънищата като опит за действие и тъй като се дистанцира от подчертания сексуален аспект, за него сънят не е резултат на потиснати нагони, а финализирана, насочена към целта функция, която е следствие на стремежа към власт и на волята за утвърждаване на *личността*. Според *Юнг* тълкуването е основано на концепцията за колективното *неосъзнато*; сънят изпълнява компенсаторна функция между неосъзнатото и съзнанието. Анализът на символите се основава, от една страна, на психическия пласт (личното или колективното неосъзнато), от който произлизат, от друга – на неговите отношения към съдържанието на съзнанието. И тъй като неосъзнатото компенсаторно допълва осъзнатото, сънят съдържа изводи, предупреждения и сигнали за опасност. Ако сънят принадлежи към индивидуализационния процес (при който личността оформя своята цялост), тогава в него изплуват *архетипове*. Става дума за сънища, които идват от колективното неосъзнато и бележат повратни моменти в живота на човека. (А.)

СЮАН ЦЗЯН Велик китайски писател и философ, пътешествал по Индия през VI в., за да научи повече за *будизма*, на който бил предан.

СЮООЯТЕР (фин.) В епоса на финландците „*Калевала*“ – име на предвечния Дух на Злото, от слюнката на който бил роден змеят на злото.

СЯН (кит.) “Безсмъртен“; сянжен – „безсмъртен човек“, шенсян – „божествен безсмъртен“, тянсян – „небесен безсмъртен“, в китайската даоиска (*даоизъм*) и късната народна митология йерархия светци. (А.)

Т

ТААРОА (таит.) Съзидателна сила и главен бог на таитяните.

ТАБЛИЦАТА НА ИЗИДА Истински паметник на египетското изкуство. На нея богинята *Изида* е изобразена в много свои аспекти. Йезуитът Кирхер я описва като медна плоча, покрита с черен емайл и сребърни инкрустации. Тя принадлежала на кардинал Бембо и поради това се наричала „Tabula Bambina sive Mensa Isiaca“. Под това наименование тя е описана от *У. Уин Уесткот*, който дава нейната „история и окултно значение“ в извънредно интересната и високонаучна книга (с фотографии и илюстрации). Тази таблица, както смятали, била по обета пожертвана на Изида в един от нейните многобройни храмове. При плячкосването на Рим през 1521 г. тя попаднала у един войник, който я продал на кардинал Бембо. След това преминала при херцог Мантуи в 1630 г., след което била загубена.

ТАВМАТУРГИЯ „Чудотворство“; способност да се творят чудеса с помощта на боговете. От гръцките думи „таума“, „чудо“, и „*теургия*“, „божествено дело“.

ТАД-АЙКИЯ (санскр.) „Тъждественост“; отъждествяване или единство с *Абсолюта*. Всемирната, непознаваема Същност (*Парабрахм*) във *Ведите* няма наименование, към нея обикновено се обръщат като към Тад, „То“.

ТАЙГЕТ (гр.) Една от седемте дъщери на Атлас – третата, станала впоследствие една от Плеядите. Тези седем дъщери, по преданието, олицетворяват седемте подраси на четвърта коренна раса, расата на *атлантите*. (*Раси.*)

ТАЙДЖАСИ (санскр.) „Сияещ“, „пламтящ“ – от *теджас*; „*огън*“; понякога се употребява за определение на манасарупа, „тялото на мисълта“, а също на звездите.

ТАЙНАТА ДОКТРИНА Общо наименование, дадено на *езотеричните* учения от древността.

ТАЙОЕР (егип.) Женски *Тифон*, хипопотам, наричан също Ta-ur, Та-ор-оег и т.н.; тя е Thoueris на гърците. Тази съпруга на Тифон изобразявали във вид на чудовищен хипопотам, седящ на задните си лапи с нож в едната ръка и свещен възел в другата (паша на *Шива*). Гърбът й бил покрит с крокодилски люспи и имала крокодилска опашка. Тя се нарича Теб, поради което Тифон понякога също наричат Теб. На паметник от шеста династия

тя е назована „кърмачка на боговете“. В Египет се страхували от нея повече, отколкото от Тифон.

ТАЙРИЯГИОНЯ (санскр.) Петото творение или по-точно петата степен на творението, творението на низшите животни, влечугите и т.н. (*Тиряксрота*.)

ТАЙЦЗИ (кит.) “Висше начало“, „велик предел“; в китайската космология и митология едно от основните понятия. В космологичните представи на втората половина от първото хилядолетие пр. Хр. тайцзи изпъква като изходна точка за възникването на множеството на нещата, цялата вселена. В „Сици-чжуан“ се казва: тайцзи ражда две (елементарни) форми (силите *ин* и *ян*), които раждат четири (вторични) форми (силно и слабо ин и силно и слабо ян), поражда осем гуа (небе, пара, огън, гръм, вятър, вода, планина, земя). Коментарите, написани в III и VII в., поясняват, че тайцзи поражда две елементарни форми, тъй като битието непременно започва в небитието. Тайцзи е съществувало преди разделянето на небето и земята, когато първоначалната жизнена енергия (*ефирът*) се намирала в смесено (хаотично) състояние и била единна, т.е. явявала се е „велико начало“, „велико единство“ (Тай-и)“. (А.)

ТАЙШАН (кит.) “Велика планина“; в китайската митология свещена планина. Като място на жертвоприношения на небето Тайшан се свързва с мистичния управник Шун и дори с първия прародител Фу-си. Смятало се, че на Тайшан се пазят златни кутийки с нефритови пластини, на които са написани продължителността на живот на хората. Към първите векове на н.е. се отнасят представите за Тайшан като подобие на задгробния свят; недалеч от Тайшан, край хълма Хаоли, се събират душите на умрелите. (А.)

ТАКАМА-НО ХАРА (яп.) “Равнина на високото небе“; в японската митология – върховният небесен свят, място, което обитават небесните богове, божествени предци, за разлика от земята – място за обитаване от земните духове и хората. Тук господарка е богинята *Аматерасу*, главно божество на шинтоиския (*шинто*) пантеон, тук са разположени нейният дом и оризови полета. (А.)

ТАЛИСМАН От арабското тилисм или тилсам, „магическо изображение“. Предмет, направен от камък или метал, или от свещено дърво; често – парче пергамент с букви и изображения,

нанесени при определени планетни въздействия във формата на магически формули и даван от вещ в окултните науки на някой незнаещ – да го предпази от зло, или за реализирането на определена цел. Все пак най-голямата сила и действие на талисмана се съдържа във вярата на неговия притежател; и това не е поради лековерността на последния и не поради това, че талисманът не притежава сила, а понеже вярата е качество, притежаващо много мощна съзидателна сила и затова – несъзнателно за самия вярващ – стократно увеличава мощта, първоначално дадена на талисмана от този, който го е приготвил.

ТАЛМИДАЙ ХАКАМИМ (ивр.) Клас мистици и *кабалисти*, които в „*Зохар*" са наречени „ученици на Мъдрия" и които били сарисим, или доброволни евнуси, ставайки такива по духовни съображения. (Вж. Мат., XIX, 11-12, мястото, където се възхвалява подобен акт.)

„ТАЛМУД" (ивр.) Равински коментари към еврейското вероучение. Той се състои от две части: древна, „*Мишна*", и посъвременна, „*Гемара*". Евреите, наричат „Петокнижието" написан закон, а „Талмуда" – неписан или устен закон. (W.W.W.)

„Талмуд" съдържа граждански и църковни закони на евреите, приписващи на тази книга голяма святост. Тъй като с изключение на посочената разлика между „Петокнижието" и „Талмуд", първата, както те заявяват, не може да претендира за приоритет пред втората, тъй като на Планината *Синай Мойсей* е получил и двете едновременно от *Йехова*, като едната записал, а другата предал устно.

ТАМАРИСК или Ерика Свещено дърво в Египет, притежаващо силни окултни свойства. Много храмове били заобиколени от тези дървета, особено храмът във Филе, най-свещеният от всички, тъй като се смятало, че под него е погребано тялото на *Озирис*. (*Дърво на живота*.)

ТАМАС (санскр.) Качество на тъмнината, „замърсеността" и инертността; също така качество на невежеството, тъй като материята е сляпа. Термин, използван в метафизичната философия. Това е низшата от трите *гуни* или основни качества.

ТАМПЛИЕРИ Съкратено наименование на ордена „Бедните рицари на Христа от храма на Соломон", основан през 1119 г. за закрила на поклониците в *Ерусалим* от сарацините; мястото на лагеруването е бил някогашният *Соломонов храм*. Членовете

на ордена са давали обет за бедност, безбрачие, послушание и борба срещу неверниците. Чрез наследства, търговия и финансови сделки орденът, който от 1139 г. е пряко ръководен от папата, скоро разпространява своето влияние в цяла Западна и Югозападна Европа. Неговата власт и богатство добиват такива размери, че френският крал Филип Хубавия нарежда през 1307 г. много от членовете му да бъдат арестувани. Повечето са екзекутирани поради признанията им (вероятно получени под натиск) за действия, квалифицирани като „неморални“ и „дяволски“. По молба на краля папата разпуска ордена през 1312 г. Остава неизяснен въпросът, дали тамплиерите само външно са изповядвали християнството, а тайно са приели култа към *сатаната* или само определена, ръководна прослойка се е обоготявала и упражнявала власт, използвайки ритуалите на *черната магия*. (А.)

ТАМТИ (халд.) Богиня, същото което е и Белита. Тамти-Белита е олицетвореното Море, майка на град Ерех, халдейският Некропол. Астрономично Тамти – това е *Астар* или *Ищар*, *Венера*.

ТАМУЗ (сир.) Сирийско божество, почитано от евреите-идолопоклонници и от сирийците. Жените на *Израил* извършвали ежегодно оплакване на *Адонис* (този прекрасен юноша е тъждествен с Тамуз). Празникът в негова чест бил свързан със слънцестоенето и започвал от новолунието през месеца на Тамуз (юли); провеждал се главно в Библос във Финикия; но бил честван дори и през IV в. сл. Хр. във Витлеем, тъй като св. Иероним изказва („Послания“) своите оплаквания със следните думи: „На Витлеем горичката на Тамуз, т.е. Адонис, хвърляла своята сянка! И в пещерата, където някога е плачел младенецът Иисус, оплаквали любимия на Венера.“ И действително, в *Мистериите* на Тамуз, или Адонис, цяла седмица преминавала в оплакване и скръб. След погребалните процесии следвал *пост*, а после тържества; тъй като се смятало, че след поста Адонис-Тамуз възкръсвал от мъртвите, няколко дни без прекъсване продължавали необуздани оргии с веселие, храна и пиене, както е сега на *Пасха*.

ТАНАИМИ (ивр.) Еврейските *посветени*, високоучени *кабалисти* на древните времена. „*Талмуд*“ съдържа различни легенди за танаимите и дава имената на главните сред тях.

ТАНГА-ТАНГО (перуан.) *Идол*, ползващ се с голяма почит сред

перуанците. Това е символ на Ttiune, или *Троицата*, „Един в три и три в Един“, той вече е съществувал преди н. е.

„ТАНДЖУР“ (тибет.) Сборник от будиски трудове, преведени от *санскрит* на тибетски и монголски език. Това е най-големият канон, съдържащ 225 големи тома на различни теми. „Канджур“, който съдържа указания или „Словото на *Будда*“, се състои от 108 тома.

ТАНМАТРИ (санскр.) Типове или зачатъци на петте стихии; фините същности на последните, лишени от всякакви качества и тъждествени със свойствата на петте основни – *земя*, *вода*, *огън*, въздух (*Ваю*) и *ефир*; т.е. танматрите, в един от своите аспекти, са: обоняние, вкус, осезание, зрение и слух.

ТАНТРА (санскр.) „Закон“ или „ритуал“; определени мистични и магически трудове, чиято главна особеност е поклонението на женска сила, олицетворена в *шакти* – *Деви* или *Дурга* (*Кали*, съпругата на *Шива*); това е особена енергия, свързана с половите ритуали и магически сили – най-лошата от формите на *черната магия* и *вещарството*.

ТАНТРИЗЪМ Религиозно учение от втората половина на I в. сл. Хр. в *индуизма* и *буддизма*; контактът с божествата се осъществява чрез магически средства, като основните предписания се съдържат в *тантрите*. Възприема се и учението на *йога* и на *шактизма*. (А.)

ТАНТРИКА (санскр.) Церемонии, свързани със споменатото по-горе поклонение. *Шакти* притежава двояка природа, бяла и черна, добра и зла, поради което шакти се делят на два вида, дакшиначаря и вамачаря или шакти на дясната и на лявата ръка, т.е. „бели“ и „черни“ чародейци. Поклонението на последните във висша степен е разпуснато и безнравствено.

ТАНХА (пали) Жажда за живот. Желанието да се живее и привързаността към живота на тази земя. Тази привързаност е причина за прераждането, или *превъплъщенията*.

ТАОР (ивр.) Mundus, „свят“; име, дадено на Божеството – такова определение посочва вярата в пантеизма (*Пан*).

ТАПАС (санскр.) „Отвлеченост“, „*медитация*“. „Да се извършва тапас“ означава да се седи с цел съзерцание. Поради това много често наричат аскетите тапаси.

*“Топлина“, „горещина“, „жар“, „мъчение“; в древноиндийската митология – космична горещина като универсален космоге-

ничен *принцип*. Той лежи и в основата на мирозданието (от Тапас се родили законът и истината, нощта, океанът – от океана годината, разпределяща дните и нощите и т.н.), и в основата на религиозното поведение – умъртвяването на плътта, аскетизма, който също така е отражение на тапас.*

ТАПАСА-ТАРУ (санскр.) Sesamum Orientale, дърво, едно от най-свещените при древните аскети на Китай и Тибет.

ТАПАСЯ (санскр.) Старание, енергичност, усилие на личната *воля*, аскетична сила, аскетизъм; концентрация на волята и енергията за управление на ума, виталното и физическото тяло и за тяхното изменение или за внасянето на висше *съзнание* в низшите форми, или за други йогически или висши цели. (А.)

ТАПОЛОКА (санскр.) Царство на *девите* на *огъня*, наричани *вайраджи*. То се нарича „свят на седемте мъдреци", а също така „царство на изкуплението". Една от Шащалоките (шестте свята) над нашия, седмия.

ТАПОЯДЖНЯ (санскр.) *Тапас* като жертвоприношение; аскетизъм на самодисциплината и енергията на *душата*, насочена към най-висша цел. (А.)

ТАРА (санскр.) Съпругата на *Брихаспати* (*Юпитер*), похитена от Цар *Сома*, *Луната*, което довело до войната между богове и *асури*. Тара олицетворява мистичното знание, противоположност на ритуалистичната вяра. Тя е майка (със Сома) на *Будхи*, „*Мъдростта*".

ТАРАКАМАЯ (санскр.) Първата война на Небесата заради *Тара*.

ТАРАКА РАДЖА-ЙОГА (санскр.) Една от браминските системи на *йога* за развитието на чисто духовни сили и знание, водещи към *нирвана*. (*Раджа-йога*.)

ТАРГУМ (халд.) „Тълкуване"; от „таргем", тълкувам. Изложение на еврейските писания. Някои от Таргумите са силно мистични, като при това арамейският (или таргумски) език се използва навсякъде в „*Зохар*" и другите кабалистични книги. За да се различава този език от еврейския, наричан „лице" на свещения език, него го наричат ahorayim, „обратната част". Неговият истински смисъл трябва да се чете между редовете, съгласно определени методи, които се давали на изучаващите. Латинската дума тергум, „обратно", е получена от еврейското или по-точно арамейското и халдейското таргум. „Книгата на

Даниил“ започва на еврейски език и е напълно разбираема до глава II, 4, когато халдейците (*маговете-посветени*) започват да говорят с царя на арамейски – не на еврейски, както неправилно е преведено в протестантската Библия. Преди да започне да тълкува на царя неговия сън, Даниил говори на еврейски, но самия сън обяснява (гл. VII) на арамейски. „Така и в „Ездра“ (IV, V и VI) думите на царя се дават буквално, но всичкото това е на арамейски език“ – казва Исак Майер в своята „Кабала“. Съществуват Таргуми от различни векове; последните вече проявяват признаци на мазоретската система (*мазоретични точки*), или системата на гласните, което ги прави още попълни с умишлени маскировки. Съветът „Pirke Aboth“ (гл. I, параграф 1) – „Скрий „*Тора*“ (закона) – наистина точно бил следван както в *Библията*, така и в Таргумите.

ТАРО Състои се от 78 карти, от които 22 са наричат „големите Аркани“ и 56 – „малките Аркани“. Таро са били карти за игра, изработени така пищно, че малко хора са могли да ги притежават. В началото на XIX в. използват картите за предсказване, по-късно се свързват със символиката на *окултизма*. В 1870 г. френският учен *Курт де Гебелин* стига до извода, че таро е част от неизвестна книга на старите египтяни. Изображенията по картите отразяват тайното знание на египетските свещеници, получено от *Изида* и *Озирис*. Тезата не е доказана, но се изработва нова версия на таро, а почитателите определят и мястото, където са се съхранявали първите образци върху златни листове – храм, отдалечен на седем мили от Мемфис. Предположението е отхвърлено и от *Елифас Леви*, който, от своя страна, свързва картите таро с *кабала* и придава на големите Аркани значението на 22-те букви на еврейската азбука. *Папюс*, *Матърс* и др. разработват по-нататък тази систематика, като Матърс разглежда малките Аркани в духа на кабалистичното *дърво на живота*. Следващата версия е на Осуалд Уърд, който разглежда таро преди всичко като книга на *посвещението* и отпечатва карти, които коренно се различават от тези на Гебелин. *Кроули* издава картите, придържайки се към цветовата символика на „*Златната зора*“, като придава подчертано сексуален характер на фигурите. Днес най-често използваните карти са изработени по проект на *Артър Уейт*. (А.)

ТАСИСУДУН (тибет.) „Свят град на учението“; обаче в него има повече *дугпа*, отколкото светии. Това е главната резиденция в Бутан на църковната глава на сектата *бон* – *Дхарма Раджа*. Той, външно уж северен буддист, представлява просто поклонник на древните богове-*демони* на местните жители – природни духове или *елементали*, на които се покланяли в тази страна преди въвеждането на *буддизма*. В Източен или Велик Тибет не се допуска нито един чужденец и на малцината учени, които се осмеляват да пътешестват в тези забранени райони, не им позволяват да навлязат по-навътре от граничните области на земята Бод. Те скитат по Бутан, Сиким, навсякъде по протежение на границата на тази страна, но не могат нищо да узнаят за истинския Тибет, а следователно – за истинския северен буддизъм, или *ламаизъм* на *Цзонкапа*.

ТАТ (егип.) Египетски символ; вертикална кръгла стойка, стесняваща се към върха, с четири напречни греди на върха. Използвали се в качеството им на *амулети*. Горната част представлява обикновен равностранен *кръст*. Последният, на своята фалична основа, символизирал двата принципа на творението, мъжки и женски и се отнасял към природата и космоса; но сам по себе си тат, с атф (или атеф) на върха, тройната корона на *Хор* – две пера с *урей* отпред – представлявал седморния човек, като при това кръстът, или кръстачката, означава низшата четворка, а атф – висшата триада. Както точно забелязва д-р Берч: „Четирите напречни греди ... представляват четирите основи на всички неща, а тат е символ на здравината“.

ТАТВА (санскр.) Вечно съществуващото „То“; също така различни *принципи* в Природата, в тяхното окултно значение. „Татва Самата“ е труд по философията *санкхя*, приписван на самия *Капила*. Също така – абстрактните принципи на съществуването или категорията, физически и метафизически. Фините *елементи* – пет в *екзотеричната*, седем в *езотеричната* философия – сравнявани с петте и седемте чувства на физически план; последните две чувства са все още латентни у човека, но ще бъдат развити в последните две коренни *раси*.

ТАТВАДЖНЯНА (санскр.) Знание на същностните *принципи* на Битието или същностните начини на действие на самосъществуването; познание на истината. (А.)

ТАТВАС (санскр.) 1. Наименование в индийската философия

на 36 степени на развитието на Единното към множество. 2. Петте състояния на *вибрация* на световния *етер*, които носят имената на петте *елемента*: *тайджас* (*огън*), дритхиви (*земя*), *апас* (*вода*), *ваю* (въздух), *акаша* (*етер*). В *тантризма* елементите получават и определен цвят и геометрична форма: огън – червен, равнобедрен триъгълник; земя – жълт, квадрат; вода – сребрист, лежащ на полудъгата полумесец; въздух – синьозелен кръг; етер – тъмновиолетово, яйцевидно тяло. Чрез комбинацията на 5-те татвас се образуват други 20, като към единия се прибавя в умален размер един от другите четири. (А.)

ТАТ ЕСМУН (егип.) Египетският *Адам*; първият човешки прародител.

ТАТХАГАТА (санскр.) „Този, който е подобен на бъдещия"; този, който подобно на своите предшественици (*Будди*) и приемници, се явява бъдещият Будда, Спасител на Света. Една от титлите на *Гаутама Будда*, и най-висша, доколкото първият и последният Будда са били преки непосредствени *аватари* на Единното Божество.

ТАУ (ивр.) Това, което сега е станало еврейската квадратна буква тау; много преди изобретяването на тази азбука това е било египетският кръст с дръжка, крукс ансата на латинците и идентично с египетския анкх. Този знак принадлежал и сега принадлежи изключително на *адептите* на всяка страна. Както доказва *Кенет Маккензи*, „това бил символ на *спасението* и освещението и като такъв бил приет в качеството на масонски символ в Обреда на Кралската Арка". Той също така се нарича астрономичен кръст и бил използван от древните мексиканци (може да се види на един от храмовете в Паленке), също както и от индусите, които поставяли тау като знак върху челата на своите *чела*. (*Крукс ансата*.)

ТАХМУРАТ (перс.) Иранският *Адам*, чийто кон бил *Симург* Анке, грифон-феникс, безкрайният *цикъл*. Повторение или припомняне на *въплъщенията* на *Вишну* и *Гаруда*.

ТАШИЛУНПО (тибет.) Голям център от манастири и учебни заведения на три часа път пеша от Шигадзе; резиденция на таши-лама, за който по-подробно вж. *Панчен римпоче*. Той бил построен в 1445 г. по заповед на *Цзонкапа*.

ТЕАНТРОПИЗЪМ Едновременно и бог, и човек; божествен *Аватар*.

ТЕБА (ивр.) „Природа“; мистично и *езотерично* тя е същото, което е нейният *Елохим*, тъй като числовото значение на двете думи – Теба и Елохим (или Алейм) – е еднакво, а именно 86.

ТЕДЖАС, теджах (санскр.) „Светлина“, „топлина на енергията“; сила; могъщество; енергия и душевна сила; един от видовете *Бхута*. (А.)

ТЕЙОХЕЛ (ивр.) Обитаемият свят, раждащ човека; нашата земя в „*Зохар*“.

ТЕЛЕКИНЕЗА (гр.) „Отдалечено движение“; придвижване на предмети по паранормален начин – без пряко или опосредствено въздействие и само чрез енергия. (А.)

ТЕЛЕПАТИЯ (гр.) „Изживявания отдалеч“ или предаване на мисли от разстояние; възприемане на душевните състояния на даден човек без участието на сетивата. (А.)

ТЕЛЕЦ (лат.) Едно от най-тайнствените съзвездия в *Зодиака*, свързано с всички „Първородни“ слънчеви богове. Телецът е отбелязан с буквата А, която е негов знак в еврейската азбука – буквата Алеф; и поради това съзвездието се нарича „един“, „първи“ – по горепосочената буква. От тук и „първородните“ – всички, на които то е било посветено. Бикът (*култ на бика*) – е символ на силата и пораждащата мощ, на *Логоса*; оттук и рогата на главата на *Изида*, женския аспект на *Озирис* и *Хор*. В рогата на Телеца (горната част на еврейското Алеф) древните мистици виждали *кръста* с дръжка, отблъскващ *дракона*, а християните свързвали този знак и съзвездието с *Христос*. Св. Августин го нарича „велик Град на Бога“; египтяните – „тълкувател на божествения глас“, *Апис*-Пацис на Хермонт.

ТЕЛУГУ Един от дравидските езици, на който говорят в Южна Индия.

ТЕМУРА (ивр.) „Изменение“; наименование на раздел от практическата *кабала*, отнасящ се до аналогията между думите, които се променят в зависимост от разполагането на буквите или замяната на една буква с друга.

ТЕОГОНИЯ Произход на боговете; раздел от всички нехристиянски теологии, който учи на генеалогията на различни божества. Древногръцкото название на това, което по-късно било преведено като „родословие на произхода на *Адам* и Патриарсите“ – всички те по същество са богове, планети и знаци на *Зодиака*.

ТЕОДИДАКТ (гр.) „Научен от Бога“; така наричали *Амоний Сакас*, основателя на неоплатоническата еклектична школа на *филалетите* в IV в. в Александрия.

ТЕОКРАЗИЯ „Смесване на богове“; поклонение на различни богове, като например на *Йехова* и боговете на неевреите в случая с евреите-идолопоклонници.

ТЕОМАНТИЯ (гр.) Пророкуване с помощта на оракули; от „теос“ – бог и „мантия“ – пророкуване.

ТЕОМАХИЯ Сражаване с богове или против тях, като например „Войната на *Титаните*“, „Война в Небесата“ и сражението на *Архангелите* (боговете) против техните братя, пълчищата на *Сатаната* (бивши богове, *асури* и т.н.).

ТЕОПАТИЯ Страдания в името на своя бог; религиозен фанатизъм.

ТЕОПЕЯ (гр.) Магическо изкуство да се дава на фигури, статуи и други неодушевени предмети живот, реч и движение.

ТЕОПНЕЙСТИЯ (гр.) *„Откровение“*; нещо дадено или вдъхновено от бога или божествено същество. Божествено озарение.

ТЕОСОФИ С това име наричали себе си много мистици от различни периоди на историята. Неоплатониците на Александрия били теософи; *алхимиците* и *кабалистите* на средновековието се наричали също така; това се отнася и към мартинистите, квиетистите и други мистици, действащи независимо, или обединени в братство или общество. Всички истински привърженици на божествената *Мъдрост* и Истина са имали и имат повече право на това име от тези, които, присвоявайки си това название, живеят и действат противно на принципите на *теософията*. Както е казано от брат *Кенет Р. Маккензи*, теософите от изминалите столетия са „чисти теоретици, които не основавали школи и все пак оказали мълчаливо влияние върху философията; и без съмнение, когато настъпи времето, много идеи, предложени по този начин, могат да дадат нови насоки на човешкото мислене. Един от пътищата, по които тези доктрини са постигнали не само авторитет, но и сила, е минавал през някои усърдни и предани хора във висшите степени на *Масонството*. Все пак тази сила в значителна степен угаснала заедно с неговите основатели и съвременното франкмасонство съдържа малко следи от теософско влияние. Колкото точни и прекрасни да са били някои мисли на *Сведенборг*, Пернети, *Паскуалис*, *Сен*

Мартен, Маркони, Рагон и Шастание, те оказват само слабо непосредствено въздействие на обществото." Това е вярно по отношение на теософите от предишните три столетия, но не и на съвременните. Тъй като теософите на днешния век вече са оставили видима следа в съвременната литература и сред най-интелигентните слоеве на човечеството са възбудили желание и целеустременост към възвишена философия, наместо към сляпата догматична вяра на миналото. Такава е разликата между предишната и съвременната Теософия.

ТЕОСОФИЯ (гр.) „Религия на Мъдростта" или „Божествената Мъдрост". Същност и основа на всички световни религии и философии, преподавана и практикувана от малцина избрани от момента, когато човекът е станал мислещо същество. В практиката теософията е чисто божествена етика; определенията, дадени й в речниците, са просто безсмислица, нелепост, основана на религиозно суеверие и невежество по отношение на истинския дух на ранните *розенкройцери* и средновековните философи, наричащи себе си теософи.

ТЕОСОФСКО ОБЩЕСТВО или „Всемирно Братство" Основано през 1875 г. в Ню Йорк от *Е. П. Блаватска* и полковник *Х. С. Олкът* при съдействието на *У. К. Джадж* и някои други. Първоначално провъзгласило за своя цел научното изследване на психическите или т. нар. „духовни" феномени, след което са били обявени три главни негови задачи, а именно: 1. Братство на човечеството без разлика в расите, цвета на кожата, религията или социалното положение. 2. Основно изучаване на древните световни религии за сравняване и изучаване на универсалната етика. 3. Изучаване и развиване на скритите божествени сили у човека. В дадения момент (1890 г.) то има над 250 филиала, разпръснати по цялото земно кълбо, повечето от които се намират в Индия, където е разположена неговата щаб-квартира. То се състои от няколко големи секции – индийска, американска, австралийска и европейска.

*В движението назряват противоречия, които се проявяват непосредствено след смъртта на Блаватска – обществото е лишено от една пламенна личност, с огромен идеен потенциал, която е стълбът на теософската кауза. Мистици и *окултисти* предявяват претенции към ръководния пост, като се обосновават с получени полички свише. През 1892 г. У. Джадж и *Ани Безан*

също показват поотделно писма от Учителите, с което се поставя началото на един тригодишен междуличностен скандал. През 1895 г. Джадж оглавява мнозинството от американските теософи под името „Теософско Общество в Америка“. Умира една година по-късно, а два месеца след това ръководството се поема от *медиума Катрин Тингли*, за която се твърди, че била посочена за наследник от самия Джадж, наричащ я „Обещание“, „Светлина в ложата“ и „Огнена майка“. Междувременно теософското общество на Безан и полковник Олкът претърпява редица промени. Появява се и още една причина за раздори, провокирана от *Чарлз Уебстър Ледбитър*, дясната ръка в управлението на Ани Безан. Ледбитър е английски свещеник, привлечен в Т. О. от Блаватска. Той и Безан проучват съвместно „астралните форми“ на емоциите и мислите и на „окултната химия“ – ясновидско изследване на естеството на материята. Общите виждания на двамата ги обединяват и след смъртта на Олкът те всъщност започват да управляват съвместно обществото. Под ръководството на двамата ясновидци теософските търсения променят същността си. Отделя се все повече внимание на *ясновидството* и астралните контакти. Ледбитър се интересува предимно от предишните животи. В седалището на теософите в Адяр „разпознава“ сина на един от слугите, в чието тяло ще се въплъти Учителя на новия век, на предсказаната от Блаватска нова раса. През 1911 г. е основан и „Орденът на звездата на Изтока“ – организация, която трябва да подпомага идването на Учителя. В нея централна роля е отредена на *Кришнамурти*, избраника на Ледбитър и Безан. Орденът се разраства и привлича многобройни съмишленици. Кришнамурти обикаля целия свят, докато ненадейно през 1929 г. сам прекратява дейността си, което води до разпадането на ордена. Полемиките около мястото и ролята на ордена и на Кришнамурти водят до отцепването през 1909 г. на личния секретар на Блаватска Джордж Мийд. Той основава свое общество, занимаващо се предимно със сравнителна религия. През същата 1909 г. група теософи се обособява в Лос Анжелос като „Обединена ложа на теософите“ под ръководството на Робърт Кросби. След 1930 г. ложата започва да издава в Индия сп. „Арианският път“. Най-сериозната загуба за Обществото обаче е отделянето на *Рудолф Щайнер*, който не може да асимилира

„цялата гротескност“ около Ордена на звездата и през 1913 г. сформира *Антропософското Общество*. Но това е формален повод – истинската причина са дълбоките идейни разногласия, породени както от изгасналата искра на окултните търсения, така и от изгражданата от Щайнер бъдеща школа на западната езотерична мисъл (*Антропософия*). Още в началото на XX в. Обществото губи все повече заложените от своята създателка теософски аспекти. Правят се опити за връщане към Блаватска, но движението е твърде разнородно, липсва обединяваща, високо авторитетна фигура, бързо се променят социалните и геополитическите условия. След оттеглянето на Кришнамурти Теософското Общество губи своите привърженици – през 1932 г. неговите членове намаляват до 32 000. През 1932 г. умира Безан; Ледбитър предава работата си на бившия преподавател Джордж Аръндейл и се оттегля в Австралия, където насочва интересите си към либералната католическа църква. Но както обикновено се получава при окултни движения с дълбоко хуманен и философски заряд, идеите, след смъртта на патрона, прекрачват границите на организацията и намират почва и радетели в широки обществени слоеве, като по този начин влияят по-силно и непосредствено на духовното развитие.*

ТЕОФИЛАНТРОПИЗЪМ (гр.) Любов към Бога и човека, или по-точно, във философски смисъл – любов към Бога чрез любов към Човечеството. Някои личности, които по време на първата революция във Франция са се стремели да заменят християнството с чиста филантропия и здрав разум, наричали себе си теофилантропи.

ТЕОФИЛОСОФИЯ Теизъм и философия заедно.

ТЕРАПЕВТИ (гр.) Школа на езотерици, която била вътрешна група в александрийския юдаизъм, а не „секта“, както е прието да се смята. Те били „лечители“ в този смисъл, в който са и някои „християнски“ и „ментални“ учени. Членовете на Т.О. са лечители, като са и добри теософи и изследователи на езотеричните науки. *Филон Юдей* ги нарича „слуги на бога“. Както справедливо е казано в „A Dictionary of... Literature, Sects, and Doctrines“ (т. IV, ст. „Филон Юдей“) по отношение на терапевтите: „Няма основания да се смятат за отделна „секта“, а по-скоро за езотеричен кръжок на *илюминати*, „мъдри хора“... Те били съзерцателни елинистични юдеи.“

ТЕРАПИЯ ПОЛЯРИТЕТНА Физиологична терапия, създадена от австриеца Рандолф Штоне (1890-1981); базира се на схващането, че универсалната поляризация (слънце/луна, мъжко/женско, позитивно-негативно, изразено в кит. философия като *ин* и *ян*) има своето съответствие и в човека. Дясната половина е позитивна, а лявата – негативна. Освен това тялото има пет енергийни централи, които съответстват на петте елемента на индийската философия: *етер*, въздух (*Ваю*), *огън*, *вода* и *земя*. Чрез масажи и допир тези енергийни полета могат да се повлияят, като се отстранят енергийните блокади. (А.)

ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ДВИЖЕНИЕ Разработена от Паул Опенхаймер (род. 1916 г. във Франкфурт) на базата на *антропософията*, източните учения, главно *йога*, *методът „Фелденкрайс“* и биполарния принцип (*ин* и *ян*), който при човека се изразява чрез тяло – *душа* (дух). Нарушенията в едната от двете същности води до криза в цялата система. Ако мисленето потиска необходимите за тялото духовни импулси, организмът се превръща в машина, а човекът – в марионетка, чиито органи и части функционират по определени, но съвсем ограничени правила. Полярният модел се проектира върху движенията и тяхното осъзнаване: процесите на напрежение и отпускане, протягане и свиване влияят на всички органи, вкл. и на вътрешните като сърце, стомах и др., затова е необходимо внимателно да се наблюдава дейността на тялото. Едно обикновено движение на ръката оказва влияние на раменете, врата, тила и главата. (А.)

ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ДЕХИПНОТИЗАЦИЯ Разработена от американеца Дик Шулдър, според когото съвременният човек е вече хипнотизиран от многообразното влияние на възпитанието и чрез обществото. Първите преживявания при раждането, още отделянето от майката, образуват стратегическа програма, която служи като защита на детето при подобни ситуации. Повечето поведенчески стратегии на човека, като лоши навици, страхове, начин на хранене и др., се коренят в първите четири години. Чрез диалог с подсъзнанието, който включва и *медитация*, и промяна на начина на хранене (без остри подправки и сладки храни) старата програма от детството се изтрива и евентуално се замества с нова, която отговаря на живота на възрастния. (А.)

ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ДИШАНЕ Съвременната физиология и психотерапевтика разглеждат дишането не само като процес, чрез който организмът приема жизнена енергия, но и като връзка с възвишени светове. Повърхностното дишане, както и дълбокото дишане без концентрация, не доставя достатъчно жизнена енергия. Основен фактор за правилното дишане е концентрирането върху процеса и регулирането на въздушния поток в тялото. Техниката на дишането е разработена от *йога* и съдържа три степени: приемане, задържане, издишване. Целта е не само да се избегне бързото и повърхностно дишане, но и да се приведе организма в синхрон с пулсацията на жизнената енергия. Чрез концентрация и образно мислене жизнената енергия (*прана*) се насочва към енергийните центрове и оттам – към органите и системите. Съвременните лечебни терапии (*методът „Александър“*, *автогененен тренинг*) също включват техники, при които съзнателно се регулира ритъмът на дишане.

ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ДОПИР англ. Touch for Health; една по-скоро профилактична терапия; установява се дисбалансът в енергийната система, който се отстранява мануално. Чрез тест на мускулите се диагностицират 12-те основни системи (стомах, бели дробове, панкреас и т.н.). (А.)

ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ НОВО-РАЖДАНЕ англ. Rebirthing; създадена от американските лекари Рей, Янов и *Гроф*. В основата е схващането, че преживяванията при раждането са определящи за по-нататъшното развитие на човека и причина за неговите заболявания. С помощта на дихателни техники (бързо дишане и задържане на въздуха) процесът на раждането отново се преживява, като блокадите се отстраняват чрез осъзнаване на потискащите обстоятелства и травми. (А.)

ТЕРАТОЛОГИЯ Гр. наименование, въведено от Жофруа Сент Илер за определение на предродовото образуване на уродите, както човешки, така и животински.

ТЕРАФИМИ (ивр.) Същото, което са *серафимите* или боговете *кабири*; образи на змея (*наг*). Първите Терафими, съгласно легендата, били получени от *Дардан* като зестра и той ги донесъл в *Самотракия* и Троя. *Идолите*-оракули на древните евреи. Рахил ги откраднала от своя баща Лаван.

ТЕРМУТИС (егип.) Корона от змии на богинята *Изида*; също

така името на легендарната дъщеря на фараона, на която се приписва спасяването на *Мойсей* от водите на Нил.

ТЕТРАГРАМАТОН Четирибуквеното име на Бога, неговото гръцко наименование; четирите букви на древноеврейски са: „Йод Хе Вау Хе“, или на английски – IHVH. Истинското древно произнасяне днес е загубено; искрените юдеи смятали това име за твърде свещено, за да се произнася и при четенето на свещени текстове го заменяли с името *Адонай*, което означава Властелин (*Неизреченото име*). В *кабала* I се свързва с *Хокма*, H – с *Бина*, V – с *Тиферет*, а последното H – с *Малкут*. Християните обикновено наричат IHVH – *Йехова*, а много съвременни учени-библеисти го пишат като *Яхве*. В „Тайната Доктрина“ името Йехова се приписва само на Бина, но това не се признава от розенкройцерската школа на *кабалистите* и от *Матърс* в неговия превод на „Kabbalah Denudata“ на Кнор фон Розенрот. Някои авторитети на *кабала* отнасят към IHVH само Бина, но единствено по отношение на Йехова на екзотеричния Юдаизъм. IHVH на кабала има само далечна прилика с Бога на Стария Завет. (W.W.W.)

„Кабала“ на Кнор фон Розенрот не представлява авторитет за източните кабалисти; тъй като е добре известно, че при написването на своята „Kabbalah Denudata“ той е следвал по-скоро съвременните, отколкото древните (халдейски) манускрипти и също така е добре известно, че тези манускрипти и ръкописи на „*Зохар*“, които се класифицират като „древни“, споменават и дори използват еврейските главни или *мазоретични точки*. Само това вече би направило фалшификати от тези, уж отнасящи се към „Зохар“ книги, тъй като не съществуват преки следи от използването на *мазора* преди X в. на нашата ера и дори косвени следи – преди VII в.

ТЕТРАКТИС или Тетрада (гр.) Свещената четворка, в която се кълнели питагорейците; това била тяхната най-обвързваща клетва. Тя има твърде мистично и разнообразно значение, явявайки се същото, което е и *Тетраграматон*. Преди всичко това е Единство или Единният в четири различни аспекта; после – това е фундаменталното число Четири, Тетрада, съдържаща в себе си декада, или 10 – числото на съвършенството; и накрая то означава първичната триада (или триъгълник), слята в божествената *монада*. Кирхер, ученият *кабалист*-йезуит, в своя труд

„Œdipus Ægypticus“ (II, с.267) представя Неизреченото Име IHVH – една от кабалистичните формули на 72 имена – във вид на питагорейска Тетрада. Мистър И. Майер илюстрира това по следния начин:

1		= 1
2	Неизреченото	= 15
3	Име	= 21
4	Тогава	= 26
10		72

Той също така показва, че „свещената Тетрада на питагорейците се оказва, че била известна на древните китайци“. Както е обяснено в „Разбулената Изида“ (I.), мистичната декада, сумата на Тетрактиса или 1 + 2 + 3 + 4 = 10, е начин на изразяване на дадената идея. Единицата е безличният принцип, „Бога“; две – материята; три, съединявайки монадата и дуадата и притежавайки природата и на двете, представя света на явленията; Тетрадата, или формата на съвършенство, изразява пустотата на всичко; а декадата, или сумата на всичко, побира в себе си целия Космос.

ТЕУРГ Първата школа по практическа теургия (от θεος, бог и εργον, работа) в християнския период била основана от *Ямблих* сред александрийските платоници (*Платон*). Обаче жреците, служители в храмовете на Египет, Асирия, Вавилон и Гърция, чието задължение било призоваване на боговете по време на празнуване на *Мистериите*, били известни под това име, или негови еквиваленти на други езици, още от най-древни архаични времена. *Духовете* (но не духовете на умрели, чието призоваване се наричало *некромантия*) ставали видими за очите на смъртните. Така теургът бил длъжен да е *йерофант* и познавач на *езотеричното* знание на светилищата във всички велики страни. Неоплатониците (*неоплатонизъм*) от школата на Ямблих се наричали теурзи, тъй като извършвали така наречената „церемониална *магия*“ и призовавали simulacra или образите на древни *герои*, „богове“ и даймони (δαιμωνια, божествени, духовни същества). В редките случаи, когато се изисквала поява на осезаеми и видими духове, на теурга се налагало да снабдява тайнствените призраци с част от своето собствено тяло и кръв – налагало му се да извършва

теопея, „сътворяване на богове“ чрез тайнствен процес, добре известен на древните и навярно на някои от съвременните тантрици и *посветени брамини* в Индия. Това е нещото, за което се говори в „Книга на Призоваванията“, съхранявана в пагодите. Тя проявява пълна идентичност с обредите и ритуалите на най-старата браминска теургия и александрийските неоплатоници (*неоплатонизъм*). Следващото е взето от „Разбулената Изида“: „Браминът грихастха (призоваващият) трябва да бъде в състояние на съвършена чистота, преди да се осмели да призове *питри*. След като е приготвил лампа, малко сандалови благоухания и пр. и е начертал магически кръгове, които са му преподадени от висшия *гуру*, за да не се допускат лоши духове, той престава да диша и призовава огъня (*кундалини*) да му помогне да разсее своето тяло“. Определен брой пъти той произнася свещена дума и „неговата душа (*астралното тяло*) излиза от своята тъмница, тялото му изчезва и душата (образът) на призования дух се спуска в тялото-двойник и го одушевява“. След това „неговата (на теурга) душа (астрал) отново влиза в своето тяло, чиито фини частици отново се събират заедно (за обективното чувство), след като са създали от себе си въздушно тяло за *дева* (бога или духа), когото той е призовавал“... И след това призоваващият задава на последния въпроси „по тайните на Битието и преобразуването на нетленното“. Според преобладаващото популярно мнение, теурзите, както и *маговете*, са извършвали чудеса – като призоваване на души или сенки на герои и богове и други тавматургични (*тавматургия*) действия – чрез свръхестествени сили. Но нищо подобно никога не е ставало. Те извършвали това, просто освобождавайки своето астрално тяло, което, приемайки формата на бог или герой, служело като посредник или проводник, чрез който може да се достигне и прояви този особен ток, който е запазил мислите и знанията на героя или бога.

ТЕУРГИЯ (гр.) Общуване с планетни *духове* и *ангели* – „боговете на Светлината“ и начин за привличането им на земята. Само познаването на вътрешния смисъл на техните йерархии и чистота на живот могат да доведат до придобиване на силите, необходими за общуване с тях. За да се достигне тази

възвишена цел, стремящият се трябва да бъде абсолютно достоен и безкористен.

ТЕФНУТ (егип.) Богиня, дъщеря на Слънцето, изобразявана с глава на лъвица. Едно от трите божества, обитаващи „земята на възраждането на боговете“ и добрите хора, т.е *анру* (*девакхан*). Тези три божества са *Шу*, Тефнут и *Хеб*.

ТИАМАТ (халд.) *Дракон* от женски пол, олицетворяващ океана: „велика майка“ или живият принцип на *хаоса*. Тиамат искала да погълне *Бел*, но Бел изпратил вятър, който нахлул в нейната отворена уста и я убил.

*Тиамат е създателка, заедно със своя съпруг Апсу, на първите богове в космичната битка между поколението на старите богове (оглавявани от Тиамат) и младите, оглавявани от *Мардук*, тя е убита от Мардук; той разсича тялото на Тиамат на две части, като прави от първата небето, а от втората – земята.*

ТИАУАНКО (перуан.) Величествени руини на доисторически град в Перу.

ТИКУН (халд.) Проявеният Човек, или *Адам Кадмон*, първият лъч на проявения *Логос*.

ТИНГЛИ, Катрин (1847-1929), „Огнената майка“ За живота на Тингли до навършване на четирийсет години не се знае почти нищо, освен че още като малка имала религиозни видения. Става известна с използването на способностите си като *медиум* за подобряване благосъстоянието на хората. Ръководи мисията „Прави добро“ в източната част на Ню Йорк, откъдето се запознава с *Джадж* и бива въведена в теософските кръгове. Веднага след определянето на Тингли като наследничка на Джадж, Огнената майка тръгва на „кръстоносен поход“ по света. Твърди, че по време на пътуването си се среща с Учителя на *Блаватска* близо до Дарджелинг. След завръщането си поставя основите на „Училище за възраждане на изгубените мистерии на античността“ в Понт Лома, Калифорния. Понт Лома става американският еквивалент на Адяр (където е ръководството на *Теософското Общество*) със своя гръцки театър и училището „*Раджа-йога*“. Катрин Тингли обаче открива, че нейните интереси към социалните реформи влизат в конфликт с потребностите на езотеризма. През 1898 г. декларира пред конвенцията на Т. О. на Америка създаването на Универсално братство, което поглъща около

90 процента от Обществото. Движението около Катрин Тингли се отдава предимно на социална дейност. (А.)

ТИРЯКСРОТА (санскр.) От тиряк, „прегърбен“, и сротас, „канал“ (хранопроводен). Означава „сътворение“ на хората от *Брама* като същества, чиито стомаси, по силата на тяхното вертикално положение на двуноги, се намирали в хоризонтално положение. Това е изобретение на *Пураните*, отсъстващо в *окултизма*.

ТИТАНИ (гр.) Великани от божествен произход в гр. митология, започнали война против боговете. *Прометей* бил един от тях.

ТИТИКША (санскр.) „Устояване“, „търпение“. Титикша, дъщеря на *Дакша* и съпруга на *Дхарма* (божествения закон) е олицетворение на тази добродетел.

Твърдо, търпеливо поддържане на всички контакти, приятни и неприятни, без да се потискат болезнените и мъчителните, без увличане от приятните.

ТИФЕЙ (гр.) Прочут великан, който имал сто глави, подобни на главите на змей или *дракон*, и който бил предполагаем баща на Ветровете, както *Шива* е бил баща на *марутите* – също „ветрове“. Той започнал война против боговете и е тъждествен с египетския *Тифон*.

ТИФЕРЕТ (ивр.) Шестият от десетте *сефирота*, мъжка активна сила, отговаряща на вау, V, от *Тетраграматон* IHVH; също така се нарича *Мелек*, или Цар; и Син. Това е централният сефирот от шестте, които образуват Зауир Анпин, Микропросопуса, или Малкия Лик (*Ликове*). Превежда се като „Красота“ и „Кротост“.

ТИФОН (егип.) Аспект или сянка на *Озирис*. Тифон не е, както твърди Плутарх, отделен „Принцип на Злото“ или *Сатаната* на евреите, а е по-скоро низшите космични *принципи* на божественото тяло на Озирис, богът в тях – така че Озирис е персонифицираната Вселена във вид на *мислеоснова*, а Тифон – същата тази вселена в нейната материална проява. Двамата в един са по същество *Вишну-Шива*. Тифон – това е земната материална обвивка на Озирис, който е пребиваващият в нея *дух*. В гл. 42 на „Ритуал“ („*Книга на Мъртвите*“) Тифон е описан като „*Сет*, преди наричан *Тот*“. Изтоковедите напълно са се объркали, откривайки, че в едни папируси

към Тифон-Сет се обръщат като към „велик и добър бог“, а в други – като към въплъщение на злото. Но нима Шива, един от индуската *Тримурти*, не е описан на някои места като „най-добрия и щедър сред боговете“, а на други – „тъмен, черен, разрушаващ, ужасен“ и „свиреп бог“? Нима *Локи*, скандинавският Тифон, в ранни времена представен като добротворно същество, бог на *огъня*, главният *гений* на мирното семейно огнище, изведнъж не губи тези звания и не става след това сила на злото, Сатаната на студения ад и *демон* от най-лоша порода? За такова неизменно превръщане съществува основателна причина. Докато тези двойствени богове, символи на доброто и неизбежното зло, светлината и тъмнината, са тясно свързани, т.е. олицетворяват комбинацията на диференцираните човешки качества или елементите, които те представят, дотогава те просто са въплъщение на средния личен бог. Но веднага, когато биват разделени на две същества, всяко със своите две отличителни черти, те стават съответно два противоположни полюса на добро и зло, светлина и тъмнина; казано накратко – те стават две независими и отделни същества или по-точно *личности*. Само благодарение на софистиката църквите са успели да запазят до днес в някои умове еврейското божество в неговата първоначална цялост. Ако те бяха последователни, биха отделили *Христа* от *Йехова*, светлината и доброто от тъмнината и злото. Именно това е станало с Озирис-Тифон; но нито един изтоковед не е разбрал това и така тяхното недоумение нараства. Ако се приеме Тифон – както това правят *окултистите* – за съставна част на Озирис, точно както *Ариман* е неотделим от *Ахура Мазда*, а Змеят на „Книгата *Битие*“, тъмният аспект на *Елохима*, се слива с нашия „Господ Бог“, то всички затруднения в неговата природа изчезват. Тифон е по-късното име на Сет; по-късното, но наистина също толкова древно, колкото е четвъртата династия; тъй като в „Ритуала“ четем: „О, Тифон-Сет! Аз те призовавам, ужасния, невидимия, всемогъщ бог на боговете, тебе, който разрушава и въздава по заслуги“. Тифон несъмнено принадлежи към същата категория символи, към които и Шива Разрушителя, и Сатурн – „тъмният бог“. В „Книга на Мъртвите“ Сет, в своята битка с Тот (мъдростта) – негов духовен двойник – губи силата си също както и Сатурн-*Кро-*

нос и *Уран* преди него. Както Шива е тясно свързан с бика *Нанди* – аспект на *Брама*-Вишну, творящата и съхраняваща сила, така Сет-Тифон е свързан с бика *Апис* и двата бика са посветени и свързани с техните съответни божества. Както на Тифон първоначално са се покланяли като на вертикален камък, фалос, така и Шива до днес изобразяват и му се покланят под формата на *лингам*. Шива – това е Сатурн. Действително, изглежда че Сет-Тифон е послужил като прообраз на повече от един бог на късния ритуален цикъл, включително дори и бога на евреите, тъй като някои от неговите ритуални предписания изцяло са преминали в списъка от закони и канони на религиозните обреди на „избрания народ“. Кой от покланящите се на *Библията* знае за произхода на жертвения козел (ез или аза), прогонен в пустинята в качеството му на изкупление? Знаят ли те, че столетия преди изхода на *Мойсей* козелът е бил посветен на Тифон и че над главата на този Тифонов козел египтяните са изповядвали своите грехове, след което животното било изпращано в пустинята? „И ще вземе два козела... и ще хвърли за двата *Аарон* жребий: единият за Господа, а другият жребий за опрощението (*Азазел*)... и ще положи Аарон двете си ръце върху главата на живия козел и ще изповяда над него всички беззакония на синовете Израилеви... и ще го прати... в пустинята.“ (Левит, XVI.) И както козелът на египтяните е служел като изкупление при Тифон, така и козелът на израилтяните – за „жертва на повинността... пред Господа“ (пак там, V, 19). Така, ако само си спомним, че всеки антропоморфен творящ бог е бил при древните философи „Животодаващ“ и „разпределящ Смъртта“ – Озирис и Тифон, Ахура Мазда и Ариман и т.н. – то ще бъде лесно да се разбере твърдението на окултистите, че Тифон е бил просто символ на низшата четворка, постоянно воюващите и буйни принципи на диференцираната хаотична материя както във Вселената, така и у Човека, а Озирис символизирал висшата духовна триада. Тифон в „Ритуал“ е обвиняван в това, че „краде разсъдъка от душата“. Поради това той е изобразен като борещ се с Озирис и разсичащ го на четиринайсет (два пъти по седем) части, след което, без уравновесяващата сила на доброто и светлината, той остава потопен в зло и тъмнина. Така легендата, разказана от Плутарх, става разбираема

като алегория. Той казва, че като претърпял поражение в битката с *Хор*, Тифон „бягал седем дни на магаре и бягайки, породил момчетата Иеросолумос и Иудес“. Тъй като на Тифон по-късно се покланяли в образа на магаре и тъй като за наименование на магарето служи АО, или (фонетично) ИАО, гласните, имитиращи рева на това животно, то става ясно, че Тифон бил преднамерено слят с името на еврейския Бог, както това достатъчно ясно показват двете имена – Юдея и *Ерусалим* – породени от Тифон.

ТИШЯ (санскр.) Същото, което е *Кали юга*, Четвъртият Век.

ТОБО (гност.) В „*Кодекс на назареите*“ – тайнствено същество, което пренася душата на *Адам* от Оркус в мястото на живот и поради това се нарича „освободител на душата на Адам“.

ТОДИ Тайнствен народ в Индия, открит в неизследваните дебри на Нилгири (Сините) Планини в окръга Мадрас, чиито произход, език и религия и до днес не са известни. Те напълно се различават – етнически, езиково и по всичко останало от бадагите и мулукурумбите, другите две племена, обитаващи същите гори. (Вж. Елена Блаватска, „Магьосниците от Сините планини“, „Астрала“, 1995, С.)

ТОМЕЯ (егип.) Богиня на Справедливостта, със завързани очи и кръст в ръката. Същото, което е гръцката Темида.

ТО ОН (гр.) „Съществуващ“, „Неизреченото Всичко“ на *Платон*. Този, „когото никой не е виждал, освен Сина“.

ТОПАЗ Подразбира се благородният топаз с жълтооранжев цвят; причисляван е към групата на алуминиевите силикати. В древността са вярвали, че минералът е свързан с *Луната* и нейните фази влияят на окраската му. При наближаваща буря и при голяма горещина камъкът се наелектризира и въздейства на притежателя си; може да предизвика *ясновидство* и дарба за пророчество. Като *талисман* и *амулет* успокоява нервите и предпазва от безпокойства и тревоги. В средновековието е предпочитано средство за защита срещу *черна магия*. Той „предупреждава“ своя притежател за отрова и други опасности. Арабските лекари са го предписвали срещу липса на апетит, египетските – за забременяване. Приписвали са му противоотровни качества, свойството да спира кръвотечение, да лекува епилепсия и да прогонва кошмари, да лекува очни

заболявания и болести на далака. Съвременно приложение: влияе на пъпната *чакра* (*манипура*); *еликсирът* действа успокояващо и премахва вътрешното напрежение. (А.)

ТОР (сканд.) От тонар – „гърмя“; син на *Один* и *Фриг*; господар на всички стихийни духове. Бог на гръмотевиците, *Юпитер* Тонанс. Четвъртъкът (Thursday) е наречен така в чест на Тор. При римляните четвъртъкът е бил ден на Юпитер, Jovis dies; Jeudi на френски – петият ден от седмицата, също така посветен на планетата Юпитер.

„ТОРА“ (ивр.) „Закон“; записан чрез пренареждане на буквите на еврейската азбука. За „съкровената „Тора“ се казва, че Ат-ти-ка („Старецът на Старците“), готвейки се да се прояви, преди да се облече в части (или членове), пожелал да сътвори „Тора“. Веднага след сътворението тя се обърнала към Него със следните думи: „Желаещият да подреди и учреди другите неща, трябва преди всичко да подреди Самия Себе си в Своите подходящи Форми“. Като се увеличавал и развивал, мистичният някога Закон на ранния *кабалист* бил преобразуван и приспособен от *равините* така, че да бъде заменен от мъртвата буква на всяка една метафизична концепция; по този начин равинският и талмудически Закон подчинява на себе си *Ейн-Соф*, всеки един божествен *Принцип*, без да се обръща внимание на истинските *езотерични* тълкувания.

ТОРАЛВА, д-р Ежен Лекар, живял през XIV в. Получил като подарък от брат Пиетро – голям *маг* и доминикански монах – *демон* на име Зекуиел, който трябвало вярно да му служи. („Разбулената Изида“, т. II.)

ТОТ (егип.) Тот-Хермес и др. Най-тайнственият и най-малко разбираемият от боговете, чийто личен характер напълно се отличава от всички други древни божества. Докато метаморфозите на *Озирис*, *Изида*, *Хор* и останалите са толкова многобройни, че тяхната индивидуалност почти се загубва, Тот остава неизменен от първата до последната династия. Той е бог на мъдростта и властта над всички останали богове. Той е летописец и съдия. Неговата глава на ибис, перо и табличка на небесен писар, записващ мислите, думите и действията на хората и претеглящ ги на везните, го приближават до образа на езотеричните *липики*. Неговото име е едно от първите, които се появяват върху паметниците. Той е лунен бог на първите

династии, учител на *Киноцефала* – маймуната с глава на куче, който в Египет бил жив символ и спомен за Третата коренна раса („Тайната Доктрина“, т. II). Той е „Властелин на Хермопол“ – съчетание на Янус, *Хермес* и Меркурий. Той е увенчан с атеф и лунен диск и в ръката си държи *„Окото на Хор“*, „третото око“. Той е гръцкият Хермес, бог на учеността, и *Хермес Трисмегист*, „Трижди великият Хермес“, покровител на физическите науки, а също така покровител и дори самата душа на окултното езотерично знание. Както прекрасно го е описал мистър Дж. Бонвик, F.R.G.S.: „Тот... притежава мощно въздействие върху въображението... в тази объркана и все пак прекрасна фантасмагория на мисълта и нравственото чувство на мъгливото минало. Безполезно е да се питаме по какъв начин човек в люлката на този свят, при тази грубост – както се предполага – на зараждащата се цивилизация, е бил способен да мечтае за такова небесно създание, каквото е Тот. Чертите са толкова фино обрисувани, преплетени помежду си с такава любов и вкус, че изглежда пред нас е картина, замислена от гения на Милтън и изпълнена с цялото майсторство на Рафаел. Действително имало е известна истина в стария израз: „Мъдростта на Египтяните“. ...След като е доказано, че жената на Хефрен, строителя на втората пирамида, е била жрица на Тот, става ясно, че идеите, съдържащи се в неговия образ, са се утвърдили преди 6 000 години.“ Според *Платон*: „Тот-Хермес е бил откривател и изобретател на числата, астрономията, геометрията и буквите“. Прокъл, ученик на *Плотин*, говорейки за това тайнствено божество, заявява: „Той господства над всеки вид състояние, като ни насочва от тази смъртна обител към разумната същност, ръководейки разнообразни стада от души“. С други думи, Тот, като регистратор и летописец на Озирис в *Аменти*, Залата на Съда над Умрелите, е бил *психопомпно* божество, а *Ямблих* посочва, че „кръстът с дръжка (*тау*), който Тот държи в ръка, не е нищо друго, освен монограм на неговото име.“ Освен Тау, като прототип на Меркурий, Тот носи жезъла на змея (*наг*), символ на *Мъдростта*, жезълът, който станал *кадуцей*. Мистър Бонвик казва: „Хермес е бил самият змей в мистичен смисъл. В течение на столетията той се плъзга

подобно на него, безшумно, без видимо напрежение. Той... е представител на звездното небе. Но той е и враг на злия змей, тъй като ибисът е изтребвал змиите в Египет.“

ТОФЕТ (ивр.) Място в долината на *Геена*, недалеч от *Ерусалим*, където непрекъснато се поддържал огън, на който в жертва на *Ваал* се принасяли деца. Така тази местност е прообраз на християнския *Ад*, огнената Геена на вечното проклятие.

ТОХУ БОХУ (ивр.) От Тоху – „Дълбина“ и Боху – „предвечно Пространство“, или Дълбина на Предвечното Пространство, произволно преведено като „*Хаос*“, „Неразбория“ и т.н.

ТОЧКА В КРЪГ В своето *езотерично* значение – първият проявен *Логос*, в безкрайното и безбрежно протежение на Пространството, представено от *кръга*, план на Безграничността и Абсолютността. Това е само едно от безбройните и скрити значения на този символ, който е най-значителната от всички геометрични фигури, използвани в метафизичната емблематология. Що се отнася до масоните, те направили от тази точка „отделен брат“, чийто дълг пред Бога и човека е очертан от този кръг, и добавили *Иоан Кръстител* и Иоан Евангелист, за да съпровождат „брата“, като ги изобразили с две вертикални успоредни.

ТОЯМБУДДХИ (санскр.) Страна, в северната част на която е разположен „Белият Остров“ – *Швета-Двипа* – един от седемте пураннични острова или *континента.*

ТРАЕТАОНА (мазд.) Персийският *Михаил*, който се борил със Захак или Ажи-Дахака, змея-разрушител. В „*Авеста*“ Ажи-Дахака е триглаво чудовище; едната от неговите глави е човешка, двете други – змийски. Дахака, който в зороастрийските писания е представен като произлизащ от Вавилон, бил алегоричен символ на асирийската династия на цар Дахаки (Аз-Дахаки), който управлявал Азия с желязна ръка и на чиито знамена имало пурпурен знак на *дракона*, purpureum signum draconis. Обаче метафизически човешката глава означава физическия човек, а двете змийски глави – двойствения манасичен принцип, тъй като и *драконът*, и змеят служат като символи на мъдростта и окултните сили.

ТРАЙЛОКЯ или Трилокя (санскр.) Буквално – „три сфери“ или свята; допълнителна триада към браминската четворка

от светове под наименованието Бхуванатрая. Буддисткият непосветен мирянин ще назове само три деления на всеки свят, докато непосветеният *брамин* ще твърди, че те са четири. Четирите деления на последния са чисто физически и чувствени. Трайлокя на буддистите са чисто духовни и етически. Пълното описание на браминското деление може да се намери под думата *Вяхрити*, а засега разликата е достатъчно представена в следния паралел:

Браминско деление на световете	Буддистко деление на ефира
1. Бхур, Земя.	1. Свят на желанията, *Камадхату* или *Камалока*. Деление на Сферите.
2. Бхува, небеса, небесен свод.	2. Свят на формите, *Рупадхату*.
3. Свар, атмосфера, небе. 4. Махар, вечно светеща същност.	3. Безформения свят, Арупадхату.

Всички тези светове са посмъртни състояния. Например Камалока или Камадхату, сферата на *Мара*, е това, което средновековните и съвременните *кабалисти* наричат свят на *астралната светлина* и „свят на *обвивките*". Камалока, подобно на всички останали области, има своите седем деления, от които най-низшето започва на Земята или невидимо в нейната атмосфера; шестте останали постепенно отиват нагоре, като при това най-висшето е обител на тези, които са умрели в резултат на нещастен случай или самоубийство в момент на временна лудост или по някакъв друг начин са станали жертва на външни сили. Това е мястото, където пребивават всички, които са умрели преди определеното им време и чиито висши принципи, по тази причина, не отиват веднага в състоянието на *девакхан*, спят сладкия сън на забравата без сънища, след края на който те или незабавно се въплъщават, или постепенно преминават в състояние на девакхан. Рупадхату е небесен свят на формите или това, което ние наричаме девакхан. Непосветените брамини, китайските и други будисти делят рупадхату на осемнайсет брами, или девалоки; животът на душата там продължава от половин *юга* до 16 000 юги или *калпи* и височината на „Сен-

ките“ е от половин йоджана до 16 000 йоджани (йоджана е мярка за дължина от пет и половина до десет мили!!); и всякаква подобна теологическа глупост, която е излязла от жреческите мозъци. Но езотеричната философия учи, че макар Азът в този момент да съществува в пълен обем или в една от запазилите го форми (като на сън), все пак, тъй като рупадхату е чисто ментална сфера и състояние, самото Аз извън границите на собственото *съзнание* не притежава форма. Езотеризмът дели тази „сфера“ на седем дхиани, „сфери“ или състояния на съзерцание, които не са местности, а техни ментални представители. Арупадхату: тази „сфера“ отново се дели на седем дхиани, още по-абстрактни и безформени, тъй като този „свят“ е лишен въобще от всякакви форми или желания. Това е висшата сфера на посмъртната Трайлокя; и тъй като това е обител на тези, които са вече почти готови за *нирвана* и по същество тя е праг към състоянието на нирвана, то е ясно, че в арупадхату (или Арупавачара) не може да има нито форма, нито усещане, нито каквото и да е чувство, свързано с нашата тримерна Вселена.

ТРАНС (лат.) „Преминаване“; състояние на *съзнанието*, характеризиращо се с известна степен на раздвоение на личността, понижено внимание, но едновременно и способност да се възприемат паранормални явления. Най-известни са хипернотичният и медиумният транс, но освен тях съществуват и видове, предизвикани от *наркотици*, музика и танци, *хипноза* т.н. Практикуващите *вуду* след състояние на транс нямат представа какво е ставало с тях, докато са направлявани от техния ръководител. Едновременно с това съществува и трансова състояние на *екстаз*, което разширява съзнанието и води до просветление. (А.)

ТРАНСЦЕДЕНТАЛНА МЕДИТАЦИЯ Форма на *йога* и духовно движение, основано от гуру Махараши Махеш Йоги (род. 1918); чрез ежедневни 20-минутни медитативни упражнения, съпроводени с произнасяне на формули, се постига състояние на потапяне (*самадхи*). Прилагат се и техники, които така могат да активират *сиддхи*, че е възможно да се осъществи *левитация*. (А.)

ТРАНСЦЕДЕНТАЛНО (лат.) „Прекрачване“; област на абсо-

лютното и божественото, която се намира извън материалната вселена; духовен свят, откъдe произлиза *душата* и където ще се завърне. (А.)

ТРАТАКА (санскр.) Концентрация в определена точка или предмет, за предпочитане – светещ. (А.)

ТРЕТА ЮГА (санскр.) Втората епоха на света, период от 1 296 000 години. (*Юга*.)

ТРИ В *езотериката* се разглежда като синтез на 1 и 2, но 3 образува нова мистична цялост. Според *Петър Дънов* числото 3 съществува като норма в природата. Висшите сили, с които човек борави, започват с числото 3 (бащата, майката и синът). Неговият ум, неговото сърце и *воля* представляват числото 3 и са резултат на тия сили, които действуват в човека. При *Щайнер* 3 символизира откровението (2) и Божественото (1). В митологията на различните народи 3 е свещено число. Триединството като висш израз на божественото се среща в египетската митология (*Озирис*, *Изида*, *Хорус*), в индийската (*Брама*, *Вишну*, *Шива*), в християнството – като триада (*троица*) от Бог Баща, Бог Син и *Дух Свети*. Според *Питагор* светът се състои от материя, *душа* и *дух*. В *магията* 3 символизира мъжкият и активният принцип, в *астрологията* – Слънцето, *Луната* и Земята. В *кабала* три *сефирота* (*Кетер*, *Хокма* и *Бина*) образуват царството на разума; третата буква на еврейската азбука – гимел – символизира природата. В *нумерологията* 3 означава интелигентност, дарба и амбиция. (А.)

ТРИАДА или Трима Десетте *сефироти* при съзерцание се представят като група от три триади: *Кетер*, *Хокма* и *Бина* образуват небесната триада; *Хесед*, *Гебура* и *Тиферет* – втората; *Нецах*, *Ход* и *Иесод* – низшата триада. Десетата, *сефира Малкут*, стои зад тези три триади. (W.W.W.)

Даденото по-горе е ортодоксалната западна *кабала*. Източните *окултисти* признават само една триада – горната (съответстваща на *атма-буддхи* и обвивката, която отразява тяхната светлина – три в едно) – и отчитат седем низши сефироти, всеки от които е представител на един *принцип*, като се започне от висшия *манас* и се завърши с физическото тяло – като при това Малкут е представител на последното в микрокосмоса, а Земята – в макрокосмоса.

ТРИ-БХУВАНА или Трилока (санскр.) Три свята – Сварга, *Бхуми*, *Патала* – или Небето, Земята и Адът в народните вярвания; *езотерично* те са по същество духовната, психическата (или астралната) и земната сфера.

ТРИ ВАРГА (санскр.) 1. Три ценности, три цели в живота на човека: закон (*Дхарма*), полза (артха), любов (*Кама*). 2. Три състояния: упадък, застой, ръст. 3. Трите висши *касти* или *варни*: *брамини*, *кшатрии*, *вайши*. (А.)

ТРИВИДХА ДВАРА (санскр.) „Трите порти", които са по същество тялото, устата и умът; или чистотата на тялото, чистотата на речта, чистотата на мисълта – три добродетели, необходими, за да се стане *Будда*.

ТРИВИДЯ (санскр.) „Три знания" или „науки"; трите основни аксиоми в *мистиката*: а) непостоянство на цялото съществуване, или анитя; б) страдание или мъчение на всичко, което живее и съществува, или *дукха*; и в) цялото физическо, обективно съществуване, толкова мимолетно и нереално, колкото е сапуненият мехур на сън, или анатма.

ТРИВИКРАМА (санскр.) Епитет на *Вишну*, използван в „*Риг Веда*" във връзка с „трите крачки на Вишну". Първата крачка той направил на земята във формата на *Агни*; втората – в атмосферата, във формата на *Ваю*, богът на въздуха; и третата – на небето, в образа на *Суря*, Слънцето.

ТРИГУНИ (санскр.) Три подразделения на вродените качества на диференцираната материя – т.е. на пълния покой (*сатва*), на дейността и желанията (*раджас*), на застоя и гниенето (*тамас*). Те съответстват на *Вишну*, *Брама* и *Шива*. (*Гуни*.)

ТРИДАНДИ (санскр.) Това наименование обикновено се дава на класа или сектата на *саняси*, които постоянно държат в ръка нещо като патерица (данда), разклоняваща се към върха на три пръчки. Етимологията на тази дума е разнообразна и някои наричат така тройния шнур на *брамина*.

ТРИ-ДАША (санскр.) Три пъти по десет или „трийсет". Това е закръглената численост на индуския пантеон – трийсет и три крори божества – дванайсет *адити*, осем *Васу*, единайсет *Рудри* и двама *Ашвини*, или трийсет и три коти, или 330 милиона бога.

ТРИДЖНАНА (санскр.) „Тройно знание"; състои се от три степени: 1. Убеждение, основано на вяра; 2. Убеждение, осно-

вано на теоретично знание; 3. Убеждение, основано на лично и практическо знание.

ТРИДХАТУ (санскр.) Троен принцип; троен свят, в който приповдигнатото *съзнание* на човека отразява трите божествени принципа на битието: неговото безгранично съществуване, неговата безгранична съзнание-сила, неговото безгранично блаженство. (А.)

ТРИЙСЕТ И ДВА ПЪТЯ НА МЪДРОСТТА (каб.) В „*Зохар*" се казва, че *Хокма* (Мъдростта) поражда всички неща „чрез (тези) трийсет и два пътя" („Зохар", III, 290 а). Тяхното пълно описание може да се намери в „*Сефер Йецира*", където буквите и цифрите като че обективно представят трийсет и двата пътя на *Мъдростта*, с чиято помощ *Елохимите* построили цялата Вселена, тъй като, както се казва на друго място, разумът „излиза от Зауир Анпин и поради това се разпространява и тръгва по трийсет и два пътя". Зауир Анпин, „Малкият Лик" или „Малкото Лице" – това е Небесният *Адам*, *Адам Кадмон*, или Човекът. В „Зохар" човекът се разглежда като двайсет и двете букви на еврейската азбука, към които се добавя декада – оттук и трийсет и двата символа на неговите способности или пътища.

ТРИКАЯ (санскр.) „Три тела" или форми; това е изключително сложно учение, което все пак, ако бъде разбрано, обяснява тайната на всяка *триада*, или *троица* и служи като оригинален ключ към всеки един тристранен метафизичен символ. В най-простата си и разбираема форма това може да се намери в човешкото същество, в неговото тройно деление на *дух*, *душа* и тяло, и във вселената, разглеждана пантеистично, като единство, съставено от Божествен, чисто духовен Принцип, Божествени Същества – негови непосредствени лъчи, и Човечеството. Началото може да се намери в ученията на доисторическата Религия на *Мъдростта*, или *Езотеричната* Философия. Величественият пантеистичен идеал, който от неизвестната и непознаваема Същност се превръща отначало в субективна, а след това в обективна материя, се намира в основата на всички тези триади и троици. Така във философския северен будизъм ние намираме: 1. *Ади-Будда* (или Предвечния Вселенски Разум); 2. *Дхиани-Будди* (или *бодхисатви*); 3. *Мануши* (човешки) *Будди*. При европейците

срещаме същото: Бога, *Ангелите* и Човечеството, теологически символизирано от Бого-Човека. *Тримурти* на *браманизма*, а също така и тройното тяло на *Шива* в шиваизма – и двете са били разглеждани на същата основа, ако даже не са и съвпадали изцяло с езотеричните учения. Затова няма защо да се учудваме, ако се оказва, че тази концепция за тройното тяло – или одеждите *нирманакая*, *самбхогакая* и *дхармакая*, най-величествената доктрина на езотеричната философия – е приета в повече или по-малко променен вид от всяка религиозна секта и изцяло неправилно е изтълкувана от изтоковедите. Така, в своя общ смисъл, тройното тяло символизира статуята на *Будда*, неговите учения и неговите стъпки; в жреческите концепции това се отнася към буддисткия обет на вярата, наричан *триратна*; „прибягвам към Будда, *Дхарма* и *Сангха*". Народното въображение придава на Будда вездесъщност, като по този начин го приравнява с антропоморфния бог и го принизява до нивото на родово божество; и като следствие от това изпада в явни противоречия, както е в Тибет и Китай. Така *екзотеричната* доктрина учи, че намирайки се в своето тяло нирманакая (което е преминало през 100 000 степени на преобразяване на Земята), Будда, в същото време се явява Лочана (небесен Дхиани-Бодхисатва), в своето самбхогакая – „дреха на абсолютно съвършенство" и в дхиана, или състояние, което трябва да го откъсне от света и всичко, което е свързано с него; и накрая той, бидейки нирманакая и самбхогакая, също е и дхармакая на „абсолютната чистота", *Вайрочана* или *Дхиани-Будда* в пълна *нирвана*! (Ейтъл, „Sanskrit-Chinese Dictionary".) Това е мешавица от непримирими противоречия, която някои мисионери и изтоковеди представят като философски догми на северния буддизъм. И ако това не е умело изкривяване на философията, внушаваща страх на тези привърженици на религия, основана на неразрешими противоречия и пазени „тайни", то тогава е плод на невежество. Тъй като трайлокя, трикая и триратна са по същество трите аспекта на едни и същи концепции и трябва да бъдат, така да се каже, слети в едно; този въпрос допълнително се разяснява под всеки от тези термини. (Вж. в това отношение също и термина *Тришарана*.)

ТРИ-КУТА (санскр.) „Три върха“; планина, на която била построена Ланка (съвременният Цейлон) и нейната столица. Алегорично се казва, че това е планинската верига, отиваща на юг от *Меру*. И няма съмнение, че е било така преди Ланка да потъне под водата, като сега са останали над нейната повърхност само най-високите върхове на тази верига. Подводната топография и геологичните формации трябва основно да са се променили от времето на миоценския период. Съществува легенда, че *Ваю*, богът на вятъра, е отнесъл върха на Меру и го е хвърлил в морето, и оттогава е станал *Ланка*.

ТРИ ЛИКА *Тримурти* на индуския пантеон; три ипостаса на единното божество. В „Книга на Заповедите“ е казано: „Съществуват два Лика, един в *тушита* (*девакхан*) и един в *миалба* (земята); Превисшият Свети ги обединява и в края на краищата поглъща и двата“.

ТРИЛИСТНИК Подобно на трилистника – емблемата на Ирландия – той има символичното значение на „тайната три-в-едно“, както го нарича един автор. Той увенчавал главата на *Озирис* и този венец паднал, когато *Тифон* убил сияещия бог. Някои виждат в него *фалично* значение, но в *окултизма* ние отхвърляме такава идея. Това било растение на *Духа*, *Душата* и Живота.

ТРИЛОЧАНА (санскр.) „Триок“; епитет на *Шива*. Разказват, че веднъж на хималайски връх, в момента, когато този бог се отдавал на суров аскетизъм, неговата жена любовно положила длан върху „третото“ му око, което лумнало от челото му с ярък пламък. Това е окото, с което бил изпепелен *Кама*, бога на любовта (в аспекта на *Мара*, съблазнителя), затова, че се опитвал да внуши на Шива по време на благочестивата му *медитация* мисъл за неговата жена.

ТРИМАРГА (санскр.) Тройственият път на Знанието (*Джнана-йога*), Предаността (*Бхакти-йога*) и Делото (*Карма-йога*). (А.)

ТРИМУРТИ (санскр.) „Три лика“ или „тройна форма“ – *Троица*. В съвременния пантеон тези трима са *Брама* – създателят, *Вишну* – пазителят и *Шива* – разрушителят. Но това е по-късна мисъл, тъй като във *Ведите* нито Брама, нито Шива са известни и ведийската троица се състои от *Агни*, *Ваю* и *Суря*; или както е обяснено в „Нирукта“ – от земния огън, атмосферния (или въздушния) и небесния, тъй като Агни е бог на огъня, Ваю – на

въздуха, а Суря – това е Слънцето. Както е казано в „Падма Пурана“, „в началото великият Вишну, пожелавайки да сътвори целия свят, станал троен: създател, пазител и разрушител. За да построи този свят, Всевишният Дух еманирал от дясното бедро на своето тяло самия себе си като Брама; след това, за да запази вселената, от лявото си бедро той създал Вишну; и за да разруши света, от средата на тялото си сътворил вечния Шива. Едни се покланят на Брама, други – на Вишну, трети – на Шива; но Вишну, единен и все пак тройствен, създава, пази и разрушава, затова нека благочестивите не правят разлика между тримата.“ По същество всички тези три „личности“ на Тримурти са просто трите характерни *гуни* или атрибути на тази вселена, на диференцираната духо-материя, само-създаваща се, само-запазваща се и само-разрушаваща се, с цел възраждане и самоусъвършенстване. Това е правилното значение и то е показано в Брама като олицетворение на *раджас*-гуна, атрибут или свойство на активност, желанието да се поражда потомство, това желание, благодарение на което цялата вселена и всичко в нея е предизвикано към живот. Вишну е олицетворение на *сатва*-гуна, качеството на запазване, възникващо от покоя и мирното блаженство, което характеризира междинния период между пълната зрелост и началото на упадъка; докато Шива – олицетворение на *тамас*-гуна, което е качество на застоя и крайното разложение, разбира се, става разрушител. Това е толкова високо философско под своята маска на антропоморфизъм, колкото нефилософско и абсурдно би било придържането към мъртвата буква на първоначалната концепция и нейното натрапване на света.

ТРИПИТАКА (санскр.) „Три кошници“; наименование на будисткия канон. Състои се от три части: 1. Учение; 2. Предписания и закони за жречеството и аскетите; 3. Философски трактати и метафизика – т.е. „*Абхидхарма*“ – по определението на Буддхагоша, този закон (*дхарма*), който излиза извън границите на закона. „Абхидхарма“ съдържа най-дълбоките метафизични и философски учения и представлява кладенецът, от който школите на *махаяна* и *хинаяна* черпели своите фундаментални доктрини. Съществува и четвърта част – „Самякта Питака“. Но тъй като тя е по-късна добавка на китайските будисти, не се приема от южната църква на Сиам и Цейлон.

ТРИРАТНА или Ратнатрая (санскр.) Три Съкровища, специален израз за общоизвестната формула „*Будда, дхарма и сангха*“; последните две, в съвременното тълкуване, означават „религиозен закон“ (дхарма) и „духовенство“ (сангха). *Езотеричната* философия обаче би сметнала това за доста произволно тълкуване. Думите „Будда, дхарма и сангха“ трябва да се произнасят както в дните на *Гаутама*, Властелина Будда, а именно: „*Бодхи*, дхарма и сангха“ и да се тълкуват като „Мъдрост, нейните закони и служители“, последните в смисъл на „духовни тълкуватели“ или *адепти*. Обаче, разглеждайки Будда като олицетворен „Бодхи“ на Земята, истински *аватар* на Ади-Будда, започнали постепенно да разглеждат дхарма като негов собствен закон, а сангха – като негово особено качество. Независимо от това, именно привържениците на по-късните (сега съвременни) учения проявили повече природна интуиция, отколкото фактическите тълкуватели на дхарма, будистките служители. Хората виждат Трирагна в трите образа на *Амитабхи*, *Авалокитешвара* и *Майтрея Будда*; т.е. в „Безграничната Светлина“, или Вселенската Мъдрост – безличният принцип, което е правилното значение на *Ади-Будда*; във „Всевишния Властелин“ на *Бодхисатвите* – Авалокитешвара; и в Майтрея Будда, символа на земния и човешки Будда – „*Мануши* Будда“. Така независимо от това, че непосветените действително назовават тези три образа „Будди на Миналото, Сегашното и Бъдещето“, все пак всеки последовател на истинския философски *буддизъм* – наречен от мистър Ейтъл „атеистичен“ – би разяснил термина Триратна правилно. Философът от школата на *йогачаря* би казал, че „дхарма не е личност, а необусловена и непроизводна същност, съчетаваща в себе си духовните и материалните принципи на вселената, а от дхарма е еманирал Будда (поскоро „отразеният“ Бодхи), като творческа енергия, която е сътворила, заедно с дхарма, третия елемент на троицата, т.е. „сангха“, което е постижимата сума на целия реален живот“. Следователно сангха не е и не може да е това, което сега се подразбира, а именно днешното „духовенство“; тъй като последното не е сума от целия реален живот, а само на религиозния. Истинското първично значение на думата „сангха“ се отнася само към *архатите* или *бхикшу*, или „*посветените*“,

т.е. към истинските представители на дхарма – божествения закон и мъдрост, идващ при тях като отразена светлина от единната „безгранична светлина". Такова е философското значение.

ТРИ СТЕПЕНИ (на *посвещението*) Всеки народ е имал своята *екзотерична* и *езотерична* религия, едната за масите, другата за образованите и избраниците. При индусите е имало три степени с няколко под-степени. Египтяните също са имали три предварителни степени в *Мистериите*, олицетворени от „тримата пазители на *огъня*". Китайците са имали своето древно общество на Триадата; а при тибетците и до днес съществува „тройната стъпка", която във *Ведите* се символизирала от трите крачки на *Вишну*. Навсякъде в древността срещаме безгранична почит към триадата или триъгълника – първата геометрична фигура. При древните вавилонци са съществували три степени на посвещение в жречество (което тогава е било езотеричното знание); евреите, *кабалистите* и мистиците са ги заимствали от халдейците, а християнската църква – от евреите. „Има Двама – казва равинът *Симон бен Иохаи* – в съединение с Един; затова те по същество са Три; и ако по същество са Три, те по същество са Един."

ТРИТЕМИЙ Абат на испанските бенедектинци, високообразован *кабалист* и *адепт* на Тайните Науки, приятел и наставник на Корнелий Агрипа.

ТРИТОН (гр.) Син на Посейдон и Амфитрита, чието тяло от кръста нагоре е било човешко, а надолу – на делфин. В *езотеричното* тълкуване Тритон принадлежи към групата на символите риби – такива като *Оан* (*Дагон*), *Матся*, или *Рибата*-аватар, и Pisces, както е прието в християнския символизъм. Делфинът е съзвездие, което гърците наричат *Козирог* и е индийският *Макара*. Следователно той има анаграматично значение и неговото тълкуване е напълно окултно и мистично и е известно само на успелите в изучаването на езотеричната философия. Достатъчно е да се каже, че то е толкова физиологично, колкото е духовно и мистично. („Тайната Доктрина", т. II.)

ТРИШАРАНА (санскр.) Същото, което е и *Триратна* и е прието както от северната, така и от южната църква на *буддизма*. След смъртта на *Будда* то било прието от съборите като чиста formula fidei, предписваща „да се прибягва до Будда", „да се прибягва

до *дхарма*", „да се прибягва до *сангха*" или неговата църква, в смисъла, в който сега се тълкува, но не в онзи, в който „Светлина на Азия" би желала да придаде на тази формула. В своята „Handbook of Chiense Buddhism" мистър Е. Дж. Ейтъл казва за *трикая*, че това „деление на три части се е преподавало, като се има предвид природата на всички Будди. *Бодхи* е характерна черта на Будда." Разликата се правела между „същностното Бодхи" като атрибут на *дхармакая*, т.е. „същностното тяло"; „отразеното Бодхи" като атрибут на *самбхогакая* и „практическото Бодхи" като атрибут на *нирманакая*. Съчетавайки в себе си тези три състояния на съществуването, Будда уж е живял в едно и също време в три различни сфери. Това показва колко ужасно неправилно е разбрано чисто пантеистичното и философско учение. Без да се спираме и да питаме как дрехата на дхармакая може да притежава какъвто и да е „атрибут" в *нирвана*, която е показана както във философския *браманизъм*, така и в буддизма като абсолютно лишена от всякакви постижими за човешката крайна мисъл атрибути, ще бъде достатъчно да се посочи следното: 1. „Буддите на Състраданието" предпочитат дрехата на нирманакая пред дрехата на дхармакая, защото последното, за този, който го е постигнал, прекъсва всякакъв контакт или връзка с крайното, т.е. с човечеството. 2. Това не е Будда (*Гаутама*, смъртният човек или който и да е друг личностен Будда), който вездесъщо живее в „три различни сфери, в едно и също време", а Бодхи, универсалният и абстрактен принцип на божествената *Мъдрост*, който във философията е символизиран от *Ади-Будда*. Вездесъщ е именно последният, тъй като е всемирна същност или *принцип*. Именно Бодхи, или духът на състоянието на Будда – разтваряйки се в своята предвечна еднородна същност и потапяйки се в нея, подобно на потапянето на *Брама* (вселената) в *Парабрахм*, Абсолютността – се подразбира под наименованието „същностен Бодхи". В *рупадхату*, или света на обективните „форми", в „отразения Бодхи" живеят *Дхиани-Бодхисатви*, предвечните лъчи на всемирния Бодхи; а нирманакаите (мн. ч.), прекратявайки своите

животи на „практически Бодхи“, в „озарените“ форми, или формите на Буддите, доброволно остават в *камадхату*.

ТРИЯНА (санскр.) „Три проводника“ през *сансара* – океана на ражданията, смъртите и *превъплъщенията* – наричани *шравака, Пратека Будда и Бодхисатва* или три степени на състоянието на *йога*. Терминът трияна се използва също за обозначение на трите школи на мистицизма – *махаяна,* мадхимаяна (*йогачаря*) и *хинаяна*; от които първата е „Голяма“, втората – „Средна“ и последната – „Малка“ Колесница. Всички останали системи между Голямата и Малката Колесница се смятат за „безполезни“. Затова Пратека Будда е сравняван с мадхимаяна. Тъй като, както се пояснява, „това (състояние на Пратека Будда) се отнася към този, който живее само за себе си и много малко за другите, заемайки средата на колесницата, запълвайки я цялата и не оставяйки място за останалите“. Такъв е егоистичният кандидат за *нирвана*.

ТРОИЦА Всеки познава християнската догма „три в едно“ и „един в три“ и е безсмислено да повтаряме това, което може да се намери във всеки катехизис. На Афанасий, бащата на църквата, който е определил Троицата като догма, не му се е налагало да призовава вдъхновението и силата на собствения си мозък; той трябвало само да се обърне към една от многото троици на езическите вярвания или към египетските жреци, в чиято страна прекарал целия си живот. Афанасий леко е променил само едната от трите „личности“. Всички триади на неевреите са били съставени от Отец, Майка и Син. Превръщайки това в „Отца, Сина и *Дух Свети*“, той променил тази догма само външно, тъй като Светият Дух е бил винаги от женски род и във всяко едно гностично Евангелие Иисус е показан обръщащ се към Светия Дух като към своя „майка“.

ТРОЛИ Великани в германо-скандинавската митология. Обитават планините, където пазят своите съкровища. Те са уродливи, притежават голяма сила, но са глупави. За разлика от митичните противници на боговете – *йотуните*, във фолклора тролите като правило вредят на хората, похищават техните домашни животни, оказват се людоеди. В по-късната традиция тролите били асоциирани с различни демонични същества, в това число с *гномите*. (А.)

ТУВАЛ-КАИН (ивр.) Библейски *кабир*, „наставник на всеки майстор на мед и желязо", син на Цила и Ламех; тъждествен с гръцкия Хефес или *Вулкан*. Неговият брат Иувал, син на Ада и едноутробен брат на Иавал (първият от тях е баща на „свирещите на гусла и кавал", а другият – баща на „имащите животни"), също така е кабир: тъй като, съгласно Страбон, именно кабирите (или циклопите в определен смисъл) направили гуслата за *Кронос* и тризъбеца за Посейдон, докато някои други техни братя били наставници по земеделие. Тувал-Каин също е дума, използвана в степента на майстора-масон в ритуала и церемониите на *масонството*.

ТУЛКУ (тиб.) Изкуствено създадена форма чрез *магия*, мисловна концентрация и духовна материя. Така например в ранното християнството сектата на докетите е приемала *Христос* за тулку, за създадено от света на духовете същество; по същия начин се разглежда и *Будда*, защото духовното му ядро никога не е напускало своето небесно жилище в рая. (А.)

ТУМ (егип.) Бог, произлязъл от *Озирис* в неговия аспект на Великата Дълбина *Нут*. Той е Протео-подобен бог, който поражда други богове „като приема всякаква форма според желанието си". Той е *Фохат*. („Тайната Доктрина", т. I.)

ТУМИМ (ивр.) „Съвършенства"; орнамент на нагръдниците на древните Първосвещеници на юдаизма. Съвременните равини и познавачи на древния език могат смело да кажат, че нямат представа за значенията на Тумим и Урим; но *кабалистите*, а също и *окултистите* имат. Това били средства за магическо предсказване и пророчески контакт – теургичен (*теургия*) и астрологичен. Доказва се от следните общоизвестни факти: 1. На всеки от дванайсетте *скъпоценни камъни* било гравирано името на един от дванайсетте сина на Иаков, като при това всеки от тези „синове" олицетворявал един от знаците на *Зодиака*. 2. И Тумим, и Урим били пророчески образи, подобно на *терафимите*, съобщавали пророчествата гласно и служели като посредници при *хипноза* и потапяне в екстатично състояние на носещите ги служители. Те не били нововъведение на евреите, а били заимствани (подобно на повечето им религиозни обреди) от египтяните, при които мистичният *скарабей* върху гърдите на *йерофантите* притежавал същите функции. Така това били чисто езически и

магически способи за предсказване; и когато чрез предварителни заклинания призовавали еврейския „Господ Бог“ да покаже своето присъствие и да провъзгласи волята си чрез Урим, то modus operandi е бил същият, който се прилагал от всички нееврейски жреци по цял свят. (*Урим*.)

ТУМОС (гр.) Астралната, животинска душа; кама *манас*. Тумос означава „страст“, „желание“ и „смут“ и в този смисъл е употребено от Омир. Тази дума, по всяка вероятност, е произлязла от санскритското *тамас*, което има същото значение.

ТУРИЯ (санскр.) Състояние на най-дълбок *транс* – четвърто състояние на *тарака раджа-йога*, това, което съответства на *атма*, а на тази земя – на сън без сънища – причинно състояние.

ТУРИЯ АВАСТХА (санскр.) Почти нирванно състояние в *самадхи*, което само по себе си е блажено състояние на съзерцателната *йога* зад границите на този план. Това е състояние на висшата *Триада*, напълно различаващо се (макар и все още неотделимо) от състоянието *джаграта* (бодърстване), *свапна* (сънуване) и *сушупти* (сън).

ТУРМАЛИН *Скъпоценен камък*, познат в Европа едва през XVIII в. Съществуват 50 окраски, от които червената и зелената придават на минерала подобие на *смарагда*. Свързан е с планетата Нептун. Съвременно приложение: в зависимост от цвета влияя на съответната *чакра*. Еликсирите от различните цветови варианти лекуват болести на органи, отговарящи на отделните чакри: черният – артрити, червеният – за забременяване, светлите – стомашни заболявания, зеленият – сърдечни болести и синият – болести на гърлото. (А.)

ТУШИТА (санскр.) Клас богове, притежаващи висока чистота. В *екзотеричния* или народен северен *буддизъм* това е *девалоки*, небесна обител на материален план, където отново се раждат всичките *бодхисатви*, преди да слязат на Земята като бъдещи *Будди*.

ТХАРАНА (санскр.) „Месмеризъм“ или по-точно самопредизвикан *транс* или самохипноза; действие, прилагано в Индия, което притежава магически характер и е нещо от рода на прогонване на *бесове*. Буквално – „да се отстрани, отмести“ (злите въздействия – тхархн означава „метла“, а тхарнхан – „парцал за прах“); изгонване на злите *бхути* (злата *аура* и злите *духове*)

с помощта на благотворната воля на хипнотизатора. (*Екзорцизъм.*)

ТХОТХОРИ НЯН ЦАН (тибет.) Цар на Тибет през IV в. Разказват, че по време на неговото управление той бил посетен от петима тайнствени непознати, които му разкрили по какъв начин може да използва за благоденствието на своята страна четирите скъпоценности, които паднали от небето в златно ковчеже през 331 г. сл. Хр. и „които никой не знаел как се използват“. Това били: 1. Ръце, поставени така, както ги кръстосват буддиските аскети; 2. Украсен със скъпоценности чортен (*ступа*, построявана над хранилище с реликви); 3. Скъпоценен камък с надпис „Аум мани падме хум“; и 4. „Заматог“, религиозен труд по етика, една от частите на „Канджура“. Глас от небето тогава известил царя, че след определен брой поколения всички ще узнаят колко скъпоценни са били тези четири неща. Обявеното число поколения довело света до седмото столетие, когато *буддизмът* станал официална религия на Тибет. Отдавайки дължимото на митичните волности, в четирите неща, паднали от небето, гласа и петимата тайнствени непознати, лесно могат да се видят исторически факти. Това несъмнено били петима *архати*, или *бхикшу* от Индия, които се отправили да провъзгласяват новата вяра. Много индийски мъдреци, преследвани в Индия за тази нова вяра, заминавали за Тибет и Китай.

ТХУМИ САМБХОТА (санскр.) Индийски мистик и образован мъж, изобретател на тибетската азбука.

ТЮРКОАЗ Минерал със син до зелен цвят от алуминиев фосфат. В древен Египет се използвал за защита на конници и коне. Ако пред камъка се изговори желание, то ще се изпълни. Тюркоазът дарява със здраве и богатство, особено при преговори и при подпечатване на договори. В средновековието е бил носен като *амулет* от момичета, тъй като охранява тяхната добродетел и пази от лош *поглед*. Особено високо е ценен при мохамеданите, които го изписват със стихове от *Корана*. Чрез промяна на цвета си камъкът предупреждава за настъпваща болест. В медицината се е използвал като лечебно средство срещу очни заболявания, тумори в червата и срещу ухапвания от скорпион. В инд. медицина е средство срещу всички отрови. Съвременно приложение: влияе на гърлената *чакра* (*висудха*); *еликсирът* е укрепващо средство при всички заболявания. (А.)

ТЯГА (санскр.) „Отказ“, „отричане“; вътрешен отказ, пълно изоставяне на всички привързаности към плодовете на нашата дейност, към действието само по себе си, изоставяне на всички земни подбуди, вътрешна свобода от желания и привързаности. (А.)

ТЯЛО НА ПРИЧИННОСТТА Това „тяло“ нито е обективно или субективно, а *буддхи*, Духовна Душа, наречено така, понеже е пряка причина за състоянието *сушупти* (*Сушупти авастха*), водещо до състоянието *турия*, най-висшето състояние на *самадхи*. От *тарака раджа-йогите* то е наречено каранопадхи, „основа на Причината“; в системата на *веданта* то съответства както на *виджнанамая* (*виджнаманам*), така и на *анандамая коша* – последната следва *атма* и поради това е проводник на вселенския Дух. Само буддхи не бива да се нарича „тяло на причинността“, той става такъв, когато е съединен с *манаса*, въплъщаващата се същност или Аз.

ТЯН-СИН (кит.) „Небе на разума“, или абстрактните, субективни, идеални небеса. Метафизичен термин, използван по отношение на *Абсолюта*.

ТЯН-ХОАН (кит.) Дванайсетте йерархии на *Дхиани*.

У

УАЛА (сканд.) Прорицателка в песните на *Еда*. Чрез заклинанията на *Один* тя била призована от гроба и предрекла смъртта на *Балдур*.

УАСАР (егип.) Същото, което е *Озирис*, само че последното име е гръцко. Уасар е описан като „Яйцероден", подобно на *Брама*. „Той е излязъл от *яйцето* на Ерос Аристофан, чиято творческа енергия призовава всички неща към битие; *демиург*, който създал и оживява света, същество от типа на олицетворения Амен, невидимия бог, което подобно на *Дионис* е свързващо звено между човечеството и *Зевс* Хипсист" (Браун, „The great Dionysiak Myth"). *Изида* се нарича Уаси, тъй като е *Шакти* на Озирис, негов женски аспект; и двамата символизират творящите, даряващи енергия, оживяващи сили на природата в нейния аспект на мъжко и женско божество.

УДАНА (санскр.) Спонтанни речи; също *сутри*. Във философията този термин се отнася към физическите органи на речта – езика, устата, гласа и т.н. В свещената литература като цяло това е наименование на сутрите, в които се съдържат импровизирани проповеди, като противоположност на сутрите, съдържащи само предмета, който се предполага от въпросите, задавани на *Гаутама Будда* и неговите отговори.

*Една от петте *прани*: тази, която се движи нагоре по тялото към темето на главата и е постоянен канал на връзка между физическия живот и по-високия живот на духа.*

УДУМБАРА (санскр.) *Лотос* с гигантски размери, посветен на *Будда*: Нила Удумбара, или „небесносин лотос"; разглежда се като свръхестествен знак всеки път, когато се разлиства, тъй като цъфти само веднъж на три хиляди години. Казват, че един такъв цвят се разтворил преди раждането на *Гаутама*; друг, недалеч от езеро в подножието на Хималаите – през XIV в. преди раждането на *Цзонкапа*, и т.н. Същото е казано за дървото Удумбара (ficus glomerata), тъй като то цъфти с промеждутъци от много столетия, както и за някаква разновидност на кактусите, цъфтящи само на много големи височини и отварящи се в полунощ.

УЕЙТ, Артър Едуард (1857–1942) Американски *окултист* и един от ръководителите на ордена на „*Златната зора*". Благодаре-

ние на познанството си с *Матърс* е приет в ордена, въпреки че се отнася резервирано към неговата магическа практика. Уейт работи в областта на *алхимията*, *кабала* и свещения *граал*. Превежда основните трудове на *Елифас Леви* и става известен с широко употребяваната и днес версия на картите *таро*, които по негови указания са изрисувани от Памела Колман Смит. (А.)

УЕСТКОТ, Уилям (1848–1925) Съосновател на англ. розенкройцерски орден на *„Златната зора“*, активен член на теософското движение; обвинен във фалшификация на т.нар. „цифров ръкопис“, открит от него през 1887 г. След разшифровката се появяват пет фрагментарни, написани на английски, описания на мистични ритуали. Между страниците е намерено листче с името и адреса на Ана Шпренглер с име на *посвещението* Сорор, която заема високо място в йерархията на германското розенкройцерско общество „Златната зора“. След кореспонденция между двамата Шпренглер упълномощава Уесткот да учреди английски филиал на обществото. При анализа на текста се установява, че е копие, направено през 1870 г. на книгата “Правила и ритуали на висшата магия“ (1856), използвана от *Елифас Леви*. През 1897 г. Уесткот се оттегля от ордена, вероятно под натиска на неговите ръководители. (А.)

УЗА (ивр.) Име на *ангел*, който заедно с *Азраел* се възпротивил, както учи *„Зохар“*, на сътворяването на човека от *Елохимите*, за което последните унищожили и двамата.

УЛ (сканд.) Бог на стрелбата с лък, който „пътешества по сребърните ледени пътища на ски“. Той е покровител на лова през периода, когато Слънцето преминава над съзвездието на Стрелеца; обитава „Дома на Елфите на Светлината“, разположен на Слънцето и извън границите на *Асгард*.

УЛАМ или Улом (ивр.) Тази дума не означава „вечност“ или безкрайна продължителност, както се превежда в текстовете, а просто голям период от време, нито началото, нито края на който могат да бъдат известни.

УЛАМБАНА (санскр.) Празник на „всички души“, прототип на деня, когато се поменуват умрелите в християнските страни. В Китай той се празнува през седмия месец на всяка година, когато „будиските, а също и даоиските служители отслужват литургия за освобождение от чистилището на душите на тези, които са загинали в морето или на суша; те разпиляват ориз за

храна на *претите* (трийсет и шест класа *демони*, вечно гладни и жадни), освещават домашните родови олтари... четат *тантри*... съпроводени от магическа игра на пръстите (*мудри*), за успокоението на родовите духове на седемте поколения в *Нарака*" (тип чистилище, или *камалока*). Авторът на „Sanskrit-Chinese Dictionary" смята, че това е древнотибетският (*бон*) „ритуал Гторма, който се внедрил в конфуцианското поклонение на предците", благодарение на Дхармаракша, който превел „Уламбана Сутра" и запознал с нея Китай. Споменатата *сутра* несъмнено е фалшификат, тъй като представя тези обреди, позовавайки се на *Шакямуни Будда* и „потвърждава това с мнимите опити на неговите най-близки ученици, казвайки, че Ананда усмирявал претите като им поднасял храна". Но, както справедливо заявява мистър Ейтъл, „цялата тази теория, с идеите за застъпнически молитви, литании и реквиеми на свещениците и поклонението на предците, е напълно чужда на древния и южен буддизъм". Също така и на северния, ако се изключат сектите на Бутан и Сиким – сектите бон или *дугпа*, казано накратко – червените шапки. Тъй като се знае, че церемониите на деня или дните на всички светии били въведени в Китай през III в. (265-292), и тъй като в онези ранни дни на християнството такъв римокатолически церемониал и ритуал в чест на умрелите, който се провежда на втори ноември, не е съществувал, то не е възможно китайците да са заимствали този религиозен обичай от латинците, а по-скоро последните са го изкопирали от монголците и китайците.

УЛОМ (финик.) Божество, достъпно за разбиране. Обективната или материална Вселена в теогонията на Мох. Отражение на вечното и скрито божество; *плеромата* на *гностиците*.

УЛУПИ (санскр.) Дъщеря на *Кауравия*, царя на *нагите* в *Патала* (преизподнята или по-точно страната на противоположното полукълбо, Америка). *Екзотерично* тя е била дъщеря на царя или вожда на туземното племе на нагите или нагалите (древните *адепти*) в доисторическа Америка – по всяка вероятност в Мексико или Уругвай. Тя била съпруга на *Арджуна*, ученик на *Кришна*, когото всички писмени и устни предания изобразяват като пътешестващ преди 5 000 г. в Патала. Този пураничен разказ е основан на исторически факт. Нещо повече, като име Улупи има мексиканско звучене, подобно на „Атлан", „Акло" и т.н.

УЛФИЛАС (сканд.) Учен, който през IV в. създал новата азбука на готите – съединяване на гръцки букви с форма на рунична азбука; от този момент *руните* започнали да изчезват и тяхната тайна била постепенно загубена. Той превел на готски език *Библията*, запазила се в „Codex Argenteus“.

УМА-КАНЯ (санскр.) „Дева на Светлината“; титла, не много подходяща за нейната притежателка, тъй като е била притежание на Дурга *Кали*, богиня или женски аспект на *Шива*. Всяка есен й принасяли в жертва човешко тяло; и като *Дурга* тя била покровителка на тургите, някогашните убийци на Индия, и богиня на тантричното *вещарство*. Но в дните на древността тя не била това, което е сега. Най-ранното споменаване на титлата „Ума-Каня“ се среща в „Кена Упанишада“; в нея кръвожадната днес Кали била добротворна богиня, същество на светлината и добротата, която успява да примири *Брама* с боговете. Тя е *Сарасвати* и също *Вак*. В *езотеричния* символизъм Кали е двойствен представител на светлата и тъмната страна на човека.

УМБРА (лат.) Сянка на привързания към земята призрак. Древните латински народности подразделяли човека (в *езотеричните* учения) на седем принципа, както и всяка древна система и както сега правят *теософите*. Те смятали, че след смъртта *Анима*, чистата божествена *душа*, се издигала към небето, място на блаженството; *камарупа* слизала в *Хадес* (*камалока*); а умбра (или астралният двойник – *линга шарира*) оставала на земята, витаейки около своя гроб, тъй като привличането на физическата, обективна материя и влечението към нейното земно тяло я държало в границите на местата, които тялото е запечатало със своите еманации. Затова те твърдели, че на земята нищо не може да се види, освен астралния образ на покойника и дори той изчезва, когато се разложи и последната частица на тялото, служело толкова дълго като негова обител.

УНДИНИ (лат.) Водни *нимфи* и *привидения*. Един от четирите основни вида духове на стихиите, които са: *саламандри* (на *огъня*), *силфи* (на въздуха – *Ваю*), *гноми* (на *земята*) и ундини (на *водата*).

УОДАН (саксон.) Скандинавският *Один*, *Вотан* или Уотан.

УОТ, Алън (1915-1974) Англ. философ и психолог, изследовател на индуиската философия и на *дзен-буддизма*; от 1938 г. живее в САЩ. Заедно с Лири и Алперт експериментира с психотропни

дроги, за да постигне разширение на *съзнанието*. Своите преживявания описва в книгата „The Joyous Cosmologie" (1962), която има голям успех в американската субкултура. (А.)

УПАДАНА (санскр.) „Материална Причина"; както например ленът е основа за лenените изделия.

УПАДАНА КАРАНАМ (санскр.) „Материална причина на следствието."

УПАДХИ (санскр.) „Основа"; проводник, предавател или носител на нещо по-малко материално от него самото; както тялото на човека е упадхи на неговия *дух*; *ефирът* е упадхи на светлината, и т.н.; шаблон; определяща и ограничаваща *субстанция*.

„УПАНИШАДА" (санскр.) Превежда се като „*езотерична* доктрина", или тълкуване на *Ведите* с помощта на методите на *веданта*. Трето подразделение на Ведите, добавено към *Брахманите* и разглеждано като част от *шрути*, или „откритото" слово. Все пак като записи те са много по-стари от Брахманите – като се изключат две, все още запазени, приложени към „*Риг Веда*". Индуските *пандити* обясняват термина „Упанишада" като „това, което унищожава невежеството и по този начин дава освобождение" на духа чрез познание за висшата, макар и скрита истина; следователно същото, за което е намеквал Иисус, когато в неговите уста влагали думите: „И ще познаете истината и истината ще ви направи свободни" (Ин., VIII, 32). Именно от тези трактати на Упанишадите – които по същество са ехо от първичната Религия на *Мъдростта* – е създадена системата на веданта. Все пак, колкото и да са древни Упанишадите, изтоковедите причисляват най-старата от тях към период, не по-ранен от 600 г. пр. Хр. Прието е да се смята, че тези трактати са 150, макар че днес неизопачени са останали приблизително не повече от двайсет. Те се докосват до много дълбоки метафизични въпроси, като произхода на Вселената, природата и същността на Непроявеното Божество и проявените богове, връзката (основна и първична) на духа и материята, всеобщност на разума и природата на човешката *Душа* и Аза. Упанишадите трябва да са много по-древни от времето на *буддизма*, тъй като те не изказват предпочитания към кастовото превъзходство на *брамините* и не го отстояват. Било е време, *еони* преди брамините да станат *каста* или дори преди да са написани Упанишадите, когато на земята е имало само една „уста", една религия и една

наука, а именно речта на боговете, Религията на Мъдростта и Истината. Това е било преди прекрасните хоризонти на Истината, опустошени от народите, говорещи на много езици, да буренясат от умишлени лъжи, а народните вярвания, породени от самолюбие, жестокост и *еготизъм*, да разбият единната свещена Истина на хиляди парченца.

УПАРАТИ (санскр.) Отсъствие на изходящи желания; едно от състоянията на *йога*.

УПАСАКА (санскр.) *Чела*-мъже или по-точно привърженици. Тези, които без да встъпват в жреческата *каста*, дават клетва да спазват основните заповеди.

УПАСИКА (санскр.) Жена-*чела* или ученичка.

УПАШРУТИ (санскр.) Според изтоковедите – „свръхестествен глас, който се чува нощем, откриващ тайните на бъдещето". Според обясненията на *окултизма* – гласът на всеки човек от разстояние, обикновено гласът на вещ в тайните на *езотеричните* учения или *адепт*, притежаващ дарбата да го изпраща, както и астралния си образ, при всеки човек, където и той да се намира, независимо от разстоянието. Упашрути може „да открие тайните на бъдещето" или само да съобщи на човека, към когото се обръща, някакъв прозаичен факт от настоящето; това ще бъде упаршрути – „двойник" или ехо на гласа на жив мъж или жена.

УПЕКША (санскр.) „Отричане"; в *йога* – състояние на абсолютно безстрастие, придобито чрез самообладание, пълно владеене на собствените ментални и физически чувства и усещания.

УР (халд.) Център на лунния култ; град във Вавилония, където главно божество била *Луната* и от където Авраам е заимствал еврейския бог, който толкова недвусмислено е свързан с Луната като творящо и пораждащо божество.

УРАГИ (санскр.) *Наги* (змейове), обитаващи *Патала*, преизподнята или *ада* – по народните представи; *адепти*, висши жреци и *посветени* в Централна и Южна Америка, известни на древните арийци; там *Арджуна* се оженил за дъщерята на царя на нагите – *Улупи*. И до днес в Куба и Хаити преобладава нагизмът, или поклонението на нагите, а вудуизмът (*вуду*), главно разклонение на първото, се установил в Нови Орлеан. В Мексико и до днес наричат главните „вещари" и „предсказатели" нагуали, точно както преди хилядолетия халдейските и

асирийските висши жреци се наричали наргали, бидейки глави на *маговете* (Раб-Маг), като при това някога тази длъжност е била изпълнявана от *пророк* Даниил. Думата нага, „мъдър змей", станала световна, тъй като е една от малкото думи, които са наджевели краха на първия всеобщ език. Тя се употребява от туземците както на Южна, така и на Централна и Северна Америка, от Беринговия пролив до Уругвай, където означава „глава", „учител" и „змей". Самата дума Урага е можела да стигне до Индия и да се установи там благодарение на нейната връзка в доисторически времена с Южна Америка и самия Уругвай, тъй като принадлежи на езика на американските индианци. Произходът на Урагите вероятно следва да се отнесе към Уругвай, доколкото е известно на изтоковедите, тъй като съществуват легенди за тях, които отнасят местожителството на предците им, нагите, към Патала, страната на противоположното полукълбо, Америка.

УРАН (гр.) Целият небесен простор, наричан „Води на Пространството", Небесен Океан и т.н. Твърде е вероятно това име да произлиза от ведийския *Варуна*, олицетворен като бог на водата и смятан за главен *адити* сред седемте планетни божества. В теогонията на Хезиод Уран е същото, което е Cœlus (*Небо*), най-старият от всички богове и баща на божествените *титани*.

УРАНИДИ (гр.) Едно от имената на божествените *титани*, тези които въстанали против *Кронос*; прототипи на „падналите" *ангели* на християнството.

УРЕЙ (гр.) На египетски „Урхек", змей и свещен символ. Някои виждат в него кобра, а други твърдят, че това е Elapidae [вид отровна змия с ярка окраска, бел. ред.]. Купер пояснява, че „Elapidae не е урей, а рогата пепелянка, подвид на Vipera, т.е. двурога Vipera. Това е кралски змей, носещ *пшент*". Урей е обвит „около диска на *Хор* и образува украшение на шапката на *Озирис*, освен това той се издава напред над челото и на други божества" (Бонвик). *Окултизмът* пояснява, че Урей е символ на *посвещението*, а също – на съкровената мъдрост, което винаги представлява змеят. Всички тези богове били покровители на *йерофантите* и техни наставници.

УРИИЛ (ивр.) "Светлина божия", „пламък божий"; в юдаизма и християнството – един от старшите *ангели*. Той съпровожда *Енох* в неговите видения, наблюдава за *ада*, изпълнява ролята

на божествен пратеник, съобщаващ на Ной за края на света. В „Книга на Енох“ Уриил е представен като просветител, учещ на вселенските тайни; в това значение неговото име се е изписвало на средновековните *амулети*. (А.)

УРИМ (ивр.) „Урим и Тумим“ се зародили в Египет и символизирали Двете Истини, двата образа на *Ра* и Тмей, които били гравирани върху нагръдния знак на *йерофантите*, носен от тях по време на церемониите на *посвещението*. Диодор добавя, че това украшение от *злато* и *скъпоценни камъни* си слагал висшият жрец, когато произнасял присъда. Тме (мн. ч. Тмин) на еврейски означава „Истина“. „Септуагинта превежда тумим като Истина“ (Бонвик). Покойният мистър Проктор, астроном, доказва, че това еврейско понятие е „заимствано непосредствено от египтяните“. И *Филон Юдей* потвърждава, че Урим и Тумим представляват „два малки образа на *Откровението* и Истината, поместени между двете половини на нагръдния знак“ и без обяснения подминава последния, с неговите дванайсет камъка, представляващи дванайсетте знака на *Зодиака*. (*Тумим*.)

УРЛАК (сканд.) Същото, което е *Орлог*, Съдба; безлична сила, „сляпо“ даряваща дарове на смъртните; разновидност на Немезида.

УСПЕНСКИ, Пьотр (1878-1947) Руски математик и философ, един от най-близките сътрудници на *Гурджиев*. След като през 1907 г. се запознава с теософското учение, разработва в своите трудове синтеза между наука, религия и мистика. След 1915 г. е привърженик на Гурджиев, но девет години по-късно пътищата им се разделят, поради доминиращия математически израз в разработките на Успенски. По-важни трудове: „Териум органум“, „Четвъртото измерение“, „Необикновеният живот на Иван Осокин“. (А.)

УТАРА МИМАНСА (санскр.) Втората от двете миманси (първата е Пурва миманса), които съответно образуват петата и шестата от *даршаните*, или школите по философия. Мимансите са включени в общото наименование *веданта*.

УЧАЙХ-ШРАВАС (санскр.) „Образцов кон“; една от четиринайсетте скъпоценности или съкровища, създадени при биенето на Океана от боговете. Белият кон на *Индра*, наричан *раджа* на конете. *(Ашва.)*

УЧНИЧА, също Буддочнича (санскр.) Обяснява се като „изпъкна-

лост на челото на *Будда*, образуваща перчемче". Това забавно описание е дадено от изтоковедите и се разминава с другото, според което учнича първоначално е била „конично или подобно на езика на пламък перчемче на венеца на Будда, в по-късните векове представено като удебеляване на самия череп". Това трябва да се чете напълно по друг начин; тъй като *езотеричната* философия би казала, че първоначално това било очна ябълка с „трето око", което по-късно в човешката раса се изродило в удебеляване, за да изчезне постепенно, като оставило на свое място само рядко появяваща се *аура* с цвят на пламък, която се възприема единствено чрез *ясновидство*, когато излишъкът от духовна енергия кара (днес скритото) „трето око" да излъчва своята излишна магнетична сила. В дадения период на нашето расово развитие, разбира се, само „*Буддите*" или *Посветените* изцяло ползват дара на „третото око", тъй като у всички останали то е повече или по-малко атрофирано.

УШАНАС (санскр.) Планетата *Венера*, или *Шукра*; или по-точно властелинът и повелителят на тази планета.

*Легендарен мъдрец, син на *Бхригу*. Славата му се дължи на аскетичните подвизи, които обаче не са лишени от грешки: учител е на *асурите*. Според „*Риг Веда*" той е певец, изковал *ваджра*.*

УШАС (санскр.) „Зора", „дъщеря на небето"; същото, което е Аврора на латинците и Ἠώς на гърците. За пръв път тя се споменава във *Ведите*, където е наречена също Ахана и Дьотана (осветяваща) и където изпъква в най-поетичен и пленителен вид. Тя е вечно предана приятелка на хората, богати и бедни, макар да се смята, че повече обича вторите. Тя се усмихва на всички смъртни и посещава техните жилища. Тя е безсмъртна, вечно млада дева, светлина на бедните и разрушаваща тъмнината.

Ф

ФАКИР (араб.) Мюсюлмански аскет в Индия, мохамедански „*йогин*". Това название често отнасят, макар и погрешно, към индуските аскети; тъй като, строго казано, само мюсюлманските аскети имат право на него.

Владеят функциите на тялото си до степен да могат спират пулса на сърцето, да са неуязвими за огъня, да се потапят в летаргичен сън и т.н.

ФАЛАС (халд.) Богиня, олицетворяваща морето, идентична с *Тиамат* и свързана с Тамти и Белита. Богиня, която родила всички видове първобитни чудовища в космогонията, изложена от *Бероз*.

ФАЛЕС (гр.) Гръцки философ от Милет (около 600 г. пр. Хр.), който учел, че цялата вселена е била сътворена от *вода*, докато Хераклит от Ефес твърдял, че тя е била сътворена от *огън*, а Анаксимен – от въздух (*Ваю*). Фалес, чието истинско име не е известно, взел името си от Фаллатх, в съответствие с философията, на която учел.

ФАЛИЧЕСКИ (гр.) Всичко, което се отнася към половия култ или външно има полов характер, като например индуските *лингам* и *йони* – символи на мъжката и женската произвеждаща сила, които не притежават нито едно от пошлите значения, които им приписват западните умове.

ФАЛК, Каин Хенул Евреин-*кабалист*, който творял „чудеса". *Кенет Маккензи* цитира труда на немския летописец Архенойз (1788): „В Лондон живее необикновен човек, който в течение на трийсет години се е прославил с кабалистичните си съчинения. Неговото име е Каин Хенул Фалк. Някой си граф Дьо Равцов, със звание фелдмаршал, който неотдавна умрял по време на служба във Франция, се кълне, че е виждал този Фалк в Бунсвик и че призоваването на духове е ставало в присъствието на надеждни свидетели." Тези „*духове*" били *елементали*, които Фалк правел видими с помощта на заклинания, прилагани от всеки *кабалист*. Неговият син Йохан Фридрих Фалк, бил също така забележителен кабалист и някога е ръководел кабалистична школа в Лондон. Той се занимавал със златарство и оценка на брилянти и бил заможен човек. Днес всеки, който искрено изучава *окултизма*, може от кора до кора да прочете в

някоя библиотека в Лондон мистичните писания и редките кабалистични съчинения, които той е завещал на доверено лице. Трудовете на Фалк, както и преди, остават във вид на ръкописи и някои са зашифровани.

ФАНА (ар.) „Изчезвам"; наименование в ислямската *мистика* за приближаване към Бога, съзерцание на Бога, като се заличават всички човешки качества и *съзнанието* е изгаснало. Различава се от будиската *нирвана*, тъй като Азът продължава да функционира. Често за подобно състояние се употребява и понятието сафа (чистота). (А.)

ФАНЕС (гр.) Един от Орфичната триада – Фанес, *Хаос*, Хронос (*Кронос*). Това била троицата на западните народи в дохристиянския период.

ФАРБАУТИ (сканд.) Великан в *Еда*; „гребец"; баща на *Локи*, чиято майка била великанката Лаувей (покрит с листа остров); тази генеалогия подбудила У.С.У. Ансон в „Asgard and the Gods" да забележи, че гребецът, или Фарбаути, вероятно „бил... великан, който се спасил от потопа в лодка и че последната (Лаувей) е островът, към който той плавал" – това представлява още една версия за потопа.

ФАРВАРШИ (мазд.) Същото, което е феруер, противоположен (в смисъл на противопоставен) *двойник*. Духовен дубликат на още по-духовен оригинал. Така *Ариман* е феруер или фарварши на *Ормузд* – „demon est deus inversus", *Сатаната*-Бог. Архангел *Михаил*, „богоподобният", е феруер на този бог. Фарварши е сянка или тъмната страна на Божеството – или негова по-тъмна подоснова.

„ФАРГАРД" (зенд.) Раздел или глава със стихове във „*Вендидад*" на *парсите*.

ФА-СЯН (кит.) Китайски пътешественик и автор от ранните векове на християнството, писал за *будизма*.

ФАФНИР (сканд.) *Дракон* на *Мъдростта*.

„ФА-ХУАН-ЦЗИН" (кит.) Китайски труд по космогония.

ФЕБА (гр.) Име, дадено на Диана, или *Луната*.

ФЕБ АПОЛОН (гр.) *Аполон* в качеството му на Слънце, „светлина на живота и света".

ФЕЛИ (халд.) Велик *Дракон*, който, както се твърди, символично прегръща вселената. С еврейски букви това е TLI = 400 + 30 + 10 = 440: когато „негова грива (първата буква) е обуздана",

казват *равините* – остава 40, или еквивалента Мем; М = *Вода*, водите над твърдта.

ФЕНГ ШУЙ кит: фенг – „вятър", шуй – „вода", китайска форма на *геомантия*, известна още като астроекология или метод на местните въздействия. Практиката на фенг шуй се състои в откриването на драконовите линии (*земна маркировка*), които протичат през вътрешността на Земята; това са потоците от *чи*, които проникват през целия космос. Само положителните линии чи носят щастие, мир и дълъг живот, затова фенг шуй се определя като изкуство да живееш на правилното място в хармония с природата. Едно от най-важните правила е ориентацията по небесните направления, т.е. отношенията между съзвездията и географските посоки. Вътрешната подредба (разположение, избор на *цветове*, място на огледалата, помещения за съответни цели и др.) е също част от изкуството фенг шуй. Местата за живеене се рапределят като сфера за живите и сфера за мъртвите. (А.)

ФЕНОМЕН (гр.) „Явление"; нещо невиждано до този момент и загадъчно, причината за което е неизвестна. Ако оставим настрана различните видове феномени, като космични, електрически, химически и т.н. и говорим изключително за феномените на *спиритизма*, да не забравяме, че теософски и *езотерично* всяко „чудо" – започвайки от библейските и завършвайки с тавматургичните (*тавматургия*) – е просто феномен, но нито един феномен никога не е бил чудо, т.е. нещо свръхестествено или намиращо се извън законите на природата.

ФЕНРИР (сканд.) В скандинавската митология – гигантски вълк, едно от трите хтонични (*хтония*) чудовища, деца на *Локи*. Тъй като всички пророчества казвали, че Фенрир е създаден за унищожаването на боговете, те му надянали верига (Глейпнир, която *гномите* изработили от шума на котешките стъпки, женска брада, корена на планините, рибешко дихание, мечи жили и птича слюнка) и го приковали към скала. В Старата и Младата *Еда* се описва как преди края на света Фенрир се откъсва от веригите и в последната битка на хтоничните чудовища и великаните поглъща *Один*, а *Видар*, отмъщавайки за баща си, разкъсва неговата паст. Фенрир поглъща слънцето. (А.)

ФЕРХО (гност.) Висшата и най-велика творяща сила при назарейските *гностици*. („*Кодекс на назареите*".)

ФЕТАХИЛ (гр.) Низшият творец в „*Кодекс на назареите*“.

ФЕТИШ, фетишизъм От португалски – „изкуствен магьосник“; наименование за почитане на неодушевени предмети сред традиционните общества (племена) в южна Африка и северна Азия. Различават се две форми. 1. Динамичен фетишизъм – на определени предмети се приписват свръхестествени сили (скали, вода, дърво и др.), като от тях се изработват *амулети* и *талисмани*. 2. Анималистичен фетишизъм – във вещи и предмети се завтарят *духове*, които се идентифицират с тях. (А.)

ФЕЯ От лат. fatua – „предсказателка“ и fata – „богиня на съдбата“ през фр. fee „магьосничка“; свръхестествено същество или природен дух, който помага на хората, но може и да им вреди. Приписва им се отвличане на деца; с тяхна помощ растат цветята. Вярата в съществуването на феи е разпространена в цял свят – една от версиите за това е персонификацията на природните *феномени*. Някои автори твърдят, че те наистина съществуват – етерни създания, които обитават чисти, неопетнени от хората места. (А.)

ФИДЕИЗЪМ (лат) “Вяра“; движение, стремящо се да подчини науката на религията, да използва научното знание за защита на религиозните догми. В неговата основа лежи твърдението, че науката дава само знание за явленията, фактите, вторичните (физически) причини, но не може да разкрие първичните (свръхестествените) причини и да обясни най-дълбоките източници на битието. (А.)

ФИКСИРАНИ ЗВЕЗДИ Светещи със собствена светлина звезди, които поради неголямото им движение, се определят като „неподвижни“. Именно те се виждат на вечерното небе и от хилядолетия са ориентири за годишните времена и посоките на света. От огромното число фиксирани звезди около 100 са определящи за рождения и за *мундиалния хороскоп*. Влиянието на една фиксирана звезда се усилва, ако има отношение (аспект – същата или хармонизираща дължина на вълната) с дадена планета. Общо взето влиянието на една фиксирана звезда се приема аналогично на влиянието на една или повече планети. (А.)

ФИЛАЛЕТ, Евгений Розенкройцерското име, прието от Томас Воган, средновековен английски *окултист* и *философ на огъня*. Той бил изтъкнат *алхимик*. (W.W.W.)

ФИЛАЛЕТИ (гр.) „Обичащи истината"; това име било дадено на александрийските неоплатоници, наричани също аналогетици и *теософи*. Тази школа била основана от *Амоний Сакас* в началото на III в. и просъществувала до V в. Към нея принадлежали най-великите философи и мъдреци на онова време. (*Александрийска школа*.)

ФИЛЕ (гл.) Остров в Горен Египет, където бил разположен прочутият храм със същото име, чиито руини пътешествениците могат да видят и днес.

ФИЛОН ЮДЕЙ Елинизиран евреин от Александрия, известен историк и писател; роден около 30 г. пр. Хр., умрял около 45 г. Той би трябвало да е добре запознат с най-великото събитие на I в. от нашата ера – Христос, неговия живот и драмата на Разпятието. И все пак той напълно мълчи за това, както в своето щателно изброяване на сектите и братствата, съществували по онова време в Палестина, така и в описанията на *Ерусалим* от онези дни. Той бил голям мистик и неговите трудове изобилстват от метафизични и благородни мисли, а в *езотеричните* знания в течение на няколко века нямал равен на себе.

ФИЛОСОФИ НА ОГЪНЯ Название, дадено на херметистите и *алхимиците* от средновековието, а също и на *розенкройцерите*. Последните, като последователи на теурзите (*теургия*), смятали *огъня* за символ на Божеството. Той бил източник не само на материални атоми, но и вместилище на духовни и психически сили, оживяващи ги чрез енергия. В широк смисъл огънят е тройствен принцип; *езотерично* – седморен, подобно на всички останали стихии. Както човекът се състои от *дух*, *душа* и тяло, плюс четворния аспект, същото е и с Огъня. Така в трудовете на *Робърт Флуд* (де Флуктиб), прочутият розенкройцер, Огънят се състои от: 1. Видим пламък (тяло); 2. Невидим, астрален огън (душа); и 3. Дух. Четирите аспекта са топлина (живот), светлина (ум), електричество (камични и молекулярни сили) и синтетична същност, задграничен дух, или основна причина за неговото съществуване и проява. Когато пламъкът угасва на обективен план, за херметиста и розенкройцера той само преминава от видимия свят в невидимия, от познаваемото в непознаваемото.

ФИЛОСОФСКИ КАМЪК Нарича се също „Прах на Проекцията". Това е Magnum Opus на *алхимиците*, цел, към чието пос-

тигане те се стремят на всяка цена, *субстанция*, притежаваща силата да превръща по-малко благородните метали в чисто *злато*. Обаче мистично Философският Камък символизира трансмутацията на низшата животинска природа на човека във висша и божествена. (*Алхимия*.)

ФИЛОСТРАТ (гр.) Биограф на *Аполоний Тиански*, описващ живота, пътешествията и приключенията на този мъдрец и философ.

ФИЛФОТ (сканд.) Оръжието на *Тор* подобно на *свастика* или *кръст джайна* с четири края; обикновено се нарича „*Чук на Тор*".

ФИНДХОРН Село в североизточна Шотландия, където през 1962 г. Питър и Айлийн Кади и Дороти Маклийн основават колония. В своите книги Айлийн Кади описва как духовното същество „Еликсир" ги ръководи в техните действия. На едно неплодородно парче земя те отглеждат цветя и зеленчуци с невероятни размери. Те обясняват резултатите не само като следствие на биотехнологиите, но и на помощта на природните духове (*деви*), които работят заедно с тях. През следващите десет години Финдфхорн се превръща в един от най-важните центрове на движението *Нова епоха*, наречен „университет на Светлината", където хората трябва да се научат на нови взаимоотношения с живата природа. Комуната издава списание. (А.)

ФЛАГЕИ (херм.) Название, дадено от *Парацелз* на особен род *ангели-хранители* или *гении*.

ФЛЕГИА (гр.) Потънал в доисторически времена древен остров, отъждествяван от някои писатели с *Атлантида*; също така народът на Тесалия.

ФЛУВИЙ ТРАНСИТУС (лат.) Тайно писмо или „преминаване на Потока" (Хебър). Корнелий Агрипа дава тази азбука. В „Ars Quatuor Coronatorum", т.III, част II, 1890 г., отчет от заседанието на ложата „Кватур Коронати" на франкмасоните, номер 2076, може да се намери копие от тази азбука, а също странни стари букви под названието мелахим, и „небесна азбука" дадена от *У. Уин Уесткот*. Явно тази ложа е единствената в Англия, която наистина сериозно изучава „скритите тайни на Природата и Науката".

ФЛУД, Робърт Известен най-вече като Робърт дьо Флуктиб, глава на „*Философите на Огъня*". Прославен английски херметист от

XVI в. и плодовит автор. Той писал за същността на *златото* и на други мистични и окултни теми.

„ФОНС ВИТЕ“ (лат.) Съчинение на Ибн *Гебирол*, еврейски философ от Арабия през XI в., който го нарекъл „Мегор Хайюн“ или „Източник на Живота“ („De Materia Universali“ и „Fons Vitae“). Западните *кабалисти* го провъзгласили за наистина кабалистичен труд. Учените открили в публичните библиотеки няколко ръкописа, латински и еврейски, на това прекрасно произведение; сред тях е и откритият от Мунк през 1802 г. Латинското име на Ибн Гебирол било Авицеброн – име, добре известно на всички изтоковеди. (*Равини.*)

ФОРЕГ (гр.) Име на седмия *титан*, неспоменаван в космогонията на Хезиод. Титан на „тайната“.

ФОРМИНКС (гр.) Седемструнната лира на *Орфей*.

„ФОРОНЕДА“ (гр.) Поема, чийто герой е *Фороней*; този труд не се е запазил.

ФОРОНЕЙ (гр.) *Титан*; прадядо и родител на човечеството. Според легендата на Арголида, на него, подобно на *Прометей*, било доверено да донесе огъня на земята (Павзаний).

ФОХАТ (тибет.) Термин, представляващ активната (мъжка) мощ на *Шакти* (женската произвеждаща сила) в природата. Същност на космичното електричество. Окултен тибетски термин за обозначаване на *дайви-пракрити*, предвечната светлина, а в проявената вселена – вечно присъстващата електрическа енергия и непрекъснато действащата разрушаваща и изграждаща сила. *Езотерично* това е същото; Фохат е всемирна движеща жизнена сила, едновременно и двигател, и движена.

ФО-ЧЖУ (кит.) „Властелина Будда“, което означава обаче просто преподавател на доктрините на Будда. Фо означава *гуру*, живеещ обикновено в храма на *Шакямуни Будда* – Фо-майю.

ФРАВАШИ (зенд.) Абсолютен дух.

*Отначало фраваши били свързани с представите за умрелите предци, продължаващи задгробно съществуване. В зороастрийския пантеон фраваши са пред- и постсъществуващи по отношение на човека елементи на неговата същност. Фраваши са създадени от *Ахура Мазда*, който самият притежава фраваши.*

ФРЕН (гр.) Питагорейски термин, означаващ това, което наричаме *кама манас*, осенен от *буддхи манас*.

ФРИГ или Фрея (сканд.) В *Еда* Фриг е майка на боговете, подобно на *Адити* във *Ведите*. Тя е тъждествена със северната Фрея на германците и в своя низш аспект била почитана като все-хранеща Майка Земя. Тя седяла на златен трон, изтъкан от паяжината на златна светлина, с три божествени деви, нейни прислужници и вестоносци, и била заета с пределото на златни нишки за награда на добрите хора. Тя е *Изида* и Диана едновременно, тъй като е също Холда, могъщ ловец, тя е и *Церера-Деметра*, която покровителства земеделието – *Луна* и природа.

ФРОЙД, Зигмунд (1856-1939) Австрийски лекар и психолог, основател на психоанализата. Заедно с Бройер изучава в Париж случаи на хистерия и приложението на *хипнозата*. Резултатите от изследванията публикуват в съавторската книга „Студии върху хистерия" (1895), в която констатират, че душевни подсъзнателни конфликти могат по хипнотичен път да бъдат осъзнати и чрез предизвиканата реакция – да се отстранят. Фройд продължава самостоятелно да работи и публикува през 1900 г. труда си „Тълкуване на сънищата". Психоанализата отделя решаващо място на скритото под тънкия пласт на *съзнанието* подсъзнание. Пътят към подсъзнанието са сънищата; следователно целта е да се разкрие скрития (латентен) смисъл от изявения „текст" на сънищата, да се извади от подсъзнанието и съзнателно да се осмисли. Този протичащ назад (редуктивен) метод се сблъсква с три трудности: 1. Сънят служи като цензура, при която скритият смисъл на сънищата, докато достигне своя израз, се притъпя и изгубва. 2. Същностното преобразуване се изявява в картини и символи (главно сексуални). 3. При един вид повторна преработка сънищата добиват известна прилика. От анализа на сънищата Фройд разработва общ възглед за структурата на инстинктите (нагона) при човека. Енергиите на нагона (сексуалните енергии) при прекрачването на прага на съзнанието се цензурират и изтласкват обратно в *неосъзнатото*; но те не се унищожават, а се завръщат като невротични подтици. Тези подтици сюблимират (изявяват се) като научни, художествени, религиозни и др. импулси и по този начин преодоляват бариерата на цензурата. Съществено за психонализата е разкриването на обекта на избора (на либидото). При детето обектът на удоволствието е собственото тяло. Между 2-та и 5-

та година майката или бащата се превръщат в сексуална цел. При сина се стига до неосъзната връзка с майката (Едипов комплекс) и съперничество с бащата (при дъщерите сексуалната цел е бащата). *Личността*, според Фройд, се състои основно от То, Аз и *Свръхаз*. „То" е носител на страстите, нагона и се отъждествява с всичко неосъзнато и потиснато. Свръхазът е следствие на Едиповия комплекс и идентифицирането с бащата, след като бъде отстранена неосъзнатата връзка с майката. Азът е следствие на То и Свръхаза и притежава разум. При това той направлява подтиците на То, така че никакво действие не може да се извърши без неговото съгласие. Психическите проблеми (неврозите) са израз на вътрешнодушевен конфликт, при който функцията на Аза е застрашена от То или Свръхаза. Решаването на проблема на това ниво, най-често води до заболяване. (А.)

ФТАХ (егип.) Бог на смъртта; подобен на *Шива*, разрушителя. В късната египетска митология – бог на Слънцето. Това е трон или местонаходище на Слънцето и негов окултен *гений* или управник в *езотеричната* философия.

Х

ХА (санскр.) Магическа сричка, използвана в свещените формули; тя представя силата на *Акаша – Шакти*. Нейната действеност зависи от ударението при издишване и произведения звук.

ХАБРАТ ЗЕРЕ АУР БОКЕР (ивр.) Орден от розенкройцерски тип, чиито членове изучават *кабала* и *херметични* науки; той приема както мъже, така и жени и има много степени на обучение. Членовете се срещат тайно и самото съществуване на този орден обикновено е неизвестно. (*Розенкройцери*.) (W.W.W.)

ХАВА (ивр.) Същото, което е *Ева*. „Майка на всичко живо"; „Живот".

ХАВЯ (санскр.) Жертвоприношение (винаги изразявано чрез действие). (А.)

ХАДЕС (гр.) или *Аид* „Невидима", т.е. страна на сенките, една от чиито области бил Тартар, място на абсолютна тъмнина, подобно на областта на дълбок сън без сънища в египетската Аменти. Съдейки по алегоричното описание на различните наказания, които там се налагат, това място е било чисто кармично. Нито Хадес, нито Аменти са били този *ад*, за който все още проповядват някои консервативни свещеници и духовенството; а представен или от Елисейските Полета, или от Тартар, Хадес е място на наказващата справедливост и нищо повече. Той можело да бъде достигнат само като се премине на „другия бряг" на реката, т.е. прекосявайки реката на Смъртта и раждайки се още веднъж за щастие или мъка. Както добре е казано в „Egyptian Belief": „Разказът за Харо, превозвача (през Стикс), може да се намери не само в съчиненията на Омир, но и в поезията на много страни. Преди да се достигнат Островите на Блажените е необходимо да се прекоси Реката. В египетския „Ритуал" *Харон* и неговата лодка са описани много векове преди Омир. Той е Ку-ен-уа, ястребоглавият кормчия." (*Аменти*, *Хел* и *Щастливи полета*.)

ХАЙ-ЙОТ ХА КАДОШ (ивр.) Свети живи същества във Иезекииловото видение на *меркаба*, или талигата, колесницата. Те са четири символични животни, *херувимите* на Иезекиил, а в *Зодиака* – Телец, Лъв, Скорпион (или Орел) и Водолей, човек. (*Херувими*, *Четирите животни*.)

ХАЙО БИШАТ (ивр.) Звярът в „*Зохар*“; *Дявол* и Изкусител. *Езотерично* – нашите низши животински страсти.

ХАЙ-Я (ивр.) Един от метафизичните Принципи на човека. Източните окултисти делят човека на седем такива *принципа*; западните *кабалисти*, както е известно, само на три, а именно: *нефеш*, *руах* и *нешама*. Но в действителност такова деление е така неопределено и представлява толкова явно съкращение, колкото са и нашите „тяло, душа, дух“. Тъй като в „Кабала“ на Майер („Zogar“, II, 141, b., Cremona ed., II, fol. 63 b, col. 251) е посочено, че нешама, или духът, има три подразделения: „най-висше е *иехида* (*атма*); средното е хай-я (*буддхи*), а трето и последно – нешама, собствено (*манас*)“. Следва махшаба, мисълта (низшият манас или съзнателната *личност*), в който се проявяват висшите, съставяйки по този начин четири; после идва *целем*, фантом на образа (*камарупа*, по време на живота – камичен елемент); дюк-на, сянка на образа (*линга шарира*, *двойник*); и зурат, прототип, който е живот – всичко седем, дори без д'мут, подобие или сходство, който се нарича низша проява и е в действителност гуф, или тяло. *Теософите* на езотеричната секция (*Теософско Общество*), които знаят за пренареждането, извършено с атма и за мястото, заемано от аурния прототип, лесно ще разберат кои са истинските седем и ще се убедят, че между делението на принципите на източните окултисти и истинските западни кабалисти няма разлика. Да не забравяме, че нито едните, нито другите могат все още да издадат истинската и крайна класификация в своите публични писания.

ХАКЕМ „Мъдър“; бъдещият *Месия* на *друзите*, или „учениците на *Хамса*“.

„ХАЛДЕЙСКА КНИГА НА ЧИСЛАТА“ Труд, съдържащ всичко, което го има в „*Зохар*“ на *Симон бен Иохаи* и много повече. Той трябва да е по-древен от него с много столетия и в определен смисъл е негов оригинал, тъй като съдържа всички основни принципи, преподадени в еврейските кабалистични съчинения, но няма нито една от техните маскировки. Той действително е много рядко срещан и вероятно съществуват само две или три запазили се негови копия, като дори и те са в частни ръце.

ХАЛДЕЙЦИ или Касдим Отначало племе, след това каста на учени *кабалисти*. Те били *магове* на Вавилония, астролози и предсказатели. Прочутият Хилел, предшественик на Иисус

във философията и етиката, бил халдеец. В своята „Кабала" Франк посочва близката прилика между *Тайната Доктрина*, намираща се в „*Авеста*" и религиозната метафизика на халдейците. Най-древните жители на Халдея, които отначало се покланяли на бога на *Луната* Деус Лунус, култ появил се при тях заедно с големия поток на древното преселение на индуси, по-късно се превърнали в каста на професионални астролози и *посветени*.

ХАЛЮЦИНАЦИЯ Състояние, понякога предизвикано от физиологични разстройства, понякога от медиумство и в някои случаи – от пиянство. Но причината, предизвикваща видения, следва да се търси по-дълбоко от физиологията. Всички такива видения – особено когато те са предизвикани от медиумство – са предшествани от отслабване на нервната система, което неизбежно поражда анормално магнетично състояние, привличащо към страдащия вълни от *астрална светлина*. Именно тя дава различни халюцинации. Но те обаче невинаги представляват това, в което биха искали да ги превърнат лекарите – в пусти и нереални сънища. Никой не може да види това, което не съществува – т.е. това, което не е запечатано във или на астралните вълни. Ясновидецът може обаче да възприема обекти и сцени (от миналото, настоящето и бъдещето), които нямат никакво отношение към него самия, също така едновременно да види няколко неща, които са абсолютно несвързани помежду си, като по този начин се създават най-нелепи и абсурдни комбинации. Пияницата и ясновидецът, *медиумът* и *адептът* имат своите видения в астралната светлина; но докато пияницата, лудият, нетренираният медиум или страдащият от възпаление на мозъка виждат, понеже не могат да не виждат, и предизвикват безпорядъчни видения несъзнателно за самите себе си, адептът и тренираният ясновидец избират и контролират такива видения. Те знаят къде да фиксират погледа си, как да направят устойчиви картините, които искат да наблюдават и как да проникнат с поглед зад горните външни слоеве на астралната светлина. При първите, такива мимолетни картини в нейните вълни са халюцинации, при вторите те стават правдиво възпроизвеждане на това, което е било, е или наистина ще бъде. Под въздействието на ръководната *воля* на адепта и ясновидеца, случайните проблясъци, които улавя медиумът и неговите

трептящи видения в лъжливата светлина се преобразуват в устойчиви картини, правдиво изображение на това, което той иска да получи във фокуса на своето възприятие.

ХАМИЗЪМ Наименование, дадено от египтолозите на древния език на Египет.

ХАМСА (араб.) Основател на мистичната секта на друзите от Планината Ливан. (*Друзи.*)

ХАМСА или Ханса (санскр.) „Лебед“ или „гъска“; според източноведите мистична птица в *окултизма*, аналогична на пеликана на *розенкройцерите*. Свещено мистично наименование, което, когато е предшествано от *Кала* (безкрайното време), т.е. Калаханса, става име на *Парабрахма* и означава „Птица извън пространството и времето“. Затова *Брама* (мъжкият) се нарича Ханса Вахана, „Колесницата на Ханса“ (Птицата). Същата мисъл срещаме в „*Зохар*“, където *Ейн Соф* (безкрайното и безграничното), както е казано, се спуснало във вселената, за да се прояви, използвайки *Адам Кадмон* (Човечеството) в качеството му на своя колесница или проводник. (*Вахана.*)

ХАНГСА (санскр.) Мистична сричка, използвана за обозначаване на *еволюцията* и буквално означаваща „аз съм той“, или Ахамса.

ХАНСА (санскр.) Според „Бхагавата Пурана“ – наименование на „единната каста“, когато все още не е имало множество касти, а действително „една *Веда*, едно Божество и една *каста*“.

ХАНУМАН (санскр.) Бог на маймуните в „*Рамаяна*“; генералисимус на армията на *Рама*; син на *Ваю*, бог на вятъра, и добродетелна демонка. Хануман бил верен съюзник на Рама и със своята несравнима смелост и ум помогнал на *Аватара* на *Вишну* окончателно да победи царя на *демоните* на *Ланка* – Равана, който откраднал прекрасната Сита, жената на Рама – тази обида довела до прочутата война, описана в епическата поема на индусите.

ХАОМА (авест.) В иранската митология – божествена напитка; божеството, персонифициращо тази напитка; и растението, от което тя се приготвя. Образът на хаома има точно съответствие с индийския Soma (*сома*). Тържественото жертвоприношение на хаома – ясна (жертва), гарантирало в зороастрийския ритуал безсмъртие за вярващите, а също така устойчивост в световния ред в *космоса*. (А.)

ХАОС (гр.) „Бездна“, „Велика Дълбина“; в Египет тя се олицетворявала от богинята *Нейт*, предшестваща всички богове. Както казва Девериа, „единственият Бог без форма и пол, който си дал живот сам и без оплождане, обожествен във формата на Дева-Майка“. Тя е грифоглава Богиня, намерена в най-древния период на Абидос, който се отнася, според Мариет Бей, към първата династия, което би й дало възраст – дори по свидетелството на съкращаващите сроковете изтоковеди – приблизително 7 000 години. Както ни съобщава мистър Бонвик в своя прекрасен труд за египетските вярвания: „Нейт, *Нут*, Непт, Нук (нейните по различен начин четени имена) е философска концепция, по-достойна за XIX в. на християнската ера, отколкото за XXXIX-я пр. Хр. или още по-рано“. И той добавя: „Нейт или Нут не е нито повече, нито по-малко от Велика Майка и все пак тя е Непорочна Дева или женският бог, от който всичко е произлязло“. Нейт е „Бащата-Майка“ от стансите на „Тайната Доктрина“, *Свабхават* на северните будисти, наистина непорочна Майка, прототип на всички по-късни „*деви*“; тъй като, както казва Шарп, „празникът сретение – в чест на богинята Нейт – до днес е отбелязан в нашите календари като ден „сретение“ или очистване на Дева Мария“, а Боржар говори за „концепцията за непорочността на Девата, която може занапред – така както и египетската Минерва, тайнствената Нейт – да се гордее с това, че е произлязла сама от себе си и е дала живот на Бога“. Нека този, който би започнал да отрича действието на *циклите* и повторението на събитията, да прочете коя е била Нейт преди 7 000 години в концепцията на египетските *посветени*, стараещи се да популяризират философия твърде абстрактна за масите; и след това да си спомни темата на диспута на събора в Ефес през 431 г., когато Мария била провъзгласена за Божия Майка, и концепцията за нейната непорочност, натрапена на света – като че със заповед на Бога – от папата и събора през 1858 г. Нейт – това е Свабхават и също така ведийската *Адити*, и пураничната *Акаша*, тъй като „тя е не само небесен свод или *ефир*, а е представена като появяваща се в дървото, от което дава плода на *Дървото на Живота* (като още една *Ева*) или излива върху своите почитатели малко от божествената вода на живота“. Оттук тя е получила привичното наименование „Госпожа Сикамора“ – епитет, даден на другата Ева (Бонвик). Приликата

става още по-явна, когато върху древните изображения намираме Нейт представена като Майка, прегръщаща бога с глава на овен, „агнеца“. На древна стела тя е провъзгласена за „Нейт, лъчезарната, породила боговете“, включително Слънцето, тъй като Адити е майка на *Мартанда*, Слънцето – един от адити. Тя е Наус, небесната *ладия*, вследствие на което я намираме на носа на египетските лодки, подобно на Дидона – на носа на корабите на финикийските моряци, и веднага получаваме Дева Мария – от Мар „Море“, наречена „Дева на Морето“ и „Госпожа Покровителка“ на всички римокатолически моряци. Бонвик цитира преподобния Сейс, който я обяснява като принцип във вавилонския Баху (Хаос, или безпорядък), т.е. „просто Хаос на Възникването... явно също и *Мот*, изначалната *субстанция*, която е била майка на всички богове“. Явно, че ученият професор си е припомнил Навуходоносор, тъй като последният е оставил следното свидетелство в клинописа: „Аз построих храм на великата богиня, моята майка“. Ние можем да завършим с думите на мистър Бонвик, с когото сме напълно съгласни: „Тя (Нейт) е *Зерван* (*Акарна*) на „*Авеста*“, време без граници“. Тя е Нерфа на етруските, полужена, полуриба (оттук е връзката на Дева Мария с *рибата* и съзвездието Риби), за която е казано: „Благодарение на святата, блага Нерфа плаването е благополучно. Тя е Битос на *гностиците*, Единният на неоплатониците, Всичкото на немските метафизици, Анаита на Асирия“.

ХАОС (гр.) В гръцката митология първообразуваното, което е съществувало за кратко време. От него са възникнали Земята и небето. В *даоизма* на хаоса отговаря състоянието на безформеност, от което е възникнал космическият ред. В *алхимията* е обозначение за пра-материята (материя прима), в която четирите елемента – *земя*, *вода*, *огън* и въздух (*Ваю*) се обединяват помежду си чрез петия елемент (квинтесенцията, *прана*, *етер* и др.). В съвременната наука теорията за хаоса е централно понятие, с което се подразбират трудно обяснимите или непредвидими *феномени*, защото светът се определя не от периодичните, подредени и предвидими образи и процеси, а от хаотичните. (А.)

ХАРА (санскр.) Титла на бог *Шива*.

ХАРВИРИ (егип.) Старият *Хор*; древно название на слънчевия бог; изгряващото Слънце, представено като бог, полулежащ на разтворил се *лотос*, символ на Вселената.

ХАРИ (санскр.) Титла на *Вишну*, но се използва и по отношение на други богове.

ХАРИВАНША (санскр.) Част от „*Махабхарата*", поема за генеалогията на *Вишну*, или Хари.

ХАРИЗМА (гр.) „Дарба"; в християнството – определение за свръхестествена дарба (лечителство, изключителна вяра, пророчество и др.), която е дадена от Бога, за да служи на християните. Но тя не включва светостта. По-късно общо наименование за свръхестествени качества. (А.)

ХАРИКЕША (санскр.) Наименование на един от седемте лъча на Слънцето.

ХАРИС, Томас Лейк (1823-1906) Американски мистик и поет. От 1850 г. практикува техники на *транс* и пише дълги мистични поеми. В края на 60-те години основава Братство на Новия Живот, което се установява като комуна в Салем на Ери, Ню Йорк. Речникът на американските биографии дава следното описание за комуната: „Тази комуна е известна като „Използваните". Нейните членове пренебрегват напълно личните си потребности в името на божествените си задачи. Практикуват „отворено дишане", чрез което Божественият дъх влиза директно в тялото. Практикува се свободна любов в името на духовното единство между половинките." (А.)

ХАРИХАРА (санскр.) Божествен образ, обединяващ в себе си чертите на Вишну (*Хари*) и Шива (*Хара*). Според едно от преданията, *Лакшми* и *Дурга* спорили чий мъж е по-велик и Вишну, за да докаже, че са равни, влязъл в тялото на Шива, като се съединил с него. По друга версия Шива помолил Вишну да се превърне в прекрасна жена и пламнал от страст към нея. Вишну побягнал и приел обичайния си облик, но Шива, настигайки го, така здраво го прегърнал, че техните тела се слели. На изображенията на Харихара едната (лявата) половина на тялото е бяла и притежава признаци на Шива (разрошени коси, кожа на тигър и пр.), другата (дясната) половина е тъмносиня или черна и също притежава различни атрибути на Вишну (корона на главата, в ръцете – раковини и пр.). (А.)

ХАРМАХ (гр.) Египетският Сфинкс, наричан Хар-ем-ху, или „*Хор* (Слънцето) на хоризонта", форма на *Ра*, бога на Слънцето; *езотерично* – възкръсналият бог. Надписът върху табличката гласи: „О, благословен Ра-Хармах! Ти, носен от него с триумф.

Свети Амон-Ра-Хармах, самородени." Мариет Бей намерил Храма на Сфинкса редом със Сфинкса, недалеч от великата Пирамида на Гиза. Всички египтолози наричат Сфинкса и неговия храм „най-древните религиозни паметници на света", във всеки случай – на Египет. „Главното помещение – пише покойният мистър Фергюсън – във формата на *кръст*, се поддържа от стълбове, прости призми от гранит-сиенит без основи или капители... никакви скулптури или надписи не са намерени върху стените на този храм, нито един орнамент или символ, нито едно изображение в светилището". Това доказва огромната древност както на Сфинкса, така и на храма. „Големият брадат Сфинкс на пирамидите на Гиза – това е символ на Хармах, както и всеки египетски Фараон, наричан в надписите „Жива форма на слънчевия Сфинкс на Земята" – пише Бругш Бей. А Ренан напомня, че „едно време египтяните, както е казано, имали храмове без каквито и да са изсечени образи". Не само египтяните, но и всеки народ на земята започвал с храмове, лишени от *идоли* и дори символи. Едва когато споменът за великите абстрактни истини и първоначалната *Мъдрост*, преподадена на човечеството от династиите на божествените царе, се изтрил, хората трябвало да прибягнат към напомняния и символизъм. В разказа за Хор в някои таблички на Едфу, Роже намерил надпис, свидетелстващ, че този бог някога е приел формата на *лъв* с човешка глава, за да добие превъзходство над своя враг *Тифон*. Несъмнено в Леонтополис така се покланяли на Хор. Той е и истинският Сфинкс. „Това обяснява защо понякога може да се види фигурата на лъв от двете страни на *Изида*... Той е бил нейно дете" (Бонвик). И въпреки това, легендата за Хармах или Хар-ем-ху както и преди остава непозната за света, тя няма да бъде разгласена и на това поколение.

ХАРМОНИЯ НА СФЕРИТЕ *Питагор* описва небето като въртяща се полусфера. Интервалите между седемте тона той пренася върху седемте планети (Луна, Меркурий, Слънце, Марс, Юпитер, Сатурн и Венера), за да изведе закона за дистанциите и разстоянията в небесното пространство. Така например според него разстоянието между Земята и Луната е равно на 126 000 стадия. Следовниците на Питагор Никомахос (II в.) и Плиний Старши (23/24 – 79) разработват в детайли този модел: седемте планети се оприличават на седемструнна лира, чрез която

звучи възхвала на Бога. През средновековието хармонията на сферите е забравена до Кеплер, който открива седем първични хармонии и измерва техните движения в крайните точки на елипсите. Той я възприема като непрекъсваща многогласова музика. Чрез синтезатор американците Ръф и Роджърс (Йелски университет) успяват да чуят песента на планетите. (А.)

ХАРОН (гр.) Египетският Ку-ен-уа, ястребоглавият кормчия на гемията, която превозва душите през черните води, отделящи живота от смъртта. Харон, син на Ереб и Никта, е вариант на Ку-ен-уа. Умрелите трябвало да заплатят един обол, неголяма сума пари, на този неумолим салджия през Стикс и *Ахерон*, затова древните винаги слагали под езика на мъртвия монета. Този обичай се е запазил до днес, тъй като повечето хора от низшите класи в Русия слагат медни монети в ковчега под главата на умрелия за разходи след смъртта.

ХАРПОКРАТ (гр.) Дете на *Хор* или Ehoou, изобразен с пръст на устните, слънчев диск (*Атон*) над главата и златни коси. Той е „бог на Безмълвието“ и Тайната. Също така гърците и римляните в Европа са се покланяли на Харпократ като син на *Изида*.

ХАРТМАН, Франц (1838-1912) Лекар и *окултист*. Роден в Германия, но прекарва по-голямата част от живота си в САЩ. Занимава се с *теософия* и *спиритизъм*. Написал е следните творби: „Бяла и Черна Магия“, „Животът на Парацелз“, „Животът на Джошуа, окултна наука и медицина“. *Блаватска* го описва като „грешка на природата“, а британските *теософи* му дават прякора „Мръсния Франц“. (А.)

ХАРШАНА (санскр.) Божество, осъществяващо контрол над жертвоприношенията на мъртвите, или *Шраддха*.

ХАРЯСВИ (санскр.) Пет и десет хиляди синове на *Дакша*, които наместо да заселят света, както искал техният баща, всичките станали *йоги*, по съвет на тайнствения мъдрец *Нарада*, и останали безбрачни. „Те се пръснали по страните и не се завърнали.“ Това означава, според тайната наука, че всички те се въплътили в смъртни. Това име се дава на родените мистици и далите обет за безбрачие, които се смятат за въплъщения на „харясвите“.

ХАСИДИ или Хасдим В Септуагинта – Асиди, а на английски – Assideans. Те са споменати също така в книгата на Макавей I, VII, 13, като убити заедно с много други. Те били последователи на Мататия, баща на Макавеите и всички били посветени

мистици или еврейски *адепти*. Тази дума означава „умели, обучени на цялата мъдрост – човешка и божествена“. *Маккензи* („R.M.C.“) ги смята за стражи на Храма, за да бъде запазена неговата чистота; но тъй като Соломон и неговият Храм (*Соломонов храм*) са алегорични и не са съществували в реалността, то в дадения случай Храмът означава „тяло на *Израил*“ и негова нравственост. „Скелиджър свързва обществото на Асидите с братството на *есеите*, като го смята за предшественик на последното.“

ХАТОР (егип.) Низшият или адският аспект на *Изида*, съответстващ на Хеката в гръцката митология.

ХАТХА-ЙОГА (санскр.) По-ниска форма на практиката на *йога*; тя използва физически средства за целите на духовното саморазвитие. Противоположна е на *раджа-йога*.

*Практикуват се шест вида чистене (зъби, дебело черво, нос, стомах, уши, гърло), задържане на трите фази на дишането, осъществява се контрол над гладката мускулатура. В последния етап *йогинът* „може да скача като жаба“ и да се издига във въздуха.*

ХАХНИР (сканд.) или *Хьонир* Един от тримата могъщи богове (*Один*, Хахнир и *Лодур*), които, странствайки по земята, намерили на брега две човешки форми, неподвижни, безмълвни и безчувствени. Один им дал души, Хахнир – движение и чувства, а Лодур – цъфтящ вид. Така били създадени хората.

ХАЯГРИВА (санскр.) В индийската митология дайтя (*дайти*), който откраднал четирите *веди* от устата на *Брахма*, докато той спял в края на *калпата*. Това заплашвало новото творение на света и *Вишну* в своя *аватар* на *риба*, убил Хаягрива и върнал ведите на Брахма. В по-късните митове Хаягрива, напротив, сам става *въплъщение* на Вишну и спасява ведите, откраднати от дайтите Мадху и Кайтабха.

В будиската митология на *ваджраяна идам* и *дхармапала*, *еманация* на будда *Акшобхая*. (А.)

ХВАНУАТА (мазд.) Название на Земята, на която живеем. Една от седемте *каршвари* (земи), за които се говори в „Орма Ахр“. (Вж. проф. Дарместетер, въведение към „Вендидад“.)

ХВЕРГЕЛМИР (сканд.) Кипящ котел, в който гинат душите на злодеите.

*В началото съществували само огромната бездна Хинунгагап,

на север от нея се намирало царството на мъглите – *Нифелхейм*, а на юг – царството на огъня Муспелхейм (*Муспел*). Изведнъж в царството на мъглите бликнал изворът Хвергелмир. Дванайсет мощни реки взели от него своето начало и стремително се понесли на юг, където паднали в Хинунгагап. Студът на царството на мъглите превръщал водите им в лед, но Хвелгелмир не пресъхвал. Ледовете му постепенно се придвижвали към Муспелхейм. Накрая се приближили дотолкова, че от топлината на царството на огъня започнали да се топят. Излитащите от Муспелхейм искри се смесили с разтопения лед и му вдъхнали живот. Тогава от бездната Хинунгагап се изправила исполинска фигура. Това бил великият *Имир*, първото живо същество на света. От него било положено началото на рода на великаните.*

ХЕА (халд.) Бог на Дълбината и подземния свят; някои виждат в него *Еа* или *Оан*, *рибата*-човек, или *Дагон*.

ХЕАБАНИ (халд.) Прочут астролог при двора на Издубар, често споменаван във фрагментите на асирийските таблички във връзка със съня на Издубар, великия вавилонски цар, или Нимрод, „могъщия ловец пред Господа". След смъртта неговата душа не могла да умре под земята и духът на Хеабани бил възкресен от бог *Меродах*, тялото му – върнато към живот, след което, подобно на Илия, той бил взет жив в сферите на Блажените.

ХЕБ (егип.) Сатурн на Египтяните; баща на *Озирис* и *Изида*. *Езотерично* – единственият *принцип*, предшестващ творението. Той се споменава, започвайки с втората Династия, и в музеите могат да се видят статуи на Хеб, поставени редом с гъската или черния лебед, който снесъл световното *яйце* върху неговата глава. Ноут или *Нейт*, „Великата Майка" и все пак „Непорочната Дева", е жена на Хеб; тя е най-древната от споменаваните богини и се среща върху паметниците на първа династия, която Мариет Бей определя като почти от 7 000 г. пр.н.е.

ХЕБДОМАД (гр.) „Седмица".

ХЕБРОН или Кирджат-Арба Град на четиримата *кабири*, тъй като Кирджат-Арба означава „Град на Четиримата". Именно в този град, според легендата, изарим, или неизвестен *посветен*, намерил прочутите *Изумрудени скрижали* върху мъртвото тяло на *Хермес*.

ХЕКЕТ (егип.) Богиня-жаба; един от символите на безсмъртието и принципа на *водата*. При ранните християни църковните лам-

пади имали формата на жаба – в знак на това, че *кръщението* във вода води до безсмъртие.

ХЕЛЛА (сканд.) Богиня – царица на страната на мъртвите; страшно и загадъчно същество, царстващо над дълбините на *Хелхейм* и Нифелхейм. В по-ранната митология Хелла била богиня на земята, добра, доброжелателна майка, хранителка на уморените и гладните. Но при по-късните скалди тя станала женски Плутон, тъмна владетелка на царството на сенките, която донесла в този свят смъртта, а след това и скръбта.

ХЕЛИОЛАТРИЯ (гр.) Почитане на Слънцето.

ХЕЛИОТРОП *Скъпоценен камък* с тъмнозелен цвят с червени точки. Често е оприличаван на *хематит*, но е от групата на *ясписа*. Според една средновековна легенда камъкът е бил в подножието на кръста на *Христос* и върху него е капела кръвта от петте рани на Спасителя. В древността е носен като *амулет* и е използван като лекарствено средство срещу болки в стомаха, кръвоизливи и при сърдечни смущения. Ако върху него се гравира прилеп, носи закрила срещу *демони*. Съвременно приложение: влияе на сърдечната чакра (*анахата*); еликсирът се използва срещу заболявания на костния мозък, на жлъчката, на сърцето и на половите органи. (А.)

ХЕЛХЕЙМ (сканд.) Царство на мъртвите в древноскандинавската митология. В *Еда* Хелхейм е заобиколен от Северния Свят на Мъглите, наричан *Нифелхейм*.

ХЕМ (егип.) Същото, което е *Хор*. „Бог Хем ще отмъсти за своя баща *Озирис*" – гласи текстът от папируса.

ХЕМАТИТ Минерал, който се състои от кристализиран железен оксид, с металносив до черен цвят. Прилаган е срещу кръвотечения, тъй като железният оксид съсирва кръвта. Египтяните са го поставяли под възглавницата и са изписвали по него формули, тъй като вярвали, че е предпазно средство срещу *магия* и лош *поглед*. Лекарите в античността го загрявали и заливали с вино, за да лекуват очни заболявания. Различавали са мъжки и женски хематити, като особено лечебни са първите. В съвременното приложение на *скъпоценните камъни* еликсирът от хепатит пречиства кръвта и помага при лечението на бъбречни заболявания; влияе на базисната *чакра* (*муладхара*, *кундалини*). (А.)

ХЕМЕРА (гр.) „Светлината на низшите или земните сфери"

– така, както *Ефирът* е светлина на висшите небесни сфери. И двете се родили от Ереб (мрака) и Никта (нощта).

ХЕМИ (егип.) Древното име на Египет.

ХЕПРА (егип.) Египетски бог, наблюдаващ за *превъплъщението* и преселването на душите. Той е изобразен със *скарабей* наместо глава.

„ХЕРАНАСИКХА" (синг.) От херана – „послушник" и сикха – „закон" или предписание; учебник с наставления. Съчинение за млади монаси, написано на елу, или древносингалски език.

ХЕРМАНУБИС (гр.) Или *Хермес-Анубис*, „разкриващият тайните на низшия свят" – не на *Ада* и не на *Хадес*, както това се приподнася, а на нашата Земя (низшия свят на седморната верига от светове) – а също така тайните на пола. Кройцер навярно е отгатнал истината на правилната интерпретация, тъй като нарича Анубис – *Тот*-Хермес „символ на науката и света на разума". Той винаги бил изобразяван с *кръст* в ръка – един от най-ранните символи на зараждането, или пораждането на тази земя. В халдейската *кабала* („Книга на Числата") символът *Тат*, или +, се разглеждал като *Адам* и *Ева* – последната, бидейки напречната или хоризонталната черта, е извлечена от хълбока (или реброто) на Хадам, перпендикулярната черта. В *езотеричното* значение Адам и Ева, представлявайки ранната трета коренна раса – тези, които, бидейки все още лишени от разум, подражавали на животните и унизили себе си с последните – били също двоен символ на половете. Оттук *Анубис*, египетският бог на зараждането, бил изобразяван с глава на животно – куче или чакал – и също е смятан за „Господар на подземния свят", или „Хадес", в който той въвежда душите на умрелите (превъплъщаващите се същности), тъй като Хадес е в определен смисъл утроба, както ясно показват някои писания на отците на църквата.

ХЕРМАФРОДИТ (гр.) Двуполов; „мъжко и женско" Същество – човек или животно.

ХЕРМЕС САРАМЕЙ (гр.-санскр.) Бог Хермес, или Меркурий, „този, който пази ятото звезди" в гръцката митология.

ХЕРМЕС ТРИСМЕГИСТ (гр.) „Хермес три пъти великият"; египтянин, митична личност, на чието име е наречена *херметичната* философия. В Египет – бог *Тот* (Thoth или Thot). Общо име за много древни гръцки автори, разглеждащи философия и *ал-*

химия. Хермес Трисмегист е име на Хермес, или Тот, в неговия човешки аспект, като бог той представлява много повече. Като Хермес-Тот-Аах той е Тот, *Луната*, т.е. негов символ е светлата страна на Луната, съдържаща, както се е смятало, същността на творящата *Мъдрост*, „еликсира на Хермес". Като такъв той е свързан с *Киноцефала*, кучеглавата маймуна, по същата причина, по която и *Анубис*, един от аспектите на Тот. (*Херманубис*.) Същата идея лежи в основата на облика на индуския Бог на Мъдростта, слоноглавия *Ганеша*, или Ганпата, сина на *Парвати* и *Шива*. С глава на ибис той е свещеният писар на боговете, но дори и тогава носи короната *атеф* и лунния диск. Той е най-тайнственият от боговете. Като змей, Хермес-Тот е божествената творяща Мъдрост. Бащите на църквата подробно говорят за Тот-Хермес.

ХЕРМЕТИЧЕН Всяка доктрина или писание, свързано с *езотеричните* учения на *Хермес*, който – независимо дали е в качеството на египетския *Тот* или на гръцкия Хермес – бил при древните Бог на *Мъдростта* и, според *Платон*, „открил числата, геометрията, астрономията и буквите". Независимо от това, че обикновено били смятани за подправени, херметичните писания били високо ценени от св. Августин, Лактантий, Кирил и др. По думите на мистър Дж. Бонвик, те повече или по-малко са обработени от платоническите философи сред ранните християни като *Ориген* и *Климент Александрийски*, „които се стараели да подкрепят своите християнски аргументи, апелирайки към тези почитани езически писания, макар че не успели да устоят на изкушението да им припишат малко повече от това, което действително е било". Макар и изтълкувани от някои умни, но пристрастни автори като преподаващи чист монотеизъм, херметическите или трисмегистическите книги са чисто пантеистични. Божеството, за което се говори в тях, е определено от Павел като това, в което „ние живеем, движим се и имаме битие" – независимо от персонифицирания субект на преводачите.

ХЕРМИЙ (гр.) Древногръцки писател, от чието съчинение сега са се запазили само няколко фрагмента.

ХЕРУВИМИ (ивр.) Според *кабалистите* – група *ангели*, свързана със *сефирота Иесод*. В християнското учение – орден на ангелите, които са „стражи". „*Битие*" отрежда на Херувимите

охраната на загубения *Едем*. Два крилати образа от злато били над *Ковчега на Завета*; подобни огромни фигури се намирали в *Светая Светих* на *Соломоновия храм*. Иезекиил ги описва с поетичен език. Всеки Херувим явно бил съставна фигура с четири лица – на човек, орел, лъв и бик и разбира се бил крилат. Паркхурст за „Cherub“ казва, че тази дума е произлязла от К – частица, означаваща прилика, и RB или RUB, величие, майстор, великолепие, и по този начин е образ на божеството. Много други народи имали подобни фигури като символ на божеството, например египтяните със своите фигури на Библис – както описва Макробий в „Saturnalia“; гърците имали своята триглава Хеката, а романските народи – триликите образи на Диана – както съобщава Овидий, ecce procul ternis Hecate variata figuris. Вергилий също я описва в четвърта книга на „Енеиди“. Порфирий и Евсевий пишат същото за Прозерпина. Вандалите имали многоглаво божество, наричано Триглав. Сред древногерманските племена съществувал *идол* Родигаст с човешко тяло и глави на бик, орел и човек. При персите има няколко фигури на *Митра* с човешко тяло, лъвска глава и четири криле. Прибавете тук и Химерата, египетския Сфинкс, *Молох*, Астарта (*Астерт*) на сирийците и някои фигури на *Изида* с рога на бик и птичи пера на главата. (*Четирите животни*.) (W.W.W.)

ХЕСЕД (ивр.) „Милосърдие“, наричан също *Гедула* – четвърти от десетте *сефирота*; мъжка или активна сила. (W.W.W.)

ХИА (ивр.) „Живот“; Vita, Revivificatio. В *кабала* – втората висша същност на човешката душа, съответстваща на *Хокма* (Мъдростта).

ХИАЦИНТ Червен или червеникавожълт благороден цирконий. Арабският хиацинт е червенолилав камък от рода на *рубините*. В медицината и *магията* е известен като средство, което предизвиква охлаждане и помага при раждане; разтворен в оцет, лекува кашлица, фрактури и меланхолия; предписван е и при възпаление на очите и *халюцинации*. Съвременно приложение: влияе на „третото око“ (*аджна*), еликсирът въздейства на хипофизата. (А.)

ХИВИМ или Чивим (ивр.) Оттук е наименованието на хивитите, които, съгласно някои римокатолически коментатори, произлезли от Хет, сина на Ханаан, сина на Хам, „проклетия“. Брасьор дьо Бурбур, мисионер-преводач на Свещеното Писание

на гватемалците „*Попол Вух*“, подкрепя теорията, че Хивим на *Кецалкоатъл*, мексиканското Змийско Божество, и „потомците на Змейовете“, както те наричат себе си, са идентични с потомците на Хам (!!!), „чийто прадядо е *Каин*“. Във всеки случай, такъв е изводът от писанието на Бурбур, направен от демонолога Дьо Мюсо. Бурбур намеква за това, че вождовете на рода на *Вотан*, Кецалкоатъл, са потомци на Хам и Ханаан. „Аз съм Хивим“ – казват те. „Тъй като аз съм Хивим, аз принадлежа на великата раса на *Драконите*. Аз самият съм змей, тъй като аз съм Хивим“ („Cortes“, 51). Но Каин алегорично е представен като прадядо на хивитите, змейовете, тъй като се смята, че той бил първият посветен в тайната на зараждането. „Расата на Драконите“ или змейовете означава Мъдри *Адепти*. Названията „Хиви“ или „Хивит“ и „Леви“ означават „змей“; и хивитите, или племето на змейовете на Палестина, били подобно на всички левити и *офити* на *Израил*, *посветени* свещеници на храмовете, т.е. *окултисти*, каквито са и жреците на Кецалкоатъл. Хибеонитите, които Иошуа назначил на служба в светилището, били хивити. („Разбулената Изида“, т. II.)

ХИДРАН (гр.) „Кръстител“; наименование на древния *йерофант* на *Мистериите*, който превеждал кандидата през „изпитание с *вода*“ и кандидатът се потапял три пъти. Това било неговото *кръщение* с *Дух Свети*, витаещ над водите на Пространството. Павел говори за св. *Иоан* като за Хидран, кръстителя. Християнската църква заимствала този обред от ритуалите на елевзинските (*Елевзинии*) и други Мистерии.

ХИИМ (ивр.) Съществително в множествено число – „животи“; среща се в сложните думи; *Елохим* Хиим – богове на животите, Паркхурст превежда това като „жив Бог“; и *Руах* Хиим – Дух на животите или живота. (W.W.W.)

ХИКСОСИ (егип.) Тайнствени чергари, пастири, които нахлули в Египет в неизвестни времена, много преди дните на *Мойсей*. Наричат ги „царе-пастири“.

ХИЛ (гр.) Изначалното вещество или материя; *езотерично* – еднородната утайка на *Хаоса*, или Великата Дълбина. Първичен *принцип*, от който била сформирана обективната Вселена.

ХИЛЕЛ Крупен вавилонски *равин* от столетието, предшестващо християнската ера. Той бил основател на сектата на фарисеите, учен и човек, който водил праведен живот.

ХИМАВАТ (санскр.) Олицетворение на Хималаите; баща на реката Ганг или *Ганга*.

„ХИМИЧЕСКА СВАТБА“ 1. Заглавие на един от основните трудове на *розенкройцерите*. 2. Алхимическо понятие, изразено в еротична образна символика, връхна точка на съединяването на бялата богиня (*Луна*, сребро или живак) с червения крал (Слънце, сяра или *злато*). Представлява алегория на вътрешните, душевни процеси, на преобразуване на *личността*, една от най-важните цели на *алхимията*. Нарича се още „свещена сватба“. Подобен акт в *даоизма* е съединяването на символите *ин* и *ян*. Този процес се разглежда и в съвременната теория за *хаоса*, в която полярните противоречия взаимодействуват в една система и сливането им води до нов порядък. (А.)

ХИМНОСОФИ (гр.) Название, дадено от елинските писатели на класа на голите, или „облечените с въздух“ мизеруващи монаси; аскети на Индия, притежаващи най-дълбоки познания и надарени с велики мистични сили. В тези химнософи е лесно да се познаят индуските *араняка* на древността, учени *йоги* и аскети-философи, които се оттегляли в джунглите и горите, за да достигнат там чрез строг аскетизъм свръхчовешко знание и опит.

ХИНАЯНА (санскр.) „Малката колесница“; Свещените Писания и школата на южните будисти, противопоставена на *махаяна*, „голямата колесница“ в Тибет. И двете школи са мистични. В *екзотеричното* суеверие – също и низша форма на *превъплъщението*.

*Направление в *будизма*, което се оформило в своя окончателен вид в края на I в. пр.н.е. С думата „хинаяна“ привържениците на махаяна определяли тези школи, чиито учения им изглеждали ограничени (например, в хинаяна пътят на *бодхисатва* не се смята за универсален и постижим за всички). По някои данни броят на школите хинаяна достигал до 18, а в днешно време продължава да съществува само една – тхеравада.*

ХИПЕРБОРЕЙСКИ (гр.) Области около Северния полюс зад Полярния Кръг.

ХИПНОЗА (гр.) „Сън“; наименование, дадено от доктор Джеймс Брайд (1795-1860) на различни процеси, с чиято помощ една личност, с развита сила на *волята*, потапя друга, с по-слаби умствени способности, в състояние, подобно на *транс*; по този

начин хипнотизираният ще направи всичко, което ѝ внуши хипнотизаторът. Ако това не се прави с добри цели, *окултистите* го наричат *черна магия* или *вещарство*. Това е най-опасното действие както морално, така и физически, тъй като засяга нервния флуид и нервите, контролиращи кръвообращението в капилярните кръвоносни съдове.

ХИПОКРАТ (гр.) Прочут лекар от Кос, един от Кикладските острови, блестял в Атина във времената на нашествието на Артаксеркс и избавил този град от ужасния мор. Наричали го „баща на Медицината". Изучавайки тази наука по табличките, пожертвани по обета от излекуваните болни в храмовете на Ескулап, той станал *посветен* и най-опитният лекар на своето време, до такава степен, че бил почти обожествен. Неговите ученост и знания били потресаващи. Хален говори, че писанията му са наистина глас на оракул. Той умрял на стотната година от живота си, през 361 г. пр. Хр.

ХИПОПОТАМ (гр.) В египетския символизъм *Тифон* бил наричан „хипопотам, който убил своя баща и осквернил своята майка" Рея (майката на всички богове). Негов баща бил *Кронос*. Следователно, ако това се отнесе към Времето и Природата (Кронос и Рея), такова обвинение става разбираемо. Образът на Космичната Дисхармония, Тифон, който е и Питон, чудовището, образувало се от тинята на потопа на Девкалион, „осквернява" своята майка, Първичната Хармония, чието милосърдие било толкова голямо, че я наричали „Майка на Златния Век". Именно Тифон поставил края на това, т.е. предизвикал първата война на стихиите.

ХИПОЦЕФАЛ (гр.) Своеобразна подложка под главата на *мумията*. Съществуват различни видове, например каменни, дървени и т.н. и много често – кръгли дискове от платно, напоено с цимент, покрити с магически фигури и букви. В „ритуала" те са наречени „опора на мъртвия" и се намират в *саркофага* на всяка мумия.

ХИРАМ АБИФ Библейски персонаж; изкусен строител и „*Син на вдовицата*". Цар Соломон го взел със себе си от Тир, за да ръководи построяването на Храма (*Соломонов храм*), по-късно станал масонски персонаж, *герой*, около когото се разиграва цялата драма или по-точно играта на масонското трето *посвещение*. *Кабала* придава голямо значение на Хирам Абиф.

ХИРАНЯ ГАРБХА (санскр.) Лъчезарно или златно *яйце* или утроба. *Езотерично* – лъчезарна „огнена мъгла“ или ефирното вещество, от което била образувана Вселената.

ХИРОЛОГИЯ (гр.) „Знание за ръката“; наименование на научно обосновано тълкуване на характера на човека по формата на ръката и на пръстите. Разглеждат се линиите на ръката и на пръстите, и повърхността на дланта (*хиромантия*); съчетанието между линиите на пръстите и набраздяванията служи като метод за разпознаване и анализ в съдебната медицина и криминологията. Знанието да се „чете“ по ръката на човека е известно още в древните култури. В миналото хиромантията е била високо почитана тайна наука. Аристотел в своя труд De coelo et mundi causa пише: „Линиите на ръката имат свое дълбоко значение, те са резултат от небесни влияния“. Но едва през II в. сл. Хр. хиромантията теоретически е обоснована от Артемидор и популяризирана. При арабите получава по-нататъшно развитие, а след *Парацелз* и Алберт Магнус е призната наука. През XVII и XVIII в. към университетите в Западна Европа са съществували колегии по хиромантия. Днес хиромантията се разглежда като наука, която разкрива сведения за дарбите, способностите, силните и слабите страни, наклонностите и възможните опасности в живота на човека. Ръката е отпечатък на целия човек, включително и на *душата*. (А.)

ХИРОМАНТИЯ (гр.) Предсказание чрез гледане на ръка. Според теорията за *микро-* и *макрокосмоса* не само човекът, но и ръката е отражение на *космоса* – на планетите и на *зодиака*. Хиромантията е тясно свързана с *астрологията*. Съществуват три течения: 1. Хиромантия, разглеждаща основата на ръката. Линиите на китката се наричат „разцети“ или гривни. Техният брой и форми разкриват дълголетието на човека. 2. Хиромантия на дланта. Разглеждат се хълмовете и издатините по дланта и линиите, които се делят на основни и странични. Всеки пръст съответства на даден хълм, който е символ на енергии. 3. Хиромантия на пръстите и на ноктите. Разглеждат се линиите на пръстите и оцветяването на ноктите (петна, луннички и др.). (А.)

ХИРОПРАКТИКА (гр.) Мануална медицина; основана от лечителя Даниел Палмер (1845-1913). Основава се на постановката на *Хипократ* (460 – 370 пр. Хр.), че гръбначният стълб играе

изключително важна роля в живота на човека, тъй като обвива гръбначния мозък, през който протича жизнената енергия, разпределяна чрез нерви към всички части на тялото. Натискът на изкривени или деформирани прешлени прекъсва потока на енергията през нервите. Гръбначният стълб се изследва чрез наблюдения, опипване и измервания. Основният лечебен метод се изразява чрез бърз натиск с ръка или внезапно силово въздействие на даденото място. Част от терапията са упражнения, изучаване на правилното ходене, разположението на краката в обувките, стойката при седене и позата в легнало положение. (А.)

ХИСИ (фин.) „Принцип на Злото" в „*Калевала*", епоса на Финландия.

ХИТАНУТ УР (ивр.) Хитони, свещенически одежди; „покривала от кожа", които Ява Алейм дал на *Адам* и *Ева* след тяхното падение.

ХЛЕР (сканд.) Бог на морето. Един от тримата могъщи сина на Ледения великан *Имир*. Тези синове били: Кари, бог на въздуха и ветровете; Хлер – на морето; и *Логи* – на огъня. Те са космичната троица на древните скандинавци.

ХЛЯБ И ВИНО Водното *кръщение* и *евхаристията* имат своя пряк източник в езически Египет. Там се използвала „водата на очистването" (митраичния купел за кръщение персите заимствали от египтяните), а също така хлябът и виното. „Виното в култа на *Дионис*, също както и в християнската религия, представлява тази кръв, която в различни значения е животът на света" (Браун в „Dionysiak Myth."). Юстин Мъченик казва: „В подражание на това *дяволът* направил същото в *Мистериите* на *Митра*, тъй като вие знаете или може да знаете, че те също използват хляб и чаша вода при жертвоприношенията, извършвани от тези, които са *посветени*, и произнасят над нея определени думи". (*Светена вода.*)

ХНУМ (егип.) Велика Дълбина или Първичното Пространство.

ХНУМ (гр.) Същото, което е *Хнуф* и *Неф*. Според Плутарх Хнум или Неф е Символ на творящата сила; „несътвореното и вечно божество". Той е представен като син (*ефир*) и със своята глава на овен и кобра между рогата може да бъде приет за *Амон* или Хнуф. Работата е в това, че всички тези богове са слънчеви и

под различни аспекти представляват стадии на зараждането и оплождането. Тяхната глава на овен посочва това значение, тъй като овенът винаги е символизирал пораждащата енергия в абстрактен вид, както бикът е бил символ на силата и производителната функция. Всички те са били единен бог, чиито свойства се подлагали на индивидуализация и персонификация. Според сър Г. Уилкинсън, Неф или Хнум бил „идея на Духа Божий", а Бонвик пояснява, че като Ав, „материя" или „плът", той бил *криоцефален* (овчеглав), носещ на главата си слънчев диск, стоящ на змея *Мехен*, с пепелянка в лявата и *кръст* в дясната, съсредоточен върху функциите на творението в подземието (*езотерично* – на земята). *Кабалистите* го отъждествяват с *Бина*, третият сефирот от Дървото на *сефиротите*, или „Бина, представена от Божественото име на *Йехова*". Ако като Хнум-Неф той е индуският *Нараяна*, Духът Божий, носещ се над водите на пространството, то като Ейхтон или *Ефир* той държи в устата си *Яйце*, символ на *еволюцията*, и като Ав е *Шива*, Разрушител и Пресъздател, тъй като, както тълкува Девериа: „Неговото пътешествие в низшите сфери по всяка вероятност символизира еволюцията на *субстанциите*, които се раждат, за да умрат и се възродят". *Езотерично* обаче и както е обяснено от *посветените* на вътрешния храм, Хнум-Неф бил главно бог на *превъплъщението*. Един от надписите гласи: „Аз съм Хнум, Син на Вселената, 700" – това е тайна, имаща пряко отношение към въплъщаващото се Аз.

ХНУФ (гр.) Нуф на египетски. Друг аспект на *Амон* и олицетворение на неговата пораждаща сила in actu, докато *Неф* е in potentia. Той е също овчеглав. Ако в своя аспект на Неф той е *Дух Свети* с творческата *мислеоснова*, която носи в себе си, то като Хнуф е *ангел*, „влизащ" в девствената почва и плът. Молитвата от папируса, преведена от френския египтолог Шаба, гласи: „О, Сепуи, Причина за съществуването, който си създал своето собствено тяло! О, единствен Господарю, излизащ от Нум! О, божествена субстанция, сътворена от самата себе си! О, Боже, който си създал субстанцията, пребиваваща в теб! О, Боже, който си сътворил своя баща и си оплодил собствената си майка." Това показва произхода на християнските доктрини за *Троицата* и концепциите за непорочността. На един паметник той може да се види като седящ край грънчарско колело и ваещ

човека от глина. На него е посветено листото на смокиновото дърво – само това вече е достатъчно, за да се докаже, че той е *фаличен* бог – тази идея е показана в надписа: „Този, който е сътворил всичко, което е, творецът на съществата, първосъществуващият; който е заповядал на всичко, което е, да бъде“. Някои виждат в него *въплъщение* на *Амон-Ра*, но той е самият този, последният, в неговия фалически аспект, тъй като, подобно на Амон, той е „съпруг на своята майка“, т.е. мъжката или оплождащата страна на природата. Неговите имена се променят като Хну, Нум, *Хем* и Хнум или Хнумис. Тъй като той представя *Демиурга* (или *Логоса*) на материалния, низш аспект на Световната Душа (*Анима Мунди*), той е *Агатодемон*, понякога символизиран от змея (*наг*); а неговата жена Атор или Моут (*Мут*, майка), или Сате, „дъщеря на Слънцето“, носеща стрела на слънчев лъч (лъча на замисъла), която е „повелителка на низшите слоеве на атмосферата“, под съзвездията, докато Нейт простира властта си над звездното небе.

ХОА (евр.) Това, от което произлиза Аб, „Отецът“; поради това – непроявеният *Логос*.

ХОД (евр.) „Великолепие“; осмият от десетте *сефирота*, женска пасивна сила. (W.W.W.)

ХОКМА (евр.) „Мъдрост“; вторият от десетте *сефирота* и втори от висшата Триада. Мъжка сила, съответстваща на Йод (I) на *Тетраграматон* IHVH, или Аб, Отеца. (W.W.W.)

ХОКМА А-ЦЕРУФ (евр.) „Мъдростта на прилагането“ (на кабалистичните тълкувания). (А.)

ХОЛИЗЪМ (гр.) „Цялостно мислене“; основно обобщено понятие в съвременната *езотерика*, което отрича постановките на *Декарт*. От три столетия западната наука разделя цялото на неговите съставки и елементи, което се е превърнало в научна *парадигма*. Холизмът разглежда света като динамично единство от отношения и зависимости, в което всички части заемат важно място. Тясната взаимозависимост на човека и цялото е изразено във виждането за *микро- и макрокосмоса* и в *херметичното* учение, където се казва, че долното е равно на горното и двете образуват едно цяло, пълно с чудеса. (А.)

ХОЛОГРАМЕН ОБРАЗ (гр.) „Образ на цялото“. Откриването на лазерните лъчи през 1965 г. дава възможност да се приложи нова форма на фотографията – холография. Холографската

снимка е триизмерна и създава впечатлението, че снимaните обекти са пространствени. Ако една част от снимката се изреже, цялостният образ се запазва, но губи от своята контрастност, което показва, че цялото и частта са тясно взаимосвързани. Холограмният метод се прилага в различни научни и приложни области. През 1969 г. американският невролог Карл Пърбрам открива, че с холограмния модел може да се обясни функцията на мозъка: ако се отстранят частици, които съдържат паметта, то останалите молекули на мозъка поемат техници функции, но се появява ефектът при холографската снимка – образът губи своята контрастност. Принципът на холограмата дава подтик да се изработи и по-цялостен модел: самата вселена е холограмен образ, а мозъкът е част от него – той е неделим от цялото и съдържа цялото. Известният физик Дейвид Бом (род. 1917), работил заедно с Айнщайн и Опенхаймер, разработва теорията за т.нар. „холограмно движение" – цялото се отразява в един установен ред, който се състои от две реалности: проявена и непроявена. Непроявената реалност е по-действителна от видимия свят. Но проявеното може отново да стане невидимо, преминавайки през свързаните една с друга области: материя, време, пространство, обвързаността на предметите, съзнание, общество, *пси*-енергия и епохално преустройство. (А.)

ХОМЕОПАТИЯ (гр.) „Подобно" и „страдание"; лечебен метод, който се различава от класическата медицина (алопатия, гр.: „друг"), разработен от Самуел Ханеман (1755-1843). Ханеман открива, че симптомите, които предизвиква хининът в един здрав организъм, са подобни на тези при заболявания, за които се използва лекарството. По този начин се формулира и принципът на хомеопатията: „Подобното подобно лекува". Ханеман прави две важни открития: 1. Тъй като болестта, като отклонение от здравословното състояние, изявява многообразни по форма признаци, то и лекарствените средства са също така многобройни. 2. Силата на дадено лекарство не се съдържа в материала, а в неговия модел (щампа), затова потенцията (въздействието) е обратно пропорционална на количеството. Хомеопатичните средства са понякога така разредени, че в получената течност понякога не се съдържа и една молекула от първичната субстанция. (А.)

ХОМУНКУЛ (лат.) „Човече"; изкуствено създаден човек, *голем*, но също така и *мисъл-форма*. (А.)

ХОН или Хонсу (егип.) Син на *Мут* и *Амон*, олицетворение на утрото. Някои го смятат за *Харпократ* на тиванците. Подобно

на *Хор*, той смазва с краката си *крокодила*, символ на нощта и тъмнината, или Себ (*Себек*), който е *Тифон*. Но в надписите се обръщат към него като към „Лечител на болести и прогонващ всякакво зло". Той е също така „бог на лова" и сър Гарднър Уилкинсън би искал да види в него египетския Херкулес; очевидно, защото при римляните е имало бог на име Конс, който ръководел състезанията с коне и поради това се наричал „укривател на тайни". Но последният е по-късен вариант на египетския Хон, който, по-вероятно, е аспект на Хор, тъй като има глава на *ястреб* и носи камшика и жезъла на *Озирис*, *тат* и *крукс ансата*.

ХОНОВЕР (зенд.) Персийски *Логос*, проявеното Слово.

ХОР (егип.) Последният в реда на божествените Властелини на Египет, смята се за син на *Озирис* и *Изида*. Той е велик бог, „любимец на Небето", „любимец на Слънцето, потомък на боговете, покорител на света". По време на зимното слънцестоене (нашето Рождество) изнасяли от светилището неговото изображение във вид на новородено дете, за да му се поклонят религиозните тълпи. Като символ на небесния свод, той, както се твърди, дошъл от Maem Misi, свещеното място на раждането (утробата на Света), и поради това „мистичното Дете на *Ковчега*", или *аргха*, символът на утробата. Космично той е Зимното Слънце. Табличката го описва като „същност на своя баща", Озирис, чието *въплъщение* е, и с когото е идентичен. Хор е целомъдрено божество и: „подобно на *Аполон*, няма любовни връзки. Неговата роля в низшия свят е свързана със Съда. Той представя душите на своя баща, Съдията" (Бонвик). Древният химн казва за него: „Той съди света съответно на съдържанието му. Небето и земята се намират под неговото непосредствено присъствие. Той управлява всички човешки същества. Слънцето се движи според неговата воля. Той носи изобилие и го разпространява по цялата земя. Всички се покланят на неговата красота. Сладостна е любовта му в нас."

ХОР-АМОН (егип.) „Самопороден"; наименование в *теогонията*, съответстващо на санскритския *Анупадака*, без родители. Хор-Амон е комбинация на овчеглавия бог на Тива и *Хор*.

ХОТРИ (санкр.) Символично название на седемте чувства, наречени в „Анугита" „Седем Жреци". „Чувствата хранят огъня на разума (т.е. желанието) с приношения от външни удоволствия." Окултен термин, употребяван метафизично.

ХРЕСТОС (гр.) Ранната гностична форма на думата „Христос". Тя се използвала в V в. пр. Хр. от Есхил, Херодот и други. Първият споменава („Choeph.", 901) Manteumata pythochresta или „пророчествата, съобщени от бога на питии" чрез *пития*. Хрестерион – това не е само „място на оракула", но и жертва на оракула или за него. Хрестес – това е този, който разяснява пророчествата, „*пророк* и предсказател", а Хрестериос – този, който служи на оракула или бога. Най-ранният християнски автор Юстин Мъченик в своята първа „Апология" нарича своите другари по религия „хрестияни". „Само поради невежество хората наричат себе си християни наместо хрестияни" – казва Лактаний (кн. IV, гл. VII). Термините „Христос" и „християни", първоначално писани Хрестос и хрестияни, били заимствани от храмовия речник на *езичниците*. В този речник Хрестос означавал ученик на изпитание, кандидат за *йерофантство*. Когато той постигал това, преминавайки през *посвещение*, дълги изпитания и страдания и бил „помазан" (т.е. „натрит с масло", като *посветените* и дори *идолите* на боговете, което било последният щрих на ритуалния обред), неговото име се променяло на Христос, „очистен" – на *езотеричен* език, *езика на мистериите*. В мистичния символизъм Христес или Христос означавало, че „Пътят" вече е изминат и целта постигната; когато плодовете на ревностния труд, съединяващ *личността* от тленния прах с неразрушимата *Индивидуалност*, са я преобразили по този начин в безсмъртно Аз. „В края на Пътя стои Хрестес", Очистителят, и веднага, когато това съединяване се осъществява, Хрестос, „човекът на скръбта", става самият Христа. Посветеният Павел го знаел и имал предвид именно това, когато, в лошия превод, в неговите уста се влагат думите: „Аз съм отново в мъките на раждането, докле не се изобрази във вас Христос" (Гал., IV, 19), а правилният превод на неговите думи е: „Докле вие не проявите Христа в самите себе си". Но невежите, знаещи само това, че Хрестес по някакъв начин е бил свързан със свещенослужителя и пророка, и нищо не подозиращи за съкровеното значение на Христа, настояли – както например Лактаний и Юстин Мъченик – да се наричат хрестияни наместо християни. Поради това всяка добра личност може да намери Христа в своя „вътрешен човек", както изразява това Павел („Посл. до Ефесяните", III, 16, 17), независимо дали е

евреин, мюсюлманин, индус или християнин. *Кенет Маккензи* изглежда смятал, че думата „Хрестос“ била синоним на Сотер, „име, отнасяно към богове, велики царе и *герои*“, означаваща „Спасител“ и е бил прав. Тъй като, както той добавя: „Тя била излишно отнесена към Иисус Христос, чието име, Иисус или Иошуа, вече има същото значение. Иисус по-скоро е почетна титла, отколкото име – истинското име на Сотер (*Сосиош*) на християнството е Емануил или „с нас е Бог“ (Мат., I, 23). На великите божествени личности при всички народи, представени като изкупващи или жертващи себе си, е дадена същата титла.“ („R.M.C.“) Асклепий (или Ескулап) на гърците е имал титлата Сотер.

ХРИМТХУРСИ (сканд.) Ледените Великани; циклопските строители в *Еда*.

ХРИСТИЯНСКИ УЧЕН Неотдавна създаден термин за обозначаване на владеещите изкуството на лекуване чрез *воля*. Това е неправилно определение, тъй като будистът или евреинът, индусът или материалистът може да приложи тази нова форма на западна *йога* със същия успех, стига да е в състояние да устреми или контролира своята воля с достатъчна твърдост. „Ментални учени“ – това е друга, конкурентна школа. Те действат чрез всеобщо отричане на всички болести и злини, каквито е възможно да си представим, силогично заявявайки, че тъй като Вселенският Дух не може да бъде подчинен на страданията на плътта и всеки атом е *Дух* и в Духа, и доколкото, накрая, като лечители и лекувани всички се поглъщат от този Дух и Божество, то няма и не може да съществува такова нещо, каквото е болестта. Но това по никакъв начин не предпазва нито християнските, нито „менталните учени“ от заболяване и отглеждане на хронични болести в техните собствени тела, подобно на обикновените смъртни.

ХРИСТОС (гр.) Превод от ивр. месиас – „помазан“; в християнството – Син на Бога, Иисус от Назарет. Значението на Христос в съвременния *окултизъм* е представено и разработено от *Петър Дънов* и *Рудолф Щайнер*. Дънов говори за Христос като изпълнител на великия Божи закон – Любовта, в която всички души съставят едно цяло. Христос е принцип, който работи в подсъзнанието на човечеството, следователно в осъзнаването и изявяването на този принцип не като мистичен символ, а като

космически акт, е еволюционният път на човека. Щайнер, на базата на своите „духовни изследвания" от *хрониката Акаша*, представя тезата за съществуването на две личности Иисус, подготвяни от хилядолетия да създадат заедно телесната обвивка на Христос, чиято божествена същност се въплътява в индивида, създаден от (тънките и физическите тела на) двамата, на трийстата година при *кръщението* в Йордан. Находките при *Кумран* дават нов тласък на идеята за произхода на Иисус от *есеите*. Поради своите необикновени лечителски качества те били наречени в Египет „*терапевти*" (гр. лечител). Паралелите от текстовте от Кумран и библейските са многобройни: есеите са се наричали „бедни духом", което се съдържа в проповедта на планината (Мат. 5, 3); характерът на вечерната трапеза при есеите и в *Библията* е сходен; говори се за „прободен заради нашите грехове *месия*" и се съобщава, че „в края на дните ще възкръсне". Многобройните допирни точки между християнството и *буддизма* са основание някои автори да твърдят, че Иисус в по-млади години е живял в Индия. Според ученията на някои ислямски секти след своето *възкресение* Иисус е отишъл в Индия, умрял е в Шринагар и там е погребан. (А.)

ХРИТ-ПАДМА (санскр.) Сърдечният център, *лотос*. (*Анахата-чакра*.) (А.)

ХРИШИКЕША (санскр.) Хришика – „сетиво", „чувство", орган на чувствата, орган на познанието; иша – господар, владетел – „Господар на чувствата", Господар на сетивното познание. Епитет на *Кришна*, чрез който се внушава, че този, който владее сетивата си, владее всичко. (А.)

ХТОНИЯ (гр.) Хаотичната земя в елинската космогония (*Хаос*).

ХУАН (кит.) *Дух*; същото, което е *атман*.

ХУАН ДИ (кит.) „Велик Дух". Казано е, че неговите синове овладели новата мъдрост и предали на смъртните това, което знаели по-рано, падайки – подобно на въстаналите *ангели* – в „Долината на Страданието", която алегорично е нашата Земя. С други думи, те са идентични с „падналите ангели" на *екзотеричните* религии, а *езотерично* – с превъплъщаващите се Аз.

ХУБИЛГАН или Хубилхан (монг.) или Шаберон В Тибет – име,

давано на предполагаемите *въплъщения* на *Будда*. Избрани светии. Същото, което е *Хутухт*.

ХУМ (егип.) или Нуф Душа на света; вариант на *Хнум*.

ХУН (кит.) В китайските митологични представи – *душата* (наред с По, Лин и др.). Смятало се, че душата Хун е свързана със силите *ян*, а душата По – с *ин*. Душата Хун управлява духа на човека, а По – неговото тяло. Предполагало се, че след смъртта на човека Хун отлита на небето, а По отива в земята или се разсейва. В древен Китай бил широко разпространен обредът по призоваване на душата Хун след смъртта. Известни са и специални нейни жертвоприношения след смъртта. (А.)

ХЪЛМЪТ БАБИЛ (халд., ивр.) Местонахождение на храма на *Бел* във Вавилон.

ХЬОЛ (сканд.) Стикс, реката Хьол, която трябва да се премине, за да се стигне до подземния свят, или студеното царство на *Хела*. През нея бил прехвърлен позлатен мост, който водел до огромна желязна ограда, заобикаляща двореца на Богинята на Подземния Свят, или Хела. (*Хадес*.)

ХЬОНИР (сканд.) Творящият бог, дал на първия човек разум и разбиране, след като сътворил този човек от ясен (*аск*), съвместно с *Один* и *Лодур*.

Ц

ЦАЙЛА (ивр.) „Ребро"; вж. „*Битие*", мита за сътворението на първата жена от реброто на *Адам*, първия човек. Забавно е, че този процес с „реброто" не е описан в никой друг мит, като се изключи еврейската *Библия*. Други сходни еврейски думи са цела, „падение", и *целем*, „образ на Бога". Инман отбелязва, че древните евреи обичали каламбурните изрази – Адам паднал заради жената, която Бог създал по негов образ. (W.W.W.)

ЦАНАГИ-ЦАНАМИ (яп.) Разновидност на творящия бог в Япония.

ЦАРЕТЕ НА ЕДОМ *Езотерично* – ранните, експериментални, уродливи хора. Някои *кабалисти* ги интерпретират като „искри", светове в процеса на формирането, изчезващи веднага след образуването.

ЦАРПАНИТУ, Сарпанита (акад.) "Блестяща от сребро"; в акадийската митология съпругата на *Мардук*, главна богиня на град Вавилон. Помощничка при раждане и бременност (под второто си име Еруа). Народната етимология тълкувала нейното име като Зерпанитум, „създателка на семето", което сближава този образ с образа на богинята-майка. (А.)

ЦВЕРГИ (сканд.) Джуджета в германо-скандинавската митология. В по-късните скандинавски народни поверия те се смесват с *алвите* и други природни *духове*. (А.)

ЦВЕТОВЕ При старите културни народи цветовете са имали различна символика:

ЦВЯТ	ЕГИПТЯНИ	ЕВРЕИ	КИТАЙЦИ
Бял	богатство, власт	чистота	справедливост
Жълт	завист, лош поглед	смърт	добродетел
Тъмносин	закрила, сигурност	небе,	разкош
Зелен	надежда, радост	живот	доброта
Червен	гняв, примиряване	грях	почтеност
Черен	смърт	скръб	мъдрост

ТРАУРНИ ЦВЕТОВЕ

Черен	египтяни, араби, римляни, гърци
Бял	германи, китайци, перси

Син	турци, японци
Жълт	келти

АЛХИМИЯ (МЕТАЛИ)

Желязо	червен
Мед	зелен/жълт, зелен/син
Живак	бял/жълт, зелен/син
Злато	бял/жълт
Олово	черен
Калай	сив/пурпурен/бял

АСТРОЛОГИЯ(ПЛАНЕТИ)

Слънце	оранжев, златен, зелен, пурпурен
Луна	бял, сив, зелен, всички бледи цветове
Меркурий	светлосив, светложълт, всички мътни цветове
Венера	светлосин, розов, жълт, бял, син, всички светещи цветове
Марс	червен, воднистобял, зелен, жълт, тъмносин
Юпитер	пурпурен, тъмножълт, тъмносин
Уран	виолетов до тъмносин, бял
Нептун	сребристосив, сив, тъмножълт
Плутон	кафяв
Хирон	сребристосив

ЗОДИАК

Овен	червен, златен, зелен
Телец	зелен, жълт, сребрист, черен, син
Близнаци	оранжев, син, тъмнозелен, светложълт
Рак	светлооранжев, сребрист, зелен, жълт, бял, виолетов, зелен
Лъв	жълт, златист, черен, син, оранжев, червеножълт
Дева	жълт, зелен, златист, бял, пурпурен
Везни	зелен, сребрист, черен, син, оранжев
Скорпион	синьозелен, червен, оранжев, златист
Стрелец	син, жълт, сребрист, черен, тъмно- и светлочервен, пурпурен
Козирог	синьовиолетов, син, червен, златист, черен, морско-зелен
Водолей	виолетов, черен, зелен, сребрист, лилав, сив
Риби	червеновиолетов, син, черен, червен, кафяв, сив.

ТАТВАС

Етер	черен
Въздух	син
Огън	червен
Земя	жълт
Вода	бял

ТЕМПЕРАМЕНТИ

В основата е учението на Хипократ за четирите течности – кръв, слуз, жълта и черна жлъчка. В зависимост от начина на живот, от климата и възрастта преобладава една от тях, като по този начин се определят човешките типове:

Холеричен (жлъчка)	червен
Сангвиничен (кръв)	жълт
Флегматичен (слуз, жълта жлъчка)	бял
Меланхоличен (черна жлъчка)	черен/син (А.)

ЦВЕТОПУНКТУРА Форма на акупунктура, разработена от немския лечител Петер Мандел (род. 1941). При класическия метод, когато в дадена точка (орган) има енергийна блокада с качествата на *ин*, за да се постигне хармонизиране, се употребяват златни игли с изразен *ян* принцип. Според Мандел преобладаването на ин поражда виолетов цвят, следователно същият ефект може да се постигне, ако точката (мястото) се облъчва с жълта светлина, която по характеристиката на своите вибрации отговаря на качествата на златото – *ян*. (А.)

ЦВЕТОТЕРАПИЯ Всеки цвят има собствено ниво на *вибрации*, като в зависимост от нюансите (светло – тъмно) те придобиват едни или други стойности. Цветотерапията е древен метод, използван в китайската медицина. Китайските лекари са лекували чревни болести като са облъчвали долната част на тялото с жълта светлина. Болните от скарлатина са увивали в червени кърпи. Римският автор Плинус препоръчва кръвоизливите да се лекуват с червен *скъпоценен камък*. На Запад цветотерапията се утвърждава като лечебен метод с откритието на двамата английски лекари Даунс и Блънт (1877), че кожните заболявания и рахита (липса на витамин D), могат да се лекуват с ултравиолетова светлина: светлинните вибрации активират образуването на витамин D. Датският лекар Финзен получава

Нобелова награда (1904), след като лекува чрез облъчване с ултравиолетова светлина болни от едра шарка с конструирания от него апарат. Немският астролог Оскар Ганзер публикува книгата „Хромотерапия“, в която описва цветовете на знаците на *зодиака* и тяхното съответствие с органите в човешкото тяло. В своя труд „Съвременните розенкройцери“ Суриа (1873-1949) описва въздействието не само на известните вече носители на цветни вибрации, но и на цветна вода и оцветени помещения. Съвременната цветотерапия използва методите и резултатите на Кирлиановата фотография *(Кирлиан)*, характера на *аурата* и учението за чакрите. При нарушена функция дадена *чакра* може да се третира с хармоничен към нейния цвят, при свръхфункция – с допълващ цвят.

Червено. Основна чакра *(муладхара)*. Занижена функция: недостатък на енергия, нарушение при обмяната на веществата, трудности при храносмилане, болки в гръбнака и в костите. Свръхфункция: нервност и склонност към пристрастяване. Лечебен цвят: син.

Оранжево. Сексуална чакра *(свадхистхана)*. Занижена функция: сексуални проблеми (импотентност и фригидност), заболявания на бъбреците и пикочния мехур, болести на кръвта. Свръхфункция: нервност, припряност, сексуални отклонения. Лечебен цвят: син.

Жълто. Пъпна чакра *(манипура)*. Занижена функция: проблеми със стомаха, жлъчката, черния дроб, дванадесетопръстника. Свръхфункция: камъни в жлъчката, диабет. Лечебен цвят: зелен.

Зелено. Сърдечна чакра *(анахата)*. Занижена функция: сърдечни болести, нарушения в оросяването, имунна слабост. Свръхфункция: високо кръвно налягане, „нервно сърце“, вегетативна дистония (безпокойство, главоболие, виене на свят). Лечебен цвят: син. Може да се използват и хармоничните цветове златисто или розово.

Синьо. Гърлена чакра *(висудха)*. Занижена функция: заболявания на щитовидната жлеза, болести на гърлото, изтощение, проблеми с челюстите и зъбите. Свръхфункция: високо кръвно налягане, дразнимост. Лечебен цвят: жълт, оранжев.

Тъмносиньо. „Трето око“ *(аджна)*. Занижената или свръхфункцията водят до заболявания на очите, ушите и носа. Тъй като

чакрата е свързана с хипофизата, функционирането й води съответно до понижено или повишено образуване на хормони. Лечебен цвят: занижена функция – индиго и синьо; при свръхфункция – оранжев и зелен.

Виолетово. Теменна чакра *(сахасрара)*. Има връзка с хипофизата, чиито функции не са изцяло изследвани. Нарушаването на функциите води до главоболие и мигрена.

При терапията с цветни лъчи трябва да се има пред вид физиологичното въздействие на цветовете. Така например червено не бива да се използва при възпаления, високо кръвно налягане и кожни заболявания, синьо – при ниско кръвно налягане, тъмносиньо – при смущения в ендокринните жлези.

Форми на цветолечението. 1. Цветопунктура. 2. Бани. Използва се оцветена вода или при къпане (или вана) се извършва облъчване. 3. Облъчване. Използват се цветни лампи или уреди. Чрез пирамидални по форма наконечници се увеличава силата на облъчването. 4. Очила. При цветни очила се произвеждат трептения, които проникват в мозъка и предизвикват желаните реакции. 5. Терапия чрез скъпоценни камъни. 6. Терапия чрез тонове. Техните вибрации влияят на енергийните центрове. Възприемани чрез ухото, те водят до промяна на честотите на вълните, излъчвани от мозъка *(мозъчни вълни)*. Няма единство между специалистите за съответствията между тонове и цветове. Учителя Дънов говори за следните съотношения: тонът „до“ има червен цвят, „си“ – виолетов, „ла“ – син, „сол“ – светлосин, „фа“ – зелен, „ми“ – жълт, „ре“ – портокалов. 7. Храни. Цветните храни са богати на витамини. Според някои изследователи самите цветове съдържат минерали и елементи. Може да се облъчват с цветни лъчи храните и питейната вода. 8. *Визуализация*. Чрез взиране в оцветени предмети или визуализиране на цветове може да се промени състоянието на *съзнанието*. Ако даден цвят трудно или въобще не може да се визуализира, това говори за липсата му в цветовете на аурата. По този начин се констатира занижената функция на дадена чакра. 9. Оцветени помещения. Методът е описан от Ганзер: осем стаи се боядисват с цветовете черно, синьо, лилаво, тъмнозелено, светложълто, виолетово и оранжево (могат да си използват и хармонизиращите или лечебните цветове на чакрите). В стаите се поставят четири кръстосани едно срещу друго огледала. Па-

циентът с превръзка на очите престоява в една от стаите (или във всички поред) от десет минути до два часа. (А.)

ЦЕЛАН-ШЕН (кит.) От целан – „обител“, „манастир“ и *шен* – „дух“. В китайската митология – духове-хранители на манастири и храмове. Изобразяват ги като въоръжени воини със заплашителен вид, потъпкващи с крака *демоните*. Статуите на Целан-Шен поставят край входа на будиските обители и храмове. (А.)

ЦЕЛЕМ (ивр.) „Образ“, „сянка“; сянка на физическото тяло на човека, също така *астрално тяло – линга шарира. (Цул-ма.)*

ЦЕРБЕР (гр., лат.) Триглаво кучеподобно чудовище, смятано за страж край входа на *Хадес*, преминало към гърците и римляните от Египет. Това било чудовище, полукуче, полухипопотам, пазещо портите на *Аменти*. Майката на Цербер била Ехидна – същество наполовина жена, наполовина змия, твърде почитана в Етрурия. Както египетският, така и гръцкият Цербер са символи на *камалока* и нейните нескопосани чудовища – отхвърлените *обвивки* на смъртните.

ЦЕРЕРА (лат.) На гръцки – *Деметра*. Като женски аспект на Отеца *Ефир, Юпитер*, тя *езотерично* е произвеждащ принцип на всеобхватния *Дух*, който оживява всеки зародиш в материалната вселена.

ЦЗИН (кит.) В първото значение – „очистен ориз“, оттук „есенция“, „екстракт“; в китайската митология: 1. *Субстанция*, съдържаща се във всяко живо същество. Според даоиската концепция, в момента на раждането на човека се образува духът *(шен)*, явяващ се *душа*, чрез съединяването на идващото отвън жизнено дихание със субстанцията Цзин. Със смъртта на човека Цзин изчезва. Когато Цзин е в малко количество, тогава човек боледува, а когато изчезне – настъпва смъртта. Смятало се, че при мъжете попълването на недостига на Цзин е възможно за сметка на женското начало „ин“ *(ин и ян)* чрез полово сношение, но при условие да се прилага специална сексуална техника. 2. Общо название на *духовете. (Даоизъм.)* (А.)

ЦЗИ-ЦЗАЙ (кит.) „Само-Съществуващ“ или „Неведома Тъма“, корен на Вулян Шеу, „Безпределния Век“; всичко това са кабалистични термини, използвани в Китай векове преди да бъдат приети от еврейските *кабалисти*, които ги заимствали от Халдея и Египет.

ЦЗОНКАПА (тибет.) Прочут тибетски реформатор от XIV в., който въвел в своята страна чистия *буддизъм*. Той бил велик *Адепт*, който, без да е в състояние повече да понася оскверняването на буддиската философия от лъжеслужителите, превърнали я в изгодно предприятие, решително поставил край на това чрез своевременен преврат и изселването на 40 000 лъжемонаси и *лами* от страната. Смятат го за *Аватар* на *Будда* и е основател на сектата гелугпа („жълтите шапки") и мистичното Братство, свързано с нейните водачи. Според преданието, „дървото на 10 000 образа" (хум-бум) възникнало от дългата *коса* на този аскет, който, оставяйки я, завинаги изчезнал от очите на невежите.

ЦЗОН ТИСРОН ЦАН (тибет.) Цар, живял между 728 и 787 г., който поканил от Бенгалия *пандита* Ракшиту – наречен заради голямата му ученост *бодхисатва* – да се засели в Тибет и да преподава буддиска философия на неговите жреци.

ЦЗЮ ТЯН (кит.) "Девет небеса"; в китайската космогония и митология – девет небесни сфери, разположени една над друга и съставящи небето. Едновременно с представата за този вертикален модел на небето съществувала представа за хоризонтален модел, според която Цзю тян са девет части на небето, разделено съгласно 8-те посоки (страните на света + североизток, северозапад, югоизток, югозапад и център), наричани също цзю е („девет полета"), всяко от които има своята посока. (А.)

ЦЗЯН-СИН (кит.) „Небеса на Разума"; Вселенската *Мислеоснова* и *Махат*, когато се прилага към плана на диференциация; *Тян-Син*, когато се отнася към *Абсолюта*.

ЦЗЯН-ЧАН (кит.) Вселена на формата и материята.

ЦИ-ГУН (кит.) Още Чи-гун; най-древната китайска система от психофизически упражнения, предназначени за запазване и укрепване на здравето, лечение на болести и продължаване на живота, разглеждаща човешкия организъм като сложна саморегулираща се система, която се намира в динамично равновесие с околната среда. Определя в човека 12 основни системи (канала) и 8 подсистеми, които си взаимодействат по определени закони. Регулирането на равновесието на тези канали става под действието на енергията Ци (понякога също я наричат Ки или *Чи*), притежаваща полярните качества *ин и ян* и циркулираща по тези канали. В индийската философия неин аналог е *прана*. (А.)

ЦИКЪЛ От гр. дума „киклос“. Древните делели времето на безкрайни цикли, колела вътре в колелата; всички периоди имали различна продължителност и всеки отбелязвал началото и края на някакво събитие – космично, земно, физическо или метафизическо. Имало цикли само от няколко години и цикли с огромна продължителност: големият орфически цикъл, съответстващ етнологически на смяната на *расите*, който продължавал 120 000 години, и цикълът на Касандра от 136 000 години, който предизвиквал пълна смяна в планетните въздействия и техните взаимовръзки между хора и богове – факт, напълно пропуснат от съвременната *астрология*.

ЦИМ-ЦУМ (каб.) Разширяване или съкращение, или както го обясняват някои *кабалисти* – „центробежна и центростремителна сила“.

ЦИРУФ (ивр.) Система от съчетания и пренареждане на еврейските букви, предназначена за установяване на аналози и запазване на тайни. Например, във формата, наричана Атбаш, взаимни заместители били А и Т, Б и Ш, Г и Р, и т.н. (W.W.W.)

ЦУЛ-МА (каб.) „Сянка“; в „*Зохар*“ се казва (I, 218 а, I, fol. 117 а, col. 466), че по време на последните седем нощи от живота на човека, *нешама*, духът, го изоставя и сянката, цул-ма, вече не действа, неговото тяло вече не хвърля сянка; и когато цул-ма напълно изчезне, тогава *руах* и *нефеш* – душа и живот – я напускат. Често се посочвало, че в кабалистичната философия е имало само три, а с тялото, гуф – четири принципа. Може лесно да се докаже, че съществуват седем и още няколко подразделения, тъй като има „висш“ и „низш“ *нешама* (двойствен *манас*); руах, *Дух* или *Буддхи*; нефеш (*кама*), която „няма светлина от своята собствена субстанция“, но е свързана с гуф, тялото; *целем*, „призрака на образа“; дюк-на, сянката на призрачния образ, или маявирупа. Следват *цурат*, прототипи и таб-нут, форма; и накрая *цура*, „висш принцип“ (*атман*), който остава на върха“, и т.н. (Майер, „Кабала“, с. 400 и нататък.)

ЦУРА (ивр.) Божествен прототип в *кабала*. В *окултизма* той включва *атма-буддхи*-манас, висшата *Триада*; вечната божествена *Индивидуалност*. Множествено число – цурат.

ЦУРЕ (ивр.) Почти същото, което е и предишното: прототип на „Образа“ *целем*; кабалистичен термин, използван по отношение на т. нар. сътворение на божествения и човешки *Адам*,

който в *кабала* е представен от четири типа, съответстващи на коренните *раси* на хората. Еврейските *окултисти* не са познавали никакъв Адам и като отказвали да признаят в първата човешка раса Човечеството с неговия Адам, се е говорело само за „предвечните искри“.

ЦУФОН (ивр.) Име на Борей, Северния Вятър, когото някои от древните израилтяни обожествявали и на когото се покланяли.

ЦЪРКВА НА САТАНАТА Американска секта, основана през 1967 г. от актьора Хауард Лавей (артистичен псевдоним Антон Шандор). Лавей, който споменава в своята биография, че е бил католически пастор, публикува (1969 и 1970) две книги: „Библия на Сатаната“ и „Книга на сатанизма“. Учението му съдържа мисли от *Кроули*, от психоанализата на *Фройд* и на френските сатанисти от XIX в. Църквата на *сатаната* е основана в Сан Франциско. Сектата става известна със смъртта на актрисата Джейн Максфийлд. Основно поле за сатанинските ритуали е сексуалната *магия*, особено груповият секс, примитивна форма на сакралните оргии на *гностиците*. През 1975 г. е създаден клон на сектата в Холандия. (А.)

Ч

ЧАДАЯТАНА (санскр.) „Шест жилища" или „порти" в човека за възприемане на усещания; на физически план това са: очи, нос, уши, език, тяло (или осезание) и ум, като продукт на физическия мозък; и на ментален план (*езотерично*): духовно зрение, обоняние, слух, вкус, осезание и възприятие, всички заедно синтезирани от буддхи-атмическия елемент (*атма-буддхи*). Чадаятана е една от 12-те *нидани*, образуващи веригата на непрекъснатото възникване на причини и следствия.

ЧАДО или ча-но-ю (яп.): „Пътят на чая"; метод в *дзен*, чрез който се постига вътрешна хармония. В XVI в. чаената церемоция се осъществявала чрез повече от сто предписания и правила. Всички движения и жестове се извършват при пълна концентрация, с определени части на тялото и в определено пространство. Чадо освобождава духа от мимолетните впечатления и грижи. Особено внимание се отделя на подредбата на чайната стая. Специалистите по чадо са детайлно запознати с дзен и са предпочитани съветници по въпросите на изкуството. (А.)

ЧАЙТЯ (санскр.) Която и да е местност, станала свещена като следствие от връзката й с някакво събитие от живота на *Будда*; термин, означаващ същото по отношение на боговете, а и всяко място или обект на поклонение.

ЧАКРА (санскр.) „Заклинание"; „колело"; дискът на *Вишну*, служещ като оръжие; колелото на *Зодиака*, а също така колелото на времето и т.н. При Вишну той е бил символ на божествената власт. Една от 65-те фигури на шрипада, мистичният отпечатък на стъпалото на *Будда*, съдържащ тези 65 символични фигури.

ЧАКРА (санскр.) Обозначие на енергиен център в *йога* на *шактизма*. Описанието на отделните чакри в тантрическите текстове и в съвременните западни *езотерични* школи е белязано с много различия. Човекът е потопен в космическата енергия, той черпи от нея и е един от важните трансформатори. Едновременно с това енергийно той изпитва влияния и на окръжаващата среда – животни, растения и минерали. Успоредно на физическото тяло съществува енергийно, което

приема енергията и я предава на различни органи, главно на гръбначния стълб. Тази енергия се уплътнява във вихрите на чакрите. Те са седем: най-горната, седмата, се намира извън тялото над главата. В най-долната, първата чакра, се съхранява най-мощната енергия във вид на змия – *кундалини*; след нейното събуждане тя се качва нагоре и активизира всички други чакри, които разцъфтяват като *лотос*. При събуждането на кундалини и активизирането на другите чакри се проявяват свръхсетивни сили (*сиддхи*), които предизвикват чувство на висше блаженство. Чакрите са енергийни колела, които колкото повече енергия възприемат, толкова и по-бързо се въртят. Съществува положително и отрицателно движение на чакрите. При положителното движение (в посока на часовниковата стрелка) чакрите приемат енергия и я препращат към физическото тяло; при отрицателното (срещу посоката на часовниковата стрелка) съществуват две нива: фино, при което енергиите се насочват към съзнанието, и грубо, когато чакрата е блокирана. Всяка чакра в зависимост от нивото на *вибрациите* излъчва различни цветове, които образуват *аурата*. В зависимост от нейното оцветяване може да се констатира общото състояние на индивида и на отделните чакри. Главните чакри са: 1. *Муладхара* – коренна (базисна) чакра между половия орган и ануса. 2. *Свадхистхана* – сексуална чакра в областта на половите органи. 3. *Манипура* – пъпна чакра. 4. *Анахата* – сърдечна чакра. 5. *Висудха* – гърлена чакра. 6. *Аджна* – „третото око“ в средата на челото между веждите. 7. *Сахасрара* – над главата. Освен тези класически чакри съществуват и вторични, които са особено важни при диагностика и лечение. (А.)

ЧАКРАВАТИН, чакравартин (санскр.) „Този, който превърта колелото“; в будиската митология – идеалният цар, установяващ в цял свят царство на справедливостта. Чакраватините се раждат в *калпата*, когато *будди* не се появяват в света. Тяхното раждане се съпровожда от същите чудеса, каквито се забелязват при раждането на будда. Всеки чакраватин има т. нар. седем съкровища: колело, летящо във въздуха, с чиято помощ чакраватинът и неговата войска могат да стигнат до всяка една точка на света; слон и кон, притежаващи свръхестествени способности; *скъпоценен камък*, излъчващ светлина на далечни разстояния; принцеса, отличаваща се с красота и

вътрешно достойнство и принадлежаща към определен висок кралски род; мъдър съветник и добър пълководец, в качеството на какъвто изпъква най-големият син на чакраватина (чакраватинът има 100 сина). (А.)

ЧАКРИ – терапия Лечението се осъществява чрез *ароматерапия*, *скъпоценни камъни*, *цветотерапия*, методът на *Бак*, *(лечение с билки)* тонове, произнасяне на *мантри* и свещени текстове, чрез *медитация*. На съответното на чакрата енергийно ниво отговарят определени *вибрации* на лечебните средства. Промените могат да се наблюдават чрез промяна на цветовете на *аурата* и с помощта на Кирлиановата фотография (*Кирлиан*). (А.)

ЧАКЧУР (санскр.) Първата виджнана (*виджнанам*), „око", като се подразбира способността „зрение" или по-точно окултното възприемане на духовни и субективни реалности.

ЧАКШУБ (санскр.) „Око"; лока-чакшуб, или „око на света"; титла на Слънцето.

ЧАН БУДДИЗЪМ (яп.) Японското произнасяне на думата „*дзен-буддизъм*"; съзерцателна школа на китайския и японския *буддизъм*, проповядваща път към *спасение* чрез внезапно просветление. (А.)

ЧАНДАЛИ (санскр.) „Прогонени", или хора без *каста*; наименование, което сега се дава на всички низши класи на индусите; но в древността се е отнасяло към определен клас хора, които, загубвайки правото на всяка една от четирите касти – *брамини*, *кшатрии*, *вайши* и *шудри* – били прогонвани от градовете и търсели убежище в горите. След това те станали „каменоделци", докато, окончателно прогонени, не напуснали страната около 4000 г. пр. н.е. Някои виждат в тях предците на ранните евреи, чиито племена започнали от А-брама, или „Не-Брама". Чак до наши дни този клас е най-презираният от брамините в Индия.

ЧАНДРА (санскр.) „*Луна*", също така божество. Термините Чандра и *Сома* са синоними.

ЧАНДРАВАНША (санскр.) „Лунна раса", като противоположност на *Суряванша*, „слънчевата раса". Някои изтоковеди смятат за непоследователно това, че *Кришна*, Чандраванша (от рода на Яду), трябва да се провъзгласява за *аватар* на *Вишну*, който е проява на слънчевата енергия в „*Риг Веда*",

труд с ненадминат авторитет сред *брамините*. Обаче това проявява дълбокото окултно значение на Аватара, което само *езотеричната* философия може да разясни. Речникът е неподходящо място за такова тълкуване; но би било полезно да се напомни на тези, които знаят и учат другите, но не разбират, че в *окултизма* човекът е наречен слънчево-лунно същество: слънчево в неговата висша *триада* и лунно – в неговата четворност. Освен това, именно Слънцето дарява със своята светлина *Луната* – така както човешката триада излъчва своята божествена светлина върху смъртната обвивка на грешния човек. Небесният живот оживява земния живот. Кришна метафизично представлява Азът, съединен с *атма-буддхи* (световната душа) и мистично изпълнява същите функции, които изпълнява и *Христос* на *гностиците*: и двамата са „вътрешен бог на храма" – човека. *Луцифер*, „ярката утринна звезда", е широко известен символ в „Откровенията" и като планета, съответства на Аза. И този Луцифер (или планетата *Венера*) е *Шукра*-Ушанас на индусите, а *Ушанас* е дайтя-*гуру*, т.е. духовният ръководител и учител на *данавите* и *дайтите*. Последните са великани-*демони* в *Пураните*, а в езотеричните тълкувания – прототипен символ на телесния човек, физическото човечество. Говори се, че дайтите могат да се извисят с помощта на знанието, „аскетизма и предаността" до „класа на богове или до класа на *Абсолюта*". Всичко това е много забележително в легендата за Кришна. И още – както Кришна, Аватарът на великия Бог в Индия, произлиза от рода Яду, така и другото *въплъщение*, „самият въплътен Бог" или „Богочовекът Христос", също е от рода Иаду (Iadoo), както наричат евреите в цяла Азия. Нещо повече, както неговата майка, изобразена като Царица Небесна, стояща на лунен сърп, е тъждествена в гностичната философия и в езотеричната система със самата Луна, подобно на всички останали лунни богини като *Изида*, *Диана*, Астарта (*Астерт*) и др. – Майки на *Логоси*, така и Христос на римокатолическата църква неведнъж е наречен Слънце-Христос, Christ-Soleil и т.н. Ако последното е метафора, то такова е и първото.

ЧАНДРАГУПТА (санскр.) Син на *Нанда*, първият буддиски цар от династията на *Мориа*, дядо на цар *Ашока*, „любимец

на боговете“ (Пиядаси). Sandracottus на вечно объркващите всичко гръцки писатели, посещавали Индия по времето на Александър *(Искандар.)*.

ЧАНДРА-КАНТА (санскр.) „Лунен камък“; скъпоценен камък, който уж възниква и расте под слънчевите лъчи, което му придава окултни и магически свойства. Оказва силно охлаждащо въздействие при треска, ако бъде допрян до двете слепоочия.

ЧАНДРАЯНА (санскр.) Хронология по лунните години.

*„Път на луната“. Използва се също за наименование на обет в *индуизма*, според който количеството на ежедневно приеманата храна, започвайки с пълнолунието, постепенно се намалява чак до новолунието.*

ЧАРАКА (санскр.) Автор на трактати по медицина, живял във ведически времена. Смятат го за *въплъщение* (*Аватар*) на Змея *Шеша*, т.е. на божествената *Мъдрост*, тъй като Шеша-*Нага*, царят на расата на „Змейовете“ е синоним на *Ананта*, седемглавият Змей, на който почива *Вишну* по време на *пралая*. Ананта „безкрайният“ е символ на вечността и като такъв е единен с Пространството, докато Шеша има само периодични проявления. Затова, докато Вишну се отъждествява с Ананта, Чарака е просто Аватар на Шеша.

ЧАРВАКА (санскр.) Имало е две прочути същества с това име. Първият бил *ракшаса* (*демон*), който се преоблякъл като *брамин* и влязъл в Хастина-пур, след което брамините разкрили лъжата и изпепелили Чарвака с огъня на своите очи – т.е. магнетично, с помощта на това, което в *окултизма* се нарича „черен *поглед*“ или „лошо око“. Вторият бил ужасен материалист и отричал всичко, като се изключи материята; ако можеше да оживее, той би засрамил всички „свободомислещи“ и „агностици“ на нашето време. Той живял преди периода на „*Рамаяна*“, но неговата школа и учението му са живи и до днес, дори и сега има последователи, основно в Бенгалия.

ЧАРНОК, Томас Виден *алхимик* от XVI в.; хирург, който живял и работил недалеч от Солсбъри, като изучавал тази наука в близкия манастир при някакъв свещеник. Казват, че бил посветен в последната тайна на трансмутацията от знаменития мистик Уилям Берд, който бил „приор при манастира Бат

и плащал разходите по възстановяването на манастирската църква със *злато*, което правел с помощта на червен и бял *еликсир*". („Royal Mas. Cycl.") Чарнок написал своя „Конспект по Философия" в 1557 г. и „Загадката на Алхимията" – в 1574 г.

ЧАРУ (санскр.) Жертвена храна; нещо като каша, приготвена от ориз, мляко и захар. (А.)

ЧАТУР ВАРНА (санскр.) Четирите *касти (каста)* (буквално – цветове).

ЧАТУРДАСА БХУВАНАМ (санскр.) Четиринайсетте локи (*лока*) или планове на съществуване. *Езотерично* – два пъти по седем състояния.

ЧАТУР МУКХА (санскр.) „Четирилик"; име на *Брама*.

ЧАТУРЙОНИ (санскр.) Същото, което е и кармая, „четири форми на раждането" – четири начина на навлизане в пътя на раждането, както е определено от *кармата*: а) раждане от утроба – както е при хората и млекопитаещите; б) от яйце – както при птиците и влечугите; в) от влагата и зародишите на въздуха – както е при насекомите; г) мигновено самопреобразуване – както е при *бодхисатвите* и боговете (*Анупадака*).

ЧАТУР МАХАРАДЖА (санскр.) „Четирима царе"; *деви*, които пазят четирите страни на вселената и са свързани с *кармата*.

ЧЕЛА (санскр.) Ученик, възпитаник на *гуру* или мъдрец, последовател на определен *адепт* от някоя школа по философия (буквално – дете).

ЧЕНРЕЗИ (тибет.) Тибетският *Авалокитешвара*. *Бодхисатвата Падмапани*, божествен *Будда*.

ЧЕРВЕН ЦВЯТ Този цвят винаги се свързва с особености от мъжки род, особено при етруските и индусите. В еврейския език това е *Адам*, същата дума, с която се обозначава „земя" и „първи човек". Явно, че почти всички митове представят първия съвършен човек бял. Същата дума, без началното А, е Дам или Дем, което означава Кръв – също с червен цвят. (W.W.W.)

Цветът на четвъртия Принцип у човека – *кама*, престолът на желанията. (*Цветове*.)

ЧЕРЕН ОГЪН Кабалистичен термин за обозначаване на Абсо-

лютната Светлина и *Мъдрост*; „черен“ по силата на непостижимостта за нашия ограничен разсъдък.

ЧЕРЕН ЦВЯТ Символизира скръбта и женското началото. Съответствия: метал – желязо; планета – Сатурн, Плутон; зодиакален знак – Водолей, Овен; число – 4. При китайците: посока – север, планета – Меркурий, елемент – *вода*, сезон – зима, принцип – тъмно, скрито, силно. При „*свободните зидари*“ черното е цвят на *посвещението*, а в *алхимията* – първото стъпало (negredo – почерняне) при създаването на *философския камък*. (*Цветове*.) (А.)

ЧЕРНА МАГИЯ (окулт.) *Вещарство*; *некромантия* или възкръсване от мъртвите, а също така и други злоупотреби с паранормални сили за егоистични цели. Тази злоупотреба може да бъде и непреднамерена, но все пак това е „черна магия“ всеки път, когато нещо е произведено по феноменален начин само за собствено удовлетворение.

ЧЕРНИ ГНОМИ Наименование на елфите на тъмнината, пълзящи по тъмните пещери на земята и майсторящи оръжие и принадлежности за своите божествени отци, есирите, или *асите*. Наричат се също „черни елфи“.

ЧЕРНОБОГ (слав.) „Черен бог“; най-старото божество на древнославянските народи.

ЧЕРУ (сканд.) или Херу Магически меч, оръжие на „бога-меч“ Херу. В *Еда* се описва като унищожаващ своя притежател, ако е недостоен да го владее. Той носи победа и слава само в ръката на добродетелен герой.

ЧЕРЧЕН Оазис в Централна Азия, разположен около 400 фута над реката Черчен Даря; център на древна цивилизация, заобиколен от всички страни, над и под земята, от безброй руини на градове и места за погребения от най-различен вид. Както е съобщил покойният полковник Пржевалски, този оазис е населен с около 3 000 жители, „които представляват останки на стотина народности и раси, днес изчезнали, а имената им – неизвестни на съвременните етнолози“.

ЧЕТАНА (санскр.) “*Съзнание*“; иманентната същност на *буддхи*, която се проявява в тялото, представляващо съвкупност от причини и следствия, и в сетивата. (А.)

ЧЕТВЪРТО ИЗМЕРЕНИЕ Термин в *парапсихологията*, чрез който се обясняват паранормални явления, особено тези, ко-

ито се проявяват, проникваййки в материята. Така например всяко тяло може чрез четвъртото измерение да се материализира във всяка точка на триизмерното пространство. В *окултизма* се споменават седем или дванайсет измерения, като всяко прониква всички по-ниски от него. Многомерното пространство може да се уподоби на проявения космос, на степени на *съзнанието*, на пътя на *еволюцията* и т.н. До сега физиката експериментално не е доказала съществуването на по-високи измерения. (А.)

ЧЕТИРИТЕ ЖИВОТНИ Символичните животни във виденията на Иезекиил (*Меркаба*); „При първите християни празнуването на *Мистериите* на Вярата се съпровождало от горенето на седем кандила с благовония, тришагион, и четенето на книгата на Евангелията, на която – както върху корицата, така и на страниците – били изобразени крилат човек, лъв, бик и орел". („Кабала", Исак Майер, L.L.B.) И до днес тези животни се изобразяват редом с четиримата евангелисти в изданията на гръцката църква. Всяко от тях представя един от четирите низши класа светове и планове, по подобие на които е отлята всяка *личност*. Така орелът (свързан със св. *Иоан*) олицетворява космичния *Дух* или *Ефира*, всепроникващото око на ясновидеца; бикът на св. Лука – водите на живота, всезараждащият елемент и космичната сила; лъвът на св. Марко – огнената енергия, безстрашната смелост и космичния *огън*; а човешката глава или *ангелът*, стоящ редом със св. Матей, представлява синтез на всичките три, обединени във висшия Разум на човека и в космичната Духовност. Всички тези символи са по същество египетски, халдейски и индийски. Боговете с главата на *Орел*, Бик (*култ на бика*) и *Лъв* са многобройни и всички те са представяли една и съща идея както в египетската, халдейската, индийската, така и в еврейската религия; но (в своите представи), започвайки с *астралното тяло*, те не отивали по-далеч от космичния Дух, или висшия *манас*, тъй като *атма-буддхи*, или Абсолютният Дух, и неговият проводник Духовната Душа не се поддават на символизиране в конкретни образи.

ЧЖУАН Виден китайски философ.

ЧИ (кит.) „Дъх", „дихание"; яп. ки. Наименование на космическата сила, която, полярно разделена на *ин* и *ян*, прониква всички неща и човека. Чи е основно понятие в *даоизма* и в

китайската медицина; идентично с *прана* в индийската философия. Тази енергия постоянно вибрира и чрез дишането, храната и енергийното тяло прониква в човека. Прекъсването на енергийния поток чрез травми, наследствени или придобити недъзи, чрез негативни чувства и мисли образува енергийни блокади, които водят до заболявания. (А.)

ЧИДАГНИКУНДУМ (санскр.) „Огнище на огъня в сърцето"; място на съсредоточаване на сила, унищожаваща всички лични желания.

ЧИДАКАСАМ (санскр.) Поле или основа на *съзнанието*.

ЧИДАКША (санскр.) *Ефир* на *съзнанието*; вътрешно пространство; пространство на знанието, където *душите* се проявяват в блясъка на своята природа. (А.)

ЧИДГХАНА (санскр.) Дълбоко просветлено *съзнание*; семе (зародиш) на божественото съзнание. (А.)

„ЧИКИТСА ВИДЯ ШАСТРА" (санскр.) Трактат по окултна медицина, съдържащ значително количество „магически" рецепти. Това е една от „Панча Видя Шастрите", или Свещените Писания.

ЧИНА (санскр.) Име на Китай в буддиските трудове; тази страна се нарича така, започвайки с династията Цин, която била основана в 349 г. пр. н.е.

ЧИСЛА символика *Питагор* определя символичното значение на числата по следния начин:

1. Бог, Слънце, човек; основа на всички числа, градивно, мъжко.
2. Луна. Дявол, жена; женско.
3. Триединство, примиряване на противоречията, ръководеща личност.
4. Материя, Уран, враждебно към света.
5. Чувственост, мъжественост, сексуалност, Меркурий; гъвкавост.
6. Брак, хармония, Венера; упорство.
7. Раждане, смърт, магия, Нептун; изразена индивидуалност.
8. Материалният свят, справедливост, Сатурн; силна природа.
9. Дух, Марс; борбеност. (А.)

ЧИТ (санскр.) Абстрактно *съзнание*.

ЧИТКАЛА (санскр.) В *езотеричната* философия са иден-

тични с *кумарите*; тези, които първи се въплътили в хората на Трета коренна раса. („Тайната Доктрина“, т. I.)

ЧИТРА ГУПТА (санскр.) *Дева* (или бог), който е писар на *Яма* (бога на смъртта) и има задължението да чете отчет за живота на всяка Душа от книгата със записи, наричана *Агра Сандхани*, когато тази душа застава пред трона на Съда.

ЧИТРА ШИКАНДИНА (санскр.) Съзвездието на Голямата Мечка; обител на седемте *Риши* (Сапта-*Рикша*). Буквално – „ярко-увенчан“.

ЧИТТА (санскр.) Основа на *съзнанието*; *субстанция* на ума, главна субстанция на менталното съзнание; пасивна памет; „сърце и ум“. (А.)

ЧИТТА ВРИТТИ (санскр.) Вълни на *съзнанието*; вълни на реакциите, които произлизат от основното съзнание (Читта). Многобройни прояви (на активността) на съзнанието (мисли, спомени, желания, усещания, възприятия и чувства). (А.)

ЧИТТА РИДДХИ ПАДА (санскр.) „Степен на паметта“; третото състояние на мистичния ред, водещ до достигане на адепство; т.е. отричане от физическата памет и всички мисли, свързани със светските или личните събития в живота – добри, лични радости или асоциации. Необходимо е да се пожертва физическата памет и тя да се призовава със сила на *волята*, само когато е абсолютно необходима. Риддхи Пада, четирите „Стъпала към Риддхи“, четирите начина на управление и унищожаване на желанието и паметта – доколкото те са свързани с някакво усилие на физическия мозък – тогава *медитацията* става духовна.

ЧИТТА СМРИТИ УПАСТХАНА (санскр.) Една от четирите цели на *Смрити* Упстахана, т.е. постоянно задържане в паметта на преходния характер на човешкия живот и на непрекъснатото въртене на колелото на съществуване.

ЧИЧХАКТИ (санскр.) Чих-Шакти; мощ, произвеждаща мисъл.

ЧОВЕЧЕСТВО *Окултно* и *кабалистично* човечеството като цяло се символизира от *Ману* – в Индия; *Ваджрасатва* или Дорджесемпа, ръководител на Седемте *Дхиани* – в северния *буддизъм*; *Адам Кадмон* – в *кабала*. Всички те представляват човечеството като цяло, чието начало е в този *андрогинен* първообраз, а краят – в *Абсолюта*, от другата страна на всички тези символи и митове с човешки (изобретени от човека) произход.

Човечеството – това е велико Братство, благодарение тъждеството на материала, от който то е създадено физически и духовно (morally). Обаче, докато то не стане съзнателно Братство, не е нищо повече от висш клас животни.

ЧУВСТВА Десетте органа на човека. В *екзотеричния* пантеон и алегориите на Изтока това са *еманации* на десетте по-малки богове, земните *праджапати* или „прародители“. За да се различават от петте физически и седемте свръхфизически, ги назовават „елементарни чувства“. В *окултизма* те са тясно свързани с различни сили на природата и с нашите вътрешни организми, наричани във физиологията клетки.

ЧУК НА ТОР Оръжие, което имало формата на *Свастика*; европейските мистици и масоните (*масонство*) го наричали „*Херметичен* Кръст“, също така „*Кръст Джайна*“, croix cramponnee. Най-архаичният, а също така и най-свещеният и световно почитан символ.

„ЧУК СРЕЩУ ВЕЩИЦИТЕ“ Средновековна книга; отпечатана е през 1487 г., а до 1669 е претърпяла 28 издания. В нея монасите доминиканци Якоб Шпренгер и Хайнрих Сремер, по прякор Инститорис, изпратени от римския папа като инквизитори в Германия, теоретично обосновават кървавата разправа на католическата църква с „еретиците“ (ереси), „магьосниците“ и „вещиците“. (*Инквизиция*, *Вещица*.) (А.)

ЧХАНАГАРИКА (тибет.) „Школа на шестте града“; прочута философска школа, където подготвят *чела* преди тяхното стъпване на Пътя.

ЧХАНДА РИДДХИ ПАДА (санскр.) „Степен на желанията“; термин, използван в *раджа-йога*. Това е крайно отричане от всички желания, като условие за постигане на феноменални сили и стъпване на правия път към *нирвана*.

ЧХАЯ (санскр.) „Сянка“ или „Призрак“; наименование на съществото, създадено от *Санджна*, жената на *Суря*, от самата себе си (*астрално тяло*). Тъй като не била в състояние да понася горещината на съпруга си, Санджна оставила на своето място Чхая като негова жена, а самата тя се оттеглила и се отдала на аскетизъм. В *езотеричната* философия Чхая е астралният образ на човека.

ЧХАЯЛОКА (санскр.) Свят на сенки; подобно на *Хадес*. Ние го наричаме *камалока*.

ЧЬОД (тибет.) „Отрязвам“; ритуал в *ламаизма*, с чиято помощ монах, или най-често ученик при някой *лама*, се освобождава от представата за Аз, като жертва тялото си на зли *духове*. Ритуалът се провежда в медитативно състояние: възниква представата, че тялото е тлъсто и грозно и на него като на кука се закачат всички желания и страсти. След това се визуализира (*визуализация*) богиня на мъдростта, която отрязва главата и поставя разсечените части на тялото в черепа; черепът се слага на огън като тенджера и всичко това завира. Излъчената неописуема светлина привлича различни същества и *духове*. Чьод се извършва обикновено в гробища и най-често завършва с психически разстройства. (А.)

ЧЮТА (санскр.) „Паднал“ в зараждане, както би казал *кабалистът*; противоположност на *ачюта*, това, което не е подложено на изменение или диференциация; прилага се по отношение на божество.

Ш

ШАБАШ НА ВЕЩИЦИ Предполагаем празник и сборище на вещици в някакво усамотено място, където – според обвиненията – те влизали в непосредствен контакт с *дявола*. В това вярвали всички раси и народи, а някои вярват и до днес. Например казват, че главната „щаб-квартира" и мястото, където се събирали вещици в Русия – това е Плешивата Планина, близо до Киев, а в Германия – Брокен, в планинския масив Харц. В стария Бостън, САЩ, те се срещали близо до „Дяволския вир", в голяма гора, която сега е изчезнала. В Салем били осъдени на смърт по волята на църковните старейшини, а в Южна Каролина изгорили вещица през 1865 г. В Германия и Англия църквата и държавата екзекутирали хиляди от тях, карайки ги да лъжат и чрез мъчения да признават своето участие в „Шабашите на вещици". (*Вещица*, *Инквизиция*.)

ШАБДА (санскр.) Слово или *Логос*.

ШАБДА БРАХМАН (санскр.) „Непроявеният *Логос*" на *Ведите*; „Ефирни *вибрации* по цялото Пространство".

ШАВИНИ, Жан Еме дьо Ученик на световноизвестния *Нострадамус*, астролог и *алхимик* от XVI в. Умрял през 1604 г. Животът му протичал скромно и той бил почти неизвестен на своите съвременници, но оставил ценен ръкопис за въздействието на звездите преди раждането и върху някои известни личности – тайна, която му открил Нострадамус. За последен път този трактат се намирал във владение на руския император Александър.

ШАДДАЙ ЕЛ (ивр.) Име на еврейско божество, преведено като Бог Всемогъщи и срещащо се в книгите „*Битие*", „Изход", „Числа", „Книга на Рут" и „Книга на Иов". Негов гръцки еквивалент е Куриос Пантократор; но по еврейското словопроизводство то означава по-скоро „изливащ", тъй като шад означава „гръд", а шдай – „кърмеща майка". (W.W.W.)

ШАКА-ДВИПА (санскр.) Един от седемте острова или континента, споменати в *Пураните* (древни трудове). (*Двипа*.)

ШАКВАЛА Това е бана, или „словото", произнесено от *Гаутама Будда* в неговите устни наставления. Шаквала е земната или по-точно слънчевата система, каквито във вселената са безкрайно множество; тя определя пространството, върху което

се разпространява светлината на всяко слънце. Всяка Шаквала включва земи, адове и небеса (което означава добри и лоши сфери; нашата Земя в *окултизма* се смята за *ад*): достига своя разцвет, след това започва да запада и накрая се разрушава, в непрекъснато повтарящи се периоди, под действието на единния неизменен закон. Учителя е казвал, че на земята вече са съществували четири велики „континента" (в *„Тайната Доктрина"*: Земята на Боговете, *Лемурия, Атлантида* и сегашният „континент", разделен на пет части) и че трябва да се появят още три. Тези континенти „не са имали връзка помежду си" – изречение, доказващо, че Будда е говорил не за фактически съществуващите в негово време континенти (тъй като *Патала*, или Америка, била отлично позната на древните индуси), а за четирите геологични формации на Земята с техните четири различни коренни *раси*, които вече са изчезнали. (*Континенти.*)

ШАКТИ (санскр.) Активната женска енергия на боговете; в народния индуизъм (*шактизъм*) – техни жени и богини; в *окултизма* – венец на *астралната светлина*. Синтез на Силата и шестте сили на природата. Вселенска енергия.

ШАКТИ-ДХАРА (санскр.) „Държащ меча"; титла, дадена на *Картикея* за това, че убил Тарака, *дайтя*, или великана-*демон*. Последният, макар и да е бил демон, явно е бил толкова велик *йогин*, благодарение на своя суров аскетизъм и благочестие, че накарал всички богове да треперят пред него. Картикея, богът на войната, наподобява св. *Михаил*.

ШАКТИЗЪМ (санскр.) От *шакти*; наименование на народния *индуизъм*, възникнал в I в. сл. Хр. В основата е почитането на сили, въплътени в божества, които играят важна роля както в развитието на света, така и в божествените явления. Те са персонификация на силите на своите мъжки съответствия и са техни съпруги, израз на идеята, че бог се почита като майка. Така например *Дурга*, жената на *Шива*, се възприема като действен космически *принцип*. Сред неиндийските народности, главно в средиземноморското пространство, почитането на женски божества е било силно разпространено (*Артемида*, Диана или *Деметра*). (А.)

ШАКЯМУНИ БУДДА (санскр.) Име на основателя на *буддизма*; великият мъдрец, Властелинът *Гаутама*.

ШАМА (санскр.) Един от бхава пушпите или „цветовете на

святостта". Шама е петият, или „смирение". Тези цветове са осем: снизходителност (или милосърдие), въздържание, доброжелателност (или любов към другите), търпение, смирение, преданост, *медитация* и правдивост. Шама също е потискане на всички ментални вълнения.

ШАМАНИ Каста на татарските или монголските жреци – *магове* или както казват някои – жреци-чародеи. Те не са будисти, а секта на древната религия на Тибет *бон*. Живеят предимно в Сибир и в граничните му области. Шамани могат да бъдат както мъже, така и жени. Всички те са *магове* или по-точно сензитиви или *Оедиуми*, развити изкуствено. В наше време тези, които действат като жреци сред татарите, обикновено са много невежи и много по-нискостоящи по отношение на *факирите* по знание и образование.

ШАМБАЛА (санскр.) Изключително тайнствено място, вследствие на неговата връзка с бъдещето. Град или селище, споменавано в *Пураните*, откъдето, както съобщава пророчеството, ще се появи *Калки Аватар*. „Калки" – това е *Вишну*, *Месията* на Бял Кон на *брамините*; *Майтрея Будда* на будистите; *Сосиош* на *парсите* и Иисус на християните. Едни казват, че всички тези „вестоносци" трябва да се появят „преди разрушението на света"; други – преди края на *Кали юга*. Именно в Шамбала ще бъде роден бъдещият Месия. Някои изтоковеди отъждествяват с Шамбала съвременния Мурадабад в Рохилканд (северозападните провинции), докато *окултизмът* я помества в Хималаите.

ШАНГНА (санскр.) Тайнствен епитет, даден на дрехата или „одеждата" в метафизичен смисъл. Да се облечеш в „одеждата Шангна" означава да придобиеш Тайна *Мъдрост* и *посвещение*. („Гласът на Безмълвието", Забележки, 88.)

ШАН-ДИ (кит.) "Върховен властелин", „висш прадядо", „висше божество"; в най-древните текстове – просто Ди. В древнокитайската митология и народната религия е върховно божество. (А.)

ШАНКАРА (санскр.) Име на *Шива*.

ШАНКАРАЧАРЯ, Шри (санскр.) (788-828) Велик религиозен реформатор на Индия, учител на философията на *веданта* – най-великият от всички подобни учители, когото адвайтистите (не-дуалистите) смятат за *въплъщение* на *Шива* и за чудот-

ворец. Той основал множество матхи (манастири) и положил началото на най-учената секта сред *брамините*, под названието *смартава*. Легендите за него са толкова многобройни, колкото и философските му трудове. На трийсет и две години се отправил в Кашмир и достигайки до Кедаранатха в Хималаите, се усамотил в една пещера, откъдето никога повече не се завърнал. Неговите последователи заявяват, че не е умрял, а само си е отишъл от света.

*Учението му се стреми да обедини различните течения и ритуални системи на базата на *индуизма*, тъй като всички те са подготвителнен етап, който води над света на проявеното към най-висшето познание на Бога. Най-високата истина е не-дуализмът, защото съществува единствен духовен *Абсолют*, той е основата на реалността.*

ШАРДЕН, Пиер Теяр дьо (1881-1955) Католически свещеник, палеонтолог и философ, причисляван към философите-предци на *Нова епоха* (New age) и на съвременния *окултизъм*. В многобройни трудове синтезира християнските учения и научните постижения от своето време. В неговата космогония светът е създаден *(еволюция)* от самото начало по предварително програмиран план. *Христос* е началото (алфа) и цел на творението (омега). Степените на еволюцията са: материята (геосфера), животът (биосфера) и духът (ноосфера), който обгръща Земята и излъчва енергия. Еволюцията е осъществима, само защото материята от самото начало е одухотворена от енергия. Тази космическа или духовна енергия, или ноосфера са *прана*, *чи* или астралният свят в източните учения. В ноосферата се подготвят условията за следващата степен на човешката еволюция, която е свързана с развитието на мисловната дейност, такава, каквато е била в началото на човешката история. Ако човечеството черпи от космическия потенциал, то ще бъде в състояние да създаде световна култура, световна суперорганизация. (А.)

ШАРИПУТРА (санскр.) В будиската митология – един от двамата (вторият е *Маудгаляяна*) главни ученици на *Шакямуни*. В митологията на *хинаяна* Шарипутра е надарен с най-висшата способност на разбиране (*праджня*). В *махаяна* той отстъпва в това отношение на друг ученик на Шакямуни – Субхути. Шарипутра умрял няколко месеца преди смъртта на Шакямуни. (А.)

ШАРИРА (санскр.) Обвивка или тяло.

ШАСТАНИЕ, Бенедикт Френски масон, създал през 1767 г. в Лондон ложа под наименованието „Озарени Теософи". (*Масонство.*)

ШАСТРА (санскр.) Трактат или книга, всеки един труд с божествен или признат авторитет, включително книгите на закона. Шастра в Индия и до днес означава човек, вещ в божествения и човешкия закон.

ШАТАРУПА (санскр.) „Имаща сто форми"; отнася се към *Вак*, която, като женски аспект на *Брама*, приема сто форми, т.е. това е Природата.

ШВЕТА-ДВИПА (санскр.) „Бял Остров" или континент, един от *сапта-двипите*. Полковник Вилфорд се стремял да го отъждестви с Великобритания, но това не му се удало.

ШЕЙТАН (араб.) В мюсюлманската митология – едно от имената на *дявола*, а също една от категориите на *джиновете*. Според представите на мюсюлманите всеки човек е съпровождан от *ангел* и шейтан, подтикващи го съответно към добри и лоши постъпки. Шейтаните могат да приемат формата на хора, понякога имат имена. Било разпространено мнението, че поетите и прорицателите повтарят думите, внушавани им от шейтаните. (А.)

ШЕКИНА (ивр.) Титла, отнасяна от *кабалистите* към *Малкут*, десетият *сефирот*, а от юдаистите – към облака от слава, който почивал на Трона на Милосърдието в *Светая Светих*. Все пак, както се приподнася от всички *равини* на Мала Азия, нейната природа е по-възвишена – Шекина е покров на *Ейн-Соф*, Безкрайния и Абсолютния; следователно нещо подобно на кабалистичната *Мулапракрити*. (W.W.W.)

ШЕЛДРЕЙК, Рупърт (род. 1942) Англ. биохимик, чиято теория за морфогенетичните (гр. „формообразуващи") полета поставя под съмнение не само досегашните схващания на естествените науки, но и дава силен тласък на *парапсихологията*. Вселената не е статичен модел, а се променя, като следва определени, повтарящи се етапи във времето. На всяка форма и на всяка проява отговаря морфогенетично поле, което представлява памет и предпоставка за обновяване на процесите. Колкото повече промени настъпват, толкова по-силно е полето. Тези полета не съдържат материя и енергия и могат да въздействат

извън времето и пространството. Ако част от даден вид промени своето поле и запази тази промяна за по-дълъг период, целият вид подлежи на промяната, тъй като чрез взаимодействие (морфичен резонанс) полетата осъществяват връзка между всички живи същества. (А.)

ШЕМАЛ (хфалд.) *Самаел*, дух на Земята, неин главен управник и *гений*.

ШЕМХАМФОРАШ (ивр.) „Отделно име"; чудотворно име, извлечено от *субстанцията* на божеството и проявяващо неговата самосъществуваща природа. Евреите обвинили Иисус, че похитил това име от Храма с помощта на магически изкуства и го прилагал при извършването на своите чудеса.

ШЕН (кит.) В древнокитайската митология и космогония – особена категория, в известна степен съответстваща на понятията „*дух*", „божество", „*душа*". Под Шен се подразбирали и небесни духове, противопоставяни на злите духове, *бесове – гуй*, и известно одухотворяващо начало, управляващо всяко живо същество. Съществували жертвоприношения на небесните духове. Терминът „шен" означава също светлата (*ян*) душа на човека (хун), противопоставяна на тъмната (*ин*) душа (по). В средновековните текстове могат да се намерят разсъждения и за наличието на Шен като особен вид „жизнена сила" във всеки от вътрешните органи на човека. Съгласно учението за първоелементите, Шен е свързана с *огъня*. В късната народна митология Шен обикновено са просто добри духове, божества. (А.)

ШЕОЛ (ивр.) *Ад* в еврейската картина на света; област на неподвижност и бездействие, за разлика от *Геена*.

ШЕРУБ (ивр.) Наименование на *ангелите* в близост до Бога, същества с крила, които пазят рая. В Стария завет те имат четири лица: човек, *лъв, бик* и *орел*, които в християнското изкуство са символни образи на четиримата евангелисти (*четирите животни*). В т.нар. небесна демонологична йерархия (*демонология*), разработена от неоплатониците (*неоплатонизъм*), те заемат второто място. Те са духове на хармонията и отговарят за планетарната система. Затова са свързани с четирите постоянни знака на *Зодиака* (Телец, Лъв, Скорцион и Водолей). (А.)

ШЕСУ-ХОР (егип.) „Слуги на Хор"; ранните хора, заселили се в Египет, които били арийци.

ШЕША (санскр.) *Ананта*, великият Змей на Вечността, ложе

на *Вишну*; символ на безкрайното Време в Пространството. В *екзотеричните* вярвания Шеша е представен във вид на хилядоглава и седемглава кобра; първата е цар на низшия свят, наричан *Патала*, втората – носител или опора на Вишну в Океана на Пространството.

ШИАТЦУ (яп.) „Пръстов отпечатък"; форма на масаж, която често се определя и като *акупунктура*, тъй като активира същите меридианни точки. В Източна Азия се използва в домашни условия при леки заболявания. (А.)

ШИВА (санскр.) Третото лице в индуската Троица (*Тримурти*). Бог от първи ранг и по своя характер на Разрушител стои по-високо от *Вишну*, Пазителя, тъй като разрушава, само за да възроди на по-висок план. Роден е като *Рудра*, *Кумара*, покровител е на всички *йоги* и като такъв се нарича *Маха Йогин*, велик аскет. Неговите титли са многозначни: *Трилочана*, „три-ок"; *Маха дева*, „велик бог"; *Шанкара* и пр.

ШИИТИ (перс.) Секта на мюсюлманите, които поставят *пророка* Али по-високо от *Мохамед*, отхвърляйки сунна или традицията.

ШИЛА (пали) Втората добродетел от шестте (десетте) *парамити* на съвършенството. Съвършена хармония в думите и действията.

ШИНТО (яп.) Древна религия на Япония преди *буддизма*, основана на поклонение на *духове* и предци.

ШИФЛЕ, Жан Каноник *Кабалист* от XVII в., който изучил (смята се) ключа към гностичните съчинения от коптските *посветени*; автор на труда за *Абраксас* в две части, като едната, *езотеричната*, църквата изгорила.

ШИЩИ (санскр.) Велики избрани, или мъдреци, оставащи след всяка малка *пралая* (в „Езотеричен Буддизъм" на мистър Синет са наречени „обскурации"), когато глобусът навлиза в своята нощ или покой, за да станат при събуждането си семе за бъдещото човечество. Буквално – „оставащи".

ШКОЛИ НА ПРОРОЦИТЕ Школи, основани от Самуил за обучение на набиимите (*пророците*). Техният метод бил основан на същите принципи, на които и методът за подготовка на *чела*, или кандидатите за *посвещение* в окултни науки, т.е. – на развитието на свръхестествени способности или *ясновидство*, водещо до Пророчество. Много от тези школи се намирали от

древни времена в Палестина и Мала Азия. Това, че евреите се покланяли на Небу (*Небо*), халдейския бог на съкровеното знание, е несъмнен факт, тъй като те приели неговото име като еквивалент на *Мъдростта*.

ШОЕЛ-ОБ (ивр.) Този, който се съветва с познати „*духове*"; практикуващ *некромантия*, възкресител на мъртви или техните призраци.

ШРАВАКА (санскр.) „Този, който кара да го слушат"; проповедник. Но в *буддизма* тази дума означава ученик или *чела*.

ШРАДДХА (санскр.) „Вяра", „уважение", „почитане". Вярност на паметта на починали роднини и грижа за тяхното благополучие. Посмъртен обред в чест на току-що отишлите си роднини. Съществуват също така месечни обреди Шраддха.

ШРАМАНИ (санскр.) Буддиски служители, аскети и кандидати за *нирвана*, „тези, които трябва да обуздават своите мисли". „Саман", сега „шаман", е изопачен вариант на тази първоначална дума.

ШРИНГА ГИРИ (санскр.) Голям и процъфтяващ манастир в планините на Западните Гхати в Майсора (Южна Индия); главният матх на *адвайта* и *смартава*, основана от *Шанкарачаря*. Тук се намира религиозният глава (наричан Шанкарачаря) на всички ведантиски адвайтисти, на когото мнозина приписват притежаването на свръхестествени сили.

ШРИЯНТРА (санскр.) Двоен триъгълник, или печат на *Вишну*, наричан също „*печатът на Соломон*" и приет от *Теософското Общество*. (*Пентакъл*.)

ШРОТРИЯ (санскр.) Наименование на *брамин*, изпълняващ ведийските обреди, които изучава – за разлика от ведавита, брамин, който ги изучава само теоретично.

ШРУТИ (санскр.) Свещено предание, получено чрез *откровение*; такива са *Ведите*, за разлика от *смрити*.

ШУ (егип.) Бог, който заедно с *Тефнут* и *Хеб* обитава *Анру*, област, наричана „страна на възраждането на боговете".

*„Пустота", „светлина"; бог на въздуха, разделящ небето и земята. Обикновено бил изобразяван като човек, стоящ на едно коляно с вдигнати ръце, с които поддържа небето над земята. Негов баща е *Атум* (Ра-Атум), сестра и жена му е Тефнут. Деца на Шу са: Хеб – земята и *Нут* – небето; тях той разделил като вдигнал Нут нагоре, а Хеб оставил долу. Според „*Книга*

на мъртвите“ Шу е един от съдиите над умрелите. Персонификация на бог *Ра*; представен е във вид на „голяма котка на Басейна Персеа в Ану“.*

ШУДАЛА МАДАН (тамил.) *Вампир* или гробищно *привидение*.

ШУДРА (санскр.) Последната от четирите *касти*, които възникнали от тялото на *Брама*. „Каста на роби“, която излязла от краката на божеството.

**Варна* на слугите, най-низшата от основните касти. За шудрите са характерни качествата *тамас* и *раджас*. По законите на *Ману* са били приравнени с животните.*

ШУДХОДАНА (санскр.) Цар на Капилавасту; баща на *Гаутама*, Властелина Будда.

ШУКИ (санскр.) Дъщеря на *риши Кашияпа*, жена на *Гаруда*, царя на птиците, носителя на *Вишну*; майка на папагалите, совите и враните.

ШУКРА (санскр.) Наименование на планетата *Венера*, наричана също *Ушанас*. В това олицетворение Ушанас е *Гуру* и наставник на *дайтите* – великаните на нашата Земя в *Пураните*.

*Наставник и жрец на *асурите*, син на *Бхригу*.*

ШУЛЕ МАДАН (тамил.) *Елементал*, който уж помага на „фокусниците“ да отглеждат дървета манго и да творят други чудеса.

ШУНЯ (санскр.) „*Илюзия*“, в смисъл, че цялото съществуване е само призрак, сън или сянка.

ШУНЯТА (санскр.) Пустота, пространство, нищо. Наименование на нашата обективна вселена в смисъл на нейната нереалност и илюзорност.

ШУТУКТ (тибет.) Широкоизвестен университетски манастир в Тибет, наброяващ повече от 30 000 монаси и студенти.

ШЯН-СЯН (кит.) Състояние на блаженство и свобода на *душата*, по време на което човек може да пътешества където поиска. (*Астрално пътуване*.)

Щ

ЩАЙНЕР, Рудолф (1861-1925) Основателят на Антропософското Общество е роден в Кралевич, Австро-Унгария. През 1879 г. семейството му се установява близо до Виена, където Щайнер се запознава с влиятелния философ Фридрих Екщайн, който го въвежда в Кръга на виенския идеализъм, председателстван от Мари Ланг. Екщайн и неговите приятели разкриват на Щайнер с *мистиката* и *теософията*, точно когато той се сприятелява с феминистката Роза Мауредер и започва да споделя нейните социални идеи. Става страстен почитател на Гьоте и през 1883 г. е поканен да редактира негови творби, подготвяни за печат. През 1890 г заминава за Ваймар, където продължава да работи с духовното наследство на Гьоте и публикува няколко философски съчинения. През 1897 г. се премества в Берлин и много скоро става една от известните личности в интелектуалните среди. Сприятелява се с прословутия анархист Джон Хенри Макей, полушотландец, полугерманец, който е очарован от книгата на Щайнер „Философия на свободата". През 1900 г. изнася лекцията „Християнството като мистично явление". Две години по-късно заминава за Лондон на конференция на *Теософското Общество*, където му е възложено да пледира за създаването на нова немска секция на теософите; през 1903 г. е неин генерален секретар. По-късно Щайнер споделя, че е влязъл в Т. О., само защото по това време то е единствената общност, „в която се води истински духовен живот". До 1913, годината на отделянето от Т. О., Щайнер със своята изследователска и публична дейност се превръща в неоспорим авторитет сред германските научни и интелектуални кръгове. Лекцията „Монизъм и теософия" пред група за изучаване на теоритичните виждания на биолога Ернст Хекел, по неговите думи, поставя основата на неговата нова „спиритуалистична наука". За разлика от основателите на Т. О., които прокламират постигането на обществени задачи чрез изграждането на широкодостъпни структури и в своята изследователска работа използват найвече непосредствената подкрепа (и ръководство) от *адептите* на Братството *Луксор*, Щайнер разработва своя окултна методика – „духовните изследвания" от *хрониката Акаша* и създава в

духа на западната философска мисъл общество от просветени последователи, чието седалище е в центъра на Европа. Една от най-важните подбуди за отделяне от Т. О. е неприемането на ролята и мястото на Иисус *Христос* и еволюционния подход в теософските концепции. Христос се превръща в основна тема на неговото учение, което нарича Антропософия. Щайнер последователно, непрекъснато разработва тезата за „новото идване на Христос в етерния свят, за Христовия импулс и Мистерията на Голгота като централно събитие от планетарната и общочовешката еволюция". Нарастващите противоречия след смъртта на Блаватска, разочарованието от ролята на *Ани Безан* (след 1907 г. като президент на Т.О.) и нейния Орден на „Звездата на Изтока", чрез който се пропагандира идването на новия *месия*, *Жиду Кришнамурти*, задълбочават кризата: през 1913 г. повечето немски теософи се присъединяват към Антропософското дружество. Щайнер се установява в Швейцария, където изгражда Гьотенаум, средище на антропософите. Изнася около 3000 лекции. (*Антропософия.*) (А.)

ЩАСТЛИВИ ПОЛЕТА Наименование, дадено от асиро-халдейците на техните Елисейски Полета, които се преплитали с техния *Хадес*. Както съобщава мистър Боксавън, „царството на подземния свят било царство на бог *Хеа*, а Хадес на асирийските легенди бил поместен в подземния свят; управлява го богинята Нин-Кигал, или „Стопанка на Голямата Страна". Наричат я също Аллат." Един от преведените надписи гласи: „След даровете на тези течащи дни, в празненствата на страната на сребърното небе, в блестящите дворове, в обителта на блаженството и в светлината на Щастливите Полета, да пребъде той във вечен живот, светият, в присъствието на боговете, които обитават Асирия". *Ищар*, прекрасната богиня, се спуснала в Хадес след своя любим *Тамуз* и открила, че това мрачно място на сенки има седем сфери и седем порти, край всяка от които тя трябвало да остави по нещо, което й принадлежи.

Ю

ЮГА (санскр.) Една хилядна част от *калпата*; световен век. Вековете са четири и техните редове последователно преминават в течение на манвантарния *цикъл*. Всяка юга е предшествана от период, наречен в *Пураните сандхя*, здрач или преходен период, а след нея идва друг период със същата продължителност, наричан *сандхянса*, „част от здрача“. Всеки от тях се равнява на една десета от югата. Групата на четирите юги отначало се изчислява в божествени години, или „години на боговете“ – всяка година се равнява на 360 години на смъртните хора. Така в „божествени“ години имаме:

1.	Крита или Сатия юга	4 000
	Сандхя	400
	Сандхянса	400
		4 800
2.	Трета юга	3 000
	Сандхя	300
	Сандхянса	300
		3 600
3	Двапара юга	2 000
	Сандхя	200
	Сандхянса	200
		2 400
4.	Кали юга	1 000
	Сандхя	100
	Сандхянса	100
		1 200
	Общо:	12 000

В години на смъртните това се равнява на:

4 800 x 360 = 1 728 000
3 600 x 360 = 1 296 000
2 400 x 360 = 864 000
1 200 x 360 = 432 000

Общо: 4 320 000

Това се нарича *Маха* (велика) *юга* или *манвантара*. 2 000 такива Маха юги, или период от 8 640 000 000 години, съставят калпата: последната е само „ден и нощ“ или двайсет и четири часа на Брама. Така „векът на Брама“, или сто негови божествени години, трябва да се равнява на 311 040 000 000 000 наши смъртни години. Древните *маздеисти* или *магове* (съвременните *парси*) имали същото изчисление, макар че изтоковедите явно не осъзнават това, тъй като дори и самите *мобеди* на парсите са го забравили. Но тяхното „независимо време на дългия период“ (зервана дарегхо хвадата) продължава 12 000 години и това са 12 000 божествени години на Маха юга, както е показано по-горе, докато *зервана акарна* (безграничното време), споменато от *Заратустра*, е *Кала*, извън пространството и времето, *Парабрахма*. (*Велик век*, *Ден на Брама* и *Нощ на Брама*.)

ЮДУ (кит.) "Столица на мрака"; в древнокитайската митология – столицата на подземния свят, разположена на крайния север. Предполагали, че портата, водеща в Юду, се намира на северозапад в планината Бучжоушан. Съдейки по „Хуайнан-цзи“, Юду просто е обозначавало крайната точка на север. (А.)

ЮЙ (кит.) „Битие“; синоним на *субхава*, или „*субстанция*, сама даваща си субстанция“.

ЮЙ-ДИ (кит.) Юй-хуан („нефритов господар“), Юй-хуан шанди („върховен властелин нефритов господар“); в китайската даоиска митология – Върховен Властелин, на когото е подчинена цялата вселена: небеса, земя и подземен свят, а също така всички божества и *духове*. В даоиския пантеон Юй-хуан е втори от трите висши божества Сян-цин. Предполага се, че за оформянето на този образ определено влияние е оказал образът на *Индра* (кит. Ши-ди), който дошъл в Китай с *буддизма*. (А.)

ЮЛ (сканд.) Колело на Слънцето; оттук – юлетиде, което било посветено на Фрейр или Фро, слънчевият бог, даващ зрелост на полетата и плодовете, по-късно приет в окръжението на *асите*. Като бог на слънчевата светлина и богатите добиви, той живеел в Дома на Елфите на Светлината.

ЮНГ Карл Густав (1875-1961) Швейцарски психолог и психиатър, основател на ново направление в психоанализата на *Фройд*, наречено „комплексна“ или „аналитична“ психология. В центъра на учението е *неосъзнатото*, То в психоанализата, което изразява личното неосъзнато в общото, колективното,

на цялото човечество. Личното неосъзнато е създадено от потиснати мисли и чувства, които се изразяват в *сънищата* и в определени поведенчески прояви (напр. обещания). Съществена е тази част, която Юнг определя като „сянка“, защото тя съдържа всичко, което човек не желае да бъде и определя неговата втора личност или „тъмна страна“. Съвременната психотерапия и *езотеричните* учения се стремят да разкрият и осъзнаят тази част от човека. Колективното неосъзнато „духовното наследство на човешкото развитие“ съдържа *архетипове* (про-образи), които намират израз в символите и митовете на религиите и на различните езотерични учения. Двете форми на неосъзнатото се намират в непрекъсната връзка и взаимно си влияят, но първенстващо и по-важно е колективното неосъзнато. Развитието на човека се определя като процес на узряване между неосъзнатото и *съзнанието*, а сънищата са негов израз – техният анализ би трябвало да доведе до самооткриването на човека. Сънищата, според Юнг, са символни послания на нашето неосъзнато. Тяхното тълкуване предполага познания в области като митология, религии, фолклор и езотерични учения. Най-важната от 20-те книги на Юнг е „Психология и алхимия“ (1944), в която той разглежда алхимическите текстове и картинни описания като психологически проекциии, като пренесени от подсъзнанието душевни състояния в една още непозната област. Неосъзнатото и външната област протичат и проникват едновременно едно в друго. (А.)

ЮПИТЕР (лат.) От същия корен, от който е и гръцкият *Зевс*, най-великият бог на древните гърци и римляни, приет също и от други народи. Негови имена сред останалите са: 1. Юпитер-Аериос; 2. Юпитер-*Амон* на Египет; 3. Юпитер *Бел-Молох* халдейски; 4. Юпитер-Мундус, Деус Мундус, „Бог на Света“; 5. Юпитер-Фулгур, „Сияещ“, и т.н.

Я

Я (ЙА) (ивр.) Както се твърди в „*Зохар*“ – дума, с чиято помощ *Елохимите* образували света. Тази сричка представлява народна преработка и една от многото форми на „тайното име“ на Иао. (*Неизреченото име*, *Иахо* и *Яхо*.)

ЯДАВА (санскр.) Потомък на Яду (великият род, в който се родил *Кришна*). Основател на този род бил Яду, син на цар Яяти от *Сомаванша*, или лунната раса. По време на живота на Кришна – несъмнено, съвсем не мистична личност – било основано царството Дварака в Гуджерат и именно след неговата смърт (3102 г. пр.Хр.) всички ядави, които се намирали в града, загинали, когато градът бил погълнат от морето. Само няколко ядави, които по време на катастрофата не били там, се спасили, за да продължат този велик род. Раджите (*раджа*) Виджая-Нагари в наше време са едни от малцината му представители.

ЯДЖНА (санскр.) „Жертва“, чиито символ и изображение сега е съзвездието Мрига-ширас (главата на елена); също така – една от формите на *Вишну*. „Яджна – казват *брамините* – съществува изначално, тъй като е произлязла от Върховния, в когото тя почива спяща от безначалността“. Това е ключ към Трай-*Видя*, три пъти свещената наука, съдържаща се в стиховете на „*Риг Веда*“, която преподава Яджна, или жертвените тайни. Както казва Хауг в предговора към „*Айтарея* Брахмана“, като невидимо присъствие Яджна съществува във всички времена, простирайки се от ахаваня, или жертвения огън, до небесата, образувайки мост или стълба, чрез която този, който прави жертва, може да контактува със света на *девите* „и дори по време на живота се издига до тяхната обител“. Това е една от формите на *акаша*, вътре в която мистичното Слово (или лежащия в неговата основа „Звук“) я пробужда за съществуване. Произнесено от жреца-*посветен* или *йога*, това Слово получава творящи сили и се изпраща под формата на импулс на земен план с помощта на тренираната сила на *волята*.

„ЯДЖУР ВЕДА“ (санскр.) Веда на жертвените формули, един от четирите сборника със „свещено знание“. В известна степен е ориентирана към „*Риг Веда*“. (А.)

ЯЙЦА (Пасхални) В древността имали символично значение. Имало *„Яйце"*, в което се развивал *Брама*, при индусите – *Хираня Гарбха*; и Световно яйце на египтяните, което излязло от устата на „несътвореното и вечно божество" *Неф*, и което е емблема на пораждащата сила. Яйцето на Вавилон, от което излязла *Ищар*, паднало от небето в Ефрат. Затова всяка пролет почти във всяка страна се използвали нашарени яйца и в Египет си ги разменяли като свещени символи с настъпването на пролетта, която е била, е и винаги ще бъде символ на раждането или възраждането – космично и човешко, небесно и земно. Окачвали ги в египетските храмове, по подобен начин и до днес ги окачват в мюсюлманските храмове.

*Яйцето е символ на единството на вселената. Свареният жълтък е Земята, белтъкът – водата, в която Земята плава, а черупката е небето. При *алхимиците* разделянето на космическото или философското яйце означава началото на великото дело, когато Бог от първичната материя сътворява света чрез обособяването на *елементите* (вода и земя). Жълтъкът символизира *златото* или *червеният цвят*, а белтъкът – *белият* (*цветове*). Роденият от яйцето юноша е алхимическият камък на мъдреците.*

ЯЙЦЕ световно, космическо яйце В традициите на много страни е известен образът на Световното Яйце, от което възниква вселената или някаква персонифицирана творческа сила: бог-творец, *герой-демиург*, понякога – човешкият род. Найчесто се срещат мотиви за произхода на небето и земята или слънцето от горната или долната половинка на Световното Яйце (или от яйцевидната хаотична маса). Според ведийската космогония, от Световното Яйце (*Хираня Гарбха*) възникнал творецът *Праджапати*, от него възниква *Брама*. Сред орфитите е известен митът за възникването от Световното Яйце, плаващо във водите, на *Фанес*, божествения творец, сияещ като слънце. В египетския мит слънцето възниква от Световното Яйце, снесено от птицата „великия Гоготун". Според „*Калевала*", „от яйцето, от долната част, излязла влажната майка земя; от яйцето, от горната част, се изправил високият небесен свод..." В китайската традиция небето и земята са слети в едно като кокоше яйце. Във финландския мит патица снася яйцето, от което възниква светът, на коляното на Вяй-

нямьойнен, единственият обитател на океана, или на хълм насред океана. Космогеничната функция на Космичното Яйце се съотнася с важната роля на пораждането в ритуалите на плодородието. (А.)

ЯКИН (ивр.) С еврейски букви се пише IKIN, от корена KUN, „основавам“; символичното наименование на един от стълбовете в покритата галерия с колони в *Соломоновия храм*. (W.W.W.)

Вторият стълб се нарича *Боаз* и те били съответно бял и черен. Те отговаряли на няколко мистични идеи, според една от които представяли двойният *манас* или *Висшето* и низшето *Аз*; друга свързвала тези два стълба в славянския мистицизъм с Бога и *Дявола*, с „Белия“ и „Черния“ Бог. (*Стълбове.*)

ЯКИН и БОАЗ (ивр.) Кабалистичен и масонски символ. Два стълба от бронз (Якин е мъжки и бял; Боаз – женски и червен), отлети от *Хирам Абиф* от Тира, наричан „*Син на Вдовицата*“, за предполагаемия *Соломонов* (масонски) *Храм*. Якин бил символ на Мъдростта (*Хокма*), вторият *сефирот*; а Боаз – символ на Разума (*Бина*); храмът между тях се разглеждал като *Кетер*, Венец, Баща-Майка.

ЯКОБИТИ Християнска секта в Сирия през VI в., чиито представители смятали, че *Христос* бил само с една природа и че символът на вярата не е имал божествен произход. Те притежавали тайни знаци, пароли и тържествено *посвещение* в *мистериите*.

ЯКШИ (санскр.) Клас *демони*, които в индийския фолклор изяждат хора. В *езотеричната* доктрина те са просто порочни (елементални) въздействия, които пред погледа на *пророците* и ясновидците се спускат при хората – когато те са отворени за възприемане на подобни въздействия – като огнена комета или падаща звезда.

ЯМА (санскр.) В *окултизма* – олицетворената трета коренна раса. В индийския пантеон Яма фигурира в две различни версии на този мит. Във *Ведите* той е бог на мъртвите, Плутон или Минос, при когото се намират сенките на починалите – *камарупи* в *камалока*. В един от химните за Яма се говори като за пръв между хората, който умрял, и първият, който отишъл в света на блаженството (*девакхан*). Това е, защото

Яма е олицетворение на расата, първа надарена със съзнание (*манас*), без който няма нито Небе, нито *Хадес*. Яма е представен като син на *Вивасвата* (Слънцето). Той имал сестра-близнак на име Ями, която, според друг химн, постоянно го молела да я вземе за съпруга, за да продължи рода. Всичко това има многозначителен символичен смисъл, който се обяснява в *окултизма*. Както справедливо забелязва д-р Мюир (най-големият авторитет по първоначалните митове, даващ тон на всички теми, лежащи в основата на всички следващи версии), в „*Риг Веда*" Яма никъде не е представен „като имащ някакво отношение към наказанието на грешниците". Като цар и съдия на умрелите, казано накратко – Плутон, Яма е много по-късна измислица. Истинският характер на Яма-Ями следва да се изучава по повече от един химн и епос и е нужно да се съберат различни данни, разхвърляни в десетки древни трудове, за да се получи съгласуваност на алегоричните показания, които ще бъдат намерени като потвърждаващи и оправдаващи езотеричното учение, че в едно от своите мистични значения Яма-Ями е символ на двойствения манас. Например Яма-Ями винаги се изобразява със зелен цвят, облечен в червено и обитаващ дворец от мед и желязо. Изучаващите окултизъм знаят към кои човешки „принципи" трябва да се отнасят зеленият и червеният цвят и съответно – желязото и медта. „Двоякият властелин" – епитет на Яма-Ями – в *екзотеричните* учения на китайските будисти се разглежда като съдия и престъпник едновременно, като наказващ за своите собствени злодеяния, самият творейки зло. В индуските епически поеми Яма-Ями е двойствено дете на Слънцето (божеството) от *Санджна* (духовното съзнание); но докато Яма е арийският „повелител на деня", изгряващ като символ на духа на Изток, Ями е царица на нощта (мрака, невежеството), „която открива на смъртните пътя на Запад" – символ на злото и материята.

ЯМАБУШИ или Ямабуси (яп.) Секта на много древни и почитани мистици в Япония. Те са „активни" монаси, и ако е необходимо – воини, подобно на някои *йоги* в Раджпутан и *лами* в Тибет. Това мистично братство живее основно близо до Киото и е известно със своите лечебни способности, както се говори в „Енциклопедията", където тази дума се превежда като

„Братя Отшелници“: „Те претендират, че владеят магически изкуства, живеят в убежища в планините и скалистите върхове, откъдето излизат, за да предсказват съдбата, да пишат заклинания и да продават *амулети*. Те водят тайнствен живот и не допускат никого до своите тайни, освен след трудна и уморителна подготовка чрез *пост* и разновидност на сурова гимнастическа тренировка.“

ЯМБЛИХ (гр.) Изтъкнат теург, мистик и писател от III – IV в., неоплатоник и философ, роден в Халка в Кел – Сирия. Негова истинска биография никога не е записана, вследствие омразата на християните; но това, което е било събрано за живота му в отделни фрагменти от съчиненията на непредубедени езически и независими автори, показва колко възвишен и свят е бил неговият нравствен облик и колко големи са били познанията му. Той може да се нарече основател на теургичната *магия* сред неоплатониците и възродител на практическите *мистерии* извън храма или светилището. Първоначално неговата школа се различавала от школите на *Плотин* и *Порфирий*, които рязко се противопоставяли на церемониалната магия и практическата *теургия* като много опасни; но по-късно той убедил Порфирий в тяхната целесъобразност в определени случаи и двамата – учител и ученик – твърдо вярвали в теургията и магията, първата от които в своята основа е висш и най-действен начин за общуване със собственото *Висше Аз* чрез *астралното тяло*. Теургията е благотворна магия и става черна, или тъмна и зла, само когато я използват за *некромантия* или за егоистични цели; но такава *черна магия* никога не е практикувал нито един теург или философ, чието име е достигало до нас, без да е опетнено от някакво зло деяние. Порфирий (който станал наставник на Ямблих в неоплатоничната философия – *неоплатонизъм*) бил толкова убеден в това, че макар сам никога да не е използвал теургията, все пак е давал указания по тази свещена наука. Така в едно от своите съчинения той казва: „Всеки, който е запознат с природата на божествено лъчезарните явления (φασματα), знае и причината, поради която е необходимо въздържане от всички птици (и животинска храна) и това е особено нужно за този, който се стреми да се освободи от земните тревоги и да се утвърди с небесните богове.“ (Т. Тейлър „Select Works“,

p. 159.) Порфирий споменава в своя „Живот на Плотин" и за един египетски жрец, който „по молба на някакъв приятел на Плотин му показал в храма на *Изида* в Рим личния *демон* на този философ". С други думи, той произвел теургично призоваване, с чиято помощ египетският *йерофант* или индийският *Махатма* от древността е можел да облече астралния *двойник* – своя собствен или на всяка друга личност – с неговото Висше Аз, или това, което Булвар-Литън нарича „лъчезарно Аз", Авгоейд, и да разговаря с Него. Именно това Ямблих и много други, включително и средновековните *розенкройцери*, разбирали под съединяване с божеството. Ямблих е написал много книги, но само малка част са се запазили – сред тях са „Египетските Мистерии" и трактатът „За Демоните", в който той много рязко възразява против всякакъв контакт с тях. Той бил биограф на *Питагор* и дълбоко запознат с неговата система, бил е също познавач на халдейските *Мистерии*. Учел е, че Единният, или вселенската *Монада*, е *принцип* на всеобщото единство, а също така на разнообразието или *Еднородността* в Разнородността; че дуадата, или двата *(Принципа)*, означава разум или това, което ние наричаме *буддхи манас*; три – *душата* (низшия манас), и т.н. Трудовете му за различни видове демони (*елементали*) са съкровище на езотеричното знание за изучаващия. Велики били неговият аскетизъм, чистота на живот и праведност. Казват, че веднъж Ямблих левитирал (*левитация*) на десет лакътя над земята, което се съобщава и за някои съвременни *йогини* и дори за големи *медиуми*.

ЯН-ВАН, Янло-ван (от санскр. Yama, Яма и кит. ван, „княз") В китайската народна митология – властелин на задгробния свят; в официалния култ Ян-ван е глава на петия съд на *ада*. В негово подчинение се намират чиновниците, стражите – *бесовете* (*гуй*) и техните князе (гуй-ван), съдиите на ада *Пан-гуан*, главите на различни управления на задгробния свят. (*Яма*.) (А.)

ЯНТРА (санкр.) Символична геометрична фигура, която служи за „потапяне" в *медитация* в *тантризма*; представлява пластика с цветни рисунки. Често по нея са изписани и мистични букви от санскр. (*санскрит*) азбука. (А.)

ЯО (кит.) Предполага се, че означава „много висок"; в древнокитайската митология и легендарната история – съвършено мъдър управник. Царуването на Яо се представяло от конфун-

цианците като „златен век“ в древността. Традицията гласи, че той управлявал през 2356-2255 пр. н.е., а след това е отстъпил престола на Шуню, тъй като не искал да предаде властта на своя безпътен син Дан-чжу. (А.)

„ЯСНА“ (пехл.) Третият раздел на първата от двете части на „*Авеста*“, свещеното писание на зороастрийците-*парси*. „Ясна“ е съставена от литания от същия вид, от който са и във „Висперад“ (втората част), и от пет химна или гати (*гата*). Тези гати са най-древните фрагменти на зороастрийската литература, известни на парсите, тъй като те са написани на „особен диалект, по-стар от обикновения език на „Авеста“ (Дарместетер). (*Зенд-Авеста.*)

ЯСНОВИДСТВО Способност да се вижда с вътрешното око, или духовното зрение. В сегашната си употреба това е неопределен и несериозен термин, обхващащ със своето значение и щастливата догадка, благодарение на естествена проницателност или интуиция, и способността, която била толкова ярко проявена от *Якоб Бьоме* и *Сведенборг*. Истинското ясновиждане означава способност да се вижда и през най-плътната материя (последната изчезва благодарение на *волята* и пред духовното око на ясновиждащия), независимо от времето (минало, сегашно и бъдещо) или разстоянието. (*Пророк.*)

ЯСНОЧУВАНЕ Способност – вродена или придобита чрез окултна тренировка – да се чува всичко, което се казва на произволно разстояние.

ЯСПИС (гр. – „змия“) Непрозрачни *скъпоценни камъни* с червена, жълта или кафява окраска. Зеленият яспис с червени точки е известен като *хелиотроп*. В древността са вярвали, че камъкът се образува в мозъка на змията и носи нейните цветове. Червеният и кафявият яспис е бил особено почитан от египтяните. Известни са амулетите на *Изида* от червен яспис с надпис „кръвта на Изида“. В античната медицина наясписа са приписвали свойството да спира кръвоизливи – червеният яспис съдържа железни съединения, които съсирват белите кръвни телца. Съвременно приложение: еликсирът влияе на базисната *чакра* (*муладхара*). (А.)

ЯСТРЕБ Йероглиф и символ на *Душата*. Неговото значение се променя в зависимост от позата на тази птица. Когато лежи като мъртъв, той изобразява преходното състояние на ларва или

преминаването от една форма на живот в друга. Когато крилете му са отворени, това означава че умрелият е възкръснал в *Аменти* и отново съзнателно владее своята душа. Какавидата се е превърнала в пеперуда.

ЯТУ или Ятудхани (санскр.) Разновидност на *демони* с животинска форма. *Езотерично* – човешките животински страсти.

ЯХ (гр.) Египетски лекар, споменът за когото, според Елиан, бил жив много векове, благодарение на неговите вълшебни окултни знания. На Ях се приписва прекъсване на епидемия, единствено благодарение на определени окадявания, и лекуване на болести, като болните вдишвали миризмата на треви.

ЯХВА АЛХИМ (ивр.) Име, което в „*Битие*" замества думата „Алхим", или *Елохим*, богове. То се използва в глава I, а в глава II се появява „Господ Бог" или *Йехова*. В *езотеричната* философия и *екзотеричната* традиция Яхва Алхим (Ява Алейм) било титла на главния от посвещаващите *йерофанти* в школата на свещениците, известна с името „Колегия на Алеймите" в страната Гандуня, или Вавилония. Преданието и мълвата твърдят, че главата на храма Фо-маю, наричан Фо-чжу (учител на будиския закон) – храм, разположен в дълбините на великата планина Кун-лун-сан (между Китай и Тибет) – учи веднъж на три години под дърво, наречено Сун-Мин-Шу, или „дърво на Знанието и (дърво) на живота", което е дървото на Мъдростта Бо (*Бодхи друма*).

ЯХВЕ (ивр.) Изписва се JHWH поради отсъствието на гласни; това е „*неизреченото име*" на Бога и се замества с *Адонай* или *Елохим*. По-късно към името се прибавят гласните на „Адонай" (а, о, а), и след XI в. се образува Йехова. Но съществува и друга версия за произхода на думата „Йехова" като *андрогинно*, мъже-женско божество. (*Йехова*.) (А.)

ЯХО (ивр.) Фюрст показва, че това е същото, което е гръцкото *Иао*. Яхо е древносемитско високомистично име на върховното божество, докато *Я* представлява по-късно съкращение, което първоначално съдържало абстрактен идеал, но в крайна сметка започнало да се свързва с *фаличния* символ – лингама на творението. Както Я, така и Яхо били еврейски „тайни имена", произлезли от Иао, но при халдейците Яхо е съществувало още преди евреите да приемат това име, и при тях, както е пояснено от някои гностици и неоплатоници, това било висшето пости-

жимо божество, седящо над седемте небеса и представляващо Духовната Светлина (атман, вселенския), чийто лъч бил Ноус, означавайки както разумен демиург на материалната вселена, така и Божествен Манас у човека, като и двамата са Духът. Истинският ключ към това, което се съобщава само на посветените, бил, че името Иао било „трибуквено и неговата природа – тайна“, както обяснявали йерофантите. Също и финикийците имали върховно божество, чието име се състояло от три букви и значенията били тайни, то също било Иао; а И-ха-хо била свещена дума в египетските мистерии, която означавала „единно вечно и скрито божество“ в природата и човека; т.е. „вселенската Божествена Мислеоснова“ и човешкият манас, или Висше Аз.